

สุยามรณจสุส เตปิฏกํ

๒๑

สุตตนุตปิฏเก

องคุตตรนิกายสุส

ทุติโย ภาค

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

อังกุตรนิกาย

294.311
๓ ๑๗ ค
ค. ม. ๑. ๑

สยามรัฐสัสด์ เดบีฏัก

สัตุตตบฏีฏเก อังคตตตตตตตตต

ทตตีโย ภาโค

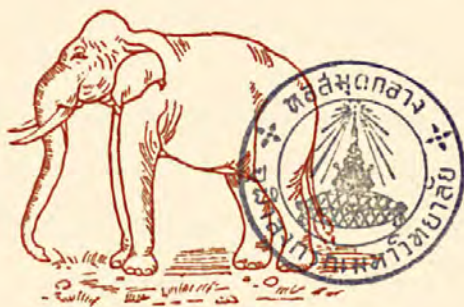
จตตตตตตตตต

อตตตตตตตตตตตตตต อตตตตตตตต

ชิตตตตตตตตตตตตตต

ปตตตตตตตต

ราชปตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

มตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

ตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต ๒๔๗๑

มตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตตต

๓๔๕๖๗

กรุงเทพ ฯ
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ถนนราชบพิธ

กิตฺตทณฺสปตฺตํ

ปจฺมปณฺณาสโก								๑
ภณฺทคามวคฺโค	ปจฺโม	..					..	..
จรวคฺโค	ทฺติโย						..	๓๖
อฺรเวถวคฺโค	ตฺติโย			..			..	๔๕
จกฺกวคฺโค	จตุตฺโถ						..	๕๑
โรหิตสฺสวคฺโค	ปณฺจโม						..	๕๗
ทฺติยปณฺณาสโก							..	๗๓
ปฺนฺณวาทิสํหวคฺโค	ปจฺโม						..	..
ปตฺตกมฺมวคฺโค	ทฺติโย						..	๘๕
อปณฺณกวคฺโค	ตฺติโย						..	๘๘
มจรวคฺโค	จตุตฺโถ						..	๑๐๗
ขสฺรวคฺโค	ปณฺจโม						..	๑๓๘
ตฺติยปณฺณาสโก							..	๑๓๕
วถากวคฺโค	ปจฺโม						..	..
เกสฺสวคฺโค	ทฺติโย						..	๑๕๐
ภยวคฺโค	ตฺติโย						..	๑๖๒
ปฺกฺกถวคฺโค	จตุตฺโถ						..	๑๘๓
ธาวากวคฺโค	ปณฺจโม						..	๑๘๗

[illegible]

ศุภตนต์ปิฎก องคุตตรนิกายสุลล
ทุกฺติโย ภาโก

จตุกกนิปาโต

นโม สลฺล ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺมปณฺณาสโก

ภณฺฑคามวคฺโค ปจฺจิม

[๑] เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา วรชฺชํ วิหริติ ภณฺฑ-
คามे ฯ ตตฺร โห ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสี ภิกฺขโวลิตี ฯ ภาทเนเคติ
เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํ ๑ ภควา เอตทโวจ จตฺนํ ภิกฺขเว
ธมฺมานํ อนนฺโฬธา อปฺปฏฺฐิเวธา เขวมิตํ ที่มฺมทฺธานํ สํธาวิตํ สํสฺริตํ
มมณฺเฏว ตุมฺหากณฺเฏว กตเมสํ จตฺนํ อริยสฺส ภิกฺขเว สํถสฺส
อนนฺโฬธา อปฺปฏฺฐิเวธา เขวมิตํ ที่มฺมทฺธานํ สํธาวิตํ สํสฺริตํ มมณฺ-
เฏว ตุมฺหากณฺเฏว อริยสฺส ภิกฺขเว สฺมาธิสฺส อนนฺโฬธา อปฺปฏฺฐิเวธา
เขวมิตํ ที่มฺมทฺธานํ สํธาวิตํ สํสฺริตํ มมณฺเฏว ตุมฺหากณฺเฏว อริยาย
ภิกฺขเว ปณฺณาย อนนฺโฬธา อปฺปฏฺฐิเวธา เขวมิตํ ที่มฺมทฺธานํ
สํธาวิตํ สํสฺริตํ มมณฺเฏว ตุมฺหากณฺเฏว อริยาย ภิกฺขเว วิมุตฺตึยา
อนนฺโฬธา อปฺปฏฺฐิเวธา เขวมิตํ ที่มฺมทฺธานํ สํธาวิตํ สํสฺริตํ มมณฺเฏว

[3]

โดย

—

สํนุภาคโต อิมสฺมา ฌมฺมวียนยา อปปติโตติ จุจฺจติ อริยาเย
 ภิกฺขเว ปณฺณาย สมนุภาคโต อิมสฺมา ฌมฺมวียนยา อปปติโตติ
 จุจฺจติ อริยาเย ภิกฺขเว วิมุตฺตียา สมนุภาคโต อิมสฺมา ฌมฺม-
 วียนยา อปปติโตติ จุจฺจติ อิมเมหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ
 สมนุภาคโต อิมสฺมา ฌมฺมวียนยา อปปติโตติ จุจฺจตฺติ ๑

จุตา ปตฺตเนติ ปตฺตนา คิตุชา จ ปุณฺณาคตา

กตฺติจํ รัตนํ สฺสฺเสนานวาคํ สฺสฺสนฺติ ๑

[๓] จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุภาคโต พาโต อพฺยตฺโต
 อสฺสปรุโธ ชคํ อูปหตํ อตฺตทานํ ปริหริติ สํวชฺโส จ โหติ
 สํวชฺโส วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจํ ปสฺสวติ กตฺเมหิ จตุหิ
 อนนฺนวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณนารหสฺสํ วณฺณํ ภาสฺสติ อนนฺนวิจฺจ
 อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณนารหสฺสํ อวณฺณํ ภาสฺสติ อนนฺนวิจฺจ อปฺริ-
 โยคาเหตุวา อปฺปสํทํเนยฺย จานํ ปสํทํ อูปทํเสติ อนนฺนวิจฺจ อปฺริ-
 โยคาเหตุวา ปสํทํเนยฺย จานํ อปฺปสํทํ อูปทํเสติ อิมเมหิ โช
 ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนุภาคโต พาโต อพฺยตฺโต อสฺสปรุโธ ชคํ
 อูปหตํ อตฺตทานํ ปริหริติ สํวชฺโส จ โหติ สํวชฺโส วิญฺญนํ
 พหุญฺจ อปฺปญฺจํ ปสฺสวติ ๑ จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนุภาคโต
 ปณฺณํโต พฺยตฺโต อสฺสปรุโธ อกฺขตํ อูปหตํ อตฺตทานํ ปริหริติ
 อนนฺนวิจฺจ จ โหติ อนนฺนวิจฺจ วิญฺญนํ พหุญฺจ ปฺปญฺจํ ปสฺสวติ
 กตฺเมหิ จตุหิ อนนฺนวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณนารหสฺสํ อวณฺณํ

ภาสติ อนุวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา วณฺณนารหสฺส วณฺณํ ภาสติ
 อนุวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา อปฺปปลาทนฺเยะ จานะ อปฺปปลาทํ อฺปฺปทเสติ
 อนุวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา ปลาทนฺเยะ จานะ ปลาทํ อฺปฺปทเสติ อิมะหิ
 ไช ภิกฺขเว จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค ปณฺทิตโค พุยฺยโค สบฺบปริโส
 อกฺขตํ อนุเปหํ อตุคานํ ปริหริติ อนนฺวชฺไซ จ โหติ อนนฺวชฺไซ
 วิญฺญณํ พหุญฺจ ปุญฺญํ ปสวตฺตํ ฯ

โย นิรุทฺธิํ ปสฺสตี ตํ วา นิรุทฺติ โย ปสฺสตีโย

วิชาคณิต มุขเน ไส่ กติ กตินา เตน สู่ข่ น วินุทติ ฯ

อปฺปมตฺโต อํ ภิกขุ โย อภฺเชតฺถุ ฌนปภาชโย

ศัพท์สามัญ สหบัญชิต อคตนา ขยเมว มหคตโร กติ

โย ชุคเตตุ มนํ ปโทสเย สํ สหสฺสํ นีรพฺพุทํ

นคฺคํสํคํคํ ปณฺณ จ อพฺพุทธานิ ยมวํ^๑ ครหิย^๑ นริยํ อูเปติ

วาทน์ มนญฺจ ปณิชาย ปาปกนฺติ ฯ

[๔] จตุสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน พาลโต อพฺยตฺโต อสํป-
 ปริโส ชตฺถํ อฺปหตฺถํ อตฺตนาํ ปริหริติ สํวชฺชโห ๑ โหติ สํวชฺชโห
 วิณฺญณํ พหุญฺจ อปฺปณฺณํ ปสวติ กตเมสฺส จตุสฺส มาตริ
 ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน พาลโต อพฺยตฺโต อสํปปริโส ชตฺถํ อฺปหตฺถํ
 อตฺตนาํ ปริหริติ สํวชฺชโห ๑ โหติ สํวชฺชโห วิณฺญณํ พหุญฺจ
 อปฺปณฺณํ ปสวติ ปิตริ ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน ๑ เป ๑

ตถาคเต ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน ๑ เป ๑ ตถาคคตํถาเก
 ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน พาลโต อพฺยตฺโต อสํปปริโส ๗๓ อุนฺหคํ
 อคฺคตานิ ปริหริติ สํวชฺโซ ๑ โหติ สํวชฺโซ วิญญูโน พหุญฺจ
 อปฺปญฺญํ ปสวติ อิมํสุ ๒ ภิกฺขเว จตุสฺส มิจฺฉาปฏิปชฺชมาโน
 พาลโต อพฺยตฺโต อสํปปริโส ๗๓ อุนฺหคํ อคฺคตานิ ปริหริติ สํวชฺโซ
 ๑ โหติ สํวชฺโซ วิญญูโน พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ ๑ จตุสฺส
 ภิกฺขเว สํมาปฏิปชฺชมาโน ปณฺทิตโต พฺยตฺโต สํปปริโส อกฺขคํ
 อุนฺหคํ อคฺคตานิ ปริหริติ อนวชฺโซ ๑ โหติ อนวชฺโซ วิญญูโน
 พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวติ กตเมสฺส จตุสฺส มาตริ ภิกฺขเว สํมาปฏิ-
 ปชฺชมาโน ปณฺทิตโต พฺยตฺโต สํปปริโส อกฺขคํ อุนฺหคํ อคฺคตานิ
 ปริหริติ อนวชฺโซ ๑ โหติ อนวชฺโซ วิญญูโน พหุญฺจ ปฺปญฺญํ
 ปสวติ ปิตริ ภิกฺขเว สํมาปฏิปชฺชมาโน ๑ เป ๑ ตถาคเต
 ภิกฺขเว สํมาปฏิปชฺชมาโน ๑ เป ๑ ตถาคคตํถาเก ภิกฺขเว สํมา-
 ปฏิปชฺชมาโน ปณฺทิตโต พฺยตฺโต สํปปริโส อกฺขคํ อุนฺหคํ อคฺคตานิ
 ปริหริติ อนวชฺโซ ๑ โหติ อนวชฺโซ วิญญูโน พหุญฺจ ปฺปญฺญํ
 ปสวติ อิมํสุ ๒ ภิกฺขเว จตุสฺส สํมาปฏิปชฺชมาโน ปณฺทิตโต
 พฺยตฺโต สํปปริโส อกฺขคํ อุนฺหคํ อคฺคตานิ ปริหริติ อนวชฺโซ ๑
 โหติ อนวชฺโซ วิญญูโน พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวตฺตีติ ๑

 มาตริ ปิตริ จานี โย มิจฺฉาปฏิปชฺชติ

 ตถาคเต จ สํพุทฺธเถ อถวา ตสฺสํ สํวเก

หอสมุดกลาง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พหุญจ โส ปสวติ	อปฺปญฺญํ ตาทิโส นโร ๑
ตาย อธมฺมจริยาย	มาตาบิฏฺฐํ ปณฺฑิตา
อิเชว นํ ครหฺนติ	เปจฺจาปายญฺจ ภจฺฉติ ๑
มาตริ บิฏริ จาบี	โย สฺมมาปฺปฏิปชฺชติ
ตถาคเต จ ^๑ สฺมพฺพุเต	อถวํ ตสุตฺตํ สํวเก
พหุญจ โส ปสวติ	ปฺปญฺญํ ตาทิโส นโร ๑
ตาย ธมฺมจริยาย	มาตาบิฏฺฐํ ปณฺฑิตา
อิเชว นํ ปสฺสํนติ	เปจฺจํ สฺคุเค ปโมทตฺติ ๑

[๕] จตุตทาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สํโตะ สํวิชฺชมานา โถกสฺมํ
 กตเม จตุตทาโร อญฺโสตคคามิ ปุคฺคโต ปฺฏิโสตคคามิ ปุคฺคโต
 จิตฺตโต ปุคฺคโต ตินฺโน ปารคโต กเถ ตินฺนจติ พุราหฺมโน ๑
 กตโม จ ภิกฺขเว อญฺโสตคคามิ ปุคฺคโต อีธ ภิกฺขเว เขกฺขโจ
 ปุคฺคโต กามะ จ ปฺฏิเสวติ ปาปญฺจ กมฺมํ กโรติ อยํ อจฺฉติ
 ภิกฺขเว อญฺโสตคคามิ ปุคฺคโต ๑ กตโม จ ภิกฺขเว ปฺฏิโสตคคามิ
 ปุคฺคโต อีธ ภิกฺขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต กามะ จ น ปฺฏิเสวติ
 ปาปญฺจ กมฺมํ น กโรติ สหํมี พุทฺธเณ สหํมี โทมนสฺสํ สสฺส-
 มุชฺชํ รุทฺธานํ ปริปฺปญฺญํ ปริสฺสทฺธํ พุราหฺมจิริยํ จรติ อยํ อจฺฉติ
 ภิกฺขเว ปฺฏิโสตคคามิ ปุคฺคโต ๑ กตโม จ ภิกฺขเว จิตฺตโต ปุคฺคโต
 อีธ ภิกฺขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต ปณฺจณฺโณ โอรุภคิยานํ สญฺโณชนนํ

ปวิฏฺฐยา โยปปาคิโก โหติ ตตฺถปรีนิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา
 โถกา อํ ภูจฺจติ ภิกฺขเว จิตฺตโต ปุคฺคโต ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต ตินฺนโน ปารคโต ธเต ติฏฺฐติ พฺราหฺมโน อีธ ภิกฺขเว
 เขจฺจุจํ ปุคฺคโต อาสวณํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺณาวิมฺมุตฺติํ
 ทิฏฺฐเชว ธมฺเม สํ อภินฺนวา สจฺฉนิคฺควา อปฺสํปชฺช วิหริติ อํ
 ภูจฺจติ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ตินฺนโน ปารคโต ธเต ติฏฺฐติ พฺราหฺมโน ๑
 อิมเ ช ภิกฺขเว จตฺตารํ ปุคฺคตา สฺนโค สวชฺชมานา โถกสฺมินฺติ ๑

เยเกจิ กามะสุ อสฺสณฺณตา ขนา
 อวิตรากา อีธ กามโมคิโน
 ปุณฺณปุณฺณํ ชาตฺติชฺชูปคํ^๑ หิ^๑ เต^๑
 ตณฺหาธิปฺปนา อนุสํตคามิโน ๑
 ตสฺมาหิ ชีโร อีธปฺปจฺจิตาสติ
 กามะ ๑ ปาเป ๑ อเสวมาโน
 สหํบี ทุกฺขเณ ชเหยย กามะ
 ปญฺโญสํตคามิตี ตมาหุ ปุคฺคตํ ๑
 โย เว กิเตสฺสานิ ปหาย ปญฺจ
 ปวิปฺนฺนุณเสชฺช อปฺริหานธมฺโม
 เจโตวสึปฺปตฺโต สฺมาหิตินฺทฺริโย
 ส เว จิตฺตโตติ นโร ปจฺจจฺจติ ๑

๑ บ.พ. ชาตฺติชฺชูปคํ เต ๑

ປໂຣປກາ ບຣຸ່ດ ສໂມເຈຈ ຫມຸມາ

วิรูปดา อตุลคตา น ๑๓๓

๙ เวทศุ วุฒิตพฺรหฺมจริโย

โถกนุตคฺ ปารคโตติ วุจฺจติ ๑

[๖] จตุทวารเม ภิกขเว ปุคฺคโต สันโศ สัตฺตชฺชมานา โสถสมฺม
กตเม จตุทวารो อปฺปสฺสํสุโต สฺสฺเตน อนุปฺปนฺโน อปฺปสฺสํสุโต สฺสฺเตน
อูปฺปนฺโน พหุสฺสํสุโต สฺสฺเตน อนุปฺปนฺโน พหุสฺสํสุโต สฺสฺเตน อูป-
ปนฺโน ๑ กถณฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต อปฺปสฺสํสุโต โหติ สฺสฺเตน อนุป-
ปนฺโน อิทฺถ ภิกขเว เอกจฺจสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ อปฺปกํ สฺสํ โหติ
สฺสํคํ เคยยํ เวยฺยาकरणํ คาวธา อุทฺธานํ อิตฺติอุคฺคกํ ชาตกํ อพฺพกฺตธมฺมํ
เวทถุํ โส คสฺสํ อปฺปกสฺสํ สฺสํคสฺสํ น อตฺถมณฺเฑน ธรรมมณฺเฑ-
น ธรรมานุธรรมปฏฺิปปนฺโน โหติ เอวํ โส ภิกขเว ปุคฺคโต
อปฺปสฺสํสุโต โหติ สฺสฺเตน อนุปฺปนฺโน ๑ กถณฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต อปฺปสฺส-
ํสุโต โหติ สฺสฺเตน อูปฺปนฺโน อิทฺถ ภิกขเว เอกจฺจสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ
อปฺปกํ สฺสํ โหติ สฺสํคํ เคยยํ ๑ เป ๑ เวทถุํ โส คสฺสํ
อปฺปกสฺสํ สฺสํคสฺสํ อตฺถมณฺเฑน ธรรมมณฺเฑน ธรรมานุธรรมปฏฺิปปนฺโน
โหติ เอวํ โส ภิกขเว ปุคฺคโต อปฺปสฺสํสุโต โหติ สฺสฺเตน อูป-
ปนฺโน ๑ กถณฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต พหุสฺสํสุโต โหติ สฺสฺเตน อนุปฺปนฺโน
อิทฺถ ภิกขเว เอกจฺจสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ พหุํ สฺสํ โหติ สฺสํคํ เคยยํ
๑ เป ๑ เวทถุํ โส คสฺสํ พหุคสฺสํ สฺสํคสฺสํ น อตฺถมณฺเฑน

ธมฺมมณฺเฑน ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺฐปฺนโน โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 พหุสฺสโต โหติ สฺสฺเตน ธนุสฺสฺสโน ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต พหุส-
 สฺสโต โหติ สฺสฺเตน ธนุสฺสฺสโน อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปคฺคตสฺส
 พหุ สฺสํ โหติ สฺสํคํ เคยฺยํ เวยฺยาकरणํ คาคา ธูทานํ อิตฺติวคฺคํ
 ชาติกํ อพฺพุตธมฺมํ เวทถถํ โส คสฺส พหุสฺส สฺสํคํ อคฺคณฺเฑน
 ฐมฺมมณฺเฑน ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺฐปฺนโน โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต พหุสฺสโต โหติ สฺสฺเตน ธนุสฺสฺสโน ๑ อิมเ ช ภิกฺขเว
 จตุตฺตารํ ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ๑

ธนุสฺสโตปิ เจ โหติ	สํเสสฺสํ อสฺมาหิโต
ธนุสฺสโต นํ ครทฺหนฺติ	สํเสสฺสํ ๑ สฺสฺเตน ๑ ๑
ธนุสฺสโตปิ เจ โหติ	สํเสสฺสํ สฺสํมาหิโต
สํเสสฺสํ นํ ปสฺสํนฺติ	นาสฺสํ สํปชฺชเต สฺสํ ๑
พหุสฺสโตปิ เจ โหติ	สํเสสฺสํ อสฺมาหิโต
สํเสสฺสํ นํ ครทฺหนฺติ	คสฺสํ สํปชฺชเต สฺสํ ๑
พหุสฺสโตปิ เจ โหติ	สํเสสฺสํ สฺสํมาหิโต
ธนุสฺสโต นํ ปสฺสํนฺติ	สํเสสฺสํ ๑ สฺสฺเตน ๑ ๑
พหุสฺสํ ฐมฺมธฺรํ	สํปชฺชณํ พุทฺธสํวํ
เนกขํ ฐมฺมโพนทสฺสํ	โก คํ นิเนทฺติธมฺมทฺธิ
เทวณํ นํ ปสฺสํนฺติ	พฺรหฺมณํ ปสฺสํนฺติ ๑

[๗] จตุตฺตารเม ภิกฺขเว วิยตฺตา วินีตา วิสารทา พหุสฺสํคํ

ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏฺธิปฺนฺนา สํฆํ โสภณฺติ กตฺเม จตุคฺคาโร
 อิท ภิက္ขเว ภิက္ขุ วียตฺโต วิณฺโณโต วิสํวโร พหุสฺสํโต ธมฺมธโร
 ธมฺมานุธมฺมปฏฺธิปฺนฺโน สํฆํ โสภณฺติ ฯ ภิက္ขุนี้ ภิက္ขเว ฯ เป ฯ
 อฺปาสโก ภิက္ขเว ฯ เป ฯ อฺปาสิกา ภิက္ขเว วียตฺตา วิณฺตา วิสํวทา
 พหุสฺสํตา ธมฺมธรา ธมฺมานุธมฺมปฏฺธิปฺนฺนา สํฆํ โสภณฺติ ฯ อิเม โช
 ภิက္ขเว จตุคฺคาโร วียตฺตา วิณฺตา วิสํวทา พหุสฺสํตา ธมฺมธรา ธมฺมา-
 นุธมฺมปฏฺธิปฺนฺนา สํฆํ โสภณฺตฺติ ฯ

โย โหติ พฺยตฺโต จ วิสํวโร จ

พหุสฺสํโต ธมฺมธโร จ โหติ

ธมฺมสฺส โหติ ธมฺมจาริ

ส ตาภิโส วุจฺจติ สํฆโสภณํ ฯ

ภิက္ขุ จ สํสํมฺมโน

ภิက္ขุนี้ จ พหุสฺสํตา

อฺปาสโก จ โย สทฺโธ

ยา จ สทฺธา อฺปาสิกา

เอเต โช สํฆํ โสภณฺติ

เอเต हि สํฆโสภณํ ฯ

[๘] จตุตาริมาณี ภิက္ขเว ตถาคตสฺส เวสํวราชานิ เยहि
 เวสํวราชเหหิ สมนฺนาโคโต ตถาคโคโต อาสภณฺจํ ปฏฺธานนํ ปริสาสุ
 สํหนทํ นทติ พุทฺธมฺจกฺกํ ปวตฺเตติ กตฺมานิ จตุตาริ สมนฺมา-
 สมนฺพุทฺธสฺส เต ปฏฺธานโค อิเม ธมฺมา ธนภิธมฺพุทฺธาติ ตตฺร วต
 มํ สมนฺโน วา พุทฺธมฺโน วา เทโว วา มารो วา พุทฺธมา วา
 โกจิ วา โลกสฺมี สหธมฺเมน ปฏฺโจเทสฺสํตฺติ นิमितฺตเมคํ ภิက္ขเว น

สมนุปลัสสัมมิ เอตัมปิ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุปลัสสันฺโต เชมปฺปคฺคโต
 อภยปฺปคฺคโต เวสํารชฺชปฺปคฺคโต วิหรามิ ฯ ชีณาสวสฺส เต ปญฺชีนํโต อิม
 อาสวํ อปปริกฺขีณํคิ ตตฺถ วต มํ สมนฺโน วา พฺราหฺมณฺโน วา เทวํ วา
 มารํ วา พุรหฺมา วา โกจํ วา โสภณํ สหฺมมฺเนน ปญฺโิจเทสฺสํคิ นิมิตฺต-
 เมคํ ภิกฺขเว น สมนุปลัสสัมมิ เอตัมปิ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุปลัสสันฺโต
 เชมปฺปคฺคโต อภยปฺปคฺคโต เวสํารชฺชปฺปคฺคโต วิหรามิ ฯ ยสฺส โข ปน
 เต อตฺถาย ชมฺโม เทสํโต โส น นิยุตฺติ ตกฺกธฺสํ สมนฺมาทกฺกชฺชยาตํ
 ตตฺถ วต มํ สมนฺโน วา พฺราหฺมณฺโน วา เทวํ วา มารํ วา
 พุรหฺมา วา โกจํ วา โสภณํ สหฺมมฺเนน ปญฺโิจเทสฺสํคิ นิมิตฺต-
 เมคํ ภิกฺขเว น สมนุปลัสสัมมิ เอตัมปิ ภิกฺขเว นิมิตฺตํ อสมนุ-
 ปลัสสันฺโต เชมปฺปคฺคโต อภยปฺปคฺคโต เวสํารชฺชปฺปคฺคโต วิหรามิ ฯ อิมานิ
 โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ตถาคคธฺสํ เวสํารชฺชานิ เยหิ เวสํารชฺเชหิ
 สมนฺเนกคโต ตถาคคโต อาสวณฺเฐน ปญฺชีนํคิ ปริสํสุ สํเฆทํ นทคิ
 พรหมจกํ ปวตเตคคิ ฯ

ເຍເດຈິເມ ວາທປຄາ ປຸກຊຸສິຕາ

ยมนิสัสติกา สมนพราหฺมณา ฯ

ตถาคคํ ปตฺตวาน เต ภาวุติ

วิสารทํ วาทปถาติวตฺตํ

โย ชมฺมจกฺกํ อภิภุชฺช เกวถํ

ปวตฺตยํ สหฺพพฺพทานกมฺปํ

ทํ ตาทิถํ เทวมาณฺสํเสฏฺฐํ

สัจฺจตา นมสฺสํนฺติ ภวสฺสํ ปารคฺคฺนฺติ ฯ

[๘] จตุตาโรเม ภิกฺขเว ตณฺหุปฺปาทา ยตฺถ ภิกฺขุโน ตณฺหา
 อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ กตเม จตุตาโร จีวรเหตฺว วา ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ บิณฺฑกปาตเหตฺว วา ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ เสนาสนเหตฺว วา ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ อิติภวภวเหตฺว วา
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ อิเม ไช ภิกฺขเว
 จตุตาโร ตณฺหุปฺปาทา ยตฺถ ภิกฺขุโน ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา
 อฺปฺปชฺชตฺติ ฯ

ตณฺหาทฺติโย ปุริโส

ทํมฺมทฺธานถํ

อิตฺถภาวณฺณภาวํ

ถํสํวํ นาทิวตฺตติ ฯ

เขตฺมทํนํวํ ฅตฺวา

ตณฺหํ ทฺวชฺสํ สมนํ

วํตตณฺโห อนาทาโน

สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเชติ ฯ

• อ.พ. วาทปถาติวตฺตํ ฯ

[๓๐] จตุทาโรเม ภิกฺขเว โยคา กตเม จตุทาโร กามโยโค
 ภวโยโค ทิฏฺฐิโยโค อวิชฺชาโยโค ฯ กตโม จ ภิกฺขเว กามโยโค
 อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ กามานํ สมฺมทฺยณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาทณฺจ
 อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺส กามานํ สมฺมท-
 ษณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาทณฺจ อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ
 นปฺปชานโต โย กามะสุ กามราโค กามนฺนุติ กามสึเนโห กามมฺจุฉา
 กามบีปาสา กามปริพาโห กามชฺโณธํสาณํ กามตณฺหา สาธุสํติ อयํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว กามโยโค ฯ อิติ กามโยโค ฯ ภวโยโค จ กถํ
 โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภวานํ สมฺมทฺยณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาท-
 ณฺจ อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺส ภวานํ
 สมฺมทฺยณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาทณฺจ อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ
 นปฺปชานโต โย ภเวสุ ภวราโค ภวนนฺนุติ ภวสึเนโห ภวมฺจุฉา ภวบีปาสา
 ภวปริพาโห ภวชฺโณธํสาณํ ภวตณฺหา สาธุสํติ อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 ภวโยโค ฯ อิติ กามโยโค ภวโยโค ฯ ทิฏฺฐิโยโค จ กถํ โหติ
 อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทิฏฺฐินํ สมฺมทฺยณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาทณฺจ
 อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺส ทิฏฺฐินํ สมฺมท-
 ษณฺจ อตฺตณฺคณฺจ อสฺสธาทณฺจ อาทั้นวณฺจ นิสฺสัณฺณณฺจ ยถาภูตํ
 นปฺปชานโต โย ทิฏฺฐิสฺสุ ทิฏฺฐิราโค ทิฏฺฐินนฺนุติ ทิฏฺฐิสึเนโห ทิฏฺฐิมฺจุฉา
 ทิฏฺฐิบีปาสา ทิฏฺฐิปริพาโห ทิฏฺฐิชฺโณธํสาณํ ทิฏฺฐิตณฺหา สาธุสํติ
 อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทิฏฺฐิโยโค ฯ อิติ กามโยโค ภวโยโค ทิฏฺฐิโยโค ฯ

ខវិធម្មាយោកោ ។ កតំ តិច្ឆិ មិច្ឆ វិកុធម្មេ ខេកុទ្ធិ ធម្មនំ ផុត្តាម-
 គណនំ ឥម្ពុត្តមធម្មេ ខតុត្តកុមធម្មេ ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្តវធម្មេ
 មពាភូតំ ឈុប្បធានាភិ តត្តុត្ត ធម្មនំ ផុត្តាមគណនំ ឥម្ពុត្តមធម្មេ ខតុត្ត-
 កុមធម្មេ ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្តវធម្មេ មពាភូតំ ឈុប្បធានាភិ
 មា ធម្មំ ផុត្តាមគណនំ ខវិធម្មា ខណ្ឌោណំ ឥន្ទ្រេតិ មមំ ទុក្ខុតិ
 វិកុធម្មេ ខវិធម្មាយោកោ ។ មិច្ឆិ កាមយោកោ វាទយោកោ ភិក្ខុជីយោកោ ខវិធម្មា-
 យោកោ ។ ឥម្ពុត្តុត្ថោ ឋាបកេអិ ខកុត្តតេអិ ធម្មេអិ ឥតិកេតិកេអិ បិណ្ឌុ-
 វាទិកេអិ ឥតវេអិ កុក្ខវិបាកេអិ ខាមត្ថិធាតិធម្មាវរណិកេអិ តត្ថុមា ខប្ប-
 កកុធម្មេតិ ទុក្ខុតិ មិមេ ខៃ វិកុធម្មេ ឧត្ថុតារោ យោកោ ។ ឧត្ថុតារោ
 វិកុធម្មេ វិស័យោកោ កតមេ ឧត្ថុតារោ កាមយោកុវិស័យោកោ វាទយោកុវិស័យោកោ
 ភិក្ខុជីយោកុវិស័យោកោ ខវិធម្មាយោកុវិស័យោកោ ។ កតិមោ ។ វិកុធម្មេ កាមយោកុ-
 វិស័យោកោ មិច្ឆិ វិកុធម្មេ ខេកុទ្ធិ កាមាណំ ឥម្ពុត្តមធម្មេ ខតុត្តកុមធម្មេ
 ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្តវធម្មេ មពាភូតំ ឋានាភិ តត្តុត្ត កាមាណំ
 ឥម្ពុត្តមធម្មេ ខតុត្តកុមធម្មេ ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្តវធម្មេ មពាភូតំ
 ឋានាភិ យោ កាមេត្ថុ កាមវាគោ កាមនេតិ កាមតិណេអិ កាមមុក្ខា
 កាមបិដាសា កាមបរិវាហោ កាមឧប្បាសានំ កាមគណ្ណោ ឥន្ទ្រេតិ
 មមំ ទុក្ខុតិ វិកុធម្មេ កាមយោកុវិស័យោកោ ។ មិច្ឆិ កាមយោកុវិស័យោកោ ។
 វាទយោកុវិស័យោកោ ។ កតំ តិច្ឆិ មិច្ឆិ វិកុធម្មេ ខេកុទ្ធិ កាមាណំ ឥម្ពុត្តមធម្មេ
 ខតុត្តកុមធម្មេ ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្តវធម្មេ មពាភូតំ ឋានាភិ
 តត្តុត្ត កាមាណំ ឥម្ពុត្តមធម្មេ ខតុត្តកុមធម្មេ ខត្តត្ថាមធម្មេ ខាត្ថវេនធម្មេ និស្តុត្ត-

กามโยเคน สัมยุตฺตา	ภวโยเคน จูภยํ
ทิจฺจุจโยเคน สัมยุตฺตา	อวิชฺชาย ปุรฺกฏตา
สัจจตา คจฺจนฺติ สัมภวํ	ชาติมรณคามินิ ๑
เย จ กามे ปริณฺณาย	ภวโยคณฺจ สัพฺพโส
ทิจฺจุจโยคํ สัมมฺหจฺจ	อวิชฺชนฺจ วิวาชญํ
สัพฺพโยควิสัณฺณตฺตา	เต เว โยคาคิคา มุนีติ ๑

ภณฺฑคามวคฺโค ปจฺจิม

ตสฺสสัจจทานํ

อนฺพุทฺธํ ปปฺปติคํ เทวธคํ อนุสํตบญฺจมนํ
 อปฺปสัจฺจโส ๑ สัจฺจเกนฺติ (เวธารชฺช) ตณฺหาโยเคน เต ทลํติ ๑

จรวคฺโค ทุติโย

[๓๓] จรวโต เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อูปฺปชฺชติ กามวิตกฺโก वा
 พฺยาปาทวิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺป-
 ชหฺติ น วิโนเทติ น พฺยณฺตํโรติ น อนภาวํ คเมติ จรมฺปิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํวโต อนาตาปํ อนินฺตฺตปฺปิ สตฺตํ สมิคํ กุสฺสโต
 หีนวิวิโยติ วุจฺจติ ๑ จิตฺตสฺส เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อูปฺปชฺชติ กาม-
 วิตกฺโก वा พฺยาปาทวิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ
 อธิวาเสติ นปฺปชหฺติ น วิโนเทติ น พฺยณฺตํโรติ น อนภาวํ คเมติ
 จิตฺตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํวโต อนาตาปํ อนินฺตฺตปฺปิ สตฺตํ สมิคํ

กุสฺสโต หีนวิริโยติ อฺจุจติ ฯ นิสฺสนฺตฺส เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อฺป-
 ปชฺชติ กามวิตกฺโก वा พฺยาปาทวิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ
 ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺยนฺตํกโรติ น อนภาวํ
 คเมติ นิสฺสนฺนํภี ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํกุโต อถาตาปํ โอนฺตุคฺคปฺปํ
 สคคํ สมิคํ กุสฺสโต หีนวิริโยติ อฺจุจติ ฯ สยานฺตฺส เจปํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ชาครสฺตฺส อฺปปชฺชติ กามวิตกฺโก वा พฺยาปาทวิตกฺโก वा
 วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ
 น พฺยนฺตํกโรติ น อนภาวํ คเมติ สยาโนมฺภี ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาคร-
 เอวํกุโต อถาตาปํ โอนฺตุคฺคปฺปํ สคคํ สมิคํ กุสฺสโต หีนวิริโยติ
 อฺจุจติ ฯ จรวโต เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อฺปปชฺชติ กามวิตกฺโก वा
 พฺยาปาทวิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ นาธิวาเสติ
 ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยนฺตํกโรติ อนภาวํ คเมติ จรมฺภี ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 เอวํกุโต อถาตาปํ โอนฺตุคฺคปฺปํ สคคํ สมิคํ อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโตติ
 อฺจุจติ ฯ จิตฺตสฺตฺส เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อฺปปชฺชติ กามวิตกฺโก वा
 พฺยาปาทวิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ นาธิวาเสติ ปชฺหติ
 วิโนเทติ พฺยนฺตํกโรติ อนภาวํ คเมติ จิตฺตํภี ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํกุโต
 อถาตาปํ โอนฺตุคฺคปฺปํ สคคํ สมิคํ อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโตติ อฺจุจติ ฯ
 นิสฺสนฺตฺส เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อฺปปชฺชติ กามวิตกฺโก वा พฺยาปาท-
 วิตกฺโก वा วิหีสํวิตกฺโก वा ตณฺจ ภิกฺขุ นาธิวาเสติ ปชฺหติ

อภิชฺฌมา ... พฺยาปาโท วิคฺโค โหติ ถันมิทฺธํ ... อุตฺตจฺจุทฺตจฺจุจํ ...
 วิจิจฺจุณา ปเทฺน โหติ อารทฺธํ โหติ วิริยํ อสฺสตุตฺถํ อฺปฺปจฺจิตา
 สติ อปฺปมฺมจฺจา ปสฺสทฺโธ กาโย อสฺวารทฺโธ สฺมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ
 จรียํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต อาทาปํ โยคฺตคฺคํ สํคํ สมิคํ อารทฺธ-
 วิริโย ปหิตคฺคโคติ จุจฺจติ ๑ จิตฺตํ เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ...
 นิสินฺนสฺสํ เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ... สฺยานสฺสํ เจปํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 ชาติรสฺสํ อภิชฺฌมา ... พฺยาปาโท วิคฺโค โหติ ถันมิทฺธํ ... อุตฺตจฺจุ-
 ทฺตจฺจุจํ ... วิจิจฺจุณา ปเทฺน โหติ อารทฺธํ โหติ วิริยํ อสฺสตุตฺถํ
 อฺปฺปจฺจิตา สติ อปฺปมฺมจฺจา ปสฺสทฺโธ กาโย อสฺวารทฺโธ สฺมาหิตํ
 จิตฺตํ เอกคฺคํ สฺยานสฺสํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาติโร เอวํภูโต อาทาปํ
 โยคฺตคฺคํ สํคํ สมิคํ อารทฺธวิริโย ปหิตคฺคโคติ จุจฺจติ ๑

ยตฺตญฺเฐ ยตํ ติฏฺฐเฐ

ยตํ อจฺเณ ยตํ สฺเย

ยตํ สํมุณฺเษเย ภิกฺขุ

ยตฺตเมตํ ปสฺสวเย

อฺทฺธํ ติริยํ อปาจฺนํ

ยาวตา ชคฺโค คติ

สํเวกฺขิตา จ ฆมฺมานํ

ชฺเชนํ อฺทฺธพฺพํ

เจโตสํมถสํมจํ

สํกฺขมานํ สฺทาตํ

สํคํ ปหิตคฺคโคติ

อาหุ ภิกฺขุ ตถาวชิรํ ๑

[๑๓] จกฺตวรีมานิ ภิกฺขเว สํมุณฺพปฺชานานิ กตฺตานิ จกฺตวรี
 อิทฺถิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อญฺญปฺนฺนํ ปาปกาณํ อกฺกสฺสํ ฆมฺมานํ อญฺญ-

ปาทาย ฌนุห์ ฌเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ
 อุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อุกุสฺถานํ ฌมฺมานํ ปหานาย ฌนุห์ ฌเนติ วายมติ
 วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อนุปฺปนฺนํ กุสฺถานํ
 ฌมฺมานํ อุปฺปาทาย ฌนุห์ ฌเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺค-
 ณฺหาติ ปทหติ อุปฺปนฺนํ กุสฺถานํ ฌมฺมานํ จิตฺติยา อสฺมโมธาย
 ภิโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวณาย ปาริปุริยา ฌนุห์ ฌเนติ วายมติ
 วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว
 จตฺตาริ สัมมปฺปชานนํติ ฯ

ต้นมมปฺปชานา มารเขยฺยาภิกฺขตา

๓ **๔**

๕ เตะ ขลุ่ยตา ชำคิมรณภยสูงส่ง ปารศุ

เต ศุติตา เขตฺวาน มารี ติวหนั

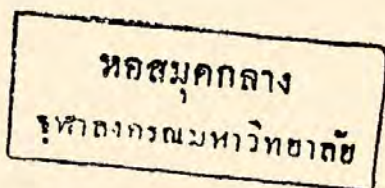
๓๕๖. เต อเนชา (สัพพ) นมุจิปถิ อุปาทิวคฺคา (เต สฉิตฺตํ)

[๑๕] จตุตถารัมmani ภิกขเว ปธานานิ กตmani จตุตถาริ สั
 วรรปฺปจัน ปธานปฺปจัน ภาวนาปฺปจัน อนุรทฺธนาปฺปจัน กตมณฺจ
 ภิกขเว สัวรรปฺปจัน อธิ ภิกขเว ภิกขุ จกฺขฺหา รูปํ ทิสฺวา น
 นิमितฺตคฺคฺคาหิ โหติ นานุพฺพยณฺชนคฺคฺคาหิ ยตฺวาชิกฺกณเมนํ จกฺขฺนฺทริยํ
 อสัณฺฑํ วิหเรตฺติ อภิสฺสณาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺุสฺสา ชมฺมา อนฺหาสั
 เวย์ยํ คสฺส สัวราย ปฏฺิปชฺชติ รกฺขติ จกฺขฺนฺทริยํ จกฺขฺนฺทริเย
 สัวรํ อปชฺชติ โสเตเน สทฺทํ สฺสฺวา ... จานเน คนฺธี มายิตฺวา ...
 ชิวฺหาเย รสํ สัยิตฺวา ... กาเยเน โฉฏฺฐจฺจุพฺพิ มุสฺสิตฺวา ... มนสา ชมฺมํ

วิญญาณ น นิमितฺตคฺคาคาหิ โหติ นานุพฺพนฺชนคฺคาคาหิ ยตฺวาชิตฺถนเมณํ
 มนินฺทริยํ อสํวํ วิทฺธวํ อภิชฺฌมาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺุสฺสา ฌมฺมา
 อนฺวาสฺสเวยฺยํ คสฺสํ สํวราย ปฏฺิปปชฺชติ รกฺขติ มนินฺทริยํ มนินฺ-
 ทฺริเย สํวํ อปชฺชติ อิทํ อจฺจุติ ภิกฺขเว สํวรปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว ปหานปฺปชานํ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฺุปปนฺนํ กามวิตถกํ นาคิ-
 วาสฺสติ ปชฺหติ วิโนทฺติ พฺยนฺตํโรติ อนภาวํ คเมติ อฺุปปนฺนํ
 พฺยาปาทวิตถกํ ... อฺุปปนฺนํ วิทิสํวิตถกํ ... อฺุปปนฺนํ อฺุปปนฺเน ปาปเก
 อกฺุสฺเส ฌมฺเม นาคิวาสฺสติ ปชฺหติ วิโนทฺติ พฺยนฺตํโรติ อนภาวํ
 คเมติ อิทํ อจฺจุติ ภิกฺขเว ปหานปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว
 ภาวนาปฺปชานํ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สติสํมโหชฺฌณฺคํ ภาเวติ วิเวก-
 นิสฺสํ วิวาคนิสฺสํ นิโรชนิสฺสํ ไวสฺสํคฺคปรีณามิ ฌมฺมวิจยสํ-
 โหชฺฌณฺคํ ภาเวติ ... วิริยสํมโหชฺฌณฺคํ ภาเวติ ... ปตฺติสํมโหชฺฌณฺคํ
 ภาเวติ ... ปสฺสํทฺธิสํมโหชฺฌณฺคํ ภาเวติ ... สมาริสํมโหชฺฌณฺคํ ภาเวติ
 ... อฺุเปกฺขาสํมโหชฺฌณฺคํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสํ วิวาคนิสฺสํ นิโรชนิสฺสํ
 ไวสฺสํคฺคปรีณามิ อิทํ อจฺจุติ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว อนฺุรกฺขนปฺปชานํ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฺุปปนฺนํ ภาทกํ
 สํมาชิเนมิคฺคํ อนฺุรกฺขติ อญฺุจิกสฺสณฺณํ ปุพฺพกสฺสณฺณํ วิเนตฺถสฺสณฺณํ
 วิปฺพพฺพกสฺสณฺณํ วิจฺจุตฺถกสฺสณฺณํ อฺุทฺฐมาตกสฺสณฺณํ อิทํ อจฺจุติ ภิกฺขเว
 อนฺุรกฺขนปฺปชานํ ๑ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ ปชานานีติ ๑

สํวโร จ ปหานญฺจ

ภาวนา อนฺุรกฺขนา

เอเต ปชานา จตุคโคโร เทสิตาภิจุจพนธนา
 เยหิ ภิกขุ อิทาตาปี ขยิ ทุกขสัจจ ปาปุณเณติ ฯ

[๑๕] จตส์โส อีมา ภิกขเว อคฺคปณฺณคฺติโย กตมา จตส์โส
 เอตทคฺคํ ภิกขเว อคฺคตภาวํ ยทิทํ ราชุ อสฺสริโห เอตทคฺคํ
 ภิกขเว กามโภคํ ยทิทํ ราชา มนุชฺชาตา เอตทคฺคํ ภิกขเว
 อาริปปเตยฺยานํ ยทิทํ มาโร ปาปึมา สทฺธเว ภิกขเว โถเเก
 สมารเเก สพฺพหุเมเก สสฺสํมณพฺพราหฺมณียา ปชาย สทฺธวมญฺเษสํย ตถาคโถ
 อคฺคมกฺขายติ อรหิ สมนุมาสฺมพุทฺโธ อีมา โห ภิกขเว จตส์โส
 อคฺคปณฺณคฺติโยติ ฯ

ราชุคฺคํ อคฺคตภาวํ มนุชฺชาตา กามโภคินิ
 มาโร อาริปปเตยฺยานํ อิทฺธิยา ยสฺสา ชลํ
 อุกฺขํ ทิริยํ อปาจัน ยาวตา ชคโถ คติ
 สทฺธเวกสฺส โถกสฺส พุทฺโธ อคฺคํ ปวฺจุจจฺจติ ฯ

[๑๖] จตุตาริมานิ ภิกขเว สัสฺซมฺมานิ กตมานิ จตุตาริ อิท
 ภิกขเว ภิกขุ รูปสัสฺซมฺเมน สมนุสฺสาคโถ โหติ ปรมเณ เตน จ
 รูปสัสฺซมฺเมน อณฺเฏ รูปสัสฺซมฺมํ อุตฺตริตฺรํ वा ปณฺตฺตฺรํ वा น สมนุ-
 ปสฺสตี เตน จ รูปสัสฺซมฺเมน อณฺเฏ รูปสัสฺซมฺมํ อุตฺตริตฺรํ वा
 ปณฺตฺตฺรํ वा น ปคฺเณติ เวทนสัสฺซมฺเมน สมนุสฺสาคโถ โหติ
 สณฺเณสัสฺซมฺเมน สมนุสฺสาคโถ โหติ สํขารสัสฺซมฺเมน สมนุสฺสาคโถ โหติ
 ปรมเณ เตน จ สํขารสัสฺซมฺเมน อณฺเฏ สํขารสัสฺซมฺมํ อุตฺตริตฺรํ

วา ปณฺตคฺวํ วา น สมนุสฺสํสํติ เตน จ สํชาโรสฺสุมฺเมเน อญฺญํ
 สํชาโรสฺสุมฺมํ อุตฺตริคฺวํ วา ปณฺตคฺวํ วา น ปตฺถเกติ อิมานิ ไช
 ภิกฺขเว จตฺตาริ สํสุมฺมานํติ ฯ

รูปํสํสุมฺมํ	เนตฺตวา	เวทนนานญจ สํมภา
สญฺญา	ยโต สํมเทติ	อตุถํ คจฺจนฺติ ยตฺถ จ
สํชาเร	ปรโต เนตฺตวา	ทฺถุชฺโช โน จ อตฺตโต
ส เว	สํมมฺมทฺธํ	ภิกฺขุ
สเนโต	สเนติปเท	วโต
ชาเรติ	อนุคิมี	เทหํ
เชตฺตวา	มารํ	สํวาหเนติ ฯ

[๑๗] จตฺตารํมานิ ภิกฺขเว อคฺคิคมนานิ กตมานิ จตฺตาริ
 ฌนฺทาคคํ คจฺจนฺติ โทสํคคํ คจฺจนฺติ โมหาคคํ คจฺจนฺติ ฌยาคคํ
 คจฺจนฺติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ อคฺคิคมนานํติ ฯ

ฌนฺทา	โทสํ	ฌยา	โมหา	โย	สมฺมํ	อติวตฺตติ
นิหํยติ	ตสฺส	ยโส		กาฬปฺกฺเขว	จฺนุทิมาทิ ฯ	

[๑๘] จตฺตารํมานิ ภิกฺขเว นาคคิคมนานิ กตมานิ จตฺตาริ
 น ฌนฺทาคคํ คจฺจนฺติ น โทสํคคํ คจฺจนฺติ น โมหาคคํ คจฺจนฺติ
 น ฌยาคคํ คจฺจนฺติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ นาคคิคมนานํติ ฯ

ฌนฺทา	โทสํ	ฌยา	โมหา	โย	สมฺมํ	นาติวตฺตติ
อาปฺรติ	ตสฺส	ยโส		สํกฺกปฺกฺเขว	จฺนุทิมาทิ ฯ	

[๑๙] จตฺตารํมานิ ภิกฺขเว อคฺคิคมนานิ กตมานิ จตฺตาริ
 ฌนฺทาคคํ คจฺจนฺติ โทสํคคํ คจฺจนฺติ โมหาคคํ คจฺจนฺติ ฌยาคคํ

๒๔ สุตฺตุนตฺตปฏฺเฏ อํกุตฺตุนิกายสฺส จตุกฺกนิปาโต [๒๐

คจฺจนฺติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตุตฺตาริ อคฺคิคมนนํติ ฯ

ฉนฺททา ไทสฺสา ภยา โมหา โย ชมฺมํ อตฺตวตฺตติ

นิตฺติยติ ตสฺส ยโส กาลปฺกเชว จนฺติมาติ ฯ

จตุตฺตาริมานิ ภิกฺขเว นาคคิคมนนานิ กตฺตมานิ จตุตฺตาริ น
ฉนฺทาคคิ คจฺจนฺติ น ไทสฺสาคคิ คจฺจนฺติ น โมหาคคิ คจฺจนฺติ
น ภยาคคิ คจฺจนฺติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตุตฺตาริ นาคคิคมนนํติ ฯ

ฉนฺททา ไทสฺสา ภยา โมหา โย ชมฺมํ นตฺตวตฺตติ

อวปฺรติ ตสฺส ยโส สุตฺกปฺกเชว จนฺติมาติ ฯ

[๒๐] จตฺุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตฺตฺตฺตฺตโก ยถาภทํ
นิกฺขิตฺตโต เขวํ นรฺเบ กตฺตเมหิ จตฺุหิ ฉนฺทาคคิ คจฺจนฺติ ไทสฺสาคคิ
คจฺจนฺติ โมหาคคิ คจฺจนฺติ ภยาคคิ คจฺจนฺติ อิมานิ ไช ภิกฺขเว
จตฺุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตฺตฺตฺตฺตโก ยถาภทํ นิกฺขิตฺตโต เขวํ
นรฺเบ ฯ จตฺุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตฺตฺตฺตฺตโก ยถาภทํ
นิกฺขิตฺตโต เขวํ สุตฺเต กตฺตเมหิ จตฺุหิ น ฉนฺทาคคิ คจฺจนฺติ น
ไทสฺสาคคิ คจฺจนฺติ น โมหาคคิ คจฺจนฺติ น ภยาคคิ คจฺจนฺติ
อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตฺตฺตฺตฺตโก ยถาภทํ
นิกฺขิตฺตโต เขวํ สุตฺเตติ ฯ

เยเกจิ กามะสุ อตฺตญฺจตา ชาลา

อชฺชมฺมิกา โทณฺติ อชฺชมฺมการวา

ฉนฺททา จ ไทสฺสา จ ภยา จ คามินิ

ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ
 อปริปฺรสุตฺส โห เม^๑ สัสสะกฺขนฺธสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมนํ वा
 พฺราหฺมณํ वा สกฺกตฺวา ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยํ น โห
 ปนาหํ ปสฺสํสามิ สทฺเวเก โธเก สมารเก สพัรหฺมเก สสฺสํสมณพฺราหฺมณียา
 ปชาย สทฺเวมฺนุสฺสํสา อญฺญํ สมนํ वा พฺราหฺมณํ वा อตุตฺตา
 สัสสะมฺปนฺนคฺเร ยมฺหํ สกฺกตฺวา ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยํ
 อปริปฺรสุตฺส โห เม... สมาริกฺขนฺธสฺส ... ปณฺณากฺขนฺธสฺส ... วิมฺบุ-
 ติกฺขนฺธสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมนํ वा พฺราหฺมณํ वा สกฺกตฺวา
 ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยํ น โห ปนาหํ ปสฺสํสามิ สทฺเวเก
 โธเก สมารเก สพัรหฺมเก สสฺสํสมณพฺราหฺมณียา ปชาย สทฺเวมฺนุสฺสํสา
 อญฺญํ สมนํ वा พฺราหฺมณํ वा อตุตฺตา วิมฺบุตฺติสํมฺปนฺนคฺเร ยมฺหํ
 สกฺกตฺวา ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยนฺติ ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว
 เอตทโหสิ ยญฺเฐนาหํ โยปายํ ชฺมุโม มยา อภิสํพุทฺโธ ตเมว
 ชฺมุโม สกฺกตฺวา ครุ กตุวา อุปนิสฺสํสา ยหิเรยฺยนฺติ ๑ อถโห ภิกฺขเว
 พฺรหฺมา สหฺมปติ มม เจตฺถา เจโตปรีวิตกฺกมณฺญา ยสฺสยถาปิ
 นาม พทฺวา ปุริโส สํมฺมิณฺชิตํ वा พาหํ ปสาเรยฺย ปสาวิตํ वा
 พาหํ สํมฺมิณฺชเยยฺย เอวเมว พฺรหฺมโธเก อเนตรหิโต มม ปุโร
 ปาตุโรหสิ ๑ อถโห ภิกฺขเว พฺรหฺมา สหฺมปติ เอกํสํ อุตฺตฺราตฺตํ
 กิริตฺวา ทกฺขิณชาเนนฺทํ ปจฺจวียํ นิหเนตฺวา เยนาหํ เตเนยฺยสฺมิ-

ปณฺณามะตฺวา มํ เอตทโวจ เอวเมตํ ภควา เอวเมตํ สํกต เยปี
 เต ภาเนเต อหะสุ อตฺถิตมทฺธานํ อรหุโตะ สํมาสัมพุทฺธา เตปี
 ภควาโตะ ชมฺมํเยว สํกุกคฺวา ครุํ กคฺวา อฺปนินฺสํสา ย วิหริสฺสุ เยปี
 เต ภาเนเต ภาวิสฺสํสํนฺติ อเนกตมทฺธานํ อรหุโตะ สํมาสัมพุทฺธา เตปี
 ภควาโตะ ชมฺมํเยว สํกุกคฺวา ครุํ กคฺวา อฺปนินฺสํสา วิหริสฺสํนฺติ
 ภควาปี ภาเนเต เอตฺรหิ อรหํ สํมาสัมพุทฺโธ ชมฺมํเยว สํกุกคฺวา ครุํ
 กคฺวา อฺปนินฺสํสา วิหริคฺคฺติ อิทมโวจ พุรุหฺมา สหฺมปติ อิทํ
 วคฺวา อถาปวํ เอตทโวจ

เย จ ^๑ อตฺถิตา ^๑ สํพุทฺธา	เย จ พุทฺธา อเนกตา
โย เอตฺรหิ สํพุทฺโธ	พฺพุเน โสภณาสโน
สํพุเพ สทฺชมฺมคฺรวโน	วิหริสฺสุ วิหาติ จ
อถาปี วิหริสฺสํนฺติ	เอสา พุทฺธานชฺมมตา
คสฺมา หิ อคฺคกามาเน	มหคฺคตมภิกฺขตา
สทฺชมฺโม ครุํกาทพฺโพ	สํว พุทฺธานสาสํนฺติ ๑

อิทมโวจ ภิกฺขเว พุรุหฺมา สหฺมปติ อิทํ วคฺวา มํ อภิวา-
 เทตฺวา ปทกฺขิณํ กคฺวา คคฺเควณฺตฺรชฺยา ๑ อิทํ^๒ ขวาทํ ภิกฺขเว
 พุรุหฺมโน อชฺเชตฺถํ วิทิตฺวา อคฺคโน จ ปฏฺฐิรา^๒ โยปายํ ชมฺโม
 มยา อภิสํพุทฺโธ ตเมว ชมฺมํ สํกุกคฺวา ครุํ กคฺวา อฺปนินฺสํสา
 วิหาสิ ยโต จ โย ภิกฺขเว สโมหิ มหคฺเคเน สมนฺเตคโค อถ

เม สํเขมปี คารโวลิตี ๑

[๒๒] เอกมิตาหํ ภิกฺขเว สํมยํ อญฺญเวธายํ วิหรามิ นชฺชชา
 เวนฺนชฺชรายํ ตีเร อชฺชปาณินิโคจรเช ปจฺจมาภิสํพุทฺธิ ๑ อถปิ ภิกฺขเว
 สํพุทฺธา พุราหุมนฺนา ชินฺนฺนา อุกฺกมฺมา มหุตฺตกา อทฺทชฺคตา วโยชนฺอุป-
 ปตฺตา เยนาคํ เทนฺอุปสงฺกมิตฺตํ อุปสงฺกมิตฺตา มया ตํทฺธี สมนฺโมทิสฺส
 สมนฺมอทฺธีนํ กถํ สํวณฺณํ วัฑฺฒิตฺวาเรตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสฺสํทิสฺสํ เอกมฺนตฺตํ
 นิสฺสินฺนา อปิ ภิกฺขเว เต พุราหุมนฺนา มํ เวททวโจ สุตํ เมตํ โภ-
 โกตม น สมนฺโณ โภโกตโม พุราหุมนฺเน ชินฺนฺเน อุกฺกมฺเณ มหุตฺตเก
 อทฺทชฺคเต วโยชนฺอุปปตฺเต อภิวาทิตฺวา ปจฺจุจฺจุเจติ วา อาสเนน วา
 นิมนฺนเตตฺตํ คยิทํ โภ โกตม ตเถว น หิ ภวํ โภโกตม
 พุราหุมนฺเน ชินฺนฺเน อุกฺกมฺเณ มหุตฺตเก อทฺทชฺคเต วโยชนฺอุปปตฺเต อภิวา-
 ทิตฺวา ปจฺจุจฺจุเจติ วา อาสเนน วา นิมนฺนเตตฺตํ คยิทํ โภ โกตม
 น สมนฺปนฺนเมวาทิ ๑ ตสฺสํ มยฺหํ ภิกฺขเว เวททวโหสิ นจฺยเม
 ขายสฺสมนฺโต ชานนฺเต เถวํ วา เถวกรรณฺเน วา ชมฺเมตฺตี อุกฺกมฺเณ เจปปี
 ภิกฺขเว โหติ อสฺสํติโก วา นวฺติโก วา วสฺสํสฺสํติโก วา ชาตฺติยา
 โส จ โหติ อกาลวาทํ อญฺญวาทํ อนตฺตวาทํ อชฺชมนฺวาทํ อวินยวาทํ
 อนิฆานวาทํ วาจํ ภาสิตา อกาเตน อนปเทสํ อปริยเวทตํ อนตฺตสํญฺญิตํ
 อถปิ โส พาสโต เถวโรเตวว สํขํ คจฺจนฺติ ททฺโรวโร เจปปี ภิกฺขเว
 โหติ ยฺวํ สุตฺตํ^๒ กาทเกโส ภทฺทเวเน โยพพเวเน สมนฺนุภาคโต ปจฺจเมเน

วยสา โส จ โหติ กาคาที่ ภูตวาที่ อคฺคฺคาที่ ชุมฺมวาที่ วินยวาที่
 นิธานวตี วาจิ ภาสีตา กาเถน สาปเทสํ ปริญฺตวตํ อคฺคฺคณฺหิตํ
 อถโข โส ปณฺทิตโต เถโรเตวว สํชํ คจฺจนฺติ ฯ จตุตาโรเม ภิกฺขเว
 เถรกรรณา ชุมฺมา กตเม จตุตาโร อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํสวา โหติ
 ปาติโมกฺขสํวรํสํวโต วิหริติ อจฺจวโรจรมฺปนฺโน อณฺมตฺเตสํ วชฺเชสํ
 ภาทสํสํวํ สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสํ พหุสํสํโต โหติ สุตฺตโร
 สุตฺตสํนิจโย เย เต ชุมฺมา อาทิกถฺยาณา มชฺฌเมกถฺยาณา ปรีโย-
 สํนถฺยาณา สํสวํ สํพยุญฺชนํ เกวลปรีปฺนุณฺณํ ปรีสํทํ พุรหมจฺจริยํ
 อภิวทฺถติ ตถารูปาสํสํ ชุมฺมา พหุสํสํตา โหนฺติ ชตา จจสา ปรีจิตา
 มเสํนํเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สํปฺปฏิจิยา จตฺถนํ ฌานานํ อภิจฺเจ-
 สิกานํ ทิฏฺฐชฺชมฺมสํสํวาทานํ นิแกมถาภํ โหติ อภิจฺจถาภํ อภิจฺจถาภํ
 อาสวณํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺเฑาวิมฺมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ
 อภินฺญา สจฺจนิคฺคฺคา อปฺปมฺปชฺช วิหริติ ฯ อีเม โช ภิกฺขเว จตุตาโร
 เถรกรรณา ชุมฺมาติ ฯ

โย อุตฺตเตน จิตฺเตน	สํมณฺเฑจ พหุภาสํติ
อสมฺมาทิตสํกปโป	อสมฺมชฺมวโต มโต ^๑
อาวา โส ถาวเรยฺยมหา	ปาปทิจฺฉิ อเนทโร ฯ
โย จ สํเตน สมฺปนฺโน	สุตฺตา ปฏิจฺฌานา
สํยคฺคโต ^๒ ติรชฺชเมสํ ^๒	ปณฺณายตฺถํ วิปสฺสํติ

• บ. พ. มโค ๑ ๒ บ. พ. สยคฺคโต ติโร ชมฺเมสํ ๑

ปารคฺฐ สัพพหุมนานํ	อจิโต ปฏิจาณว
ปหีนชาติมรโณ	พฺรหฺมจริยสูตรํ เกวลํ
คฺมทํ วทามิ เถโรติ	ยสูตรํ โน สํนฺติ อาสว
อาสวานํ ขยา ภิกฺขุ	โส ^๑ เถโรติ ปวฺจจตฺติ ๑

[๒๓] โถโก ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสัมพุทฺธो โถกสฺมา ตถาคโต วิสยฺตโต โถกสฺมฺภโย ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสัมพุทฺธो โถกสฺมฺภโย ตถาคตสูตรํ ปหีนโน โถกนิโรธो ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสัมพุทฺธो โถกนิโรธो ตถาคตสูตรํ สจฺฉนิกโต โถกนิโรธคามินํ ปฏฺฐปทา ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสัมพุทฺธสฺมา โถกนิโรธคามินํ ปฏฺฐปทา ตถาคตสูตรํ ภาวิตา ๑ ยํ ภิกฺขเว สเทวสูตรํ โถกสูตรํ สมารกสูตรํ สพฺรหฺมกสูตรํ สสฺสสมณพฺรหฺมณินา ปชาย สเทวมานุสฺสาเย ทิฏฺฐิ^๒ สุตํ มุตํ วิญฺเญวณํ ปตฺตํ ปริยตฺตํ อนุวิจฺจิตํ มนสา สมนฺมา^๒ ตํ ตถาคเตน อภิสัมพุทฺธสฺมา ตถาคโตติ วุจฺจติ ๑ ยนฺจ ภิกฺขเว รตฺตํ ตถาคโต อภิสัมพุทฺธสฺมา ยนฺจ รตฺตํ ปรินิพฺพายติ ยํ เขตฺตมํ อนฺตเร ภาสติ ตปติ นิตฺติสํติ สพฺพนฺตํ ตเถว โหติ โน อญฺเญวณํ สมนฺมา ตถาคโตติ วุจฺจติ ๑ ยถาวาที ภิกฺขเว ตถาคโต ตถาการิ ยถาการิ ตถาวาที อิติ ยถาวาที ตถาการิ ยถาการิ ตถาวาที สมนฺมา ตถาคโตติ วุจฺจติ ๑ สเทวเก ภิกฺขเว โถเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสสมณพฺรหฺมณินา ปชาย

สฺสเทวมนุสฺสํ ตถาคโค อภิกฺขุ อนภิกฺขุโค อณฺณทตฺตญฺโส วสฺสวตฺติ ตสฺมา
ตถาคโคติ อฏฺฐคฺคํ ๑

สฺสพฺโถกํ อภินฺนํ

สฺสพฺโถเก ยถาคกํ

สฺสพฺโถกวิสํยุตฺโต

สฺสพฺโถเก อนุสฺสํ

ส เว สฺสพฺพาภิกฺขุ ชีโร

สฺสพฺพคณฺณปฺปโมจโน

ญฺญุสฺสํ ปรมํ สันนํ

นิพฺพานํ อฏฺฐโคภํ

เอสํ ชีวนํสํ วิทฺธํ

อนิโฆ ๑ ๒ สฺสพฺพคณฺณ

สฺสพฺพคณฺณมกฺขํ ปคโค

วิมฺบุตฺโต อฏฺฐคฺคํ ๑

เอวํ ๒ สํ ภคฺวา วิทฺธํ

เอสํ สํ วิทฺธํ อนนฺตโร

สฺสเทวคณฺณํ โลกคณฺณํ

พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺตํ ๑

อิตฺติ เทวํ มนุสฺสํ จ

เย พุทฺธํ สํ วิทฺธํ คคํ

สํคณฺณํ นํ มนุสฺสคณฺณํ

มคณฺณํ วิทฺธํ ๑

ทณฺโถ ทมยํ สํ วิทฺธํ

สณฺโถ สํ วิทฺธํ อิตฺติ

มคโค โมจยํ อคโค

คณฺณโค คคํ วิทฺธํ

อิตฺติ เทวํ มนุสฺสคณฺณํ

มคณฺณํ วิทฺธํ ๑

สฺสเทวคณฺณํ โลกคณฺณํ

นคณฺณํ เท ปฏฺฐคฺคโคติ ๑

[๒๔] เอกํ สํ วิทฺธํ ภคฺวา สํ วิทฺธํ วิทฺธํ กคฺวา ๑

คคฺวา ๒ ภคฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขุโคติ ๑ ภคฺวา ๓ ภคฺวา ๔

ภคฺวา ๕ ภคฺวา ๖ ภคฺวา ๗ ภคฺวา ๘ ภคฺวา ๙ ภคฺวา ๑๐

โลกุตฺตํ สมารกุตฺตํ สพัรหฺมกุตฺตํ สุตฺตมณพฺพหฺมณียา ปชาย สเทว-
มณฺเฐนํ ติฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริยเอตํ อนុวิจฺจํ มนสา
คฺคหํ ชานามิ ยํ ภิกฺขเว สเทวโลกุตฺตํ โลกุตฺตํ สมารกุตฺตํ สพัรหฺม-
กุตฺตํ สุตฺตมณพฺพหฺมณียา ปชาย สเทวมณฺเฐนํ ติฏฺฐํ สุตํ มุตํ
วิญญาตํ ปตฺตํ ปริยเอตํ อนุวิจฺจํ มนสา คฺคหํ อပ္พญญาตํ
ตํ ตถาคคฺคํ วิทิตํ ตํ ตถาคเต น อပ္พญฺจาตี ยํ ภิกฺขเว สเทว-
โลกุตฺตํ โลกุตฺตํ ... ติฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญญาตํ ปตฺตํ ปริยเอตํ อนุวิจฺจํ
มนสา คฺคหํ ชานามิ วทฺเธยฺยํ ตํ มนฺธํ มุตา ... คฺคหํ ชานามิ
จ น จ ชานามิ วทฺเธยฺยํ ตํ ปิสุสํ คาทิสฺสเมว ... คฺคหํ เวน
ชานามิ น น ชานามิ วทฺเธยฺยํ ตํ มนฺธํ กติ อิติ ไซ ภิกฺขเว
คฺคาคโค ติฏฺฐํ ทฏฺฐํ พุทฺธํ ติฏฺฐํ น มนฺธํ อติฏฺฐํ น มนฺธํ
ทฏฺฐํ พุทฺธํ น มนฺธํ ติฏฺฐํ น มนฺธํ สุตํ สุตํ สุตํ
น มนฺธํ อตฺตํ น มนฺธํ สุตํ น มนฺธํ สุตํ
น มนฺธํ มุตา โมคฺคํ มุตํ น มนฺธํ อมุตํ น มนฺธํ
โมคฺคํ น มนฺธํ มุตา น มนฺธํ วิญญาตา วิญญาตพฺพํ
วิญญาตํ น มนฺธํ อวิญญาตํ น มนฺธํ วิญญาตพฺพํ น
มนฺธํ วิญญาตํ น มนฺธํ อิติ ไซ ภิกฺขเว คฺคาคโค ติฏฺฐํ
สุตํ มุตํ วิญญาตพฺพํ อมุตํ คาทิสฺสํ คาทิ คฺคหํ จ ปน คาทิมุตา
อวปิ คาทิ อุตฺตํ คาทิ วา ปณฺณํ คาทิ วา นตฺถํ คาทิ วามิ ๑

ยํกิญฺจิ ทิฏฺฐํ จ สุตํ มุตํ วา
 อชฺโณสฺสิตํ ตํจฺจุมุตํ ปเรสํ
 น เตสํ ตาที่ ตยสํวเตสํ
 ตํจฺจุ มุตํวาปี ปวํ ทเหยฺย ๑
 เอตตฺตจฺจ สํตฺตํ ปฏฺฐิกจฺจ ทิสฺสุวา
 อชฺโณสฺสิตา ยตฺถ ปชา วิสฺสคฺคา
 ชานามิ ปสฺสํสามิ ตเถว เอตํ
 อชฺโณสฺสิตํ นตฺถิ ตถาคคานนฺเต ๑

[๒๕] เนยฺยํ ภิกฺขเว พุรฺหมจฺริยํ วุสฺสํสฺสิตํ ชนฺนุหนฺนคฺคํ น ชนฺน-
 ปนคฺคํ น ตาภสํกฺการสฺสิตถานํสํสคฺคํ น อิตฺติวาทปฺปโมกฺขานํสํสคฺคํ น
 อิตฺติ มํ ชโน ชานาคฺคิ อถโช อิทํ ภิกฺขเว พุรฺหมจฺริยํ วุสฺสํสฺสิตํ
 สํวรคฺคํ ปหานคฺคํ วิราคคฺคํ นิโรธคฺคนฺติ ๑

สํวรคฺคํ ปหานคฺคํ	พุรฺหมจฺริยํ อนฺตฺริทํ
อเทสฺย โส ภคฺวา	นิพฺพานคฺคชคามินํ
เอสํ มคฺโค มหฺนฺเตหิ	อนฺยาโต มเหสฺสิภิ ๑
เย จ ตํ ปฏฺฐิปชฺชานฺเต	ยถา พุทฺธเชน เทสํ
ทฺถุชฺชสฺสํสํสํ กิริสฺสํสํสํ	สํคฺคุสฺสํสํสํสํสํสํสํสํ ๑

[๒๖] เย เต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กุหา กทฺธา ทปา สິงฺขํ อุนฺนพา
 อสํมาหิตา น เม เต ภิกฺขเว ภิกฺขุ มามกา อปคฺคา จ เต

ภิกขเว ภิกขุ อิมัสมา ชมฺมวินยา น จ เต อิมัสมี ชมฺมวินเย
 ดุคฺคํ วิรูปฺหิ เวปฺตุลํ อปฺปชฺชนฺติ ฯ เ ย จ โข เต ภิกขเว ภิกขุ
 นิฏฺฐหา นิฏฺฐปา ชีวํ อตฺตทฺธา สุตฺตมาหิตา เต โข เม ภิกขเว
 ภิกขุ มามกา อนปคตา จ เต ภิกขเว ภิกขุ อิมัสมา ชมฺมวินยา
 เต จ อิมัสมี ชมฺมวินเย ดุคฺคํ วิรูปฺหิ เวปฺตุลํ อปฺปชฺชนฺติ ฯ

กุกา กุกา ตปา สิงค์	อุนนพา จาตมาหิตา
น เต รมเม วิรุหนติ	สัมาสัมพุทฺธเทสิเต ๑
นิกุกา นิตตปา ชีว	อตุกุกา สัมาหิตา
เต เว รมเม วิรุหนติ	สัมาสัมพุทฺธเทสิเตติ ๑

[๒๗] จตุตถาริณิ ภิภุชเว อปฺปานิ จ สุตฺถานิ จ ตานิ
 จ อนวชฺชานิ กตมานิ จตุตฺตาริ ปัสสํกตํ ภิภุชเว จีวรานิ อปฺปนฺน
 สุตฺถนฺนํ ตนฺนํ อนวชฺชํ ปิณฑิกิยาโตโป ภิภุชเว โภชนานิ อปฺป
 นฺนํ สุตฺถนฺนํ ตนฺนํ อนวชฺชํ รุกฺขมฺลํ ภิภุชเว เสนาสนานิ
 อปฺปนฺนํ สุตฺถนฺนํ ตนฺนํ อนวชฺชํ ปุตฺติมุตฺตํ ภิภุชเว เกสฺสชานํ
 อปฺปนฺนํ สุตฺถนฺนํ ตนฺนํ อนวชฺชํ อิมานิ ไช ภิภุชเว จตุตฺตาริ
 อปฺปานิ จ สุตฺถานิ จ ตานิ จ อนวชฺชานิ ยโต ไช ภิภุชเว
 ภิภุช อปฺปเนน จ สันนุญฺโจิ โหติ สุตฺถเกณ จ อิทมสฺสํ อณฺเณ
 สํมณฺเณนคณฺธิ วทามิ ๑

ចប្បុរេន តុតរោង ។

น เสนาสนมารพุก จัวร ปานโรชน
 วิฆาโต โหติ จิตตสุต ทิสสา น ปฏิหณฺวติ ฯ
 เย จสุต ฐมา อภุชตา สำนณฺวตฺตํสาณฺณิกิ
 อธิคฺคหิตา ตฺวสุต อปฺปมตฺตสุต ภิขุโนติ ฯ

[๒๘] จตุตฺตารเม ภิขุเว อริยวํสา อคฺคณฺว รตฺตณฺว
 วตฺตณฺว ปฺราณา อสํกิณฺณว อสํกิณฺณปฺพุทฺธา น สํกัณฺนติ น
 สํกัณฺนตฺตํนติ อปฺปปฏิญฺจํ สมนฺเนหิ พฺราหฺมณฺเนหิ วิญฺญูหิ กตฺตเม
 จตุตฺตาร อธิ ภิขุเว ภิขุ สํคฺคฺวโจ โหติ อิตฺตเวณ จัวเรณ
 อิตฺตเวณจํวรสํคฺคฺวโจ จ วณฺณวาทิ น จ จัวรเหตฺว อนฺธํ อปฺ-
 ปปฏิรูปํ อปฺปชฺชติ อตฺตธา จ จัวรํ น ปริตฺตํนติ ตฺตธา จ
 จัวรํ อคฺคิโต อมฺจุตฺติโต อเนชฺฌาปฺปโน อาทํวทสุตฺตํ นิสฺสํรณปฺปโย
 ปริญฺชติ ตาย จ ปน อิตฺตเวณจํวรสํคฺคฺวโจ เนวทฺตานุกฺกํเสติ
 โน ปริ วมฺเภติ โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนฺธํ สมนฺชานํ ปติสฺสํโค
 ธมฺมํ อจฺจุต ภิขุเว ภิขุ ปฺราณเณ อคฺคณฺว อริยวํเส จิโต ฯ
 ปุณ จปฺริ ภิขุเว ภิขุ สํคฺคฺวโจ โหติ อิตฺตเวณ ปิณฺนชฺฌาเคน
 อิตฺตเวณปิณฺนชฺฌาตฺตํคฺคฺวโจ จ วณฺณวาทิ น จ ปิณฺนชฺฌาเคน
 อนฺธํ อปฺปปฏิรูปํ อปฺปชฺชติ อตฺตธา จ ปิณฺนชฺฌาตํ น ปริตฺตํนติ
 ตฺตธา จ ปิณฺนชฺฌาตํ อคฺคิโต อมฺจุตฺติโต อเนชฺฌาปฺปโน อาทํวทสุตฺตํ
 นิสฺสํรณปฺปโย ปริญฺชติ ตาย จ ปน อิตฺตเวณปิณฺนชฺฌาตฺตํคฺคฺวโจ

แนวตฺตานุกฺกัณฺโธติ โน ปรํ วมุภะติ โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนถโส
 สัมปชาโน ปติสฺสโต อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺปราณเณ อคฺคณฺเณ
 อริยวํโส จิโต ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สันตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 เสนาสเนน อิตฺถิครเสนาสันตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต น จ
 เสนาสนํเหตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อเนสนํ อปฺปฏฺฐิเป อปฺปชฺชติ อตฺตทฺธา จ เสนาสนํ
 น ปริตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ททฺธา จ เสนาสนํ อคฺคิโต อมฺมุจฺจิโต อนชฺชมาปฺปโน
 อาทันนทสฺสวํ นิสฺสัณฺณปณฺโณ ปรีกฺขชฺชติ ตาย จ ปน อิตฺถิคร-
 เสนาสนํสันตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต แนวตฺตานุกฺกัณฺโธติ โน ปรํ วมุภะติ โย หิ ตตฺถ
 ทกฺโข อนถโส สัมปชาโน ปติสฺสโต อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปฺปราณเณ อคฺคณฺเณ อริยวํโส จิโต ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ภาวนาภาโม โหติ ภาวนาภโต ปหานาภาโม โหติ ปหานาภโต ตาย
 จ ปน ภาวนาภมตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปหานาภตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 แนวตฺตานุกฺกัณฺโธติ โน ปรํ วมุภะติ โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนถโส
 สัมปชาโน ปติสฺสโต อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฺปราณเณ อคฺคณฺเณ
 อริยวํโส จิโต ฯ อิมเ ๒ ภิกฺขเว จตฺตวโร อริยวํโส อคฺคณฺเณ
 รตฺตณฺเณ วังคณฺเณ ปฺปราณา อสํกัณฺเณ อสํกัณฺเณปฺปพฺพา น
 สํกัณฺเณ น สํกัณฺเณสันฺติ อปฺปฏฺฐิเจ สมนฺเณหิ พฺราหฺมณฺเณหิ วิณฺ-
 ญฺหิ ฯ อิมหิ จ ปน ภิกฺขเว จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อริยวํโสหิ สมนฺเณคโคติ ภิกฺขุ
 ปฺปจฺจติมา ย เจปํ ทิสฺสย วิหริติ เสว อวคฺติ สหติ น ตํ อวคฺติ
 สหติ ปจฺจติมา ย เจปํ ทิสฺสย วิหริติ ... อุตฺตราย เจปํ ทิสฺสย

วหฺรติ ... ทกฺขิณาย เจปํ ทิสาย วิหฺรติ เสวว อวคํ สหติ น
 คํ อวคิ สหติ คํ กิสุสํ เหตุ อวคิตฺตสโห ทิ ภิภูว
 ชีโรติ ฯ

นารคํ สหคํ ชีวํ	นารคํ ชีวํ สหคิ
ชีโร ๑ อวคํ สหติ	ชีโร ทิ อวคํ สโห ฯ
สพฺพกมฺมวิหํสนํ	ปญฺณณํ โท นิวารเย
เมกฺขํ ชมฺโปทสฺสเสว	โท คํ ภิภูตุมฺรหติ
เทวาปี นํ ปสฺสํนฺติ	พฺรหฺมณํ ปสฺสํโศติ ฯ

[๒๘] จตุตาริมาณี ภิภูว ชมฺมปทานิ อคฺคณฺณานิ รคฺคณ-
 ณานิ วสฺสณฺณานิ โปราณานิ อสฺสกิณฺณานิ อสฺสกิณฺณปฺพุพฺพานิ น
 สํกัยฺนฺติ น สํกัยฺสฺสํนฺติ อปฺปฏิกฺขจํ สมนฺเนหิ พฺราหฺมณฺเนหิ วิญ-
 ญฺหิ กตฺมานิ จตุตาริ อนภิชฺฌา ภิภูว ชมฺมปทํ อคฺคณฺณํ
 รคฺคณฺณํ วสฺสณฺณํ โปราณํ อสฺสกิณฺณํ อสฺสกิณฺณปฺพุพฺ ๑ สํกัยฺติ
 ๑ สํกัยฺสฺสํติ อปฺปฏิกฺขจํ สมนฺเนหิ พฺราหฺมณฺเนหิ วิญญฺหิ อพฺยา-
 ปาโท ภิภูว ชมฺมปทํ ... สมนฺนํ ภิภูว ชมฺมปทํ ... สมนฺนา-
 สมนํ ภิภูว ชมฺมปทํ อคฺคณฺณํ รคฺคณฺณํ วสฺสณฺณํ โปราณํ
 อสฺสกิณฺณํ อสฺสกิณฺณปฺพุพฺ ๑ สํกัยฺติ น สํกัยฺสฺสํติ อปฺปฏิกฺขจํ
 สมนฺเนหิ พฺราหฺมณฺเนหิ วิญญฺหิ อิมานิ โส ภิภูว จตุตาริ ชมฺม-
 ปทานิ อคฺคณฺณานิ รคฺคณฺณานิ วสฺสณฺณานิ โปราณานิ อสฺสกิณ-
 ณานิ อสฺสกิณฺณปฺพุพฺพานิ น สํกัยฺนฺติ น สํกัยฺสฺสํนฺติ อปฺปฏิ-

កុឡទានិ ឥមនេតិ បុរាអុមនេតិ វិល្លច្ចតីតិ ។

 ឧនិវិធានុ វិហរេយ្យ ឧប្បាបនេនេ ឧត្តា
 ឥតោ ឧត្តកុក្កិត្ថត្ថ ឧត្តមត្ថំ ឥត្ថមាហិតិ ។

[៣០] ឧកំ ឥមំ ភក្ខា រាគកេ វិហរតិ គិធុធកុញ្ញេ បុព្វេ ។
 ពេន ខៃ បេន ឥមេន ឥមុពុត្ថា ឧភិល្លាបា ឧភិល្លាបា បរិបុធាកា
 ឥប្បីនិយា គីរេ បរិបុធាការាមេ បរិវត្តនុតិ សេយ្យតំ ឧនុសោវ
 វត្ថវ ឥត្ថុត្ថាមិ ។ បរិបុធាកោ ឧល្លេ ។ ឧភិល្លាបា ឧភិល្លាបា
 បរិបុធាកា ។ ឧត្ថ ភក្ខា ឆាយនុឥមំ បរិវត្តនុតាមា ឧត្ថឥត្ថ
 យេន ឥប្បីនិយា គីរេ បរិបុធាការាមេ ពេនុបស្សនិ ឧបស្សនិកុ
 បល្លេតុតេ ឧត្ថេន និឥតិ និឥត្ថ ខៃ ភក្ខា ពេ បរិបុធាកេ ឧត្ថ-
 វោ ឧត្ថារីមាមិ បរិបុធាកា ឧមុបតាមិ ឧត្ថល្លាបា រត្ថល្លា-
 បាមិ វត្ថល្លាមិ បរាណិ ឧត្ថិល្លាបា ឧត្ថិល្លាបុព្វាមិ ន
 ឥត្ថិយតិ ន ឥត្ថិយត្ថនុតិ ឧប្បិកុឡទានិ ឥមនេតិ បុរាអុមនេតិ វិល្ល-
 ច្ចតិ កត្ថមាមិ ឧត្ថារិ ឧនិវិធានុ បរិបុធាកា ឧមុបតំ ឧត្ថ-
 ល្លាបា រត្ថល្លាបា វត្ថល្លាបា បរាណំ ឧត្ថិល្លាបា ឧត្ថិល្លាបុព្វំ ន
 ឥត្ថិយតិ ន ឥត្ថិយត្ថនុតិ ឧប្បិកុឡទំ ឥមនេតិ បុរាអុមនេតិ វិល្លច្ចតិ ។
 ឧប្បាហិតោ បរិបុធាកា ឧមុបតំ ... ។ ឥមុមាឥតិ បរិបុធាកា
 ឧមុបតំ ... ។ ឥមុមាឥតិ បរិបុធាកា ឧមុបតំ ឧត្ថល្លាបា រត្ថ-
 ល្លាបា វត្ថល្លាបា បរាណំ ឧត្ថិល្លាបា ឧត្ថិល្លាបុព្វំ ន ឥត្ថិយតិ
 ន ឥត្ថិយត្ថនុតិ ឧប្បិកុឡទំ ឥមនេតិ បុរាអុមនេតិ វិល្លច្ចតិ ។ ធិមាមិ

โธ ปริพฺพาสกา จตุตฺตาริ ชมฺมปทานิ อคฺคณฺณานิ วตฺตณฺณานิ
 วสฺสณฺณานิ โปราณานิ อสํกิณฺณานิ อสํกิณฺณปฺพทฺดานิ น สํกัณฺเณติ
 น สํกัณฺเณติ สมนฺนํ อปฺปฏิกฺขจํ สมนฺนํ พฺราหฺมณฺณํ วิญญูหิ ๑
 โย โธ ปริพฺพาสกา เอวํ วทฺเขยฺย อหเมตํ อนภิชฺฌนํ ชมฺมปทํ
 ปจฺจุทฺทาย อภิชฺฌนํ กาเมสุ ติพฺพสํวาคํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา
 ปณฺณเปสฺสํมํติ ตมทํ ตตฺถ เอวํ วทฺเขยฺย เอตุ วทตุ พฺยาหฺรตุ
 ปสฺสํมํสํสาณฺณาวนฺติ โส วต ปริพฺพาสกา อนภิชฺฌนํ ชมฺมปทํ ปจฺ-
 จฺจุทฺทาย อภิชฺฌนํ กาเมสุ ติพฺพสํวาคํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา
 ปณฺณเปสฺสํมํติ เนตํ จํนํ วิชฺชติ ๑ โย โธ ปริพฺพาสกา เอวํ
 วทฺเขยฺย อหเมตํ อพฺยาปาทํ ชมฺมปทํ ปจฺจุทฺทาย พฺยาปณฺเณตํ
 ปทฺฐจฺมนลํกปฺปํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา ปณฺณเปสฺสํมํติ ตมทํ
 ตตฺถ เอวํ วทฺเขยฺย เอตุ วทตุ พฺยาหฺรตุ ปสฺสํมํสํสาณฺณาวนฺติ
 โส วต ปริพฺพาสกา อพฺยาปาทํ ชมฺมปทํ ปจฺจุทฺทาย พฺยาปณฺเณตํ
 ปทฺฐจฺมนลํกปฺปํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา ปณฺณเปสฺสํมํติ เนตํ
 จํนํ วิชฺชติ ๑ โย โธ ปริพฺพาสกา เอวํ วทฺเขยฺย อหเมตํ สมนฺนํ
 ชมฺมปทํ ปจฺจุทฺทาย มุฏฺฐสฺสํมํ อสฺมฺปนฺนํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา
 ปณฺณเปสฺสํมํติ ตมทํ ตตฺถ เอวํ วทฺเขยฺย เอตุ วทตุ พฺยาหฺรตุ
 ปสฺสํมํสํสาณฺณาวนฺติ โส วต ปริพฺพาสกา สมนฺนํ ชมฺมปทํ
 ปจฺจุทฺทาย มุฏฺฐสฺสํมํ อสฺมฺปนฺนํ สมนฺนํ วา พฺราหฺมณฺณํ วา ปณฺณ-
 เปสฺสํมํติ เนตํ จํนํ วิชฺชติ ๑ โย โธ ปริพฺพาสกา เอวํ วทฺเขยฺย

ชากจฺณนฺติ ๑ เยปฺ เต ปรีพฺพชกา อเหฺลํ อฏฺฏตา วสฺสํภณฺนา
 อเหฺลคฺควาทา อภิรียวาทา นคฺคิกวาทา เตปฺ อิมานิ จตฺตาริ ธมฺม-
 ปทานิ น คฺรหิตพฺพํ น ปฏฺกโกธิตพฺพํ อมเบเนิสฺสํ ตํ ทิสฺสํ เหตุ-
 นินฺทาพฺยาโรธํอนุปารมฺภายาติ ๑

อพฺยาปโน สทาสาโต

อชฺฌมคฺคํ สฺสํมาหิโต

อภิชฺฌนาวินเย สิกฺขํ

อปฺปมคฺโคติ วุจฺจคฺคํ ๑

อฏฺฏเวทวคฺโค ตติโย ๑

ตสฺสํทฺทานํ

เทว อฏฺฏเวตา โถโก กาลโก พุรฺรเมจฺวียปณฺจมํ

กฺขํ สํเวทฺฐิ วสฺสํ จ

ธมฺมปทํ ปรีพฺพชเกน จาติ ๑

จกฺกวคฺโค จตฺตโก

[๓๓] จตฺตารมฺมานิ ภิกฺขเว จกฺกานิ เยหิ สมนฺนาคตานํ เทว-
 มนุสฺสํ จตฺตจกฺกํ ปวตฺตติ เยหิ สมนฺนาคตา เทวมนุสฺสํ นจิรํสฺสํ
 มหเนตฺตํ เวปฺตฺตคฺคํ ปาปฺณนฺติ โภเคสฺสํ กตฺตมานิ จตฺตาริ ปฏฺ-
 ฐปเทสฺวาโส สํปฺปรีสฺสํสฺสํโย อตฺตสํมาปณฺธิ ปุพฺเพ จ กตฺตปฺปณฺตา
 อิมานิ ๒ ภิกฺขเว จตฺตาริ จกฺกานิ เยหิ สมนฺนาคตานํ เทวมนุสฺสํ
 จตฺตจกฺกํ ปวตฺตติ เยหิ สมนฺนาคตา เทวมนุสฺสํ นจิรํสฺสํ มหเน-
 ตคฺคํ เวปฺตฺตคฺคํ ปาปฺณนฺติ โภเคสฺสํ ๑

ปฏิรูปเป วเส เทเส	อริยมิตฺตกโร สียา
สัมาปณิธิสัมาปโน	ปุพฺเพ ปุณฺณกโต นโร ๑
ชณฺณํ ฌนํ ยโส กิตฺติ	สัจฺจเนตฺตริยคฺคตฺติ ๑

[๓๒] จตุตาริมาณี ภิกฺขเว สัจฺจคหฺวตฺถุณี กตฺมานิ จตุตาริ
 ทานํ เปยฺยวชฺชํ อตฺตจริยา สัมาເေຕຕา อิมานิ โช ภิกฺขเว จตุตาริ
 สัจฺจคหฺวตฺถุณีติ ๑

ทานเญจ เปยฺยวชฺชณฺจ	อตฺตจริยา จ ยา อธิ
สัมาເေຕຕา จ ฌมฺเมสฺสุ	ตตฺถ ตตฺถ ยถารหิ
เอเต โช สัจฺจคหา โถเก	รตฺถสํถํว ยายโต ๑
เอเต จ สัจฺจคหา นาสฺสํ	น มาตา ปุตฺตการณา
ตเถถ มานํ ปุชฺชํ วา	มีตา วา ปุตฺตการณา ๑
ยสฺมา จ สัจฺจคหา เอเต	สัสมเวทฺธเนติ ปณฺหิตา
ตสฺมา มหตฺตํ ปปฺโปเนติ	ปาสํถา จ ภวเนติ เติ ๑

[๓๓] สี่โห ภิกฺขเว มิคฺรชา ส่ายณฺหสัสมย์ อาสยา นิฏฺฐมฺติ
 อาสยา นิฏฺฐมิตฺวา วิชฺฐมฺภาติ วิชฺฐมิตฺวา สัสมฺเต จตฺตทิสฺสา อญฺเญ-
 โถเกติ สัสมฺเต จตฺตทิสฺสา อญฺเญโถเกตฺวา ติกฺขตฺตํ สี่หนาทํ นทติ
 ติกฺขตฺตํ สี่หนาทํ นทิตฺวา โคจราย ปกฺกมฺติ เย โช ปน เต
 ภิกฺขเว ติริจฺจานคตา ปาณา สี่หสฺสํ มิคฺรณฺโอบ นทโต สทฺทํ สฺสเนติ
 เต เญญฺเยน ภัยํ สี่เวคํ สี่นฺทาสํ อาปชฺชติ พิสํ พิสาสฺยา ปวิสฺสเนติ
 อุกทํ อุกทาสฺยา ปวิสฺสเนติ วนํ วนาสฺยา ปวิสฺสเนติ อาภาสํ ปกฺกฺขโน

ภษณฺติ เยบี เต ภิกฺขเว รณฺโณ นาคา คามนิคมวาชชาเสํ ทฬฺหเห
 วรรตฺเตหิ พนฺธเนหิ พทฺธา เตบี ตานิ พนฺธนานิ สฺณณิเทคฺคา สมนุ-
 ปทาเถตฺวา ภีตา มุคฺตกริํ จชมาเน เยเน วา เตน วา ปถายนฺติ
 เขวํหิหฺมิโก โช ภิกฺขเว สํโห มิควาช ติวรฺจฺฉานคตานิ ปาณานิ
 เขวํหเสฏฺโฆ เขวํหานุภาโว ๑ เขวเมว โช ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต
 โถเถ อปฺปชฺชติ อวํ สมนุมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สฺสคโต
 โถกวิทฺฐ อนุคฺคโร ปริสทฺมมสํวริ สฺสคฺคา เทวมนุสฺสํ ปุทฺโธ ภคฺวา
 สํ ฐมฺมํ เทเสติ อิติ สฺสคฺคาโย อิติ สฺสคฺกายสฺสํ สมนุทโย อิติ
 สฺสคฺกายสฺสํ นิโรธอ อิติ สฺสคฺกายสฺสํ นิโรธคามินํ ปฏิปทาติ เยบี
 เต ภิกฺขเว เทวา ที่สาญฺกา วณฺณวณฺโถ สฺสพฺพธา อจฺจุเจสฺส วิมาเนสฺส
 จิรญฺจิติกา เตบี ตถาคคสฺสํ ฐมฺมเทสํ สฺสคฺวา เขภฺยุเยเน ภยํ สํวคํ
 สํวตานิ อปชฺชนฺติ อนิจฺจา วต กิร โภ มยํ สํมานา นิจฺจุมฺหาติ
 อมฺมณฺณิมฺหา อชฺฐา วต กิร โภ มยํ สํมานา ชฺฐาติ อมฺมณ-
 ณฺณิมฺหา อสฺสสฺสตา วต กิร โภ มยํ สํมานา สสฺสสฺสตมฺหาติ
 อมฺมณฺณิมฺหา มยํ กิร โภ อนิจฺจา อชฺฐา อสฺสสฺสตา สฺสคฺกายปรียา-
 ปาณนาคิ เขวํหิหฺมิโก โช ภิกฺขเว ตถาคโต สเทวคสฺสํ โถกสฺสํ เขว-
 มหเสฏฺโฆ เขวํหานุภาโวติ ๑

ยถา พุทฺโธ อภินฺถาย

ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺตติ

สเทวคสฺสํ โถกสฺสํ

สฺสคฺคา อปฺปปฏิปฺปคฺโค

ขาวตา ภิกฺขเว สัมมา วา คณา วา ตถาคตสํวอสงฺโฆ เตสํ อคฺค-
มกฺขายติ ยทิทํ จคฺคตาริ ปุริสยฺคานิ อฏฺฐํ ปุริสํปคฺคตา เอสํ
ภคฺคโต สํวอสงฺโฆ อากุณฺเญโย ปากุณฺเญโย ทกฺขิณฺเญโย อนนฺตติกรณฺเญโย
อนนฺตคฺคํ ปุณฺณกฺกเชตคํ โถกสฺสํ ยะ ภิกฺขเว สัมเม ปสฺสนฺนา อคฺค-
เค ปสฺสนฺนา อคฺค- ไช ปน ปสฺสนฺนํ อคฺคโค วิปาโก โหติ ฯ
อิมะ ไช ภิกฺขเว จคฺคตาริ อคฺคปฺปสาทาติ ฯ

อคฺคโค เว ปสฺสนฺนํ	อคฺคํ ฐมํ วิชานตํ
อคฺค- พุทฺธะ ปสฺสนฺนํ	ทกฺขิณฺเญเย อนนฺตคฺคเร
อคฺค- ฐมเม ปสฺสนฺนํ	วิราคฺคปสฺสเม สฺสํ
อคฺค- สัมเม ปสฺสนฺนํ	ปุณฺณกฺกเชตคเ อนนฺตคฺคเร
อคฺคสฺสํ ทานํ ททตํ	อคฺคํ ปุณฺณํ ปวชฺชมตี
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สฺสํ พหํ ฯ
อคฺคสฺสํ ทาตา เมธาวี	อคฺคฐมมสฺมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺสัสสํ วา	อคฺคปฺปคฺคโต ปโมทตฺติ ฯ

[๓๕] เขกํ สมฺมํ ภคฺคา ราชคเห วิหริติ เวพฺพธเน กถนฺนทก-
นิวาเป ฯ อถไช วสฺสํกาโร พุทฺธมฺโณ มคฺคหมามคฺคโต เยน ภคฺคา
เตนุปลงฺกมิ อฺอุปสงฺกมิตฺวา ภคฺคา สํกฺกํ สมฺโมทิติ สมฺโมทิตฺยํ
กถํ สํวณฺณํ วิทิสํวเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสิติ เอกมนฺตํ นิสฺสนฺโน ไช
วสฺสํกาโร พุทฺธมฺโณ มคฺคหมามคฺคโต ภคฺคณฺตํ เขตทิวจ จคฺค-
ไช มยํ โภ โก โคตม ฐมเมหิ สมนฺนาคคํ มหาปณฺณํ มหาปุริสํ

ปญฺญาเปม กตเมหิ จตุหิ อิท โภ โคตม พหุสฺสโต โหติ ตสฺส
 ตสฺสเสว สุตฺตชาติสฺส ตสฺส ตสฺสเสว โห ปน ภาสิตสฺส อตฺถํ ชาเวติ
 อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺถโก อยํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺถโกติ
 สติมา โห ปน โหติ จิรกตมํ จิรภาสิตมํ สวริตา อนุสฺสวริตา ยานิ
 โห ปน ตานิ คหฺวชฺชกานิ กักรณฺเณยานิ ตตฺถ ทกฺโข โหติ อนตฺถํ
 ตตฺตฺรปายาย วมฺมํถาย สมนฺนาคโต อตฺถํ กาคฺคํ อตฺถํ สํวริทาคฺคํ อิมเมหิ
 โห มยํ โภ โคตม จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตํ มหาปญฺญํ มหาปุริสํ
 ปญฺญาเปม สเจ เม โภ โคตม อนุโมทิตพฺพํ อนุโมทตุ เม
 ภวํ โคตโม สเจ ปน เม โภ โคตม ปฏฺฐโกสิตพฺพํ ปฏฺฐิ-
 โกสตุ เม ภวํ โคตโมติ ฯ เว โห ตฺวหาํ พุราหฺมณ อนุโมทามิ
 นปฺปฏฺฐโกสํนิ จตุหิ โห อหํ พุราหฺมณ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคตํ
 มหาปญฺญํ มหาปุริสํ ปญฺญาเปมิ กตเมหิ จตุหิ อิท พุราหฺมณ
 พุชฺชนหิตาย ปฏฺฐปฺปโน โหติ พุชฺชนสฺสวาย พหุสฺส ชนตา อวียะ
 ณาเย ปตฺติจฺจํปิตา ยทิตํ กตฺถยาณชฺชมฺมตา กุสฺสชฺชมฺมตา โส ยํ
 วิตกฺกํ อากัชฺชติ วิตกฺกเกตุํ ตํ วิตกฺกํ วิตกฺกเกติ ยํ วิตกฺกํ นากัชฺชติ
 วิตกฺกเกตุํ น ตํ วิตกฺกํ วิตกฺกเกติ ยํ สํกปฺปํ อากัชฺชติ สํกปฺเปตุํ
 ตํ สํกปฺปํ สํกปฺเปติ ยํ สํกปฺปํ นากัชฺชติ สํกปฺเปตุํ น ตํ สํกปฺปํ
 สํกปฺเปติ อิติ เจโตวสีปฺปโต โหติ วิตกฺกปฺเปตฺส จตฺตุนํ ฌานานํ
 อากิเจตฺตีกานํ ทิฏฺฐจฺจมฺมสฺสววิหารานํ นิกามตาภํ โหติ อภิจฺจุตฺตภาภํ อก-
 สิริตภาภํ อาสวฺวณํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเสว

ฌมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกคฺวา อุปลมฺพชฺช วิหริติ แหว ไช ตฺยาหํ
 พฺราหฺมณ อนฺโมทามิ นปฺปฏิกโกสํมิ อิมฺเหติ ไช อหํ พฺราหฺมณ
 จตุทฺติ ฌมฺเมทฺติ สมนฺนาคตํ มหาลฺลนํ มหาลฺลิสํ ปณฺญาเปมฺมิตฺติ ฯ
 อจฺฉริยํ โภ โคตม อพฺภุทํ โภ โคตม ยาว สฺสภาสิตนฺนิจิตํ
 โภคา โคตเมว อิมฺเหติ จ ปน จตุทฺติ ฌมฺเมทฺติ สมนฺนาคตํ ภวญฺหํ
 โคตมํ ชาเวมิ ภวญฺหิตฺติ โคตโม พฺรหฺมเหตฺยา ยปฺปิโน พฺรหฺมเสชฺชาย
 พฺรหฺมสฺส ชนฺดา อริเย ฌาเย ปตฺติจฺจำปิตา ยทิตํ กถฺยาณชฺชมฺมตา
 กุสฺสชฺชมฺมตา ภวญฺหิตฺติ โคตโม ยํ วิตฺถกํ อากํชฺชิตฺติ วิตฺถกฺเกตุํ ตํ วิตฺถกํ
 วิตฺถกฺเกติ ยํ วิตฺถกํ นากํชฺชิตฺติ วิตฺถกฺเกตุํ น ตํ วิตฺถกํ วิตฺถกฺเกติ ยํ
 สํกปฺเป อากํชฺชิตฺติ สํกปฺเปทฺติ ตํ สํกปฺเป สํกปฺเปติ ยํ สํกปฺเป นากํชฺชิตฺติ
 สํกปฺเปทฺติ น ตํ สํกปฺเป สํกปฺเปติ ภวญฺหิตฺติ โคตโม เจโตวิมฺมุตฺติ
 ปฺตฺโต วิตฺถกปฺเปสฺส ภวญฺหิตฺติ โคตโม จตุทฺติ ฌานานํ อภิจฺเจตฺติณํ
 ทิฏฺฐชฺชมฺมสฺสวិหารานํ นิแกมธารํ อภิจฺเจตฺติณํ อภิจฺเจตฺติณํ ภวญฺหิตฺติ
 โคตโม อาสวํ ชยา อาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติ ปฺเบววิมฺมุตฺติ ทิฏฺฐเชว
 ฌมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉนิกคฺวา อุปลมฺพชฺช วิหริตฺติ ฯ อทฺธา ไช
 เต พฺราหฺมณ อาสชฺช อุปเนยฺวาจา ภาสิตา อปฺปิ ตฺยาหํ พฺยา-
 วัสฺสํมิ อหฺนฺหิตฺติ พฺราหฺมณ พฺรหฺมเหตฺยา ยปฺปิโน พฺรหฺมเสชฺชาย
 พฺรหฺมสฺส ชนฺดา อริเย ฌาเย ปตฺติจฺจำปิตา ยทิตํ กถฺยาณชฺชมฺมตา
 กุสฺสชฺชมฺมตา อหฺนฺหิตฺติ พฺราหฺมณ ยํ วิตฺถกํ อากํชฺชิตฺติ วิตฺถกฺเกตุํ ตํ
 วิตฺถกํ วิตฺถกฺเกมิ ยํ วิตฺถกํ นากํชฺชิตฺติ วิตฺถกฺเกตุํ น ตํ วิตฺถกํ

วิตกกฤมิ ยํ สักกะปิ อากัขมิ สักกะเปตุํ ตํ สักกะปิ สักกะเปมิ
 ยํ สักกะปิ นากัขมิ สักกะเปตุํ น ตํ สักกะปิ สักกะเปมิ อหฺนฺหิ
 พฺราหฺมณ เจโตธัมมปฺปโต วิตกกฺกปฺเปสํ อหฺนฺหิ พฺราหฺมณ จตุรํ
 ฌานานํ อากิเจตฺตํ ทิฏฺฐจรมฺมสํวิหารานํ นิแกมถาภํ อภิจุตถาภํ
 อกสิธฺถาภํ อหฺนฺหิ พฺราหฺมณ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ
 ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว รรมฺเม สยํ อภิณฺญา สจฺฉนิกฺขวา อุปฺปมฺบชฺช
 วิหรามํติ ฯ

โย เวที สหุพสฺสคตฺตานํ	มจฺจุปาสา ปโมจนํ
หิตํ เทวมนุสฺสํ	เลณฺยขมฺมํ ปกาธยิ
ยณฺจ ทิสฺวา จ สุตฺวา จ	ปสฺสํทติ พหุชฺชน
มคฺคามคฺคสฺสํ กุสฺโส	กตฺติจฺโจ อนาสโว
พฺพุโธ อนฺติมสํวโร	มหาปฺริโสติ" วุจฺจตีติ ฯ

[๑๖] เขกั๋ สัมมัย ภาควา อนุตตรา จ อุกกฏัจ อนุตตรา จ
 เสตพญั อทฺธานเมคฺคปปฏิปนโน โหติ ฯ โทโณมี (๒) พุราหุณโน อนุตตรา
 จ อุกกฏัจ อนุตตรา จ เสตพญั อทฺธานเมคฺคปปฏิปนโน โหติ อทฺธสา
 โธ โทโณ พุราหุณโน ภาควโต ปาเทสุ จกฺกานิ สหສුသာນิ
 สเนมิกานิ สนาภิกานิ สພາကာปรปฺปູຣານิ ทิสฺສວາເສສံ ເອຕໜ໌ໂສ
 ຈຈຸຣຽຍ໌ ວຕ ໂກ ອພຸກຸຕ໌ ວຕ ໂກ ນວຕີມານີ ມນຸສຸສັກຸສຸສ໌ ປາຫານີ
 ກວີສຸສນຕ໌ຕີ າ ອຄ໌ໂ໊ ກາວາ ມະຄາ ໂອກຸກມຸມ ອວນຸວຕຣສຸມ໌ ກຸກຸມຸເຕ

• บ. พ. มหาลัญไฉติ ๑ ๒ บ. พ. เอกถนุตเร สหนุติ อตติ ๑

นิสฺสํ ปรตฺถงฺกํ อารกฺขิตฺวา อุกฺกํ กายํ ปณฺธิชย ปริมุขํ สํคํ อุกฺกข-
 เปตฺวา ฯ อถ โส ติสฺสํ พุราหุมนํ ภควโต ปาถานิ อณฺุคจฺฉนฺโต
 อทฺทสฺส ภควนฺตํ อณฺุณตฺรสมํ รุกฺขมูเล นิธิเนนํ ปาสาทิกํ ปสาทนํ ยํ
 สํติเนหุริยํ สํตฺมานสํ อุตฺตมทมถสฺมณฺณปฺปตฺตํ ทนฺตํ กุศฺตํ สํ-
 ตินฺหุริยํ นาคํ ทิสฺสวา เยเน ภควา เตนฺุปลงฺกมิ อฺุปลงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ เอตทโวจ เทโว โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ ฯ น โส อหํ
 พุราหุมน เทโว ภวิสฺสํคํคํ ฯ คนฺุชพฺุโพ โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ ฯ
 น โส อหํ พุราหุมน คนฺุชพฺุโพ ภวิสฺสํคํคํ ฯ ยถฺุโส โน ภวํ
 ภวิสฺสํคํคํ ฯ น โส อหํ พุราหุมน ยถฺุโส ภวิสฺสํคํคํ ฯ มนฺุสฺสํ
 โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ ฯ น โส อหํ พุราหุมน มนฺุสฺสํ ภวิสฺสํคํคํ ฯ
 เทโว โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ อิติ ปฺุญฺุโส สฺมานโน น โส อหํ พุราหุมน
 เทโว ภวิสฺสํคํคํ วเทสํ คนฺุชพฺุโพ โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ อิติ ปฺุญฺุโส
 สฺมานโน น โส อหํ พุราหุมน คนฺุชพฺุโพ ภวิสฺสํคํคํ วเทสํ ยถฺุโส
 โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ อิติ ปฺุญฺุโส สฺมานโน น โส อหํ พุราหุมน
 ยถฺุโส ภวิสฺสํคํคํ วเทสํ มนฺุสฺสํ โน ภวํ ภวิสฺสํคํคํ อิติ ปฺุญฺุโส
 สฺมานโน น โส อหํ พุราหุมน มนฺุสฺสํ ภวิสฺสํคํคํ วเทสํ อถ
 โกจฺรหิ ภวํ ภวิสฺสํคํคํ ฯ เยสํ โส อหํ พุราหุมน อาสฺวาอํ อปฺุปฺหิ-
 นตฺตวา เทโว ภเวยฺยํ เต เม อาสฺวา ปฺุทฺธา อฺุจฺฉินฺนํมฺุตา ตาธา-
 วตฺตูกตา อนเภาวํ กตา อายตฺุอเปปาทชฺมมา เยสํ โส อหํ พุราหุมน

๕๐ สุตตฺตณฺตปฏฺเฏ อํคฺคตฺตฺตริณายสฺส จตฺตกนิปาโต [๓๗

ชาตวานํ อปฺปหีนฺตฺตา คนฺธพฺโพ ภเวยฺย ... ยถฺโฆ ภเวยฺย ... มนฺธสฺส
ภเวยฺย เต เม ชาตฺวา ปหีนา อจฺฉินฺนมนฺตา ตาตาวตฺตฤกฺขา อนภาวํ
กฺขา อายคฺคิอํปฺปาทมฺมา เสยฺยถาปํ พฺราหฺมณ อปฺปตํ วา ปทฺมํ
วา ปุณฺทรีกํ วา อฺทเก ชาตํ อฺทเก สํวทฺธํ อฺทกํ อจฺจุคฺคมฺม
คิฏฺฐติ อนฺนปฺปติคฺคํ อฺทเกน เหวเมว โห อหํ พฺราหฺมณ โถเก
ชาโต โถเก สํวทฺโธม โถกํ อภิกฺขุชฺช วิหฺรามิ อนฺนปฺปติคฺโค โถเกน
พฺพุชฺชติ มํ พฺราหฺมณ ชาเรหิตี ๑

เขน เทวปฺปคฺยสฺส	คนฺธพฺโพ วา วิหฺงคโม
ยถฺยตฺตํ เขน คจฺฉเณยฺย	มนฺธสฺสตฺตคณฺจ อพฺภาเส
เต มยฺหิ ชาตฺวา ชีณฺา	วิทฺธสฺสตา วินํสํกฺตา ๑
ปุณฺทรีกํ ยถา อฺคฺคํ	โตเขน นฺนปฺปติ
นฺนปฺปปฺปามิ โถเกน	ตสฺมา พฺพุชฺชสฺมิ พฺราหฺมณฺนาติ ๑

[๓๗] จตฺตฺติ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ปรี-
หานาย นิพฺพานสฺสเสว สํนฺติเก กตฺเมหิ จตฺตฺติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สํตฺตมฺปนฺโน โหติ อีชฺชเวยฺยสฺส คฺคตฺตทฺวาโร โหติ โภชเน มคฺ-
คณฺณ โหติ ชาครียํ อนฺนยฺคฺโค โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สํตฺตมฺปนฺโน โหติ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํตฺวา โหติ ปาติโมกฺข-
สํวสํวโต วิหฺรติ อจฺจวโคจรสมฺปนฺโน อณฺณมคฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภย-
ทสฺสสํวํ สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส เหวํ โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ
สํตฺตมฺปนฺโน โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อีชฺชเวยฺยสฺส คฺคตฺตทฺวาโร

โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุ จกุกวา รูปํ ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาคาหิ โหติ
 นานุพฺพณฺชนคฺคาคาหิ ยตฺวาจิกรณเมเนจฺจ กุกฺขนฺทริยํ อสงฺวตํ วิหรนฺตํ อภิช-
 ฌาโทมนสฺสสา ปาปกา อกฺุสฺสา ฌมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺสํ สํวราย
 ปฏิปชฺชติ รกฺขติ จกุกขนฺทริยํ จกุกขนฺทริเย สํวรํ อปชฺชติ โสเตน
 สํทํ สํคฺวา ... ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา ... ชิวฺหาหยา รสํ สํยิตฺวา ...
 กาเยน โผฏฺฐจฺจุพฺพํ ฌุสฺสิตฺวา ... มนฺธํ ฌมฺมํ วิญฺญาปยา น นิमितฺตคฺคาคาหิ
 โหติ นานุพฺพณฺชนคฺคาคาหิ ยตฺวาจิกรณเมเนจฺจ มนฺธฺทริยํ อสงฺวตํ วิหรนฺตํ
 อภิชฌาโทมนสฺสสา ปาปกา อกฺุสฺสา ฌมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺสํ
 สํวราย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ มนฺธฺทริยํ มนฺธฺทริเย สํวรํ อปชฺชติ
 เอวํ โหติ ภิกขเว ภิกขุ อธิทฺทริเยสํ คฺคตฺตทฺวารโ โหติ ฯ กถญฺจ
 ภิกขเว ภิกขุ โภชเน มตฺตคฺคญฺญ โหติ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ปฏิจฺจํ
 โยนิโส อหารํ อหาเรติ เณว ทวาย น มทาย น มนฺจาทาย
 น วิภฺงฺสํทาย ยาวเทว อิมสฺสํ กายสฺสํ จิตฺติยา ยาปนาย วิหิตฺตํปฺรติยา
 พฺรหฺมจฺริยานุคฺคทาย อิติ ปุรฺวาณญฺจ เวทนํ ปฏิทฺทามิ นวญฺจ
 เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสํสามิ ยาทฺวา จ เม ภวิสฺสํติ อนวชฺชตา จ
 ฌาสฺสํ วิหาโร จาติ เอวํ โหติ ภิกขเว ภิกขุ โภชเน มตฺตคฺคญฺญ
 โหติ ฯ กถญฺจ ภิกขเว ภิกขุ ฌาคริยํ อเนยฺยคฺคโต โหติ อธิ ภิกขเว
 ภิกขุ ทิวสํ จกฺกเมเน นิสฺสชฺชาย อาวรณฺนิเยหิ ฌมฺเมหิ จิตฺตํ ปฺริโสเชติ
 รตฺตติยา ปจฺมํ ยามํ จกฺกเมเน นิสฺสชฺชาย อาวรณฺนิเยหิ ฌมฺเมหิ จิตฺตํ
 ปฺริโสเชติ รตฺตติยา มชฺฌมิมํ ยามํ ทกฺขิณเณ ปสฺสเนน สํทํเตยฺยํ

๕๒ สุตตฺถนคัมภีรเก อังคุตฺตกรนิคายสฺส จตุกกนิปาโต [๓๘

กปฺเปติ ปาเทน ปาทำ อจฺจาชย สโต สมนุชานโน อฏฺฐจฺานสฺสณฺณํ มน-
สฺสิกฺกิตฺวา รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ปจฺจุฏฺฐาย จงฺกเมน นิสฺสชย
ธาวรณียะหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปวิสฺสธะติ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺข
ชากริยํ อณฺยุตฺโต โหติ ฯ อิมะหิ โช ภิกฺขเว จตฺห ธมฺเมหิ สมนุ-
นาคโต ภิกฺขุ อภพฺโป ปรีหานาย นิพฺพานสฺสเสว สันฺติเกติ ฯ

สํเต ปตฺติจฺิโต ภิกฺขุ	อินฺทริเยสุ จ สํวโต
โกชนมฺหิ จ มตฺตณฺณ	ชากริยํ อณฺยุตฺตติ
เอวํ วิหระมาตาปี ^๑	อโหระตฺตมตาเทโ
ภาวํ กุสฺสํ ธมฺมํ	โยคกฺุเขมสฺส ปตฺติยา
อปฺปมาทโรโต ภิกฺขุ	ปมาเท ภาทสฺสํ วา
อภพฺโป ปรีหานาย	นิพฺพานสฺสเสว สันฺติเกติ ฯ

[๓๘] ปณฺณณปจฺเจกสฺสจฺโจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมนวสฺสจฺเจสฺสโน
ปสฺสํทกฺกายสฺสชาโร ปฏฺิธโนติ อจฺจติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปณฺณณ-
ปจฺเจกสฺสจฺโจ โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ยานิ ตานิ ปุณฺณมณ-
พฺพราหฺมณานํ ปุณฺณปจฺเจกสฺสจฺจานิ เสยฺยถิํ สสฺสโต โถโกติ วา
อสฺสสฺสโต โถโกติ วา อนฺตวา โถโกติ วา อเนกฺตวา โถโกติ
วา ตํ ชีวํ ตํ สรรฺวเทติ วา อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรรฺวเทติ วา
โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาคิ วา น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาคิ
วา โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาคิ วา เณว โหติ

๑ พ. วิหาริมาทาปี ๑

น น โหติ ตถาคโต ปรมมรณาติ वा संवपानि तानि नुญฺณานิ
 โหณฺติ ปนุญฺณานิ จตฺตานิ วณฺตานิ มุตฺตานิ ปหฺนฺนानิ ปญฺนิสฺสํญฺจํ
 เขवं โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปนุญฺณปจฺเจกสํจโจ โหติ ॥ กถณฺจ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สํวยสํญฺเจสํโน โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กามะสํหา ปหฺนฺนา
 โหติ ภเวสํหา ปหฺนฺนา โหติ พุรฺหมจฺริเยสํหา ปญฺปิปลสฺสํทฺธา
 โหติ เขवं โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวยสํญฺเจสํโน โหติ ॥ กถณฺจ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปลสฺสํทฺธกายนสํชาโร โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํวสฺส
 จ ปหฺนฺนา ทฺวสฺส จ ปหฺนฺนา ปุพฺพเพว โสมนสฺสํโทมนสฺสํ อตฺตงฺกมา
 อตฺตงฺกมสฺสํ อปฺเปกฺขาสํติปาริสํสํ จตฺตํ ฌานํ อปฺปมํปชฺช วิหริติ
 เขवं โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปลสฺสํทฺธกายนสํชาโร โหติ ॥ กถณฺจ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ปญฺญีโน โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อสฺมิมานो ปหฺนฺโน โหติ
 อจฺฉินฺนํมฺโห กาธาวตฺตฺกโต อนภาวํ กโต อายตฺตํอนุปฺปาทสมฺโม เขवं
 โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺญีโน โหติ ॥ เขवं โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปนุญฺณ-
 ปจฺเจกสํจโจ สํวยสํญฺเจสํโน ปลสฺสํทฺธกายนสํชาโร ปญฺญีโนติ วุจฺจติ ॥

กามะสํหา ภเวสํหา

พุรฺหมจฺริเยสํหา สห

อิตฺติ สจฺจปฺรามาสํ

ทิจฺฉิจฺฉํจํหา สํมุตฺตยา

สพฺพพราศฺยวิรตฺตสฺส

ตณฺหทฺวชฺชวิมุตฺติโน

เขสํหา ปญฺนิสฺสํญฺจํ

ทิจฺฉิจฺฉํจํหา สํมูหตา

ส เว สํโตะ สโต ภิกฺขุ

ปลสฺสํทฺธํ อปฺปราชิต

มานาภิสํมยา พุทฺโธ

ปญฺญีโนติ วุจฺจตฺติ ॥

[๓๘] อตฺโธ อชฺชโย พุราหุณฺณ เยน ภคฺวา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิทฺวา ภคฺวตา สํหึ สํโมทิ สํโมทณฺียํ กถํ สํวารณฺียํ
 วัตติสาเรทฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีติ เอกมฺนตํ นิสฺสินโน โธ อชฺชโย พุราหุณฺณ
 ภคฺวณฺฺตํ เอตทฺโวจ ภวํปี โน โคตโม ยญฺญํ วนฺณณตฺตํ ๑ น
 โธ อหํ พุราหุณฺณ สํพฬํ ยญฺญํ วนฺณณมิมิ น ปนาหํ พุราหุณฺณ
 สํพฬํ ยญฺญํ น วนฺณณมิมิ ยถารูเป โธ พุราหุณฺณ ยญฺญเว คาโว
 ฬญฺญนฺติ อเชพกา ฬญฺญนฺติ กุกฺกฏฐฺฐกรว ฬญฺญนฺติ วิวิชา
 ปาณา สํฆาตํ ชาปชฺชนฺติ เอวรูปํ โธ อหํ พุราหุณฺณ สํวารมฺภํ
 ยญฺญํ น วนฺณณมิมิ ตํ กิสฺสํ เหตุ เอวรูปญฺหิ พุราหุณฺณ
 สํวารมฺภํ ยญฺญํ น อุปสงฺกมฺนฺติ อรหฺนฺโต วา อรหฺตฺตมคฺคํ วา สํมา
 ปนฺนา ยถารูเป ๑ โธ พุราหุณฺณ ยญฺญเว เถว คาโว ฬญฺญนฺติ
 น อเชพกา ฬญฺญนฺติ น กุกฺกฏฐฺฐกรว ฬญฺญนฺติ น วิวิชา
 ปาณา สํฆาตํ ชาปชฺชนฺติ เอวรูปํ โธ อหํ พุราหุณฺณ นิรารมฺภํ
 ยญฺญํ วนฺณณมิมิ ยทิตํ นิจุจทานํ อนฺนถฺตยญฺญํ ตํ กิสฺสํ เหตุ
 เอวรูปญฺหิ พุราหุณฺณ นิรารมฺภํ ยญฺญํ อุปสงฺกมฺนฺติ อรหฺนฺโต วา
 อรหฺตฺตมคฺคํ วา สํมาปนฺนาติ ๑

อตุตฺตเมธํ ปุริสเมธํ	สํมาปาสํ วาชเปยฺยํ นิรคฺคฬํ
มหายญฺญา มหารมฺภา	น เตะ โทเนติ มหฺปเสธา ๑
อเชพกา ๑ คาโว ๑	วิวิชา ยคฺค ฬญฺญเว
น ตํ สํมุคฺคตา ยญฺญํ	อุปยฺนฺติ มเหสีโน ๑

ยณฺจ ^๑ ยณฺณ ^๑ นีรารมฺภ ^๑	ยชนฺตฺยณฺณกฺกํ สทา
นาเชพฺภา จ คาโว จ	วิวิชา ยตฺถ หณฺณเว
คณฺจ สํมมฺคฺคตา ยณฺณ	อุปฺยนฺติ มเหสีโน ๑
เขวํ ยเชถ เมธาวั	เอโส ยณฺโณ มหปฺปโต ๑
เขวํ หิ ยชฺมานสฺส	เสยฺโย โหติ น ปาบีโย
ยณฺโณ จ วิปฺปโต โหติ	ปจฺจทฺตติ จ เทวตฺติ ๑

[๔๐] อถา โหติ อุกฺกามิ พุราหฺมณฺน เยน ภคฺวา เตปฺเปตฺตํกมฺม
 อุปฺปตฺตํกมฺมิตฺวา ภคฺวตา สํกฺกํ สํมมฺกมฺมิตฺวา สํมมฺกมฺมิตฺวา กถํ สํวณฺณํ
 วจิตฺตํวาทิตฺวา เอกมฺมํ นิสฺสํ เอกมฺมํ นิสฺสํโน โหติ อุกฺกามิ พุราหฺมณฺน
 ภคฺวตํ อตฺถวาทิตํ ภคฺวํ โน โคตมฺมํ ยณฺณ วณฺณเจตฺติ ๑ น
 โหติ อหํ พุราหฺมณฺน สํพฺพํ ยณฺณ วณฺณเจตฺติ น ปาณาฬิ พุราหฺมณฺน
 สํพฺพํ ยณฺณ น วณฺณเจตฺติ ยถารูเป โหติ พุราหฺมณฺน ยณฺณเว คาโว
 หณฺณนฺติ อเชพฺภา หณฺณนฺติ กุกฺกฏฺฐกรฺวา หณฺณนฺติ วิวิชา
 ปาณาฬิ สํวณฺณํ อปฺปชฺชนฺติ เขวรูปํ โหติ อหํ พุราหฺมณฺน สํวณฺณํ
 ยณฺณ น วณฺณเจตฺติ ตํ กิธฺสํ เหตุ เขวรูปเมหิ พุราหฺมณฺน สํวณฺณํ
 ยณฺณ น อุปฺปตฺตํกมฺมิตฺวา อรหฺนโต วา อรหฺนตมฺมํ วา สํวณฺณํ
 ยถารูเป จ โหติ พุราหฺมณฺน ยณฺณเว เนว คาโว หณฺณนฺติ น
 อเชพฺภา หณฺณนฺติ น กุกฺกฏฺฐกรฺวา หณฺณนฺติ น วิวิชา ปาณาฬิ
 สํวณฺณํ อปฺปชฺชนฺติ เขวรูปํ โหติ อหํ พุราหฺมณฺน นีรารมฺภํ ยณฺณ

๕๖ สักกตมฺหีฏเก อังคุตฺตนิคายสฺส จตฺตกฺกนิปาโต [๕๐

วณฺณณมฺหิ ยทิตฺถํ นิจฺจทานํ อานุถยณฺณํ ตํ ภิสฺส เหตุ เอวฺวปฺปทฺธิ
พฺรหฺมณ นิจฺจามุํ ยณฺณํ อฺปฺสงฺกมฺมุตฺติ อรหฺนฺโต วา อรหฺตฺตมคฺคํ
วา สฺมาปฺนฺนาติ ๑

อภิสฺสํ นิจฺจามุํ	ยณฺณํ กาเสณ กปฺปียํ
ตาทิสฺ อฺปฺสงฺกมฺมุตฺติ	สฺมณฺสา พฺรหฺมจาริโย ^๑
วิจฺจฺจฺจุทฺทา ๑ เย โถเก	วํสฺสวตฺตา กุสฺม ๑
ยณฺณเมตํ ปสฺสํนฺติ	พฺพุทฺธา ปุณฺณสฺส โถวิทฺทา
ยณฺณเว วา ยทิตฺถ วา สํทฺธ	หุณฺณํ กตฺวา ยถารทํ
ปสฺสํนฺติจฺจ โย ยทิตฺถ	สฺสฺสฺสฺส พฺรหฺมจาริโย
สํหุคํ สํยิฏฺฐํ สํปฺปคํ	ทกฺขิณฺนํ ยสฺสํ ยํ กตํ
ยณฺณโย ๑ วิปฺปโต โหติ	ปสฺสํนฺติ ๑ เทวตา ๑
เอวํ ยทิตฺถ เมชาวํ	สํทฺธ มุคฺคเตน เจตฺถา
อพฺยาปชฺฌํ สํทฺธ โถกํ	ปณฺณิโก อฺปฺปชฺชตฺตํ ๑

จกฺกนฺนํ จตฺตกฺกนิปาโต ๑

ตสฺสํทฺธํ

จกฺกนฺนํ สํทฺธํ สํทฺธํ ปสฺสํนฺติ	วสฺสํกาเรณ ปณฺณํ
โทยเน อปฺริหานิ ปณฺณํ	อฺปฺปชฺชโย อฺปฺปชฺชโย เตะ ทสฺสํ ๑

อตฺตาริ โส ชาตฺตชฺรนฺติ พุรฺมมฺติ ฯ

[๔๒] จตุตฺตาริมาณิ ภิกฺขเว ปญฺหพฺพยากรณานิ กตฺตมานิ จตุตฺตาริ
 ขตฺติ ภิกฺขเว ปญฺโห เอกํสพฺพยากรณํ โย ขตฺติ ภิกฺขเว ปญฺโห
 วิภชฺชพฺพยากรณํ โย ขตฺติ ภิกฺขเว ปญฺโห ปฏฺฐปฺปจฺจพฺพยากรณํ โย
 ขตฺติ ภิกฺขเว ปญฺโห จปณํ โย อิมานิ โช ภิกฺขเว จตุตฺตาริ ปญฺห-
 พฺพยากรณานิ เต ฯ

เอกํสวจฺณํ เอกํ

วิภชฺชวจฺณวปฺปํ

ตฺตํ ปฏฺฐปฺปจฺจ

จตุตฺตํ ปน จาปเย ฯ

โย จ เนสํ ตตฺถ ตตฺถ

ชาเนติ อเนกมมตํ

จตุปณฺหสฺสํ กุสฺสํ

อาหุ ภิกฺขุ ตถาวจํ ฯ

ทฺวาสฺสํ ทฺวปฺปสฺสํ

คฺมกฺโร ทฺวปฺปสฺสํ โย

ขโต ขตฺเต อนตฺเต จ

อฺภยตฺถสฺสํ โกวิทํ

อนตฺถํ ปวิชฺเชติ

ขตฺถํ คณฺหาติ ปณฺชิโต

ขตฺถาภิสฺสํ ชโร

ปณฺชิโตติ ปจฺจุจฺจติ ฯ

[๔๓] จตุตฺตาริมาณิ ภิกฺขเว ปุคฺคตา สเนโต สํวิชฺชมาเน โถกสฺมึ
 กตฺตเม จตุตฺตาริ โภทฺตํ น สทฺธมฺมคฺคํ มกฺขคฺคํ น สทฺธมฺมคฺคํ
 ตาภาคฺคํ น สทฺธมฺมคฺคํ สกฺกาตคฺคํ น สทฺธมฺมคฺคํ อิมํ โช
 ภิกฺขเว จตุตฺตาริ ปุคฺคตา สเนโต สํวิชฺชมาเน โถกสฺมึ ฯ จตุตฺตาริมา
 ณิ ภิกฺขเว ปุคฺคตา สเนโต สํวิชฺชมาเน โถกสฺมึ กตฺตเม จตุตฺตาริ
 สทฺธมฺมคฺคํ น โภทฺตํ น สทฺธมฺมคฺคํ น มกฺขคฺคํ สทฺธมฺมคฺคํ น

๖๐ สุตฺตุนคปิฏเก ขงคฺคตฺตวณิกายสฺส จตฺตกนิปาท [๔๔

ถาภคฺค สํทฺธมฺมคฺค น สํกการคฺค อิม โข ภิกฺขเว จตฺตาวโร
ปคฺคตฺตา สนฺโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมิเนติ ฯ

โกธมกฺขคฺค ภิกฺขุ ถาภสํกการคารโว
น เต ธมฺเม วิรูหนฺติ สํมาสํมฺพุทฺธเทสํเตติ ฯ
เย จ สํทฺธมฺมคฺคโน วิหังสุ วิหฺรณฺติ จ
เต เว ธมฺเม วิรูหนฺติ สํมาสํมฺพุทฺธเทสํเตติ ฯ

[๔๔] จตฺตาวโรเม ภิกฺขเว ขสํทฺธมฺมา กตเม จตฺตาวโร โกธ-
คฺคฺตา น สํทฺธมฺมคฺคฺตา มกฺขคฺคฺตา น สํทฺธมฺมคฺคฺตา ถาภคฺคฺตา
น สํทฺธมฺมคฺคฺตา สํกการคฺคฺตา น สํทฺธมฺมคฺคฺตา อิม โข ภิกฺขเว
จตฺตาวโร ขสํทฺธมฺมา ฯ จตฺตาวโรเม ภิกฺขเว สํทฺธมฺมา กตเม จตฺตาวโร
สํทฺธมฺมคฺคฺตา น โกธคฺคฺตา สํทฺธมฺมคฺคฺตา น มกฺขคฺคฺตา สํทฺธมฺม-
คฺคฺตา น ถาภคฺคฺตา สํทฺธมฺมคฺคฺตา น สํกการคฺคฺตา อิม โข
ภิกฺขเว จตฺตาวโร สํทฺธมฺมาติ ฯ

โกธมกฺขคฺค ภิกฺขุ ถาภสํกการคารโว
ทฺถุเขตฺเต ดุคฺคตฺตํ สํทฺธมฺเม น วิรูหติ ฯ
เย จ สํทฺธมฺมคฺคโน วิหังสุ วิหฺรณฺติ จ
เต เว ธมฺเม วิรูหนฺติ เสฺนหฺมณฺวามิโวสฺสาติ ฯ

[๔๕] เขกํ สมฺมํ ภคฺวา สํวตฺถิยํ วิหฺรติ เขตฺตวเน อนาถ-
ปิตฺตํ สํสํ ขารามे ฯ ขถฺโฆ โรหิตสฺสํ เทวปฺปโต ขภิกฺกนฺตฺตยา
รตฺติยา ขภิกฺกนฺตฺตวณฺโณ เกวตฺตปฺป เขตฺตวณํ โธภาเสตฺตวา เยน

ภควา เตนุปลงฺกมฺมิ อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
 อฏฺฐาสิ เอกมนฺตํ จีโต โช โวหิตสฺสํ เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ เขตทโวจ
 ยตฺถ นฺ ชฺช ภาเน น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น
 อุปฺปชฺชติ สกฺกา นฺ ชฺช ภาเน คมเนน โลกสฺสํ อนฺตํ ภาควํ วา
 ทฏฺฐํ วา ปาปฺปณฺนิคํ วาติ ฯ ยตฺถ โช อาวุโส น ชายติ น ชียฺยติ
 น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ นาหนฺตํ คมเนน โลกสฺสํ อนฺตํ
 ภาตฺตํ ทฏฺฐํ ปคฺคตฺตํ วทามํติ ฯ อจฺฉริยํ ภาเน อพฺภุคํ
 ภาเน ยาว สฺสภาสิตฺตญฺจิทํ ภาเน ภควตา ยตฺถ โช อาวุโส
 น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ นาหนฺตํ
 คมเนน โลกสฺสํ อนฺตํ ภาตฺตํ ทฏฺฐํ ปคฺคตฺตํ วทามํติ ภูต-
 ปุพฺพาทํ ภาเน โวหิตสฺสํ นาม อธิ อโหสิ โภชปฺตฺโต อิทฺธิมา
 เวหาสํคโม ตสฺสํ มยฺหํ ภาเน เอวฺวโป ชโว อโหสิ เสยฺยถาปํ
 นาม ทพฺพหฺมโม ฌนฺคฺโคโห สฺสํกฺขิตฺโต กตฺตคฺโค กตฺตปาสโน ตฺถเกน
 อสงฺगेเนน อปฺปกฺกสิเรน ติริยํ ตาตฺถจฺฉายํ อติปาเตยฺย เอวฺวโป ปทฺวิ-
 ติหาริ อโหสิ เสยฺยถาปํ นาม ปฺรตฺติมา สํมุตฺตา ปจฺฉิม สํมุตฺโต
 ตสฺสํ มยฺหํ ภาเน เอวฺวเปเนน ชเวเน สมนฺนาทตสฺสํ เอวฺวเปเนน จ
 ปทฺวิติหารเณ เอวฺวปํ อิจฺฉาคคํ อุปฺปชฺชํ อหํ คมเนน โลกสฺสํ
 อนฺตํ ปาปฺปณฺนิคํ สํมํติ โส ชฺช อหํ ภาเน อญฺญตฺตเวว อธิคปฺตี-
 ชาติตฺถายิตา อญฺญตฺต อจฺจุจฺวารปฺปสํวากฺกมฺมา อญฺญตฺต นิตฺถาทิตฺตมก-
 ปฏฺวิโนทฺทา วสฺสํสํคยฺโก วสฺสํสํคยฺวํ วสฺสํสํคํ คณฺหา อปฺปคฺควาท

๖๒ สุกตบฏีฏเฐ อังคตฤทธิกายสัส จตุกุกนิปโต [๔๖

โลกัสส อนุคฺ อนุตฺราเยว กาสกโต อจฺฉริยํ ภาเนเต อพฺภุคฺ
ภาเนเต ยาว สฺภาสิตตญฺจิทํ ภาเนเต ภควตา ยตฺถ ไช อวฺโส
น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ นานฺहुคฺ
คมเนน โลกัสส อนุคฺ ฌาตยฺยํ ทฏฺฐยฺยํ ปคฺคยฺยเนติ วทามิ ๑
ยตฺถ ไช อวฺโส น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น
อุปฺปชฺชติ นานฺहुคฺ คมเนน โลกัสส อนุคฺ ฌาตยฺยํ ทฏฺฐยฺยํ ปคฺคย-
ยเนติ วทามิ น จาหํ อวฺโส อปฺปคฺควาว โลกัสส อนุคฺ ทฺถสฺส
อนุคฺทิริยํ วทามิ อปฺปจําหํ อวฺโส อิมสฺมึนฺนํ พุทฺธมฺมตฺเต กเพวเว
สฺสณฺณมฺหิ สมนํเก โลกญฺจ ปณฺณเปมิ โลกสฺมฺนฺนญฺจ โลกนํโรชญฺจ
โลกนํโรชคามินิณฺจ ปฏฺฐิพฺพาติ ๑

คมเนน น ปคฺคทฺทโพ โลกสฺสเนโต กุทาจํ

น จ อปฺปคฺควาว โลกนุคฺ ทฺถชา อตฺถิ ปโมจํ ๑

ตสฺมา หเว โลกวิทฺฐ สฺเมโช

โลกนฺเตศฺว วุสฺสิตพฺพรหฺมจฺริโย

โลกสฺส อนุคฺ สมิตาวิ ฌตฺวา

นาสฺสติ โลกมิมํ ปณฺจจาติ ๑

[๔๖] อถ ไช ภควา ตสฺสํ รตฺติยา อจฺฉเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสฺส
อิมํ ภิกฺขเว รตฺติํ โรหิตสฺสํ เทวปฺตโต อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิก-
กนฺตวณฺโณ เกวธกปฺปํ เขตฺวณํ โธภาเสตฺวา เยนาหํ เทนฺปสฺสํกมิ
อุปฺสํสํกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนุคํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนุคํ จิโต

โฆ ภิกฺขเว โรหิตสฺสํ เทวปฺปคฺโค มํ เอตทโวจ ยตฺถ นุ โฆ ภนฺเต
 น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ สกฺกา นุ
 โฆ ภนฺเต คมณฺเณ โลกสฺสํ อนฺตํ ฅาตุํ วา ทฏฺฐํ วา ปาปฺปณฺนิตุํ
 วาติ ฯ เหวํ วุตฺเต อหิ ภิกฺขเว โรหิตสฺสํ เทวปฺปคฺโค เอตทโวจ
 ยตฺถ โฆ อาวุสํ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุป-
 ปชฺชติ นาหนํ คมณฺเณ โลกสฺสํ อนฺตํ ฅาตฺถยํ ทฏฺฐยํ ปตฺตย-
 ยนฺติ วทามํติ ฯ เหวํ วุตฺเต ภิกฺขเว โรหิตสฺสํ เทวปฺปคฺโค มํ เอต-
 ทโวจ อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภุคํ ภนฺเต ยาว สํภาสิตญฺจิทํ ภนฺเต
 ภกฺกวตา ยตฺถ โฆ อาวุสํ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น
 จวติ น อุปฺปชฺชติ นาหนํ คมณฺเณ โลกสฺสํ อนฺตํ ฅาตฺถยํ
 ทฏฺฐยํ ปตฺตยยฺยนฺติ วทามํติ ภูตฺตพฺพหาทํ ภนฺเต โรหิตสฺสํ นาม
 อีสํ อโหสิ โภชปฺปคฺโค อิทฺธิมา เวหาสกโม ตสฺส มยฺหิ ภนฺเต
 เหวรูปโป ชโว อโหสิ เสยฺยถาบี นาม ทพฺพหฺมโม ชนฺนคฺคโห สุตฺติกฺขิตฺโต
 กตฺตคฺคโถ กตฺตปาสโน จหุเกน อสฺสเนน อปฺปปลฺลิสฺสเนน ตีริยํ ตาตฺถจฺจนํ
 อติปาเตยฺย เหวรูปโป ปทวฺวตีหาโร อโหสิ เสยฺยถาบี นาม ปฺรตฺต-
 ธิมา สมนฺนทฺธา ปจฺฉิมโม สมนฺนทฺโท ตสฺส มยฺหิ ภนฺเต เหวรูปเนน
 ชเวเนน สมนฺนทฺธาตสฺสํ เหวรูปเนน จ ปทวฺวตีหาเรเนน เหวรูปโป อิจฺฉนาคคํ
 อุปฺปชฺชติ อหิ คมณฺเณ โลกสฺสํ อนฺตํ ปาปฺปณฺนิตุสํมํติ โส โฆ
 อหิ ภนฺเต อณฺณคฺคเวโร อสฺสคปฺปตฺตชยิตฺตสํยิตฺตา อณฺณคฺคเวโร อจฺจุจฺจวปฺปสฺสา-

๖๔ สัตฺตุนฺตปฐเก อังคุตฺตกริภายุตฺต จตุกกนิปาโต [๔๗

วณฺมุมา อณฺเวตฺร นินฺทาทกิตฺตมถปฏฺวิโนทฺนา วุตฺตสฺสตาโยโก วุตฺตสฺสคฺชวํ
วุตฺตสฺสคฺคํ คณฺตุวา อปฺปตฺตวาว โถกสฺส อนฺตํ อนฺตฺราเยว กาทกโต
อจุณฺริยํ ภาณฺเต อพฺพุตํ ภาณฺเต ยาว สฺถาสิคฺคณฺจิทํ ภาณฺเต ภควตฺตา
ยตฺถ ไช อวฺสุโธ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุป-
ปชฺชติ นาหนฺตํ คมเนน โถกสฺส อนฺตํ ฌาตฺตยํ ทฏฺฐยํ ปตฺตย-
นฺติ วทามิ ๑ เอวํ วุตฺเต อหํ ภิกฺขเว โรหิตสฺสํ เทวปฺพุตํ เอต-
ทโวจํ ยตฺถ ไช อวฺสุโธ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น
จวติ น อุปปชฺชติ นาหนฺตํ คมเนน โถกสฺส อนฺตํ ฌาตฺตยํ ทฏฺฐยํ
ปตฺตยฺนฺติ วทามิ น จาหํ อวฺสุโธ อปฺปตฺตวาว โถกสฺส อนฺตํ
ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยํ วทามิ อปฺปจํา อวฺสุโธ อิมสฺมึญฺเวย พฺยามมตฺเต
กเพวเร สฺสณฺณมฺหิ ๑ สมนฺเถ โถกญฺจ ปณฺญาเปมิ โถกสฺมฺหฺนญฺจ
โถกนิโรธญฺจ โถกนิโรธคามินิญฺจ ปฏฺปิพฺพนฺติ ๑

คฺมเนน น ปตฺตพฺโพ โถกสฺสํนฺโต กฺุทาจํ
น จ อปฺปตฺตวา โถกนฺตํ ทฺกฺขา อตฺถิ ปโมจํ ๑

คฺสฺมา หเว โถกวิฑู สฺเมโช
โถกนฺตฺตฺวํ วุตฺตพฺพรหมฺจริโย
โถกสฺส อนฺตํ สมิคฺคาวิ ฌตฺตวา
นาสฺสํติ โถกมิมํ ปฺรณฺจาทิ ๑

[๔๗] จตฺตาริมาณี ภิกฺขเว สฺตฺตฺตวิฑูราณี กตฺมานิ จตฺตาริ

๔๘] ปจฺมปณฺณาสกเถ โวหิตสฺสวคฺโค ปญฺจโม ๖๕

นภญฺจ ภิกฺขเว ปจฺวํ จ อิทํ ปจฺมํ สํวทฺธวาทุเร” โอรินฺนญฺจ ภิกฺขเว
ตํวํ สํมุตฺตสฺส ปารินฺนญฺจ ตํวํ อิทํ ทุตฺตํ สํวทฺธวาทุเร” ยโต จ
ภิกฺขเว เวโรจโน อพฺพุตฺเทติ ยตฺถ จ อตฺถงฺคเมติ อิทํ ตุตฺตํ สํว-
ทฺธวาทุเร” สํคณฺจ ภิกฺขเว ฌมฺโม อสํคณฺจ ฌมฺโม อิทํ จตฺตํ
สํวทฺธวาทุเร” อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ สํวทฺธวาทุรํ ๑

นภญฺจ ทูเร ปจฺวํ จ ทูเร
ปารํ สํมุตฺตสฺส ตทาทุ ทูเร
ยโต จ เวโรจโน อพฺพุตฺเทติ
ปภงฺกโร ยตฺถ จ อตฺถเมติ
คโต หเว ทูรตฺวํ วทฺนฺติ
สํคณฺจ ฌมฺมํ อสํคณฺจ ฌมฺมํ ๑
อพฺพายิโก โหติ สํคํ สํมาคโม
ยาวมฺปิ ติฏฺฐเจยฺย ตเถว โหติ ๑
ฉิปฺปณฺหิ เวติ อสํคํ สํมาคโม
ตสฺมา สํคํ ฌมฺมา อสํพุทฺธิ อารกฺกати ๑

[๔๘] เขกํ สมนํ ภคฺวา สํวตฺตํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถ-
บิณฑกิสฺส อารามे ๑ เตน ไช ปน สมนฺน อายสฺมา วิสาโช
ปญฺจาติปคฺโค อปฺปจฺจํสาธายํ ภิกฺขุ ฌมฺมียา ถาย สํวทฺธสฺสตี สํมาท-

• อ. พ. สทฺธวาทุเร ๑

បេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ បិរិយា វាទាយ វិសុទ្ធិស្វាយ ខណេកកាយ
 ខត្តសុត្ត វិណុណបរិយា បរិយាបរុណាយ ខនិស្សិតាយ ។ ខត្ថោ ភក្ខា
 តាយនុត្តរម្មំ បរិសុត្តតានា វុទ្ធិកិច្ច យេនុប្បទានតោតា តេនុប្បទានមិ
 ខុប្បទានមិកុវា បណ្ណេតេ ខាសេន និស្សិតិ និស្សិត ខោ ភក្ខា ភិក្ខុ
 ខាមនេតេសិ កោ អុ ខោ ភិក្ខុវេ ខុប្បទានតោតាយំ ភិក្ខុ ធម្មិយា
 កាយ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ បិរិយា វាទាយ
 វិសុទ្ធិស្វាយ ខណេកកាយ ខត្តសុត្ត វិណុណបរិយា បរិយាបរុណាយ ខនិស្សិ-
 តាយាទិ ។ ខាយសុំមា រាហុតេ វិសាខោ បណ្ណាទិបុត្តោ ខុប្បទានតោតាយំ
 ភិក្ខុ ធម្មិយា កាយ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ
 បិរិយា វាទាយ វិសុទ្ធិស្វាយ ខណេកកាយ ខត្តសុត្ត វិណុណបរិយា បរិយា-
 បរុណាយ ខនិស្សិតាយាទិ ។ ខត្ថោ ភក្ខា ខាយសុំមេតំ វិសាខំ បណ្ណាទិ-
 បុត្តំ ខេត្តវោទ តាខុ តាខុ វិសាខ តាខុ ខោ គុវំ វិសាខ ភិក្ខុ
 ធម្មិយា កាយ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ សំគុតេសេតិ បិរិយា
 វាទាយ វិសុទ្ធិស្វាយ ខណេកកាយ ខត្តសុត្ត វិណុណបរិយា បរិយាបរុណាយ
 ខនិស្សិតាយាទិ ។

នាភាស្មានំ ឆានុតិ	មិត្តំ វាទេអិ បណ្ណិតំ
ភាស្មានុច្ចេ ឆានុតិ	តេសេនុតំ ខមតំ បតំ ។
ភាស្មេ ខោតេ ធម្មំ	បក្កុក្កុក្កេ ខិត្តិនំ ឆឺ
សុភាសិតធម្មា ខិត្តិយ	ធម្មិយា អិ ខិត្តិនំ ឆោតិ ។

[៤៩] ទុក្ខករណី ភិក្ខុវេ សំណុំវិបត្តតា ទិក្ខុវិបត្តតា

ភិក្ខុវេ ខេកេ សំណបុរាអុណោ សុវំ បីវនុតិ មេរយំ សុវាមេរយាហោ
 ឧប្បវិទិតា ឲ្យំ ភិក្ខុវេ ឧប្បវិទិតា សំណបុរាអុណោ ឧប្បវិទិតា
 យេន ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ខេកេ សំណបុរាអុណោ ន គប្បន្តិ
 ន ភាសន្តិ ន វិវាទន្តិ ។ នុតិ ភិក្ខុវេ ខេកេ សំណបុរាអុណោ
 មេតុនំ ធម្មំ ប្បវិទិតោ មេតុនំ ធម្មំ ឧប្បវិទិតា ឲ្យំ
 ភិក្ខុវេ តុតិយោ សំណបុរាអុណោ ឧប្បវិទិតោ យេន ឧប្បវិទិតោ
 ឧប្បវិទិតោ ខេកេ សំណបុរាអុណោ ន គប្បន្តិ ន ភាសន្តិ ន
 វិវាទន្តិ ។ នុតិ ភិក្ខុវេ ខេកេ សំណបុរាអុណោ ឧប្បវិទិតោ សាមិក្ខុន្តិ
 ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ឲ្យំ ភិក្ខុវេ គតិយោ សំណ-
 បុរាអុណោ ឧប្បវិទិតោ យេន ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ខេកេ
 សំណបុរាអុណោ ន គប្បន្តិ ន ភាសន្តិ ន វិវាទន្តិ ។ នុតិ ភិក្ខុវេ
 ខេកេ សំណបុរាអុណោ មិទ្ធានុវេន ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិ-
 ទិតោ ឲ្យំ ភិក្ខុវេ ឧប្បវិទិតោ សំណបុរាអុណោ ឧប្បវិទិតោ យេន
 ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ខេកេ សំណបុរាអុណោ ន គប្បន្តិ ន ភាសន្តិ
 ន វិវាទន្តិ ។ នុតិ ភិក្ខុវេ ឧប្បវិទិតោ សំណបុរាអុណោ ឧប្ប-
 វិទិតោ យេន ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ ខេកេ សំណបុរាអុណោ ន
 គប្បន្តិ ន ភាសន្តិ ន វិវាទន្តិ ។

ភាគតិសុប្បវិទិតោ

ខេកេ សំណបុរាអុណោ

ឧប្បវិទិតោ ឧប្បវិទិតោ

មិទ្ធានុវេន ឧប្បវិទិតោ

សុវំ បីវនុតិ មេរយំ

ប្បវិទិតោ មេតុនំ

รัชคิ ชาตรูปญจ สาทิยนติ อวิททสุ^๑ ๑
 มิจุฉาชีเวน ชีวนติ เอเก สมนพฺรหฺมณา
 เอเต อูปกฺกิตฺเตสา วุตฺตา พุทฺธนาทิจฺจนฺตนา
 เยหิ อูปกฺกิตฺเตเสหิ เอเก สมนพฺรหฺมณา
 น ตปนฺติ น ภาสฺนต อสฺสทฺธา สฺรชฺชา มคฺคา ๑
 อนฺธกาเรน โอนทฺธา ตณฺหาทาสา สเนตฺติกา
 วทฺธเมวติ กฏฺฐิ ไฉว อาทิยนติ ปฺนพฺภวฺนติ ๑

โรหิตสฺสวคฺโค ปญฺจโม ๑

คสฺสสฺสทฺทานิ

สมาริปญฺหา เทว โกธฺา โรหิตสฺสสาปเร ทฺุเว
 สฺวิทฺฐวีสํชา วิปฺลฺลทาโส อูปกฺกิตฺเตเสนฺ เต ทสฺสาติ ๑
 ปจฺจโม ปณฺณาสโก นิฏฺฐิจิโต ๑

ทุกขิปญญาสโก

ปุณณามภิสันฺทวคฺโค ปจฺจิม

[๕๑] จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุณฺณามภิสันฺทา กุสฺสณภิสันฺทา สฺขสฺ-
สํหาโร โสวคฺคิกา สฺขวิปาโก สํคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตายน
มณฺดาปาย หิตาย สฺขาย สํวตฺตนิ กตฺตเม จตุตาโร ยสฺสํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ จีวรํ ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสฺมาธิ อฺปสํมฺปชฺช วิหริ-
ติ อปฺปมาโน ตสฺสํ ปุณฺณามภิสันฺโท กุสฺสณภิสันฺโท สฺขสฺสํหาโร โสวคฺ-
คิกโก สฺขวิปาโก สํคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตายน มณฺดาปาย หิตาย
สฺขาย สํวตฺตนิ ยสฺสํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปิณฺดปาทํ ปริภุญฺชมาโน...
ยสฺสํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เสนาสนํ ปริภุญฺชมาโน... ยสฺสํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
คิถานปจฺจยเกสฺสชฺชปริภุจฺจวํ ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสฺมาธิ
อฺปสํมฺปชฺช วิหริ-ติ อปฺปมาโน ตสฺสํ ปุณฺณามภิสันฺโท กุสฺสณภิสันฺโท
สฺขสฺสํหาโร โสวคฺคิกโก สฺขวิปาโก สํคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตายน
มณฺดาปาย หิตาย สฺขาย สํวตฺตนิ อิมํ โข ภิกฺขเว จตุตาโร
ปุณฺณามภิสันฺทา กุสฺสณภิสันฺทา สฺขสฺสํหาโร โสวคฺคิกา สฺขวิปาโก สํคฺค-
สํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตายน มณฺดาปาย หิตาย สฺขาย สํวตฺตนิ ฯ
อิมํหิ จ ปน ภิกฺขเว จตุหิ ปุณฺณามภิสันฺเทหิ กุสฺสณภิสันฺเทหิ สมนุ-
นาทตสฺสํ อริยสํวทสฺสํ น สฺกมํ ปุณฺณสฺสํ ปมาณํ คเหตุํ เขตฺตโก
ปุณฺณามภิสันฺโท กุสฺสณภิสันฺโท สฺขสฺสํหาโร โสวคฺคิกโก สฺขวิปาโก สํคฺค-

๗๒ สุตฺตทนต์มัญเฏ อังคุตฺตทนต์นิกายสฺส จตฺตทนต์ปาโถ [๕๓

สํวตฺตนิโก อธิฏฺฐาย กนฺตาย มนฺทปาย หิตาย สุตฺตทนต์ํ สํวตฺตตํติ อถโฆ
อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาปฺปญฺญทนต์โรเตวฺว สํวํ คจฺจนฺติ เสยฺย-
ถายี ภิภูวเน มหาสํมุตฺเต น สุตฺตํ อุตฺตทนต์ํ ปมาณํ คเหตุํ เขตฺ-
ตทณฺนิ อุตฺตทนต์ทนต์นํติ วา เขตฺตทณฺนิ อุตฺตทนต์ทนต์ทนต์นํติ วา
เขตฺตทณฺนิ อุตฺตทนต์ทนต์ทนต์ทนต์นํติ วา เขตฺตทณฺนิ อุตฺตทนต์ทนต์ทนต์ทนต์ทนต์นํติ
วา อถโฆ อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาอฺุตฺตทนต์โรเตวฺว สํวํ
คจฺจนฺติ เหวเมว โฆ ภิภูวเน อิมํหิ จตฺตทนต์ํ ปญฺญาภิธํมฺมํหิ ทนต์-
ทนต์นํหิ สมนํนาคทนต์ํ อธิยสํวทนต์ํ น สุตฺตํ ปญฺญทนต์ํ ปมาณํ
คเหตุํ เขตฺตทนต์ํ ปญฺญาภิธํมฺมํหิ ทนต์ทนต์นํหิ สุตฺตทนต์ทนต์ทนต์
คิโก สุตฺตทนต์ปาโถ สุตฺตทนต์ทนต์นิโก อธิฏฺฐาย กนฺตาย มนฺทปาย หิตาย
สุตฺตทนต์ํ สํวตฺตตํติ อถโฆ อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาปฺปญฺญทนต์-
โรเตวฺว สํวํ คจฺจนฺตํติ ฯ

มโหทธิ อปริมิตํ มหาสํวํ

พหุภเววํ รตนคณฺณมาถยํ

นชฺชโฆ ยถา มจฺจนคณฺณสํมเสวิตา

ปฺปญฺญํ สวณฺตํ อฺุปฺปญฺญํติ สํวทนต์ํ ฯ

เอวํ นวํ อญฺเฏปาณวตฺตทนต์ํ

เสยฺยยานิสํชชตฺตทนต์ทนต์ทนต์ ทายกํ

ปฺปญฺญทนต์ํ ทาวา อฺุปฺปญฺญํติ ปณฺณทนต์ํ

นชฺชโฆ ยถา วาริวทาว สํวทนต์ํติ ฯ

[๕๒] จตุตฺถารโหเม ภิกฺขเว ปุณฺณภิสํหะ กุสฺสภภิสํหะ สํวสุ-
 ส่าหะรา โสวคฺคิกกา สํววิปากา สํคฺคสํวคฺคิกกา อิกฺขุจาย กนฺตาย
 มนฺทปาย หิตาย สํวชย สํวคฺคตฺตํ กตฺตเม จตุตฺถาร อธิ ภิกฺขเว
 อริยสํวโก พุทฺธะ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ อิตฺถิ โส
 ภควา อรหํ สํมมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจฺรณสํปฺนโน สํคฺโค โสภะวํ อนฺตฺตโร
 ปุริสํทมฺมสํวริ สํคฺคา เทวมนุสฺสํ นํ พุทฺโธ ภควาติ อธิ ภิกฺขเว
 ปจฺจิม ปุณฺณภิสํหะโท กุสฺสภภิสํหะโท สํวสุส่าหาโร โสวคฺคิกโก สํววิ-
 ปาโก สํคฺคสํวคฺคิกโก อิกฺขุจาย กนฺตาย มนฺทปาย หิตาย สํวชย
 สํวคฺคตฺตํ ๑ ปุณฺ จปฺวํ ภิกฺขเว อริยสํวโก สมนฺนํ อเวจฺจปฺปสาเทน
 สมนฺนาคโต โหติ สํวภาวโต ภควตา สมนํ สันติฏฺฐิจฺจโก อภาตฺติโก
 เอธิปสฺสโก โยปนนิโก ปจฺจคฺคํ เวทิตฺวา วิญฺญูหิตํ อธิ ภิกฺขเว
 พุทฺธิโย ปุณฺณภิสํหะโท กุสฺสภภิสํหะโท สํวสุส่าหาโร โสวคฺคิกโก สํววิ-
 ปาโก สํคฺคสํวคฺคิกโก อิกฺขุจาย กนฺตาย มนฺทปาย หิตาย สํวชย
 สํวคฺคตฺตํ ๑ ปุณฺ จปฺวํ ภิกฺขเว อริยสํวโก สมนํ อเวจฺจปฺปสาเทน
 สมนฺนาคโต โหติ สํปฺปิปฺปโน ภควโต สํวคฺคสํว อชฺชปฺปิปฺปโน
 ภควโต สํวคฺคสํว ฌายปฺปิปฺปโน ภควโต สํวคฺคสํว สํมจฺ-
 ปฺปิปฺปโน ภควโต สํวคฺคสํว ยทิตํ จตุตฺถาริ ปุริสํคานิ อิกฺขุจ
 ปุริสํคคฺคา เสงฺ ภควโต สํวคฺคสํว อานุญโย ปาหุญโย
 ทกฺขิณญโย อญฺชติกรณญโย อนฺตฺตโร ปุณฺณภะคฺคํ โสภะสํวติ อธิ
 ภิกฺขเว คคฺคิโย ปุณฺณภิสํหะโท กุสฺสภภิสํหะโท สํวสุส่าหาโร โสวคฺคิกโก

สุธวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อธิญฺชํย กนฺตํย มนํปาย หิตาย สุธาย
 สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว อริยสํวาทํ อริยกฺคเตหิ สํเถหิ
 สมนํนาคโต โหติ อชฺฌเนหิ อจฺฉินฺทเทหิ อสํเพหิ อกมฺมาเสหิ ภฺริสฺส-
 เสหิ วิญญฺพสํคฺคเตหิ อปฺรามจฺเจหิ สมาริสํวตฺตนิเกหิ อญฺ ภิกฺขเว
 จตฺตํโก ปุณฺณมํภิสํโห กุสฺสํมํภิสํโห สุธสฺสํสํหาโร สํวคฺคิโก สุธวิ-
 ปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อธิญฺชํย กนฺตํย มนํปาย หิตาย สุธาย
 สํวตฺตติ ฯ อิมํ โห ภิกฺขเว จตฺตํโร ปุณฺณมํภิสํหา กุสฺสํมํภิสํหา
 สุธสฺสํสํหาโร สํวคฺคิกโก สุธวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อธิญฺชํย กนฺตํย
 มนํปาย หิตาย สุธาย สํวตฺตตฺตํติ ฯ

ຍສຸ່ຊໍ່ ສໍ່ທຸຮາ ຕຄາຕເຕ	ອຈຕາ ສຸ່ປັດຊິຕາ
ສື່ຕຽນຈຸ ຍສຸ່ຊໍ່ ກຄຸຍາຣນໍ	ອຽຍກນຸຕໍ ປໍ່ສໍ່ສິຕໍ
ສໍ່ເຊ ປໍ່ສາໂທ ຍສຸ່ຊໍ່ຄຸດີ	ອຸຊຸກຸຕຽນຈຸ ທສຸ່ສໍ່ນໍ
ອທຸພິທຸໂທຕີ ຕໍ່ ອາຮຸ	ອໂມຣໍ ຕສຸ່ຊໍ່ ສື່ວິຕໍ ໑
ຕສຸ່ມາ ສຸ່ທຸຮນຈຸ ສື່ຕຽນຈຸ	ປໍ່ສາທໍ ຮມຸມທສຸ່ສໍ່ນໍ
ອນຸຍຸນຸເຊຕ ເມຮາວີ	ສຳ ພຸທຸຮານສໍ່າສໍ່ນນຸຕີ ໑

[๕๓] เอก์ สัมยํ ภควา อนุตฺรา จ มจฺรํ อนุตฺรา จ เวรณํ
 อทฺธานมคฺคปฏฺฐปนโน โหติ ฯ สัมพหุตาปี คหปตี จ คหปตานิโย จ
 อนุตฺรา จ มจฺรํ อนุตฺรา จ เวรณํ อทฺธานมคฺคปฏฺฐปนา โหนฺติ ฯ
 อถ โส ภควา มคฺคา โอภกมฺม ธนญฺตรสฺสํ ฐกฺขมฺเถ (๑) นิสฺสึ ฯ

อทฺทสฺสํ โห เต คหปตํ จ คหปตานิโย จ ภควนฺตํ อญฺญตรสฺมึ
 รุกฺขมฺเห นิสินฺนํ ทิสฺวา เยเนภควา เตนุปลงฺกมึสฺสํ อฺปปลงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอภมนฺตํ นิสฺสํทิสฺสํ ๑ เอภมนฺตํ นิสฺสินฺเน โห เต
 คหปตํ จ คหปตานิโย จ ภควา เอตทโวจ จตุตฺตาริเม คหปตโย
 สํวาสํ กตฺตเม จตุตฺตาริ นโถ นวาย สํทฺธิํ สํวสฺสตี นโถ เทวีย
 สํทฺธิํ สํวสฺสตี เทโถ นวาย สํทฺธิํ สํวสฺสตี เทโถ เทวีย สํทฺธิํ
 สํวสฺสตี ๑ กถญฺจ คหปตโย นโถ นวาย สํทฺธิํ สํวสฺสตี อิท
 คหปตโย สํมิโก โหติ ปาณาติปาทํ อทินฺนาทาทย์ กามสฺสํ มิจฺฉาจารี
 มุสํสวาทํ สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายีํ ทุสฺสํโส ปาปชฺชมุโม มจฺเจรเมตปรี
 ยญฺจิตฺเตน เจตสํ อคารํ อชฺชณาวสฺสตี อฏฺโถสฺสกปริภาสโก สมนฺนพฺรหฺม
 ฌานํ ภริยาบิํสฺสํ โหติ ปาณาติปาทินํ อทินฺนาทาทย์นํ กามสฺสํ มิจฺฉา
 จารีนํ มุสํสวาทินํ สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายีนํ ทุสฺสํโส ปาปชฺชมุมา มจฺ
 เจรเมตปรี ยญฺจิตฺเตน เจตสํ อคารํ อชฺชณาวสฺสตี อฏฺโถสฺสกปริ
 ภาสโก สมนฺนพฺรหฺมฌานํ เอวํ โห คหปตโย นโถ นวาย สํทฺธิํ สํวสฺสตี ๑
 กถญฺจ คหปตโย นโถ เทวีย สํทฺธิํ สํวสฺสตี อิท คหปตโย สํมิโก
 โหติ ปาณาติปาทํ ๑ เป ๑ สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายีํ ทุสฺสํโส ปาป
 ชฺชมุโม มจฺเจรเมตปรี ยญฺจิตฺเตน เจตสํ อคารํ อชฺชณาวสฺสตี อฏฺโถสฺสกปริ
 ภาสโก สมนฺนพฺรหฺมฌานํ ภริยา จ ชฺวสฺสํ โหติ ปาณาติปาทา
 ปฏฺวิวิรตา อทินฺนาทาทนา ปฏฺวิวิรตา กามสฺสํ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิวิรตา มุสํ
 สวาทา ปฏฺวิวิรตา สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิวิรตา สํวสฺสตี กถฺยาณ

ធម្មា វិគតមឈមុទេវេន ធម្មតា ឧការំ ឧធុណ្ឌវស្តិ ឧណ្ណិកោសិកបរិវាសិកា
 សមណបុរាហុមណាណំ ខេវំ ខៃ កហបតិយោ ធិវោ ពេវិយា ស្តុតិំ ស្វស្តិ ។
 កធិបុ កហបតិយោ ពេវោ ធិវាយ ស្តុតិំ ស្វស្តិ ឱចិ កហបតិយោ
 សាមិកោ ហិកិ ឋាណាតិឋាតា បរិវិទិតោ ឧតិណ្ហោតាណា បរិវិទិតោ កាមេស្តុ
 មិទុណាទារា បរិវិទិតោ មុន្តាវាតា បរិវិទិតោ សុរាមេរមមធម្មឋាមាធម្មជានា
 បរិវិទិតោ សីតា កត្តយាណម្មុលោ វិគតមឈមុទេវេន ធម្មតា ឧការំ
 ឧធុណ្ឌវស្តិ ឧណ្ណិកោសិកបរិវាសិកោ សមណបុរាហុមណាណំ ភរិយា ។ ឧស្តុស្ត
 ហិកិ ឋាណាតិឋាតិណំ ។ បេ ។ សុរាមេរមមធម្មឋាមាធម្មជានិំ កុស្តុស្តា
 ឋាឋមុមា មុទេវេនឈមុទេវេន ធម្មតា ឧការំ ឧធុណ្ឌវស្តិ ឧណ្ណិកោសិក-
 បរិវាសិកា សមណបុរាហុមណាណំ ខេវំ ខៃ កហបតិយោ ពេវោ ធិវាយ
 ស្តុតិំ ស្វស្តិ ។ កធិបុ កហបតិយោ ពេវោ ពេវិយា ស្តុតិំ ស្វស្តិ ឱចិ
 កហបតិយោ សាមិកោ ហិកិ ឋាណាតិឋាតា បរិវិទិតោ ។ បេ ។ សុរាមេរម-
 មធម្មឋាមាធម្មជានា បរិវិទិតោ សីតា កត្តយាណម្មុលោ វិគតមឈមុទេវេន
 ធម្មតា ឧការំ ឧធុណ្ឌវស្តិ ឧណ្ណិកោសិកបរិវាសិកោ សមណបុរាហុមណាណំ
 ភរិយាឋីស្តុស្ត ហិកិ ឋាណាតិឋាតា បរិវិទិតោ ។ បេ ។ សុរាមេរមមធម្ម-
 ឋាមាធម្មជានា បរិវិទិតោ សីតា កត្តយាណម្មុលោ វិគតមឈមុទេវេន ធម្មតា
 ឧការំ ឧធុណ្ឌវស្តិ ឧណ្ណិកោសិកបរិវាសិកា សមណបុរាហុមណាណំ ខេវំ ខៃ
 កហបតិយោ ពេវោ ពេវិយា ស្តុតិំ ស្វស្តិ ។ ឱមេ ខៃ កហបតិយោ ឧត្តកុក្កិណាតិ
 សីតាសាតិ ។

ឧត្តកុក្កិណាតិ ។ ភរិយា បរិវាសិកា

เต โหฺนติ ชานปตโย	ฉวา สํวสํมากตา ฯ
สํมิโก โหติ ทุสฺสํโต	กทริโย ปริภาสโก
ภริยา สํถวตํ โหติ	วทณฺณ วุตฺตมจฺฉรา
สํปปี เทวํ สํวสติ	ฉเวน ปตินา สห ฯ
สํมิโก สํถวา โหติ	วทณฺณ วุตฺตมจฺฉโร
ภริยา โหติ ทุสฺสํตา	กทริยา ปริภาสิกา
สํปปี ฉวา สํวสติ	เทเวน ปตินา สห ฯ
อุโก สทฺธา วทณฺณ จ	สณฺณตฺตา ชมฺมชวีโน
เต โหฺนติ ชานปตโย	ชณฺณมณฺณณํ นียํ วทา
อตุตา สมฺปจฺจรา โหฺนติ	ฉาสฺสํ อุปชายติ
อมิตฺตฺตา ทุมฺมนา โหฺนติ	อุภินฺนํ สมฺสํถินํ
อิช ชมฺมํ จริตฺวาน	สํสํถิตพฺพตา อุโก
นฺนทโน เทวโลกสุมํ	โมหนฺติ กามกามิโนติ ฯ

[๕๔] จตุตาโรเม ภิกฺขเว สํวสา กตเม จตุตาโร ฉโว
 ฉวาย สทฺธิํ สํวสติ ฉโว เทวียา สทฺธิํ สํวสติ เทโว ฉวาย
 สทฺธิํ สํวสติ เทโว เทวียา สทฺธิํ สํวสติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ฉโว
 ฉวาย สทฺธิํ สํวสติ อิช ภิกฺขเว สํมิโก โหติ ปาณาติปาทํ
 อทินฺนาทายํ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารํ มุสาหวาที่ นีสฺสุณฺวาโจ ผุสฺสวาโจ
 สมนุสฺสํปตํปี อภิชฺฌาณํ พยาปนฺนเจตฺโต มิจฺฉาติฏฺฐิจิโก ทุสฺสํโต ปาป-
 ชมฺโม มจฺฉเนรมตปริยฺยจฺเจเตน เจตสา อคารํ อชฺฉณวสฺสติ อกฺโกถกปรี-

ភាស្តកោ សមណបុរាណំ ភរិយាប្បិសុត្តំ តៃទិ ឋានាភិបាតិនំ ចតិនុ-
 ណាហមិនំ កាមេសុំ មិទ្ធាទារិនំ មុត្តាទាហិនំ ប្បិសុត្តន្តាទា ធរុត្តន្តាទា សមុ-
 ជ្ឈប្បតាបិនំ ចនិវាសនំ បុយ្យាប្បនុជិតុតា មិទ្ធាភិទ្ធិទិកា តុត្ថន្តា ឋា-
 ប្បមា មនុស្សមតបរិយុទ្ធិតេន ទេតសា ចការំ ចនុស្សាទតិ ចក្កកោសិកាបរិ-
 ភាសិកា សមណបុរាណំ ខេវំ ចៃ ភិក្ខុវេ ឆៃ ឆាយ ឥត្ថិ
 ឥវសតិ ។ កត្តេ ភិក្ខុវេ ឆៃ តេវិយា ឥត្ថិ ឥវសតិ ចិ ភិក្ខុវេ
 តាមិកោ តៃទិ ឋានាភិបាតិ ចតិនុណាហមិ ។ បេ ។ មនុស្សមតបរិ-
 យុទ្ធិតេន ទេតសា ចការំ ចនុស្សាទតិ ចក្កកោសិកាបរិភាសិកោ សមណបុរាណំ
 ភរិយា ទ ខុត្តន្ត តៃទិ ឋានាភិបាតា បរិវិវត្តា ចតិនុណា-
 ហា បរិវិវត្តា កាមេសុំ មិទ្ធាទារា បរិវិវត្តា មុត្តាទា បរិវិវត្តា
 ប្បិសុត្តន្ត ទាទាយ បរិវិវត្តា ធរុត្តន្ត ទាទាយ បរិវិវត្តា សមុជ្ឈប្បតាបា
 បរិវិវត្តា ចនិវាសនំ បុយ្យាប្បនុជិតុតា សមុភិទ្ធិទិកា ឥត្ថន្ត កត្តេ មនុស្ស-
 មតបរិ វិគតមតមនុស្សេន ទេតសា ចការំ ចនុស្សាទតិ ចក្កកោសិកាបរិ-
 ភាសិកា សមណបុរាណំ ខេវំ ចៃ ភិក្ខុវេ ឆៃ តេវិយា ឥត្ថិ
 ឥវសតិ ។ កត្តេ ភិក្ខុវេ តេវិយា ឆៃ ឆាយ ឥត្ថិ ឥវសតិ ចិ ភិក្ខុវេ
 តាមិកោ តៃទិ ឋានាភិបាតា បរិវិវត្ត ចតិនុណាហា បរិវិវត្ត កាមេសុំ
 មិទ្ធាទារា បរិវិវត្ត មុត្តាទា បរិវិវត្ត ប្បិសុត្តន្ត ទាទាយ បរិវិវត្ត
 ធរុត្តន្ត ទាទាយ បរិវិវត្ត សមុជ្ឈប្បតាបា បរិវិវត្ត ចនិវាសនំ បុយ្យា-
 ប្បនុជិតុតោ សមុភិទ្ធិទិកោ ឥត្ថន្ត កត្តេ មនុស្សមតបរិ វិគតមតមនុស្សេន
 ទេតសា ចការំ ចនុស្សាទតិ ចក្កកោសិកាបរិភាសិកោ សមណបុរាណំ

๕๔] ทุติยปณฺณาสเถ ปุณฺณภาสิสฺสทวคฺโค ปจฺจโม ๗๘

ภริยา จ ชฺวสฺส โหติ ปาณาติปาตํ ๑ เป ๑ มจฺเจมมตปริยฺยจฺเตน
 เจตสา อการํ อชฺฌมาวสฺสติ อฏฺโถสํกปริภาสิกา สมนพฺรหฺมณฺณํ
 เอวํ โส ภิกฺขเว เทโว อวาย สทฺธึํ สํวสฺสติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว เทโว
 เทวียา สทฺธึํ สํวสฺสติ อธิ ภิกฺขเว สามีโก โหติ ปาณาติปาตา
 ปฏฺวิวิโร ๑ เป ๑ วิคตมตมจฺเจเนน เจตสา อการํ อชฺฌมาวสฺสติ
 อนฏฺโถสํกปริภาสิกา สมนพฺรหฺมณฺณํ ภริยาปฺปสฺส โหติ ปาณา-
 ติปาตา ปฏฺวิวิโร ๑ เป ๑ อนฏฺโถสํกปริภาสิกา สมนพฺรหฺมณฺณํ
 เอวํ โส ภิกฺขเว เทโว เทวียา สทฺธึํ สํวสฺสติ ๑ อิมํ โส ภิกฺขเว
 จตฺตาวโร สํวสฺสติ ๑

อุโป จ โหนฺติ ทฺสฺสํ	กทริยา ปริภาสกา
เต โหนฺติ ชานปคโย	ฉวา สํวสํมาคตา ๑
สามีโก โหติ ทฺสฺสํ	กทริโย ปริภาสโก
ภริยา สํวสฺสํ โหติ	วทญฺญู วิคตมจฺจนา
สามี เทวํ สํวสฺสติ	ฉเวน ปตินา สห ๑
สามีโก สํวสา โหติ	วทญฺญู วิคตมจฺจโร
ภริยา โหติ ทฺสฺสํ	กทริยา ปริภาสกา
สามี ฉวา สํวสฺสติ	เทเวน ปตินา สห ๑
อุโป สทฺธา วทญฺญู	สญฺญตา ชมฺมชฺชีโว
เต โหติ ชานปคโย	ฉนฺนมนฺนญํ ปิยํ วทา
อตุลา สมนฺจรา โหนฺติ	ฉาสุกํ อปฺปชายติ

อภิตตา ทมฺมนา โหณฺติ อุกฺกมฺมํ สมฺมัตถิ
 อธิ ชมฺมํ จริตฺวาน สมฺมัตถฺพฺพตา อุกฺโก
 นนฺทิโน เทวโลกสฺสมี โมทนฺติ กามกามิโนติ ฯ

[๕๕] เอกํ สมฺมํ ภคฺวา ภคฺเคสุ วิหริติ สัจฺจมารคิเร เกสฺสกา
 หาวเน มิคทาเย ฯ อถโฆ ภคฺวา ปุพฺพณฺุหสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺต-
 จัรวรมาทาย เยน นกฺขปิตฺตฺวา คหปติสฺส นินฺเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสํ ๑ อถโฆ นกฺขปิตฺตา จ คหปติ
 นกฺขมาตา จ คหปตานํ เยน ภคฺวา เตนฺอุปสงฺกมิตฺวา อุปสงฺ-
 กมิตฺวา ภคฺวณฺุฑํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺุฑํ นิสฺสํ ๑ เอกมณฺุฑํ นิสฺสินฺโน
 โฆ นกฺขปิตฺตา คหปติ ภคฺวณฺุฑํ เอตทโวจ ยโต เม ฆนฺเต นกฺข-
 มาตา คหปตานํ ทหรสฺสเสว ทหรา อานํตา นากิขานามิ นกฺขมาตริ
 คหปตานํ มนสํปี อติจริตา กุโต ปน กาเยน อิจฺจุญฺญาม มยํ
 ฆนฺเต ทิฏฺฐเส เจว ชมฺเม อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ อภิสํมุปรายณฺฺจ อณฺฺณ-
 มณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ ๑ นกฺขมาตาปี โฆ คหปตานํ ภคฺวณฺุฑํ เอตทโวจ
 ยโตหํ ฆนฺเต นกฺขปิตฺตฺวา คหปติสฺส ทหรสฺสเสว ทหรา อานํตา นากิ-
 ขานามิ นกฺขปิตฺริ คหปติ มนสํปี อติจริตา กุโต ปน กาเยน
 อิจฺจุญฺญาม มยํ ฆนฺเต ทิฏฺฐเส เจว ชมฺเม อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ
 อภิสํมุปรายณฺฺจ อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ ๑

อาทกฺขเยยฺยํ เจ คหปตโย อุกฺโก ขานิปตโย ทิฏฺฐเส เจว ชมฺเม
 อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ อภิสํมุปรายณฺฺจ อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํติคฺคํ อุกฺโก

๕๖] ทุคิยปณณาสเก ปุณฺณวาทิสํหะวคฺโค ปจโม ๘๓

อตุสฺสํ สํสํทฐา สํสํสํตา สํมจจาตา สํมปณฺณา เต ทิฏฺฐเจ เจว
ธมฺเม อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํสํนฺติ อภิสํมฺปราชญฺจ อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํสํนฺตํ ๑

อุโป สํทฐา วทณฺฺณ ๑	สํณฺณตา ธมฺมชฺชีโว
เต โหณฺติ ชาเนปตโย	อณฺฺณมณฺฺณํ ปิยํ วทา
อตุตา สํมฺปจฺจรา โหณฺติ	ผาสฺสํ อปฺปชายติ
อมิตฺตา ทมฺมมา โหณฺติ	อุภินฺนํ สํสํสํนํ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	สํสํสํทพฺพตา อุโป
นฺนฺทโน เทวโลกสฺสํ	โมทณฺฺติ กามกามิโนติ ๑

[๕๖] อากงฺเขยฺยํ เจ ภิกฺขเว อุโป ชาเนปตโย ทิฏฺฐเจ เจว
ธมฺเม อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํสํนฺติ อภิสํมฺปราชญฺจ อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํสํนฺติ
อุโปว อตุสฺสํ สํสํทฐา สํสํสํตา สํมจจาตา สํมปณฺณา เต ทิฏฺฐเจ
เจว ธมฺเม อณฺฺณมณฺฺณํ ปสฺสํสํนฺติ อภิสํมฺปราชญฺจ อณฺฺณมณฺฺณํ
ปสฺสํสํนฺตํ ๑

อุโป สํทฐา วทณฺฺณ ๑	สํณฺณตา ธมฺมชฺชีโว
เต โหณฺติ ชาเนปตโย	อณฺฺณมณฺฺณํ ปิยํ วทา
อตุตา สํมฺปจฺจรา โหณฺติ	ผาสฺสํ อปฺปชายติ
อมิตฺตา ทมฺมมา โหณฺติ	อุภินฺนํ สํสํสํนํ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	สํสํสํทพฺพตา อุโป
นฺนฺทโน เทวโลกสฺสํ	โมทณฺฺติ กามกามิโนติ ๑

[๕๗] เอก์ ส่มย์ ภควา โกพิเยตฺ วัหริติ ปชฺชนนตํ นาม
 โกลิยานํ นิคโม ฯ อถโฆ ภควา ปุพฺพพณฺหสํมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺต-
 จัวรมาทาย เยน สุปฺปวาสา ย โกพิยธิตาย นิเวสนํ เตนุปลงฺกมิ
 อฺปปลงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อสฺสเน นิสฺสํ ๑ อถโฆ สุปฺปวาสา โกพิย-
 ธิตา ภควณฺทํ ปณฺณเตน ขาทณฺเยน โภชนนฺเยน สหตฺถา สํมุตฺตปฺเปสฺสิ
 สํมุตฺตปฺเปสฺสิ อถโฆ สุปฺปวาสา โกพิยธิตา ภควณฺทํ ภูตฺตาวํ โอนฺต-
 ปตฺตปาณํ เอกมณฺทํ นิสฺสํ ๑ เอกมณฺทํ นิสฺสนํ ๒ สุปฺปวาสา โกพิย-
 ธิตวํ ภควา เขตฺทโวจ โภชนนํ สุปฺปวาเส เทนฺตํ อริยสํวีกา
 ปฏิกฺขากฺกานํ จตฺตาวี จานานิ เทติ กตฺตมานิ จตฺตาวี อายํ เทติ
 วณฺณํ เทติ สฺสํ เทติ พถํ เทติ อายํ ๒ ปน ทตฺวา
 อายตฺตํ ภาคินํ โหติ ทิพฺพตฺตํ วา มานตฺตํ วา วณฺณํ ทตฺวา
 วณฺณตฺตํ ภาคินํ โหติ ทิพฺพตฺตํ วา มานตฺตํ วา สฺสํ ทตฺวา สฺสตฺตํ
 ภาคินํ โหติ ทิพฺพตฺตํ วา มานตฺตํ วา พถํ ทตฺวา พถตฺตํ ภาคินํ
 โหติ ทิพฺพตฺตํ วา มานตฺตํ วา โภชนนํ สุปฺปวาเส เทนฺตํ อริย-
 สํวีกา ปฏิกฺขากฺกานํ อิมานิ จตฺตาวี จานานิ เทตฺติ ๑

สํวตํ โภชนนํ ยาว เทติ
 สฺสํ ปณฺณตํ วสสา อฺเปตํ
 สํ ทกฺขิณา อชฺชชฺคเตสฺสํ ทิเบนา
 จรโณปปฺปเนสฺสํ มหคฺคเตสฺสํ
 ปุณฺณณ ปุณฺณํ สํสํมทฺมานา

๘๔ สุตตุนุตบีฏเฐ องคตตฺตฺรณิกายສຸສ ຈຕຸກຸນີປາໂຕ [໕໔

[໕໔] ໂກຊນໍ ກິກຊເວ ທທມາໂນ ທາຍໂກ ປຼັກຸດາກກາ ຈຕຸຕາວີ
ຈານານີ ເທີ ຄຕມານີ ຈຕຸຕາວີ ອາຍຸ ເທີ ວຸຸຸຸຸ ເທີ ສຸຸຸ
ເທີ ພຸ ເທີ ອາຍຸ ໂຂ ປເ ທຕຸວາ ອາຍຸສຸສ ກາຕີ ໂຫຕີ
ທິພຸສຸສ ວາ ມານຸສຸສ ວາ ວຸຸຸຸຸ ທຕຸວາ ... ສຸຸ ທຕຸວາ ... ພຸ
ທຕຸວາ ພຸສຸສ ກາຕີ ໂຫຕີ ທິພຸສຸສ ວາ ມານຸສຸສ ວາ ໂກຊນໍ
ກິກຊເວ ທທມາໂນ ທາຍໂກ ປຼັກຸດາກກາ ອິມານີ ຈຕຸຕາວີ ຈານານີ
ເທີຕີ ໑

ໂຍ ສຸຸຸຸຸຕາ ປຼກຕຕໂກຊນໍ

ກາເຄນ ສຸກຸຈຸຈ ທທາຕີ ໂກຊນໍ

ຈຕຸຕາວີ ຈານານີ ອນຸປເວຈຸຕີ

ອາຍຸເບຈ ວຸຸຸຸຸ ສຸຸ ພຸຕຸຈ ໑

ອາຍຸທາຍີ ພຸທາຍີ ສຸຸ ວຸຸຸຸ ທໂທ ນໂ

ທິພາຍຸ ຍສວາ ໂຫຕີ ຍຕຸ ຍຕຸປປຸຸຸຕີຕີ ໑

[໖໐] ອໂຂ ອເຄມີຸຕິໂກ ຄຸປຕີ ເຍນ ກຄວາ ຕະນຸປສຸ-
ກມີ ອຸປສຸກມີຕຸວາ ກຄວາຕຸ ອກິວາເຕຕຸວາ ເອກມະຕຸ ນິສຸຕີ ໑ ເອກມະຕຸ
ນິສຸຕີ ໂຂ ອນາຄມີຸຕິກິ ຄຸປຕີ ກຄວາ ເອຕໂວຈ ຈຕຸຕີ ໂຂ
ຄຸປຕີ ຂມຸເກຕີ ສມະນາຄໂຕ ອຸຸຸຸໂກ ຕິຕິສາມິຈິປຸປຸ ປຸປຸນໂ
ໂຫຕີ ຍສປຸຕິກິ ສຸກສຸຕຸຕິກິ ຄຕເມຕີ ຈຕຸຕີ ຍິ ຄຸປຕີ
ອຸຸຸໂກ ກິກຸສຸສຸ ປຈຸປຸຈິໂຕ ໂຫຕີ ຈິວເນ ກິກຸສຸສຸ ປຈຸ-
ປຸຈິໂຕ ໂຫຕີ ມີຸຕປາເຕນ ກິກຸສຸສຸ ປຈຸປຸຈິໂຕ ໂຫຕີ ເຄາ-

สเนน ภิกฺขุสํฆํ ปจฺจุปฺปจฺจิตฺโต โหติ คิถานปจฺจุยภสฺสชฺชปรีกฺขารเณ ๑
 ยิเมหิ โช คหปคิ จตุหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อริยสํวโก คิหิสามํจิ-
 ปฺปิยํ ปฺปิยนโน โหติ ยสฺสปฺปิยธามิํ สํกฺกสํวตฺตนิณฺนํ ๑
 คิหิสามํจิปฺปิยํ ปฺปิยชฺชเต ปณฺทิตา
 สมนฺนคฺคเต สํตวนฺเต จิวเรณ อฺปฺปจฺจิตา
 ปิณฺนทปาทสยเนน คิถานปจฺจุยเณ จ
 เตสํ ทิวา จรตุโต จ สทา ปุณฺณํ ปวตฺตมฺหิ
 สํกฺกญฺจ กมฺมทิจฺฉานํ กมฺมํ กตฺตวาน ภทฺตทาเต ๑

ปุณฺณวาทิสํทวคฺโค ปจฺจโม ๑

ตสฺสํททานํ

เทว ปุณฺณวาทิสํทา เทวสํวสา เทว จ โหเนติ สมนํชีโน
 สํปฺปวาสา สํทคฺโค จ โภชนํ คิหิสามํจิติ ๑

ปตฺตกมฺมวคฺโค ทฺติโย

[๖๑] ขณฺโช อนาถปิณฺฑิกโก คหปคิ เยน ภควา เตปุ-
 สํกฺกมิ อฺปฺปสํกฺกมิตฺวา ภควาเนตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺมเนตํ นิสีถิ ๑
 เอกมฺมเนตํ นิสีทนํ โช อนาถปิณฺฑิกโก คหปคิ ภควา เขตฺตโวจ จตุตา-
 โรเม คหปคิ ธมฺมา อิจฺฉา กนฺตา มนาปา ทฺถสฺสกา โถกสฺสํ กตฺเม
 จตุตาโร โภกา เม อฺปฺปชฺชเต สหสมฺเมนาติ อโย ปจฺจโม ธมฺโม

อัญโง กนโต มนาโป ทุตตโก โถกธัมมิ โภเค ตทฐา สหสมฺเมน
 ยโส มํ อพฺภุคฺคจฺจตุ สห ฅาตฺถิ สห อฺปชฺฅมาเยหิ ติ อญํ ทฺติโย
 ฅมฺโม อัญโง กนโต มนาโป ทุตตโก โถกธัมมิ โภเค ตทฐา สหสมฺ-
 เมน ยสํ ตทฐา สห ฅาตฺถิ สห อฺปชฺฅมาเยหิ จิรํ ชีวามิ ทึมมาญํ
 ปาเลมฺมิติ อญํ คติโย ฅมฺโม อัญโง กนโต มนาโป ทุตตโก โถกธัมมิ
 โภเค ตทฐา สหสมฺเมน ยสํ ตทฐา สห ฅาตฺถิ สห อฺปชฺฅมาเยหิ
 จิรํ ชีวิตฺวา ทึมมาญํ ปาเลตฺวา กายสุตฺถ เกทา ปรมฺมวณฺา สุคตํ
 สกฺกํ โลกํ อฺปปชฺฅามฺมิติ อญํ จตุตฺถิ ฅมฺโม อัญโง กนโต มนาโป
 ทุตตโก โถกธัมมิ อิมํ โข คหปติ จตุตฺถาโร ฅมฺมา อัญจํ กนฺเต
 มนาปา ทุตตภา โถกธัมมิ ฯ อิมํ โข คหปติ จตุตฺถํ ฅมฺมานํ อัญจํ
 กนฺตานํ มนาปํ ทุตตภานํ โถกธัมมิ จตุตฺถาโร ฅมฺมา ปฏฺฐาภาย สํ-
 วตฺตานุติ กตเม จตุตฺถาโร สทฺธาสมฺปทา สัตฺถสมฺปทา จาค-
 สมฺปทา ปณฺณาสมฺปทา ฯ กตมา จ คหปติ สทฺธาสมฺปทา อธิ
 คหปติ อริยสํวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสุตฺถ โฬธํ อิติปิ
 โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู
 อเนกตฺวาโร ปุริสทมฺมสํวริ สตุตา เทวมนุสฺสํ ปุทฺโธ ภควาติ อญํ
 อจฺจุติ คหปติ สทฺธาสมฺปทา ฯ กตมา จ คหปติ สัตฺถสมฺปทา อธิ
 คหปติ อริยสํวโก ปาณาติปาตา ปฏฺฐิวิโร โหติ ฯ เป ฯ สุราเมรย-
 มชฺชปมาทญฺจํ ปฏฺฐิวิโร โหติ อญํ อจฺจุติ คหปติ สัตฺถสมฺปทา ฯ
 กตมา จ คหปติ จาคสมฺปทา อธิ คหปติ อริยสํวโก วิคตมต-

สวากสฺส อภิชฺฌมาวิธมฺโกลโก จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโสติ อิติ วิทิตฺวา อภิชฺฌมา-
 วิธมฺโกลโก จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโส ปหีนโน โหติ พยาปาทอ จิตฺตสฺส
 อูปกฺกิเถโส ... ถิ่นมัทธํ จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโส ... อุกฺกจฺจุกฺกญฺจํ
 จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโส ... วิจิกิจฺจนา จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโสติ อิติ วิทิตฺวา
 วิจิกิจฺจนา จิตฺตสฺส อูปกฺกิเถโส ปหีนโน โหติ อญฺญํ วุจฺจติ คหปติ
 อริยสวโก มหาปณฺโณ ปุณฺณปณฺโณ อาปาททโส ปณฺเฑาะสมุปฺปโน อญฺญํ
 วุจฺจติ คหปติ ปณฺเฑาะสมุปฺปทา ฯ อิมํสํ โห คหปติ จตฺตุนํ ฌมฺมานํ
 อญฺญานํ กนฺตนาํ มนฺตนาํ ทุตฺตนาํ โสภณํ อิมํ จตฺตาวโร ฌมฺมา
 ปฏฺฐิตาภาย ลมฺภูตฺตนาติ ฯ ๙ โห ใส คหปติ อริยสวโก อญฺญานวิริยา-
 ธิคเตหิ โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺตเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตเตหิ
 จตฺตาวโร ปตฺตกมฺมานิ กตฺตา โหติ กตฺมานิ จตฺตาวโร อิชฺ คหปติ
 อริยสวโก อญฺญานวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺตเตหิ
 ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตเตหิ อตฺตนาํ ลุสฺเสติ ปิณฺเณติ ลมฺมา ลุสฺสํ ปริหฺรติ
 มาตาปิตโร ลุสฺเสติ ปิณฺเณติ ลมฺมา ลุสฺสํ ปริหฺรติ ปตฺตคทารทาสกมฺม-
 กรโปริสํ ลุสฺเสติ ปิณฺเณติ ลมฺมา ลุสฺสํ ปริหฺรติ มิตฺตามจฺเจ ลุสฺเสติ
 ปิณฺเณติ ลมฺมา ลุสฺสํ ปริหฺรติ อิทมฺลสฺส ปจฺมํ จานํ คคํ โหติ ปตฺตคคํ
 อายตนาโส ปริภุตฺตํ ฯ ปุณฺณ จปรํ คหปติ อริยสวโก อญฺญานวิริยาธิคเตหิ
 โภเคหิ พาหาพลปริจฺเจเตหิ เสทาวกฺขิตฺตเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตเตหิ ยา
 ตา โหนฺติ อาปทา อคฺคิโต วา อุกฺกโต วา ราชโต วา โจรโต อปฺปมฺยโต
 วา ทายาทโต วา ตถารูปาสฺส อาปทาสุ โภเคหิ ปริโยธาย วตฺตติ

โสตุถิ อตฺตนาํ กโรติ อิทมฺสํสํ ทศิยํ จานํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ
 อายตนโส ปรีกฺขตํ ๑ ปุณฺ จปรํ คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञาณวิริยา-
 ธิคเตหิ โภเคหิ พหฬพตฺตปรีจเตหิ เสทวาทฺตคฺคเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตทฺธะหิ
 ปญฺจ พถํ กตฺตา โหติ ฌาตฺติพถํ อคฺคิพถํ ปุพฺพเปตฺตพถํ ราชพถํ
 เทวตพถํ อิทมฺสํสํ ทศิยํ จานํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตนโส
 ปรีกฺขตํ ๑ ปุณฺ จปรํ คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञาณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
 พหฬพตฺตปรีจเตหิ เสทวาทฺตคฺคเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตทฺธะหิ เย เต
 สมนพฺรหฺมณฺนา มทฺตปฺปมาทา ปฏฺฐิวิรตา ฌนฺตฺติโสรัจฺเจ นิวิจฺจจา เขมกตฺตนาํ
 ทเมนฺตฺติ เขมกตฺตนาํ สํเมนฺตฺติ เขมกตฺตนาํ ปรีนิพฺพาเปนฺตฺติ ตถารุเปสฺสุ
 สมนพฺรหฺมณฺเณสฺสุ อุตฺตคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปตฺติจฺจาเปติ โสวคฺคิกํ สฺสชฺชวีกํ
 สํคฺคสํวตฺตนิกํ อิทมฺสํสํ จตฺตตฺตํ จานํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตนโส
 ปรีกฺขตํ ๑ ๙ โห โส คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञาณวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
 พหฬพตฺตปรีจเตหิ เสทวาทฺตคฺคเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมตฺตทฺธะหิ อิมานิ จตฺตาริ
 ปตฺตกมฺมานิ กตฺตา โหติ ๑ ยถํสํสํสํจํ คหปติ อญฺญตฺตริ อิมะหิ
 จตฺตํ ปตฺตกมฺเมหิ โภคา ปรีกฺขยํ คจฺจนฺตํ อิมะ วุจฺจนฺตํ คหปติ
 โภคา อญฺ्ञาณคตฺตา อปฺปตฺตคตฺตา อายตนโส ปรีกฺขตฺตา ยถํสํสํสํจํ
 คหปติ อิมะหิ จตฺตํ ปตฺตกมฺเมหิ โภคา ปรีกฺขยํ คจฺจนฺตํ อิมะ
 วุจฺจนฺตํ คหปติ โภคา จานคตฺตา ปตฺตคตฺตา อายตนโส ปรีกฺขตฺตาติ ๑

ภุทฺตภา โภคา ภฺวา ภจฺจา วิตฺติณฺณา อาปทาสุ เม

อฺตฺตคฺคภา ทกฺขิณฺนา ทินฺนา อโถ ปญฺจ พถํ กตฺตา

อุปปจिता สัตถวเนโต	สณฺเฑตา พุรุมจาวโย
ยทตฺถ โกคมิจุณฺเอย	ปณฺฑิตโต ชรมาวสํ
โส เม อตุโถ อนุปฺปศฺสโต	กตํ อานนฺดาบิํ
เอตํ อนุสฺสวํ มจฺโจ	อริยธมฺเม จิโต นโร
อิธว นํ ปสฺสณฺติ	เปจฺจ สํคุเค ปโมทตํติ ฯ

[๖๒] ขณฺโธ อานนฺตปณฺฑิตโก คหปติ เยเน ภควา เตปุ-
 สฺสณฺมิ อุปสฺสณฺมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เขมมณฺตํ นิสํสิ ฯ
 เขมมณฺตํ นิสํสิเน โธ อานนฺตปณฺฑิตโก คหปติ ภควา เขตทโวจ จตุคาวี-
 มานิ คหปติ สฺสณฺนิ อธิคฺมเนยานิ คิหิเน กามโกคิเน กาเสเน กาสํ
 สมนฺเน สมนํ อุปาทาย กตมานิ จตุคาวี ขตฺติสฺสํ โภคสฺสํ อเนสฺสํ
 อเนชฺชสฺสํ กตมณฺจ คหปติ ขตฺติสฺสํ อิช คหปติ กุตปฺปศฺสํ
 โภคา โหนฺติ อญฺ्ञจฺานวิริยาธิคฺเตหิ พาหาพลปฺริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ชมฺมิกา
 ชมฺมตฺถธา โส โภคา เม ขตฺติ อญฺ्ञจฺานวิริยาธิคฺเตหิ พาหาพล-
 ปฺริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ชมฺมิกา ชมฺมตฺถธาติ อธิคฺจฺนติ สฺสํ อธิคฺจฺนติ
 โสมนสฺสํ อิทํ อจฺจุจติ คหปติ ขตฺติสฺสํ ฯ กตมณฺจ คหปติ โภคสฺสํ
 อิช คหปติ กุตปฺปศฺสํ อญฺ्ञจฺานวิริยาธิคฺเตหิ โภเคหิ พาหาพลปฺริจิตฺเทหิ
 เสทาวกฺขิตฺเตหิ ชมฺมิเกหิ ชมฺมตฺถเทหิ โภเค จ ภูณฺชติ ปุณฺณยานิ จ
 กโรติ โส อญฺ्ञจฺานวิริยาธิคฺเตหิ โภเคหิ พาหาพลปฺริจิตฺเทหิ เสทาว-
 กฺขิตฺเตหิ ชมฺมิเกหิ ชมฺมตฺถเทหิ โภเค จ ภูณฺชามิ ปุณฺณยานิ จ
 กโรติ อธิคฺจฺนติ สฺสํ อธิคฺจฺนติ โสมนสฺสํ อิทํ อจฺจุจติ คหปติ

มาตาศีโต อชฎาการ ปฐิตา โหนติ พุทฺธมาติ ภิกฺขเว มาตาศีตุนิ
 เขตฺ อธิวณฺ ํ ปุพฺพาวจียาติ ภิกฺขเว มาตาศีตุนิ เขตฺ อธิวณฺ ํ
 ปุพฺพเทวาทิ ภิกฺขเว มาตาศีตุนิ เขตฺ อธิวณฺ ํ ขาหุเนยฺยาติ ภิกฺขเว
 มาตาศีตุนิ เขตฺ อธิวณฺ ํ ตํ กิธฺตํ เหตุ พหุการา ภิกฺขเว มาตา-
 ศีโต ปุตฺตานํ อาปาทกา โปสกา อิมสฺส โลกสฺส ทสฺสเสตวโรติ ฯ

พุทฺธมาติ มาตาศีโต	ปุพฺพาวจียาติ อจฺจุเว
ขาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ	ปชาย อนุกมฺปกา ฯ
ตสฺมา หิ เน นมสฺสํ	สํกฺกเรยฺยาถ ปณฺทิตो
อนนฺเต อโธ ปาเนเน	วตฺถเนน สยเนเน จ
อจฺจุณฺทเนเน นฺหาปเนเน	ปาทานํ โหวเนเน จ
ตาย ปาริจิยา	มาตาศีตสฺส ปณฺทิตา
อิเชว นํ ปสฺสํ	เปจฺจ สกฺเค ปโมทตฺติ ฯ

[๖๔] จตุทฺติ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปุคฺคโต ยถาภคํ
 นิฏฺฐิตโต เขวํ นิรये กตฺเมหิ จตุทฺติ ปาณาคิปาตํ โหติ อทินฺนา-
 ทายํ โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารํ โหติ มุสาหวาถํ โหติ อิมฺเห
 โห ภิกฺขเว จตุทฺติ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปุคฺคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตโต
 เขวํ นิรयेติ ฯ

ปาณาคิปาโต อทินฺนาทานํ	มุสาหวาโท จ อจฺจุติ
ปรพฺพารคมณฺเฑจฺฉิ	นปฺปสฺสํ ปณฺทิตาติ ฯ

[๖๕] จตุตฺตาริเย ภิกฺขเว ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมึ

กตเม จตุตฺตารอ รูปปฺปมาโน รูปปฺปสฺสนโน โสธปฺปมาโน โสธปฺป-
 สฺสนโน ตฺวปฺปมาโน ตฺวปฺปสฺสนโน รมฺมปฺปมาโน รมฺมปฺปสฺสนโน
 อิมเ โส ภิกฺขเว จตุตฺตารอ ปคฺคตฺตา สํโตะ สํวิชฺชमानา โลกสฺมิมฺหิ ฯ

เย จ รูปเณ ปามีสุ

เย จ โสธเณ อเนวฺว

ณฺทราควสุเปตา

น เต ชานนฺติ ตณฺหา

อชฺฌตฺตณฺจ น ชานนฺติ

พหิทฺธา จ น ปสฺสตี

สํมุตฺตวโรน พาสี

ส เว โสธเณ อญฺหตี ฯ

อชฺฌตฺตณฺจ น ชานนฺติ

พหิทฺธา จ วิปสฺสตี

พหิทฺธา ผลทสฺสํว

โสปี โสธเณ อญฺหตี ฯ

อชฺฌตฺตณฺจ ปชานนฺติ

พหิทฺธา จ วิปสฺสตี

(เอว) วิเนวฺวณทสฺสํว

นโส โสธเณ อญฺหตี ฯ

[๖๖] จตุตฺตารอ ภิกฺขเว ปคฺคตฺตา สํโตะ สํวิชฺชमानา โลกสฺมิมฺหิ

กตเม จตุตฺตารอ สฺวาโค สฺโทโส สฺโมโห สฺมาโน อิมเ โส
 ภิกฺขเว จตุตฺตารอ ปคฺคตฺตา สํโตะ สํวิชฺชमानา โลกสฺมิมฺหิ ฯ

สํวตฺตา วสํเยสุ

นียฺรฐาภินฺนํ

โมหเน อชฺฌตฺตา

พหิทฺธา อชฺฌตฺตา พหิทฺธา

วคฺชํ โทสฺสเนวฺว

โมหํ วาปี อวิทฺตํ

กโรนฺติ อภิสฺสํ กมฺมํ

สํวิชฺชาตี ทฺวชฺชทฺทํ

อวิชฺชานินฺตา โปสา

อชฺฌตฺตา อชฺฌตฺตา

ยถา รมฺมา ตถา สํวตา

น ตสฺสเณวฺวติมฺมวเรตี ฯ

[๖๗] เขกั สมนั ภควา ส้าวตถิยั วิหริตติ เซตวเน อนาถ-
 มัตถิกัสส อารามเ ๑ เตน โข ปน สมนเณ ส้าวตถิยั อณฺณตโร
 ภิกขุ อหิเภา ทฏฺโง กาลกโถ โหติ ๑ อถโฆ สมนพฺพุตา ภิกขุ เยน
 ภควา เตนูปสงฺกมัสสุ อูปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อหิภาตฺตวา เขกมนฺตํ
 นิสฺสํทิสฺสุ เขกมนฺตํ นิเสสิเนนา โข เค ภิกขุ ภควนฺตํ เขตทโวจุ อึช
 ภาเนต ส้าวตถิยั อณฺณตโร ภิกขุ อหิเภา ทฏฺโง กาลกโถติ ๑ นนฺหน
 ไล่ ภิกฺขเว ภิกขุ จตุตาริ อหิราชกฺุณนิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริ สฺเจ
 หิ ไล่ ภิกฺขเว ภิกขุ จตุตาริ อหิราชกฺุณนิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝรยฺย
 น หิ ไล่ ภิกฺขเว ภิกขุ อหิเภา ทฏฺโง กาลํ กรยฺย กตมานิ
 จตุตาริ วิรูปกฺุณ อหิราชกฺุณ เหาปถํ อหิราชกฺุณ นพฺยาปฺตํ
 อหิราชกฺุณ กณฺหาโคตมกํ อหิราชกฺุณ นนฺหน ไล่ ภิกฺขเว ภิกขุ
 ยิมานิ จตุตาริ อหิราชกฺุณนิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริ สฺเจ หิ ไล่
 ภิกฺขเว ภิกขุ ยิมานิ จตุตาริ อหิราชกฺุณนิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝรยฺย
 น หิ ไล่ ภิกฺขเว ภิกขุ อหิเภา ทฏฺโง กาลํ กรยฺย อนฺฐานานิ
 ภิกฺขเว ยิมานิ จตุตาริ อหิราชกฺุณนิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริตฺถํ อตฺต-
 คุตฺติยา อตฺตวาทาย อตฺตปริตฺตยาติ ๑

วิรูปกฺุณเห หิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ เหาปถเห หิ เม
นพฺยาปฺตเห หิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ กณฺหาโคตมเห หิ จ
อปาทเห หิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ ทิปาทเห หิ เม
จตุปฺปเทหิ เม เมตฺตํ	เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เม ๑

มา มํ อปาทโก หิสี มา มํ หิสี ทิปาทโก
 มา มํ จตุปปโต หิสี มา มํ หิสี พหุปปโต ฯ
 สหุเพ สคฺคตา สหุเพ ปาณา สหุเพ ภูตา จ เกวตา
 สหุเพ ภทฺธานิ ปสฺสเนตฺตุ มา กิณฺณิ ปาปมาคฺมา ฯ

อปปมาโน พุทฺโธ อปปมาโน ชมฺโม อปปมาโน สํโฆ ปมาณ-
 วาตานิ สํวํสฺยานิ อหิ วิจฺฉินฺทา สคฺคปถํ อุนฺนนาเมภํ สหุ พุจฺจิกา
 กตา เม รกฺขา กตา เม ปรีติกา ปฏิกุมฺมาเนตฺตุ ภูตานิ โสฬหํ
 นโม ภควโต นโม สคฺคตฺตเน สํมาสมฺพุทฺธานุเบติ ฯ

[๖๘] เขกํ สํมยํ ภควา ราชคฺเห วิหริติ คิञฺฉณกฺุญฺเฒ ปพฺพเต
 อจิรปฏฺกนฺเต เทวทตฺตเต ฯ ตตฺร โฆ ภควา เทวทตฺตํ อารพฺภ ภิภู
 ขามนฺเตสิ อตฺตวราช ภิภูเว เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ
 ปราภวาย ภิภูเว เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ เสงฺยุถาบี
 ภิภูเว กถสํ อตฺตวราช ผลํ เทติ ปราภวาย ผลํ เทติ เขวเมว
 โฆ ภิภูเว อตฺตวราช เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ ปรา-
 ภวาย เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ เสงฺยุถาบี ภิภูเว
 เวพุ อตฺตวราช ผลํ เทติ ปราภวาย ผลํ เทติ เขวเมว โฆ
 ภิภูเว อตฺตวราช เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ ปราภวาย
 เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ เสงฺยุถาบี ภิภูเว นโฬ
 อตฺตวราช ผลํ เทติ ปราภวาย ผลํ เทติ เขวเมว โฆ ภิภูเว
 อตฺตวราช เทวทตฺตสฺส ตาภสํกการสิโตโก อุตฺปาติ ปราภวาย เทว-

ทศฺตสฺส ตาภสฺสการสฺสโตโก อุตฺปาติ เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว อสฺสทฺร
 อตฺตวธาย คพฺภํ คณฺหาติ ปราภวาย คพฺภํ คณฺหาติ เอยฺยเมว
 โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทศฺตสฺส ตาภสฺสการสฺสโตโก อุตฺปาติ ปรา-
 ภวาย เทวทศฺตสฺส ตาภสฺสการสฺสโตโก อุตฺปาติ ๑

ผถํ เว กทถํ หนฺติ ผถํ เวพุํ ผถํ นพฺ

สฺสกาโร กาปฺริสํ หนฺติ คพฺภโก อสฺสทฺร ชลาติ ๑

[๖๘] จตุตาริมาํ ภิกฺขเว ปชานาํ กตมาํ จตุตาริ สํ-
 วรปฺปชานํ ปหาณปฺปชานํ ภาวนาปฺปชานํ อนฺรูกฺขณปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว สํวรปฺปชานํ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺเปปนฺนาณํ ปาปกาณํ อฏฺ-
 สฺสธานํ ฐมฺมานํ อนฺรูปาทาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทฺทติ อิทํ อูจฺจติ ภิกฺขเว สํวรปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว ปหาณปฺปชานํ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺเปปนฺนาณํ ปาปกาณํ
 อฏฺสฺสธานํ ฐมฺมานํ ปหานาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทฺทติ อิทํ อูจฺจติ ภิกฺขเว ปหาณปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺเปปนฺนาณํ กุสฺสธานํ
 ฐมฺมานํ อนฺรูปาทาย ฌนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺค-
 ณฺหาติ ปทฺทติ อิทํ อูจฺจติ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ ๑ กตมญฺจ
 ภิกฺขเว อนฺรูกฺขณปฺปชานํ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺเปปนฺนาณํ กุสฺสธานํ
 ฐมฺมานํ จิตฺติยา อสฺสโมสํสา ยถายถา เวปฺตุถาย ภาวนํ ปา-
 ปรียา ฌนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺทติ

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนรฺกฺขนาปฺปชานํ ฯ อิมานิ โส ภิกฺขเว จตฺตาริ
ปชานานีติ ฯ

สํวโร จ ปหานญจ

ภาวนา อนรฺกฺขนา

เอเต ปชานา จตฺตาริ

เทสํตาทิจฺจุพฺพนฺธเถ

เยहि ภิกฺขุ อิทาถาปํ

ชยํ ทฺวักขสฺส ปาปฺเปเนติ ฯ

[๗๐] ยถัมมิ ภิกฺขเว สมนฺเย ราชานเ อธมฺมิกา โหเนติ ราช-
ยุตฺตานิ ตถัมมิ สมนฺเย อธมฺมิกา โหเนติ ราชยุตฺตสฺส ภิกฺขเว อธม-
มิเกสฺส พฺราหฺมณคหปติกาปํ ตถัมมิ สมนฺเย อธมฺมิกา โหเนติ พฺราหฺมณ-
คหปติเกสฺส อธมฺมิเกสฺส เนคมชานปทาปํ ตถัมมิ สมนฺเย อธมฺมิกา โหเนติ
เนคมชานปเตสฺส อธมฺมิเกสฺส วิสम्मํ จนฺทิมสฺสริยา ปวิวตฺตเนติ วิสम्मํ
จนฺทิมสฺสริเยสฺส ปวิวตฺตเนเตสฺส วิสम्मํ นกฺขตฺตานิ ตารกฺกุปานิ ปวิวตฺตเนติ
วิสम्मํ นกฺขตฺตเนเตสฺส ตารกฺกุปเนเตสฺส วิสम्मํ รตฺติเนทฺธิวา ปวิวตฺ-
ตเนติ วิสम्मํ รตฺติเนทฺธิเวสฺส ปวิวตฺตเนเตสฺส วิสम्मํ มาสํทฺมมาสา ปวิวตฺตเนติ
วิสम्मํ มาสํทฺมมาเสสฺส ปวิวตฺตเนเตสฺส วิสम्मํ อุตฺตมฺมจฺจรา ปวิวตฺตเนติ
วิสम्मํ อุตฺตมฺมจฺจเรสฺส ปวิวตฺตเนเตสฺส วิสम्मํ วาตา วายนฺติ วิสम्मํ วาเตสฺส
วายนฺเตสฺส วิสम्मํ อปฺปเนชสา ปวิวตฺตเนติ วิสम्मํ อปฺปเนชเสสฺส ปวิวตฺ-
ตเนเตสฺส เทวตา ปริกฺขีตา ภวเนติ เทวตาสฺส ปริกฺขีตาสฺส เทโว น
สम्मมา ชาริ อนุปฺปเวจฺจเนติ เทเว น สम्मมา ชาริ อนุปฺปเวจฺจเนเต
วิสम्मปาถิณี สสฺสํสาณี ภวเนติ วิสम्मปาถิณี ภิกฺขเว สสฺสํสาณี มนฺตฺสสา

ปริกขณตา อปฺปายกา จ โหเนติ ทุพฺพณฺนา จ ทุพฺพตา จ พหฺวา-
 พาทา จ ๑ ยสฺมึ ภิက္ขเว สฺมเย ราชาโน ฌมฺมิกา โหเนติ ราช-
 ยุตฺตานิ ตสฺมึ สฺมเย ฌมฺมิกา โหเนติ ราชยุตฺเตสฺส ฌมฺมิกฺเกสฺส พุราหฺมณ-
 คหปติกานิ ตสฺมึ สฺมเย ฌมฺมิกา โหเนติ พุราหฺมณคหปติกฺเกสฺส ฌมฺมิกฺเกสฺส
 เนคมชานปทา นิ ตสฺมึ สฺมเย ฌมฺมิกา โหเนติ เนคมชานปเทสฺส ฌมฺมิกฺเกสฺส
 สมนํ จเนติมสฺสริยา ปวิตฺตุนฺติ สมนํ จเนติมสฺสริเยสฺส ปวิตฺตุนฺเตสฺส สมนํ
 นกฺขตฺตานิ ตารกรูปานิ ปวิตฺตุนฺติ สมนํ นกฺขตฺเตสฺส ตารกรูปेสฺส ปวิตฺต-
 ตฺเตสฺส สมนํ รตฺตินฺทิวา ปวิตฺตุนฺติ สมนํ รตฺตินฺทิวเสฺส ปวิตฺตุนฺเตสฺส
 สมนํ มาสฺสคฺคมาสา ปวิตฺตุนฺติ สมนํ มาสฺสคฺคมาเสสฺส ปวิตฺตุนฺเตสฺส
 สมนํ อุตฺตลฺลจฺจนว ปวิตฺตุนฺติ สมนํ อุตฺตลฺลจฺจนเวสฺส ปวิตฺตุนฺเตสฺส สมนํ
 วาตา วายุนฺติ สมนํ วาเตสฺส วายเวสฺส สมนํ ปณฺชสา ปวิตฺตุนฺติ
 สมนํ ปณฺชเสสฺส ปวิตฺตุนฺเตสฺส เทวตา อปฺริกฺขิตา ภวนฺติ เทวตาสฺส
 อปฺริกฺขิตาสฺส เทโว สมนฺมา ชาริ อณฺุปฺปเวจฺจนฺติ เทโว สมนฺมา ชาริ
 อณฺุปฺปเวจฺจนฺเต สมนํ ปากฺกนิ สลฺลสฺสานิ ภวนฺติ สมนํ ปากฺกนิ ภิက္ขเว
 สลฺลสฺสานิ มนุสฺสสา ปริกฺขณตา ทิฆายกา จ โหเนติ วรรณวเนโต จ
 พทวนฺโต จ อปฺปาทาชา จาติ ๑

คฺคฺคณฺเญ ตรมาณนํ	ชิมฺหํ คจฺจนฺติ ปฺงฺคโว
สพฺพา ตา ชิมฺหํ คจฺจนฺติ	เนตฺเตเต ชิมฺหํ คเต สติ
เฮวเมว มนุสฺสเสสฺส	โย โหติ เสฏฺฐสฺสุมฺโต
โส เจ อชฺชมนํ จรติ	ปเคว อิตฺวา ปชา

สพฺพํ ฏฐํ ทุคฺขํ เสดิ	ราชา เจ โหตุยชฺฌมิกโก ๑
คฺกุญฺเญเจ ตรมาณานิ	อชฺฐํ คจฺจนฺติ ปุญฺจโก
สพฺพา ตา อชฺฐํ คจฺจนฺติ	เนตฺเต อชฺฐํ คเต สติ
เอวเมว มนุสฺสํ	โย โหติ เสดฺยจฺจมนฺโต
โส เจ ชฺฌมํ จรติ	ปเคว อิตรา ปชา
สพฺพํ ฏฐํ สํ เสดิ	ราชา เจ โหติ ชฺฌมิกโกติ ๑

ปคฺคตกมฺมวคฺโค ทติโย ๑

คถํสํททานํ

ปคฺคตกมฺมํ อานนนาโก	สพฺพรหฺมาณิยา รุเปหํ ปญฺจมนํ
สํวาคอหิเนา เทวทคฺโค	ปชานํ ชฺฌมิกเกน จาติ ๑

อปณณกวกุโค ทติโย

[๗๑] จตุหิ ภิกฺขเว ชฺฌเมหิ สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อปณณก-
 ปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยาย
 กตเมหิ จตุหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํสวา โหติ พหุสฺสโค โหติ
 อารทฺธวิริโย โหติ ปญฺญวา โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ
 ชฺฌเมหิ สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อปณณกปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ โยนิ
 จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขายาติ ๑

[๗๒] จตุหิ ภิกฺขเว ชฺฌเมหิ สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อปณณก-
 ปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยาย

กตเมหิ จตุหิ เนกขมมวิตกฺกเณ ขพฺยาปาทวิตกฺกเณ อวิทฺถาวิตกฺกเณ
 สมนฺมาทิจฺจา อิมหิ โส ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ภิกฺข
 ๑ปณฺณกปฏฺฐิพํ ปฏฺฐิปนโน โหติ โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ ฌาณวํ
 ขยาชาติ ฯ

[๗๓] จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาโคโต อสํปฺปริโส
 เวทิตพฺโพ กตเมหิ จตุหิ อธิ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส โย โหติ
 ปรสฺส อวณฺโณ ทํ อปฺปฺจํ ปาตุโรติ โก ปน วาโท ปฺปฺจสฺส
 ปฺปฺจ โส ปน ปณฺหาภินฺโธ อหาเปตฺวา อตฺมเพตฺวา ปริปรํ วิตุถาเรน
 ปรสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส
 อธิ ภวณฺติ ฯ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส โย โหติ ปรสฺส
 ๑วณฺโณ ทํ ปฺปฺจํ น ปาตุโรติ โก ปน วาโท อปฺปฺจสฺส
 ปฺปฺจ โส ปน ปณฺหาภินฺโธ อหาเปตฺวา อตฺมเพตฺวา ปริปรํ วิตุถาเรน
 ปรสฺส ๑วณฺณํ ภาสิตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส
 อธิ ภวณฺติ ฯ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส โย โหติ อตุตฺตโน
 ๑วณฺโณ ทํ ปฺปฺจํ น ปาตุโรติ โก ปน วาโท อปฺปฺจสฺส
 ปฺปฺจ โส ปน ปณฺหาภินฺโธ อหาเปตฺวา อตฺมเพตฺวา ปริปรํ วิตุถาเรน
 อตุตฺตโน ๑วณฺณํ ภาสิตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส
 อธิ ภวณฺติ ฯ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อสํปฺปริโส โย โหติ อตุตฺตโน
 ๑วณฺโณ ทํ อปฺปฺจํ ปาตุโรติ โก ปน วาโท ปฺปฺจสฺส ปฺปฺจ
 โส ปน ปณฺหาภินฺโธ อหาเปตฺวา อตฺมเพตฺวา ปริปรํ วิตุถาเรน

อตฺตโน วณฺณํ ภาสีตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว สํปฺปรีโส
 อयํ ภวเนติ ๑ อิมเหิ โห ภิกฺขเว จตฺตฺหิ รมฺเมหิ สมนฺนาคโต สํป-
 ปรีโสติ^๑ เวทิตพฺพ ๑ จตฺตฺหิ ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมนฺนาคโต สํป-
 ปรีโสติ^๑ เวทิตพฺพ กถเมหิ จตฺตฺหิ อิม ภิกฺขเว สํปฺปรีโส โย
 โหติ ปรสฺสํ อวณฺโณ ตํ ปุญฺโงจฺมึ น ปาตุกโรติ โก ปน วาโท
 อปฺปจฺจสฺสํ ปุญฺโง โห ปน ปญฺหาภินฺโตะ หาเปตฺวา ตมฺเพตฺวา
 อปริปฺปํ วิตุถาเรน ปรสฺสํ อวณฺณํ ภาสีตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ
 ภิกฺขเว สํปฺปรีโส อยํ ภวเนติ ๑ ปน จปฺมํ ภิกฺขเว สํปฺปรีโส
 โย โหติ ปรสฺสํ วณฺโณ ตํ อปฺปจฺจสฺสํ ปาตุกโรติ โก ปน
 วาโท ปุญฺจสฺสํ ปุญฺโง โห ปน ปญฺหาภินฺโตะ อหาเปตฺวา ตมฺ-
 เพตฺวา ปริปฺปํ วิตุถาเรน ปรสฺสํ วณฺณํ ภาสีตา โหติ เวทิตพฺพเมตํ
 ภิกฺขเว สํปฺปรีโส อยํ ภวเนติ ๑ ปน จปฺมํ ภิกฺขเว สํปฺปรีโส
 โย โหติ อตฺตโน อวณฺโณ ตํ อปฺปจฺจสฺสํ ปาตุกโรติ โก ปน
 วาโท ปุญฺจสฺสํ ปุญฺโง โห ปน ปญฺหาภินฺโตะ อหาเปตฺวา ตมฺ-
 เพตฺวา ปริปฺปํ วิตุถาเรน อตฺตโน อวณฺณํ ภาสีตา โหติ เว-
 ทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว สํปฺปรีโส อยํ ภวเนติ ๑ ปน จปฺมํ ภิกฺขเว
 สํปฺปรีโส โย โหติ อตฺตโน วณฺโณ ตํ ปุญฺโงจฺมึ น ปาตุกโรติ
 โก ปน วาโท อปฺปจฺจสฺสํ ปุญฺโง โห ปน ปญฺหาภินฺโตะ หาเปตฺวา
 ตมฺเพตฺวา อปริปฺปํ วิตุถาเรน อตฺตโน วณฺณํ ภาสีตา โหติ เว-

ตพพเมตํ ภิกขเว สंपปริโส อโย ภวนติ ๑ อิมะหิ โห ภิกขเว
จตุหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต สंपปริโสติ^๑ เวทิตัพโพ ๑

เสยฺยถาปิ ภิกขเว วรฺกกา ยญฺญเทว รคฺคิ วา ทิวสํ วา ชานํตา
โหติ ตาวเทวสุตํ ตัพพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํสุตฺตยาปิ
สํสุตฺตเวปปี สํมิเกปปี อนฺตมโส ทาสกมฺมกโรปปริเสตฺตํ สํ อปฺเรน สมนฺเยน
สํวาตฺตมนฺวาย^๒ สํสุตฺตเวปปี สํสุตฺตเวปปี สํมิเกปปี เหวมาห อเปถ กิ ปน
ตุมฺเห ชานาถาติ เหวเมว โห ภิกขเว อีเรกจฺโจ ภิกขุ ยญฺญเทว
รคฺคิ วา ทิวสํ วา อคารสฺมา อนคารโย ปพฺพชิตโหติ ตาวเทวสุตํ
ตัพพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ ภิกขุสุ ภิกขุเสถ อฺปาสฺสเกสฺส อฺปาส-
สีกาสฺส อนฺตมโส อารามิกสมนฺนทฺเทเสตฺตํ โส อปฺเรน สมนฺเยน สํวาต-
มนฺวาย^๒ อจฺริยโย อฺปชฺฌายโย เหวมาห อเปถ กิ ปน ตุมฺเห
ชานาถาติ ตสฺมา ติห ภิกขเว เหว สิกฺขิตัพพํ อชฺฌนาคตฺวรฺกสฺสเมน
เจตสา วิหริสฺสํมาติ เหวณฺหิ โว ภิกขเว สิกฺขิตัพพนฺติ ๑

[๗๔] จตุตถาวีมานิ ภิกขเว อคฺคานิ กตฺมานิ จตุตฺตริ สํสํคฺคํ
สมนฺคฺคํ ปณฺณคฺคํ วิมฺตคฺคํ อิมานิ โห ภิกขเว จตุตฺตริ อคฺคานํติ ๑

[๗๕] จตุตถาวีมานิ ภิกขเว อคฺคานิ กตฺมานิ จตุตฺตริ รุปคฺคํ
เทวนคฺคํ สมนฺคฺคํ ภวคฺคํ อิมานิ โห ภิกขเว จตุตฺตริ อคฺคานํติ ๑

[๗๖] เขกํ สมนฺย ภควา กุสสินารายํ วิหริติ อฺปวตฺตเน มถฺถานํ
สํถวเน อนฺตเว ยมกสํถานํ ปรีนิพฺพานสมนฺเย ๑ ตตฺตร โห ภควา

• บ. พ. อิตฺติ นตฺติ ๑ ๒ บ. พ. วิสฺสาสมฺนวาย ๑

៣០៤ ឥតុត្ថនុបដិវ្យាហេ ឧទុកុគ្គរនិកាយស្តង់ ឧតុកុក្កនិបាតិ [៧៧]

មគុកេ វា បរិប្បាយ វាគី ធិមេត៌ អិ ចាននុត បណ្ណនុ ភិក្ខុឥតានំ
យោ បទុណិកោ ភិក្ខុ តៃ តៃតាបនុណោ ឧវិនិបាគមុណោ និយតិ ឥមុត្ថិ-
បរាយណិ ។

[៧៧] ឧតុតារីរាមនិ ភិក្ខុវេ ឧទិនុគេយ្យានិ ន ទិនុគេត្ថុប្បានិ យានិ
ទិនុគេនុតិ ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី ឧស្តង់ កត្តាមាមិ ឧតុតារិ
បុត្តានំ ភិក្ខុវេ បុត្តវិស្វិយោ ឧទិនុគេយ្យោ ន ទិនុគេត្ថុប្បោ យំ ទិនុគេនុតិ
ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី ឧស្តង់ ឈាយស្តង់ ភិក្ខុវេ ឈានវិស្វិយោ ឧទិនុ-
គេយ្យោ ន ទិនុគេត្ថុប្បោ យំ ទិនុគេនុតិ ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី
ឧស្តង់ កម្មវិបាកោ ភិក្ខុវេ ឧទិនុគេយ្យោ ន ទិនុគេត្ថុប្បោ យំ ទិនុគេនុតិ
ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី ឧស្តង់ តិក្កទិនុតា ភិក្ខុវេ ឧទិនុគេយ្យា
ន ទិនុគេត្ថុប្បោ យំ ទិនុគេនុតិ ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី ឧស្តង់
ធិមាមិ ឆោ ភិក្ខុវេ ឧតុតារិ ឧទិនុគេយ្យានិ ន ទិនុគេត្ថុប្បានិ យានិ
ទិនុគេនុតិ ឧបុមាតស្តង់ វិឆាតស្តង់ ភាគី ឧស្តង់ ។

[៧៨] ឧតុត្ថៃ ធិមា ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណាវិស្វិយោ កត្តា ឧតុត្ថៃ
ឧតុតិ ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណា តាយកតិ វិស្វិយោ ន បរិគុកាហកតិ ឧតុតិ
ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណា បរិគុកាហកតិ វិស្វិយោ ន តាយកតិ ឧតុតិ
ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណា ឆោ តាយកតិ វិស្វិយោ ន បរិគុកាហកតិ ឧតុតិ
ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណា តាយកតិ ឆោ វិស្វិយោ បរិគុកាហកតិ ។ ។ កត្តា
ភិក្ខុវេ ត្ថុតិណា តាយកតិ វិស្វិយោ ន បរិគុកាហកតិ ធិមា ភិក្ខុវេ
តាយកតិ តិក្កា កត្តាធិមុណោ បរិគុកាហកតិ តិក្កា តុស្តង់តៃ បាប-

ธมฺโม เอวํ โส ภิกฺขเว ททฺธินา ทายกโต วิสฺสุตฺติ โน ปฏิคฺคาหโต ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ททฺธินา ปฏิคฺคาหโต วิสฺสุตฺติ โน ทายกโต อธิ ภิกฺขเว ทายโก โหติ ทุสฺสํโต ปาปธมฺโม ปฏิคฺคาหโก โหติ สํธวา กตฺถาณธมฺโม เอวํ โส ภิกฺขเว ททฺธินา ปฏิคฺคาหโต วิสฺสุตฺติ โน ทายกโต ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ททฺธินา เนว ทายกโต วิสฺสุตฺติ โน ปฏิคฺคาหโต อธิ ภิกฺขเว ทายโก โหติ ทุสฺสํโต ปาปธมฺโม ปฏิคฺคาหโกปิ โหติ ทุสฺสํโต ปาปธมฺโม เอวํ โส ภิกฺขเว ททฺธินา เนว ทายกโต วิสฺสุตฺติ โน ปฏิคฺคาหโต ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ททฺธินา ทายกโต เจว วิสฺสุตฺติ ปฏิคฺคาหโต ฯ อธิ ภิกฺขเว ทายโก โหติ สํธวา กตฺถาณธมฺโม ปฏิคฺคาหโกปิ โหติ สํธวา กตฺถาณธมฺโม เอวํ โส ภิกฺขเว ททฺธินา ทายกโต เจว วิสฺสุตฺติ ปฏิคฺคาหโต ฯ ๑ ๑ อิมํ โส ภิกฺขเว จตฺตํ ททฺธินาวิสฺสุตฺติโยติ ฯ

[๗๘] อถ โส อายสฺมา สํวิปฺตุโต เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ อฺปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอกมนฺตํ นิสฺสนฺโน โส อายสฺมา สํวิปฺตุโต ภควนฺตํ เขตฺทโวจ โโก นุ โส ภนฺเต เหตุ โโก ปจฺจุโย เยน มิเรกฺขจฺจุสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา เนทคามินํ โหติ โโก ปน ภนฺเต เหตุ โโก ปจฺจุโย เยน มิเรกฺขจฺจุสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา น ยถาธิปฺปายา โหติ โโก นุ โส ภนฺเต เหตุ โโก ปจฺจุโย เยน มิเรกฺขจฺจุสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา ยถาธิปฺปายา โหติ โโก ปน ภนฺเต เหตุ โโก ปจฺจุโย

เยน มิจฺเจกฺขจฺจสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา ปราชิปฺปายา โหคฺคิ ๑
 อธิ สํวริปฺปุตฺต เอกฺขุโจ สมนํ วา พุทฺธาหุณฺณ วา อุปลงฺกมิตฺวา
 ปวาเรติ วท ภาณฺเต ปจฺจเยนาติ โส เยน ปวาเรติ ตํ น
 เทติ โส เจ ตโต จฺโต อิตฺตฺตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยญฺเฏเทว วณฺชิชฺชํ
 ปโยเชติ สํสฺสํ โหติ เมทคฺคานิ ๑ อธิ ปน สํวริปฺปุตฺต เอกฺขุโจ
 สมนํ วา พุทฺธาหุณฺณ วา อุปลงฺกมิตฺวา ปวาเรติ วท ภาณฺเต ปจฺจ-
 เยนาติ โส เยน ปวาเรติ ตํ น ยถาธิปฺปายํ เทติ โส เจ
 ตโต จฺโต อิตฺตฺตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยญฺเฏเทว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ
 สํสฺสํ โหติ น ยถาธิปฺปายา ๑ อธิ ปน สํวริปฺปุตฺต เอกฺขุโจ สมนํ
 วา พุทฺธาหุณฺณ วา อุปลงฺกมิตฺวา ปวาเรติ วท ภาณฺเต ปจฺจเยนาติ
 โส เยน ปวาเรติ ตํ ยถาธิปฺปายํ เทติ โส เจ ตโต จฺโต
 อิตฺตฺตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยญฺเฏเทว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ สํสฺสํ โหติ
 ยถาธิปฺปายา ๑ อธิ ปน สํวริปฺปุตฺต เอกฺขุโจ สมนํ วา พุทฺธาหุณฺณ วา
 อุปลงฺกมิตฺวา ปวาเรติ วท ภาณฺเต ปจฺจเยนาติ โส เยน ปวาเรติ
 ตํ ปราชิปฺปายํ เทติ โส เจ ตโต จฺโต อิตฺตฺตฺตํ อากฺขณฺติ โส
 ยญฺเฏเทว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ สํสฺสํ โหติ ปราชิปฺปายา ๑ อธิ โส
 สํวริปฺปุตฺต เหตุ อธิ ปจฺจโย เยน มิจฺเจกฺขจฺจสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา
 ปยุตฺตา เมทคฺคานิ โหติ อธิ ปน สํวริปฺปุตฺต เหตุ อธิ ปจฺจโย
 เยน มิจฺเจกฺขจฺจสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา น ยถาธิปฺปายา โหติ
 อธิ โส สํวริปฺปุตฺต เหตุ อธิ ปจฺจโย เยน มิจฺเจกฺขจฺจสฺส ตาทิสํว

วณฺชิชา ปยุตฺตา ยถาธิปฺปายา โหติ อํ ปน สํวริปฺปุตฺต เหตุ อํ
ปจฺจโย เยน มิเรกจฺจสฺส ตาทิสํว วณฺชิชา ปยุตฺตา ปราธิปฺปายา
โหตฺตี ๑

[๘๐] เขถํ สมํ ภคฺวา โกสมุพิยํ วิหริติ โฆสิตารามे ๑ อถโข
ชยสฺมา อานนฺโท เยน ภคฺวา เตปุสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสํติ เขกมนฺตํ นิสฺสนฺโน ๒
ชยสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เขตฺทโวจ โท นุ ๒ ภาเนเต เหตุ โท
ปจฺจโย เยน มาตุคฺคาโม เว สํภายํ นิสฺสํติ น กมนฺตํ ปโยเชติ
น กมฺโมชํ คจฺจนฺตํ ๑ โกรโณ อานนฺโท มาตุคฺคาโม อีสฺสํกํ อานนฺโท
มาตุคฺคาโม มจฺจนฺตํ อานนฺโท มาตุคฺคาโม ทุปฺปณฺโณ อานนฺโท มาตุ-
คฺคาโม อํ ๒ อานนฺโท เหตุ อํ ปจฺจโย เยน มาตุคฺคาโม
เเว สํภายํ นิสฺสํติ น กมนฺตํ ปโยเชติ น กมฺโมชํ คจฺจนฺตํ ๑

อปณณกวคฺโค ตติโย ๑

ตสฺสํทฺธานํ

ปธานทฺธิจิสฺสํปฺริสฺสวรฺกกา เทว จ โหนฺติ อคฺคานิ กุสินาราย
อจิเรติตํ ทกฺขิณาย วณฺชิชา กมฺโมเชน วคฺโคติ ๑

มจลวคฺโค จตุตฺถโก

[๘๑] จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิภูติโต
เอวํ นรเเย กตเมหิ จตุหิ ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนาทายํ

๓๐๘ สุตตุนตปิฏเก อังคุตตรนิกายสุต จตุกถนิပါတ [๔๒]

โหติ กามะสุ มิจฺฉาจารย์ โหติ มุสาวาทิ โหติ อิมะหิ โช
ภิกฺขเว จตุหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ นิริเย ฯ
จตุหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ สคฺเค
กตเมหิ จตุหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา
ปฏฺวิโรโต โหติ กามะสุ มิจฺฉาจารย์ ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาวาทา
ปฏฺวิโรโต โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ สคฺเคติ ฯ

[๔๒] จตุหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
เขวํ นิริเย กตเมหิ จตุหิ มุสาวาทิ โหติ มิสฺสฺสนวาโจ โหติ
ผรฺสฺสนวาโจ โหติ สมนฺนปฺปตาปี โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ นิริเย ฯ จตุหิ ภิกฺขเว
ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ สคฺเค กตเมหิ จตุหิ
มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ มิสฺสฺสนาย วาจา ปฏฺวิโรโต โหติ ผรฺสฺสนาย
วาจา ปฏฺวิโรโต โหติ สมนฺนปฺปตาปา ปฏฺวิโรโต โหติ อิมะหิ
โช ภิกฺขเว จตุหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต เขวํ
สคฺเคติ ฯ

[๔๓] จตุหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
เขวํ นิริเย กตเมหิ จตุหิ อนนฺนุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณนา
รหฺสฺส วณฺณ ภาสฺติ อนนฺนุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณนารหฺสฺส
อวณฺณ ภาสฺติ อนนฺนุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา ขปฺปสํถํนึเย ชานะ

ปสาทํ อุปทํเสติ อานุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา ปสาทนํเย จ्ञาเน
 อปฺปสาทํ อุปทํเสติ อิมฺเหติ โห ภิฏฺฆเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ นีรเย ๑ จตุหิ ภิฏฺฆเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สคฺเค กตเมหิ จตุหิ อานุวิจฺจุ อปฺริโย-
 คาเหตุวา อวณฺณารหสฺสํ อวณฺณํ ภาสฺติ อานุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา
 วณฺณารหสฺสํ วณฺณํ ภาสฺติ อานุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนํเย
 จ्ञาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ อานุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา ปสาทนํเย
 จ्ञาเน ปสาทํ อุปทํเสติ อิมฺเหติ โห ภิฏฺฆเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ๑

[๘๔] จตุหิ ภิฏฺฆเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต
 เอวํ นีรเย กตเมหิ จตุหิ โภชกรฺ ใหติ น สทฺฐมฺมกรฺ มกฺข-
 กรฺ ใหติ น สทฺฐมฺมกรฺ ตาภกรฺ ใหติ น สทฺฐมฺมกรฺ สกฺการกรฺ
 ใหติ น สทฺฐมฺมกรฺ อิมฺเหติ โห ภิฏฺฆเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนา-
 คโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ นีรเย ๑ จตุหิ ภิฏฺฆเว ฐมฺเมหิ สมนฺนา-
 คโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สคฺเค กตเมหิ จตุหิ สทฺฐมฺม-
 กรฺ ใหติ น โภชกรฺ สทฺฐมฺมกรฺ ใหติ น มกฺขกรฺ สทฺฐมฺมกรฺ
 ใหติ น ตาภกรฺ สทฺฐมฺมกรฺ ใหติ น สกฺการกรฺ อิมฺเหติ โห
 ภิฏฺฆเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ๑

[๘๕] จตุตฺทาโรเม ภิฏฺฆเว ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมาเน โถกสฺมํ
 กตเม จตุตฺทาโร คโม คมปรายโน คโม ไซติปรายโน ไซติ

ตมปรายโน โสติ โสติปรายโน ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ตโม
 โหติ ตมปรายโน อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต นัจฺจุเต ปจฺจา-
 ชาโต โหติ จณฺหาตฺถุเต วา เวณฺณฺญเต วา เนธํทฺถุเต วา รกการ-
 ญเต วา ปุคฺคตฺถุเต วา ทฬิทฺเต อปฺปเนปฺปนโรชเน กสิรวุตฺติเก
 ยตฺถ กสิเรน ฆาตฺถุมาโท ตพฺภติ โส จ โหติ ทุพฺพนฺโณ ทุทฺ-
 สโก โอโกฏฺมิโก พหฺวาพาโห กาณฺว วา ภูณฺโณ วา ชนฺโณ วา ปฏฺ-
 หโต วา นถาภี อณฺณสฺส ปาณสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาตาคฺคหวิเต-
 ปณฺสฺส เสงฺยยาวตฺถปทฺธิเปยฺยสฺส โส กาเยน ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ วาจา-
 ย ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ มนฺธํ ทฺวจฺจิตฺตํ จรติ โส กาเยน ทฺวจฺจิตฺตํ จริตฺวา
 วาจา ย ทฺวจฺจิตฺตํ จริตฺวา มนฺธํ ทฺวจฺจิตฺตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
 ปรมฺมมรณา อปายํ ทฺวคฺคตํ วินิปาตํ นิริยํ อปฺปชฺชติ เอวํ โห
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต ตโม โหติ ตมปรายโน ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 ตโม โหติ โสติปรายโน อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต นัจฺจุเต
 ปจฺจาชาโต โหติ จณฺหาตฺถุเต วา เวณฺณฺญเต วา เนธํทฺถุเต วา
 รกการญเต วา ปุคฺคตฺถุเต วา ทฬิทฺเต อปฺปเนปฺปนโรชเน กสิรวุตฺติเก
 ยตฺถ กสิเรน ฆาตฺถุมาโท ตพฺภติ โส จ โหติ ทุพฺพนฺโณ ทุทฺ-
 สโก โอโกฏฺมิโก พหฺวาพาโห กาณฺว วา ภูณฺโณ วา ชนฺโณ วา ปฏฺ-
 หโต วา นถาภี อณฺณสฺส ปาณสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาตาคฺคหวิเต-
 ปณฺสฺส เสงฺยยาวตฺถปทฺธิเปยฺยสฺส โส กาเยน สฺวจฺจิตฺตํ จรติ วาจา-
 ย สฺวจฺจิตฺตํ จรติ มนฺธํ สฺวจฺจิตฺตํ จรติ โส กาเยน สฺวจฺจิตฺตํ จริตฺวา

วาจา ย สํจิริตํ จริตฺวา มนสา สํจิริตํ จริตฺวา กายสํสํ เกทา ปรมุ-
 มรณา สํคตํ สํคตํ โลกํ อุปปชฺชติ เขวํ โส ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 คโม โหติ โชติปวายโน ๑ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต โชติ โหติ
 ตมปวายโน อธิ ภิกฺขเว เขจฺจุจ ปุคฺคโต จฺจุเจ กุเต ปจฺจชาโต
 โหติ ชตฺติยมหาสํถกฺกุเต วา พุราหุณฺนมหาสํถกฺกุเต วา คหปติมหา-
 สํถกฺกุเต วา อชฺชเม มหทฺธเน มหาโกเค ปหุตฺตาทฐปฺรชเต ปหุตฺตวิ-
 ตฺตปกรณํ ปหุตฺตธนญฺเณ โส จ โหติ อภิวิปํ ทสฺสเนโย ปาสา-
 ทิโก ปรมาย วณฺณนโปกฺขรตาย สมนุภาคโต ตาภํ อนฺนสฺสํ ปานสฺสํ
 วตฺถสฺสํ ยานสฺสํ มาตาคนฺธุวิเตปณฺสฺสํ เสยฺยวสฺสํ ปทํเปยฺยสฺสํ โส
 กาเยน ทฺวารจิริตํ จริติ วาจา ย ทฺวารจิริตํ จริติ มนสา ทฺวารจิริตํ
 จริติ โส กาเยน ทฺวารจิริตํ จริตฺวา วาจา ย ทฺวารจิริตํ จริตฺวา มนสา
 ทฺวารจิริตํ จริตฺวา กายสํสํ เกทา ปรมุสมรณา อปายํ ทฺวารจิริตํ วิเนนํ
 นิริยํ อุปปชฺชติ เขวํ โส ภิกฺขเว ปุคฺคโต โชติ โหติ ตมปวา-
 ยโน ๑ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต โชติ โหติ โชติปวายโน อธิ
 ภิกฺขเว เขจฺจุจ ปุคฺคโต จฺจุเจ กุเต ปจฺจชาโต โหติ ชตฺติยมหา-
 สํถกฺกุเต วา พุราหุณฺนมหาสํถกฺกุเต วา คหปติมหาสํถกฺกุเต วา อชฺชเม
 มหทฺธเน มหาโกเค ปหุตฺตาทฐปฺรชเต ปหุตฺตวิตฺตปกรณํ ปหุตฺตธนญฺเณ
 โส จ โหติ อภิวิปํ ทสฺสเนโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณ-
 นโปกฺขรตาย สมนุภาคโต ตาภํ อนฺนสฺสํ ปานสฺสํ วตฺถสฺสํ ยานสฺสํ
 มาตาคนฺธุวิเตปณฺสฺสํ เสยฺยวสฺสํ ปทํเปยฺยสฺสํ โส กาเยน สํจิริตํ

จวติ วาจาญ สัจจวิตัม จวติ มนสา สัจจวิตัม จวติ โส กาเยน
 สัจจวิตัม จวติ วาจาญ สัจจวิตัม จวติ มนสา สัจจวิตัม จวติ
 กายสูตรุสส ภพพรมมรณา สัคคัม สัคคัม โสกัม อุปปชชติ เหว โช
 ภิกขเว ปุคฺคโต โหติ โหติ โหติ ปรายโน ๑ อิม โช ภิกขเว จตุตทโร
 ปุคฺคตา สเนโต สวิชชमानา โลกสมันติ ๑

[๘๖] จตุตทโรภเว ภิกขเว ปุคฺคตา สเนโต สวิชชमानา โลกสมัน
 กตเม จตุตทโร โยณโตณโต โยณตุนฺณโต อุนฺณโตณโต อุนฺณ-
 ตุนฺณโต ๑ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต โยณโตณโต โหติ ยิธ
 ภิกขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต นัจฺจุเต ปจฺจาสาโต โหติ จณฺหาตฺถเต วา
 ๑ เป ๑ โส กาเยน ทฺวจฺจวิตัม จวติ วาจาญ ทฺวจฺจวิตัม จวติ มนสา
 ทฺวจฺจวิตัม จวติ โส กาเยน ทฺวจฺจวิตัม จวติ วาจาญ ทฺวจฺจวิตัม จวติ
 มนสา ทฺวจฺจวิตัม จวติ กายสูตรุสส ภพพรมมรณา อปายัม ทฺคฺคตัม
 วิณีปาทัม นริยัม อุปปชชติ เหว โช ภิกขเว ปุคฺคโต โยณโตณโต
 โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต โยณตุนฺณโต โหติ ยิธ ภิกขเว
 เขกฺขโจ ปุคฺคโต นัจฺจุเต ปจฺจาสาโต โหติ จณฺหาตฺถเต วา ๑ เป ๑
 โส กาเยน สัจจวิตัม จวติ วาจาญ สัจจวิตัม จวติ มนสา สัจจวิตัม
 จวติ โส กาเยน สัจจวิตัม จวติ วาจาญ สัจจวิตัม จวติ มนสา
 สัจจวิตัม จวติ กายสูตรุสส ภพพรมมรณา สัคคัม สัคคัม โสกัม อุปปชชติ
 เหว โช ภิกขเว ปุคฺคโต โยณตุนฺณโต โหติ ๑ กถญจ
 ภิกขเว ปุคฺคโต อุนฺณโตณโต โหติ ยิธ ภิกขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต

อุรุเจ กุเต ปจฺจาสาโต โหติ ขตฺติยมหาสํวาทกฺกุเต วา ๑ เป ๑ โส
 กาเยน หุจฺจวิตํ จริตฺวา วาจาเย หุจฺจวิตํ จริตฺวา มนสา หุจฺจวิตํ
 จริตฺวา กายสฺสํ เมทา ปรมมฺรณา อปายํ หุคฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ
 อุปปชฺชติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโต อุณฺณตฺตฺตฺตฺโต โหติ ๑ กถญฺจ
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต อุณฺณตฺตฺตฺตฺโต โหติ ๑ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต
 อุรุเจ กุเต ปจฺจาสาโต โหติ ขตฺติยมหาสํวาทกฺกุเต วา ๑ เป ๑ โส
 กาเยน สฺจฺจวิตํ จริตฺวา วาจาเย สฺจฺจวิตํ จริตฺวา มนสา สฺจฺจวิตํ จริตฺวา
 กายสฺสํ เมทา ปรมมฺรณา สฺคตํ สฺคตํ โสกํ อุปปชฺชติ เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต อุณฺณตฺตฺตฺตฺโต โหติ ๑ อิมเ โข ภิกฺขเว จตุตฺตาร
 ปุคฺคตา สํโหโต สํวิชฺชमानา โสกสฺมินฺติ ๑

[๘๗] จตุตฺตารเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สํโหโต สํวิชฺชमानา โสกสฺมิ
 กตเม จตุตฺตาร สมนมจฺโถ สมนปฺนุทฺทวโก สมนปทฺโธ สมนตฺต
 สมนตฺตฺตมาโถ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนมจฺโถ โหติ ๑ อธิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ เตโห โหติ ปฏฺฐปโถ อนุตฺตวํ โยคกฺกฺเขมํ ปตฺตฺตมาโน
 วิหริติ เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว รมฺโณ ขตฺติยสฺสํ มุทฺธากิธิตฺตสฺสํ เขฏฺฐโ
 ปุคฺคโต อภิสํโโก อภิสํโโค มจตปฺปคฺโค เอวเมว โข ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เตโห โหติ ปฏฺฐปโถ อนุตฺตวํ โยคกฺกฺเขมํ ปตฺตฺตมาโน วิหริติ
 เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนมจฺโถ โหติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต สมนปฺนุทฺทวโก โหติ ๑ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาติวณํ ขยา

ธนาธัม เจโตวิมุตติ ปญญาวิมุตติ ทิฏฐะเรว ธมฺเม สยํ อภิญญา สัจฉิ-
 กตฺวา อุปสัมปชฺช วิหริติ โน จ โช อฏฺฐ วิโมกฺเข กาเยน
 ผุสฺสิตฺวา วิหริติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺปนฺนํทโร โหติ ฯ
 กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺปนฺนํ โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ธาธวํ ฆยา ธนาธัม เจโตวิมุตติ ปญญาวิมุตติ ทิฏฐะเรว ธมฺเม
 สยํ อภิญญา สัจฉิกตฺวา อุปสัมปชฺช วิหริติ อฏฺฐ จ วิโมกฺเข
 กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหริติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺปนฺนํ
 โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺเนสุ สมนฺตฺตมาโต โหติ
 อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาจิตฺว พหุํ จีวรํ ปริภุชฺชติ อปฺปํ อยาจิต
 ยาจิตฺว พหุํ มิตฺตํปาทํ ปริภุชฺชติ อปฺปํ อยาจิต ยาจิตฺว
 พหุํ เสนาสนํ ปริภุชฺชติ อปฺปํ อยาจิต ยาจิตฺว พหุํ คิถาน-
 ปจฺจยเภสชฺชปริภุชฺชติ ปริภุชฺชติ อปฺปํ อยาจิต เยหิ โช ปน
 สปุรพฺพจาวีหิ สทฺธิ วิหริติ คุยสฺส มนาเปเนว พหุํ กายกมฺเมน
 สมุทาจฺจนฺติ อปฺปํ อมณาเปเน มนาเปเนว พหุํ วจฺจกมฺเมน สมุทาจ-
 จฺจนฺติ อปฺปํ อมณาเปเน มนาเปเนว พหุํ มโนกมฺเมน สมุทาจฺจนฺติ
 อปฺปํ อมณาเปเน มนาเปเนว อุปहारํ อุปหรณฺติ อปฺปํ อมณาเป-
 ยานิ โช ปน ตานิ เวทิตฺวานิ มิตฺตสํมุฏฺฐานานิ वा เสมฺมสํมุฏฺฐา-
 นานิ वा วาตสํมุฏฺฐานานิ वा สันนิปาติกานิ वा อุตฺตปริณามขานิ वा
 วิสम्मปรีหารขานิ वा โอบกฺกมิกานิ वा กมฺมวิปากขานิ वा ตานสฺส
 น พหุเทว อุปฺปชฺชนฺติ อปฺปปาพาโห โหติ จตุรฺรณํ ฌานานํ อภิ-

เจตสิกานํ ทิฏฐชฺหมสฺสวិหารานํ นิคามตาภํ โหติ อภิจฺจนตาภํ อภิสสร-
 ตาภํ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺณาวิมฺมุตฺติํ ทิฏฐเจว
 ชฺหมเม สํยํ อภิญญา สจฺฉนิกตฺวา อฺปสํมุปฺปชฺช วิหริติ เอวํ โส ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต สมนฺเนสฺส สมนฺนสฺสุมานโต โหติ ฯ ยถาปิ คํ ภิกฺขเว สํมุมา
 วทมานโน วทेषฺย สมนฺเนสฺส สมนฺนสฺสุมานโตติ มเมว คํ ภิกฺขเว
 สํมุมา วทมานโน วทेषฺย สมนฺเนสฺส สมนฺนสฺสุมานโตติ อหเนฺหิ ภิกฺขเว
 ยาจิจฺจโต พหุํ จีวรํ ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิจฺจโต ยาจิจฺจโต พหุํ
 ปีนฺนทปาคํ ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิจฺจโต ยาจิจฺจโต พหุํ เสนาสํ
 ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิจฺจโต ยาจิจฺจโต พหุํ คิถานปจฺจยภาสฺสชฺชปริภุจฺจว
 ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิจฺจโต เยหิ โส ปน ภิกฺขุหิ สทฺธิํ วิहरามิ
 เต เม มนาเปเนว พหุํ กายกมฺเมเน สํมุทาจฺจรณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน
 มนาเปเนว พหุํ วจฺจกมฺเมเน สํมุทาจฺจรณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน มนา-
 เปเนว พหุํ มโนกมฺเมเน สํมุทาจฺจรณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน มนาเปเนว
 อฺปหารํ อฺปหารณฺติ อปฺปํ อมนาเปเน ยานิ โส ปน ตานิ เวทียตานิ
 ปิตฺตสํมุฏฺฐจฺฉานานิ วา เสมุหสํมุฏฺฐจฺฉานานิ วา วาตสํมุฏฺฐจฺฉานานิ วา สมนุ-
 นิปาติกานิ วา อฺตุตฺตปริณามขานิ วา วิสम्मปรีทวขานิ วา โอบกฺกมิกานิ
 วา กมฺมวิปากขานิ วา ตานิ เม น พหุเทว อฺปฺปชฺชนฺติ อปฺป-
 ปาพาโธหฺมสฺมิ จตฺถนํ โส ปนสฺมิ ฌานานํ อภิจเจตสิกานํ ทิฏฐ-
 ชฺหมสฺสวិหารานํ นิคามตาภํ อภิจฺจนตาภํ อภิสสรตาภํ อาสวานํ ขยา
 อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺณาวิมฺมุตฺติํ ทิฏฐเจว ชฺหมเม สํยํ อภิญญา

สัจฺฉิกถวา อูปสัณฺนปชฺช วิหรามิ. ยถฺเหหิ ตํ ภิกฺขเว สมนฺมา วทมาโน
วทेषฺย สมนฺเณสุ สมนฺนสุตฺตมาโถติ มเมว ตํ ภิกฺขเว สมนฺมา
วทมาโน วทेषฺย สมนฺเณสุ สมนฺนสุตฺตมาโถติ ฯ อิมเ ๒ ภิกฺขเว
จตุคฺคาโร ปุคฺคตา สันโถ สัมมชฺชมานา โถกสัมมิตฺติ ฯ

[๘๘] จตุคฺคาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สันโถ สัมมชฺชมานา โถกสัมมิตฺติ
กตเม จตุคฺคาโร สมนฺนมจฺโถ สมนฺนปฺนุจฺจวโร สมนฺนปทฺโถ สมนฺเณสุ
สมนฺนสุตฺตมาโถ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺนมจฺโถ โหติ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตินฺนุณํ สมนฺนโณชนานํ ปรีกฺขยา โสตาปนฺโน โหติ อวิ
นิปาตชฺชโม นียโต สมนฺนโณชปฺปายโน เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
สมนฺนมจฺโถ โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺนปฺนุจฺจวโร โหติ
อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตินฺนุณํ สมนฺนโณชนานํ ปรีกฺขยา วาคโทสโมหานํ
ตณฺหคฺคา สกทาคามิ โหติ สกเทว อิมํ โถกํ อากฺขนฺตวา ทฺถุชฺชสฺสณฺตํ
กโรติ เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺนปฺนุจฺจวโร โหติ ฯ กถญฺจ
ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺนปทฺโถ โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปญฺจาเน
โอรมภาคิยานํ สมนฺนโณชนานํ ปรีกฺขยา โอบปาติโก โหติ ตตฺถ ปรี
นิพฺพายิ อนาวตฺตชฺชโม ตสฺมา โถกา เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
สมนฺนปทฺโถ โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺเณสุ สมนฺนสุตฺตมาโถ
โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติ
ปญฺญาวิมฺมุตฺติ ทิฏฺฐเสว ชฺชเม สยํ อภินฺนวา สัจฺฉิกถวา อูปสัณฺนปชฺช
วิหริติ เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺเณสุ สมนฺนสุตฺตมาโถ โหติ ฯ

อิมเ ช ภิฏฺชเว จตุตฺถโร ปุคฺคตา ธนฺโต สํวิชฺชมาเน โถกธฺมมฺนิติ ฯ

[๘๘] จตุตฺถโรเม ภิฏฺชเว ปุคฺคตา ธนฺโต สํวิชฺชมาเน โถกธฺมมฺ
กตเม จตุตฺถโร สมนมจฺโถ สมนปฺนุทฺธโรโก สมนปทฺโธ สมนธฺ
สมนธฺชฺมาโต ฯ กถญจ ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมนมจฺโถ โหติ อธิ
ภิฏฺชเว ภิฏฺช สมนมาทิจฺจโก โหติ สมนาสํกปโป โหติ สมนมา
วาโจ โหติ สมนมากมฺมฺนโต โหติ สมนมาชฺชโว โหติ สมนมา
วยาโม โหติ สมนมาสติ โหติ สมนมาสมาธิ โหติ เอวํ ช
ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมนมจฺโถ โหติ ฯ กถญจ ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมน
ปฺนุทฺธโรโก โหติ อธิ ภิฏฺชเว ภิฏฺช สมนมาทิจฺจโก โหติ สมนมา
สํกปโป โหติ สมนมาวาโจ โหติ สมนมากมฺมฺนโต โหติ สมนมา
ชฺชโว โหติ สมนมาวยาโม โหติ สมนมาสติ โหติ สมนมาสมาธิ
โหติ สมนมาณานิ โหติ สมนมาวิมุตฺติ โหติ โน จ ช อฏฺฐ
วิโมกฺเช กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหริติ เอวํ ช ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมน
ปฺนุทฺธโรโก โหติ ฯ กถญจ ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมนปทฺโธ โหติ
อธิ ภิฏฺชเว ภิฏฺช สมนมาทิจฺจโก โหติ ฯ เป ฯ สมนมาณานิ โหติ
สมนมาวิมุตฺติ โหติ อฏฺฐ จ วิโมกฺเช กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหริติ
เอวํ ช ภิฏฺชเว ปุคฺคโต สมนปทฺโธ โหติ ฯ กถญจ ภิฏฺชเว
ปุคฺคโต สมนธฺ สมนธฺชฺมาโต โหติ อธิ ภิฏฺชเว ภิฏฺช ยาจิตฺว
พหุํ จีวรํ ปริภุชฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺว ฯ เป ฯ ขณฺหิ ทํ ภิฏฺชเว
สมนมา วทมาโน วเทยฺย สมนธฺ สมนธฺชฺมาโตติ มเมว ทํ

วิหฺรติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺปทฺโม โหติ ฯ กถญฺจ
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต สมนฺเณสุ สมนฺตฺตฺมาโต โหติ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ยาจิโตว พหุํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิโต ฯ เป ฯ ยญฺเหิ ตํ
 ภิกฺขเว สมนฺมา วทมาโน วเทยฺย สมนฺเณสุ สมนฺตฺตฺมาโตติ มเมว
 ตํ ภิกฺขเว สมนฺมา วทมาโน วเทยฺย สมนฺเณสุ สมนฺตฺตฺมาโตติ ฯ
 อญฺเญหิ ภิกฺขเว ยาจิโตว พหุํ จีวรํ ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิโต
 ฯ เป ฯ อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สมนฺโต สํวชฺชमानา
 โลกสฺส มินฺนํติ ฯ

มจฺจวคฺโค จตฺตโต ฯ

ตสฺสํสํททานํ

ปาณาติปาโต จ มุสา วณฺณโกธมิตฺตคา

ปุคฺคโต สมนฺโชนเญจเว ทิฏฺฐิ ชนฺเรน เต ทสฺสํติ ฯ

อสุรวคฺโค ปณฺจโม

[๘๑] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สมนฺโต สํวชฺชमानา โลกสฺส มินฺนํ
 กตเม จตฺตาริ อสุโร อสุรปริวาริ อสุโร เทวปริวาริ เทโว
 อสุรปริวาริ เทโว เทวปริวาริ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อสุโร
 โหติ อสุรปริวาริ อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต ทสฺสํสํโต โหติ
 ปาปชนฺโม ปริสํมึสฺสํโต โหติ ทสฺสํสํตา ปาปชนฺมา เอวํ โช ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต อสุโร โหติ อสุรปริวาริ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อสุโร

โหติ เทวปริวาริ อธิ ภิกฺขเว เอกํ ใจ ปุคฺคโต ทุสฺสํโต โหติ
 ปาปมฺโม ปริสา จ ขวสฺส โหติ สํวตฺตํ กตฺถาณมฺมา เขว
 โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต อสุโร โหติ เทวปริวาริ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต เทโว โหติ อสุรปริวาริ อธิ ภิกฺขเว เอกํ ใจ ปุคฺคโต
 สํวตา โหติ กตฺถาณมฺโม ปริสา จ ขวสฺส โหติ ทุสฺสํตา ปาป-
 มฺมา เขว โห ภิกฺขเว (๑) เทโว โหติ อสุรปริวาริ ๑ กถณฺจ
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต เทโว โหติ เทวปริวาริ อธิ ภิกฺขเว เอกํ ใจ
 ปุคฺคโต สํวตา โหติ กตฺถาณมฺโม ปริสํวสฺส โหติ สํวตฺตํ กตฺถาณ-
 มฺมา เขว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต เทโว โหติ เทวปริวาริ ๑
 อิมे โห ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สันโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ๑

[๘๒] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สันโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี
 กถเม จตฺตาริ อธิ ภิกฺขเว เอกํ ใจ ปุคฺคโต ตาภิ โหติ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสฺมถสฺส น ตาภิ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย อธิ ปน ภิกฺขเว
 เอกํ ใจ ปุคฺคโต ตาภิ โหติ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย น ตาภิ
 อชฺฌตฺตํ เจโตสฺมถสฺส อธิ ปน ภิกฺขเว เอกํ ใจ ปุคฺคโต เนว
 ตาภิ โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสฺมถสฺส น ตาภิ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย
 อธิ ปน ภิกฺขเว เอกํ ใจ ปุคฺคโต ตาภิ เจว โหติ อชฺฌตฺตํ เจโต-
 สฺมถสฺส ตาภิ จ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย อิมे โห ภิกฺขเว
 จตฺตาริ ปุคฺคตา สันโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ๑

[๘๓] จตุตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สฺนฺโต สํวิชฺชมานา โถกฺสฺมิ
 กตฺตเม จตุตฺตาริ อธิ ภิกฺขเว เอกํจฺโจ ปุคฺคโต ตาภี โหติ ชฺชตฺตํ
 เจโตสฺมถสฺส น ตาภี อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย อธิ ปน ภิกฺขเว
 เอกํจฺโจ ปุคฺคโต ตาภี โหติ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย น ตาภี
 ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส อธิ ปน ภิกฺขเว เอกํจฺโจ ปุคฺคโต เณว
 ตาภี โหติ ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส น ตาภี อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย
 อธิ ปน ภิกฺขเว เอกํจฺโจ ปุคฺคโต ตาภี เจว โหติ ชฺชตฺตํ เจโต-
 สฺมถสฺส ตาภี จ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย ฯ ตตฺตว ภิกฺขเว ยวายํ
 ปุคฺคโต ตาภี โหติ ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส น ตาภี อธิปณฺณา-
 รมฺมวิปัสฺสนาย เตน ภิกฺขเว ปุคฺคเตน ชฺชตฺตํ เจโตสฺมเถ ปติฏฺฐ-
 ฬาย อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย โยโค กรณฺโณ โส อปฺเรน สฺมเยน
 ตาภี เจว โหติ ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส ตาภี จ อธิปณฺณารมฺม-
 วิปัสฺสนาย ฯ ตตฺตว ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโต ตาภี อธิปณฺณารมฺม-
 วิปัสฺสนาย น ตาภี ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส เตน ภิกฺขเว ปุคฺคเตน
 อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย ปติฏฺฐฬาย ชฺชตฺตํ เจโตสฺมเถ โยโค
 กรณฺโณ โส อปฺเรน สฺมเยน ตาภี เจว โหติ อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย
 ตาภี จ ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส ฯ ตตฺตว ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโต
 เณว ตาภี ชฺชตฺตํ เจโตสฺมถสฺส น ตาภี อธิปณฺณารมฺมวิปัสฺสนาย
 เตน ภิกฺขเว ปุคฺคเตน เกลฺยว กุสฺสตาณํ รมฺมานํ ปฏฺฐิตาภาย อธิมคฺโค
 ฌนฺโท จ วายาโม จ อสุสฺสาโห จ อสุสฺสํพุทฺธี จ อปฺปฏฺฐิวนํ จ

ឥតិ ។ ឥមុបស្សេយ្យេ ករណីយំ ឥម្មតាមី វិក្កុខវេ ខាតិកុត្តតោ វា
 ខាតិកុត្តតោ វា តត្ថត្ថ តត្ថត្ថេវ តេតត្ថត្ថ វា ត្ថត្ថត្ថត្ថ វា និព្វេហាប្បាយ
 ចរិមតុកំ ធនតេយ្យេ វាយមេយេ ឧត្ថត្ថាអេយេ ឧត្ថត្ថត្ថត្ថេយេ ឧបប្បិទាធិនេយេ
 ឥតិយេ ឥមុបស្សេយ្យេ ករេយ្យេ ខេវមេវ ខេ វិក្កុខវេ តេន ឫកុកតេន
 តេត្ថេយេ កុត្តតានំ ធម្មតានំ ប្បិទាភាយ ចរិមតុកំ ធនតោ ។ វាយាម ។
 ឧត្ថត្ថត្ថត្ថ ។ ឧត្ថត្ថត្ថត្ថ ។ ឧបប្បិទាធិនំ ។ ឥតិ ។ ឥមុបស្សេយ្យេ
 ករណីយំ តោ ឧបវេន ឥមេន តាវី ខេវ តោតិ ចធម្មតុកំ តោត្ថត្ថត្ថ-
 តត្ថត្ថ តាវី ។ ចរិប្បណាមមុវិបត្ថត្ថនាយ ។ តត្ថ វិក្កុខវេ យុវាយំ
 ឫកុកតោ តាវី ខេវ ចធម្មតុកំ តោត្ថត្ថត្ថត្ថ តាវី ។ ចរិប្បណាមមុ-
 វិបត្ថត្ថនាយ តេន វិក្កុខវេ ឫកុកតេន តេត្ថេយេ កុត្ថតេត្ថ ធម្មតេត្ថ បតិទ្គាយ
 ចុត្ថត្ថវី ចាត្ថវានំ ឃាយ យោក ករណីយោ ។ ចិមេ ខេ វិក្កុខវេ ឧត្ថត្ថត្ថត្ថ
 ឫកុកតា ឥន្ទតោ ឥវិធម្មតានា តោត្ថត្ថត្ថត្ថ ។

[៩៤] ឧត្ថត្ថត្ថត្ថ វិក្កុខវេ ឫកុកតា ឥន្ទតោ ឥវិធម្មតានា តោត្ថត្ថត្ថត្ថ
 កតមេ ឧត្ថត្ថត្ថត្ថ ចិម វិក្កុខវេ ខេកុខុ ឫកុកតោ តាវី តោតិ ចធម្មតុកំ
 តោត្ថត្ថត្ថត្ថ ធន តាវី ចរិប្បណាមមុវិបត្ថត្ថនាយ ចិម ឫកុកតោ វិក្កុខវេ
 ខេកុខុ ឫកុកតោ តាវី តោតិ ចរិប្បណាមមុវិបត្ថត្ថនាយ ធន តាវី ចធម្ម-
 តុកំ តោត្ថត្ថត្ថត្ថ ចិម ឫកុកតោ វិក្កុខវេ ខេកុខុ ឫកុកតោ ឆេវ តាវី
 តោតិ ចធម្មតុកំ តោត្ថត្ថត្ថត្ថ ធន តាវី ចរិប្បណាមមុវិបត្ថត្ថនាយ ចិម
 ឫកុកតោ វិក្កុខវេ ខេកុខុ ឫកុកតោ តាវី ខេវ តោតិ ចធម្មតុកំ តោត្ថត្ថត្ថ-
 តត្ថត្ថ តាវី ចរិប្បណាមមុវិបត្ថត្ថនាយ ។ តត្ថ វិក្កុខវេ យុវាយំ ឫកុកតោ

ฅาภี อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส น ฅาภี อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย เตน
 ภิกฺขเว ปุคฺคเตน ยวายํ ปุคฺคโต ฅาภี อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย
 โส อปฺสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย กถนฺนุ โห อวฺสุโส สํวารา
 ทฏฺฐพฺพา กถํ สํวารา สํมมุสฺสิตพฺพา กถํ สํวารา วิปัสฺสิตพฺพาติ
 ตสฺส โส ยถาทิฏฺฐํ ยถาวิตฺติํ พฺยาถโรติ เอวํ โห อวฺสุโส สํวารา
 ทฏฺฐพฺพา เอวํ สํวารา สํมมุสฺสิตพฺพา เอวํ สํวารา วิปัสฺสิตพฺพาติ
 โส อปเรณ สมฺเยน ฅาภี เจว โหติ อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส ฅาภี
 จ อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโต ฅาภี
 อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย น ฅาภี อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส เตน
 ภิกฺขเว ปุคฺคเตน ยวายํ ปุคฺคโต ฅาภี อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส โส
 อปฺสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย กถนฺนุ โห อวฺสุโส จิตฺตํ สณฺจ-
 เปตพฺพํ กถํ จิตฺตํ สณฺนิยาเทตพฺพํ กถํ จิตฺตํ เอโกทิกตฺตพฺพํ
 กถํ จิตฺตํ สํมาทหาตพฺพนุติ ตสฺส โส ยถาทิฏฺฐํ ยถาวิตฺติํ พฺยาถ-
 โรติ เอวํ โห อวฺสุโส จิตฺตํ สณฺจเปตพฺพํ เอวํ จิตฺตํ สณฺนิยา-
 เทตพฺพํ เอวํ จิตฺตํ เอโกทิกตฺตพฺพํ เอวํ จิตฺตํ สํมาทหาตพฺพนุติ
 โส อปเรณ สมฺเยน ฅาภี เจว โหติ อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย ฅาภี
 จ อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโต เณ
 ฅาภี อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส น ฅาภี อธิปญฺญาวธมฺมวปัสฺสณาย เตน
 ภิกฺขเว ปุคฺคเตน ยวายํ ปุคฺคโต ฅาภี เจว อชฺฅมคฺคํ เจโตสํมถสฺส

กฏฺจตฺถํ ฌรติ ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ยวายํ ปุคฺคโต
 เณว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โน ปรหิตาย ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ
 ปุคฺคโต ปรหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โน อตฺตหิตาย อยํ อิมํสํ ทฺวินฺนํ
 ปุคฺคตานิ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺตตโร จ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ
 ปุคฺคโต อตฺตหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โน ปรหิตาย อยํ อิมํสํ ตินฺนํ
 ปุคฺคตานิ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺตตโร จ ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ
 ปุคฺคโต อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปฺนุโน ปรหิตาย จ อยํ อิมํสํ จตฺนํ
 ปุคฺคตานิ อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ ปาโมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จ ฯ
 เสยฺยถาปี ภิกฺขเว ควา ชีวํ ชีวฺมฺหา ทธี ทธีมฺหา นวฺนํตํ นว-
 นํตมฺหา สํปฺปํ สํปฺปมฺหา สํปฺปมณฺโฑ สํปฺปมณฺโฑ ตตฺถ อตฺต-
 มกฺขายติ เหวเมว โห ภิกฺขเว ยวายํ (๑) อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปฺนุโน
 ปรหิตาย จ อยํ อิมํสํ จตฺนํ ปุคฺคตานิ อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ
 ปาโมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จ ฯ อิมํ โห ภิกฺขเว จตฺตารो
 ปุคฺคตา สันโต สํวิชฺชमानา โลกสฺมินฺติ ฯ

[๘๖] จตฺตารโमे ภิกฺขเว ปุคฺคตา สันโต สํวิชฺชमानา โลกสฺมิ
 กตเม จตฺตารอ อตฺตหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โน ปรหิตาย ปรหิตาย
 ปฏฺวิปฺนุโน โน อตฺตหิตาย เณว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โน ปรหิตาย
 อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปฺนุโน ปรหิตาย จ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 อตฺตหิตาย ปฏฺวิปฺนุโน โหติ โน ปรหิตาย อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ

ปุคฺคโต อตฺตนา รากวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ รากวินยาย
 สฺมาทเปติ อตฺตนา โทสฺวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ โทสฺวิน-
 ยาย สฺมาทเปติ อตฺตนา โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ
 โมหวินยาย สฺมาทเปติ เอวํ ไซ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตาย ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรหิตาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต
 อตฺตนา น รากวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรํ รากวินยาย สฺมาทเปติ
 อตฺตนา น โทสฺวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรํ โทสฺวินยาย สฺมาทเปติ
 อตฺตนา น โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรํ โมหวินยาย สฺมาทเปติ
 เอวํ ไซ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย ฯ
 กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เวน อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปร-
 หิตาย อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อตฺตนา น รากวินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ รากวินยาย สฺมาทเปติ อตฺตนา น โทส-
 วินยาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ โทสฺวินยาย สฺมาทเปติ อตฺตนา
 น โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรํ โมหวินยาย สฺมาทเปติ
 เอวํ ไซ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เวน อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน
 ปรหิตาย ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ
 ปรหิตาย จ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อตฺตนา จ รากวินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ ปรญฺจ รากวินยาย สฺมาทเปติ อตฺตนา จ โทส-
 วินยาย ปฏิปนฺโน โหติ ปรญฺจ โทสฺวินยาย สฺมาทเปติ อตฺตนา

จ โมหวินยาย ปฏิปนโน โหติ ปณจ โมหวินยาย สมาทเปติ เอว
 ไช ภิกขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย จ ปฏิปนโน โหติ ปหิตาย จ ฯ
 อิม ไช ภิกขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมิมฺหิ ฯ

[๔๗] จตฺตาริเม ภิกขเว ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมิม
 กตเม จตฺตาริ อตฺตหิตาย ปฏิปนโน (๑) โน ปหิตาย ปหิตาย
 ปฏิปนโน โน อตฺตหิตาย เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนโน (๑) โน ปหิตาย
 อตฺตหิตาย จ ปฏิปนโน (๑) ปหิตาย จ ฯ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต
 อตฺตหิตาย ปฏิปนโน โหติ โน ปหิตาย อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคโต อธิปณิสฺสํติ จ โหติ กุสฺเสสฺส รมฺเมสฺส สุตฺตานุจ รมฺมานํ
 ชารกชาติโก โหติ ชตฺตานุจ รมฺมานํ อตฺตูปปริกฺขํ โหติ อตฺต-
 มณฺเวย รมฺมมณฺเวย รมฺมานุรมฺมปฏิปนโน โหติ โน จ กตฺถาณ-
 วาโจ โหติ กตฺถาณวาทกรโณ ปริยา วาจา สมนฺนาคโต วิสฺสํชฺชาย
 อนนฺตคหยา อตฺตสฺส วิณฺณวนิยา โน จ สฺนทสฺสโก โหติ สมาท-
 ปโก สฺมตฺตเสโก สฺมปทฺสโก สฺพรหมจารีนํ เอว ไช ภิกขเว
 ปุคฺคโต อตฺตหิตาย ปฏิปนโน โหติ โน ปหิตาย ฯ กถญจ ภิกขเว
 ปุคฺคโต ปหิตาย ปฏิปนโน โหติ โน อตฺตหิตาย อธิ ภิกขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโต น เหว ไช อธิปณิสฺสํติ โหติ กุสฺเสสฺส รมฺเมสฺส
 โน จ สุตฺตานุจ รมฺมานํ ชารกชาติโก โหติ โน จ ชตฺตานุจ รมฺมานํ
 อตฺตูปปริกฺขํ โหติ โน จ อตฺตมณฺเวย รมฺมมณฺเวย รมฺมานุรมฺม-

ปฏิปนฺโน โหติ กถฺยาณวาโจ ๑ โหติ กถฺยาณวาทุกรโณ โปริยา
 วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสํขจาย อเนกคหยา อตฺตสฺส วิญญาปณียา
 สํทสฺสโก ๑ โหติ สํมาทปโก สํมุเตสโก สํปหํสโก สํพฺรหฺมจารีนํ
 เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต พรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย ๑
 กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย
 อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต นเนว ๒ อธิปฺปนิสํหํ โหติ กุสฺเสสฺสุ
 ธมฺเมสุ โน ๑ สุตฺตานิ ธมฺมานิ ชารกชาติโก โหติ โน ๑ ธตฺตานิ
 ธมฺมานิ อตฺตูปปริกฺขํ โหติ โน ๑ อตฺตมณฺเฑยา ธมฺมมณฺเฑยา
 ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ โน ๑ กถฺยาณวาโจ โหติ กถฺยาณ-
 วาทุกรโณ โปริยา วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสํขจาย อเนกคหยา อตฺตสฺส
 วิญญาปณียา โน ๑ สํทสฺสโก โหติ สํมาทปโก สํมุเตสโก
 สํปหํสโก สํพฺรหฺมจารีนํ เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เนว อตฺตหิตาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย ๑ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย
 ๑ ปฏิปนฺโน โหติ พรหิตาย ๑ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต
 อธิปฺปนิสํหํ ๑ โหติ กุสฺเสสฺสุ ธมฺเมสุ สุตฺตานิ ธมฺมานิ ชารกชาติโก
 โหติ ธตฺตานิ ธมฺมานิ อตฺตูปปริกฺขํ โหติ อตฺตมณฺเฑยา ธมฺม-
 มณฺเฑยา ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ กถฺยาณวาโจ โหติ กถฺยาณ-
 วาทุกรโณ โปริยา วาจา ย สมนฺนาคโต วิสฺสํขจาย อเนกคหยา อตฺตสฺส
 วิญญาปณียา สํทสฺสโก ๑ โหติ สํมาทปโก สํมุเตสโก สํปหํสโก
 สํพฺรหฺมจารีนํ เอวํ ๒ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย ๑ ปฏิปนฺโน

โหติ ปฺรหิตาย จ ๑ อิมे โห ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สฺนโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ๑

[๘๘] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมि
กตเม จตฺตาริ อตฺตหิตาย ปฺฏิปन्नโน โน ปฺรหิตาย ปฺรหิตาย
ปฺฏิปन्नโน โน อตฺตหิตาย เณว อตฺตหิตาย ปฺฏิปन्नโน โน ปฺรหิตาย
อตฺตหิตาย จ ปฺฏิปन्नโน ปฺรหิตาย จ อิมे โห ภิกฺขเว จตฺตาริ
ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ ๑

[๘๙] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมि
กตเม จตฺตาริ อตฺตหิตาย ปฺฏิปन्नโน โน ปฺรหิตาย ปฺรหิตาย
ปฺฏิปन्नโน โน อตฺตหิตาย เณว อตฺตหิตาย ปฺฏิปन्नโน โน ปฺรหิตาย
อตฺตหิตาย จ ปฺฏิปन्नโน ปฺรหิตาย จ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
อตฺตหิตาย ปฺฏิปन्नโน โหติ โน ปฺรหิตาย อึช ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปุคฺคโต อตฺตนา ปาณาติปาทา ปฏฺวิโรโต โหติ โน ปฺรํ ปาณาติปาทา
เวรมณฺเฑติ สํมาทเปติ อตฺตนา อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ โน ปฺรํ
อทินฺนาทานา เวมณฺเฑติ สํมาทเปติ อตฺตนา กาเมสุ มิจฺฉาจารว
ปฏฺวิโรโต โหติ โน ปฺรํ กาเมสุ มิจฺฉาจารว เวมณฺเฑติ สํมาทเปติ
อตฺตนา มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ โน ปฺรํ มุสาวาทา เวมณฺเฑติ
สํมาทเปติ อตฺตนา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจํ ปฏฺวิโรโต โหติ โน
ปฺรํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจํ เวมณฺเฑติ สํมาทเปติ เหวํ โห

ภิกขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตาย ฯ กถญจ
 ภิกขเว ปุคฺคโต ปรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย อธิ
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อตฺตนา ปาณาติปาตา อปฺปฏิจฺฉโรโต โหติ
 ปรํ ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ ฯ เปฯ อตฺตนา สุราเมรย-
 มชฺชปมาทฐจฺจนา อปฺปฏิจฺฉโรโต โหติ ปรํ สุราเมรยมชฺชปมาทฐจฺจนา
 เวรมณียา สมาทเปติ เอวํ โส ภิกขเว ปุคฺคโต ปรหิตาย ปฏิปนฺโน
 โหติ โน อตฺตหิตาย ฯ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต เณว อตฺตหิตาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตาย อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต
 อตฺตนา ปาณาติปาตา อปฺปฏิจฺฉโรโต โหติ โน ปรํ ปาณาติปาตา
 เวรมณียา สมาทเปติ ฯ เปฯ อตฺตนา สุราเมรยมชฺชปมาทฐจฺจนา
 อปฺปฏิจฺฉโรโต โหติ โน ปรํ สุราเมรยมชฺชปมาทฐจฺจนา เวรมณียา สมา-
 ทเปติ เอวํ โส ภิกขเว ปุคฺคโต เณว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ
 โน ปรหิตาย ฯ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน
 โหติ ปรหิตาย จ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อตฺตนา จ
 ปาณาติปาตา ปฏิฉโรโต โหติ ปรญฺจ ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ
 อตฺตนา จ อทินฺนาทานา ปฏิฉโรโต โหติ ปรญฺจ อทินฺนาทานา เวร-
 มณียา สมาทเปติ อตฺตนา จ กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิฉโรโต โหติ
 ปรญฺจ กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณียา สมาทเปติ อตฺตนา จ
 มุสาหวาหา ปฏิฉโรโต โหติ ปรญฺจ มุสาหวาหา เวรมณียา สมาทเปติ
 อตฺตนา จ สุราเมรยมชฺชปมาทฐจฺจนา ปฏิฉโรโต โหติ ปรญฺจ สุราเม-

รรมชฺชปมาทญฺจํ ญานา เวรมณียา สฺมาทเปติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต
อตุตฺตหิตาย จ ปฏฺฐิปนโน โหติ ปรีติยา จ ๑ ๑ อิมเ ช ภิกฺขเว
จตุตฺตาริ ปุคฺคตา สํโตะ สํวิชฺชमानา โลกสุมินฺติ ๑

[๓๐๐] อถโช โปตฺตโย ปริพฺพาชโก เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ สมนฺโหติ สมนฺโหทํญํ ถถํ สํราณญํ
วตฺติสํเรตฺตวา เอกมฺหุตํ นิสฺสํ ๑ เอกมฺหุตํ นิสฺสนํ โช โปตฺตยํ ปริพฺพ-
พาชกํ ภควา เขตฺทโวจ จตุตฺตาริเม โปตฺตยํ ปุคฺคตา สํโตะ สํวิชฺชमानา
โลกสุมิ กตฺเม จตุตฺตาริ อธิ โปตฺตยํ เอกจฺจุ ปุคฺคโต อวณฺ-
ณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน โน จ โช
อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อธิ ปน
โปตฺตยํ เอกจฺจุ ปุคฺคโต อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ
ตจฺจนํ กาเถน โน จ โช อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ
ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อธิ ปน โปตฺตยํ เอกจฺจุ ปุคฺคโต เวน
อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน โนมี
อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อธิ ปน
โปตฺตยํ เอกจฺจุ ปุคฺคโต อวณฺณารหฺสฺส จ อวณฺณํ ภาสิตา โหติ
ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อวณฺณารหฺสฺส จ อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ
ตจฺจนํ กาเถน ๑ อิมเ ช โปตฺตยํ จตุตฺตาริ ปุคฺคตา สํโตะ สํวิชฺชमानา
โลกสุมิ อิมสฺส ช โปตฺตยํ จตฺตุนํ ปุคฺคตานิ กตฺโม เต ปุคฺคโต
ชมฺติ อภิกฺกนฺตฺตาริ จ ปณฺตฺตาริ จาติ ๑ จตุตฺตาริเม โภ โคตฺม

ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมึ กตเม จตุตฺตารอ อธิ โภ
 โคตม เขจฺจุโ จ ปุคฺคโต อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ
 ตจฺจนํ กาเถน โน จ ๒ อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ
 ตจฺจนํ กาเถน อธิ ปน โภ โคตม เขจฺจุโ จ ปุคฺคโต อวณฺณารหสฺส
 อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน โน จ ๒ อวณฺณารหสฺส
 อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อธิ ปน โภ โคตม
 เขจฺจุโ จ ปุคฺคโต เณว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ
 ตจฺจนํ กาเถน โนปี อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ
 กาเถน อธิ ปน โภ โคตม เขจฺจุโ จ ปุคฺคโต อวณฺณารหสฺส จ
 อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อวณฺณารหสฺส จ อวณฺณํ
 ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน ๑ อิมเ ๒ โภ โคตม จตุตฺตารอ
 ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมึ อิมเ ๒ โภ โคตม จตุตฺตารอ
 ปุคฺคตานิ ยวายํ ปุคฺคโต เณว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ
 ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน โนปี อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ
 ตจฺจนํ กาเถน อธิ เม ปุคฺคโต ชมตี อิมเ จตุตฺตารอ ปุคฺคตานิ
 อภิกฺกนฺตโร จ ปณฺนตฺตโร จ ตํ กิสฺส เหตุ อภิกฺกนฺตา เหล่า
 โภ โคตม ยทิทํ อูปกฺกชาติ ๑ จตุตฺตารอเม โปตฺตिय ปุคฺคตา สมนฺโต
 สํวิชฺชมานา โถกสฺมึ กตเม จตุตฺตารอ ๑ เป ๑ อิมเ ๒ โปตฺตिय
 จตุตฺตารอ ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมึ อิมเ ๒ โปตฺตिय
 จตุตฺตารอ ปุคฺคตานิ ยวายํ ปุคฺคโต อวณฺณารหสฺส จ อวณฺณํ ภาสีตา

โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน วณฺณนารหุสฺส ๑ วณฺณํ ภาสีตา โหติ
 ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อัยํ อิมํสํ จตฺตุนํ ปุคฺคตานิ อภิกฺกนฺตโร ๑
 ปณฺนิตฺตโร ๑ ตํ กิธฺสํ เหตุ อภิกฺกนฺตา เหล่า ปโคตยิ ยทิทํ
 ตตฺตว ตตฺตว กาลญฺญตฺตาทิ ๑ จตฺตวโรเม โภ โคตม ปุคฺคตา สฺนโค
 สฺนวิชฺชมานา โลกสฺมึ กตเม จตฺตวโร อิชฺ โภ โคตม เขกฺขุจ
 ปุคฺคโต อวณฺณนารหุสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน
 โน ๑ ๒ วณฺณนารหุสฺส วณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน
 อิชฺ ปน โภ โคตม เขกฺขุจ ปุคฺคโต วณฺณนารหุสฺส วณฺณํ ภาสีตา
 โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน โน ๑ ๒ อวณฺณนารหุสฺส อวณฺณํ
 ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อิชฺ ปน โภ โคตม เขกฺขุจ
 ปุคฺคโต เนว อวณฺณนารหุสฺส อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน
 โนมี วณฺณนารหุสฺส วณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อิชฺ
 ปน โภ โคตม เขกฺขุจ ปุคฺคโต อวณฺณนารหุสฺส ๑ อวณฺณํ ภาสีตา
 โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน วณฺณนารหุสฺส ๑ วณฺณํ ภาสีตา โหติ
 ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อิม ๒ โภ โคตม จตฺตวโร ปุคฺคตา สฺนโค
 สฺนวิชฺชมานา โลกสฺมึ อิมํสํ ๒ โภ โคตม จตฺตุนํ ปุคฺคตานิ ยวายํ
 ปุคฺคโต อวณฺณนารหุสฺส ๑ อวณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน
 วณฺณนารหุสฺส ๑ วณฺณํ ภาสีตา โหติ ภูตํ ตจฺจนํ กาเถน อัย เม
 ปุคฺคโต ขมติ อิมํสํ จตฺตุนํ ปุคฺคตานิ อภิกฺกนฺตโร ๑ ปณฺนิตฺตโร
 ๑ ตํ กิธฺสํ เหตุ อภิกฺกนฺตา เหล่า โภ โคตม ยทิทํ ตตฺตว

៣៣៤ ឥតុត្ថនុប័ន្ធភេ ឲ្យតុត្ថនិកាយឥត ឧត្តត្ថនិបាត [៣០០

ສຸຕທນຸຕິນູເກ ອງຄຸຕຸຕຸຣນິກາຍສຸສ ຈຕຸຄຸນິປາໂຕ

ศตฺร กាถณฺณคฺชา อภิกฺกนฺតํ โภ โគតມ อภิกฺกนฺតํ โภ โគតມ
 ເສຍຸຄາປີ ໂປ ໂກຕມ ນິກຸຊຸຸຸຸຸຸຸຸ ວາ ອຸກຸຊຸເຊຍຍ ປຣິຈຸຸຸຸຸ ວາ
 ວິວເຣຍ ມຸຸຸຸຸຸຸ ວາ ມຄຸຸ ອາຈິກເຊຍຍ ອນຸກາເຕ ວາ ເຕທປຸຸຸ
 ໂສຕຸ ອາເຣຍຍ ຈຸກຸມນ໌ໂຕ ຮຸປານີ ທຸກຸຸຸຸຸຸຸ ເຂວເມວ໌ ໂກຕາ ໂກຕເມນ
 ອເນກປຣິຍາເຍນ ຮມ໌ໂ ປກາສິໂຕ ເຂສ່າຫ໌ ກວນຸຕ໌ ໂກຕມ໌ ສຣນ໌ ຄຈຸຸຸຸຸ
 ຮມຸມຸຸຸ ກິກຸຸຸຸຸຸ ອຸປາສັກ໌ ມ໌ ກວ໌ ໂກຕ໌ໂມ ອາເຣຕຸ ອຸຸຸຸຸ
 ປານຸເປຕ໌ ສຣນ໌ ຄຕນຸຕິ ຯ

စံနုတ်ကုတေ ပညာမိ ၇

คณฺหํ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ทศุติโย ปณฺณาสโก นิฏฺฐิจิโต

ตติยปณฺณาสโก วลาหกวุโค ปจโม

[๑๐๑] เขกํ สํมยํ ภควา สํวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถ-
ปิ่นฺทิกถฺสํ อารามे ๑ ตฺตฺร โห ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสํ ภิกฺขโวติ๑
ภทฺทเคติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํ ๑ ภควา เขตฺทโวจ จตุตาโรเม
ภิกฺขเว วลาหกา กตฺเม จตุตาโร คฺชชิตา โน วสฺสิตา วสฺสิตา
โน คฺชชิตา เนว คฺชชิตา โน วสฺสิตา คฺชชิตา จ วสฺสิตา จ
อิมे โห ภิกฺขเว จตุตาโร วลาหกา ๑ เขวเมว โห ภิกฺขเว จตุตาโรเม
วลาหกุปฺมา ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โตถฺสุมิ กตฺเม จตุตาโร
คฺชชิตา โน วสฺสิตา วสฺสิตา โน คฺชชิตา เนว คฺชชิตา โน
วสฺสิตา คฺชชิตา จ วสฺสิตา จ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต คฺชชิตา
โหติ โน วสฺสิตา อิทฺถ ภิกฺขเว เขกฺโขจ ปุคฺคโต ภาสิตา โหติ
โน กตฺตา เขว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต คฺชชิตา โหติ โน วสฺสิตา
เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว วลาหโก คฺชชิตา โน วสฺสิตา ตถูปมาหํ
ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต วสฺสิตา โหติ
โน คฺชชิตา อิทฺถ ภิกฺขเว เขกฺโขจ ปุคฺคโต กตฺตา โหติ โน
ภาสิตา เขว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต วสฺสิตา โหติ โน คฺชชิตา
เสยฺยถาปี โส ภิกฺขเว วลาหโก วสฺสิตา โน คฺชชิตา ตถูปมาห

ภิกขเว อิมੰ ปุคฺคຕຸ ວຖາມີ ຯ ກຸດຸຈຸ ກິຖຸເວ ປຸກຸໂຕ ເນວ ຄຊຸຊິຕາ
 ໂຫີຕິ ໂນ ວຸສຸສິຕາ ອີຊ ກິຖຸເວ ເຂກຈຸໂຈ ປຸກຸໂຕ ເນວ ກາສິຕາ
 ໂຫີຕິ ໂນ ກຕຸຕາ ເວວຸ ໂຂ ກິຖຸເວ ປຸກຸໂຕ ເນວ ຄຊຸຊິຕາ ໂຫີຕິ
 ໂນ ວຸສຸສິຕາ ເສຍຸຍຖາມີ ໂສ ກິຖຸເວ ວຖາໂກ ເນວ ຄຊຸຊິຕາ ໂນ
 ວຸສຸສິຕາ ຕຸຖຸປມາຫຸ ກິຖຸເວ ອີມຸ ປຸກຸຕຸ ວຖາມີ ຯ ກຸດຸຈຸ ກິຖຸເວ
 ປຸກຸໂຕ ຄຊຸຊິຕາ ຈ ໂຫີຕິ ວຸສຸສິຕາ ຈ ອີຊ ກິຖຸເວ ເຂກຈຸໂຈ ປຸກຸໂຕ
 ກາສິຕາ ຈ ໂຫີຕິ ກຕຸຕາ ຈ ເວວຸ ໂຂ ກິຖຸເວ ປຸກຸໂຕ ຄຊຸຊິຕາ ຈ
 ໂຫີຕິ ວຸສຸສິຕາ ຈ ເສຍຸຍຖາມີ ໂສ ກິຖຸເວ ວຖາໂກ ຄຊຸຊິຕາ ຈ
 ວຸສຸສິຕາ ຈ ຕຸຖຸປມາຫຸ ກິຖຸເວ ອີມຸ ປຸກຸຕຸ ວຖາມີ ຯ ອີເມ ໂຂ
 ກິຖຸເວ ຈຕຸຕາໂຣ ວຖາໂກປມາ ປຸກຸຕຸຕາ ສຸນຸໂຕ ສຸວິຊຸຊມານາ ໂຕກສຸມິນຸຕິ ຯ

[๓๐๒] ຈຕຸຕາໂຣເມ ກິຖຸເວ ວຖາໂກ ກຕເມ ຈຕຸຕາໂຣ ຄຊຸຊິຕາ
 ໂນ ວຸສຸສິຕາ. ວຸສຸສິຕາ ໂນ ຄຊຸຊິຕາ ເນວ ຄຊຸຊິຕາ ໂນ ວຸສຸສິຕາ
 ຄຊຸຊິຕາ ຈ ວຸສຸສິຕາ ຈ ອີເມ ໂຂ ກິຖຸເວ ຈຕຸຕາໂຣ ວຖາໂກ ຯ
 ເວວເມວ ໂຂ ກິຖຸເວ ຈຕຸຕາໂຣເມ ວຖາໂກປມາ ປຸກຸຕຸຕາ ສຸນຸໂຕ ສຸວິຊຸຊມານາ
 ໂຕກສຸມິ ກຕເມ ຈຕຸຕາໂຣ ຄຊຸຊິຕາ ໂນ ວຸສຸສິຕາ ວຸສຸສິຕາ ໂນ
 ຄຊຸຊິຕາ ເນວ ຄຊຸຊິຕາ ໂນ ວຸສຸສິຕາ ຄຊຸຊິຕາ ຈ ວຸສຸສິຕາ ຈ ຯ
 ກຸດຸຈຸ ກິຖຸເວ ປຸກຸໂຕ ຄຊຸຊິຕາ ໂຫີຕິ ໂນ ວຸສຸສິຕາ ອີຊ ກິຖຸເວ
 ເຂກຈຸໂຈ ປຸກຸໂຕ ຮມຸມຸ ປຣິຍາປຸຖນາຕິ ສຸຕຸຕຸ ເຄຍຸຍຸ ເວຍຸຍາກຣຸນຸ ກາຕຸ
 ຕຸຖານຸ ອິຕິວຸຕຸຕຸຕຸ ສາຕຸຕຸ ອພຸກຸຕຸຮມຸມຸ ເວທຸຕຸຕຸ ໂສ ອີຫຸ ທຸຖຸຊຸນຸຕິ
 ຍຖາກຸຕຸ ນປຸປຸຊານາຕິ ອຍຸ ທຸຖຸຊຸສຸມຸທຸໂຍຕິ ຍຖາກຸຕຸ ນປຸປຸຊານາຕິ ອຍຸ

ทุกฺขนิโรชิติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อयํ ทุกฺขนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโต คชฺชิตา โหติ โน
 วสฺสสิตา เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว วตาทโก คชฺชิตา โน วสฺสสิตา
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 วสฺสสิตา โหติ โน คชฺชิตา อิทฺถ ภิกฺขเว เขกฺขุจํ ปุคฺคโต เนว
 รมฺมํ ปริยาปฺนนาติ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยาकरणํ คากํ อุตฺตํ อิตฺติวตฺตํ
 ชาตํ อพฺพกฺตรมฺมํ เวทตฺตํ โส อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ
 อयํ ทุกฺขสํมูทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อयํ ทุกฺขนิโรชิติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ
 โข ภิกฺขเว ปุคฺคโต วสฺสสิตา โหติ โน คชฺชิตา เสยฺยถาปิ โส
 ภิกฺขเว วตาทโก วสฺสสิตา โน คชฺชิตา ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ
 วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสสิตา
 อิทฺถ ภิกฺขเว เขกฺขุจํ ปุคฺคโต รมฺมํ น ปริยาปฺนนาติ สุตฺตํ เคยฺยํ
 เวยฺยาकरणํ คากํ อุตฺตํ อิตฺติวตฺตํ ชาตํ อพฺพกฺตรมฺมํ เวทตฺตํ โส
 อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ ทุกฺขสํมูทโยติ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ อยํ ทุกฺขนิโรชิติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ
 ทุกฺขนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต เนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสสิตา เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว
 วตาทโก เนว คชฺชิตา โน วสฺสสิตา ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ
 ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต คชฺชิตา จ โหติ วสฺสสิตา

។ ឱច ភិក្ខុវេ ខេកុខុ ឬកុកតោ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ សុត្ថំ គេម្មំ
 វេយ្យាករណំ កាតំ ចុតានំ ធិតិវុត្ថតំ ឆាតតំ ឧប្បុត្តន្ធម្មំ វេតតុតំ តៃ
 ធិតំ តុក្កនុតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ធម្មំ តុក្កនុស្សម្មតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ
 ធម្មំ តុក្កនុវិរុទ្ធិតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ធម្មំ តុក្កនុវិរុទ្ធគាមិនី ប្ប្បិហាតិ
 យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ខេវំ ខៃ ភិក្ខុវេ ឬកុកតោ គុតុតា ។ តៃតិ
 វុត្ថតិ ។ ធម្មេយ្យាបី តៃ ភិក្ខុវេ វតាហិកោ គុតុតា ។ វុត្ថតិ
 ។ គត្ថប្បាហំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ឬកុកតំ វាហាមី ។ ធម្មេ ខៃ ភិក្ខុវេ
 ឧតុតាវ វតាហុក្កប្បា ឬកុកតា សុត្ថោ សុវិធម្មាណា តោកុស្មិនុតិ ។

[៣០៣] ឧតុតាវ ភិក្ខុវេ កុម្មា កត្ថេ ឧតុតាវ គុតុតោ
 បីតិ ប្បុរោ វិវុទ្ធិ គុតុតោ វិវុទ្ធិ ប្បុរោ បីតិ ធម្មេ ខៃ
 ភិក្ខុវេ ឧតុតាវ កុម្មា ។ ខេវេវ ខៃ ភិក្ខុវេ ឧតុតាវ កុម្មាប្បា
 ឬកុកតា សុត្ថោ សុវិធម្មាណា តោកុស្មិនុតិ កត្ថេ ឧតុតាវ គុតុតោ បីតិ
 ប្បុរោ វិវុទ្ធិ គុតុតោ វិវុទ្ធិ ប្បុរោ បីតិ ។ កត្ថេ ភិក្ខុវេ
 ឬកុកតោ គុតុតោ តៃតិ បីតិ ឱច ភិក្ខុវេ ខេកុខុសុត្ថ ឬកុកតុត្ថ
 បាសាតិកំ តៃតិ ឧភិក្កនុតំ ប្ប្បិក្កនុតំ ខាតិកំ វិតិកំ សុម្ពិលុតិ ឧសារិកំ
 សុឆាប្បុត្ថុតុត្ថវរណំ តៃ ធិតំ តុក្កនុតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ធម្មំ
 តុក្កនុស្សម្មតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ធម្មំ តុក្កនុវិរុទ្ធិតិ យតាភូតំ ឧប្បា
 ណាតិ ធម្មំ តុក្កនុវិរុទ្ធគាមិនី ប្ប្បិហាតិ យតាភូតំ ឧប្បាណាតិ ខេវំ
 ខៃ ភិក្ខុវេ ឬកុកតោ គុតុតោ តៃតិ បីតិ ធម្មេយ្យាបី តៃ ភិក្ខុវេ
 កុម្មា គុតុតោ បីតិ គត្ថប្បាហំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ឬកុកតំ វាហាមី ។ កត្ថេ

[၈၀၆]

เต๋ยมยถาปี ไส่ ภิกขเว กุมโร ปุโร ปีหิโต ตถุปมาหิ ภิกขเว อิมิ
 ปุคฺคตํ วทามิ ฯ อิมเ โส ภิกขเว จตุตฺตโร กุมภุปมา ปุคฺคตา
 สันโต สวิชฺชमानา โดกสฺมิมฺหิ ฯ

វិចិត្រកំ សំណើមធុតំ ប្រសាវិតំ សំនាឱបតុតជីវរចារណំ តៃ ចិតំ ពុកុចនុតិ

ยถาภูตํ ปชานาติ อयํ ทฺวณฺณสํมูทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อयํ
 ทฺวณฺณนิโรโรติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺณนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ โส ภิกฺขเว ปุคฺคโต คมฺภีโร โหติ อุตฺตฺวา-
 โนภาโส เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อุตฺตรหโต คมฺภีโร อุตฺตฺวาโนภาโส
 ตฺวณฺณมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถณฺย ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 อุตฺตฺวาโน โหติ อุตฺตฺวาโนภาโส อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺจุสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ
 น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สํมุณฺณชิตํ
 ปสํวริตํ สํฆาฏิปคฺคตจฺจวรชารณํ โส อิทํ ทฺวณฺณนฺติ ยถาภูตํ นปฺป-
 ชานาติ อयํ ทฺวณฺณสํมูทโยติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ ทฺวณฺณนิโรโรติ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ ทฺวณฺณนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ เอวํ โส ภิกฺขเว ปุคฺคโต อุตฺตฺวาโน โหติ อุตฺตฺวาโน-
 ภาโส เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อุตฺตรหโต อุตฺตฺวาโน อุตฺตฺวาโนภาโส
 ตฺวณฺณมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถณฺย ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 คมฺภีโร โหติ คมฺภีโรภาโส อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺจุสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ
 ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สํมุณฺณชิตํ
 ปสํวริตํ สํฆาฏิปคฺคตจฺจวรชารณํ โส อิทํ ทฺวณฺณนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ
 อยํ ทฺวณฺณสํมูทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺณนิโรโรติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ อยํ ทฺวณฺณนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ
 โส ภิกฺขเว ปุคฺคโต คมฺภีโร โหติ คมฺภีโรภาโส เสยฺยถาปิ โส
 ภิกฺขเว อุตฺตรหโต คมฺภีโร คมฺภีโรภาโส ตฺวณฺณมาหํ ภิกฺขเว อิมํ

ปฺกฺกตํ วทามิ ฯ อิมเ ช ภิက္ขเว จตฺตารุ อุตฺตรหุทฺตมา ปฺกฺกตฺตา
 สเนโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมินฺติ ฯ

[๓๐๕] จตฺตาริมานิ ภิက္ขเว อมฺพานิ กตฺมานิ จตฺตาริ ชามํ
 ปกฺกวณฺณํ ปกฺกํ ชามวณฺณํ ชามํ ชามวณฺณํ ปกฺกํ ปกฺกวณฺณํ
 อิมานิ ช ภิက္ขเว จตฺตาริ อมฺพานิ ฯ เหวเมว ช ภิက္ขเว จตฺตาริเม
 อมฺพปฺมา ปฺกฺกตฺตา สเนโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมิ กตฺเม จตฺตารุ อามิ
 ปกฺกวณฺณํ ปกฺโก ชามวณฺณํ อามิ ชามวณฺณํ ปกฺโก ปกฺก-
 วณฺณํ ฯ กถญจ ภิက္ขเว ปฺกฺกโต อามิ โหติ ปกฺกวณฺณํ อิช
 ภิက္ขเว เอกจฺจสฺส ปฺกฺกตสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิက္กนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ
 อาโตกิตํ วิโตกิตํ สมฺมิลฺลิตํ ปสํวริตํ สํฆาฏิปตฺตจํวรชารณํ ฯ โส
 อิทํ ทฺวณฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ ทฺวณฺตมฺพุทฺติ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ อยํ ทฺวณฺติโรชิติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อยํ
 ทฺวณฺติโรชคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ เหว ช ภิက္ขเว
 ปฺกฺกโต อามิ โหติ ปกฺกวณฺณํ เสงฺยถาปิ ตํ ภิက္ขเว อมฺพํ
 ชามํ ปกฺกวณฺณํ ตถูปมาหํ ภิက္ขเว อิมํ ปฺกฺกตํ วทามิ ฯ กถญจ
 ภิက္ขเว ปฺกฺกโต ปกฺโก โหติ ชามวณฺณํ อิช ภิက္ขเว เอกจฺจสฺส
 ปฺกฺกตสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิက္กนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโตกิตํ วิโตกิตํ
 สมฺมิลฺลิตํ ปสํวริตํ สํฆาฏิปตฺตจํวรชารณํ โส อิทํ ทฺวณฺติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺตมฺพุทฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ
 ทฺวณฺติโรชิติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺติโรชคามินํ ปฏิปทาติ

ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปกฺโก โหติ อาม-
 วณฺณํ เสยฺยถาปํ ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ ปกฺกํ อามวณฺณํ ตถูปมาหํ
 ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อามो โหติ
 อามวณฺณํ อีห ภิกฺขเว เขกฺขจฺจสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ น ปาสาทิกํ โหติ
 อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สํมุมิเนชิตํ ปสํวริตํ สํฆาฐิตคฺค-
 จัจฺจวชารณํ โส อิทํ ทฺวณฺเหติ ยถาภูตํ นนฺตปชานาติ อयํ ทฺวณฺสํมฺภโยติ
 ยถาภูตํ นนฺตปชานาติ อยํ ทฺวณฺนิโรชติ ยถาภูตํ นนฺตปชานาติ อยํ
 ทฺวณฺนิโรชคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นนฺตปชานาติ เอวํ โช ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต อามो โหติ อามวณฺณํ เสยฺยถาปํ ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ อามํ
 อามวณฺณํ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต ปกฺโก โหติ ปกฺกวณฺณํ อีห ภิกฺขเว เขกฺขจฺจสฺสํ
 ปุคฺคตสฺสํ ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ
 สํมุมิเนชิตํ ปสํวริตํ สํฆาฐิตคฺคจฺจวชารณํ โส อิทํ ทฺวณฺเหติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ อยํ ทฺวณฺสํมฺภโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺนิโรชติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทฺวณฺนิโรชคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ
 เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปกฺโก โหติ ปกฺกวณฺณํ เสยฺยถาปํ
 ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ ปกฺกํ ปกฺกวณฺณํ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ
 วทามิ ฯ อีเม โช ภิกฺขเว จตฺตารอ นนฺตพฺพมา ปุคฺคตา สํนฺโต สํวิชฺ-

[௧௦௩]

ปุคฺคโต ธมฺมํ ปริยาปฺนนาติ สຸທຸຕ໌ ເຢຍຸ໌ ເວຍຸຍາກຣ໌ ກາຕ໌ ອຸທານ໌
 ອິຕິວຸທຸຕ໌ ສາຕ໌ ອພຸກຸຕຸໝຸ໌ ເວທຸຕ໌ ໄສ໌ ອິທ໌ ທຸຖຸໜຸຕິ ຍຖາກຸຕ໌
 ປຊານາຕິ ອຍ໌ ທຸຖຸສຸທຸໂຍຕິ ຍຖາກຸຕ໌ ປຊານາຕິ ອຍ໌ ທຸຖຸໜິໂຣໂຈຕິ
 ຍຖາກຸຕ໌ ປຊານາຕິ ອຍ໌ ທຸຖຸໜິໂຣໂຈຄາມີ໌ ປຽໂປທາຕິ ຍຖາກຸຕ໌ ປຊາ-
 ນາຕິ ເອວ໌ ໂຂ ກິຖຸໜເ ປຸກຸຕ໌ ຄາຣ໌ ກຖຸຕາ ຈ ໂຫຕິ ວສິຕາ ຈ
 ເສຍຍຖາ໌ ສາ ກິຖຸໜ ມຸສິກາ ຄາຣ໌ ກຖຸຕາ ຈ ວສິຕາ ຈ ຕຖຸປມາ໌
 ກິຖຸໜ ອິມ໌ ປຸກຸຕ໌ ວາທາມີ າ ອິເມ ໂຂ ກິຖຸໜ ຈຖຸຕາໂຣ ມຸສິກຸປມາ
 ປຸກຸຕາ ສ໌ນໂຕ ສ໌ວິໝາເ ໂຄກສຸມິນຸຕິ າ

[illegible]

ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรรควจฺญโห โหติ โน สํควจฺญโห อธิ ภิกฺขเว
 เอกจฺโ จ ปุคฺคโต ปรรปริสํ อพฺพเพชฺเตตา โหติ โน สกปริสํ เหว
 โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรรควจฺญโห โหติ โน สํควจฺญโห เสงฺยถาบี
 โส ภิกฺขเว พฺลิตฺตฺวโห ปรรควจฺญโห โน สํควจฺญโห ตถูปมาหํ
 ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต สํควจฺญโห
 จ โหติ ปรรควจฺญโห จ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโ จ ปุคฺคโต สกปริ-
 สญฺจ อพฺพเพชฺเตตา โหติ ปรรปริสญฺจ เหว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 สํควจฺญโห จ โหติ ปรรควจฺญโห จ เสงฺยถาบี โส ภิกฺขเว
 พฺลิตฺตฺวโห สํควจฺญโห จ ปรรควจฺญโห จ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ
 ปุคฺคตํ วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต เวน สํควจฺญโห โหติ
 โน ปรรควจฺญโห อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโ จ ปุคฺคโต เวน สกปริสํ
 อพฺพเพชฺเตตา โหติ โน ปรรปริสํ เหว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต เวน
 สํควจฺญโห โหติ โน ปรรควจฺญโห เสงฺยถาบี โส ภิกฺขเว พฺลิต-
 ฺตฺวโห เวน สํควจฺญโห โน ปรรควจฺญโห ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ
 ปุคฺคตํ วทามิ ฯ อิมเ โห ภิกฺขเว จตฺตาริ พฺลิตฺตฺวูปมา ปุคฺคตา
 ตํโตะ สํวิชฺชमानา โลกธัมมินฺติ ฯ

[๓๐๘] จตฺตาริเม ภิกฺขเว รุกฺขา กถเม จตฺตาริ เมคฺค
 เมคฺคูปริวาโร เมคฺคฺ สํารปริวาโร สําริ เมคฺคูปริวาโร สําริ
 สํารปริวาโร อิมเ โห ภิกฺขเว จตฺตาริ รุกฺขา ฯ เอวเมว โห
 ภิกฺขเว จตฺตาริเม รุกฺขูปมา ปุคฺคตา ตํโตะ สํวิชฺชमानา โลกธัมมิ

กตเม จตุตถาโร เสดคุ เสดคุปริวารโร เสดคุ สारปริวารโร สारโร
 เสดคุปริวารโร สारโร สारปริวารโร ॥ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต เสดคุ
 โหติ เสดคุปริวารโร อิท ภิกขเว เขจฺจุโร ปุคฺคโต ทุสฺสโต โหติ
 ปาปชมฺโม ปริสาปฺยสฺส ทุสฺสโต ปาปชมฺมา เหว โห ภิกขเว
 ปุคฺคโต เสดคุ โหติ เสดคุปริวารโร เสยฺยถาปฺย โส ภิกขเว รุกฺโข
 เสดคุ เสดคุปริวารโร ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ॥ กถญจ
 ภิกขเว ปุคฺคโต เสดคุ โหติ สारปริวารโร อิท ภิกขเว เขจฺจุโร
 ปุคฺคโต ทุสฺสโต โหติ ปาปชมฺโม ปริสา จ ขวสฺส โหติ สํวตฺถํ
 กถฺยาณชมฺมา เหว โห ภิกขเว ปุคฺคโต เสดคุ โหติ สारปริวารโร
 เสยฺยถาปฺย โส ภิกขเว รุกฺโข เสดคุ สारปริวารโร ตถูปมาหํ ภิกขเว
 อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ॥ กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโต สारโร โหติ เสดคุ-
 ปริวารโร อิท ภิกขเว เขจฺจุโร ปุคฺคโต สํวตา โหติ กถฺยาณชมฺโม
 ปริสา จ ขวสฺส โหติ ทุสฺสโต ปาปชมฺมา เหว โห ภิกขเว
 ปุคฺคโต สारโร โหติ เสดคุปริวารโร เสยฺยถาปฺย โส ภิกขเว รุกฺโข
 สारโร เสดคุปริวารโร ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ॥ กถญจ
 ภิกขเว ปุคฺคโต สारโร โหติ สारปริวารโร อิท ภิกขเว เขจฺจุโร
 ปุคฺคโต สํวตา โหติ กถฺยาณชมฺโม ปริสาปฺยสฺส โหติ สํวตฺถํ
 กถฺยาณชมฺมา เหว โห ภิกขเว ปุคฺคโต สारโร โหติ สारปริวารโร
 เสยฺยถาปฺย โส ภิกขเว รุกฺโข สारโร สारปริวารโร ตถูปมาหํ ภิกขเว
 อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ॥ อิม โห ภิกขเว จตุตถาโร รุกฺขูปมา ปุคฺคตา

สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสุมินฺติ ฯ

[๓๓๐] จตุตฺตารโรเม ภิกฺขเว ชาลฺลวิธํ กตฺตเม จตุตฺตารโร อากคฺค-
 วิโส น โฆรวิโส โฆรวิโส น อากคฺควิโส อากคฺควิโส จ
 โฆรวิโส จ เหนว อากคฺควิโส น โฆรวิโส อิมเ ช ภิกฺขเว
 จตุตฺตารโร ชาลฺลวิธํ ฯ เหนวเมว ช ภิกฺขเว จตุตฺตารโรเม ชาลฺลวิธํปฺมา
 ปุคฺคตา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสุมิ กตฺตเม จตุตฺตารโร อากคฺควิโส
 น โฆรวิโส โฆรวิโส น อากคฺควิโส อากคฺควิโส จ โฆรวิโส
 จ เหนว อากคฺควิโส น โฆรวิโส ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อากคฺควิโส
 โหติ น โฆรวิโส อิม ภิกฺขเว เอกจฺจ ปุคฺคโต อภินฺนํ กุชฺฌมติ
 โส จ ขวฺลฺลสํ โกโช น ทํมฺรคฺคํ อนฺนเสติ เหว ช ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต อากคฺควิโส โหติ น โฆรวิโส เสงฺยุถาปิ โส ภิกฺขเว
 ชาลฺลวิโส อากคฺควิโส น โฆรวิโส ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ
 วทามิ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต โฆรวิโส โหติ น อากคฺควิโส
 อิม ภิกฺขเว เอกจฺจ ปุคฺคโต น เหนว ช อภินฺนํ กุชฺฌมติ โส
 จ ขวฺลฺลสํ โกโช ทํมฺรคฺคํ อนฺนเสติ เหว ช ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 โฆรวิโส โหติ น อากคฺควิโส เสงฺยุถาปิ โส ภิกฺขเว ชาลฺลวิโส
 โฆรวิโส น อากคฺควิโส ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ
 กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อากคฺควิโส จ โหติ โฆรวิโส จ อิม
 ภิกฺขเว เอกจฺจ ปุคฺคโต อภินฺนํ กุชฺฌมติ โส จ ขวฺลฺลสํ โกโช
 ทํมฺรคฺคํ อนฺนเสติ เหว ช ภิกฺขเว ปุคฺคโต อากคฺควิโส จ โหติ

๑๕๐ สุตตุนุคมีฏเฐ ของคุตตุนิภายสุต จตุกุกนิปาโต [๑๑๓

โฆรวีโส ๑ เถยฺยถาบี โส ภิกฺขเว ชาลวีโส อากตฺวิโส ๑
โฆรวีโส ๑ ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ๑ กถญฺจ
ภิกฺขเว ปุคฺคโต เนว อากตฺวิโส โหติ น โฆรวีโส อธิ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ ปุคฺคโต น เหว โห อภินฺหํ กุชฺฌติ โส ๑ ชฺวสุต
โกโธ น ทังฆรคฺคํ อนุเสติ เหว โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต เนว อากต-
วีโส โหติ น โฆรวีโส เถยฺยถาบี โส ภิกฺขเว ชาลวีโส เนว
อากตฺวิโส น โฆรวีโส ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ๑
อิมเ โห ภิกฺขเว จตุตฺวาริ ชาลวีสุปฺมา ปุคฺคตา ตฺนโต สํวิชฺชมานา
โตกสฺมินฺติ ๑

วธาทกฺคโค ปจฺโม ๑

ตสฺสสุทฺธานํ

เทว วธาทกฺกมฺภา อุกฺกรหทา เทว โหนฺติ
อมฺพานิ มฺฐิตกฺกพฺพิทฺทา รุกฺขชาลาลวีเสน เต ทลฺลาคี ๑

เกสึวคฺโค ทฺติโย

[๑๑๓] อถ โส เกสึ อสฺสทฺมมฺสํวริ เยน ภคฺวา เตนฺปสฺสํกมิ
อุปสฺสํกมิตฺวา ภคฺวนฺตํ อภิวาทิตฺวา. เอกมนฺตํ นิสฺสึ ๑ เอกมนฺตํ
นิสฺสินฺนํ โห เกสึ อสฺสทฺมมฺสํวริ ภคฺวา เอตทฺโวจ ตวญฺจ ชฺวาลิ
เกสึ สญฺญาโต อสฺสทฺมมฺสํวริ กถญฺจ ปน ตวํ เกสึ อสฺสทฺมมฺ
วิเนสฺสึ ๑ อหิ โห ภนฺเต อสฺสทฺมมฺ สญฺเหนมี วิเนมิ มรฺเตนมี

วิเนมิ สณฺหฬรฺเสนปี วิเนมิตฺติ ฯ สเจ เต เกสํ อสฺสํทมฺโม สณฺเฬน
 วินยํ น อฺเปติ ฬรฺเสน วินยํ น อฺเปติ สณฺหฬรฺเสน วินยํ น
 อฺเปติ กิณฺติ ตํ กริสฺสํติ ฯ สเจ เม ภาณฺเต อสฺสํทมฺโม สณฺเฬน
 วินยํ น อฺเปติ ฬรฺเสน วินยํ น อฺเปติ สณฺหฬรฺเสน วินยํ น
 อฺเปติ หนามิ นํ ภาณฺเต ตํ กิณฺติ เหตุ มา เม อจฺจวียกฺขสฺส
 ขวณฺโณ อโหสฺสํติ ภาควา ปน ภาณฺเต อณฺคุตโร ปุริสํทมฺมสํวรฺกิ
 กถํ ปน ภาณฺเต ภาควา ปุริสํทมฺมํ วิเนตฺติ ฯ อหํ ไช เกสํ ปุริสํทมฺมํ
 สณฺเฬนปี วิเนมิ ฬรฺเสนปี วิเนมิ สณฺหฬรฺเสนปี วิเนมิ ตตฺถวิทํ
 เกสํ สณฺหฬมฺมํ อิติ กายสฺสจฺจวิทํ อิติ กายสฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ
 วจฺสจฺจวิทํ อิติ วจฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ มโนสฺสจฺจวิทํ อิติ มโน-
 สฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ เทวา อิติ มนุสฺสํสา ตตฺถวิทํ เกสํ ฬรฺ-
 สฺสํมฺมํ อิติ กายทฺทจฺจวิทํ อิติ กายทฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ วจฺทจฺจ-
 จฺจวิทํ อิติ วจฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ มโนทฺทจฺจวิทํ อิติ มโน-
 ทฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ นรโย อิติ ติวรฺจฺจณานิโยนิ อิติ ปิตฺติ-
 วิสโย ตตฺถวิทํ เกสํ สณฺหฬรฺสฺสํมฺมํ อิติ กายสฺสจฺจวิทํ อิติ กาย-
 สฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ กายทฺทจฺจวิทํ อิติ กายทฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก
 อิติ วจฺสจฺจวิทํ อิติ วจฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ วจฺทจฺจวิทํ อิติ
 วจฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ มโนสฺสจฺจวิทํ อิติ มโนสฺสจฺจวิทสฺส วิปาโก
 อิติ มโนทฺทจฺจวิทํ อิติ มโนทฺทจฺจวิทสฺส วิปาโก อิติ เทวา อิติ
 มนุสฺสํสา อิติ นรโย อิติ ติวรฺจฺจณานิโยนิ อิติ ปิตฺติวิสโยติ ฯ

๓๕๒ สุตตตบฏีเก อังคุตตรนิกายสุต จตุกกนิปาโต [๑๓๓

สเจ เต ภาณเต ปุริสทมโม สณฺเฬน วินยํ น อฺเปติ ฌรฺเธณ วินยํ
น อฺเปติ สณฺหฌรฺเธณ วินยํ น อฺเปติ กิณฺติ ตํ ภควา กโรตฺติ ๑
สเจ เม เกสึ ปุริสทมโม สณฺเฬน วินยํ น อฺเปติ ฌรฺเธณ วินยํ
น อฺเปติ สณฺหฌรฺเธณ วินยํ น อฺเปติ ทนฺนํ นํ เกสฺสตี ๑ น โช
โน ภาณเต ภควโต ปาณาติปาโต กบฺปติ อถ จ ปน ภควา เอว-
มาห ทนฺนํ นํ เกสฺสตี ๑ สจฺจํ เกสึ น ตถาคคฺคฺสํ ปาณาติปาโต
กบฺปติ อปฺปจ โย ปุริสทมโม สณฺเฬน วินยํ น อฺเปติ ฌรฺเธณ
วินยํ น อฺเปติ สณฺหฌรฺเธณ วินยํ น อฺเปติ น ตํ ตถาคโต
วตฺตพฺพํ อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺติ นปฺปี วิญญู สํพฺรหฺมจารี วตฺตพฺพํ
อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺติ สฺวโรหโรโส เกสึ อวิยสฺส วินฺเช ยํ น
ตถาคโต วตฺตพฺพํ อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺติ นปฺปี วิญญู สํพฺรหฺมจารี
วตฺตพฺพํ อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺตฺติ ๑ โส หิ นฺน ภาณเต สฺวโร โหติ
ยํ น ตถาคโต วตฺตพฺพํ อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺติ นปฺปี วิญญู สํพฺรหฺม-
จารี วตฺตพฺพํ อนุสํสิตพฺพํ มนฺวณฺติ อภิกฺกนฺโต ภาณเต อภิกฺกนฺโต
ภาณเต เสยฺยถาปํ ภาณเต นิกฺกขฺชิตํ วา อุกฺกขฺเขยฺย ปฏฺิจฺจนนํ
วา วิวเรยฺย มฺหุสฺสํ วา มคฺคํ อจฺจิกฺขฺเขยฺย อนฺธกาเร วา
เตตฺตปฺปชฺชิตํ ชาเรยฺย จกฺขฺมฺนฺโต รูปานํ ทกฺขณฺตฺติ เอวเมว
ภควตา อเนกปริยาเยน ฌมฺโม ปกาสีโต เขสํหํ ภาณเต ภควนฺโต
สฺวณํ คจฺฉามิ ฌมฺมมฺภจ ภิกฺขุสฺสฌมฺภจ อฺปาสกํ มํ ภาณเต ภควา
ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺเนตฺติ สฺวณํ คตฺตนฺติ ๑

[๓๓๒] จตุหิ ภิกฺขเว อํฺเกหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภาทฺโร
 อสฺสํสาขานิโย ราชารโห โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ อํฺคนฺเตวว สํขํ
 คจฺจนฺติ กตฺเมหิ จตุหิ อายฺยชเวน ชเวน ฆนฺตียา สํวรจฺเจน อิมฺเห
 โห ภาทฺโร จตุหิ อํฺเกหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสาขานิโย
 ราชารโห โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ อํฺคนฺเตวว สํขํ คจฺจนฺติ ๑ เหวเมว
 โห ภาทฺโร จตุหิ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อายฺยญฺเย โหติ
 ปรายฺยญฺเย ทกฺขิณญฺเย อณฺุชฺฌิกรณฺญํ โอนฺุคฺคํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺส
 กตฺเมหิ จตุหิ อายฺยชเวน ชเวน ฆนฺตียา สํวรจฺเจน อิมฺเห โห
 ภิกฺขเว จตุหิ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อายฺยญฺเย โหติ ๑ เป ๑
 ๑นฺุคฺคํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํสํติ ๑

[๓๓๓] จตฺตารโห ภาทฺโร ภาทฺรา อสฺสํสาขานิยา สมนฺโต สํวิชฺช-
 มานา โลกสฺมํ กตฺเม จตฺตารอ อิชฺ ภิกฺขเว อายฺยจฺโจ ภาทฺโร
 อสฺสํสาขานิโย ปโตทจฺจนฺยํ ทิสฺวา สํวิชฺติ สํเวคํ อายฺยชฺชติ กิณฺนุ
 โห มํ อชฺช อสฺสํทมฺมํสํรติ การณํ การสฺสํสํติ กิณฺนุสํสํหํ ปฏฺิ-
 กโรมํติ เหววโปมํ ภิกฺขเว อิชฺจจฺโจ ภาทฺโร อสฺสํสาขานิโย โหติ
 ๑นฺุคฺคํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ภาทฺโร อสฺสํสาขานิโย สมนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมํ ๑
 ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว อิชฺจจฺโจ ภาทฺโร อสฺสํสาขานิโย น เหว โห ปโต-
 ทจฺจนฺยํ ทิสฺวา สํวิชฺติ สํเวคํ อายฺยชฺชติ ๑นฺุคฺคํ โห โลมเวชฺชติ
 สํวิชฺติ สํเวคํ อายฺยชฺชติ กิณฺนุ โห มํ อชฺช อสฺสํทมฺมํสํรติ การณํ
 การสฺสํสํติ กิณฺนุสํสํหํ ปฏฺิกรโรมํติ เหววโปมํ ภิกฺขเว อิชฺจจฺโจ

ตฺตฺโต กาเยน เจว ปรมตฺตจํ ตฺตฺตฺตโรติ ปณฺณาย จ อตฺตวิชฺฌม ปสฺสตี
 เสยฺยถาปํ โส ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสสาชานิโย ปโตทจฺจนํ ทิสฺวา
 ตฺตฺตฺตติ ตํเวคํ อปชฺชติ ตณฺณปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ภทฺรํ ปุริสาชานินํ
 วาทามิ เอวฺวโปมํ ภิกฺขเว อีรฺเชจฺจุโร ภทฺโร ปุริสาชานิโย โหติ
 อยํ ภิกฺขเว ปจฺจิมํ ภทฺโร ปุริสาชานิโย ตณฺโณ ตฺตฺตฺตฺตมาโน โลกสฺมํ ๑
 ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อีรฺเชจฺจุโร ภทฺโร ปุริสาชานิโย น เหว โช สฺสณาคี
 อมฺภสฺสํ นาม คาเม วา นิคเม วา อิตฺถํ วา ปุริโส วา ทฺตฺตฺตฺโต
 วา กาลกโต วาติ อปฺปจฺจ โช สํมํ ปสฺสตี อิตฺถํ วา ปุริสํ วา
 ทฺตฺตฺตํ วา กาลกตํ วา โส เตน ตฺตฺตฺตติ ตํเวคํ อปชฺชติ ตฺตฺตฺโค
 โยนิโส ปทฺทติ ปทิตฺตฺโต กาเยน เจว ปรมตฺตจํ ตฺตฺตฺตโรติ
 ปณฺณาย จ อตฺตวิชฺฌม ปสฺสตี เสยฺยถาปํ โส ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสสา-
 ชานิโย โทมเวชฺชวทฺตฺตติ ตฺตฺตฺตติ ตํเวคํ อปชฺชติ ตณฺณปมาหํ ภิกฺขเว
 อิมํ ภทฺรํ ปุริสาชานินํ วาทามิ เอวฺวโปมํ ภิกฺขเว อีรฺเชจฺจุโร ภทฺโร
 ปุริสาชานิโย โหติ อยํ ภิกฺขเว ทฺตฺติโย ภทฺโร ปุริสาชานิโย ตณฺโณ
 ตฺตฺตฺตฺตมาโน โลกสฺมํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อีรฺเชจฺจุโร ภทฺโร ปุริสา-
 ชานิโย น เหว โช สฺสณาคี อมฺภสฺสํ นาม คาเม วา นิคเม
 วา อิตฺถํ วา ปุริโส วา ทฺตฺตฺตฺโต วา กาลกโต วาติ นปฺปจฺจ สํมํ
 ปสฺสตี อิตฺถํ วา ปุริสํ วา ทฺตฺตฺตํ วา กาลกตํ วา อปฺปจฺจ ชฺวตฺตฺต
 ฌาติ วา สาลลิตฺโต วา ทฺตฺตฺตฺโต วา โหติ กาลกโต วา โส
 เตน ตฺตฺตฺตติ ตํเวคํ อปชฺชติ ตฺตฺตฺโค โยนิโส ปทฺทติ ปทิตฺตฺโต

ราชารโห โหติ ราชโภโกโค รมฺโง อนุคฺเตว สํ คจฺฉติ กตเมหิ
 จตุหิ อธิ ภิกฺขเว รมฺโง นาค โสตา จ โหติ หนฺตา จ
 ฆนฺตา จ คนฺตา จ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโง นาค โสตา โหติ
 อธิ ภิกฺขเว รมฺโง นาค ยเมเน หตฺถิทมฺมสํวริ การณํ กาวริ
 ยถิ वा กตปฺพุํ ยถิ वा อกตปฺพุํ ตํ อฏฺฐิํกตฺวา มนสิํกตฺวา
 สํพุํ เจตโส สมนฺนาหริตฺวา โหติโสโต สฺสนาติ เหวํ โห ภิกฺขเว
 รมฺโง นาค โสตา โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโง นาค หนฺตา
 โหติ อธิ ภิกฺขเว รมฺโง นาค สํคามคโค หตฺถิมฺบิ หนฺติ
 หตฺถารุหฺมบิ หนฺติ อสฺสํบิ หนฺติ อสฺสํวหฺมบิ หนฺติ รมฺบิ หนฺติ
 รติกมฺบิ หนฺติ ปตฺติกมฺบิ หนฺติ เหวํ โห ภิกฺขเว รมฺโง นาค
 หนฺตา โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโง นาค ฆนฺตา โหติ อธิ
 ภิกฺขเว รมฺโง นาค สํคามคโค ฆโม โหติ สตฺติปฺปหารานํ อธิปฺป-
 หารานํ อสฺสํปฺปหารานํ เภริปนฺนสํกิตฺตวณฺนินฺนาทสํททานํ เหวํ โห
 ภิกฺขเว รมฺโง นาค ฆนฺตา โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รมฺโง นาค
 คนฺตา โหติ อธิ ภิกฺขเว รมฺโง นาค ยเมเน หตฺถิทมฺมสํวริ
 ทิสํ เปเสติ ยถิ वा คตปฺพุํ ยถิ वा อกตปฺพุํ ตํ ฆิปปณฺ-
 เณว คนฺตา โหติ เหวํ โห ภิกฺขเว รมฺโง นาค คนฺตา
 โหติ ๑ อิมเหิ โห ภิกฺขเว จตุหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโค รมฺโง
 นาค ราชารโห โหติ ราชโภโกโค รมฺโง อนุคฺเตว สํ คจฺฉติ ๑
 เหวเมว โห ภิกฺขเว จตุหิ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อานุญโย

คนฺตา โหติ เอวํ โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ คนฺตา โหติ ฯ อิมํ โห
 ภิกฺขเว จตุหิ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ขาหุญฺญโย โหติ ปาหุญฺญโย
 ทกฺขิณญโย อณฺชติถรณฺโง โนหฺนุสฺสวํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โถกสฺสํสาติ ฯ

[๑๓๕] จตุตถารมํ ภิกฺขเว จานานิ กตมานิ จตุตถาริ อตฺถิ
 ภิกฺขเว จานํ อมฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ อนตฺถาย ลํวตฺตติ
 อตฺถิ ภิกฺขเว จานํ อมฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ อตฺถาย ลํวตฺ-
 ตติ อตฺถิ ภิกฺขเว จานํ มฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ อนตฺถาย
 ลํวตฺตติ อตฺถิ ภิกฺขเว จานํ มฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ อตฺถาย
 ลํวตฺตติ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ยทิตํ จานํ อมฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ
 อนตฺถาย ลํวตฺตติ อิทํ ภิกฺขเว จานํ อุกฺกเยเนว น กตฺตพฺพํ
 มณฺณติ ยมฺบิทํ จานํ อมฺนาปํ กาคุํ อิมินาปี น กตฺตพฺพํ มณฺณติ
 ยมฺบิทํ จานํ กยิรฺมานํ อนตฺถาย ลํวตฺตติ อิมินาปี น กตฺตพฺพํ
 มณฺณติ อิทํ ภิกฺขเว จานํ อุกฺกเยเนว น กตฺตพฺพํ มณฺณติ ฯ
 ตตฺร ภิกฺขเว ยทิตํ จานํ อมฺนาปํ กาคุํ ตณฺจ กยิรฺมานํ
 อตฺถาย ลํวตฺตติ อิมสฺมึ ภิกฺขเว จานํ พาทํ จ ปณฺทิตํ จ
 เวทิตพฺโพ ปุริสฺสคฺคาเม ปุริสฺสวิริเย ปุริสฺสปรภุจฺเจ น ภิกฺขเว พาทํ
 อิติ ปณฺธิตฺตจฺจุตฺติ กิณฺจาปี โห อิทํ จานํ อมฺนาปํ กาคุํ อถจ-
 รทิตํ จานํ กยิรฺมานํ อตฺถาย ลํวตฺตตฺติ โส ตํ จานํ น กโรติ
 คสฺสํ ตํ จานํ อกยิรฺมานํ อนตฺถาย ลํวตฺตติ ปณฺทิตํ จ โห
 ภิกฺขเว อิติ ปณฺธิตฺตจฺจุตฺติ กิณฺจาปี โห อิทํ จานํ อมฺนาปํ กาคุํ

๓๖๐ สุตตนะคัมภีร์ของพระสงฆ์ [๓๖๐]

อถจเรหิ จานํ กยิรมาณํ อตุถาย สํวตฺตคํ ໄສ ຕໍ່ ຈານີ ກໂວຕີ
ຕສຸ່ ຕໍ່ ຈານີ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ໑ ຕຸຣ ກິຖຸເວ ຍທິ ຈານີ
ມນາປີ ກາຕຸ້ ຕຸຣ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ອິມສຸມີຍີ ກິຖຸເວ
ຈານ ພາໂຕ ໑ ປຣຸທິໂຕ ໑ ເວທິຕຸໂພ ປຣິສຸຕາເມ ປຣິສຸວິຣິຍ
ປຣິສຸປຣຸກເມ ນ ກິຖຸເວ ພາໂຕ ອິຕິ ປຣິສຸວິຣິຍ ກິຣຸຈານີ ໒
ອິ ຈານີ ມນາປີ ກາຕຸ້ ອຕຸຈຣິ ຈານີ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ໄສ
ຕໍ່ ຈານີ ກໂວຕີ ຕສຸ່ ຕໍ່ ຈານີ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ປຣຸທິໂຕ
໑ ໒ ກິຖຸເວ ອິຕິ ປຣິສຸວິຣິຍ ກິຣຸຈານີ ໒ ອິ ຈານີ ມນາປີ
ກາຕຸ້ ອຕຸຈຣິ ຈານີ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ໄສ ຕໍ່ ຈານີ
ນ ກໂວຕີ ຕສຸ່ ຕໍ່ ຈານີ ອກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ ໑ ຕຸຣ
ກິຖຸເວ ຍທິ ຈານີ ມນາປີ ກາຕຸ້ ຕຸຣ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ ສ່ວຕຸຕຕີ
ອິ ກິຖຸເວ ຈານີ ອຸກເຍເນວ ກຕຸຕຸພຸ ມຣຸເບຕິ ຍມຸປິ ຈານີ ມນາປີ
ກາຕຸ້ ອິມິນານີ ກຕຸຕຸພຸ ມຣຸເບຕິ ຍມຸປິ ຈານີ ກຍິຣມານີ ອຕຸຖາຍ
ສ່ວຕຸຕຕີ ອິມິນານີ ກຕຸຕຸພຸ ມຣຸເບຕິ ອິ ກິຖຸເວ ຈານີ ອຸກເຍເນວ
ກຕຸຕຸພຸ ມຣຸເບຕິ ໑ ອິມານີ ໒ ກິຖຸເວ ຈຕຸຕາວີ ຈານານີຕີ- ໑

[໓໖໐] ຈຕຸຕິ ກິຖຸເວ ຈານີ ອປຸປມາໂຕ ກຣຸນິໂຍ ກຕເມຕິ
ຈຕຸຕິ ກາຍທຸຈຸຈຸຕິ ກິຖຸເວ ປຣຸທ ກາຍສຸຈຸຕິ ກາເວຕ ຕຕຸຕ ໑ ມາ
ປມາທຕຸຕ ວຈຸຈຸຈຸຕິ ກິຖຸເວ ປຣຸທ ວຈຸສຸຈຸຕິ ກາເວຕ ຕຕຸຕ ໑
ມາ ປມາທຕຸຕ ມໂນທຸຈຸຕິ ກິຖຸເວ ປຣຸທ ມໂນສຸຈຸຕິ ກາເວຕ
ຕຕຸຕ ໑ ມາ ປມາທຕຸຕ ມິຈຸຕາທິຸຈິ ກິຖຸເວ ປຣຸທ ສມາທິຸຈິ

ภาเวถ ตตฺถ จ มา ปมาทตฺถ ยโต โห ภิกฺขเว ภิกฺขุโน กายทฺถจฺริตํ
 ปหฺนํ โหติ กายสฺสจฺริตํ ภาวิตํ วจฺทฺถจฺริตํ ปหฺนํ โหติ วจฺสฺสจฺริตํ
 ภาวิตํ มโนทฺถจฺริตํ ปหฺนํ โหติ มโนสฺสจฺริตํ ภาวิตํ มิฉฺฉาทิฏฺฐิจิ ปหฺนา
 โหติ สัมมทิจิ ภาวิตา โส น ภายติ สัมปฺปายิกสฺส มรณสฺสาคิ ฯ

[๓๓๘] จตุสฺส ภิกฺขเว ชานสฺส อตฺตตฺรเปณ อปฺปมาโท สติเจต-
 โสธารกฺโข กรณํโย กตเมสฺส จตุสฺส มา เม รชฺชนํเยสฺส ธมฺเมสฺส
 จิตฺตํ รชฺชติ อตฺตตฺรเปณ อปฺปมาโท สติเจตโสธารกฺโข กรณํโย มา
 เม โทสฺสนํเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ ทสฺสสฺสติ อตฺตตฺรเปณ อปฺปมาโท สติเจต-
 โสธารกฺโข กรณํโย มา เม โมหฺนํเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ มุยฺหติ
 อตฺตตฺรเปณ อปฺปมาโท สติเจตโสธารกฺโข กรณํโย มา เม มทฺชนํเยสฺส
 ธมฺเมสฺส จิตฺตํ มชฺชติ อตฺตตฺรเปณ อปฺปมาโท สติเจตโสธารกฺโข กรณํโย
 ยโต โห ภิกฺขเว ภิกฺขุโน รชฺชนํเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น รชฺชติ วุตฺรา-
 คตฺตา โทสฺสนํเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น ทสฺสสฺสติ วุตฺโตสฺสคตฺตา โมหฺน-
 ํเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น มุยฺหติ วุตฺโตมฺหคตฺตา มทฺชนํเยสฺส ธมฺเมสฺส
 จิตฺตํ น มชฺชติ วุตฺตมทคตฺตา โส น จณฺมภฺตติ น กมฺปติ น เวชติ น
 สฺนฺตาสฺส อปฺปชฺชติ น จ ปน สฺมณฺวจฺนเหตุปฺปํ คจฺฉตฺติ ฯ

[๓๓๙] จตุตฺวารํมานิ ภิกฺขเว สทฺธสฺส กุณฺนํคตฺสฺส ทสฺสนํยานิ
 สํเวชนํยานิ ชานานิ กตมานิ จตุตฺวาริ อิทฺธ ตถาคโค ชาโคติ
 ภิกฺขเว สทฺธสฺส กุณฺนํคตฺสฺส ทสฺสนํยานิ สํเวชนํยานิ ชานํ อิทฺธ ตถาคโค

อนคตฤค ตมมาตมโพธิ อภิตมพุทโธติ ภิกขเว ตฤคตฤค กตปคตฤค
 ทตฤคตฤค ตเวชนตฤค จาน อธิ ตถาคโต อนคตฤค ตมมาจกตฤค ปวคตฤค-
 ตฤค ภิกขเว ตฤคตฤค กตปคตฤค ทตฤคตฤค ตเวชนตฤค จาน อธิ ตถาคโต
 อนคตฤคตฤค นิพพานธตฤค ปวนิพพุตฤค ภิกขเว ตฤคตฤค กตปค-
 ตฤค ทตฤคตฤค ตเวชนตฤค จาน อิมานิ ไช ภิกขเว จตฤคตฤค ตฤคตฤค
 กตปคตฤค ทตฤคตฤค ตเวชนตฤค จานตฤค ๑

[๑๓๘] จตฤคตฤคตฤค ภิกขเว ภยานิ กตมานิ จตฤคตฤค ชาติ-
 ภยานิ ชรภยานิ พุชชภยานิ มรณภยานิ อิมานิ ไช ภิกขเว จตฤคตฤค
 ภยานิ ๑

[๑๓๙] จตฤคตฤคตฤค ภิกขเว ภยานิ กตมานิ จตฤคตฤค อคฤคตฤค
 อคฤคตฤค ราชภยานิ จอภยานิ อิมานิ ไช ภิกขเว จตฤคตฤค ภยานิ ๑

เกตตฤคตฤค ทตฤค ๑

ตฤคตฤคตฤค

เกตตฤค ๕ โว ปโตโทจ

นาคจ้านน ปณจมน

อปมาโท ๑ อารกฏ

เวชนตฤคตฤค เทว ภยานิ ๑

ภยานคตฤค ตฤค

[๑๔๐] จตฤคตฤคตฤค ภิกขเว ภยานิ กตมานิ จตฤคตฤค อค-
 ตฤคตฤคตฤค ปณจกตฤคตฤค ทณจกตฤคตฤค ทคฤคตฤคตฤค ๑ กตมณจ ภิกขเว
 อคตฤคตฤคตฤค อธิ ภิกขเว อคจจจ อติ ปฏิตตฤคตฤคตฤค อคจจจ

โข ปน กาเยน ทุจฺจวิตํ จเรยฺยํ วาจาเยน ทุจฺจวิตํ จเรยฺยํ มนสา
 ทุจฺจวิตํ จเรยฺยํ กิณฺเญ มํ อตฺตา สํโถโต น อุปวเทยฺยาติ
 โส อตฺตานุวาทภยสฺสํ ภักโต กายทุจฺจวิตํ ปหาเยน กายสฺสจฺจวิตํ ภาเวติ
 วจฺจุทฺจจฺจวิตํ ปหาเยน วจฺจุสฺสจฺจวิตํ ภาเวติ มโนทุจฺจจฺจวิตํ ปหาเยน
 มโนสฺสจฺจจฺจวิตํ ภาเวติ สฺสจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ภิกฺขเว อตฺตานุวาทภยํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว ปราณวาทภยํ อธิ
 ภิกฺขเว เอกจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ทุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 กิณฺเญ มํ ปเร สํโถโต น อุปวเทยฺยุนฺติ โส ปราณวาทภยสฺสํ ภักโต
 กายทุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 กายทุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ภาเวติ มโนทุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 มโนสฺสจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 สฺสจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ปริหเรติ อิทํ วุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ภิกฺขเว ปราณวาทภยํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว
 ทณฺฑภยํ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ปสฺสจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 จอว์ อากุจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 ราชาโน
 คเหตฺวา วิวิชา กมฺมการณา กโรนฺเต กสํหิมี ตาเพนฺเต เวตฺเตหิมี
 ตาเพนฺเต อจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 หตฺถมฺบิ ฌินฺทนฺเต ปาถมฺบิ
 ฌินฺทนฺเต หตฺถปาถมฺบิ ฌินฺทนฺเต กณฺณมฺบิ ฌินฺทนฺเต นาสมฺบิ ฌินฺ
 ทนฺเต กณฺณนาสมฺบิ ฌินฺทนฺเต พิสฺสจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจ
 กโรนฺเต สํมฺมุณฺฑิกมฺบิ
 กโรนฺเต ราชุมฺมมฺบิ กโรนฺเต โชติมาตมฺบิ กโรนฺเต หตฺถปฺปชฺโช
 ตมฺบิ กโรนฺเต เฮอร์วณฺณมฺบิ กโรนฺเต จิรกวาสมฺบิ กโรนฺเต
 เขณฺณมฺบิ กโรนฺเต พตีสํสํมฺบิ กโรนฺเต กหาปณมฺบิ กโรนฺเต

[၈၈၈]

ฐาปณกิจคุณมี กรโณเท ปติชปวิคตคณมี กรโณเท ปตถบิขณมี
 กรโณเท ตตฺเตนมี เตเตน โสธิณฺณเต สันเขหิมี ชาทาเปเนเต ชฺวณ-
 คณมี สฺฐเต อุตฺตาเสณฺเต อสฺสินาปี สัสสํ ฉินฺทนฺเต ตสฺสํ เหวํ โหติ
 ยถารูปานํ โข ปาปกาณํ กมฺมานํ เหตุ จริวํ ชาคฺคาวํ ราชานํ คเหตุวา
 วิจิธา กมฺมการณา กรโณติ กสฺสาหิมี ตาเพหฺเวติ ฯ เป ฯ อสฺสินาปี สัสสํ
 ฉินฺทนฺติ อหฺมฺเจว โข ปน เหวรูปํ ปาปกมฺมํ กรเขยฺมํ มมฺมี
 ราชานํ คเหตุวา เหวรูปา วิจิธา กมฺมการณา กรเขยฺมํ กสฺสาหิมี
 ตาเพยฺยุ ฯ เป ฯ อสฺสินาปี สัสสํ ฉินฺทเนยฺยุนฺติ สฺโส ทณฺทภยสฺสํ
 ภีโต น ปเรสํ ปาภุํ ปตฺตุมฺปนฺโต จริติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 ทณฺทภยํ ฯ กตมณฺจ ภิกฺขเว ทฺตฺตคฺคิภยํ อิทํ ภิกฺขเว เขกฺโขจ อิติ
 ปฐิสฺสณฺจิจฺจติ กายทฺตฺจจริตฺสํ โข ปาปโก วิปาโก อภิสฺสมฺปรายํ
 วจฺจทฺตฺจจริตฺสํ ปาปโก วิปาโก อภิสฺสมฺปรายํ มโนทฺตฺจจริตฺสํ ปาปโก
 วิปาโก อภิสฺสมฺปรายํ อหฺมฺเจว โข ปน กาเยน ทฺตฺจจริตํ จเรยฺมํ
 วาจาย ทฺตฺจจริตํ จเรยฺมํ มนสา ทฺตฺจจริตํ จเรยฺมํ กิณฺจ ตํ เยนาหํ
 กายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณา อปายํ ทฺตฺคฺคิ วินิปาคํ นิรยํ อูปปชฺชเวยฺยุนฺติ
 สฺโส ทฺตฺคฺคิภยสฺสํ ภีโต กายทฺตฺจจริตํ ปหาय กายสฺตฺจจริตํ ภาเวติ
 วจฺจทฺตฺจจริตํ ปหาय วจฺจสฺตฺจจริตํ ภาเวติ มโนทฺตฺจจริตํ ปหาय มโนสฺตฺจจริตํ
 ภาเวติ สฺตฺทฺทํ อุตฺตานํ ปวิหริติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทฺตฺคฺคิภยํ ฯ
 อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ภายานํติ ฯ

[๑๒๒] จตุตถารัmani ภิกขเว ภยานิ ชุทโกโรหนุตตสฺส ปาฏิทฺธิ-

ตพฺพานิ กตมานิ จตฺตาริ อุมิภํ ญมฺภัดภํ อาวฏฺภํ สํสํกาภํ
 อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ ภายานิ อุกโกโรหฺนตฺตํ ปาฏิกิธตพฺพานิ ๑ เหว-
 เมว ไช ภิกฺขเว จตฺตารํมานิ ภายานิ อีธกจฺจตฺตํ กุตปฺปตฺตํ อิมตฺมํ
 รมฺมวณฺเษ สํทฺธา อคฺคารตฺมา อนคฺคาริยํ ปพฺพชิโต ปาฏิกิธตพฺพานิ กต-
 มานิ จตฺตาริ อุมิภํ ญมฺภัดภํ อาวฏฺภํ สํสํกาภํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว
 อุมิภํ อีธ. ภิกฺขเว เอกจฺโจ กุตปฺปโต สํทฺธา อคฺคารตฺมา อนคฺคาริยํ
 ปพฺพชิโต โหติ โอตินฺโณมฺหิ ชาติยา ชรามรณฺนํ โสเกหิ ปริ-
 เทเวหิ ทฺถเวหิ โทมนสฺสํเสหิ อฺปายาเสหิ ทฺถชิตินฺโณ ทฺถชปเรโต
 อปฺปเวณาม อิมตฺตํ เกวตฺตํ ทฺถทฺถนฺนตฺตํ อนตฺตกิริยา ปณฺณายเถกิ-
 ตเมนํ ตถาปพฺพชิตํ สํมานํ สํพรหฺมจาร์ โยวทฺตํ อนุสํสํนฺติ เหวนฺเต
 อภิกฺกมิตพฺพํ เหวนฺเต ปฏิกฺกมิตพฺพํ เหวนฺเต อาโลเกตพฺพํ เหวนฺเต
 วิโลเกตพฺพํ เหวนฺเต สํมมิลฺลิตพฺพํ เหวนฺเต ปสาเรตพฺพํ เหวนฺเต
 สํชาฏิตตฺตจฺจวํ ชาเรตพฺพนฺติ ตตฺตํ เหวํ โหติ มยํ ไช ปุพฺเพ
 อคฺคาริยญฺจา สํมานา อญฺเญ โยวทามมํ อนุสํสํมมํ อิมํ ปน
 อมฺหากํ ปฺปตฺตมตฺตา มณฺเญ นตฺตมตฺตา มณฺเญ โยวทิตพฺพํ อนุสํสํ-
 ตพฺพํ มณฺเญนตฺติ โส กุมฺภโต อนตฺตมโน สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย หีนายา-
 วตฺตติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมิภยตฺตํ ภโต สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย
 หีนายาวตฺโต อุมิภยนฺติ ไช ภิกฺขเว โกธฺปายาสตฺตํ อธิวจฺจํ อิทํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อุมิภํ ๑ กตมญฺจ ภิกฺขเว ญมฺภัดภํ อีธ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ กุตปฺปโต สํทฺธา อคฺคารตฺมา อนคฺคาริยํ ปพฺพชิโต โหติ โอตินฺ-

โณมฺหิ ชาตียา ชรามรณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเถหิ
 อฺปายาเสหิ ทุกฺโขคติณฺโณ ทุกฺขปเวโต อปฺเปวณาม อิมสฺส เกวตสฺส
 ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตคิริยา ปญฺญาเยถาคิ ตเมเน ตถาปฺพุชฺฐิํ สฺमानํ
 สฺพหฺมจาวี โยวทนฺติ อนฺตาสฺนฺติ อิทนฺเต ชาติตฺตพฺพํ อิทนฺเต น
 ชาติตฺตพฺพํ อิทนฺเต ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ อิทนฺเต น ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ อิทนฺเต
 สํยิตฺตพฺพํ อิทนฺเต น สํยิตฺตพฺพํ อิทนฺเต ปาตพฺพํ อิทนฺเต น
 ปาตพฺพํ กปฺปียนฺเต ชาติตฺตพฺพํ อกปฺปียนฺเต น ชาติตฺตพฺพํ กปฺปีย-
 นฺเต ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ อกปฺปียนฺเต น ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ กปฺปียนฺเต สํยิตฺตพฺพํ
 อกปฺปียนฺเต น สํยิตฺตพฺพํ กปฺปียนฺเต ปาตพฺพํ อกปฺปียนฺเต น
 ปาตพฺพํ กาเถ เต ชาติตฺตพฺพํ วิกาเถ เต น ชาติตฺตพฺพํ กาเถ
 เต ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ วิกาเถ เต น ญฺญชฺฐิตฺตพฺพํ กาเถ เต สํยิตฺตพฺพํ
 วิกาเถ เต น สํยิตฺตพฺพํ กาเถ เต ปาตพฺพํ วิกาเถ เต น
 ปาตพฺพนฺติ ตสฺส เหวํ โหติ มยฺ โส ปุพฺเพ อคาริยญฺจตา สฺมาเถ
 ยํ อิจฺฉาม ตํ ชาทาม ยํ น อิจฺฉาม น ตํ ชาทาม ยํ อิจฺฉาม
 ตํ ญฺญชฺชาม ยํ น อิจฺฉาม น ตํ ญฺญชฺชาม ยํ อิจฺฉาม ตํ สํยาม
 ยํ น อิจฺฉาม น ตํ สํยาม ยํ อิจฺฉาม ตํ นีวาม ยํ น
 อิจฺฉาม น ตํ นีวาม กปฺปียนฺติ ชาทาม อกปฺปียนฺติ ชาทาม
 กปฺปียนฺติ ญฺญชฺชาม อกปฺปียนฺติ ญฺญชฺชาม กปฺปียนฺติ สํยาม อกปฺปีย-
 นฺติ สํยาม กปฺปียนฺติ นีวาม อกปฺปียนฺติ นีวาม กาเถมี ชาทาม
 วิกาเถมี ชาทาม กาเถมี ญฺญชฺชาม วิกาเถมี ญฺญชฺชาม กาเถมี

ส่ายาม วิกาเลปํ ส่ายาม กาเลปํ นีวาม วิกาเลปํ นีวาม ยํปํ
 โน สทฺฐา คหปติกา ทิวา วิกาเล ปณฺคํ ชาทณฺยํ วา โภชนนํ วา
 เทนฺติ ตตุรปเม มุขาวรณํ มณฺเฑ กโรนฺตํติ โส กุปฺโต^๑ อนฺตุ-
 คมโน^๒ สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หีนายาวตฺตติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 กุมภัตถภยสฺส ภาโต สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หีนายาวตฺโต กุมภัตถภยนฺติ โช
 ภิกฺขเว โธทฺริทตฺตสฺสํคํ อธิวจัน อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กุมภัตถภยํ ๑
 กตมณฺจ ภิกฺขเว อวฏฺฐภยํ อธิ ภิกฺขเว เขกฺโข กตฺตปฺปฺโต สทฺฐา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตฺโต โหติ โยติณฺโณมฺหิ ชาติยา ชรา-
 มรณฺเนน โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺถุเทหิ โทมนสฺสํคํ อปฺยาเยหิ ทฺถุชฺช-
 ติณฺโณ ทฺถุชฺชปฺเรต อปฺเปวณาม อิมสฺสํ เกวตฺสํ ทฺถุชฺชทฺทฺทฺทฺ
 อนฺตกิริยา ปณฺณายเถถาติ โส เอวํ ปพฺพชฺชิตฺโต สฺมาโน ปพฺพทฺทฺทฺทฺ
 นิวาเสตฺวา ปตฺตจฺจวรมาทาย คามํ วา นิคมํ วา นีณฺทาย ปาวีสี^๓
 อรฺกฺขิตฺเตนฺว กาเยน อรฺกฺขิตาย วาจาเยน อรฺกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อนฺนปฏฺจิตาย
 สติยา อสํวเตหิ อธิทฺริเยหิ โส ตตฺถ ปสฺสํติ คหปติํ วา คหปติ-
 ปฺปฺตํ วา ปณฺจหิ กามคฺคฺเคนหิ สํมปฺปิตํ สํมจฺจิกฺกํ ปฺริจายมานํ ตสฺส
 เอวํ โหติ มยํ โช ปพฺเพ อคาริยภฺตา สฺมานา ปณฺจหิ กามคฺคฺเคนหิ
 สํมปฺปิตา สํมจฺจิกฺกตา ปฺริจายิมฺหา สํวิชฺชเนเต โช ปน เม กุเต
 โภกา สกฺกา โภเค ๑ ภาณชฺชิตํ ปฺณณานิ ๑ กาคํ ยนฺนุนาหิ
 สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หีนายาวตฺตติว โภเค ๑ ภาณชฺชิตํ ปฺณณานิ ๑

กตเม จตุทฺธโร อธิ ภิกฺขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต วิวิจฺเจว กาเมหิ
 วิวิจฺจ อภฺสฺสเถหิ ธมฺเมหิ สฺวิตกฺกํ สฺวิจารํ วิเวกํ ปิฏิสฺสํ ปจฺมํ
 ฌานํ อปฺสํปชฺช วิหฺรติ โส ตทสฺสํสาเทติ ตํ นิกาเมติ เตน จ
 วิตุตฺติ อปชฺชติ ตตฺถ จีโต ตทธีมฺมุโต ตพฺพหฺฤตฺติหาริ อปฺริหิโน
 กาลํ กุรฺรฺมานิ พุรฺหมกฺกายิกานํ เทวานํ สหฺพฺยํ อปชฺชติ พุรฺหมก-
 กายิกานํ ภิกฺขเว เทวานํ กปฺโป อายุํปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณฺสนิ ยาวตฺยาถุํ
 จตุวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุํปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา
 นิรยํ คจฺฉติ ติรจฺฉนํ โยนียํ คจฺฉติ ปิฏฺติวิธํ ยํ คจฺฉติ ภกฺวโต
 ปน สํวโก ตตฺถ ยาวตฺยาถุํ จตุวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุํ-
 ปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมิํเขว ภเว ปรีนินฺทฺทายติ อโย โห
 ภิกฺขเว วิเสโส อโย อธิปฺปายโส อิทํ นานาภวณํ สฺสวโต อริยสํว-
 กสฺสํ อสฺสํสวตา ปุณฺณฺสนเณ ยทิทํ คติยา อปฺปคฺติยา สติ ๑ ปฺน
 จปรํ ภิกฺขเว อีเขกฺขโจ ปุคฺคโต วิตฺถกฺกวิจฺจวณํ วุสฺสมา อชฺฉตฺตํ
 สํมฺปสาทณํ เจตโสเฮโกทฺธิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สํมาธิขํ ปิฏิสฺสํ ทุติยํ
 ฌานํ อปฺสํปชฺช วิหฺรติ โส ตทสฺสํสาเทติ ตํ นิกาเมติ เตน จ
 วิตุตฺติ อปชฺชติ ตตฺถ จีโต ตทธีมฺมุโต ตพฺพหฺฤตฺติหาริ อปฺริหิโน
 กาลํ กุรฺรฺมานิ อภิสฺสํสฺสวณํ เทวานํ สหฺพฺยํ อปชฺชติ อภิสฺสํสฺสวณํ
 ภิกฺขเว เทวานํ เทว กปฺปมา อายุํปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณฺสนิ ยาวตฺยาถุํ
 จตุวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุํปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา
 นิรยํ คจฺฉติ ติรจฺฉนํ โยนียํ คจฺฉติ ปิฏฺติวิธํ ยํ คจฺฉติ ภกฺวโต

วิตุตฺติ อปฺปชฺชติ ตตฺถ จีโต ตทธีมฺมุคฺโค ตพฺพหุตฺติหารี อปฺริหิโน
 กาทํ กุรุมาโน เวหฺพณฺตานํ เทวานํ สหฺพยตํ อุปฺปชฺชติ เวหฺพณฺตานํ
 ภิกฺขเว เทวานํ ปณฺจ กปฺปสฺตานิ อายุปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณชฺชโน
 ยาวตายุกํ จตฺวา ยาวตกํ เสดฺสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ
 เขเปตฺวา นิรยํ คจฺฉติ ติวรจฺฉนโยนํ คจฺฉติ ปิตฺติวีสยํ คจฺฉติ
 ภกฺวโต ปณฺ สํวโก ตตฺถ ยาวตายุกํ จตฺวา ยาวตกํ เสดฺสํ เทวานํ
 อายุปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมึนฺนํ ภเว ปรีนินฺนํ พายติ อญ
 โช ภิกฺขเว วิเสโส อญ อธิปฺปายโส อิทํ นานาภรณํ สํวโต อริย-
 สํวตสฺส อสฺสํสํวตา ปุณฺณชฺชเนน ยทิตํ คติยา อุปฺปตฺติยา สติ ฯ
 อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สํวโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมึนฺติ ฯ

[๑๕๔] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สํวโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมึ
 กตเม จตฺตาริ อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต วิวิจฺเจว กามะหิ
 วิวิจฺจ อภุสฺเสหิ ฆมฺเมหิ สํวิตฺถกํ สํวิจาร์ วิเวกขํ ปิตฺติสฺสํ ปจฺม
 ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช วิหริติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ รุปคตํ เวทนาคตํ
 สญฺญาคตํ สํขารคตํ วิญฺญาณคตํ เต ฆมฺเม อนิจฺจุโต ทฺวชฺชโต
 โรคโต คณฺทโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต สญฺญโต
 อเนกโต สมนุสฺสํสติ โส กายสฺสํ เกทา ปรมฺมมรณา สํทฺธาวาสานํ
 เทวานํ สหฺพยตํ อุปฺปชฺชติ อญ โช ภิกฺขเว อุปฺปตฺติ อสํขารณา
 ปุณฺณชฺชเนหิ ฯ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว อิทฺถจฺโจ ปุคฺคโต วิตฺถกวิจาร์จัน
 วุปฺปมา ฯ เป ฯ ทฺธิยํ ฌานํ ฯ เป ฯ ตติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ จตฺตํ

โฆ ภิกฺขเว วิเสโส อยํ อธิปฺปายโส อิทํ นานากรรมํ สุตวโต อริย-
 สāvากัสส อสฺสํสํวตา ปุณฺณชเนน ยทิตํ คติยา อูปปตฺติยา สติ ฯ
 ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อธิเชกฺขโจ ปุคฺคโต ภรณาสหคเตน เจตสา เขกํ
 ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทุติยํ ตถา คติยํ ตถา จตุตฺถํ อิติ
 อุตฺถมโฆ ติริยํ สํพฺพชฺชิตํ สํพฺพตฺตตฺตํ สํพฺพาวนฺตํ โลกํ ภรณาสห-
 คเตน เจตสา วิปฺปเตน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน
 ฌริตฺวา วิหริติ โส ตทสฺสํสาเทติ ตํ นิกามเมติ เตन จ วิตฺติํ อปชฺชติ
 ตตฺถ จิตฺตํ ตทหิมุคฺคโต ตพฺพหุตฺตวิหริ อปฺริหิโน กาสํ ภรณานิ อภสฺส-
 สฺวานํ เทวานํ สํพฺพชฺชิตํ อูปปชฺชติ อภสฺสํสฺวานํ ภิกฺขเว เทวานํ เทว-
 กปฺปา อายุปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณชฺชโน ยาวตํยํ จิตฺวา ยาวตํ
 เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สํพฺพํ เขเปตฺวา นิรยํ คจฺฉติ
 ติริจฺฉานโยนํ คจฺฉติ ปิตฺติวิธํ คจฺฉติ ภคฺวโต ปน สāvาก-
 ตตฺถ ยาวตํยํ จิตฺวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ
 สํพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมึเวยว ภเว ปรีนิพฺพายติ อยํ โฆ ภิกฺขเว วิเสโส
 อยํ อธิปฺปายโส อิทํ นานากรรมํ สุตวโต อริยสāvากัสส อสฺสํสํวตา
 ปุณฺณชเนน ยทิตํ คติยา อูปปตฺติยา สติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว
 อธิเชกฺขโจ ปุคฺคโต มุทิตาสหคเตน เจตสา เขกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ
 ตถา ทุติยํ ตถา คติยํ ตถา จตุตฺถํ อิติ อุตฺถมโฆ ติริยํ สํพฺพชฺชิตํ
 สํพฺพตฺตตฺตํ สํพฺพาวนฺตํ โลกํ มุทิตาสหคเตน เจตสา วิปฺปเตน มหคฺ-
 คเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริติ โส

ตทสุสาเทติ ตํ นิแกเมติ เตเน จ วิตุตํ อปชชติ ตตฺถ จีโต
 ตทธีมุตโต ตพฺพหุตวิหารี อปรีहीं กาลํ กุรฺมานิ สุกฺกณฺหานํ เทวานํ
 สหฺพยํ อุปปชชติ สุกฺกณฺหานํ ภิกฺขเว เทวานํ จตุตฺตาริ กปฺปา
 อายุปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณชฺฌมานิ ยาวตฺตํ ชฺชวา ยาวตํ เตสํ
 เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา นิรยํ คจฺฉติ ติรจฺฉาน-
 โยนียํ คจฺฉติ ปิตฺติวิสงฺขํ คจฺฉติ ภควโต ปน สํวโก ตตฺถ
 ยาวตฺตํ ชฺชวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ
 เขเปตฺวา ตสฺมิเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ อโย ชฺช ภิกฺขเว วิเสโส
 อโย อธิปฺปายโส อิทํ นานาภรณํ สุตฺวโต อริยสํวกสฺส อสฺสํสฺวตา
 ปุณฺณชฺฌเนน ยทิตํ คคฺคิยา อุปปตฺติยา สติ ฯ ปุณ จปวํ ภิกฺขเว
 อิทฺเธกจฺโจ ปุคฺคโต อูปฺเปกฺขาสหคเตเน เจตฺสา เขกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริ-
 ตถา ทุคฺคิยํ ตถา คคฺคิยํ ตถา จตุคฺคิยํ อิตฺติ อุตฺตมโช ติริยํ สหฺพชฺช
 สหฺพตฺตตฺตาย สหฺพพาวนฺตํ โถกํ อูปฺเปกฺขาสหคเตเน เจตฺสา วิปฺปเดเน
 มหคฺคเตเน อปฺปมาเนเน อเวเรเน อหฺมยาปฺชฌเนเน ฌริตฺวา วิหริ-
 ตสฺสํสาเทติ ตํ นิแกเมติ เตเน จ วิตุตํ อปชชติ ตตฺถ จีโต
 ตทธีมุตโต ตพฺพหุตวิหารี อปรีहीं กาลํ กุรฺมานิ เวหปฺปณฺธานํ เทวานํ
 สหฺพยํ อุปปชชติ เวหปฺปณฺธานํ ภิกฺขเว เทวานํ ปญฺจ กปฺปสฺตกานิ
 อายุปฺปมาณํ ตตฺถ ปุณฺณชฺฌมานิ ยาวตฺตํ ชฺชวา ยาวตํ เตสํ
 เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สหฺพํ เขเปตฺวา นิรยํ คจฺฉติ ติรจฺฉานโยนียํ
 คจฺฉติ ปิตฺติวิสงฺขํ คจฺฉติ ภควโต ปน สํวโก ตตฺถ ยาวตฺตํ

สตุวา ยาวตกํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ ตํ สพุพํ เขเปตฺวา
 ตสฺมึเขว ภาเว ปรินิพฺพายติ อยํ โข ภิกฺขเว วิเสโส อยํ อธิปฺปายโส
 อิทํ นานาภณํ สุตฺวาโต อริยสํวากสฺส อสฺสสฺวคา ปุณฺณชเนน ยทิตํ
 คติยา อฺปฺปคฺติยา สติ ฯ อิมํ โข ภิกฺขเว จตุตฺตารํ ปุคฺคตา สํโถ
 สํวิชฺชมาเน โถกสฺมินฺติ ฯ

[๑๒๖] จตุตฺตารเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา สํโถ สํวิชฺชมาเน โถกสฺมิ
 กตเม จตุตฺตารํ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต เมตฺตาสหคเตน
 เจตสา เขกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺธิยํ ตถา คติยํ ตถา
 จตุคฺคํ อิติ อุกฺกมฺโห ทิริยํ สพุพฺพิ สพุพฺพตฺตาย สพุพฺพาวนฺตํ โถกํ
 เมตฺตาสหคเตน เจตสา วิปฺปเตน มหคฺคเตน อปฺปมาเนเน อเวเรเน
 อพฺยาปฺชเนเน ฌริตฺวา วิหริติ โส ยเทว ตคฺคโต โหติ รุปคํ เวทนา-
 คํ สญฺญาคคํ สํขารคํ วิญฺญาณคคํ เต ชมฺเม อนิจฺจุโต ทฺกฺขโต
 ไรคโต คณฺหาโต สํตฺถโต อฆโต อาพาธโต ปฺรโต ปโลกโต สํญฺญโต
 อนตฺถโต สมนุสฺสํติ โส ภายสฺส เกทา ปรมมฺรณา สํทฺธาวาสานํ
 เทวานํ สพุพฺพํ อฺปฺปชฺชติ อยํ โข ภิกฺขเว อฺปฺปคฺติ อสํสารณา
 ปุณฺณชเนน ฯ ปุณฺณ จปฺวํ ภิกฺขเว อีเรกจฺโจ ปุคฺคโต ภรณาสหคเตน
 เจตสา ... ฯ มุทิตาสหคเตน เจตสา ... ฯ อฺเปกฺขาสหคเตน เจตสา
 เขกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหริติ ตถา ทฺธิยํ ตถา คติยํ ตถา จตุคฺคํ อิติ
 อุกฺกมฺโห ทิริยํ สพุพฺพิ สพุพฺพตฺตาย สพุพฺพาวนฺตํ โถกํ อฺเปกฺขาสหคเตน
 เจตสา วิปฺปเตน มหคฺคเตน อปฺปมาเนเน อเวเรเน อพฺยาปฺชเนเน ฌริตฺวา

๑๗๖ สุตตุนตปฐเก อังคุตตรนิกายสุต สุตตุนตปฐ [๑๒๗]

วิหริติ โส ยเทว ตตฺถ โหติ รูปคตํ เวทเนคตํ สญฺเญคตํ
สํวารคตํ วิญฺเญคตํ เต ชมฺเม อนิจฺจุโต ทฺวชฺชโต โรคฺโต คณฺหาโต
สฺสฺสโต อฆโต อาพาธโต ปวโต ปโลกโต สญฺญโต อนตฺตโต สมนุ-
ปสฺสตี โส กายสฺส เกทา ปรมมรณา สุตฺตาวาสาณํ เทวานํ สหฺพคํ
อุปปชฺชตี อयํ โช ภิกฺขเว อุปปคฺติ อสํวารณา ปุทฺทชฺชเนหิ ฯ
อิม โช ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุทฺทตา สํโหโต สํวิชฺชमानา โถกสฺมิเนติ ฯ

[๑๒๗] ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสัมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา
จตฺตาริ อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมฺมา ปาตุภวนฺติ กตฺเม จตฺตาริ ยทา
ภิกฺขเว โพธิสฺสโต ตฺถิตา กายา จิตฺตวา สโต สมนุชฺชาโน มาตุ กุจฺฉิ
โอยฺกมฺมตี อถ สเทเวเก โตเก สมารเก สพัรฺหฺมเก สสฺสสฺมณฺพฺราหฺม-
ณียา ปชฺชา สเทวมฺนุสฺสํสา อุปฺปมาโน อุพาโร โยภาโส ปาตุภวตี
อติภฺกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ ยามิ ตา โถกนฺตฺริกา อฆา อสฺสฺวตา
อนฺธการา อนฺธการตมิสา ยตฺถิเมสํ จนฺทิมสฺสฺริยานํ เขวฺมทิตฺติกานํ
เขวฺมทานุภาวานํ อาภา นานุโกเนติ ตตฺถปิ อุปฺปมาโน อุพาโร
โยภาโส ปาตุภวตี อติภฺกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ เยปิ ตตฺถ
สฺสฺวตา อุปฺปนฺนา เตปิ เตโนภาเสน อญฺญมญฺญํ สญฺชานนฺติ อญ-
ญेปิ ทิร โก สนฺติ สฺสฺวตา อธิปฺปนฺนาตี ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต
สมนฺมาสัมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อयํ ปจฺจิม อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุ-
ภวตี ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยทา โพธิสฺสโต สโต สมนุชฺชาโน มาตุ
กุจฺฉิสฺมา นิภฺชมตี ฯ เป- ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมา-

สัมพุทธสฺส ปาตุภาวา อโย ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมโม ปาตุภาวติ ๑
 ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต อนฺุตฺตํ สํมาสํมฺพุทฺธํ อภิสํมฺพุตฺติ
 ๑ เป ๑ ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา
 อโย ตติโย อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมโม ปาตุภาวติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว
 ยทา ตถาคโต อนฺุตฺตํ ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ อถ สํเทวเก โถเก
 สํมารเก สํพรหฺมเก สํสํมณฺพฺราหฺมณียา ปชาย สํเทวมนุสฺสํสา ยอป-
 ปมาโน อูฬารโ อโภาโส ปาตุภาวติ อติฏฺกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ
 ยนํ ตา โสณนฺตริกา อฆา อสํวฺตา อนฺุการา อนฺุการคิณฺสา ยตฺถิเมสํ
 จาเทมฺสํวิยาณํ เขวํหิพุทฺธิกาณํ เขวํหานุภาวณํ อากา นานุโกณฺติ ตตฺถ-
 นํ อปฺปมาโน อูฬารโ อโภาโส ปาตุภาวติ อติฏฺกมฺเมว เทวานํ
 เทวานุภาวํ เยนํ ตตฺถ สํวฺตา อปฺปนา เยนํ เตโนภาเสน
 อญฺญมณฺเณ สญฺชานนฺติ อญฺญเณนํ กิร โภ สํนฺติ สํวฺตา อธิป-
 ปนฺนาติ ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา
 อโย จตฺตฺโต อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมโม ปาตุภาวติ ๑ ตถาคตสฺส ภิกฺขเว
 อรหโต สํมาสํมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อิมเ จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺพุต-
 ตฺตมา ปาตุภาวนฺตฺติ ๑

[๑๒๘] ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา
 จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺพุตฺตมมา ปาตุภาวนฺติ กตเม จตฺตารโ อาต-
 ยารามา ภิกฺขเว ปชา อาตยรตา อาตยสํมฺมุทิตา สํ ตถาคเตน

อนาถเย ชมฺเม เทถียมานเน สุตฺตํ โสทฺหติ อญฺเญจิตฺตํ อปฺป-
 จเปติ ตถาคคตฺถํ ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อํ
 ปจฺจิมํ อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมฺโม ปาตุภาวติ ฯ มานารามา ภิกฺขเว ปชา
 มานรตา มานสํมูทิตา ตํ ตถาคคเตน มานวินเย ชมฺเม เทถียมานเน
 สุตฺตํ โสทฺหติ อญฺเญจิตฺตํ อปฺปจฺเปติ ตถาคคตฺถํ ภิกฺขเว
 อรหโต สํมาสํมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อํ ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมฺโม
 ปาตุภาวติ ฯ อนุปสํมารามา ภิกฺขเว ปชา อนุปสํมรตา อนุปสํม-
 มูทิตา ตํ ตถาคคเตน โอปสํมิเก ชมฺเม เทถียมานเน สุตฺตํ โสทฺหติ
 อญฺเญจิตฺตํ อปฺปจฺเปติ ตถาคคตฺถํ ภิกฺขเว อรหโต
 สํมาสํมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อํ ตฺติโย อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมฺโม ปาตุ-
 ภาวติ ฯ อวิชฺชาคตา ภิกฺขเว ปชา อนุชฺชาตา ปรีโยเทฐา ตํ ตถา-
 คคเตน อวิชฺชาวินเย ชมฺเม เทถียมานเน สุตฺตํ โสทฺหติ อญ-
 เญจิตฺตํ อปฺปจฺเปติ ตถาคคตฺถํ ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมพุทฺธสฺส
 ปาตุภาวา อํ จตุตฺถํ อจฺฉริโย อพฺพุตฺตมฺโม ปาตุภาวติ ฯ ตถาคคตฺถํ
 ภิกฺขเว อรหโต สํมาสํมพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อิมํ จตุตฺถํ อจฺฉริยา
 อพฺพุตฺตมฺมา ปาตุภาวนตฺติ ฯ

[๓๒๘] จตุตฺถนิပါတํ ภิกฺขเว อจฺฉริยา อพฺพุตฺตมฺมา อานนฺเต
 กตเม จตุตฺถํ สจฺเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุปริสา อานนฺทํ ทสฺสํนํ อปฺป-
 กมฺมํ ทสฺสํนํ ตํ อตฺตมฺนา โหติ ตตฺถ เจ อานนฺโท
 ชมฺมํ ภาสฺติ ภาสฺสํนํ ตํ อตฺตมฺนา โหติ อตฺตํภาวํ ภิกฺขเว

โหติ อถ ราชชา จกุกวตุตฺติ ตฺนุหํ ภาวติ ฯ สํเจ ภิกฺขเว คหปติ-
ปริสฺสา ราชานํ จกุกวตุตฺติ ทสฺสํนาย อุปสํกมตฺติ ทสฺสํเนนํ สํ
อตุตฺตมนา โหติ ตตฺถ เจ ราชชา จกุกวตุตฺติ ภาสฺติ ภาสฺสึเตนํ
สํ อตุตฺตมนา โหติ อติตฺตาว ภิกฺขเว คหปติปริสฺสา โหติ อถ
ราชชา จกุกวตุตฺติ ตฺนุหํ ภาวติ ฯ สํเจ ภิกฺขเว สมนฺนปริสฺสา ราชานํ
จกุกวตุตฺติ ทสฺสํนาย อุปสํกมตฺติ ทสฺสํเนนํ สํ อตุตฺตมนา โหติ
ตตฺถ เจ ราชชา จกุกวตุตฺติ ภาสฺติ ภาสฺสึเตนํ สํ อตุตฺตมนา โหติ
อติตฺตาว ภิกฺขเว สมนฺนปริสฺสา โหติ อถ ราชชา จกุกวตุตฺติ ตฺนุหํ ภาวติ ฯ
อิมे โช ภิกฺขเว จตุตฺตาว อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมฺมา วนฺนเว จกุกวตุตฺติมุหิ ฯ
เอวเมว โช ภิกฺขเว จตุตฺตาว อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมฺมา วนฺนเว กตฺตเม
จตุตฺตาว สํเจ ภิกฺขุปริสฺสา วนฺนํ ทสฺสํนาย อุปสํกมตฺติ ทสฺสํเนนํ
สํ อตุตฺตมนา โหติ ตตฺถ เจ วนฺนํโท ฆมฺมํ ภาสฺติ ภาสฺสึเตนํ
สํ อตุตฺตมนา โหติ อติตฺตาว ภิกฺขเว ภิกฺขุปริสฺสา โหติ อถ
วนฺนํโท ตฺนุหํ ภาวติ ฯ สํเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุปริสฺสา ... ฯ สํเจ ภิกฺขเว
อุปาตฺถปริสฺสา ... ฯ สํเจ ภิกฺขเว อุปาตฺถปริสฺสา วนฺนํ ทสฺสํนาย
อุปสํกมตฺติ ทสฺสํเนนํ สํ อตุตฺตมนา โหติ ตตฺถ เจ วนฺนํโท
ฆมฺมํ ภาสฺติ ภาสฺสึเตนํ สํ อตุตฺตมนา โหติ อติตฺตาว ภิกฺขเว
อุปาตฺถปริสฺสา โหติ อถ วนฺนํโท ตฺนุหํ ภาวติ ฯ อิมे โช ภิกฺขเว
จตุตฺตาว อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมฺมา วนฺนเวติ ฯ

ภยวคฺโค คติโย ฯ

ปุคฺคตวคฺโค จตุตฺโถ

[๑๓๓] จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคตา ตํโถ สํวิชฺชมาเน โสถสฺมิ
 กตเม จตุตาโร อธิ ภิกฺขเว เขจฺจุจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ
 สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ
 อปฺปหีนานิ โหนฺติ ภวปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ ฯ
 อธิ ปน ภิกฺขเว เขจฺจุจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหี-
 นานิ โหนฺติ อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ
 ภวปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว
 เขจฺจุจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ
 อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ ภวปฏฺฐาภิกานิ สญ-
 โฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว เขจฺจุจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส
 โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ
 สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ ภวปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ
 โหนฺติ ฯ กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ อป-
 ปหีนานิ อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ ภวปฏฺฐา-
 ภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ สกทาคามิสฺส อิมสฺส โห ภิกฺขเว
 ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ อฺยุปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ
 สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ ภวปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ ฯ
 กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคตสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ อฺยุ-
 ปฺปตฺติปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ ภวปฏฺฐาภิกานิ สญฺโฆชน-

นานิ อပ္ปหีนานิ อุกุทโธตตัง อกนิฏฐคามินิ อิมสัง โข ภิกขเว
 ปุคฺคตตัง โอรมุภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ อูปฺปตฺติปฏิทาภิกานิ
 สญฺโฆชนานิ อပ္ปหีนานิ ภวปฏิทาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อပ္ปหีนานิ ฯ
 กตมสัง ภิกขเว ปุคฺคตตัง โอรมุภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ
 อูปฺปตฺติปฏิทาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ ภวปฏิทาภิกานิ สญฺโฆ-
 ชนานิ อပ္ปหีนานิ อนฺตรปารินิพฺพายิสัง อิมสัง โข ภิกขเว
 ปุคฺคตตัง โอรมุภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ อูปฺปตฺติปฏิทาภิกานิ
 สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ ภวปฏิทาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อပ္ปหีนานิ ฯ
 กตมสัง ภิกขเว ปุคฺคตตัง โอรมุภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ
 อูปฺปตฺติปฏิทาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ ภวปฏิทาภิกานิ สญฺโฆ-
 ชนานิ ปหีนานิ อรโหโต ธีณาสวสัง^๑ อิมสัง โข ภิกขเว ปุคฺคตตัง
 โอรมุภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ อูปฺปตฺติปฏิทาภิกานิ สญฺโฆ-
 ชนานิ ปหีนานิ ภวปฏิทาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ ฯ อิเม โข
 ภิกขเว จตุตฺตาริ ปุคฺคตฺตา สนฺโตะ สัมวิชฺชมานา โลกสฺมิมฺหิ ฯ

[๑๓๒] จตุตฺตาริเม ภิกขเว ปุคฺคตฺตา สนฺโตะ สัมวิชฺชมานา โลกสฺมิมฺหิ
 กตเม จตุตฺตาริ ยุตฺตปฏฺฐาโกณิ น มุตฺตปฏฺฐาโกณิ มุตฺตปฏฺฐาโกณิ
 น ยุตฺตปฏฺฐาโกณิ ยุตฺตปฏฺฐาโกณิ จ มุตฺตปฏฺฐาโกณิ จ เวน
 ยุตฺตปฏฺฐาโกณิ น มุตฺตปฏฺฐาโกณิ อิเม โข ภิกขเว จตุตฺตาริ
 ปุคฺคตฺตา สนฺโตะ สัมวิชฺชมานา โลกสฺมิมฺหิ ฯ

[๓๓๓] จตุตถารโห ภิกขเว ปุคฺคตา สฺนฺโต สํวรัชฺชํมานา โสกสุมํ
กตเม จตุตถารโห อุกฺขมฺมิตฺตญฺญู วิปจิตฺตญฺญู เนยฺโย ปทปรโม
ธมฺโม โส ภิกขเว จตุตถารโห ปุคฺคตา สฺนฺโต สํวรัชฺชํมานา โสกสุมินฺนํ ฯ

[๑๓๔] จตุตถาโรเม ภิกขเว ปุคฺคตา ส่นโต ส่วิชฌมานา โลกสุม്മိ
กตเม จตุตถาโร อฏฺฐจானผลุปชีวீ น กมฺมุณผลุปชีวී กมฺมุณผลุปชีวී
น อฏฺฐจານผลุปชีวී อฏฺฐจານผลุปชีวී เจว กมฺมุณผลุปชีวී จ เนว
อฏฺฐจານผลุปชีวී น กมฺมุณผลุปชีวී อึเเม โส ภิกขเว จตุตถาโร ปุคฺคตา
ສ່ນຕົ ສ້ວິຈຊມານາ ໂລກສຸມິນຕີ າ

[๓๕] จตุตถาโรเม ภิกขเว ปุคฺคตา สันโต สํวิขฺขมานา โลกสฺมึ
กตเม จตุตถาโร สํวชฺโซ วชฺชพฺพุโต อปฺปวชฺโซ อนวชฺโซ ฯ
กถนฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต สํวชฺโซ โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ
ปุคฺคโต สํวชฺเสน กายกมฺเมเน สมนฺนาคโต โหติ สํวชฺเสน
วจฺจกมฺเมเน สมนฺนาคโต โหติ สํวชฺเสน มโนกมฺเมเน สมนฺนาคโต
โหติ เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโต สํวชฺโซ โหติ ฯ กถนฺจ ภิกขเว
ปุคฺคโต วชฺชพฺพุโต โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต สํวชฺเสน
พฺพุตํ กายกมฺเมเน สมนฺนาคโต โหติ อปฺปํ อนวชฺเสน สํวชฺเสน
พฺพุตํ วจฺจกมฺเมเน สมนฺนาคโต โหติ อปฺปํ อนวชฺเสน สํวชฺเสน
พฺพุตํ มโนกมฺเมเน สมนฺนาคโต โหติ อปฺปํ อนวชฺเสน เอวํ โข
ภิกขเว ปุคฺคโต วชฺชพฺพุโต โหติ ฯ กถนฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต อปฺปวชฺโซ
โหติ อธิ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อนวชฺเสน พฺพุตํ กายกมฺเมเน

๓๘๔ ต่อกุณนุคมีฏเฐ ของคุตตะกนิทายสัฏฐ จตุกุกนิปาโต [๓๖

สมนุณาคโต โหติ อปเปี ส้าวชฺเชน อนวชฺเชน พหุติ วัจจกมฺเมน
สมนุณาคโต โหติ อปเปี ส้าวชฺเชน อนวชฺเชน พหุติ มโนกมฺเมน
สมนุณาคโต โหติ อปเปี ส้าวชฺเชน เหวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต
อปฺปวชฺชโห โหติ ฯ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อนวชฺชโห โหติ อีช
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อนวชฺเชน กายกมฺเมน สมนุณาคโต โหติ
อนวชฺเชน วัจจกมฺเมน สมนุณาคโต โหติ อนวชฺเชน มโนกมฺเมน
สมนุณาคโต โหติ เหวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต อนวชฺชโห โหติ ฯ
อิมเ ช ภิกฺขเว จตุตฺตาริ ปุคฺคตฺตา สันโต สัวิชฺชमानา โลกธุมินฺติ ฯ

[๓๖] จตุตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตฺตา สันโต สัวิชฺชमानา โลกธุมิ
กตเม จตุตฺตาริ อีช ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต สัเตสฺสุ น ปริปุรการ์
โหติ สฺมาชิธุมิ น ปริปุรการ์ ปณฺณาย น ปริปุรการ์ อีช
ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต สัเตสฺสุ ปริปุรการ์ โหติ สฺมาชิธุมิ
น ปริปุรการ์ ปณฺณาย น ปริปุรการ์ อีช ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปุคฺคโต สัเตสฺสุ ปริปุรการ์ โหติ สฺมาชิธุมิ ปริปุรการ์ ปณฺณาย
น ปริปุรการ์ อีช ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต สัเตสฺสุ ปริปุรการ์
โหติ สฺมาชิธุมิ ปริปุรการ์ ปณฺณาย ปริปุรการ์ ฯ อิมเ ช
ภิกฺขเว จตุตฺตาริ ปุคฺคตฺตา สันโต สัวิชฺชमानา โลกธุมินฺติ ฯ

[๓๗] จตุตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคตฺตา สันโต สัวิชฺชमानา โลกธุมิ
กตเม จตุตฺตาริ อีช ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต น สัถฺตฺต
โหติ น สัถฺตฺตปเตยฺโย น สฺมาชิทฺตฺต โหติ น สฺมาชิทฺตปเตยฺโย

น ปณฺณาคฺรุ โหติ น ปณฺณาชิปเตยฺโย อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโຈ
 ปุคฺคโต สํสฺสคฺรุ โหติ สํสฺสาชิปเตยฺโย น สฺมาธคฺรุ โหติ น สฺมา-
 ธาชิปเตยฺโย น ปณฺณาคฺรุ โหติ น ปณฺณาชิปเตยฺโย อธิ ปน
 ภิกฺขเว เอกจฺโຈ ปุคฺคโต สํสฺสคฺรุ โหติ สํสฺสาชิปเตยฺโย สฺมาธคฺรุ
 โหติ สฺมาธาชิปเตยฺโย น ปณฺณาคฺรุ โหติ น ปณฺณาชิปเตยฺโย
 อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโຈ ปุคฺคโต สํสฺสคฺรุ โหติ สํสฺสาชิปเตยฺโย
 สฺมาธคฺรุ โหติ สฺมาธาชิปเตยฺโย ปณฺณาคฺรุ โหติ ปณฺณาชิปเตยฺโย
 อิมे โห ภิกฺขเว จตุตฺถาวโร ปุคฺคตสฺส สํสฺสคฺโร สํสฺสชฺชมานา โถถสํมิตฺติ ฯ

[๓๓๘] จตุตฺถาวโร ภิกฺขเว ปุคฺคตสฺส สํสฺสคฺโร สํสฺสชฺชมานา โถถสํมิตฺติ
 กถเม จตุตฺถาวโร นิกฺกขจฺกาลโย อนิกฺกขจฺจิตฺโต อนิกฺกขจฺกาลโย
 นิกฺกขจฺจิตฺโต อนิกฺกขจฺกาลโย ฯ อนิกฺกขจฺจิตฺโต ฯ นิกฺกขจฺกาลโย
 ฯ นิกฺกขจฺจิตฺโต ฯ ๑ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต นิกฺกขจฺกาลโย โหติ
 อนิกฺกขจฺจิตฺโต อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโຈ ปุคฺคโต อรพฺพณวนปตฺตานิ
 ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวติ โส ตตฺถ กามวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ
 พฺยาปาตวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ วิหํสาวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ เอวํ โห ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต นิกฺกขจฺกาลโย โหติ อนิกฺกขจฺจิตฺโต ๑ กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 อนิกฺกขจฺกาลโย โหติ นิกฺกขจฺจิตฺโต อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโຈ ปุคฺคโต
 นนฺหว โห อรพฺพณวนปตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวติ โส
 ตตฺถ เนกขมฺมวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ อพฺยาปาตวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ อวิหิ-
 สํสาวิตกฺกมฺปี วิตกฺกเกติ เอวํ โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต อนิกฺกขจฺกาลโย

โหติ นิภกฺขจิจฺจุโต ๑ กถญฯ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อนิภกฺขจกาโย ๑
 โหติ อนิภกฺขจิจฺจุโต ๑ อธิ ภิกฺขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต นนฺหว
 ไช อรณฺณวณฺสปตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺเฐวติ โส ตตฺถ
 กามวิตถกฺกํ วิตถฺเกติ พฺยาปาทวิตถกฺกํ วิตถฺเกติ วิหิตฺถาวิตถกฺกํ
 วิตถฺเกติ เหว ไช ภิกฺขเว ปุคฺคโต อนิภกฺขจกาโย ๑ โหติ
 อนิภกฺขจิจฺจุโต ๑ ๑ กถญฯ ภิกฺขเว ปุคฺคโต นิภกฺขจกาโย ๑ โหติ
 นิภกฺขจิจฺจุโต ๑ อธิ ภิกฺขเว เขกฺขโจ ปุคฺคโต อรณฺณวณฺสปตฺตานิ
 ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺเฐวติ โส ตตฺถ เนกฺขมฺมวิตถกฺกํ วิตถฺเกติ
 อพฺยาปาทวิตถกฺกํ วิตถฺเกติ อวิหิตฺถาวิตถกฺกํ วิตถฺเกติ เหว ไช
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต นิภกฺขจกาโย ๑ โหติ นิภกฺขจิจฺจุโต ๑ ๑ อิม ไช
 ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคตา สฺนโต สํวิชฺชมานา โถกฺกมฺมิตฺติ ๑

[๑๓๘] จตฺตาริเม ภิกฺขเว ชมฺมกถิกา กถเม จตฺตาริ อธิ
 ภิกฺขเว เขกฺขโจ ชมฺมกถิกิ อปฺปญฺญฯ ภาสฺติ อสฺหิตญฺฯ ปริสา ๑
 น กุสฺสตา โหติ สหิตาสฺหิตสฺส เขวฺวโป ภิกฺขเว ชมฺมกถิกิ
 เขวฺวปาย ปริสาย ชมฺมกถิกิเทวฺว สํ ๑ จจฺฉติ ๑ อธิ ปน ภิกฺขเว
 เขกฺขโจ ชมฺมกถิกิ อปฺปญฺญฯ ภาสฺติ สหิตญฺฯ ปริสา ๑ กุสฺสตา
 โหติ สหิตาสฺหิตสฺส เขวฺวโป ภิกฺขเว ชมฺมกถิกิ เขวฺวปาย
 ปริสาย ชมฺมกถิกิเทวฺว สํ ๑ จจฺฉติ ๑ อธิ ปน ภิกฺขเว เขกฺขโจ
 ชมฺมกถิกิ พหุญฺญฯ ภาสฺติ อสฺหิตญฺฯ ปริสา ๑ น กุสฺสตา โหติ
 สหิตาสฺหิตสฺส เขวฺวโป ภิกฺขเว ชมฺมกถิกิ เขวฺวปาย ปริสาย

ชฺมุมนทิกโกเตว สํชํ คจฺจนฺติ ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจะ ชฺมุมนทิกโก
พหุญฺจ ภาสฺสํ สหิตฺตญฺจ ปริสา จ กุสฺสตา โหติ สหิตฺตาสหิตฺตํ
เอวรูปํ ภิกฺขเว ชฺมุมนทิกโก เอวรูปาย ปริสาช ชฺมุมนทิกโกเตว
สํชํ คจฺจนฺติ ฯ อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตาริ ชฺมุมนทิกกาติ ฯ

[๑๔๐] จตฺตาริเม ภิกฺขเว วาที่ กตฺเม จตฺตาริ อตฺถิ
ภิกฺขเว วาที่ อตฺถโต ปริยาทานํ คจฺจนฺติ โน พุชฺชนโต อตฺถิ
ภิกฺขเว วาที่ พุชฺชนโต ปริยาทานํ คจฺจนฺติ โน อตฺถโต อตฺถิ
ภิกฺขเว วาที่ อตฺถโต จ พุชฺชนโต จ ปริยาทานํ คจฺจนฺติ อตฺถิ
ภิกฺขเว วาที่ เณว อตฺถโต โน พุชฺชนโต ปริยาทานํ คจฺจนฺติ
อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตาริ วาที่ อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส
ยํ จตุหิ ปฏฺฐิสฺสภิกฺกาหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อตฺถโต वा พุชฺชนโต
วา ปริยาทานํ คจฺจนฺตยาติ ฯ

ปุกฺกสวคฺโค จตฺตโร ฯ

อากาหคฺโค ปญฺจโม

[๑๔๑] จตฺตโส อิมํ ภิกฺขเว อากา กตฺมา จตฺตโส จน-
ทากา สุริยาภา อคฺคาภา ปณฺณวภา อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตโส
อากา เอกทกฺกํ ภิกฺขเว อิมาสํ จตฺตสฺสนํ อากานํ ยทิทํ
ปณฺณวภาติ ฯ

[๑๔๒] จตฺตโส อิมํ ภิกฺขเว ปภา กตฺมา จตฺตโส จน-

กาเถน ชมมธัสวณั กเถน ชมมธากจณา กเถน ธมโถ กเถน
 วิปัสสนา อิมะ โช ภิกขเว จตุตถาโร กถา สัมมาภาวียมาเน
 สัมมาอนุปริวคตียมาเน อนุปุพฺเพน อาสวณั ชยั ปาเปเนติ เสนฺยถาบี
 ภิกขเว อุปริปพฺพเต กุตฺตผลิตฺเต เทเว วสฺสเนเต อุกกั ยถานินฺนํ
 ปวคตมานั ปพฺพตกนฺทรปทราชา ปริปุเรติ ปพฺพตกนฺทรปทราชา
 ปริปุรา กุสฺสพฺเพ ปริปุเรเนติ กุสฺสพฺภา ปริปุรา มหาโสพฺเพ ปริปุ-
 เรเนติ มหาโสพฺภา ปริปุรา กุณฺนทโย ปริปุเรเนติ กุณฺนทโย ปริปุรา
 มหานทโย ปริปุเรเนติ มหานทโย ปริปุรา สํมุตฺตสาคริ ปริปุเรเนติ
 เอวเมว โช ภิกขเว อิมะ จตุตถาโร กถา สัมมาภาวียมาเน สัมมา-
 อนุปริวคตียมาเน อนุปุพฺเพน อาสวณั ชยั ปาเปเนตฺติ ฯ

[๑๔๘] จตุตถาริมานิ ภิกขเว วจฺจุจฺจริตานิ กถมานิ จตุตถาริ
 มุสาวาโท มีสฺสนา วาจา ฆรุสา วาจา สัมมปฺปตาโป อิมานิ โช
 ภิกขเว จตุตถาริ วจฺจุจฺจริตานีติ ฯ

[๑๔๙] จตุตถาริมานิ ภิกขเว วจฺจุจฺจริตานิ กถมานิ จตุตถาริ
 สจฺจวาจา อปฺปีสฺสนวาจา สณฺหวาจา มนุตาภาสา อิมานิ โช ภิกขเว
 จตุตถาริ วจฺจุจฺจริตานีติ ฯ

[๑๕๐] จตุตถาโรเม ภิกขเว สารา กถเม จตุตถาโร สัสสํ
 สมาริสํโร ปณฺณาสํโร วิมุตฺติสํโร อิมะ โช ภิกขเว จตุตถาโร สาราติ ฯ

อากาหคโค ปญจโม ฯ

คติโย ปณฺณาสโก นิฏฺฐิโค

จตุตถปณฺนาสโก อินฺทริยวคฺโค ปจฺจโม

[๑๕๑] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว อินฺทริยานิ กตมานิ จตุตฺตาริ
 สํทฺธิสํทฺธิมํ วิริยสํทฺธิมํ สมาริณฺทฺธิมํ ปณฺณินฺทฺธิมํ^๑ ยิมานิ โข ภิกฺขเว
 จตุตฺตาริ อินฺทริยานํติ ฯ

[๑๕๒] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว พถานิ กตมานิ จตุตฺตาริ สํทฺธา-
 พถํ วิริยพถํ สมาริพถํ ปณฺณพถํ^๒ ยิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตฺตาริ
 พถานํติ ฯ

[๑๕๓] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว พถานิ กตมานิ จตุตฺตาริ ปณฺญา-
 พถํ วิริยพถํ อนนฺตฺตพถํ สํกฺคาหพถํ ยิมานิ โข ภิกฺขเว
 จตุตฺตาริ พถานํติ ฯ

[๑๕๔] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว พถานิ กตมานิ จตุตฺตาริ สํตฺธิพถํ
 สมาริพถํ อนนฺตฺตพถํ สํกฺคาหพถํ ยิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตฺตาริ
 พถานํติ ฯ

[๑๕๕] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว พถานิ กตมานิ จตุตฺตาริ ปฏฺิ-
 สํชานพถํ ภาวนาพถํ อนนฺตฺตพถํ สํกฺคาหพถํ ยิมานิ โข ภิกฺขเว
 จตุตฺตาริ พถานํติ ฯ

[๑๕๖] จตุตถํมานิ ภิกฺขเว กปฺปสํสํ อสํชเยยฺยานิ กตมานิ
 จตุตฺตาริ ยทา ภิกฺขเว กปฺโป สํวฏฺฏิ^๓ ติฏฺฐจฺติ^๔ ตํ น สํกัรํ

๑ บ.พ. สติสทฺธิมํ ๒ บ.พ. สติพถํ ๓ บ.พ. สํวฏฺฏติ ๔ บ.พ. นตฺติ ฯ

สัมผัสคุณุ เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตํนํตี วา เอเต-
 ตฺตทานิ วสุตฺถังหสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตสฺหสุตฺถังนํตี วา ยทา
 ภิกฺขเว กมฺโป ติวฺวญฺญจํยํ^๗ ติวฺวจฺติ ตํ น สุกฺมํ สัมผัสคุณุ เอเตตฺตทานิ
 วสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตํนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังหสุตฺถังนํตี
 วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตสฺหสุตฺถังนํตี วา ยทา ภิกฺขเว กมฺโป ติวฺวญฺญ^๘
 ติวฺวจฺติ ตํ น สุกฺมํ สัมผัสคุณุ เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ
 วสุตฺถังตํนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังหสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังต-
 สฺหสุตฺถังนํตี วา ยทา ภิกฺขเว กมฺโป ติวฺวญฺญจํยํ^๙ ติวฺวจฺติ ตํ น
 สุกฺมํ สัมผัสคุณุ เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตํนํตี วา
 เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังหสุตฺถังนํตี วา เอเตตฺตทานิ วสุตฺถังตสฺหสุตฺถังนํตี วา
 อิมานิ โห ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺปสฺส ฆตฺตฺตฺตฺตํนํตี ฯ

[๑๕๗] เทวเม ภิกฺขเว โรคา กตเม เทว กายิกो จ โรโค
 เจตสิกโก จ โรโค ทิสฺสํเนติ ภิกฺขเว สत्ตฺตา กายิกเน โรเคน เขถิมิ
 วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา เทวเม วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา
 ตังณิมิ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา จตฺตาริมิ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิ
 ชาณมานา ปณฺจิมิ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา ทสฺสํ วสฺสํ
 อโรคํ ปฏฺิชาณมานา วีสฺสํ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา คัสสํ
 วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา จตฺตาสํ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา
 ปณฺวาสํ วสฺสํ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา วสฺสํคํ ภิกฺขเว อโรคํ

• บ. พ. ล้าโน ๑ ๒ บ. พ. วิญญู ๑ ๓ บ. พ. วิญญู ๑

ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

[๑๕๘] ตถ ร ไซ ยสฺมา สารีปฺตโต ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ อากุโส
ภิกฺขโวจิตฺติ ฯ อากุโสติ ไซ เต ภิกฺขุ ยสฺมโต สารีปฺตตสฺส ปจ-
จสฺสสํ ไซ ยสฺมา สารีปฺตโต เขตทวโจ โย หิ โกจิ อากุโส
ภิกฺขุ วา ภิกฺขุโน วา จตฺตารอ ชฺมุเม อตฺตนิ สมนุสฺสํติ นิฏฺฐ-
เมตฺถ คนฺตพฺพํ ปริหายามิ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ ปริหานเมตฺถํ วุตฺตํ
ภควตา กตเม จตฺตารอ รากเวปฺปุตฺตํ โทสเวปฺปุตฺตํ โมหเวปฺปุตฺตํ
คมภีเรสฺสุ ไซ ปนสฺส จานาสาเนสฺสุ ปญฺญาจกฺขุ นภกฺมตฺติ โย หิ
โกจิ อากุโส ภิกฺขุ วา ภิกฺขุโน วา อิมะ จตฺตารอ ชฺมุเม อตฺตนิ
สมนุสฺสํติ นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ ปริหายามิ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ
ปริหานเมตฺถํ วุตฺตํ ภควตา โย หิ โกจิ อากุโส ภิกฺขุ วา ภิกฺขุโน
วา จตฺตารอ ชฺมุเม อตฺตนิ สมนุสฺสํติ นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ น
ปริหายามิ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ อปริหานเมตฺถํ วุตฺตํ ภควตา กตเม
จตฺตารอ รากคนฺตํ โทสคนฺตํ โมหคนฺตํ คมภีเรสฺสุ ไซ ปนสฺส
จานาสาเนสฺสุ ปญฺญาจกฺขุ กมตฺติ โย หิ โกจิ อากุโส ภิกฺขุ วา
ภิกฺขุโน วา อิมะ จตฺตารอ ชฺมุเม อตฺตนิ สมนุสฺสํติ นิฏฺฐเมตฺถ
คนฺตพฺพํ น ปริหายามิ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ อปริหานเมตฺถํ วุตฺตํ
ภควตาทิ ฯ

[๑๕๙] เถกํ สมนํ ยสฺมา อานนฺโต โกสฺมพฺพิยํ วิหริติ โฆธิ-

นิสฺสชฺช โห อายสฺมา อานนฺโท ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ ออาหารสฺมฺภุโต
 อยํ ภคินี กาโย ออาหารํ นิสฺสําย ออาหารโ ปหาตพฺโพ ตณฺหา-
 สฺมฺภุโต อยํ ภคินี กาโย ตณฺหํ นิสฺสําย ตณฺหา ปหาตพฺพา
 มานสฺมฺภุโต อยํ ภคินี กาโย มานํ นิสฺสําย มาโน ปหาตพฺโพ
 เมถุนสฺมฺภุโต อยํ ภคินี กาโย เมถุนโ ปหาตพฺโพ เมถุนโ
 เสตฺตฺวาโต วุตฺโต ภคฺวตา ฯ ออาหารสฺมฺภุโต อยํ ภคินี กาโย ออาหารํ
 นิสฺสําย ออาหารโ ปหาตพฺโพติ อิติ โห ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเฑเจตํ ปฏิจฺจุ
 วุตฺตํ อิท ภคินี ภิกฺขุ ปฏิสํสา โยนิโส ออาหารํ ออาหารเวติ แฉ
 ทวายน น มทายน น มนุสฺสทนาย น วิมฺบุสํนาย ยาวเทว อิมสฺส
 กายสฺส จิตฺติยา ยวปนาย วิหิสฺสปรตฺติยา พุทฺธมฺจริยานุคฺคทนาย อิติ
 ปุราณณฺเจ เวทนํ ปฏิจฺจุทวามิ นวณฺเจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสํามิ ยาทฺวา
 จ เม ภวิสฺสํติ อนนฺตฺตวตา จ ฆาสฺสํวิหาโร จาติ โส อปเรน สม-
 เยน ออาหารํ นิสฺสําย ออาหารํ ปชฺหติ ออาหารสฺมฺภุโต อยํ ภคินี
 กาโย ออาหารํ นิสฺสําย ออาหารโ ปหาตพฺโพติ อิติ ยนตํ วุตฺตํ อิท-
 เมตํ ปฏิจฺจุ วุตฺตํ ฯ ตณฺหาสฺมฺภุโต อยํ ภคินี กาโย ตณฺหํ
 นิสฺสําย ตณฺหา ปหาตพฺพาติ อิติ โห ปเนตํ วุตฺตํ กิณฺเฑเจตํ ปฏิจฺจุ
 วุตฺตํ อิท ภคินี ภิกฺขุ สฺสณฺาติ อิตฺตุนฺนาโม กิร ภิกฺขุ อาสวณฺํ
 ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺุตฺติํ ปณฺณาวิมฺุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภินฺญา
 สจฺจนิทฺทวตา อุปสํมุปชฺช วิหรตฺติ ตสฺส เอวํ โหติ กทาสฺสํ นาม

อายคิ สัมมวยาติ ๑ ตคฺช ทิ ภาคินิ อจฺจโย อจฺจคมา ยถาพาลํ
 ยถามุพฺพํ ยถาอภุสํ ยา ตฺวํ เขวมกาสี ยโต ๑ ไช ตฺวํ
 ภาคินิ อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺสุวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรสี ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ปฏิกุคฺคณฺหา ม ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
 อจฺจยโต ทิสฺสุวา ยถาธมฺมํ ปฏิกโรติ อายคิ สัมมว ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

[๑๖๐] สํคโต วา ภิกฺขเว โถเก ติฏฺฐมาโน สํคตวินโย วา
 ตทสฺส พุทฺธานํ พุทฺธานํ พุทฺธานํ โถกานํ กมฺปาย อตฺถาย หิตาย สํชย
 เทวมนุสฺสํ กตโม ๑ ภิกฺขเว สํคโต อธิ ภิกฺขเว ตถาคโต
 โถเก อปฺปชฺชติ อรหํ สํมาสัมพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สํคโต
 โถกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสํ พุทฺโธ ภาว
 อโย ภิกฺขเว สํคโต ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว สํคตวินโย โส ธมฺม
 เทเสติ อวทิกถฺยานํ มชฺฌิกถฺยานํ ปริโยสานกถฺยานํ สํคตํ สํพยุชนํ
 เกวลปริปุณฺณํ ปริสฺสํ พุทฺธมจฺริยํ ปกาเสติ อโย ภิกฺขเว สํคตวินโย ๑
 ๑๖๐] สํคโต วา ภิกฺขเว โถเก ติฏฺฐมาโน สํคตวินโย วา ตทสฺส
 พุทฺธานํ พุทฺธานํ พุทฺธานํ โถกานํ กมฺปาย อตฺถาย หิตาย สํชย เทว-
 มนุสฺสํ ๑

จตุตฺถารเม ภิกฺขเว ธมฺมา สทฺธมฺมสฺส สํโมสํชย อนฺตรธานาย
 สํวตฺตุนฺติ กตเม จตุตฺถาร อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทคฺคหิตํ สํวตฺตุนฺติ
 ปริยาปฺณเมหิ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

สฺสโย โหติ อยํ ภิกฺขเว ปจโม ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสฺม-
 โมธาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺวจา
 โหติ โสวจสฺสกรณฺเห ฆมฺเมหิ สมนฺนาคตา ขมา ปทกฺขิณคฺคาหิโน
 อนุสาสนํ อยํ ภิกฺขเว ทฺติโย ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสฺมโมธาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว เย เต ภิกฺขุ พหุสฺสฺสกา
 อากตาคมา ฆมฺมธฺวา วินยธฺวา มาติกาธฺวา เต สทฺธจํ สุตฺตุนฺทํ
 ปรํ วาเจนฺทึ เตสํ อจฺจุเยน อจฺฉินฺนมฺมตฺโต สุตฺตุนฺโต โหติ สปุ-
 ปฺปฺปฺยสฺสวโร อยํ ภิกฺขเว ตติโย ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสฺมโมธาย
 อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว เถวา ภิกฺขุ น พหุสฺสกา
 โหนฺติ น สํถตฺติกา โอกฺกมเน นิกฺขิตฺตธฺรา ปวิเวगे ปุพฺพพฺพคฺมา วิริยํ
 อารภนฺติ อปฺปฺปฺยสฺสํ ปคฺติยา อนนฺตคฺสฺสํ อธิคฺมาย อสฺสจฺฉนฺตคฺสฺสํ
 สจฺฉนฺตคฺสฺสํ เตสํ ปจฺฉินฺนา ชนตา ทิฏฺฐจํญฺคตํ อปฺปชฺชติ สํปี โหติ
 น พหุสฺสกา น สํถตฺติกา โอกฺกมเน นิกฺขิตฺตธฺรา ปวิเวगे ปุพฺพพฺพคฺมา
 วิริยํ อารภนฺติ อปฺปฺปฺยสฺสํ ปคฺติยา อนนฺตคฺสฺสํ อธิคฺมาย อสฺสจฺฉนฺตคฺสฺสํ
 สจฺฉนฺตคฺสฺสํ อยํ ภิกฺขเว จตุตฺถโก ฆมฺโม สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสฺม-
 โมธาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ อิมเ โห ภิกฺขเว จตุตาโร ฆมฺมา
 สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสฺมโมธาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตตฺติ ๑

ปิณฑุริยวคฺโค ปจโม ๑

สฺติเนทฺริยํ สฺมาธินทฺริยํ ปณฺณินทฺริยํ โส อิมสํ ปณฺจนํ อินทฺริ-
 ยานํ อธิมตฺตคฺคตา ชิปฺปํ อนนทฺริยํ ปาปฺปณาคิ อาสวํ ขยา ย อํ
 อจฺจุจติ ภิกฺขเว ทฺถว ปฏฺฐิปปา ชิปฺปาภินฺญา ๑ กตมา ๑ ภิกฺขเว
 สฺฐา ปฏฺฐิปปา ทนฺหาภินฺญา อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ
 วิวิจฺจ อภฺสฺสเถหิ อมฺเมหิ สฺวิตฺถกํ สฺวจารํ วิเวกํ ปิตฺธิสฺสํ ปจฺมํ
 ฌานํ อปฺสํมฺปชฺช วิหริติ วิตถฺกทฺทิจารานํ อปฺสํมา อชฺฌตฺตํ สํม-
 ปฺสํมา ฌเณโสเอกทฺธิภาวํ อวิตถฺกํ อวจารํ สฺมาธินํ ปิตฺธิสฺสํ ทฺติยํ ฌานํ
 อปฺสํมฺปชฺช วิหริติ ปิตฺธิยา ๑ อิจฺฉา อปฺเปกฺขโก ๑ วิหริติ สฺโต
 ๑ สํมฺปชาโน สฺชเวน ภาเยน ปฏฺฐิสฺสเวทติ ยนฺเต อริยา อจฺจุทฺตเนติ
 อปฺเปกฺขโก สฺติมา สฺสววิหริติ ตติยํ ฌานํ อปฺสํมฺปชฺช วิหริติ
 สฺสํสํ ๑ ปหานา ทฺถวสฺสํ ๑ ปหานา ปุพฺพเณ โสมนสฺสํโทมนสฺसानํ
 อตฺถกฺกตมา อตฺถกฺกมสฺสํ อปฺเปกฺขาสฺติปาริสฺสํทฺธิ จตฺตํ ฌานํ อปฺสํมฺปชฺช
 วิหริติ โส อิมานิ ปณฺจ สํกฺขพฺพานิ อปฺนิสฺสํสา ย วิหริติ สฺทฺธวพฺป-
 หิรฺพํ โอคฺคตปฺปพฺปํ วิริยพฺปํ ปณฺณพฺปํ ตสฺสํสิมานิ ปณฺณินทฺริยานิ
 มุทฺฐานิ ปาตุภวณฺติ สฺทฺธินทฺริยํ วิริยินทฺริยํ สฺติเนทฺริยํ สฺมาธินทฺริยํ
 ปณฺณินทฺริยํ โส อิมสํ ปณฺจนํ อินทฺริยานํ มุทฺตคฺคา ทนฺทํ อนนทฺริยํ
 ปาปฺปณาคิ อาสวํ ขยา ย อํ อจฺจุจติ ภิกฺขเว สฺฐา ปฏฺฐิปปา
 ทนฺหาภินฺญา ๑ กตมา ๑ ภิกฺขเว สฺฐา ปฏฺฐิปปา ชิปฺปาภินฺญา อิทฺ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อปฺสํมฺปชฺช
 วิหริติ วิตถฺกทฺทิจารานํ อปฺสํมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ อปฺสํมฺปชฺช

[൧൪൫]

ຈາກສິດ ປຶກສາກາດ ໑

อภินิหารโหมหน่เต้า ปาปกา อกฤษดา ชุมมา อนุวาล์ลเวญย์ คตลล

ปฏีปทานิ กตมํ เถ ปฏีปทํ ชากมฺม อนฺนปาทาย ธาตฺตเวหิ จิตฺตํ
 วิมุตฺตุนฺติ ฯ จตฺตสฺส อีมา ธาตุสฺส โมคฺคตฺถาน ปฏีปทา กตมา
 จตฺตสฺส ทุกฺขา ปฏีปทา ทนฺทาทิเบว ทุกฺขา ปฏีปทา ชีปฺปา-
 ทิเบว สฺสฺสา ปฏีปทา ทนฺทาทิเบว สฺสฺสา ปฏีปทา ชีปฺปาทิเบว
 อีมา โห ธาตุสฺส จตฺตสฺส ปฏีปทา อีมาธํ ธาตุสฺส จตฺตสฺส
 ปฏีปทานิ ยายํ ปฏีปทา สฺสฺสา ชีปฺปาทิเบว อิมํ เม ปฏีปทํ
 ชากมฺม อนฺนปาทาย ธาตฺตเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตุนฺติ ฯ

[๓๖๘] จตุตถารโห ภิกฺขเว ปุคฺคตา สํโตะ สํวชฺชมานา โดกฺขมํ
 กตเม จตุตถารโห อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต ทิฏฺฐเชว รมฺเม
 สํสํขารปรินิพฺพายํ โหติ อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต
 กายสฺส เภทา สํสํขารปรินิพฺพายํ โหติ อธิ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคโต ทิฏฺฐเชว รมฺเม สํสํขารปรินิพฺพายํ โหติ อธิ ปน ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโต กายสฺส เภทา สํสํขารปรินิพฺพายํ โหติ ฯ กถญจ
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต ทิฏฺฐเชว รมฺเม สํสํขารปรินิพฺพายํ โหติ อธิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺสํภานุปสฺสํ กาเย วิหฺรติ อาทาเร ปฏิกฺกตสฺสญฺญํ
 สํพฺพโตเก อนภิตฺตสฺสญฺญํ สํพฺพสํชาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสํ มรณสฺสญฺญา
 โห ปนสฺส อชฺชตฺตํ สุปฺปจิตฺตา โหติ สฺส อิมานิ ปญฺจ เสฏฺฐ-
 พถานิ อุนิสฺสํสา ย วิหฺรติ สทฺธทาพถํ หิรํพถํ โยคฺคตปฺพพถํ วิวียพถํ

พถํ วิริยพถํ ปณณพถํ คตฺถสํมานิ ปณฺณิณฺทริยานิ อธิมคฺคตานิ
 ปาตุภวณฺติ สํทุณฺณทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สฺมาธิณฺทริยํ ปณฺณิณฺทริยํ
 โส อิมํ ปณฺณํ อธิณฺทริยานํ อธิมคฺคตตฺตา ทิฏฺฐเจว ฆมฺเม อสงฺขาร-
 ปรินิพฺพายํ โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต ทิฏฺฐเจว ฆมฺเม อสงฺขาร-
 ปรินิพฺพายํ โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต กายสฺสํ เกทา อสงฺขาร-
 ปรินิพฺพายํ โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑
 ปจฺมํ ฌานํ อปฺสํมุปฺปชฺช วิหริติ วิตฺถกฺกวิจารณ์ํ วุปฺสํมา ๑ เป ๑
 ทุติยํ ฌานํ อปฺสํมุปฺปชฺช วิหริติ ปัตติยา จ วิราคา ๑ เป ๑ ตติยํ
 ฌานํ อปฺสํมุปฺปชฺช วิหริติ สฺสํสฺสํ จ ปหานา ทฺวชฺสํสฺสํ จ ปหานา
 ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ อปฺสํมุปฺปชฺช วิหริติ โส อิมานิ ปณฺจ
 เสฏฺฐพถานิ อฺปนินฺตํสา ย วิหริติ สํทุชฺชาพถํ ทิวิพถํ โยคฺคตฺตปฺพพถํ
 วิริยพถํ ปณณพถํ คตฺถสํมานิ ปณฺณิณฺทริยานิ มุทฺธิ ปาตุภวณฺติ
 สํทุณฺณทริยํ วิริยิณฺทริยํ สติณฺทริยํ สฺมาธิณฺทริยํ ปณฺณิณฺทริยํ โส
 อิมํ ปณฺณํ อธิณฺทริยานํ มุทฺตตฺตา กายสฺสํ เกทา อสงฺขารปรินิพฺพายํ
 โหติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต กายสฺสํ เกทา อสงฺขารปรินิพฺพายํ
 โหติ ๑ อิมํ โช ภิกฺขเว จตฺตาโร ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชमानา
 โลกสฺสมินฺติ ๑

[๓๗๐] เอกํ สมนํ อายสฺมา อานนฺโท โกสฺมปิยํ วิหริติ โฆลิตา-
 ราเม ๑ ตตฺร โช อายสฺมา อานนฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ อวฺสุโส
 ภิกฺขโวติ ๑ อวฺสุโสติ โช เต ภิกฺขุ อายสฺมโต อานนฺทสฺสํ ปจฺจุสฺสํโสสุ ๑

ตปฺปตฺติ พฺยาภโรติ สํพุโส อิมฺหิ จตฺตฺหิ มคฺคฺเทหิ เอเตสํ วา
อณฺณตเรนาติ ฯ

ปฏฺิปปทาวคฺโค ทฺติโย ฯ

สญเจตนิยวคฺโค ทติโย

[๓๗๑] กาเย วา ภิกฺขเว สฺติ กายสญเจตนาเหตุ อปฺปชฺชติ
อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ วาจาเย วา ภิกฺขเว สฺติ วจฺสญเจตนาเหตุ
อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ มเน วา ภิกฺขเว สฺติ มโนสญเจตนาเหตุ
อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ อวิชฺชาปจฺจุยา วา สํมํ วา ตํ
ภิกฺขเว กายสํขารํ อภิสํขโรติ ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ
สฺขทฺทํ ปเว วาตฺถํ ตํ ภิกฺขเว กายสํขารํ อภิสํขโรนฺติ ยํปจฺ-
ยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ สมฺปชานิน วา ตํ ภิกฺขเว
กายสํขารํ อภิสํขโรติ ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ
อสมฺปชานิน วา ตํ ภิกฺขเว กายสํขารํ อภิสํขโรติ ยํปจฺจุยาตฺถํ
ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ สํมํ วา ตํ ภิกฺขเว วจฺสํขารํ
อภิสํขโรติ ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ ปเว
วาตฺถํ ตํ ภิกฺขเว วจฺสํขารํ อภิสํขโรนฺติ ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ
อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ สมฺปชานิน วา ตํ ภิกฺขเว วจฺสํขารํ อภิสํขโรติ
ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สฺขทฺทํ อสมฺปชานิน วา ตํ
ภิกฺขเว วจฺสํขารํ อภิสํขโรติ ยํปจฺจุยาตฺถํ ตํ อปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ

สํวิปฺบุตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ อิมํสํสํ ขวาทํ ภาณเต ภควตา สํชิตฺ-
 เตน ภาสิตสํสํ เอวํ วิตุถาเรน อุตฺถํ อาชานามิ ตตฺร ภาณเต
 ยวายํ อตฺตภาวปฺปฏิทาโก ยสฺมึ อตฺตภาวปฺปฏิทาเก อตฺตสํญฺเจตนา
 กมฺติ โน ปรํสญฺเจตนา อตฺตสํญฺเจตนาเหตุ เตสํ สํตฺตานํ ตมฺหา
 กายา จุติ โหติ ตตฺร ภาณเต ยวายํ อตฺตภาวปฺปฏิทาโก ยสฺมึ
 อตฺตภาวปฺปฏิทาเก ปรํสญฺเจตนา กมฺติ โน อตฺตสํญฺเจตนา ปรํสญ-
 เจตนาเหตุ เตสํ สํตฺตานํ ตมฺหา กายา จุติ โหติ ตตฺร ภาณเต
 ยวายํ อตฺตภาวปฺปฏิทาโก ยสฺมึ อตฺตภาวปฺปฏิทาเก อตฺตสํญฺเจตนา
 จ กมฺติ ปรํสญฺเจตนา จ อตฺตสํญฺเจตนาจปรํสญฺเจตนาจเหตุ เตสํ
 สํตฺตานํ ตมฺหา กายา จุติ โหติ ตตฺร ภาณเต ยวายํ อตฺตภาว-
 ปฺปฏิทาโก ยสฺมึ อตฺตภาวปฺปฏิทาเก เนว อตฺตสํญฺเจตนา กมฺติ โน
 ปรํสญฺเจตนา กตฺเม เตน เทวา ทฺวํจฺจุพฺพาติ ฯ เนวสํญฺญานา-
 สํญฺญายตนฺปคา สํวิปฺบุตฺต เทวา เตน ทฺวํจฺจุพฺพาติ ฯ โก นุ โห
 ภาณเต เหตุ โก ปจฺจุโย เยน มิเชกฺกุเจ สํตฺตา ตมฺหา กายา
 จุตา อาคามิโน โหนฺติ อาคนฺตาโร อิตฺถคฺคํ โก ปน ภาณเต เหตุ
 โก ปจฺจุโย เยน มิเชกฺกุเจ สํตฺตา ตมฺหา กายา จุตา อนา-
 คามิโน โหนฺติ อนาคนฺตาโร อิตฺถคฺคณฺติ ฯ อึช สํวิปฺบุตฺต เอกฺกุสฺสํ
 ปุคฺคตสฺสํ โอรมนฺภาคิยานิ สํญฺโฆชนานิ อปฺปหฺนฺยานิ โหนฺติ โส
 ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม เนวสํญฺญานาสํญฺญายตนํ อปฺปสมฺปชฺช วิหริติ โส
 ตทสฺสํสาเทติ ตํ นิภาเมติ เตน จ วิตุตฺติ อาปชฺชติ ตตฺถ จิโต

ตทริมุโต ตพฺพหุตฺตวิหารี อปฺริหีโน กาลํ กุรฺรฺมานิ เนวสญฺญานา-
สญฺญาตานุคฺคานํ เทวานํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชติ โส ตโต จโต
อากาเม โหติ อากนฺตา อิตฺถคฺคํ อิทฺ ปน สํวรีปฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ปฺคฺคตฺต
โอรฺมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหหนฺติ โส ทิฏฺฐเจว
ธมฺเม เนวสญฺญานาสญฺญาตานุคฺคานํ อุปฺปชฺชติ วิหริติ โส ตทสฺสํสาเทติ
ตํ นิกาเมติ เตนฺ จ วิตุคฺคํ อปฺปชฺชติ ตตฺถ จโต ตทริมุโต
ตพฺพหุตฺตวิหารี อปฺริหีโน กาลํ กุรฺรฺมานิ เนวสญฺญานาสญฺญาตานุคฺคานํ
เทวานํ สหฺพยํ อุปฺปชฺชติ โส ตโต จโต อากาเม โหติ อนา-
กนฺตา อิตฺถคฺคํ อยํ โส สํวรีปฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เหตฺว อยํ ปจฺจุโย เยน
มิเชกฺขเจ สฺตฺตา ตมฺหา กายา จฺตา อากาเมโน โหหนฺติ อากนฺตาโร
อิตฺถคฺคํ อยํ ปน สํวรีปฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เหตฺว อยํ ปจฺจุโย เยน มิเชกฺขเจ
สฺตฺตา ตมฺหา กายา จฺตา อนากาเมโน โหหนฺติ อนากนฺตาโร
อิตฺถคฺคตฺเตติ ฯ

[๑๗๒] ตทฺว โส ขายสฺมา สํวรีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ อากุโส
ภิกฺขโวติ ฯ อากุโสติ โส เต ภิกฺขุ ขายสฺมโต สํวรีปฺตฺตฺต
ปจฺจุโสสุ ฯ ขายสฺมา สํวรีปฺตฺโต เขตฺตโวจ อชฺชมมาสุปฺปมฺพเนน
เม อากุโส อตฺตปฺปฐิสมฺภิกฺขา สจฺฉนิกา อธิโส พุณฺณโส ตมฺหํ
อเนกปริยาเยน อจฺฉิขามิ เทเสมิ (๑) ปณฺญาเปมิ ปฏฺฐาเปมิ จิวรามิ
วิรจามิ อุตฺตฺตํกโรมิ ยสฺส โส ปนสฺส กงฺขา วา วิมฺติ วา

តៃ មំ បណ្ណេន ចអំ វេយ្យាករណេន សំណុំធម្មតោ នៃ ឥត្តា
 យោ នៃ ធម្មានំ សុត្តន្តោ ចកុដ្ឋាស្តប័ណ្ណេន មេ ចាវុតៃ
 ធម្មបទ្ធិស្ថិតិវិញ្ញាណា ឥន្ទ្រិកតា វិចិត្រតៃ បុណ្ណេនតៃ គមអំ ចនេកបរិយា-
 យេន ចាទិកុចារិ ពេសេនិ(១) បណ្ណាបេនិ ប្បទេនិ វិទ្យាមិ វិទ្យាមិ
 ឧត្តតានំកិរិយិ យស្តុតំ វិចិត្រតៃ បណ្ណេន កុចា វា វិមតិ វា តៃ មំ
 បណ្ណេន ចអំ វេយ្យាករណេន សំណុំធម្មតោ នៃ ឥត្តា យោ នៃ
 ធម្មានំ សុត្តន្តោ ចកុដ្ឋាស្តប័ណ្ណេន មេ ចាវុតៃ និរុត្តិកប្បទ្ធិស្ថិតិវិញ្ញាណា
 ឥន្ទ្រិកតា វិចិត្រតៃ បុណ្ណេនតៃ គមអំ ចនេកបរិយាយេន ចាទិកុចារិ
 ពេសេនិ(១) បណ្ណាបេនិ ប្បទេនិ វិទ្យាមិ វិទ្យាមិ ឧត្តតានំកិរិយិ
 យស្តុតំ វិចិត្រតៃ បណ្ណេន កុចា វា វិមតិ វា តៃ មំ បណ្ណេន ចអំ
 វេយ្យាករណេន សំណុំធម្មតោ នៃ ឥត្តា យោ នៃ ធម្មានំ សុត្តន្តោ
 ចកុដ្ឋាស្តប័ណ្ណេន មេ ចាវុតៃ ប្បវិញ្ញាណប្បទ្ធិស្ថិតិវិញ្ញាណា ឥន្ទ្រិកតា
 វិចិត្រតៃ បុណ្ណេនតៃ គមអំ ចនេកបរិយាយេន ចាទិកុចារិ ពេសេនិ(១)
 បណ្ណាបេនិ ប្បទេនិ វិទ្យាមិ វិទ្យាមិ ឧត្តតានំកិរិយិ យស្តុតំ វិចិត្រតៃ
 បណ្ណេន កុចា វា វិមតិ វា តៃ មំ បណ្ណេន ចអំ វេយ្យាករណេន
 សំណុំធម្មតោ នៃ ឥត្តា យោ នៃ ធម្មានំ សុត្តន្តោ ។

[១៧៣] ចត្វា ចាយសុត្តា មហាវិញ្ញាណិកា យេនាយសុត្តា សារិបុត្តោ
 ពេនុបស្សនិ ឧបស្សនិកុចា ចាយសុត្តា សារិបុត្តោ សុត្តិ សំណុំធម្មតោ
 សំណុំធម្មតោ កតំ សារាជនិ វិចិត្រតៃ វេយ្យាករណេន វិចិត្រតៃ វេយ្យាករណេន

นิสินโน โข อายสฺมา มหาโกฏฐิโต อายสฺมมุตฺตํ สารีปุตฺตํ เขตทโวจ
 ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา อตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ ฯ
 มา เหวํ อวฺโส ฯ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา
 นตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ ฯ มา เหวํ อวฺโส ฯ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํ
 ยตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา อตฺติ จ นตฺติ จณฺณํ ภิญฺจํติ ฯ มา
 เหวํ อวฺโส ฯ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา
 เนวตฺติ โน นตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ ฯ มา เหวํ อวฺโส ฯ ฌนฺนํ
 อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา อตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ อิติ
 ปุญฺโง สฺมาโน มา เหวํ อวฺโสติ วเทสํ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํ
 ยตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา นตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ อิติ ปุญฺโง สฺมาโน
 มา เหวํ อวฺโสติ วเทสํ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราค-
 นิโรธา อตฺติ จ นตฺติ จณฺณํ ภิญฺจํติ อิติ ปุญฺโง สฺมาโน มา
 เหวํ อวฺโสติ วเทสํ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา
 เนวตฺติ โน นตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ อิติ ปุญฺโง สฺมาโน มา เหวํ
 อวฺโสติ วเทสํ ฯ ยถากถํ ปนาวฺโส อิมสฺสํ ภาสิตสฺสํ อตฺโถ ทฏฺ-
 ฐโพติ ฯ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา อตฺตณฺณํ
 ภิญฺจํติ อิติ วทํ อปฺปณฺจํ ปฺปณฺเจติ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ
 อเสสํวิราคานิโรธา นตฺตณฺณํ ภิญฺจํติ อิติ วทํ อปฺปณฺจํ ปฺปณฺเจติ
 ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ อเสสํวิราคานิโรธา อตฺติ จ นตฺติ จณฺณํ
 ภิญฺจํติ อิติ วทํ อปฺปณฺจํ ปฺปณฺเจติ ฌนฺนํ อวฺโส ฌสฺสํายตนาณํ

อเสสํวิราคนิโรธา เณวตฺถิ โน นตฺถญฺญํ กิณฺจํติ อิติ วทํ อปฺปญฺจํ
 ปฺปญฺเจติ ยาวตา อากุโส ฌนฺนํ ผสฺสํสายตฺตานํ คติ ตาวตา
 ปฺปญฺจสฺสํ คติ ยาวตา ปฺปญฺจสฺสํ คติ ตาวตา ฌนฺนํ ผสฺสํสาย-
 ตฺตานํ คติ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา ปฺปญฺจ-
 นิโรธ ปฺปญฺจวูปสํโมติ ฯ

[๑๗๕] อถ โช อายสฺมา อานนฺโท เยนายสฺมา มหาโกฏฺฐจิตฺโต
 เตนฺนํสํกมิ อฺปฺปสํกมิตฺวา อายสฺมา มหาโกฏฺฐจิตฺเตน สทฺธิ สมนฺนํ
 สมนฺนํทํ ยํ กถํ สํราณํ ยํ วตฺติสํเรศฺวา เอกมฺนุตํ นิสํสิ เอกมฺนุตํ
 นิสํสิโน โช อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมฺนุตํ มหาโกฏฺฐจิตํ เอตทฺโวจ
 ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถญฺญํ กิณฺจํติ ฯ
 มา เหวํ อากุโส ฯ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา
 นตฺถญฺญํ กิณฺจํติ ฯ มา เหวํ อากุโส ฯ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสาย-
 ตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถิ ฯ นตฺถิ ฌญฺญํ กิณฺจํติ ฯ มา
 เหวํ อากุโส ฯ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา เณวตฺถิ
 โน นตฺถญฺญํ กิณฺจํติ ฯ มา เหวํ อากุโส ฯ ฌนฺนํ อากุโส
 ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถญฺญํ กิณฺจํติ อิติ ปุณฺณํ สมนฺนํ
 มา เหวํ อากุโสติ วเทสิ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราค-
 นิโรธา นตฺถญฺญํ กิณฺจํติ อิติ ปุณฺณํ สมนฺนํ มา เหวํ อากุโสติ
 วเทสิ ฌนฺนํ อากุโส ผสฺสํสายตฺตานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถิ ฯ
 นตฺถิ ฌญฺญํ กิณฺจํติ อิติ ปุณฺณํ สมนฺนํ มา เหวํ อากุโสติ

วเทสิ ฌนุํ ชาวุโส ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราคนิโรธา เนวตฺถิ โน
 นตฺถตฺถนํ กิณฺจํติ อิติ ปุณฺโง ติมาโน มา เหวํ ชาวุโสติ วเทสิ ฯ
 ยถากถํ ปนาวุโส อิมํสํ ภาสํติสํสํ อตฺถโก ทฺวํสํพุทฺธิติ ฯ ฌนุํ
 ชาวุโส ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถตฺถนํ กิณฺจํติ อิติ วทํ
 อปฺปณฺจํ ปปฺปญฺเจติ ฌนุํ ชาวุโส ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราคนิโรธา
 นตฺถตฺถนํ กิณฺจํติ อิติ วทํ อปฺปณฺจํ ปปฺปญฺเจติ ฌนุํ ชาวุโส
 ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราคนิโรธา อตฺถิ จ นตฺถิ จณฺณํ กิณฺจํติ อิติ
 วทํ อปฺปณฺจํ ปปฺปญฺเจติ ฌนุํ ชาวุโส ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราค-
 นิโรธา เนวตฺถิ โน นตฺถตฺถนํ กิณฺจํติ อิติ วทํ อปฺปณฺจํ ปปฺปญฺเจติ
 ยาวตา ชาวุโส ฌนุํ ผัสสํายตนานํ คติ ตาวตา ปปฺปญฺจํสํ
 คติ ยาวตา ปปฺปญฺจํสํ คติ ตาวตา ฌนุํ ผัสสํายตนานํ
 คติ ฌนุํ ชาวุโส ผัสสํายตนานํ อเสสํวิราคนิโรธา ปปฺปญฺจนิโรธ
 ปปฺปญฺจปฺปสํโมติ ฯ

[๑๗๕] อถโฆ อายสฺมา อูปวาโน เยนายสฺมา สํวริปฺพุโต
 เทนฺอุปสํกมิ อูปสํกมิตฺวา อายสฺมตา สํวริปฺพุเตน สทฺธิํ สํโมทิตํ
 สํโมทิตํ กถํ สํวณํ วัตติสาเรตฺวา เอกมฺนุตํ นิสํสิ เอกมฺนุตํ
 นิสินฺโน โฆ อายสฺมา อูปวาโน อายสฺมเนตฺ สํวริปฺพุตํ เขตฺทโวจ กิณฺณ
 โฆ ชาวุโส (๑) วิชฺชาเยนตฺถกโร โหตฺติติ ฯ โน ทิํทํ ชาวุโส ฯ กิ
 ปนาวุโส (๑) จรณฺเนนตฺถกโร โหตฺติติ ฯ โน ทิํทํ ชาวุโส ฯ กิณฺณ

โฆ อากุโส (๑) วิชฺชาจรณนฺตกรโ หิตฺติ ๑ โน หิทำ อากุโส ๑
 กิ ปนากุโส (๑) อญฺญตฺร วิชฺชาจรณนฺตกรโ หิตฺติ ๑ โน หิทำ
 อากุโส ๑ กิณฺณ โฆ อากุโส (๑) วิชฺชาชนฺตกรโ หิตฺติ อิติ ปุญฺโง
 สฺमानโน โน หิทำ อากุโสติ วเทสสิ กิ ปนากุโส (๑) จรณนฺตกรโ
 หิตฺติ อิติ ปุญฺโง สฺमानโน โน หิทำ อากุโสติ วเทสสิ กิณฺณ โฆ
 อากุโส (๑) วิชฺชาจรณนฺตกรโ หิตฺติ อิติ ปุญฺโง สฺमानโน โน
 หิทำ อากุโสติ วเทสสิ กิ ปนากุโส (๑) อญฺญตฺร วิชฺชาจรณนฺตกรโ
 หิตฺติ อิติ ปุญฺโง สฺमानโน โน หิทำ อากุโสติ วเทสสิ ๑ ยถากถํ
 ปนากุโส อนฺตกรโ หิตฺติ ๑ วิชฺชาย เจ อากุโส อนฺตกรโ อภ-
 วิสฺสุสํ สํอุปาทานโนว สฺमानโน อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ จรณน เจ
 อากุโส อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ สํอุปาทานโนว สฺमानโน อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ
 วิชฺชาจรณน เจ อากุโส อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ สํอุปาทานโนว สฺमानโน-
 อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ อญฺญตฺร วิชฺชาจรณน เจ อากุโส อนฺตกรโ
 อภวิสฺสุสํ ปุณฺณชนโน อนฺตกรโ อภวิสฺสุสํ ปุณฺณชนโน หิ อากุโส
 อญฺญตฺร วิชฺชาจรณน จรณวินฺนโน โฆ อากุโส ยถากถํ น
 ชานาติ น ปสฺสตี จรณสํปนฺโน ยถากถํ ชานาติ ปสฺสตี ยถากถํ
 ชานํ ปสฺสํ อนฺตกรโ หิตฺติ ๑

[๑๗๖] สทฺโฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เตวํ สํมมา อายาจมานโน อายา-
 เจยฺย ตาทิสํ โหมิ ยาทิสํ สารีปฺปคฺคโมคฺคตฺถานาติ เตสา

ภิกขเว ตถา เอตํ ปมาณํ มม สํวกานํ ภิกขุณํ ยทิตํ สํวิปฺตฺต-
โมคฺคตฺตถาเน ฯ สํทฺธา ภิกขเว ภิกขุณํ เอวํ สํมมา อายาจมานา
อายาเจยฺย ตาทิสํ โหมิ ยาทิสํ เขมา จ ภิกขุณํ อูปฺปลวณฺณา
จาทิ เอสงํ ภิกขเว ตถา เอตํ ปมาณํ มม สํวิกานํ ภิกขุณํ
ยทิตํ เขมา จ ภิกขุณํ อูปฺปลวณฺณา จ ฯ สํทฺโธ ภิกขเว อูปาสโก
เอวํ สํมมา อายาจมานो อายาเจยฺย ตาทิสํ โหมิ ยาทิสํ
จิตฺโต จ คหปติ หตฺถโก จ อาพวโกติ เอสงํ ภิกขเว ตถา เอตํ
ปมาณํ มม สํวกานํ อูปาสกานํ ยทิตํ จิตฺโต จ คหปติ หตฺถโก
จ อาพวโก ฯ สํทฺธา ภิกขเว อูปาสิกา เอวํ สํมมา อายาจมานา
อายาเจยฺย ตาทิสํ โหมิ ยาทิสํ ชุชฺชุตฺตฺรา จ อูปาสิกา เวพฺพ-
กณฺณกียา จ นนฺทมาตาทิ เอสงํ ภิกขเว ตถา เอตํ ปมาณํ มม
สํวิกานํ อูปาสิกานํ ยทิตํ ชุชฺชุตฺตฺรา จ อูปาสิกา เวพฺพกณฺณกียา
จ นนฺทมาตาทิ ฯ

[๓๗๗] อถโฆ อายสฺมา วาหุโต เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอถมนฺตํ นิสฺสํ ฯ เอถมนฺตํ
นิสฺสินํ โฆ อายสฺมฺนฺตํ วาหุตํ ภควา เอตทโวจ ยา จ วาหุ
อชฺฌตฺติกา ปจฺจวํสาตุ ยา จ พาหิรา ปจฺจวํสาตุ ปจฺจวํสาตุเทเวสงํ
ตํ เนตํ มม เนสฺสํหํสฺมิ น เมสฺส อตฺตตาทิ เอวเมตํ
ยถาภุคํ สํมมปฺปญฺญา ทฏฺฐพฺพํ เอวเมตํ ยถาภุคํ สํมมปฺปญฺญา
ทิสฺสา ปจฺจวํสาตุยา นิเพพฺพิตฺติ ปจฺจวํสาตุยา จิตฺตํ วิราเชติ ฯ ยา จ

ราชุต อชฌมตติกา อาโปธาคู ยา จ พหิรา อาโปธาคู อาโปธาคู-
 เทเวธ่า ตัม เนตัม มม เณโสหมสัมมิ น เมโส อตฺตาคิ เอว-
 เมตัม ยถากุตัม สัมมปฺปญฺญา ยทฺธจฺหฬัม เอวเมตัม ยถากุตัม สัมมป-
 ญฺญา ทิสฺสวา อาโปธาคูยา นิพฺพิเนตฺติ อาโปธาคูยา จิตฺตัม วิราเชตฺติ ฯ
 ยา จ ราชุต อชฌมตติกา เตโธธาคู ยา จ พหิรา เตโธธาคู
 เตโธธาคูเทเวธ่า ตัม เนตัม มม เณโสหมสัมมิ น เมโส อตฺตาคิ
 เอวเมตัม ยถากุตัม สัมมปฺปญฺญา ยทฺธจฺหฬัม เอวเมตัม ยถากุตัม สัมมป-
 ญฺญา ทิสฺสวา เตโธธาคูยา นิพฺพิเนตฺติ เตโธธาคูยา จิตฺตัม วิราเชตฺติ ฯ
 ยา จ ราชุต อชฌมตติกา วาโยธาคู ยา จ พหิรา วาโยธาคู วาโย-
 ธาคูเทเวธ่า ตัม เนตัม มม เณโสหมสัมมิ น เมโส อตฺตาคิ
 เอวเมตัม ยถากุตัม สัมมปฺปญฺญา ยทฺธจฺหฬัม เอวเมตัม ยถากุตัม
 สัมมปฺปญฺญา ทิสฺสวา วาโยธาคูยา นิพฺพิเนตฺติ วาโยธาคูยา จิตฺตัม วิรา-
 เชตฺติ ฯ ยโต โห ราชุต ภิกฺขุ อิมาสฺสุ จตุสฺสุ ธาตุสฺสุ นเวตฺตนาเน นาทตฺตนิย-
 สัมมปฺปสฺสตี อปฺปํ วุจฺจติ, ราชุต ภิกฺขุ อจฺเจชฺชิตฺตเนหํ วิจฺจฺญายิ-
 สสฺสโนชฺชเน สัมมามานาภิสัมมา อนตฺตมาสี ทฺวชฺชสฺสชาติ ฯ

[๓๘] จตุตถารโห ภิกขเว ปุคฺคตา สันโต สัมวิชฺชมานา โสภณัม
กตเม จตุตถารโห อธิ ภิกขเว ภิกขุ อပ္ပณตฺรํ สันตํ เจโตวิมุตติ
อุปสัมปชฺช วิหริติ โส สกฺกาณนิโรธํ มนสิกโรติ ตสฺส สกฺกาณ-
นิโรธํ มนสิกโรติ สกฺกาณนิโรธเจ จิตฺตํ น ปชฺชนฺทติ น ปลฺลทติ น
สันติฏฺฐติ น อธิมฺจุจติ ตสฺส โข เอตํ ภิกขเว ภิกขุโน น

สกฺกายนโรโซ ปาฏิกงฺโข เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว ปุริโส ตปคฺเตน หตฺถेณ
 สํวํ คณฺเหยฺย ตสฺสํ โส หตฺถิโก สชฺชเยยฺยํ คณฺเหยฺยํ พชฺฌเยยฺยํ
 เหวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเวยวํ สํวํ เจโตวิมฺบุตฺติ อฺปสํมุปฺปชฺช
 วิหริติ โส สกฺกายนโรชํ มนสิโกโรติ ตสฺสํ สกฺกายนโรชํ มนสิ-
 กโรโต สกฺกายนโรเช จิตฺตํ น ปกฺขนฺนํ น ปสฺสํ น สํนฺตฺติจฺจติ
 นามฺมจฺจติ ตสฺสํ โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน น สกฺกายนโรโซ
 ปาฏิกงฺโข ฯ อิทํ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเวยวํ สํวํ เจโตวิมฺบุตฺติ
 อฺปสํมุปฺปชฺช วิหริติ โส สกฺกายนโรชํ มนสิโกโรติ ตสฺสํ สกฺกา-
 ยนโรชํ มนสิโกโรโต สกฺกายนโรเช จิตฺตํ ปกฺขนฺนํ ปสฺสํ สํนฺตฺติจฺจติ
 อมฺมจฺจติ ตสฺสํ โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สกฺกายนโรโซ ปาฏิกงฺโข
 เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว ปุริโส สุตฺเตน หตฺถेณ สํวํ คณฺเหยฺย ตสฺสํ
 โส หตฺถิโก เหว สชฺชเยยฺย น คณฺเหยฺย น พชฺฌเยยฺย เหวเมว โข
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเวยวํ สํวํ เจโตวิมฺบุตฺติ อฺปสํมุปฺปชฺช วิหริติ โส
 สกฺกายนโรชํ มนสิโกโรติ ตสฺสํ สกฺกายนโรชํ มนสิโกโรโต สกฺกายนโรเช
 จิตฺตํ ปกฺขนฺนํ ปสฺสํ สํนฺตฺติจฺจติ อมฺมจฺจติ ตสฺสํ โข เอตํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สกฺกายนโรโซ ปาฏิกงฺโข ฯ อิทํ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อณฺเวยวํ สํวํ เจโตวิมฺบุตฺติ อฺปสํมุปฺปชฺช วิหริติ โส อวิชฺชาปฺปเกทํ
 มนสิโกโรติ ตสฺสํ อวิชฺชาปฺปเกทํ มนสิโกโรโต อวิชฺชาปฺปเกเท จิตฺตํ
 น ปกฺขนฺนํ น ปสฺสํ น สํนฺตฺติจฺจติ นามฺมจฺจติ ตสฺสํ โข เอตํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน น อวิชฺชาปฺปเกโท ปาฏิกงฺโข เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว

ชมฺพาทิ อเนกาวสฺสคณิกา ตสฺสํ ปุริโส ยานิ เจว อายมฺหานิ
 ตานิ นีทเหยยฺ ยานิ จ อปายมฺหานิ ตานิ วิวเรยฺย เทโว จ
 น สฺมมา ชาริ อนุปฺปเวจฺเจยฺย เอวํ हि ตสฺสํ ภิกฺขเว ชมฺพาทิยา
 น ชาตีปฺปเกโท ปาฏิกงฺโข เอวเมว โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเวยวํ
 สํนํ เจโตวิมฺบุตฺติ อฺปสํมปฺชช วิหริติ โส อวิชฺชาปฺปเกเท มนสิ-
 กโรติ ตสฺสํ อวิชฺชาปฺปเกทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปฺปเกทํ จิตฺตํ น
 ปกฺขนฺทติ น ปสฺสํติ น สํนติฏฺฐจฺติ นามฺจุจฺติ ตสฺสํ โห เอตํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน น อวิชฺชาปฺปเกโท ปาฏิกงฺโข ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อณฺเวยวํ สํนํ เจโตวิมฺบุตฺติ อฺปสํมปฺชช วิหริติ โส อวิช-
 ชาปฺปเกทํ มนสิกโรติ ตสฺสํ อวิชฺชาปฺปเกทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาป-
 ปเกเท จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสํติ สํนติฏฺฐจฺติ อธิมฺจุจฺติ ตสฺสํ โห
 เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อวิชฺชาปฺปเกโท ปาฏิกงฺโข เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
 ชมฺพาทิ อเนกาวสฺสคณิกา ตสฺสํ ปุริโส ยานิ เจว อายมฺหานิ ตานิ
 วิวเรยฺย ยานิ จ อปายมฺหานิ ตานิ นีทเหยยฺย เทโว จ สฺมมา
 ชาริ อนุปฺปเวจฺเจยฺย เอวํ हि ตสฺสํ ภิกฺขเว ชมฺพาทิยา ชาตีปฺปเกโท
 ปาฏิกงฺโข เอวเมว โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเวยวํ สํนํ เจโตวิมฺบุตฺติ
 อฺปสํมปฺชช วิหริติ โส อวิชฺชาปฺปเกทํ มนสิกโรติ ตสฺสํ อวิช-
 ชาปฺปเกทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปฺปเกเท จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ ปสฺสํติ สํน-
 ติฏฺฐจฺติ อธิมฺจุจฺติ ตสฺสํ โห เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อวิชฺชาปฺปเกโท

ปาวุกงฺโข ๑ อิม โข ภิกฺขเว จตุคาโร ปุคฺคตา สํโตะ สํวิชฺชมานา
โลกสฺมินฺติ ๑

[๓๗๘] อถโข อายสุมฺมา อานนฺโท เยนายสุมฺมา สํวิปฺบุโต
เตนุปลงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสุมฺมา สํวิปฺบุเตน สทฺธิ สํโมทิตฺ
สํโมทณํ กถํ สํวณํ วัคฺคิตฺวา เวทฺตฺวา เอกมนุตํ นิสฺสํติ เอกมนุตํ
นินฺนํ โข อายสุมฺมา อานนฺโท อายสุมฺมํ สํวิปฺบุตํ เขตฺทโวจ โโก
นุ โข อากุโส สํวิปฺบุตฺต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน มิเรกฺขเจ
สตุคา ทิฏฺฐเจว ธมฺเม น ปรินิพฺพายนฺตํติ ๑ อิทฺถาโส อานนฺท
สตุคา อิมํ หานภาคิยา สํญฺญาติ ยถาภูตํ นปฺปชานนฺติ อิมํ
จิตฺติภาคิยา สํญฺญาติ ยถาภูตํ นปฺปชานนฺติ อิมํ วิเสสภาคิยา
สํญฺญาติ ยถาภูตํ นปฺปชานนฺติ อิมํ นิพฺเพชภาคิยา สํญฺญาติ
ยถาภูตํ นปฺปชานนฺติ อยํ โข อากุโส อานนฺท เหตุ อยํ ปจฺจโย
เยน มิเรกฺขเจ สตุคา ทิฏฺฐเจว ธมฺเม น ปรินิพฺพายนฺตํติ ๑ โโก
ปนฺนากุโส สํวิปฺบุตฺต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน มิเรกฺขเจ สตุคา ทิฏฺฐ-
เจว ธมฺเม ปรินิพฺพายนฺตํติ ๑ อิทฺถาโส อานนฺท สตุคา อิมํ
หानภาคิยา สํญฺญาติ ยถาภูตํ ปชานนฺติ อิมํ จิตฺติภาคิยา สํญฺญาติ
ยถาภูตํ ปชานนฺติ อิมํ วิเสสภาคิยา สํญฺญาติ ยถาภูตํ ปชานนฺติ
อิมํ นิพฺเพชภาคิยา สํญฺญาติ ยถาภูตํ ปชานนฺติ อยํ โข อากุโส
อานนฺท เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน มิเรกฺขเจ สตุคา ทิฏฺฐเจว ธมฺเม
ปรินิพฺพายนฺตํติ ๑

[๑๘๐] เอกํ สมนํ ภควา โภกนคเร วิหริติ อานนุเจตเทย ๑
 ตตฺร โห ภควา ภิกฺขุ อามนุเตสํ ภิกฺขโวติ ๑ ภนุเตติ เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจุสฺสํ ๑ ภควา เอตทโวจ จตฺตารโमे ภิกฺขเว มหา-
 ปเทเส เทเสสฺสามิ ตํ สฺสณณํ สํวํ มนสิกโรถ ภาสิตฺตํมํติ ๑
 เอวํ ภนุเตติ โห เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํ ๑ ภควา เอตทโวจ
 กตเม จ ภิกฺขเว จตฺตาร มหาปเทสา อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ
 วเทยฺย สมนุชา เมตํ อวฺโส ภควโต สฺตํ สมนุชา ปฏิกฺคหิตํ
 อยํ ฐมโม อยํ วินโย อิทํ สจฺจุสฺสํนํติ ตสฺส ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกฺโกสิตพฺพํ อนภินนฺทิตฺวา
 อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา ตานิ ปทพฺพณฺณานิ สํวํ อุกฺคเหตฺวา สฺสฺเต โยตา-
 เรตพฺพานิ วินเย สนฺทสฺสํตพฺพานิ ตานิ เจ สฺสฺเต โยตาริยมานานิ
 วินเย สนฺทสฺสํริยมานานิ น เจว สฺสฺเต โยตเรติ น วินเย สนฺทสฺ-
 สํนํติ นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ อทฺธา อิทํ น เจว ตสฺส ภควโต
 วจัน อรหโต สมนุสํมพฺพุตสฺส อิมสฺส จ ภิกฺขุโน ทฺวคฺคหิตนํติ
 อิติ ีหํ ภิกฺขเว ฉทฺทเทยฺยาถ อีช ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ
 วเทยฺย สมนุชา เมตํ อวฺโส ภควโต สฺตํ สมนุชา ปฏิกฺคหิตํ
 อยํ ฐมโม อยํ วินโย อิทํ สจฺจุสฺสํนํติ ตสฺส ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกฺโกสิตพฺพํ อนภินนฺทิตฺวา
 อปฺปฏิกฺโกสิตฺวา ตานิ ปทพฺพณฺณานิ สํวํ อุกฺคเหตฺวา สฺสฺเต โยตา-
 เรตพฺพานิ วินเย สนฺทสฺสํตพฺพานิ ตานิ เจ สฺสฺเต โยตาริยมานานิ

ວິນຍະ ສັນທຸສຸສິຍມານານິ ສຸຕຸເຕ ເຈວ ໂອຕຣນຸຕິ ວິນຍະ ຈ ສັນທິສຸສັນຕິ
 ນິຊຸສເມຕຸດ ຄນຸຕພຸພັ ອທຸຣາ ອີທໍ ດສຸສ ກຸວໂຕ ວຈນໍ ອຣໂຕ
 ສມຸມາສມພຸຸຣສຸສ ອິມສຸສ ຈ ກິກຸຊໂນ ສຸກຸກິຕນຸຕິ ອີທໍ ກິກຸຊເວ
 ປຣສໍ ມຸຖາປເທສ ຂາເຣຍຍາດ າ ອີຣ ປນ ກິກຸຊເວ ກິກຸຊ ເວວໍ ວເທຍຍ
 ອມຸກສຸມໍ ນາມ ອາວາເສ ສໍໂຮ ວິຮຕິ ສເຄໂຣ ສປາໂມກຸໂຂ ດສຸສ ເມ
 ສໍຊສຸສ ສມຸມຸຊາ ສຸຕໍ ສມຸມຸຊາ ປຣຸກິກຸກິຕໍ ອຍໍ ຣມຸໂມ ອຍໍ ວິນຍໂຍ
 ອີທໍ ສຕຸກຸສາສນນຸຕິ ດສຸສ ກິກຸຊເວ ກິກຸຊໂນ ກາສິຕໍ ເນວ ອຣິນນຸຕິຕພຸພັ
 ນປປຣຸກິໂກສິຕພຸພັ ອນຣິນນຸຕິຕຸວາ ອປປຣຸກິໂກສິຕຸວາ ຕານິ ປທພຸຍຸຣຸຊນານິ
 ສາຣຸກໍ ອຸກຸກເຊຕຸວາ ສຸຕຸເຕ ໂອຕາເຣຕພຸພານິ ວິນຍະ ສັນທຸສຸເສຕພຸພານິ
 ຕານິ ເຈ ສຸຕຸເຕ ໂອຕາຣິຍມານານິ ວິນຍະ ສັນທຸສຸສິຍມານານິ ນ ເຈວ
 ສຸຕຸເຕ ໂອຕຣນຸຕິ ນ ວິນຍະ ສັນທິສຸສັນຕິ ນິຊຸສເມຕຸດ ຄນຸຕພຸພັ ອທຸຣາ
 ອີທໍ ນ ເຈວ ດສຸສ ກຸວໂຕ ວຈນໍ ອຣໂຕ ສມຸມາສມພຸຸຣສຸສ ດສຸສ
 ຈ ສໍຊສຸສ ທຸກຸກິຕນຸຕິ ອີຕິ ທິທໍ ກິກຸຊເວ ຈຸທຸເທຍຍາດ ອີຣ ປນ
 ກິກຸຊເວ ກິກຸຊ ເວວໍ ວເທຍຍ ອມຸກສຸມໍ ນາມ ອາວາເສ ສໍໂຮ ວິຮຕິ
 ສເຄໂຣ ສປາໂມກຸໂຂ ດສຸສ ເມ ສໍຊສຸສ ສມຸມຸຊາ ສຸຕໍ ສມຸມຸຊາ
 ປຣຸກິກຸກິຕໍ ອຍໍ ຣມຸໂມ ອຍໍ ວິນຍໂຍ ອີທໍ ສຕຸກຸສາສນນຸຕິ ດສຸສ
 ກິກຸຊເວ ກິກຸຊໂນ ກາສິຕໍ ເນວ ອຣິນນຸຕິຕພຸພັ ນປປຣຸກິໂກສິຕພຸພັ ອນຣິ-
 ນນຸຕິຕຸວາ ອປປຣຸກິໂກສິຕຸວາ ຕານິ ປທພຸຍຸຣຸຊນານິ ສາຣຸກໍ ອຸກຸກເຊຕຸວາ
 ສຸຕຸເຕ ໂອຕາເຣຕພຸພານິ ວິນຍະ ສັນທຸສຸເສຕພຸພານິ ຕານິ ເຈ ສຸຕຸເຕ
 ໂອຕາຣິຍມານານິ ວິນຍະ ສັນທຸສຸສິຍມານານິ ສຸຕຸເຕ ເຈວ ໂອຕຣນຸຕິ ວິນຍະ

วินฺเย สํหตฺตํมณานิ สุตฺเต เจว โยถวณฺติ วินฺเย จ สํหิตฺตํมณฺติ
 นิฏฺฐเมตฺถ คณฺตพฺพํ อทฺธา อิทํ ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สํมา-
 สัมพุทฺธสฺส เตสฺสญฺจ เถรวานํ สุกฺคหิตฺตํ อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิ มหาลเทสํ
 ฐาเรยฺยถา ฯ อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขยฺย อมฺกสฺมึ นาม
 ธาวาเส เอโก เถโร ภิกฺขุ วิหริติ พุทฺธสฺสโต ธาคตาคโม ฐมฺมธโร
 วินยธโร มาติกาธโร ตสฺส เม เถรสฺส สํมมฺฐา สุตํ สํมมฺฐา ปฏฺฐิ-
 คหิตํ อयํ ฐมฺโม อयํ วินโย อิทํ สํตฺตสํสํมณฺติ ตสฺส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินเนทิตพฺพํ นปฺปฏฺฐิโกถิตพฺพํ อนภิ-
 นเนทิตฺวา อปฺปฏฺฐิโกถิตฺวา ตานิ ปทพฺพณฺชนานิ สํวฏฺฏํ อุกฺคเหตฺวา
 สุตฺเต โยถาเวตฺตพฺพานิ วินฺเย สํหตฺตํเสตฺตพฺพานิ ตานิ เจ สุตฺเต
 โยถาริยมนานิ วินฺเย สํหตฺตํมณานิ น เจว สุตฺเต โยถวณฺติ น
 วินฺเย สํหิตฺตํมณฺติ นิฏฺฐเมตฺถ คณฺตพฺพํ อทฺธา อิทํ น เจว
 ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สํมาสัมพุทฺธสฺส ตสฺส จ เถรสฺส
 ทุกฺคหิตฺตํ อิติ ีทํ ภิกฺขเว นทฺทเขยฺยถา อธิ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขยฺย อมฺกสฺมึ นาม ธาวาเส เอโก เถโร ภิกฺขุ วิหริติ
 พุทฺธสฺสโต ธาคตาคโม ฐมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ตสฺส เม
 เถรสฺส สํมมฺฐา สุตํ สํมมฺฐา ปฏฺฐิคฺคหิตํ อยํ ฐมฺโม อยํ วินโย
 อิทํ สํตฺตสํสํมณฺติ ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินเนทิตพฺพํ
 นปฺปฏฺฐิโกถิตพฺพํ อนภินเนทิตฺวา อปฺปฏฺฐิโกถิตฺวา ตานิ ปทพฺพณฺชนานิ
 สํวฏฺฏํ อุกฺคเหตฺวา สุตฺเต โยถาเวตฺตพฺพานิ วินฺเย สํหตฺตํเสตฺตพฺพานิ ตานิ

๑๘๓] จตุตถปณณาสเถ โยธาชีววกุโค จตุตฺโต ๒๓๓

เจ สุตฺเต โอตาริยมานานิ วินเย สมนุสฺสึยมานานิ สุตฺเต เจว โอต-
รณฺติ วินเย ๑ สมนุสฺสึสฺสเนติ นิฏฺฐิเมตฺถ คนฺตพฺเพ อทฺธา อิทํ
ตสฺส ภควโต วจัน อรโหโต สมนุสฺสึมฺพทฺธสฺส ตสฺส ๑ เถรสฺส
สฺสคฺคหิตนฺติ อิทํ ภิกฺขเว จตุตฺถิ มหาลเทสํ ขาเรยฺยาถ ๑ อิม-
โธ ภิกฺขเว จตุตฺถาโร มหาลเทสํ ๑

สณฺเจตนิยวกุโค ตติโย ๑

โยธาชีววกุโค จตุตฺโต

[๑๘๓] จตุหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต โยธาชีโว ราชารโห
โหติ ราชโภกฺโก รมฺโณ องฺคนฺเตวฺว สํขํ คจฺฉนฺติ กตเมหิ จตุหิ
อึช ภิกฺขเว โยธาชีโว จานฺกสฺสโต ๑ โหติ ทุเรปาทิ ๑ อภฺชณเวธึ
๑ มหโต ๑ กายสฺส ปทาเตตา อิมเหิ โธ ภิกฺขเว จตุหิ องฺเคหิ
สมนฺนาคโต โยธาชีโว ราชารโห โหติ ราชโภกฺโก รมฺโณ องฺคนฺเตวฺว
สํขํ คจฺฉนฺติ ๑ เหวเมว โธ ภิกฺขเว จตุหิ รมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ อานุญโย โหติ ปานุญโย ทกฺขิณญโย อณฺชติกรณฺญโย อนฺนุตฺตรํ
ปฺญญกฺขเขตฺตํ โถกสฺส กตเมหิ จตุหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ จานฺกสฺสโต
๑ โหติ ทุเรปาทิ ๑ อภฺชณเวธึ ๑ มหโต ๑ กายสฺส ปทาเตตา ๑
กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จานฺกสฺสโต โหติ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สัสฺสวา
โหติ ๑ เป ๑ สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสํ เหว โธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
จานฺกสฺสโต โหติ ๑ กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทุเรปาทิ โหติ อึช

ภิกขเว ภิกขุ ยํภิกฺขຸຈີ ຮູປ໌ ອຕັດານາຄຕປຈຸປປນນ໌ ອຊເມຕຸຕ໌ ວາ
 ພຶທຸຊາ ວາ ໂອພາຣິກ໌ ວາ ສຸຊຸມ໌ ວາ ທິນ໌ ວາ ປຣັຕ໌ ວາ ຍ໌ ທູເຣ
 ສຸນຕິເຄ ວາ ສຸພຸ ຮູປ໌ ແຕ໌ ມມ ແນໂສໂຫມສຸມິ ນ ແມໂສ
 ອຕຸສາຕິ ເຂວແມຕ໌ ຍຄາກູຕ໌ ສມຸມປປນຸນາຍ ປສຸສຕິ ຍາກາຈີ ເວທະນາ
 ... ຍາກາຈີ ສຸນຸນາ ... ເຍເຄຈີ ສໍາຮາວາ ... ຍິກິຍຸຈີ ວິນຸຍານ໌ ອຕັດາ-
 ນາຄຕປຈຸປປນນ໌ ອຊເມຕຸຕ໌ ວາ ພຶທຸຊາ ວາ ໂອພາຣິກ໌ ວາ ສຸຊຸມ໌ ວາ
 ທິນ໌ ວາ ປຣັຕ໌ ວາ ຍ໌ ທູເຣ ສຸນຕິເຄ ວາ ສຸພຸ ວິນຸຍານ໌ ແຕ໌
 ມມ ແນໂສໂຫມສຸມິ ນ ແມໂສ ອຕຸສາຕິ ເຂວແມຕ໌ ຍຄາກູຕ໌ ສມຸມປ-
 ປນຸນາຍ ປສຸສຕິ ເຂວ໌ ໂຂ ກິກຊເວ ກິກຊ ທູເຣປາຕ໌ ໂຫຕິ ॥ ກດຣຸຈ
 ກິກຊເວ ກິກຊ ອກຸຊເນເວຣ໌ ໂຫຕິ ອິຮ ກິກຊເວ ກິກຊ ອິທ໌ ທຸກຊນຸຕິ
 ຍຄາກູຕ໌ ປຊານາຕິ ॥ ເປ ॥ ອຍ໌ ທຸກຊນິໂຣຊຄາມິນ໌ ປຸງປາຕິ ຍຄາກູຕ໌
 ປຊານາຕິ ເຂວ໌ ໂຂ ກິກຊເວ ກິກຊ ອກຸຊເນເວຣ໌ ໂຫຕິ ॥ ກດຣຸຈ
 ກິກຊເວ ກິກຊ ມາໂຕ ກາຍສຸສ໌ ປາທາເຕຕາ ໂຫຕິ ອິຮ ກິກຊເວ ກິກຊ
 ມາໂຕ ອວິຊຊາກຸຊນຸ໌ ປາທາເຕຕິ ເຂວ໌ ໂຂ ກິກຊເວ ກິກຊ ມາໂຕ
 ກາຍສຸສ໌ ປາທາເຕຕາ ໂຫຕິ ॥ ອິເມຫິ ໂຂ ກິກຊເວ ຈຸຕຸຫິ ຮມເມຫິ ສມນຸ-
 ນາຄໂຕ ກິກຊ ອາກຸເນຍໂຍ ໂຫຕິ ॥ ເປ ॥ ອນຸຕຸຊຣ໌ ປຸນຸເບກຸເຂຕຸຕ໌
 ໂລກສຸສາຕິ ॥

[໑໔໒] ຈຸຕຸນ໌ ກິກຊເວ ຮມມານ໌ ນຕຸຕິ ໂກຈີ ປາງິໂກໂຄ ສມໂນ
 ວາ ພຸຣາກຸມໂນ ວາ ເທໂວ ວາ ມາໂວ ວາ ພຸຣາກຸມາ ວາ ໂກຈີ ວາ ໂລກສຸມ໌
 ກຕເມສ໌ ຈຸຕຸນ໌ ສຣາຮມຸມ໌ ມາ ສິວິຕິ ນຕຸຕິ ໂກຈີ ປາງິໂກໂຄ ສມໂນ

วา พุราหุมน โน วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ วา
 โลกสุมิ ๑ พุยาธิธมฺมํ มา พุยาธิยํติ นตฺติ โกจิ ปาฏิกโก
 สมนฺโน วา พุราหุมน โน วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ
 วา โลกสุมิ ๑ มรณธมฺมํ วา มียํติ นตฺติ โกจิ ปาฏิกโก
 สมนฺโน วา พุราหุมน โน วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ
 วา โลกสุมิ ๑ ยานิ ไช ปน ตานิ ปาปกาणि กมฺมานิ สํกิลเลกาणि
 โปโนเพกฺกิกาणि สทฺธานิ พุทฺธวิปากาणि อายตฺตชาติขรามาณิกาणि เตสํ
 วิปาโก มา นิพฺพตฺตํติ นตฺติ โกจิ ปาฏิกโก สมนฺโน วา พุราหุมน
 วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ วา โลกสุมิ ๑ อิมํสํ
 ไช ภิกฺขเว จตฺตุนํ ธมฺมานํ นตฺติ โกจิ ปาฏิกโก สมนฺโน วา
 พุราหุมน โน วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ วา โลกสุมินฺติ ๑

[๓๘๓] เอกํ สมนํ ภคฺวา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเน กถนฺทก-
 นิวาเป ๑ อถา วสุตฺถกาโร พุราหุมน มคฺชมหาตฺตโค เยน ภคฺวา
 เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺตฺวา ภคฺวตา สทฺธิํ สมนฺโมติ สมนฺโมทเนยํ
 กถํ สํวณฺณํ วิตฺติสาเรตฺตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสํติ เขกมนฺตํ นิสฺสํโน ไช
 วสุตฺถกาโร พุราหุมน มคฺชมหาตฺตโค ภคฺวณฺตํ เขตทโวจ มยํ ี
 โภ โคตม เขวํวาทิ เขวํทิจฺจํ โยโกจิ ทิจฺจํ ภาสํติ เขวํ เม
 ทิจฺจํนฺติ นตฺติ ตโต โทโส โยโกจิ สุตํ ภาสํติ เขวํ เม สุตํนฺติ
 นตฺติ ตโต โทโส โยโกจิ มุตํ ภาสํติ เขวํ เม มุตํนฺติ นตฺติ

คโต โทโส โยโกจิ วิญญาตัม ภาสติ เอว เม วิญญาตุนติ
 นตฺถิ คโต โทโสติ ฯ นาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ ทิฏฺฐัง ภาสิตพฺพุนฺติ
 วทามิ น ปนาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ ทิฏฺฐัง น ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ
 นาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ สุตํ ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ น ปนาหิ
 พฺราหฺมณ สพุพฺพิ สุตํ น ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ นาหิ พฺราหฺมณ
 สพุพฺพิ มุตํ ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ น ปนาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ มุตํ
 น ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ นาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ วิญญาตัม ภาสิต
 พฺพุนฺติ วทามิ น ปนาหิ พฺราหฺมณ สพุพฺพิ วิญญาตัม น ภาสิต
 พฺพุนฺติ วทามิ ยํ หิ พฺราหฺมณ ทิฏฺฐัง ภาสโต อกฺกุสลา ชมฺมา
 อภิวัฑฺฒนฺติ กุสฺสลา ชมฺมา ปริหายนฺติ เอวรูปํ ทิฏฺฐัง น ภาสิต
 พฺพุนฺติ วทามิ ยถา ชฺวสฺสํ พฺราหฺมณ ทิฏฺฐัง ภาสโต อกฺกุสลา
 ชมฺมา ปริหายนฺติ กุสฺสลา ชมฺมา อภิวัฑฺฒนฺติ เอวรูปํ ทิฏฺฐัง
 ภาสิตพฺพุนฺติ วทามิ ยํ หิ พฺราหฺมณ สุตํ ภาสโต อกฺกุสลา ชมฺมา
 อภิวัฑฺฒนฺติ กุสฺสลา ชมฺมา ปริหายนฺติ เอวรูปํ สุตํ น ภาสิต
 พฺพุนฺติ วทามิ ยถา ชฺวสฺสํ พฺราหฺมณ สุตํ ภาสโต อกฺกุสลา ชมฺมา
 ปริหายนฺติ กุสฺสลา ชมฺมา อภิวัฑฺฒนฺติ เอวรูปํ สุตํ ภาสิตพฺพุนฺติ

วทามิ ยํ หิ พุราหฺมณ วิญฺญาตํ ภาสโต อกฺุสฺสา ธมฺมา อภิ-
 วทฺธมนฺติ กุสฺสา ธมฺมา ปริหาณฺติ เขวฺวปํ วิญฺญาตํ น
 ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ ยนฺจ ชฺวสฺสํ พุราหฺมณ วิญฺญาตํ ภาสโต
 อกฺุสฺสา ธมฺมา ปริหาณฺติ กุสฺสา ธมฺมา อภิวทฺธมนฺติ เขวฺวปํ
 วิญฺญาตํ ภาสิตพฺพนฺติ วทามํติ ฯ อถ โช วสฺสกาโร พุราหฺมโณ
 มคธมฺหามคฺโค ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺุมทิตฺวา อญฺจายาสฺนา
 ปฏฺกามํติ ฯ

[๑๘๕] อถ โช ชานุสฺสํ พุราหฺมโณ เยน ภควา เตนุ-
 ปสฺสงฺกมิ อปสฺสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธํ สมนฺมทิตํ สมนฺมทเทยํ กถํ
 สํวณํยํ วุตฺตํวาทํ เอกมฺนํ นิสฺสํ เอกมฺนํ นิสฺสนฺโน โช
 ชานุสฺสํ พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทวโจ มยํ หิ โภ โคตม
 เขวฺวาทํ เขวฺวาทํ นนฺตํ โย โส มรณธมฺโม สมนฺโน น ภายติ
 น สํวณํ อาปชฺชติ มรณสฺสํ ๑ อตฺถิ พุราหฺมณ มรณธมฺโม
 สมนฺโน ภายติ สํวณํ อาปชฺชติ มรณสฺสํ อตฺถิ ปน พุราหฺมณ
 มรณธมฺโม สมนฺโน น ภายติ น สํวณํ อาปชฺชติ มรณสฺสํ กตโม
 จ พุราหฺมณ มรณธมฺโม สมนฺโน ภายติ สํวณํ อาปชฺชติ มรณสฺสํ
 อธิ พุราหฺมณ เอกจฺโจ กาเมสฺส อวิตราค โหติ อวิคตจฺจนฺโท อวิ-
 คตเปโม อวิคตปฺปาสํ อวิคตปริพาโห อวิคตคณฺโห ตเมณํ อญฺเจตโร
 คาพฺโห โรคาตงฺโก ณฺสํติ ตสฺสํ อญฺเจตเรน คาพฺเพน โรคาตงฺเกน

ฌฏฐสฺส เหวํ โหติ ปิยา วต มํ กามา สหิสฺสํนฺติ ปิเย จาหํ
 กามे สหิสฺสํมํติ โส โสจติ กิถมติ ปริเทวติ อุมฺมตฺตํกนฺทติ
 สมนฺโหมหํ อปชฺชติ อยํ โข พุราหุมน มรณมฺโหม สฺमान ภายติ
 สฺนตฺสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ ๑ ปฺน จปรํ พุราหุมน อิชฺเชกฺขจฺจ ภาเย
 อวิตราค โหติ อวิคตจฺจนฺโท อวิคตเปโม อวิคตบีปาสํ อวิคตปริพาโห
 อวิคตคณฺโห ตเมเน อญฺเวยตโร คาพุโห โรคาตฺตงฺโก ฌสฺสติ ตสฺส
 อญฺเวยตเรณ คาพุเทเน โรคาตฺตงฺเกณ ฌฏฐสฺส เหวํ โหติ ปิโย วต มํ
 กายํ สหิสฺสํติ ปิยญฺจจาหํ กายํ สหิสฺสํมํติ โส โสจติ กิถมติ
 ปริเทวติ อุมฺมตฺตํกนฺทติ สมนฺโหมหํ อปชฺชติ อยํ โข พุราหุมน
 มรณมฺโหม สฺमान ภายติ สฺนตฺสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ ๑ ปฺน จปรํ
 พุราหุมน อิชฺเชกฺขจฺจ อกตฺตกฺขยาโณ โหติ อกตฺตกฺขสฺสโต อกตฺตํรํมฺมตฺตาโณ
 กตฺตปาโป กตฺตทฺทโท กตฺตทิพฺพิโส ตเมเน อญฺเวยตโร คาพุโห โรคาตฺตงฺโก
 ฌสฺสติ ตสฺส อญฺเวยตเรณ คาพุเทเน โรคาตฺตงฺเกณ ฌฏฐสฺส เหวํ โหติ
 อกตํ วต เม กตฺตยาณํ อกตํ กุสฺสํ อกตํ ภัรํมฺมตฺตานิ กตํ ปาปํ
 กตํ ตฺททํ กตํ ทิพฺพิสํ ยาวตฺตา โภ อกตฺตกตฺตยาณานิ อกตฺตกตฺตานิ
 อกตฺตํรํมฺมตฺตานิ กตฺตปาปานิ กตฺตทฺททานิ กตฺตทิพฺพิสํนิ คติ ตํ คตํ
 เปจฺจ คจฺจมํติ โส โสจติ กิถมติ ปริเทวติ อุมฺมตฺตํกนฺทติ
 สมนฺโหมหํ อปชฺชติ อยํ โข พุราหุมน มรณมฺโหม สฺमान ภายติ
 สฺนตฺสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ ๑ ปฺน จปรํ พุราหุมน อิชฺเชกฺขจฺจ กัชฺช
 โหติ วิจิจฺจํ อนิฏฺฐํ คโต สํมมฺเม ตเมเน อญฺเวยตโร คาพุโห

โรคาตงโก ผุสฺสติ ตสฺส อญฺเจตฺเตน คาพุเหเน โรคาตงเกเน ผุฏฺฐสฺส
 เหว โหติ กัฏฐํ วตฺตํ วิจิกิณฺณํ อนิฏฺฐํ คโต สทฺธมฺเมติ โส
 โสจติ กิตฺตมฺติ ปรีเทวติ อรุตฺตาฬักกฺกตฺติ สมนุโมหํ อปชฺชติ อยฺย
 ไซ พฺราหฺมณ มรณชฺมุโม สมานํ ภายติ สันตาสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ
 อิมํ ไซ พฺราหฺมณ จตุตฺตารํ มรณชฺมุมา สมานา ภายนฺติ สันตาสํ
 อปชฺชนฺติ มรณสฺสํ ฯ กตโม จ พฺราหฺมณ มรณชฺมุโม สมานํ น
 ภายติ น สันตาสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ อธิ พฺราหฺมณ เอกจฺจุ
 กาเมสฺส วัตฺตราโค โหติ วิคตจฺจนฺโท วิคตเปโม วิคตบีปาโส วิคต-
 ปรีพาโท วิคตคณฺโห ตเมเน อญฺเจตโร คาพุโห โรคาตงโก ผุสฺสติ
 ตสฺส อญฺเจตฺเตน คาพุเหเน โรคาตงเกเน ผุฏฺฐสฺส น เหว โหติ
 บิยา วต มํ กามา ชฺหิสฺสํนฺติ บิเย จาหํ กาเม ชฺหิสฺสํมํติ โส
 น โสจติ น กิตฺตมฺติ น ปรีเทวติ น อรุตฺตาฬักกฺกตฺติ น สมนุโมหํ
 อปชฺชติ อยฺย ไซ พฺราหฺมณ มรณชฺมุโม สมานํ น ภายติ น
 สันตาสํ อปชฺชติ ฯ ปุณ จปรํ พฺราหฺมณ อธิเอกจฺจุ กาเย วัตฺตราโค
 โหติ วิคตจฺจนฺโท วิคตเปโม วิคตบีปาโส วิคตปรีพาโท วิคตคณฺโห
 ตเมเน อญฺเจตโร คาพุโห โรคาตงโก ผุสฺสติ ตสฺส อญฺเจตฺเตน
 คาพุเหเน โรคาตงเกเน ผุฏฺฐสฺส น เหว โหติ บิโย วต มํ กาเย
 ชฺหิสฺสํนฺติ บิยญฺจาหํ กาเย ชฺหิสฺสํมํติ โส น โสจติ น กิตฺตมฺติ
 น ปรีเทวติ น อรุตฺตาฬักกฺกตฺติ น สมนุโมหํ อปชฺชติ อยฺย ไซ
 พฺราหฺมณ มรณชฺมุโม สมานํ น ภายติ น สันตาสํ อปชฺชติ มรณสฺสํ

๒๓๘ สุตตบฏีฎเก อังคุตตรนิกายสุต จตุกกนิปาโต [๓๘๕]

ปุน จปรํ พุราหุมน อีเธกจฺโจ อกตปาโป โหติ อกตตฺถุโท อกต-
กิพฺพิโส กตกถฺยาโน กตกฺธโส กตภีรฺรุตฺตานโน ตเมนํ อญฺเจตโร
คาพฺโห โรคาตฺถโก สฺสติ ตสฺส อญฺเจตเรน คาพฺเหเน โรคาตฺถเกเน
ญฺจสฺส เอวํ โหติ อกตํ วต เม ปาปํ อกตํ ตฺถุทํ อกตํ กิพฺพิสํ
กตํ กถฺยานํ กตํ กฺธํ กตํ ภีรฺรุตฺตานํ ยาวตา โภ อกตปาปานํ
อกตตฺถุทานํ อกตกิพฺพิสํ กตกถฺยานานํ กตกฺธถานํ กตภีรฺรุตฺตานานํ
คฺติ ตํ คตํ เปจฺจ คจฺฉามํติ โส น โสจฺติ น กิถมฺติ น
ปริเทวติ น อฺรุตฺตาฬิณฺทติ น สฺมโมหํ อปชฺชติ อยฺยํ ไช
พุราหุมน มรณธฺมโม สฺมาโน น ภายติ น สฺนฺตาสํ อปชฺชติ มรณสฺส ๑
ปุน จปรํ พุราหุมน อีเธกจฺโจ อกฺขํ โหติ อวิจิกิจฺฉํ นิฏฺฐํ คโต
สฺทฺธมฺเม ตเมนํ อญฺเจตโร คาพฺโห โรคาตฺถโก สฺสติ ตสฺส
อญฺเจตเรน คาพฺเหเน โรคาตฺถเกเน ญฺจสฺส เอวํ โหติ อกฺขํ วตฺมฺหิ
อวิจิกิจฺฉํ นิฏฺฐํ คโต สฺทฺธมฺเมติ โส น โสจฺติ น กิถมฺติ น
ปริเทวติ น อฺรุตฺตาฬิณฺทติ น สฺมโมหํ อปชฺชติ อยฺยํ ไช
พุราหุมน มรณธฺมโม สฺมาโน น ภายติ น สฺนฺตาสํ อปชฺชติ มรณสฺส ๑
อิมํ ไช พุราหุมน จตฺตาโร มรณธฺมมา สฺมานา น ภายนฺติ น
สฺนฺตาสํ อปชฺชนฺติ มรณสฺสํติ ๑. อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๑ เป ๑
อุปาธกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเวตฺถ อชฺชตฺถเค ปาณฺนเปตํ สฺรณํ คตนฺติ ๑

[๓๘๕] เขกํ สฺมยํ ภคฺวา ราชคฺเห วิหริติ คิञฺฉณฺฏเฐ ปพฺพเต ๑
เตน ไช ปน สฺมเยน สฺมพฺพตฺตา อภินฺนฺวตา อภินฺนฺวตา ปรีพฺพชกา

สปริณียา ตัเร ปริพฺพชการาเม ปฏิวสฺสณฺติ เสนฺยธํมฺมํ อนฺนภาโร
 วรโร^๑ สกฺกตฺถายํ จ ปริพฺพชโก อณฺเณ จ อภินฺญาตา อภินฺญาตา
 ปริพฺพชกา ๑ อถโฆ ภควา สํยณฺหสฺมยํ ปฏิสตฺถานา วุฏฺฐิจิโต
 เยน สปริณียา ตัรํ ปริพฺพชการาโม เตนฺอุปสงฺกมิ ๑ เตน โส ปน
 สมฺเยน เคสํ อณฺเณตฺติคฺคิยาณํ ปริพฺพชกาณํ สํณฺนิสฺสีนฺนาณํ สํณฺนิปตฺตานํ
 ขยมมฺนฺตรากถา อุตฺปาติ อิติปิ พุราหุณฺณสฺสจฺจานิ อิติปิ พุราหุณฺณ-
 สฺสจฺจานํติ ๑ อถโฆ ภควา เยน เต ปริพฺพชกา เตนฺอุปสงฺกมิ-
 อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสํติ นิสฺสํชฺ โส ภควา เต
 ปริพฺพชเก เขตฺทโวจ กายนฺตฺถ ปริพฺพชกา เขตฺตริทํ กถาย สํณฺนิ-
 สฺสีนฺนา กา จ ปน โว ขนฺตฺตรากถา วิปฺปกตฺตาติ ๑ อิทฺ ภโก โคตม
 อมฺหากํ สํณฺนิสฺสีนฺนาณํ สํณฺนิปตฺตานํ ขยมมฺนฺตรากถา อุตฺปาติ อิติปิ
 พุราหุณฺณสฺสจฺจานิ อิติปิ พุราหุณฺณสฺสจฺจานํติ ๑ จตุตฺตารํมาณิ ปริพฺพชกา
 พุราหุณฺณสฺสจฺจานิ มยา สยํ อภินฺญา สจฺจนิคฺคฺวา ปเวทิตาณิ กตฺมาณิ
 จตุตฺตาริ อิทฺ ปริพฺพชกา พุราหุณฺโณ เอวมาห สพุเพ ปาณา
 อวชฺฌมาติ อิติ วทํ พุราหุณฺโณ สจฺจํ อาห โน มุสา โส เตน
 น สมนฺติ มณฺณติ น พุราหุณฺติ มณฺณติ น เสนฺยโยหฺมสฺมํติ
 มณฺณติ น สทิสฺสํหฺมสฺมํติ มณฺณติ น ทิสฺสํหฺมสฺมํติ มณฺณติ อปฺปจ
 ยเทว ตตฺถ สจฺจํ ตทภินฺญา ย ปาณานํเยว อนฺุทยาย อนฺุทฺต-
 ปาย ปฏฺฐิปนฺโน โหติ ๑ ปุณ จปวํ ปริพฺพชกา พุราหุณฺโณ เอว-

มาห สัพเพ กามา อนิจจา ทุกฺขา วิปริณามธมฺมาติ อิติ วทํ
 พฺราหฺมโณ สจฺจํ อาท โน มุสา โส เตน น สมนฺติ มนฺตติ
 น พฺราหฺมโณติ มนฺตติ น เสโยหมสฺมํติ มนฺตติ น สทิสฺส-
 หมสฺมํติ มนฺตติ น ทินฺนหมสฺมํติ มนฺตติ อปฺปจ ยเทว ตตฺถ
 สจฺจํ ตทกฺกณฺณาย กามานํเวย นิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย ปฏิปนฺโน
 โหติ ฯ ปุณ จปรํ ปริพฺพชกา พฺราหฺมโณ เอวมาห สัพเพ ภวา
 อนิจจา ทุกฺขา วิปริณามธมฺมาติ อิติ วทํ พฺราหฺมโณ สจฺจํ
 อาท โน มุสา โส เตน น สมนฺติ มนฺตติ น พฺราหฺมโณติ
 มนฺตติ น เสโยหมสฺมํติ มนฺตติ น สทิสฺสหมสฺมํติ มนฺตติ น
 ทินฺนหมสฺมํติ มนฺตติ อปฺปจ ยเทว ตตฺถ สจฺจํ ตทกฺกณฺณาย
 ภวานํเวย นิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย ปฏิปนฺโน โหติ ฯ ปุณ จปรํ
 ปริพฺพชกา พฺราหฺมโณ เอวมาห นาทํ กุวจินํ กตฺถสฺสจฺจิ กิณฺจิน
 ตสฺมํ น จ มม กุวจินํ กตฺถสฺสจฺจิ กิณฺจินตฺถติ อิติ วทํ พฺราหฺมโณ
 สจฺจํ อาท โน มุสา โส เตน น สมนฺติ มนฺตติ น พฺราหฺมโณติ
 มนฺตติ น เสโยหมสฺมํติ มนฺตติ น สทิสฺสหมสฺมํติ มนฺตติ
 น ทินฺนหมสฺมํติ มนฺตติ อปฺปจ ยเทว ตตฺถ สจฺจํ ตทกฺกณฺณาย
 อากิณฺจณฺณํเวย ปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ ฯ อิมานิ ๒ ปริพฺพชกา
 จตุตฺตาริ พฺราหฺมณสฺสจฺจานิ มยา สยํ อภิณฺญา สจฺจํคฺคฺวา ปเวทิตานํติ ฯ

[๓๘๖] อภโต อณฺเฑตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึ
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอภมฺนตํ นิสฺสีทิ เอภมฺนตํ
 นิสฺสินโน โห โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ เภน นุ โห ภนฺเต
 โตโก นียติ เภน โตโก ปริกสฺสติ กสฺส จ อุปฺปนฺนสฺส วสํ
 คจฺจนตฺติ ๑ สํสาธุ สํสาธุ ภิกฺขุ ภทฺทโก โห เต ภิกฺขุ อุมฺมจฺโจ
 ภทฺทกํ ปฏฺฐิภาณํ กถฺยาณํ ปริปุจฺฉา เอวํ หิ ตวํ ภิกฺขุ ปุจฺฉสิ
 เภน นุ โห ภนฺเต โตโก นียติ เภน โตโก ปริกสฺสติ กสฺส
 จ อุปฺปนฺนสฺส วสํ คจฺจนตฺติ ๑ เอวํ ภนฺเต ๑ จิตฺเตน โห
 ภิกฺขุ โตโก นียติ จิตฺเตน ปริกสฺสติ จิตฺตสฺส อุปฺปนฺนสฺส วสํ
 คจฺจนตฺติ ๑ สํสาธุ ภนฺเตติ โห โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนุ-
 ทิตฺวา อนฺโมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตวํ ปณฺหํ อปฺปจฺฉิ พหุสฺสโต
 ชมฺมชโร พหุสฺสโต ชมฺมชโรติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นุ โห
 ภนฺเต พหุสฺสโต ชมฺมชโร โหตฺติ ๑ สํสาธุ สํสาธุ ภิกฺขุ ภทฺทโก
 โห เต ภิกฺขุ อุมฺมจฺโจ ภทฺทกํ ปฏฺฐิภาณํ กถฺยาณํ ปริปุจฺฉา เอวํ
 หิ ตวํ ภิกฺขุ ปุจฺฉสิ พหุสฺสโต ชมฺมชโร พหุสฺสโต ชมฺมชโรติ
 ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นุ โห ภนฺเต พหุสฺสโต ชมฺมชโร
 โหตฺติ ๑ เอวํ ภนฺเต ๑ พหุ โห ภิกฺขุ มยา ชมฺมา เทสิตา
 สฺสคฺคํ เภยฺย เวยฺยาकरणํ คาถา อูทานํ อิตฺติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุ-
 ชมฺมํ เวทณฺตํ จตฺตปฺปทาย เจปปี ภิกฺขุ คาถาย อตฺตมณฺเฑยา

ฌมฺมมณฺณาย ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺธิปฺนโน โหติ พหุสฺสโต ฌมฺมชโรติ
 อถํ วจฺจนายาติ ฯ สํสฺส ฆณฺเฑติ โช โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสํ
 อภินนฺทิตฺวา อนฺนโมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตรํ ปณฺหํ อปฺปจฺฉิ สุตฺวา
 นิพฺเพชฺชปณฺโณ สุตฺวา นิพฺเพชฺชปณฺโณ ฆณฺเฑ อจฺฉติ กิตฺตาวตฺตา
 นุ โช ฆณฺเฑ สุตฺวา นิพฺเพชฺชปณฺโณ โหตฺติ ฯ สํสฺส สํสฺส ภิกฺขุ
 ภทฺทโก โช เตะ ภิกฺขุ อุมฺมํโค ภทฺทกํ ปฏฺธิภาณํ กตฺถาณํ ปริปฺพุชฺชา
 เหวํ หิ ตฺวํ ภิกฺขุ ปฺปจฺฉสิ สุตฺวา นิพฺเพชฺชปณฺโณ สุตฺวา นิพฺเพชฺช-
 ปณฺโณ ฆณฺเฑ อจฺฉติ กิตฺตาวตฺตา นุ โช ฆณฺเฑ สุตฺวา นิพฺเพชฺช-
 ปณฺโณ โหตฺติ ฯ เหวํ ฆณฺเฑ ฯ อธิ ภิกฺขุ ภิกฺขุโน อิทํ
 ทฺวณฺติ สฺสํ โหติ ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตฺติวิชฺฌ ปสฺสติ อຍံ
 ทฺวณฺတํ สฺสํ โหติ ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตฺติวิชฺฌ ปสฺสติ
 อຍံ ทฺวณฺติ สฺสํ โหติ ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตฺติวิชฺฌ ปสฺสติ
 จสฺส อตฺถํ อตฺติวิชฺฌ ปสฺสติ เหวํ โช ภิกฺขุ สุตฺวา นิพฺเพชฺช-
 ปณฺโณ โหตฺติ ฯ สํสฺส ฆณฺเฑติ โช โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสํ
 อภินนฺทิตฺวา อนฺนโมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตรํ ปณฺหํ อปฺปจฺฉิ ปณฺจฺชโต
 มหาปณฺโณ ปณฺจฺชโต มหาปณฺโณ ฆณฺเฑ อจฺฉติ กิตฺตาวตฺตา
 นุ โช ฆณฺเฑ ปณฺจฺชโต มหาปณฺโณ โหตฺติ ฯ สํสฺส สํสฺส ภิกฺขุ
 ภทฺทโก โช เตะ ภิกฺขุ อุมฺมํโค ภทฺทกํ ปฏฺธิภาณํ กตฺถาณํ ปริปฺพุชฺชา
 เหวํ หิ ตฺวํ ภิกฺขุ ปฺปจฺฉสิ ปณฺจฺชโต มหาปณฺโณ ปณฺจฺชโต

๑๘๗] จตุตถปณณาสเถ โยธาชีวคโค จตุตถโก ๒๔๓

มหาปณฺโณติ ภาณเต วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นุ ไช ภาณเต ปณฺฑิตฺโต
มหาปณฺโณ ไหคฺคิตฺติ ฯ เอวํ ภาณเต ฯ อธิ ภิกฺขุ ปณฺฑิตฺโต
มหาปณฺโณ เวนฺนคฺคตฺตพฺยาพาทาย เจเตติ น ปรพฺยาพาทาย เจเตติ น
อภฺยพฺยาพาทาย เจเตติ อคฺคตฺตหิตํ ปรหิตํ อภฺยหิตํ สํพฺพุตฺตโกหิตเมว
จินฺตยมาโน จินฺตเตติ เอวํ ไช ภิกฺขุ ปณฺฑิตฺโต มหาปณฺโณ
ไหคฺคิตฺติ ฯ

[๑๘๗] เอกํ สมนํ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน กถนุทก-
นิวาเป ฯ อถไช วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคฺชมหามตฺโต เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควตฺตา สํทฺธํ สมนฺมิตฺติ สมนฺมิตฺตํ
กถํ สํวราณํญํ วุตฺตํสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอกมนฺตํ นิสฺสนฺโน ไช
วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคฺชมหามตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ชานเนยฺย
นุ ไช โภ โคตม อสํปฺปริโส อสํปฺปริสํ อสํปฺปริโส อयํ ภวนฺติ ฯ
อฏฺฐจํ ไช เอตํ พฺราหฺมณ อนุวกาโส ยํ อสํปฺปริโส อสํปฺปริสํ
ชานเนยฺย อสํปฺปริโส อยํ ภวนฺติ ฯ ชานเนยฺย ปน โภ โคตม
อสํปฺปริโส สํปฺปริสํ สํปฺปริโส อยํ ภวนฺติ ฯ เอตมฺปิ ไช พฺราหฺมณ
อฏฺฐจํ อนุวกาโส ยํ อสํปฺปริโส สํปฺปริสํ ชานเนยฺย สํปฺปริโส
อยํ ภวนฺติ ฯ ชานเนยฺย นุ ไช โภ โคตม สํปฺปริโส สํปฺปริสํ
สํปฺปริโส อยํ ภวนฺติ ฯ จํ ไช เอตํ พฺราหฺมณ วิชฺชติ ยํ
สํปฺปริโส สํปฺปริสํ ชานเนยฺย สํปฺปริโส อยํ ภวนฺติ ฯ ชานเนยฺย
ปน โภ โคตม สํปฺปริโส อสํปฺปริสํ อสํปฺปริโส อยํ ภวนฺติ ฯ

๒๔๔ สุตตุนตบั้งเก ของคุตตุนตบั้งเก สุตตุนตบั้งเก [๓๘๗]

เอตมบี ๒ พุราหมณ จาน วิชชติ ยัม สบปฺริโส อสฺปฺริสํ
ชานเยย อสฺปฺริโส อยัม ภวนฺติ ๑ อจฺฉริยัม โภ โคตม อพฺกตัม
โภ โคตม ยาว สฺภาสิตตวจิํ โภตา โคตเมน อฏฺฐจํ ๒
เอตัม พุราหมณ อนวกาโส ยัม อสฺปฺริโส อสฺปฺริสํ ชานเยย
อสฺปฺริโส อยัม ภวนฺติ ๑ เอตมบี ๒ พุราหมณ อฏฺฐจํ อนวกาโส
ยัม อสฺปฺริโส สบปฺริสํ ชานเยย สบปฺริโส อยัม ภวนฺติ จานัม
๒ เอตัม พุราหมณ วิชชติ ยัม สบปฺริโส สบปฺริสํ ชานเยย
สบปฺริโส อยัม ภวนฺติ เอตมบี ๒ พุราหมณ จานัม วิชชติ ยัม
สบปฺริโส อสฺปฺริสํ ชานเยย อสฺปฺริโส อยัม ภวนฺติ ๑ เอตมบี
โภ โคตม สมยํ โตเทยฺยสฺส พุราหมณสฺส ปริสฺติ ปฺรปฺปวณํ
วตฺเตนฺติ พาโต อยัม ราชา เอเพยฺโย โย สมนฺเน รามปฺตฺเต
อภิปฺปตฺตนา สมนฺเน ๑ ปน รามปฺตฺเต เอวรूपํ ปรมนิปฺจจการํ
กโรติ ยทิทํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจจํ อณฺฐติกมฺมํ สํมํจิกมฺมํ^๑
อิเมว รณฺโณ เอเพยฺยสฺส ปฺริหารกา พาตา ยมโก โมคฺคตฺโต
อฺกุโค นาวินาเก^๒ คนฺธพฺโพ อคฺคิเวสฺโส ये สมนฺเน รามปฺตฺเต
อภิปฺปตฺตนา สมนฺเน ๑ ปน รามปฺตฺเต เอวรूपํ ปรมนิปฺจจการํ
กโรติ ยทิทํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจจํ อณฺฐติกมฺมํ สํมํจิกมฺมณฺติ
คฺยสฺสํ โตเทยฺโย พุราหมณฺ อิมินา นเยน เนติ ตํ ที่ มณฺเฑนฺติ
โณนฺโต ปณฺทิตो ราชา เอเพยฺโย กวณฺเฑนฺติยวณฺเฑนฺติ วณฺเฑนฺติว-

๑. อ. พ. สํมํจิกมฺมณฺติ ๑ ๒. อ. พ. นาวินฺทติ ๑

โคตเมน อฏฺฐจํ ๒ เอตํ พุราหุมน อนวกาโส ยํ อสํปริโส
 อสํปริโส ชาเนยฺย อสํปริโส อยํ ภวนฺติ ๑ เอตมฺปิ ๒ พุราหุมน
 อฏฺฐจํ อนวกาโส ยํ สํปริโส สํปริโส ชาเนยฺย สํปริโส
 อยํ ภวนฺติ จํ ๒ เอตํ พุราหุมน วิชฺชติ ยํ สํปริโส
 สํปริโส ชาเนยฺย สํปริโส อยํ ภวนฺติ เอตํ ๒ พุราหุมน
 จํ วิชฺชติ ยํ สํปริโส อสํปริโส ชาเนยฺย อสํปริโส อยํ
 ภวนฺติ ๑ หนฺตจํ ๒ มยํ โภ โคตม คจฺฉาม พหฺกัจจา มยํ
 พหฺกณฺธํ ๑ ยสฺสํ ๒ ตวํ พุราหุมน กาลํ มนุสฺสํ ๑ อตฺถ
 วสฺสกาโร พุราหุมน มคฺชมหามตฺโต ภควโต ภาสํ อภินเนตฺตวา
 อนฺนํ ๒ อฏฺฐจํ ปกฺกามํ ๑

[๑๘๘] เอตํ สํปริโส ภควา ราชคฺเห วิหรติ คิซฺณญฺเอยํ ปพฺพเต ๑
 อตฺถ อฏฺฐจํ มนุสฺสํ ๒ เอตํ ๒ พุราหุมน อนวกาโส ยํ อสํปริโส
 อสํปริโส ชาเนยฺย อสํปริโส อยํ ภวนฺติ ๑ เอตมฺปิ ๒ พุราหุมน
 อฏฺฐจํ อนวกาโส ยํ สํปริโส สํปริโส ชาเนยฺย สํปริโส
 อยํ ภวนฺติ จํ ๒ เอตํ พุราหุมน วิชฺชติ ยํ สํปริโส
 สํปริโส ชาเนยฺย สํปริโส อยํ ภวนฺติ เอตํ ๒ พุราหุมน
 จํ วิชฺชติ ยํ สํปริโส อสํปริโส ชาเนยฺย อสํปริโส อยํ
 ภวนฺติ ๑ หนฺตจํ ๒ มยํ โภ โคตม คจฺฉาม พหฺกัจจา มยํ
 พหฺกณฺธํ ๑ ยสฺสํ ๒ ตวํ พุราหุมน กาลํ มนุสฺสํ ๑ อตฺถ
 วสฺสกาโร พุราหุมน มคฺชมหามตฺโต ภควโต ภาสํ อภินเนตฺตวา
 อนฺนํ ๒ อฏฺฐจํ ปกฺกามํ ๑

ภาณฺเต อุมฺมุชฺชมานกัเขว มหตา ปาเสฺน พฺนุชฺเชยฺย เฉวเมว ไช
 อหํ ภาณฺเต อุมฺมุชฺชมานโกเขว ภควตา มหตา วาทปาเสฺน พทฺธิโรติ ๑
 อิทํ อกฺขณฺติ ไช อูปก มยา ปณฺณตฺตํ ตตฺถ อปริมาณา ปทา
 อปริมาณา พฺยณฺชนา อปริมาณา ตถาคคฺคํ ฐมฺมเทสฺนา อิตฺถิํ
 อกฺขณฺติ ๑ ไช ปรินํ อกฺขณฺติ ปทาตพฺพณฺติ ไช อูปก มยา
 ปณฺณตฺตํ ตตฺถ อปริมาณา ปทา อปริมาณา พฺยณฺชนา อปริ-
 มาณา ตถาคคฺคํ ฐมฺมเทสฺนา อิตฺถิํ อกฺขณฺติ ปทาตพฺพณฺติ
 อิทํ อกฺขณฺติ ไช อูปก มยา ปณฺณตฺตํ ตตฺถ อปริมาณา ปทา
 อปริมาณา พฺยณฺชนา อปริมาณา ตถาคคฺคํ ฐมฺมเทสฺนา อิตฺถิํ
 อกฺขณฺติ ๑ ไช ปรินํ อกฺขณฺติ ภาเวตพฺพณฺติ ไช อูปก มยา
 ปณฺณตฺตํ ตตฺถ อปริมาณา ปทา อปริมาณา พฺยณฺชนา อปริมาณา
 ตถาคคฺคํ ฐมฺมเทสฺนา อิตฺถิํ อกฺขณฺติ ภาเวตพฺพณฺติ ๑ อถไช
 อูปโก มณฺฑิกาทฺตํ ภาวโต ภาสํ อภินนฺทิตฺวา อนฺนํทิตฺวา
 อญฺญายาสฺมา ภควนฺเต อภินนฺทิตฺวา ปทกฺขณํ ทิตฺวา เยน ราชา
 มาคโร อชาตคฺคํ เวเทหิปปฺตํ เตนฺนํสํกมฺมิ อปฺสํกมฺมิทฺวา
 ยาวตโก อโหสิ ภควตา สทฺธิํ ภทฺตํธฺมาไป ๑ สทฺธิํ วนฺนํ
 มาคคํ อชาตคฺคํ เวเทหิปปฺตํ อโหสิ ๑ เสดํ วุตฺเต ราชา
 มาคโร อชาตคฺคํ เวเทหิปปฺตํ ภูมฺมิตฺวา อนฺนํทิตฺวา อูปกํ มณฺฑิกา-
 ตฺตํ เสดํทิตฺวา ยาวตํธฺมาไป โธณการกทวารโก ยาวนฺทิตฺวา ยาว-

คพฺโง ยตฺร หิ นามํ คํ ภควนฺตํ อรหฺนํ สํมาสัมพุทฺธํ
 ขปฺปเตตคพฺพํ มณฺณิสฺสํติ อเปหิ ตวํ อูปกํ วินิสฺสํ มา คํ
 อททสฺนํติ ฯ

[๑๙๐] เขกั๋ ส่มยั ภควา ส้าวคฺคิยั จิหฺรติ ปุพฺพาวาณม มิคาร-
 มาตฺตปาสาเท ๑ เตน โข ปน ส่มเยน ภควา ตทหุโปสฺสเถ ภิกฺขุสงฺฆ-
 ปริวฺตโต นิสฺสันโน โหติ ๑ อถ โข ภควา ตฺถนุหึญฺจํ ตฺถนุหึญฺจํ ภิกฺขุสงฺฆ-
 ธนฺนุโถถเตจฺจา ภิกฺขุ ชามนฺเตสฺสิ อปฺปปลาปาญํ ภิกฺขเว ปริสา-
 นิปฺปปลาปาญํ ภิกฺขเว ปริสา สุตฺตา สาเว ปติฏฺฐจิตา ตถารุโป

• บ.พ. อาสาเทตพุท ๑ ๒ บ.พ. วิโมกฺขา ๑

อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสํโฆ ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปริสา ยถารูปา
 ปริสา พุตฺตภา ทสฺสํนายมึ โถกสฺมึ ตถารูโป อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสํโฆ
 ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปริสา ยถารูปา ปริสา อาหุณฺเญยา ปาหุณฺเญยา
 ทกฺขิณฺเญยา อณฺชติกรณฺเญยา อนนฺตุคฺครํ ปุณฺณกฺกเขตฺตํ โถกสฺสํ ตถารูโป
 อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสํโฆ ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปริสา ยถารูปาย
 ปริสําย อปฺปมมึ ทินฺนํ พหุํ โหติ พหุํ ทินฺนํ พหุคฺครํ ตถารูโป
 อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสํโฆ ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปริสา ยถารูปํ ปริสํ
 อตํ โยชนคณฺณานิมี ทสฺสํนาย คณฺตุํ อมึ ปุณฺณํเสนามึ ตถารูโป
 อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสํโฆ สํนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมึ ภิกฺขุสํเฆ
 เทวปฺปคฺคา วิหฺรติ สํนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมึ ภิกฺขุสํเฆ
 พุรหฺมปฺปคฺคา วิหฺรติ สํนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมึ ภิกฺขุสํเฆ
 อาเนวฺชปฺปคฺคา วิหฺรติ สํนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมึ ภิกฺขุสํเฆ
 อริยปฺปคฺคา วิหฺรติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทวปฺปคฺโค โหติ
 อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฉานํ อุปสํ-
 ปชฺช วิหฺรติ วิตถกฺกวิจารณ์ํ อุปสํมา ๑ เป ๑ พุติยํ ฉานํ อุป-
 สํปชฺช วิหฺรติ ปิตฺติยา ๑ วิราคา ๑ เป ๑ คติยํ ฉานํ อุปสํ-
 ปชฺช วิหฺรติ สฺสํสฺสํ ๑ ปหานา ทฺวํสฺสํ ๑ ปหานา ๑ เป ๑
 จตุตฺถํ ฉานํ อุปสํปชฺช วิหฺรติ เอวํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ เทวปฺ-
 ปคฺโค โหติ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พุรหฺมปฺปคฺโค โหติ อิช
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ เมตฺตาสํหคเตน เจตฺถา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหฺรติ

๒๕๐ สัตตตบปีฎเฏ ของคุตตตตบปีฎเฏ จตตตตบปีฎเฏ [๓๘๐]

คทา ทุติยํ คทา ตติยํ คทา จตุตถํ อิติ อุทฺธมโร ติริยํ สํพุทฺธิ
 สํพุทฺธตตาย สํพุทฺธวณฺโตนํ โลกํ เมตฺตาสาหคเตน เจตสา วิปฺลเนน
 มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน ฝริตฺวา วิหริติ
 ภรฺณาสาหคเตน เจตสา ... มุทิตาสาหคเตน เจตสา ... อุเปกฺกขาสหคเตน
 เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ คทา ทุติยํ คทา ตติยํ คทา
 จตุตถํ อิติ อุทฺธมโร ติริยํ สํพุทฺธิ สํพุทฺธตตาย สํพุทฺธวณฺโตนํ โลกํ
 อุเปกฺกขาสหคเตน เจตสา วิปฺลเนน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน
 อพฺยาปชฺฌเนน ฝริตฺวา วิหริติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ พุรหฺมปฺปตฺโต
 โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาเนญฺชปฺปตฺโต โหติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สํพุทฺโธ รุปสํญฺญานํ สํตติกุมฺมา ปญฺ्ञิสสํญฺญานํ อตฺถกฺคมา
 นานตฺตสํญฺญานํ อมณสิการา อนนฺโต อาภาโสติ อาภาसानญฺจายตนํ
 อุปสํมุปฺชฺช วิหริติ สํพุทฺโธ อาภาसानญฺจายตนํ สํตติกุมฺม อนนฺตํ
 วิญฺญาณนฺติ วิญฺญาณญฺจายตนํ อุปสํมุปฺชฺช วิหริติ สํพุทฺโธ
 วิญฺญาณญฺจายตนํ สํตติกุมฺม นตฺถิ ทิณฺจํติ อากิณฺจญฺจายตนํ
 อุปสํมุปฺชฺช วิหริติ สํพุทฺโธ อากิณฺจญฺจายตนํ สํตติกุมฺม เนว-
 สํญฺยานาสํญฺญายตนํ อุปสํมุปฺชฺช วิหริติ เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อาเนญฺชปฺปตฺโต โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริยปฺปตฺโต โหติ
 อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิทํ ทฺวณฺเหติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ ขยํ
 ทฺวณฺเหโรชคามินิ ปฏฺิพทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ โข ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อริยปฺปตฺโต โหตฺติติ ฯ

๒๕๒ สุตตุนุตตมปฏิภาส อังคตคตคตคตคตคต [๑๙๓]

อจริณฺติ ทนฺโต ภิกฺขเว สุตฺตปฺปาโต อถ โส สุตฺโต จิปฺปํเยว
วิເສດฺသํ โหติ ເສຍຸຍຕາມີ ກິດຊເວ ປຸຣິສ໌ ກຸສ໌ໂຕ ເກຣັສທຸທສຸດ
ໂສ ອທຸຖານມຄຸກປຸງປັນໂນ ເກຣັສທຸທໍ ສຸເຄຍຍ ດສຸດ ນເວ ໂຂ
ອສຸດ ກຸຊາ ວາ ວິມຕີ ວາ ເກຣັສທຸໂທ ນຸ ໂຂ ນ ນຸ ໂຂ ເກຣ-
ສທຸໂທຕີ ອຄໂຂ ເກຣັສທຸໂທເທວ ນິງຊໍ ຄຸເຄຍຍ ເວເມວ ໂຂ
ກິດຊເວ ກິດຊ ຫມຸມໍ ປຣິຢາປຸຣາຕີ າເປ າ ຈົປຸປິເຍວ ວິເສດັດາມີ ໂຫຕີ
ໂສຕານຸຄຕານໍ ກິດຊເວ ຫມຸມານໍ ວຈຣາ ປຣິຈິຕານໍ ມນສານຸເປກຸຊິຕານໍ
ທິງຊິຍາ ສຸປຸປຸງິວິທຸຖານໍ ອຍໍ ທຸຕິໂຍ ອານິສ໌ໂສ ປາງິກຸໂຂ າ ປຸນ ຈປຣໍ
ກິດຊເວ ກິດຊ ຫມຸມໍ ປຣິຢາປຸຣາຕີ ສຸຕຸຕໍ ເຄຍຍໍ ເວຍຸຍາກຣນໍ ດາດໍ
ອຸຖານໍ ອິຕິວຸຕຸຕໍ ສາຕໍ ອພຸກຸດຫມຸມໍ ເວທຸດໍ ດສຸດ ເຕ ຫມຸມາ
ໂສຕານຸຄຕາ ໂຫນຕີ ວຈຣາ ປຣິຈິຕາ ມນສານຸເປກຸຊິຕາ ທິງຊິຍາ ສຸປຸປຸງິ-
ວິທຸຖາ ໂສ ມຸງຊສຸດຕີ ດາດໍ ກຸຣຸມາໂນ ອເຄຍຍຕຣໍ ເທວນິກາຍໍ ອຸປ-
ປະຊຕີ ດສຸດ ດຸດ ນເວ ໂຂ ສຸຈິໂນ ຫມຸມປາ ມິດປັນຕີ ນມີ
ກິດຊ ອິທຸຊິມາ ເຈໂຕວສິປຸປຸໂຕ ເທວປຣິຣາຍ ຫມຸມໍ ເທເສຕີ ອມິຈ
ໂຂ ເທວປຸໂຕ ເທວປຣິຣາຍ ຫມຸມໍ ເທເສຕີ ດສຸດ ເວວໍ ໂຫຕີ ອຍໍ
ວາ ໂສ ຫມຸມວິນໂຍ ຍຕຸຖາທໍ ປຸພຸເພ ພຸກຸມຈຣິຍໍ ອຈຣິນຸຕີ ທນໂຂ
ກິດຊເວ ສຸຕຸປປາໂທ ອຄ ໂສ ສຸຕຸໂຕ ຈົປຸປິເຍວ ວິເສດັດາມີ ໂຫຕີ
ເສຍຸຍຕາມີ ກິດຊເວ ປຸຣິສ໌ ກຸສ໌ໂຕ ສຸງຊສຸທສຸດ ໂສ ອທຸຖານມຄຸກ-
ປຸງປັນໂນ ສຸງຊສຸທໍ ສຸເຄຍຍ ດສຸດ ນເວ ໂຂ ອສຸດ ກຸຊາ ວາ
ວິມຕີ ວາ ສຸງຊສຸທໂທ ນຸ ໂຂ ນ ນຸ ໂຂ ສຸງຊສຸທໂຫຕີ ອຄໂຂ

สรรตทโทเทว นินฺนํ คจฺเจยฺย เหวเมว โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทุมํ
 ปริยาปฺนนาติ ฯ เป ฯ ขิปปํเยว วิเสสคามํ โหติ โสตานุกตानํ
 ภิกฺขเว ทุมมานํ วจฺสา ปริจิตานํ มนฺธานุปฺเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏฺธิ-
 วิทฺธานํ อโย คตฺติโย อานิสฺโส ปาฏิทงฺโข ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ทุมํ ปริยาปฺนนาติ สํคตํ เคยฺยํ เวยฺยาकरणํ คากํ อุตฺถานํ อิติ-
 วุตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตทุมํ เวทถฺถํ ตสฺส เต ทุมมา โสตานุกตนา
 โหนฺติ วจฺสา ปริจิตา มนฺธานุปฺเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏฺธิวิทฺธา โส
 มุฏฺฐสฺสํติ กาสํ กุรฺมาโน อญฺเฐว เทวณิกายํ อูปปชฺชติ ตสฺส
 ตตฺถ นเหว โห สฺขิน ทุมมปทา ปิตฺตปฺนติ นมี ภิกฺขุ อิทฺธิมา
 เจโตวสฺสิปฺปตฺโต เทวปริสํย ทุมํ เทเสติ นมี เทวปฺคุโธ เทวปริสํย
 ทุมํ เทเสติ อมฺิจ โห โอบปาติโก โอบปาติโก สํเวติ สรสิ
 คุวํ มาริสํ ยตฺถ มโย ปุพฺเพ พุทฺทมจฺริยํ อจฺริมหาติ โส
 เหวมาห สํรามิ มาริสํ สํรามิ มาริสํติ ทนฺโห ภิกฺขเว
 สตฺตฺวาปาทิ อถ โส สตฺโต ขิปปํเยว วิเสสคามํ โหติ เสยฺยถามี
 ภิกฺขเว เทว สํหายกา สํหปฺสํกํพกา เต กทาจิ กรหจิ กตฺถจิ
 อญฺเฐมญฺเฐ สํมาคจฺเจยฺยํ ตเมนํ สํหายโก สํหายโก เอวํ วเทยฺย
 อิทฺธิมี สํมม สรสิติ โส เอวํ วเทยฺย สํรามิ สํมม สํรามิ
 สํมมาติ เหวเมว โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทุมํ ปริยาปฺนนาติ ฯ เป ฯ

三

ສຸດທະທັມມິກເກ ຂອງສຸດທະນິກາຍສຸດສັ ຈຕຸກຸກນິພາໂຕ

[ഒരു]

ឧប្បត្តិកម្ម វិសេសកម្ម តិច្ចិ តែតានុគតានំ ភិក្ខុវេ ធម្មនំ វុទ្ធា
 បរិទិចានំ មនោស្សបេក្ខិចានំ តិរ្យក្សិយា សុប្បវ្វិវិក្ខនំ ឈំ ឧត្តុតោ ចានិ-
 ស័សំ បាឡិក្សនោ ។ តែតានុគតានំ ភិក្ខុវេ ធម្មនំ វុទ្ធា បរិទិចានំ
 មនោស្សបេក្ខិចានំ តិរ្យក្សិយា សុប្បវ្វិវិក្ខនំ ឈិមេ ឧត្តុតាវោ ចានិស័សំ
 បាឡិក្សនាទិ ។

[๑๘๒] จตุตถาริ มานิ ภิกขเว จานานิ จตุหิ จาเนหิ เวทิตพฺพานิ
กตมานิ จตุตถาริ สํวาเสณ ภิกขเว สํถํ เวทิตพฺพํ ตณฺห ๒
ทีเเมน อทฺธุนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา ปญฺญวตา
โน ทุปฺปญฺเณน สํโหวหาเรณ ภิกขเว สํเจยฺย เวทิตพฺพํ ตณฺห
๒ ทีเเมน อทฺธุนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา
ปญฺญวตา โน ทุปฺปญฺเณน อปทาสุ ภิกขเว กาโม เวทิตพฺพอ
โส ๑ ๒ ทีเเมน อทฺธุนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา
ปญฺญวตา โน ทุปฺปญฺเณน สํกจฺจนาย ภิกขเว ปญฺญา เวทิตพฺพา
สา ๑ ๒ ทีเเมน อทฺธุนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา
ปญฺญวตา โน ทุปฺปญฺเณน ๑ สํวาเสณ ภิกขเว สํถํ เวทิตพฺพํ
ตณฺห ๒ ทีเเมน อทฺธุนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา
ปญฺญวตา โน ทุปฺปญฺเณนาติ อิติ ๒ ปเนตํ อุตฺตํ กิณฺเจะตํ
ปฺปฺจฺจ อุตฺตํ อธิ ภิกขเว ปุคฺคโต ปุคฺคเตน สทฺธิํ สํวสฺमानิ
เอวํ ชานาติ ทิสฺสวตฺตํ ๒ อหฺมยสฺมา ชนฺนํทการี นิทฺทการี สทฺธการี
กมฺมาตฺการี น สตฺตการี น สตฺตวตฺตํ สํเสตํ ทุสฺสํโต อหฺมยสฺมา

นายมายสุมมา สัตถวาติ อธิ ปน ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปุคฺคเถน สทฺธิ
 สํวสฺมาโน เอวํ ชานาติ ทิฆรคฺคํ โข อยมายสุมมา อชฺจนทการี
 อจฺฉิตฺตทการี อสํพทการี อกมฺมาสการี สตตถการี สตตวคฺคํ สัตถสฺส สัตถวา
 อยมายสุมมา นายมายสุมมา ทุสฺสํโสติ สํวาเสณ ภิกฺขเว สัตถํ เวทิตพฺพํ
 คณฺจ โข ทิฆเณ อทฺทฺธนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา
 ปณฺณวตา โน ทุปฺปณฺณเวนาติ อิติ ยนฺตํ วคฺคํ อิทฺเมตํ ปญฺจุจ
 วคฺคํ ฯ สํโวหาเรณ ภิกฺขเว โสเจยฺย เวทิตพฺพํ คณฺจ โข ทิฆเณ
 อทฺทฺธนา น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา ปณฺณวตา
 โน ทุปฺปณฺณเวนาติ อิติ โข ปณฺทํ วคฺคํ กิณฺเฑตํ ปญฺจุจ วคฺคํ
 อธิ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปุคฺคเถน สทฺธิ สํโวหฺรมาโน เอวํ ชานาติ
 อณฺณเถนา โข อยมายสุมมา เอเถน เอโก โวหฺรติ อณฺณเถนา ทวฺวํ
 อณฺณเถนา ตํหิ อณฺณเถนา สมฺพุทฺเตหิ โวกฺกมฺติ อยมายสุมมา
 ปุริมโวหารา ปจฺฉิมโวหารํ อปริสฺสทฺธโวหาโร อยมายสุมมา นาย-
 มายสุมมา ปริสฺสทฺธโวหาโรติ อธิ ปน ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปุคฺคเถน
 สทฺธิ สํโวหฺรมาโน เอวํ ชานาติ ยถา โข อยมายสุมมา เอเถน
 เอโก โวหฺรติ ตถา ทวฺวํหิ ตถา ตํหิ ตถา สมฺพุทฺเตหิ นาย-
 มายสุมมา โวกฺกมฺติ ปุริมโวหารา ปจฺฉิมโวหารํ ปริสฺสทฺธโวหาโร
 อยมายสุมมา นายมายสุมมา อปริสฺสทฺธโวหาโรติ สํโวหาเรณ ภิกฺขเว
 โสเจยฺย เวทิตพฺพํ คณฺจ โข ทิฆเณ อทฺทฺธนา น อิตฺตํ มนสิ-
 กโรตา โน อมนสิการา ปณฺณวตา โน ทุปฺปณฺณเวนาติ อิติ ยนฺตํ

วา ญฺญโง สฺมาโน โวคพฺยสฺเนน วา ญฺญโง สฺมาโน น โสจติ น
 กิตฺติ น ปริเทวติ น อุตฺตาทักกนฺทติ น สฺมฺโมหํ อปชฺชติ
 อปทาสํ ภาวเว ธาโม เวทิตพฺโพ โส จ ไซ ที่เเมน อทฺธนา
 น อิตฺตํ มนสิโกโรตา โน อมนสิการา ปณฺณวตา โน ทุปฺปณ-
 เณนาติ อิติ ญนฺตํ อุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจ อุตฺตํ ฯ ตํกจฺญาย
 ภาวเว ปณฺณา เวทิตพฺพา ตํ จ ไซ ที่เเมน อทฺธนา น อิตฺตํ
 มนสิโกโรตา โน อมนสิการา ปณฺณวตา โน ทุปฺปณเณนาติ อิติ
 ไซ ปเนตํ อุตฺตํ กิณฺเณตํ ปฏิจฺจ อุตฺตํ อิท ภาวเว ปุคฺคโต
 ปุคฺคเลน สทฺธิํ ตํกจฺญายมาโน เอวํ ชานาติ ยถา ไซ อิมสฺส
 อายสฺมโต อุมฺมจฺโค ยถา จ อภินิหาโร ยถา จ ปณฺหสฺมทฺจาโร
 ทุปฺปณฺโณ อยมายสฺมา นามายสฺมา ปณฺณวา ตํ กิณฺสฺส เหตุ
 ตถา หิ อยมายสฺมา น เจว คมฺภีรํ อตฺถปทํ อุตฺตาทติ สฺนตํ
 ปณฺตํ อตฺถกฺกาวจํ นิปฺปนํ ปณฺทิตเวทนียํ ยถา อยมายสฺมา อุมฺม
 ภาสฺติ ตสฺส จ น ปฏฺิพฺโถ สํชิตฺเตน วา วิตุถาเรน วา อตฺถํ
 อจฺจิตฺติ เทเสตฺถํ ปณฺณาเปตฺถํ ปฏฺิเปตฺถํ วิวฺริตฺถํ วิภชิตฺถํ อุตฺตาทนํกาทํ
 ทุปฺปณฺโณ อยมายสฺมา นามายสฺมา ปณฺณวาติ เสยฺยถา นี
 ภาวเว จกฺขมา ปฺริโส อุตฺตรทสฺส ตํเร จิโต ปสฺสเสยฺย ปฺริตฺตํ
 มจฺฉํ อุมฺมชฺชมานํ ตสฺส เอวมสฺส ยถา ไซ อิมสฺส มจฺฉสฺส
 อุมฺมจฺโค ยถา จ อุมฺมิชาโต ยถา จ เวคายิตฺตํ ปฺริตฺโต

เบณนาคิ อิติ ญนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจุ วุตฺตํ ๑ อิมานิ โส
ภิกฺขเว จตฺตาริ จานานิ อิมเหิ จตฺติ จาเนहि เวทิตพฺพานํติ ๑

[๑๙๓] เขกํ สมฺมํ ภควา เวสํถิยํ วิหริติ มหาวเน กุฎฺฐาคาร-
ธํถายํ ๑ อถโส ภทฺธิโย ติจฺฉวํ เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอกมนฺตํ
นิสฺสินโน โส ภทฺธิโย ติจฺฉวํ ภควนฺตํ เอกทโวจ สุตํ เมตํ ภนฺเต
มายาวํ สมนฺโน โคตโม อวฏฺฐนิมายํ ชานาติ ยาย อญฺญตฺติคฺคิยานํ
ธํวเก อวฏฺฐเจตฺติติ เย เต ภนฺเต เอวมาหํสุ มายาวํ สมนฺโน
โคตโม อวฏฺฐนิมายํ ชานาติ ยาย อญฺญตฺติคฺคิยานํ ธํวเก อวฏฺฐ-
เจตฺติติ กจฺจิ เต ภนฺเต ภควโต วุตฺตวาทีโน น จ ภควนฺตํ
อญฺญเตน อพฺภากิจฺชนฺเต ฐมฺมสฺส จานุญฺมํ พฺยาโกโรนฺติ น จ
โกจิ สหฐมฺมิโก วาทานุปาโต คารยฺหํ จานํ อากจฺฉติ อนพฺภก-
ชาตฺถกามา หิ มยํ ภนฺเต ภควนฺตฺนฺติ ๑ เอถ ตุมฺहे ภทฺธิย มา
อนุสฺสเวน มา ปรมฺปฺปาย มา อิตฺถิกราย มา ปิฏฺฐกสมฺปทาเนน มา
ตถกเหตุ มา นยเหตุ มา อากาโรปวิตฺถเกน มา ทิฏฺฐินิฐฺฐานกฺขณฺติยา
มา ภพฺพรูปตาย มา สมนฺโน โน ครุติ ยทา ตุมฺहे ภทฺธิย
อตฺตนาถ ชานะยฺยาถ อิม ฐมฺมา อกฺกุสฺสา อิม ฐมฺมา ธํวชฺชา
อิม ฐมฺมา วิญฺญนครหิตา อิม ฐมฺมา สมนฺตฺตา สมนฺตฺตินฺนา
อหิตาย ทฺถุชฺชย สํวตฺตฺนตฺติติ อถ ตุมฺहे ภทฺธิย ปชฺเชยฺยาถ ตํ
กํ มณฺเฑน ภทฺธิย โถโก ปุริสสฺส อชฺฉตฺตํ อุปฺปชฺชมาโน อุป-

ปฐฺยติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๑ อหิตาย ภาณเต ๑ ลฺลฺล
 ปณํ ภาทฺธิย ปฺริสํปฺกฺคโต โสเภณ อภฺภิโต ปฺริยาทิจฺจนฺจิตฺโต ปาณํ
 หนติ อทินฺนํ อาทฺธิยติ ปฺรทารํ คจฺจนฺติ มุสํ ภาณติ ปฺรํ
 ตตฺตตาย สํมาทเปติ ยํสํ โหติ ทํสฺวตฺตํ อหิตาย ทฺฤชฺชาติ ๑
 เอวํ ภาณเต ๑ ตํ กิํ มณฺเฑน ภาทฺธิย โทโส ... โมโห ... สํรวมโ
 ปฺริสํสํสํ อชฺชตฺตํ อปฺปฐฺชมาโน อปฺปฐฺยติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๑
 อหิตาย ภาณเต ๑ สํรวมโ ปณํ ภาทฺธิย ปฺริสํปฺกฺคโต สํรวมเ
 อภฺภิโต ปฺริยาทิจฺจนฺจิตฺโต ปาณํ หนติ อทินฺนํ อาทฺธิยติ ปฺรทารํ
 คจฺจนฺติ มุสํ ภาณติ ปฺรํ ตตฺตตาย สํมาทเปติ ยํสํ โหติ
 ทํสฺวตฺตํ อหิตาย ทฺฤชฺชาติ ๑ เอวํ ภาณเต ๑ ตํ กิํ มณฺเฑน
 ภาทฺธิย อิมํ ฐมา กุสฺสา วา อกุสฺสา วาติ ๑ อกุสฺสา ภาณเต ๑
 สํวชฺชา วา อนวชฺชา วาติ ๑ สํวชฺชา ภาณเต ๑ วิญฺญฺครหิตา
 วา วิญฺญฺปสฺสฺสา วาติ ๑ วิญฺญฺครหิตา ภาณเต ๑ สํมตฺตา สํมาทินฺนา
 อหิตาย ทฺฤชฺชา สํวตฺตฺนฺติ โน วา กถํ วา เอตฺตํ โหตฺติ ๑
 สํมตฺตา ภาณเต สํมาทินฺนา อหิตาย ทฺฤชฺชา สํวตฺตฺนฺติ เอวํ โน
 เอตฺตํ โหตฺติ ๑ อิติ โห ภาทฺธิย ยํ ตํ อวโจมฺห เอณํ คฺมฺเห
 ภาทฺธิย มา อนุสํสฺสฺวณ มา ปรมฺปฺรายน มา อิตฺติกราย มา บิฏฺฐกสํป
 ทาเนน มา ตกฺกเหตฺตํ มา นชฺเหตฺตํ มา อากการปฺริวิตฺตฺกเณน มา ทิฏฺฐจ
 นิชฺฌณานกฺขณฺติยา มา ภาทฺฐรูปตายน มา สํมโน โน คฺรุตฺติ ยทา
 คฺมฺเห ภาทฺธิย อตฺตฺนาว ชาเนยฺยาถ อิมํ ฐมา อกุสฺสา อิมํ

รมฺมา สํวชฺชา อิม รมฺมา วิญญฺครหิตา อิม รมฺมา สํมตฺตา
 สํมาทินฺนา อหิตาย ทฺกฺขาย สํวตฺตุนฺตํติ อถ ตฺมฺเห ภาทฺธิย ปช-
 เหยยาถาติ อิติ ยนฺตํ วุคฺคํ อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุคฺคํ เถถ
 ตฺมฺเห ภาทฺธิย มา อนุสฺสเวน มา ปรมฺปราย มา อิตฺกิราย มา
 ปฏฺิกสํปทาเนน มา ตถกฺกเหตุ มา นยเหตุ มา อาการปริวิตกฺกเณ
 มา ทิฏฺฐินิษฺฌมานกฺกขณฺติยา มา ภาทฺพรปฺตาย มา สมนฺโน โน คุรุติ
 ยทา ตฺมฺเห ภาทฺธิย อตฺตนาถ ฌาเนยฺยาถ อิม รมฺมา กุสฺสตา
 อิม รมฺมา อนวชฺชา อิม รมฺมา วิญญฺปสฺสตา อิม รมฺมา
 สํมตฺตา สํมาทินฺนา อหิตาย สฺวชฺชา สํวตฺตุนฺตํติ อถ ตฺมฺเห ภาทฺธิย
 อฺปฺสํปชฺช วิหเรยฺยาถ ตํ กิ มณฺเณถ ภาทฺธิย อโถโก ปุริสฺสสฺส
 อชฺฌตฺตํ อฺปฺปชฺชมาโน อฺปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๑ หิตาย
 ภาณฺเต ๑ อถุโธ ปณายํ ภาทฺธิย ปุริสฺสปฺกฺกโต โถเกณ อนภิกฺกโต
 อปริยาทินฺนจฺจิตฺโต เนว ปาณํ หนฺติ น อทินฺนํ อาทฺยติ น ปรทาวํ
 คจฺฉติ น มุสา ภาณฺติ ปวิํ ตถตฺตาย (๑) สํมาทเปติ ยํสํ โหติ
 ทํมฺวตฺตํ หิตาย สฺวชฺชาติ ๑ เอวํ ภาณฺเต ๑ ตํ กิ มณฺเณถ ภาทฺธิย
 อโถโส ... อโมโห ... อสํมฺโม ปุริสฺสสฺส อชฺฌตฺตํ อฺปฺปชฺชมาโน
 อฺปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ ๑ หิตาย ภาณฺเต ๑ อสํมฺโม
 ปณายํ ภาทฺธิย ปุริสฺสปฺกฺกโต สํมฺมเกณ อนภิกฺกโต อปริยาทินฺนจฺจิตฺโต
 เนว ปาณํ หนฺติ น อทินฺนํ อาทฺยติ น ปรทาวํ คจฺฉติ น มุสา

กมฺมํ กริถฺถสฺส กาเยน วาจาเย มนสา โมหํ วิเนยฺย วิเนยฺย
 วิหราหิ โมหํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหฺรโต น โมหํ กมฺมํ กริถฺถสฺส
 กาเยน วาจาเย มนสา สํวรมฺภํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหราหิ สํวรมฺภํ
 วิเนยฺย วิเนยฺย วิหฺรโต น สํวรมฺภํ กมฺมํ กริถฺถสฺส กาเยน วาจาเย
 มนสาติ ๑ เอวํ วุตฺเต ภทฺทิโย ติจฺฉวํ ภควนฺตํ เขตฺตโวจ อภิกฺกนฺตํ
 ภนฺเต ๑ เป ๑ อฺปาสกํ มํ ภนฺเต ภควา ชาเรตุ อชฺชชฺคฺเค ปาณ-
 เปตํ สฺวณํ คตฺตํ ๑ อปฺปํ ตาหํ ภทฺทิโย เอวํ อวจํ เขหิ เม
 ตฺวํ ภทฺทิโย สํวโก โหหิ อหํ เต สฺตฺถา ภวิสฺสํมํติ ๑ โนเหตํ
 ภนฺเต ๑ เอวํวาทิ โห มํ ภทฺทิโย เอวมกฺขายี เอเก สมนฺพฺราหฺมณา
 อสฺสตา ตฺจฺจนา มุสฺสา อญฺเณน อพฺภาจิกฺขณฺติ มายาวิ สมนฺ โคตโม
 อวฏฺฐนิมาโย ชานาติ ยาย อณฺณตฺติคฺคิยานํ สํวเก อวฏฺฐเฏตฺติ ๑
 ภทฺทิกา ภนฺเต อวฏฺฐนิมายา กถฺยาณํ ภนฺเต อวฏฺฐนิมายา
 นียา เม ภนฺเต ฅาตฺติสาโลหิตา อิมาย อวฏฺฐนียา อวฏฺฐเญยฺยํ
 นียานํ เม อสฺส ฅาตฺติสาโลหิตานํ ทิฆรคฺคํ หิตาย สฺขาย สฺพเพ
 เจปํ ภนฺเต ชฺคฺคิยา อิมาย อวฏฺฐนียา อวฏฺฐเญยฺยํ สฺพเพสฺมํมํสฺส
 ชฺคฺคิยานํ ทิฆรคฺคํ หิตาย สฺขาย สฺพเพ เจปํ ภนฺเต พฺราหฺมณา
 ... เวสฺสสา ... สฺสฺสทา อิมาย อวฏฺฐนียา อวฏฺฐเญยฺยํ สฺพเพสฺมํมํสฺส
 สฺสฺสทานํ ทิฆรคฺคํ หิตาย สฺขายาติ ๑ เอวเมตํ ภทฺทิโย เอวเมตํ
 ภทฺทิโย สฺพเพ เจปํ ภทฺทิโย ชฺคฺคิยา อวฏฺฐเญยฺยํ อภุสฺสธมฺมปฺปทานาย
 กุสฺสธมฺมปฺปสํปทาเย สฺพเพสฺมํมํสฺส ชฺคฺคิยานํ ทิฆรคฺคํ หิตาย สฺขาย

วนฺป กาเยน สํวฺโต วาจาเย สํวฺโต มนสา สํวฺโต อวิชฺชาวिरากา
 วิชฺชูปฺปาทา ปสฺสํสํ โน ตวํ วนฺป ตณฺหํ ยโตนิทานํ ปุริสํ
 ทฺวํ เวทนิยา อาสวํ อสฺสํเวยฺยํ อภิสํมฺปฺราชนฺติ ฯ ปสฺสํสํ ภาณเต
 ตณฺหํ อธิสฺสํ ภาณเต ปุพฺเพ ปาปกมฺมํ กตํ อวิปฺกฺกวิปากํ
 ตโตนิทานํ ปุริสํ ทฺวํ เวทนิยา อาสวํ อสฺสํเวยฺยํ อภิสํมฺปฺราชนฺติ ฯ
 อยเมว โข ปณายสฺมโต มหาโมคฺคฺคฺตฺตฺตํ วนฺเปเน สกฺเกเน นิคฺคฺช-
 สํวเกเน สทฺธิํ กถา วิปฺปกฺคา โหติ ฯ อถ โข ภควา สํยณฺเหสมํ
 ปฏิสํมฺปฺราชนา วุฏฺฐิโต เขนฺนฺนํจํสาธา เทนฺนํสํกมิ อฺปสํก-
 มิทฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสํ นิสฺสํ โข ภควา อายสฺมมฺตํ
 มหาโมคฺคฺคฺตฺตํ เขตฺทโวจ กายนฺตฺตํ โมคฺคฺคฺตฺตํ เขตฺทวํ กถา
 สํนํสํนํสา กา จ ปเน โว อนฺตฺรา กถา วิปฺปกฺคาติ ฯ อิทํ
 ภาณเต วนฺปํ สกฺกํ นิคฺคฺชํสํวํ เขตฺทโวจ อธิสฺสํ วนฺป กาเยน
 สํวฺโต วาจาเย สํวฺโต มนสา สํวฺโต อวิชฺชาวिरากา วิชฺชูปฺปาทา
 ปสฺสํสํ โน ตวํ วนฺป ตณฺหํ ยโตนิทานํ ปุริสํ ทฺวํ เวทนิยา
 อาสวํ อสฺสํเวยฺยํ อภิสํมฺปฺราชนฺติ เอวํ วุฏฺฐเต ภาณเต วนฺปํ สกฺโก
 นิคฺคฺชํสํวํ มํ เขตฺทโวจ ปสฺสํสํ ภาณเต ตณฺหํ อธิสฺสํ
 ภาณเต ปุพฺเพ ปาปกมฺมํ กตํ อวิปฺกฺกวิปากํ ตโตนิทานํ ปุริสํ
 ทฺวํ เวทนิยา อาสวํ อสฺสํเวยฺยํ อภิสํมฺปฺราชนฺติ อयํ โข โน
 ภาณเต วนฺเปเน สกฺเกเน นิคฺคฺชํสํวเกเน สทฺธิํ กถา วิปฺปกฺคา อถ
 ภควา อนฺนํปฺปตฺตํ ฯ อถ โข ภควา วนฺปํ สกฺกํ นิคฺคฺชํสํวํ

อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปรายนฺติ ฯ โน เหนฺตํ ภนฺเต ฯ ตํ กิํ มนฺุณฺสี
 วรฺป เย มโนสฺมารมฺภปจฺจยา อปฺปชฺชนฺติ อาสฺวา วิฆาตปริพาหา
 มโนสฺมารมฺภา ปฏฺวิวตฺตสฺส เอวํสฺ เต อาสฺวา วิฆาตปริพาหา น
 โหนฺติ โสํ นวณฺจ กมฺมํ น กโรติ ปฺราณณฺจ กมฺมํ สฺสสฺส สฺสสฺส
 พฺยนฺตํกโรติ สํนฺทิจฺจิกา นิชฺชรา อกาสิกา เอหิปสฺสํิกา โอบนฺยิกา
 ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิณฺญฺหิ ปสฺสสฺสี โน ตวํ วรฺป ตณฺุจํ
 ยโตนิทานํ ปฺริสํ ทฺถวาทนฺียา อาสฺวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปรายนฺติ ฯ
 โน เหนฺตํ ภนฺเต ฯ ตํ กิํ มนฺุณฺสี วรฺป เย อวิชฺชาปจฺจยา อปฺปชฺชนฺติ
 อาสฺวา วิฆาตปริพาหา อวิชฺชาวิราคา วิชฺชุปฺปาทา เอวํสฺ เต
 อาสฺวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ โสํ นวณฺจ กมฺมํ น กโรติ
 ปฺราณณฺจ กมฺมํ สฺสสฺส สฺสสฺส พฺยนฺตํกโรติ สํนฺทิจฺจิกา นิชฺชรา
 อกาสิกา เอหิปสฺสํิกา โอบนฺยิกา ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิณฺญฺหิ ปสฺสสฺสี
 โน ตวํ วรฺป ตณฺุจํ ยโตนิทานํ ปฺริสํ ทฺถวาทนฺียา อาสฺวา
 อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปรายนฺติ ฯ โน เหนฺตํ ภนฺเต ฯ เอวํ สํมฺมาวิมฺุตตฺติ-
 ตสฺส ๒ วรฺป ภิกฺขุโน น สตตฺตวิหารา อธิคตา โหนฺติ โสํ
 จกฺขุณา รุปํ ทิสฺวา เนว สํมโน โหติ น ทมฺมโน อฺเปกฺขโก
 วิหริติ สโต สํมปฺชาโน โสํเตน สทฺทํ สฺสุวา... ขาเนน คนฺุชํ
 ขายิตฺวา... ชิวฺหาย รสํ สํยิตฺวา... กาเยน โสณฺุจพฺพํ สฺสุติตฺวา...
 มนฺสา ธมฺมํ วิณฺญาเยเนว สํมโน โหติ น ทมฺมโน อฺเปกฺขโก
 วิหริติ สโต สํมปฺชาโน โสํ กายปริยฺยนฺตํกํ เวทนํ เวทียมาโน

เวทียามิตี ปชานาติ กายสฺส เมทา อุกฺขํ ชีวิตปริยาทานา อิว
 สหุเวทียตานิ อนภินนุทิตานิ สํตี ภวิสฺสณฺตํตี ปชานาตีติ ฯ เอวํ
 วุตฺเต วปโป สกฺโก นิคฺคจฺจํวโก ภควนฺตํ เอตทโวจ เสยฺยถาปิ
 ภาเต ปุริโส อุกฺขตฺติโก อสฺสํปณฺธิํ โปเสยฺย โส อุกฺขณฺเจว
 นาริกฺคเจยฺย อุกฺขตฺติวฺจ กิตฺตมสฺส วิฆาตสฺส ภาคํ อสฺส เอวเมว
 โช อหํ ภาเต อุกฺขตฺติโก พาเถ นิคฺคเจ ปยิริปาสํ โสหํ
 อุกฺขณฺเจว นาริกฺคณํ อุกฺขตฺติวฺจ กิตฺตมสฺส วิฆาตสฺส ภาคํ อโหํ
 เอสาหํ ภาเต อชฺชตฺตคฺเค โย เม พาเถสุ นิคฺคเจสุ ปสาโท ตํ
 มหาวาเต วา โอณฺณามิ นทียา วา สํฆโสตาย ปวาเหม อภิกฺกนฺตํ
 ภาเต อภิกฺกนฺตํ ภาเต เสยฺยถาปิ ภาเต นิภฺกฺขชิตํ วา อุกฺกช-
 เชยฺย ปญฺจิณฺณํ วา วิวเรยฺย มฺหุสฺสํ วา มคฺคํ อากฺกเชยฺย
 อนฺธกาเว วา เตตฺตปฺปชฺชิตํ ชาเรยฺย จกฺขมฺมโต รูปานิ ทกฺขณฺตํตี
 เอวเมว ภควตา อนนฺกปริยาเยน ชมฺโม ปกาสิโต เอสาหํ ภควนฺตํ
 สฺรณํ คจฺฉามิ ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสํฆณฺจ อฺปาสกํ มํ ภาเต ภควา
 ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณเปตํ สฺรณํ คตฺตํติ ฯ

[๓๘๖] เอกํ สํมยํ ภควา เวธํติยํ วิหริติ มหาเน กุฏฺฐาคาร-
 สํถายํ ฯ อถ โช สํพุโห จ ติจฺฉนฺติ อภโย จ ติจฺฉนฺติ เยน ภควา
 เตนฺตปฺปสํกมิตฺตํ อฺปสํกมิตฺตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํตี
 เอกมฺนฺตํ นิสฺสนฺโน โช สํพุโห ติจฺฉนฺติ ภควาเทตํ เอตทโวจ สํนฺติ
 ภาเต เอเก สมนฺนพฺราหฺมณา ทวเยน โอฆสฺสํ นิตฺตฺตวณฺํ ปณฺณวา-

เป็นติ สัตถวิสุตฺติเหตุ ๑ คโปธิคุจฺจนเหตุ ๑ อธิ ภาเน ภาวา
 กิมาหติ ๑ สัตถวิสุตฺติ ๒ อหิ ส่าหุ อญฺญตฺร สามญฺญกฺคฺค
 วทามิ เย เต ส่าหุ สมนพฺรหฺมณา คโปธิคุจฺจนวาทา คโปธิคุจฺ
 จฺจวาทา คโปธิคุจฺจอตฺถา วิหรนฺติ อภพฺพา เต โขณฺตฺส นิตฺตฺรณาย
 เยปิ เต ส่าหุ สมนพฺรหฺมณา อปริสฺสฺสทฺทกฺกยสฺมาจฺจวาทา อปริสฺสฺส
 ทฺทวจฺจสฺมาจฺจวาทา อปริสฺสฺสทฺทกฺกยสฺมาจฺจวาทา อภพฺพา เต
 ภาณตฺสสฺสทฺทกฺกย สมนพฺรหฺมณา สํยฺยตฺถปิ ส่าหุ ปฺริโส นหิ
 ตฺริตฺตฺกามา ตินฺนํ กุสฺสวํ อทาย นํ ปวิเสยฺย โส ตตฺถ ปสฺสเสยฺย
 มหฺตํ สํถตฺตฺทจฺจิ อจฺจํ นวํ อจฺจกฺกจฺจกฺกจฺจกฺกจฺจกฺกจฺจกฺก
 ตเมเน มฺมเต นิเนเทยฺย มฺมเต
 เตจฺจว อจฺจเต นิเนเทยฺย อจฺจเต เตจฺจว สํวาทสฺส สฺสวีสฺสทฺทกฺกย
 สํวาทสฺส สฺสวีสฺสทฺทกฺกย สฺสวีสฺสเตจฺจว กุสฺสวํหิ ตจฺเจยฺย กุสฺสวํหิ ตจฺเจจฺจว
 วาสฺสวํหิ ตจฺเจยฺย วาสฺสวํหิ ตจฺเจจฺจว เตจฺจนียา ติเจยฺย เตจฺจนียา
 ติเจจฺจว ปาสํณคฺคฺคเพน โสเปยฺย ปาสํณคฺคฺคเพน โสเปจฺจว นหิ
 ปตาเรยฺย ตํ กิ มญฺญสฺสิ ส่าหุ ภพฺโพ นุ ๒ โส ปฺริโส นหิ
 ตฺริตฺตฺกามา ๑ โน เหตุ ภาเน ๑ ตํ กิณฺตฺส เหตุ ๑ อมฺ หิ ภาเน
 สํถตฺตฺทจฺจิ พหิตฺตฺท สฺสปริกฺกมฺมกฺกตา อนฺโต อวิสฺสฺสทฺทวาทา ตสฺสเสตฺตํ ปาฏิกงฺข
 สํถตฺตฺทจฺจิ สํสํทิสฺสทฺทกฺกย ปฺริโส อนนฺยพฺยสฺสนํ อปฺปชฺชิสฺสทฺทกฺกย ๑ เถวเมว
 ๒ ส่าหุ เย เต สมนพฺรหฺมณา คโปธิคุจฺจนวาทา คโปธิคุจฺจวาทา
 คโปธิคุจฺจอตฺถา วิหรนฺติ อภพฺพา เต โขณฺตฺส นิตฺตฺรณาย เยปิ
 ค ส่าหุ สมนพฺรหฺมณา อปริสฺสฺสทฺทกฺกยสฺมาจฺจวาทา อปริสฺสฺสทฺทวจฺจสฺมาจฺจวาทา

อปริสฺสทุทฺทมโนสฺมาจารา อปริสฺสทุทฺธาชีวา อภพฺพา เต ฅาณทสฺสํนาย
 อนุตฺตราย สํมุโพชาย เย จ โช เต สํพฺพุทฺธ สมนพฺพรหมณฺนา น
 คโปชิกฺขจฺจนวาทา น คโปชิกฺขจฺจนสํวารา น คโปชิกฺขจฺจนอตุตฺถํ วิหรนฺติ ภพฺพา
 เต โยวสฺสํ นิตฺตกรณาย เขมฺปี เต สํพฺพุทฺธ สมนพฺพรหมณฺนา ปริสฺสทุทฺธ-
 กายสํมาจารา ปริสฺสทุทฺธวจฺสํมาจารา ปริสฺสทุทฺทมโนสฺมาจารา ปริสฺสทุทฺธาชีวา
 ภพฺพา เต ฅาณทสฺสํนาย อนุตฺตราย สํมุโพชาย เสยฺยถาปํ สํพฺพุทฺธ
 ปุริสํ นทํ ทวิตฺตกาโม ทินฺนํ กุสํวํ อาทาย วณํ ปวิเสยฺย โส
 ตตฺถ ปสฺสเสยฺย มหติํ สํถตฺตจฺจุํ อจฺจุํ นวํ อกฺกณฺณจฺจกฺขาทํ ตเมว
 มฺมุเต ฉินฺนํเทยฺย มฺมุเต เจตฺตวา อคฺคฺเค ฉินฺนํเทยฺย อคฺคฺเค เจตฺตวา
 สํวาทปถาสํ สํวิโสธิตํ วิโสธเยยฺย สํวาทปถาสํ สํวิโสธิตํ วิโสธเจตฺตวา
 กุสํวํทฺธิ ตจฺเจยฺย กุสํวํทฺธิ ตจฺเจตฺตวา วาสํทฺธิ ตจฺเจยฺย วาสํทฺธิ
 ตจฺเจตฺตวา นิชาทณํ อาทาย อนฺโต สํวิโสธิตํ วิโสธเยยฺย อนฺโต
 สํวิโสธิตํ วิโสธเจตฺตวา เทชณียา ทิเชยฺย เทชณียา ทิเชตฺตวา ปาสาณ-
 คฺคฺเคน โชเปยฺย ปาสาณคฺคฺเคน โชเปตฺตวา นาวํ กเรยฺย นาวํ กตฺตวา
 ชีวาริตฺตํ พนฺนํเทยฺย ชีวาริตฺตํ พนฺนํเทยฺย นทํ ปตฺตาเรยฺย ทํ กิ
 มณฺเฒสํ สํพฺพุทฺธ ภพฺโพ นุ ช โส ปุริสํ นทํ ทวิตฺตนฺติ ฯ เขวํ
 ภาณเต ฯ ทํ กิถฺสํ เหตุ ฯ อมฺ หิ ภาณเต สํถตฺตจฺจุํ พหิทฺธา สํปริ-
 กมฺมกตฺตา อนฺโต สํวิสฺสทุทฺธา นาวา กตฺตา ชีวาริตฺตํ พหิทฺธา ตสฺสํเสตํ ปาฏิ-
 กจฺจุํ นาวา น สํสํทิสฺสํติ ปุริสํ โสตฺถินา ปารํ คมิสฺสํสํตํ ฯ เขวเมว

สาพุท อริยสาวโก อิทํ ทุกขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ
 อัมํ ทุกขนิโรธคามินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เสขยถาปํ สาพุท
 โยธาสํโฆ มหโต กายสฺส ปทาเตตา เอวเมว โส สาพุท อริย-
 สาวโก สมนฺวามุตฺติ โหติ สมนฺวามุตฺติ สาพุท อริยสาวโก มหุตฺตํ
 อวิชชาภฺตฺตํ ปทาเตตํ ฯ

[๑๘๗] เขถํ สมนํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถ-
 ปิณฺฑิกสฺส อารามे ฯ อถโส มตฺติกา เทวํ เยน ภควา เตนุ-
 ปสงฺกมิ อูปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขถมนฺตํ นิสฺสีทิ เขถ-
 มนฺตํ นิสฺสีนา โส มตฺติกา เทวํ ภควนฺตํ เขตฺทโวจ โโก นุ โส
 ภาเต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน มิเชตฺตจฺจ มาตฺตคาโม ทฺวพฺพนฺโณ จ
 โหติ ทฺวโรป สฺสพฺปโก ทสฺสณาย ทตฺตฺโต จ โหติ อปฺปสฺสโก
 อปฺปโกโก อปฺปเปสฺสโก จ โโก ปน ภาเต เหตุ โโก ปจฺจโย
 เยน มิเชตฺตจฺจ มาตฺตคาโม ทฺวพฺพนฺโณ จ โหติ ทฺวโรป สฺสพฺปโก
 ทสฺสณาย อทฺตฺตมฺ จ โหติ มหทฺตโน มหาโกโก มहेสฺสโก จ
 โโก นุ โส ภาเต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน มิเชตฺตจฺจ มาตฺตคาโม
 อภิวโรป จ โหติ ทสฺสณํโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺยา
 สมนฺนาคโต ทตฺตฺโต จ โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโกโก อปฺปเปสฺสโก
 จ โโก ปน ภาเต เหตุ โโก ปจฺจโย เยน มิเชตฺตจฺจ มาตฺตคาโม
 อภิวโรป จ โหติ ทสฺสณํโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺยา
 สมนฺนาคโต อทฺตฺตมฺ จ โหติ มหทฺตโน มหาโกโก มहेสฺสโก จาติ ฯ

สมนฺตัสส วา พุราหฺมณฺตัสส วา อนฺนํ ปาณํ วตฺถํ ยานํ มาตาคนฺธุ-
 วิเลปนํ เสยฺยยาวสถปทีเปยฺยํ อีสํสํมณโก โช ปน โหติ ปรตภา-
 สฏฺการกฺการมานนฺวณฺทนปฺชนาสุ อีสํสํติ อฺปฺทฺสํสํติ อีสํสํ พฺนุชฺติ โส
 เจ ตโต จโต อิตฺถตฺถํ อากฺขณฺติ โส ยตฺถ ยตฺถ ปจฺจาสายติ
 อภิรัฐโป จ โหติ ทสฺสํนีโย ปาสํทิกโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย
 สมนฺนาคโต ทลิตฺโต จ โหติ อปฺปสฺสํโก อปฺปโกโก อปฺเปสํโก
 จ ๑ อธิ ปน มถฺธิเก เอกจฺโจะ มาตุคฺคาโม อฏฺโถชน โหติ อนุ-
 ปายาสํพฺพุโต พหุํมี วุคฺโค สํมาโน นภิสํชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยา-
 ปชฺชติ น ปตฺติถึยฺติ น โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกฺวโรติ
 โส ทาตา โหติ สมนฺตัสส วา พุราหฺมณฺตัสส วา อนฺนํ ปาณํ วตฺถํ ยานํ
 มาตาคนฺธุวิเลปนํ เสยฺยยาวสถปทีเปยฺยํ อนิสํสํมณโก โช ปน โหติ
 ปรตภาสฏฺการกฺการมานนฺวณฺทนปฺชนาสุ น อีสํสํติ น อฺปฺทฺสํสํติ น
 อีสํสํ พฺนุชฺติ โส เจ ตโต จโต อิตฺถตฺถํ อากฺขณฺติ โส ยตฺถ
 ยตฺถ ปจฺจาสายติ อภิรัฐโป จ โหติ ทสฺสํนีโย ปาสํทิกโก ปรมาย
 วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต อคฺคโม จ โหติ มหทฺชโน มหาโกโก
 มเหสํโก จ ๑ ๑ อยํ โช มถฺธิเก เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน มิเร-
 กจฺโจะ มาตุคฺคาโม ทฺพพฺพนฺโน จ โหติ ทฺฐโป สฺสํปายิกโก ทสฺสํนาย
 ทลิตฺโต จ โหติ อปฺปสฺสํโก อปฺปโกโก อปฺเปสํโก จ อยํ ปน
 มถฺธิเก เหตุ อยํ ปจฺจโย เยน มิเรกจฺโจะ มาตุคฺคาโม ทฺพพฺพนฺโน จ
 โหติ ทฺฐโป สฺสํปายิกโก ทสฺสํนาย อคฺคโม จ โหติ มหทฺชโน

ภทฺตโก นภิหฺมฺ น อุตฺติสฺสํกตํ น นิมนฺตํ สํทียติ โส
 น กุมฺภินฺนุชา ปฏิคุตฺตนาหติ น กโฬปฺมฺนุชา ปฏิคุตฺตนาหติ น เขพ-
 กมนฺตรํ น ทณฺฑมนฺตรํ น มุสฺสตมนฺตรํ น ทฺวณฺณํ ภูณฺชมนานํ น
 คพฺภินฺนินา น ปายมานาย น ปฺริสฺสนฺตรคตาย น สํกิตฺตํ น ยตฺถ
 สํ อุตฺตจฺจโก โหติ น ยตฺถ มกฺขิกา สณฺฑสณฺฑาจารินี น มจฺฉํ
 น มํสํ น สฺรํ น เมรยํ น ญฺโสทกํ ปิยฺวติ โส เขกาการโก वा
 โหติ เขกาโลมีโก ทฺวาการโก वा โหติ ทฺวาโลมีโก สฺตฺวตาการโก
 वा โหติ สฺตฺวาโลมีโก เขกิสฺสํมี ทตฺตียา ยาเปติ ทฺวํหิมี ทตฺตํหิ
 ยาเปติ สฺตฺวทหิมี ทตฺตํหิ ยาเปติ เขกาหิกมฺมี ออาหารํ ออาหารติ ทฺวํ-
 หิกมฺมี ออาหารํ ออาหารติ สฺตฺวตาหิกมฺมี ออาหารํ ออาหารติ อิติ
 เขวรูปํ อทฺถมมาสีกมฺมี ปริยายภตฺตโกชนานุโยคมนุญฺชโก วิหริติ โส
 สํกภกฺโขมี โหติ สํมากภกฺโขมี โหติ นิวารภกฺโขมี โหติ ทท-
 ทภกฺโขมี โหติ หฏภกฺโขมี โหติ กณภกฺโขมี โหติ อาจามภก-
 โขมี โหติ ปิณฺณวากภกฺโขมี โหติ ตินภกฺโขมี โหติ โคมยภกฺโขมี
 โหติ วนมฺมตผลาหาริ ยาเปติ ปวตฺตผลโกชํ โส สํณานํมี ชาเรติ
 มสํณานํมี ชาเรติ ฉวทฺสํสํณํมี ชาเรติ ปัสสฺสทฺธานํมี ชาเรติ ติวฺฐ-
 กานํมี ชาเรติ อชินํมี ชาเรติ อชินกฺโขมีมี ชาเรติ กุสฺสจํมี ชาเรติ
 วากจํมี ชาเรติ ผลกจํมี ชาเรติ เกสฺสมพฺลํมี ชาเรติ วาตกมฺพ-
 ลํมี ชาเรติ อุตฺตภกฺโขมี ชาเรติ เกสฺมสฺสสฺสโลจโกมี โหติ เกส-
 มสฺสสฺสโลจกานุโยคมนุญฺชโก อุตฺตจฺจโกมี โหติ ชาติสนฺนปฏิทฺตโก อุต-

กุฏิกอบี โหติ อุกกุฏิกปุปฺพานมฺนุชฺชโต กณฺณกาปสฺสยโกบี โหติ
 กณฺณกาปสฺสเย เสยฺยํ กปฺเปติ ส่ายตติยกมฺมึ อุกโกโรหณานุโยค-
 มฺนุชฺชโต วิหริติ อิติ เอวรูปํ อเนกวิหิตํ กายสฺส อตาปนปริตา-
 ปนานุโยคมฺนุชฺชโต วิหริติ เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตุนฺตโป
 โหติ อตฺตปรีตาปนานุโยคมฺนุชฺชโต ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรมุ-
 ตโป โหติ ปรมปริตาปนานุโยคมฺนุชฺชโต อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคโต โอรพฺภโก โหติ สฺถกฺวิโก สากุณฺนิโก มาควิโก ตฺถโท มจฺจฆาตโก
 โจโร โจรฆาตโก พฺนุชฺชาคารโก เย วา ปณฺณเบบี เกจิ กุรฺร-
 กมฺมมฺนุตา เอวํ โช ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปรมุตโป โหติ ปรมปริตาป-
 นานุโยคมฺนุชฺชโต ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต อตฺตุนฺตโป จ โหติ
 อตฺตปรีตาปนานุโยคมฺนุชฺชโต ปรมุตโป จ ปรมปริตาปนานุโยคมฺนุชฺชโต
 อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต ราชา วา โหติ ชตฺติโย มุทฺธากัสสิโต
 พฺราหฺมโณ วา มหาธำโต โส ปุรฺตฺติเมเน นกรสฺส นวํ สันถาคารํ
 การราเปตฺวา เกสฺมสฺสํ โอหาเรตฺวา ชราชินํ นิวาเสตฺวา สบฺบิเตเตเน
 กายํ อพฺภณชิตฺวา มิคฺวิสาณเน ปิฏฺฐํ กณฺฑุมานํ สันถาคารํ
 ปวิสฺสติ สทฺธิ มहेสฺยา พฺราหฺมणेเน จ ปุโรหิเตเน โส ตตฺถ
 อนนฺตรหิตาย ภูมียา หริตฺตปฺปิตฺตาย เสยฺยํ กปฺเปติ เอกิสฺสํ
 คาวียา สฺสรูปจฺฉาย ยํ เอกสฺมึ ธเน ชีวํ โหติ เตน ราชา ยาเปติ
 ยํ ทฺติยสฺมึ ธเน ชีวํ โหติ เตน มहेสฺ ยาเปติ ยํ ตติยสฺมึ
 ธเน ชีวํ โหติ เตน พฺราหฺมโณ ปุโรหิโต ยาเปติ ยํ จตุตฺถสฺมึ

๒๘๒ สุตตฺถนํปฐเก อังคุตฺตນิกายสຸສ จตุกฺกนิပါတ [๑๘๘

กเน ชีวํ โหติ เตน อकुคิ ชุหติ อวเสสเสว วจุณโก ยาเปติ
โส เอวมาห เขตฺตกา อຸສภา ฬณฺณนຸຕຸ ยณฺณຕຸถาย เขตฺตกา
วຈຸณຕຸรา ฬณฺณນຸຕຸ ยณฺณຕຸถาย เขตฺตกา วຈຸณຕຸริຍ ฬณฺณນຸຕຸ
ยณฺณຕຸถาย เขตฺตกา อຸຮາ ฬณฺณນຸຕຸ ยณฺณຕຸถาย เขตฺตกา
ອຸຣຸຟຸກາ ฬณฺณນຸຕຸ ยณฺณຕຸถาย เขตฺตกา ຣຸກຸຮາ ຈິຣຸຮຸນຸຕຸ ຍູປຕຸถาย
เขตฺตกา ทຸຟຸຟາ ສຸຍນຸຕຸ ພຣິສຸຕຸถາຍາຕິ ເຍ ມີສຸສ ເຕ ໂກຸເຕ
ທາສາຕິ ວາ ເປສຸສາຕິ ວາ ກມຸມກາຕິ ວາ ເຕມີ ທຸນຸຈຕຸຮຸຮິຕາ
ກຍຕຸຮຸຮິຕາ ອສຸສຸມຸຮາ ຣຸທມານາ ປຣິກມຸມານິ ກໂຣເຕຕິ ເອວໍ ໂຂ ກິຣຸຮເວ
ປຸຸຕຸໂຕ ອຕຸຕຸນຸໂປ ຈ ໂຫຕິ ອຕຸຕຸປຣິຕາປານນຸໂຍຕມນຸຍຸຕຸໂຕ ປຣນຸໂຕໂປ
ຈ ປຣປຣິຕາປານນຸໂຍຕມນຸຍຸຕຸໂຕ ຯ ກຄນຸຈ ກິຣຸຮເວ ປຸຸຕຸໂຕ ແນວ
ອຕຸຕຸນຸໂປ ໂຫຕິ ນ ອຕຸຕຸປຣິຕາປານນຸໂຍຕມນຸຍຸຕຸໂຕ ນ ປຣນຸໂຕໂປ ນ
ປຣປຣິຕາປານນຸໂຍຕມນຸຍຸຕຸໂຕ ໂສ ຈ ອເຕຕຸຕຸນຸໂປ ອປຣນຸໂຕໂປ ທິງເຈວ
ຮມຸເມ ນິຈຸຣາໂຕ ນິຟຸຟຸໂຕ ສີຕັກຸໂຕ ສຸຮປຣິສຸໂວທີ່ ພຸຣຸຸມຸກຸເຕນ ອຕຸຕຸນາ
ວິຮຕິ ອຶຮ ກິຣຸຮເວ ຕຸຄາຕໂຕ ໂຕເກ ອຸປຸປຣຸຮຕິ ອຣຸຸ ສຸມຸມາສຸມຸຟຸໂຂ
ວິຮຸຮາຈຣຸນສຸມຸປຸໂນ ສຸຕໂຕ ໂຕຄວິທຸ ອນຸຕຸໂຣ ປຸຣິສຸທຸມສາຣຕິ ສຸຕຸຕາ
ເທວມນຸສຸສານິ ພຸຸໂຂ ຈາຄວາ ໂສ ອຶມໍ ໂຕກໍ ສຸເທວກໍ ສຸມາຣກໍ
ສຸພຸຣຸຸມກໍ ສຸສຸສຸມນພຸຣາຸຸມຸນິ ປຸຸ ສຸເທວມນຸສຸສໍ ສຸຍໍ ອກິຣຸຣາ ສຸຈຸຕິ
ກຕຸວາ ປເວເຕຕິ ໂສ ຮມຸມໍ ເຕເສຕິ ອາທິຄຸຍາຸນິ ມຸຮຸເລກຄຸຍາຸນິ
ປຣິໂຍສານຄຸຍາຸນິ ສາຕຸດໍ ສຸພຸຍຸຣຸຸຸນໍ ເກວຕປຣິປຸຸຸຸນຸນໍ ປຣິສຸຸຸຸຸຸ ພຸຣຸຸມຸຈຣິຍໍ
ປກເສຕິ ຕໍ ຮມຸມໍ ສຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸ ຄຸຸຸຸປຕິ ວາ ຄຸຸຸຸປຕິປຸຸຕໂຕ ວາ ອຸຸຸຸຸຸຸ-

ตรีธัมมํ วา กุเต ปจฺจาสาโต โส ตํ ชมฺมํ สํคฺคา ตถาคเต สํคฺคํ
 ปฏิธกฺติ โส เตเน สํคฺคาปฏิธกฺเตเน สมนฺนาโค อิติ ปฏิสฺส-
 จิกฺขติ สมนฺพาโร ชฺรวาโส ราชปโต อพฺภิกกาโส ปพฺพชฺชา นยิทํ
 สํกํ อการํ อชฺฌมาวสฺสา เอกนฺตปริปฺปณฺณํ เอกนฺตปริสํคฺคํ สํวชฺชิตํ
 พุทฺธมจฺริยํ จริตํ ยนฺนุนาหํ เกสฺมสํสํ โอหาเรตฺวา กาสํยานิ
 วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อการสํมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชยฺนติ โส
 อปฺเปเน สมนฺเย อปฺปํ วา โภคกฺขณํ ปหาย มหนฺตํ วา โภคกฺขณํ
 ปหาย อปฺปํ วา ฌาติปริวฺชฺชํ ปหาย มหนฺตํ วา ฌาติปริวฺชฺชํ
 ปหาย เกสฺมสํสํ โอหาเรตฺวา กาสํยานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคา-
 รสํมา อนคาริยํ ปพฺพชฺติ โส เขวํ ปพฺพชฺชิตํ สฺมาโน ภิกฺขุโน
 สิกฺขาสาธวสฺมาปฺโน ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิริโต
 โหติ นิหิตทณฺโท นิหิตสํคฺโก สชฺชํ ทยาปฺโน สํพฺพปาณญฺหิตานุกมฺปิ
 วิหริติ อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏิวิริโต โหติ ทินฺนเกทายํ
 ทินฺนปฺยาจิกฺขํ อเถเนน สํจิณฺเฒเนน อคฺคมา วิหริติ อพุทฺธมจฺริยํ
 ปหาย พุทฺธมจฺริวํ โหติ อารากวํ วิริโต เมถุนา कामชฺมฺมา มุสา-
 วาทํ ปหาย มุสํวาทา ปฏิวิริโต โหติ สจฺจวาที สจฺจสํโห เกโต
 ปจฺจยโก อวิสํวาทโก โลกสฺส มีสฺสํ วาจํ ปหาย มีสฺสํ
 วาจาเย ปฏิวิริโต โหติ อิตํ สํคฺคา น อมฺมฺว อกฺขาตา อิมสํ
 เกทาย อมฺมฺว วา สํคฺคา น อิมสํ อกฺขาตา อมฺมฺว เกทาย อิติ
 ภินฺนํ วา สมนฺชาตา สหิตานํ วา ชนฺนุปฺปาทา สมนฺคฺคาวาโม สมนฺคฺค-

ไรต์ สัมคณนุที สัมคกกรณี วาจี ภาสิดา โหติ ฝรุสั วาจี
 ปหาย ฝรุส่าย วาจา ยปฏิวิโร โหติ ยา ฐา วาจา เนตา
 กณณสุชา เปมนียา หทยงคมา ปรี พหุชนกนทา พหุชนมนาปา
 ตถารูปี วาจี ภาสิดา โหติ สัมผสปถาปี ปหาย สัมผสปถาปา
 ปฏิวิโร โหติ กาสวาทิ ภูตวาทิ อดุตวาทิ ฐมมวาทิ วินยวาทิ
 นิชานวติ วาจี ภาสิดา ภาเถเน ฐापเทสั ปริยญทวติ อดุตสัณทิติ
 โส ฬัชคามภูตคามสังมามุภา ปฏิวิโร โหติ เอกภตติโก โหติ
 รัตนุปรโต วิโร วิกาตโกชนา นัจจคัศวาทิตวิสุททสัสนา ปฏิวิโร
 โหติ มาถาคณุชิตะปนชารณมณชานวิภูสัณญาณา ปฏิวิโร โหติ
 ธุจจาตยเนมหาตยนา ปฏิวิโร โหติ ชาตรุปรชตปฏิกุคหนา ปฏิวิโร
 โหติ อามกชณูปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ อามกมัสปฏิกุคหนา
 ปฏิวิโร โหติ อิตถัถุมาริกาปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ ฐาสั
 ฐาสปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ อเชพกปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ
 กุกกฏฐกรปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ หตถิตทาสัสสัพพปฏิกุคหนา
 ปฏิวิโร โหติ ฐेतตทตถุปฏิกุคหนา ปฏิวิโร โหติ ฐุเตยบปัทน
 คมนานุโยคา ปฏิวิโร โหติ กยวิกุกยา ปฏิวิโร โหติ ฐุตาฏฐกัฏฐ
 มาณภูฐา ปฏิวิโร โหติ ฐุกโกฏฐนวยจเนกิตัสสาวิโยคา ปฏิวิโร โหติ
 ฐेतทวนพนฐปราโมธธาลปสัหสาการา ปฏิวิโร โหติ โส ฐนุเตยโส
 โหติ ภายปรีหารเกน จัวัเรน กุญธิปรีหารเกน ปีณฐปาเตน ฐน ฐเนน

[illegible]

ชาติโย ปณณาสบี ชาติโย ชาติสคบี ชาติสทสคบี ชาติสคสทสคบี
 อเนเกบี สัมมฏกปะเป อเนเกบี วิมมฏกปะเป อเนเกบี สัมมฏกวิมมฏ-
 กปะเป อมุตฺราสี เหวณโม เหวโคตฺโต เหววณฺโณ เหวมาหาโร
 เหวสฺสทกฺขปฺภิสฺสเวทึ เหวมาຍုပ္ပินฺโต โส ตโต จโต อมุตฺร
 อุตฺปาที ตตฺราปาสึ เหวณโม เหวโคตฺโต เหววณฺโณ เหวมาหาโร
 เหวสฺสทกฺขปฺภิสฺสเวทึ เหวมาຍုပ္ပินฺโต โส ตโต จโต อธิปฺပณฺโนติ
 อิติ สํการํ สํกฺขเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ โส เหว
 สํมาหิตะ จิตฺเต ปริสฺสทฺเต ปริโยทาทะ อนนฺตคฺเค วิคตฺตปฏิกิเลเส
 มุทฺตคฺเค กมฺมมณฺเอยะ จิตฺเต อานนฺตชปฺปะคฺเค สคฺคานํ จตุปฺปาตคฺคาณาย
 จิตฺตํ อภินฺนุณามะติ โส ทิพฺเพเน จกฺขุณา วิสฺสทฺเตเน อติภฺกฺกตฺตมานุ-
 สฺสเกเน สคฺคเต ปสฺสํติ จอมาเน อุปฺปชฺชมาเน ทึเน ปณฺเฑ สวณฺเณ
 ทุพฺพณฺเณ สคฺคเต ทฺตคฺคเต ยถากมฺมปฺปะคฺเค สคฺคเต ปชานาติ อิมะ
 วต โภณฺโต สคฺคตา กายทฺตจฺจริเตเน สมนฺนาคตา วจฺจฺจจฺจริเตเน สมน-
 นาคตา มโนทฺตจฺจริเตเน สมนฺนาคตา อริยานํ อูปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ-
 กามิจฺฉาทิฏฺฐิจิกมฺมสํมาทานา เต กายสฺส เกทา ปรมฺมมรณา อปายํ
 ทฺตคฺคํ วินิปาตํ นิริยํ อูปฺปนฺนา อิมะ วา ปน โภณฺโต สคฺคตา
 กายสฺสจฺจริเตเน สมนฺนาคตา วจฺจฺจจฺจริเตเน สมนฺนาคตา มโนสฺสจฺจริเตเน
 สมนฺนาคตา อริยานํ อูปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิจิ-
 กามมฺมาทิฏฺฐิจิกมฺมสํมาทานา เต กายสฺส เกทา ปรมฺมมรณา สคฺคํ
 สคฺคํ โธถ อูปฺปนฺนาติ อิติ
 ทิพฺเพเน จกฺขุณา วิสฺสทฺเตเน อติภฺกฺกตฺตมานุ-
 สฺสเกเน สคฺคเต ปสฺสํติ จอมาเน

๒๘๐ สุตฺตฺนํปฏฺเฏ อํกุตฺตฺรํนิกายสฺส จตฺตฺกนฺปิปาโต [๒๐๐

อิมินา อิตฺถํ สํนฺติ โหติ อิมินา เอวํ สํนฺติ โหติ อิมินา อณ-
ณกา สํนฺติ โหติ อิมินา อปฺปี สํนฺติ โหติ อิมินา อปฺปี อิตฺถํ
สํนฺติ โหติ อิมินา อปฺปี เอวํ สํนฺติ โหติ อิมินา อปฺปี อณ-
ณกา สํนฺติ โหติ อิมินา ภาวิสฺสํนฺติ โหติ อิมินา อิตฺถํ ภาวิสฺสํนฺติ
โหติ อิมินา เอวํ ภาวิสฺสํนฺติ โหติ อิมินา อณณกา ภาวิสฺสํนฺติ
โหติ อิมานิ อฏฺฐารสํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ พาหิรสฺสํปาทาย ๑ อิติ
อฏฺฐารสํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺตํสํสํปาทาย อฏฺฐารสํ ตณฺหาวิจฺ-
จิตานิ พาหิรสฺสํปาทาย อิมานิ วุจฺจันตํ ภิက္ขเว นตฺตํ ตณฺหาวิจฺ-
จิตานิ อิติ เอวํปฺปานิ อตฺตํนํ นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ อนาคตานิ
นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ ปจฺจุปปนฺนํนํ นตฺตํ ตณฺหาวิจฺจิตานิ
อฏฺฐตณฺหาวิจฺจิตํสํ โหติ ๑ อยํ โข สํ ภิက္ขเว ตณฺหา ชาลนํ
สํสํริตา วิสฺสวา วิสํคฺคิตา ยาย อยํ โลโก อฏฺฐสฺสโต ปริโยนทุโธ
ตณฺหาทกฺกชาโต กุตฺตาคุณฺจิกชาโต มุณฺษปพฺพชฺฌโต อปายํ ทุคฺคํ วินิ-
ปาทํ สํสํวํ นาคิตฺตํ ๑

[๒๐๐] จตฺตารมฺมานิ ภิက္ขเว ชายนฺติ กตฺมานิ จตฺตาริ เปมา
เปมํ ชายติ เปมา โทโส ชายติ โทสา เปมํ ชายติ โทสา
โทโส ชายติ ๑ ภคณฺจ ภิက္ขเว เปมา เปมํ ชายติ อธิ ภิက္ขเว
ปุกฺกโต ปุกฺกตสฺส อธิวํ โหติ กนฺโต มนาโป ตํ ปเว อธิวํ
กนฺเตน มนาเปน สมนฺทาจฺจนฺติ ตสฺส เอวํ โหติ โย โข มุขายํ
ปุกฺกโต อธิวํ กนฺโต มนาโป ตํ ปเว อธิวํ กนฺเตน มนาเปน

สฺมูทาจฺรณฺตํติ โส เตสุ เปมํ ชเนติ เอวํ โช ภิกฺขเว เปมา
 เปมํ ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว เปมา โทโส ชายติ อธิ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโต ปุคฺคตตฺถํ อนิจฺฉ โหติ กนฺโต มนาโป ตํ ปเร อนิจฺฉเณ
 อกนฺเตน อมฺนาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ ตตฺถ เอวํ โหติ โย โช มุยาบํ
 ปุคฺคโต อนิจฺฉ กนฺโต มนาโป ตํ ปเร อนิจฺฉเณ อกนฺเตน อม-
 นาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ โส เตสุ โทโส ชเนติ เอวํ โช ภิกฺขเว
 เปมา โทโส ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว โทสา เปมํ ชายติ อธิ
 ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปุคฺคตตฺถํ อนิจฺฉ โหติ อกนฺโต อมฺนาโป ตํ
 ปเร อนิจฺฉเณ อกนฺเตน อมฺนาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ ตตฺถ เอวํ โหติ
 โย โช มุยาบํ ปุคฺคโต อนิจฺฉ อกนฺโต อมฺนาโป ตํ ปเร
 อนิจฺฉเณ อกนฺเตน อมฺนาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ โส เตสุ เปมํ ชเนติ
 เอวํ โช ภิกฺขเว โทสา เปมํ ชายติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว โทสา โทโส
 ชายติ อธิ ภิกฺขเว ปุคฺคโต ปุคฺคตตฺถํ อนิจฺฉ โหติ อกนฺโต
 อมฺนาโป ตํ ปเร อนิจฺฉเณ กนฺเตน มนาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ ตตฺถ
 เอวํ โหติ โย โช มุยาบํ ปุคฺคโต อนิจฺฉ อกนฺโต อมฺนาโป
 ตํ ปเร อนิจฺฉเณ กนฺเตน มนาเปน สฺมูทาจฺรณฺตํติ โส เตสุ โทโส
 ชเนติ เอวํ โช ภิกฺขเว โทสา โทโส ชายติ ฯ อิมานิ โช ภิกฺขเว
 จตฺตารี ชายนฺติ ฯ

ยสฺมึ ภิกฺขเว สมฺเย ภิกฺขุ วิวิจฺเจว ทาเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ
 ฌานํ อปฺสํมุปฺสฺซ วิหริติ ยํ มีตฺถํ เปมา เปมํ ชายติ ตํ มีตฺถํ

ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ โย บิฏฺฐ เปมา โทโส ชายติ โส
 บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ ยํ บิฏฺฐ โทสา เปมํ ชายติ ตํ
 บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ โย บิฏฺฐ โทสา โทโส ชายติ โส
 บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ ๑ ยฺลุมิ ภิกฺขเว สฺมเย ภิกฺขุ วิทกฺก-
 วิจารานํ ฐปฺตมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑
 จตุทฺตํ ฌานํ ฐปฺตมฺปชฺช วิหริติ ยํ บิฏฺฐ เปมา เปมํ ชายติ
 ตํ บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ โย บิฏฺฐ เปมา โทโส ชายติ
 โส บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ ยํ บิฏฺฐ โทสา เปมํ ชายติ
 ตํ บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ โย บิฏฺฐ โทสา โทโส ชายติ
 โส บิฏฺฐ ตฺลุมิ สฺมเย น โหติ ๑ ยฺลุมิ ภิกฺขเว สฺมเย ภิกฺขุ
 ฌาณานํ ขยา ฌาณวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเชว รมฺเม
 สฺยํ อภิญฺญา สจฺฉิกฺขวา ฐปฺตมฺปชฺช วิหริติ ยํ บิฏฺฐ เปมา เปมํ
 ชายติ ตํ บิฏฺฐ ปทฺธีนํ โหติ อฺจุณฺณนฺมฺมํ ตาตาวตฺตูกตํ ฌณาวํ
 กตํ ฌายตีอฺนุปฺปาทรมฺมํ โย บิฏฺฐ เปมา โทโส ชายติ โส
 บิฏฺฐ ปทฺธีนํ โหติ อฺจุณฺณนฺมฺมํ ตาตาวตฺตูกโต ฌณาวํ กโต ฌายตี-
 อฺนุปฺปาทรมฺมํ ยํ บิฏฺฐ โทสา เปมํ ชายติ ตํ บิฏฺฐ ปทฺธีนํ
 โหติ อฺจุณฺณนฺมฺมํ ตาตาวตฺตูกตํ ฌณาวํ กตํ ฌายตีอฺนุปฺปาทรมฺมํ โย
 บิฏฺฐ โทสา โทโส ชายติ โส บิฏฺฐ ปทฺธีนํ โหติ อฺจุณฺณนฺมฺมํ
 ตาตาวตฺตูกโต ฌณาวํ กโต ฌายตีอฺนุปฺปาทรมฺมํ อยํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อฺลฺลสฺสเนติ น ปฏฺฐสฺสเนติ น ฐปายติ น ปชฺชตติ

น ปชฺฌายติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุตฺตเสเนติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ รูปํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ รูปวณฺโถ วา อตฺตานิ อตฺตนิ วา
 รูปํ รูปสํมึ วา อตฺตานิ เวทนี อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ เวทนา-
 วณฺโถ วา อตฺตานิ อตฺตนิ วา เวทนี เวทนาย วา อตฺตานิ
 สณฺณํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ สณฺณาวณฺโถ วา อตฺตานิ อตฺตนิ
 วา สณฺณํ สณฺณาย วา อตฺตานิ สํชาเว อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ
 สํชาวณฺโถ วา อตฺตานิ อตฺตนิ วา สํชาเว สํชาเวสุ วา อตฺตานิ
 วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ วิญฺญาณวณฺโถ วา อตฺตานิ อตฺตนิ
 วา วิญฺญาณํ วิญฺญาณสํมึ วา อตฺตานิ เอวํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อุตฺตเสเนติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อุตฺตเสเนติ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ น รูปํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ น รูปวณฺโถ วา อตฺตานิ น
 อตฺตนิ วา รูปํ น รูปสํมึ วา อตฺตานิ น เวทนี อตฺตโต สมนุ-
 ปลฺลสฺสติ น เวทनावณฺโถ วา อตฺตานิ น อตฺตนิ วา เวทนี น
 เวทนาย วา อตฺตานิ น สณฺณํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ น สณฺ-
 ณาวณฺโถ วา อตฺตานิ น อตฺตนิ วา สณฺณํ น สณฺณาย วา
 อตฺตานิ น สํชาเว อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ น สํชาวณฺโถ วา
 อตฺตานิ น อตฺตนิ วา สํชาเว น สํชาเวสุ วา อตฺตานิ น
 วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปลฺลสฺสติ น วิญฺญาณวณฺโถ วา อตฺตานิ
 น อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ น วิญฺญาณสํมึ วา อตฺตานิ เอวํ
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อุตฺตเสเนติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสฺเสเนติ

ถสุมัตติ โหติ อิมินา เอวสุมัตติ โหติ อิมินา อญฺญถาสุมัตติ โหติ
 อิมินา อสสุมัตติ โหติ อิมินา สตสุมัตติ โหติ อิมินา สนฺติ โหติ
 อิมินา อิตถํ สนฺติ โหติ อิมินา เอวํ สนฺติ โหติ อิมินา อญ-
 ญถา สนฺติ โหติ อิมินา อปปี สนฺติ โหติ อิมินา อปปี อิตถํ
 สนฺติ โหติ อิมินา อปปี เอวํ สนฺติ โหติ อิมินา อปปี อญฺญถา
 สนฺติ โหติ อิมินา ภวิสฺสฺสนฺติ โหติ อิมินา อิตถํ ภวิสฺสฺสนฺติ
 โหติ อิมินา เอวํ ภวิสฺสฺสนฺติ โหติ อิมินา อญฺญถา ภวิสฺสฺสนฺติ
 โหติ เอวํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺชตติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 น ปชฺชตติ อิมินา อสุมัตติ ภิกฺขเว อสติ อิมินา อิตถสุมัตติ น
 โหติ อิมินา เอวสุมัตติ น โหติ อิมินา อญฺญถาสุมัตติ น โหติ
 อิมินา อสสุมัตติ น โหติ อิมินา สตสุมัตติ น โหติ อิมินา สนฺติ
 น โหติ อิมินา อิตถํ สนฺติ น โหติ อิมินา เอวํ สนฺติ น
 โหติ อิมินา อญฺญถา สนฺติ น โหติ อิมินา อปปี สนฺติ น
 โหติ อิมินา อปปี อิตถํ สนฺติ น โหติ อิมินา อปปี เอวํ
 สนฺติ น โหติ อิมินา อปปี อญฺญถา สนฺติ น โหติ อิมินา
 ภวิสฺสฺสนฺติ น โหติ อิมินา อิตถํ ภวิสฺสฺสนฺติ น โหติ อิมินา เอวํ
 ภวิสฺสฺสนฺติ น โหติ อิมินา อญฺญถา ภวิสฺสฺสนฺติ น โหติ เอวํ โส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปชฺชตติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺชตติ อธิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อสุมิมานो ปหีนโน น โหติ อญฺญณฺณโม ตาตา-
 วตฺถุโกโต อนภาวํ กโต อายตฺตํอนุปฺปาทมฺโม เอวํ โส ภิกฺขเว

២៩៦ ឥតុត្ថនុតប្បិដ្ឋកេ ចន្ទគុតុគរិកាយឥត្ត ឧត្តុកុកុនិបាតោ [២០០

ភិក្ខុ ឧបសមាធិ ។ កត្តន្តរោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ឧបសមាធិ ចិច្ច ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុនោ ចតុមិមាណោ បតីនោ តិច្ឆិ ឧទុទិណ្ឌុន្ទរោ តាតាវត្តុកុកុតោ ឧណ្ណាវ
កុតោ ចាយតំចន្ទបុត្រាធម្មន្ទរោ ចេវំ ឆៃ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ឧបសមាធិតី ។

 អោរកុតោ ឧបសមាធិ ។

 ឧត្តុកុតោ ឧបសមាធិកោ ឧបសមាធិ

ປຼູນາສກາສະຈຸທິທາ ວຸທຸດາ

ສປຸປຣິສວຸໂຕ ປຈີໄມ

[໒໐໑] ອສປຸປຣິສໂບຈ ໂວ ກິກຸຂເວ ທະສະສຸຣາມີ ອສປຸປຣິເສນ
ອສປຸປຣິສຕຣ໌ໂບຈ ສປຸປຣິສໂບຈ ສປຸປຣິເສນ ສປຸປຣິສຕຣ໌ໂບຈ ທໍ ສຸຸຸຸຸຸຸ
ສາຣຸກໍ ມນສິກໂຣດ ກາສິສຸສາມິຕິ ຯ ເວວໍ ກນເຕຕິ ໂຂ ເຕ ກິກຸຂ
ກວໂຕ ປຈຸຈຸສິສຸສຸ ຯ ກວວາ ເຕຕ໌ໂວຈ ກຕໂມ ຈ ກິກຸຂເວ ອສປຸ-
ປຣິໄສ ອິຮ ກິກຸຂເວ ເອກຈຸໂຈ ປາຣາຕິປາຕິ ໂຫຕິ ອທິນຸນາທາຍີ
ໂຫຕິ ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາວີ ໂຫຕິ ມຸສາວາທິ ໂຫຕິ ສຸຣາເມຣຍມຊຸຊ-
ປມາທຸຂຈາຍີ ໂຫຕິ ອຍໍ ດຸຈຸຈຕິ ກິກຸຂເວ ອສປຸປຣິໄສ ຯ ກຕໂມ ຈ
ກິກຸຂເວ ອສປຸປຣິເສນ ອສປຸປຣິສຕ໌ໂຣ ອິຮ ກິກຸຂເວ ເອກຈຸໂຈ ອຕຸຕນາ
ຈ ປາຣາຕິປາຕິ ໂຫຕິ ປຣ໌ໂບຈ ປາຣາຕິປາເຕ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕນາ
ຈ ອທິນຸນາທາຍີ ໂຫຕິ ປຣ໌ໂບຈ ອທິນຸນາທາເນ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕນາ ຈ
ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາວີ ໂຫຕິ ປຣ໌ໂບຈ ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາເວ ສມາທເປຕິ ອຕຸ-
ຕນາ ຈ ມຸສາວາທິ ໂຫຕິ ປຣ໌ໂບຈ ມຸສາວາເທ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕນາ ຈ
ສຸຣາເມຣຍມຊຸຊປມາທຸຂຈາຍີ ໂຫຕິ ປຣ໌ໂບຈ ສຸຣາເມຣຍມຊຸຊປມາທຸຂຈາເນ ສມາ-
ທເປຕິ ອຍໍ ດຸຈຸຈຕິ ກິກຸຂເວ ອສປຸປຣິເສນ ອສປຸປຣິສຕ໌ໂຣ ຯ ກຕໂມ
ຈ ກິກຸຂເວ ສປຸປຣິໄສ ອິຮ ກິກຸຂເວ ເອກຈຸໂຈ ປາຣາຕິປາຕາ ປຣຸຣິວິໂຕ
ໂຫຕິ ອທິນຸນາທານາ ປຣຸຣິວິໂຕ ໂຫຕິ ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາວາ ປຣຸຣິວິໂຕ
ໂຫຕິ ມຸສາວາທາ ປຣຸຣິວິໂຕ ໂຫຕິ ສຸຣາເມຣຍມຊຸຊປມາທຸຂຈານາ ປຣຸຣິ-

๒๘๘ สุตตุนตบี่ฏเก ของคตตวณิกายสัส จตตกนปโต [๒๐๒

วิโรโต โหติ อຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ ဓပုပ္ဖိ၌ ၁ ဂတိမံ ခ ဂိက္ခဝေ
ဓပုပ္ဖိ၌ ဓပုပ္ဖိ၌ ဝိဇ္ဇိ ဂိက္ခဝေ ဝေဂုဇ္ဇိ ဝတုဏှာ ခ ပာဏာ-
တိပါတာ ပဏ္ဍိတိတိတိ ဟိတိ ပရဏုဇ ပာဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ ဓမ္မာပတိ
ဝတုဏှာ ခ ဝတိဏှာတိဏှာ ပဏ္ဍိတိတိတိ ဟိတိ ပရဏုဇ ဝတိဏှာတိဏှာ
ဝေရမဏိယာ ဓမ္မာပတိ ဝတုဏှာ ခ ဂာမေဓု မိဇ္ဇာဇာရာ ပဏ္ဍိတိတိတိ
ဟိတိ ပရဏုဇ ဂာမေဓု မိဇ္ဇာဇာရာ ဝေရမဏိယာ ဓမ္မာပတိ ဝတုဏှာ
ခ မုဓာဘာ ပဏ္ဍိတိတိတိ ဟိတိ ပရဏုဇ မုဓာဘာ ဝေရမဏိယာ ဓမ္မာပတိ
ဝတုဏှာ ခ ဓုဏှာမေရမဏှာပမာတုဏှာ ပဏ္ဍိတိတိတိ ဟိတိ ပရဏုဇ ဓုဏှာ-
မေရမဏှာပမာတုဏှာ ဝေရမဏိယာ ဓမ္မာပတိ ဝယံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ
ဓပုပ္ဖိ၌ ဓပုပ္ဖိ၌ ဝိတိ ၁

[๒๐๒] ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝိ ဝိ ဂိက္ခဝေ တေဓုဓမ္မာ ဝဓပုပ္ဖိ၌
ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝဓပုပ္ဖိ၌ တံ ဓုဏှာ
ဓာဓုကံ မာဓိဂိဝတ ဂာဓိဓုဓမ္မာ ၁ ဝေ ဂာဓိတိ ဝိ တေ ဂိက္ခဝေ
ဂာဓိတိ ပဓုဓုဓုဓု ၁ ဂာဓိတိ တေဓုဓမ္မာ ဂတိမံ ခ ဂိက္ခဝေ ဝဓပု-
ပ္ဖိ၌ ဝိဇ္ဇိ ဂိက္ခဝေ ဝေဂုဇ္ဇိ ဝဓုဓုဓု ဟိတိ ဝတိဏှာ ဟိတိ
ဝတိဓုဓု ဟိတိ ဝဓပုဓုဓု ဟိတိ ဂုဓုဓု ဟိတိ မုဓုဓုဓု
ဟိတိ ဟုဓုဓုဓု ဟိတိ ဝယံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ ဝဓပုပ္ဖိ၌ ၁ ဂတိမံ
ခ ဂိက္ခဝေ ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝဓပုပ္ဖိ၌ ဝိဇ္ဇိ ဂိက္ခဝေ ဝေဂုဇ္ဇိ ဝတုဏှာ
ခ ဝဓုဓုဓု ဟိတိ ပရဏုဇ ဝဓုဓုဓု ၁ ဓမ္မာပတိ ဝတုဏှာ ခ

อหิริโก โหติ ปณฺญฯ อหิริกตฺยา สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ อนฺตฺตปฺเป
 โหติ ปณฺญฯ อนฺตฺตปฺเป สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ อปฺปสฺสโต
 โหติ ปณฺญฯ อปฺปสฺสเต สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ กุสฺสโต โหติ
 ปณฺญฯ โกสฺสเช สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ มุชฺชสฺสตี โหติ ปณฺญฯ
 มุชฺชสฺสเจ สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ ทฺวปฺปณฺโณ โหติ ปณฺญฯ ทฺว-
 ปฺปณฺนตฺยา สฺมาทเปติ อยฺมฺ อจฺจติ ภิกฺขเว อสํปริสฺเสน อสํปริสฺ-
 ตโร ฯ กตโม ฯ ภิกฺขเว สํปริสฺโส อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโ จ สํทฺธ-
 โหติ หิรฺมา โหติ โยจฺตปฺเป โหติ พหุสฺสโต โหติ อารทฺธ-
 วิริโย โหติ สติมา โหติ ปณฺณวา โหติ อยฺมฺ อจฺจติ
 ภิกฺขเว สํปริสฺโส ฯ กตโม ฯ ภิกฺขเว สํปริสฺเสน สํปริสฺตโร อธิ
 ภิกฺขเว เอกจฺโ อตฺตนา ฯ สทฺธาสํมฺปนฺโน โหติ ปณฺญฯ สทฺธาสํ-
 ปทาย สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ หิรฺมา โหติ ปณฺญฯ หิรฺมตฺยา
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ โยจฺตปฺเป โหติ ปณฺญฯ โยจฺตปฺเป สฺมาทเปติ
 อตฺตนา ฯ พหุสฺสโต โหติ ปณฺญฯ พหุสฺสเจ สฺมาทเปติ อตฺตนา
 ฯ อารทฺธวิริโย โหติ ปณฺญฯ วิริยารมฺเบ สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ
 อฺปฺปจฺจิตฺตํ โหติ ปณฺญฯ สติปฺจฺจํ สฺมาทเปติ อตฺตนา ฯ
 ปณฺณาสํมฺปนฺโน โหติ ปณฺญฯ ปณฺณาสํมฺปทาย สฺมาทเปติ อยฺมฺ
 อจฺจติ ภิกฺขเว สํปริสฺเสน สํปริสฺตโรติ ฯ

[๒๐๓] อสํปริสฺสณฺญฯ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสํมฺปิ อสํปริสฺเสน
 อสํปริสฺสตรณฺญฯ สํปริสฺสณฺญฯ สํปริสฺเสน สํปริสฺสตรณฺญฯ ทํ สุนาถ

๑ เป ๑ กตโม ๑ ภิกขเว อสัปปุริโส อธิ ภิกขเว เขกขุโจ
 ปาณาติปาตี โหติ อทินฺนาทายี โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารี โหติ
 มุสาหวาที โหติ บิสุณฺวาโจ โหติ ฆรุตฺวาโจ โหติ สมนุสฺสเปตปิ
 โหติ อโย อจฺจุจติ ภิกขเว อสัปปุริโส ๑ กตโม ๑ ภิกขเว อสัปปุ-
 ริเสน อสัปปุริสฺสโร อธิ ภิกขเว เขกขุโจ อตฺตนา ๑ ปาณาติ-
 ปาตี โหติ ปรณฺฑ ๑ ปาณาติปาเต สมากเปติ อตฺตนา ๑ อทินฺนา-
 ทายี โหติ ปรณฺฑ ๑ อทินฺนาทานเ สมากเปติ อตฺตนา ๑ กาเมสุ
 มิจฺฉาจารี โหติ ปรณฺฑ ๑ กาเมสุ มิจฺฉาจารเ สมากเปติ อตฺตนา ๑
 มุสาหวาที โหติ ปรณฺฑ ๑ มุสาหวาเท สมากเปติ อตฺตนา ๑ บิสุณฺวาโจ
 โหติ ปรณฺฑ ๑ บิสุณฺวาย วาจาย สมากเปติ อตฺตนา ๑ ฆรุตฺวาโจ
 โหติ ปรณฺฑ ๑ ฆรุตฺวาย วาจาย สมากเปติ อตฺตนา ๑ สมนุสฺสเปตปิ
 โหติ ปรณฺฑ ๑ สมนุสฺสเปตาเป สมากเปติ อโย อจฺจุจติ ภิกขเว
 อสัปปุริเสน อสัปปุริสฺสโร ๑ กตโม ๑ ภิกขเว สัปปุริโส อธิ
 ภิกขเว เขกขุโจ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิโรโต โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจาวา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาหวาธา
 ปฏฺวิโรโต โหติ บิสุณฺวาย วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ฆรุตฺวาย
 วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ สมนุสฺสเปตาป ปฏฺวิโรโต โหติ อโย อจฺจุจติ
 ภิกขเว สัปปุริโส ๑ กตโม ๑ ภิกขเว สัปปุริเสน สัปปุริสฺสโร อธิ
 ภิกขเว เขกขุโจ อตฺตนา ๑ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรณฺฑ
 ปาณาติปาตา เวรมณียา สมากเปติ อตฺตนา ๑ อทินฺนาทานา

ปฏฺวิโรโต โหติ ปฺรณฺจ อทินฺนาทานา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา
 จ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจรา ปฏฺวิโรโต โหติ ปฺรณฺจ กาเมสฺсу มิจฺฉาจรา
 เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา จ มุสฺสวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ
 ปฺรณฺจ มุสฺสวาทา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา จ ปิสฺสุณาย
 วาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ปฺรณฺจ ปิสฺสุณาย วาจาย เวรมณฺยา สฺมาท-
 เปติ อตุตฺตนา จ ฌรฺุสํสา ยวาจาย ปฏฺวิโรโต โหติ ปฺรณฺจ ฌรฺุสํสา
 วาจาย เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อตุตฺตนา จ สํมุสฺสพฺปตฺตาปา ปฏฺวิโรโต
 โหติ ปฺรณฺจ สํมุสฺสพฺปตฺตาปา เวรมณฺยา สฺมาทเปติ อญฺํ อุกฺกุจฺติ
 ภิกฺขเว สปัปฺริสฺเสน สปัปฺริสฺสโรติ ฯ

[๒๐๕] อสปัปฺริสฺสวคฺโค โว ภิกฺขเว เทเสสฺสุสํมิ อสปัปฺริสฺเสน
 อสปัปฺริสฺสตรณฺจ สปัปฺริสฺสวคฺโค สปัปฺริสฺเสน สปัปฺริสฺสตรณฺจ ตํ สฺยุณาก
 ฯ เป ฯ กตโม จ ภิกฺขเว อสปัปฺริสฺโส อธิ ภิกฺขเว เอกกฺโข
 ปาณาติปาตํ โหติ ฯ เป ฯ อภิชฺฌาณฺตุ โหติ พฺยาปนฺนจิตฺโต
 โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ อญฺํ อุกฺกุจฺติ ภิกฺขเว อสปัปฺริสฺโส ฯ
 กตโม จ ภิกฺขเว อสปัปฺริสฺเสน อสปัปฺริสฺสโร อธิ ภิกฺขเว เอกกฺโข
 อตุตฺตนา จ ปาณาติปาตํ โหติ ปฺรณฺจ ปาณาติปาเต สฺมาทเปติ
 ฯ เป ฯ อตุตฺตนา จ อภิชฺฌาณฺตุ โหติ ปฺรณฺจ อภิชฺฌาย สฺมาทเปติ
 อตุตฺตนา จ พฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ ปฺรณฺจ พฺยาปาทฺเต สฺมาทเปติ
 อตุตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ ปฺรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา สฺมาทเปติ
 อญฺํ อุกฺกุจฺติ ภิกฺขเว อสปัปฺริสฺเสน อสปัปฺริสฺสโร ฯ กตโม จ ภิกฺขเว

๑ มิจฺฉาธะฐีโว โหติ ปรณฺจ มิจฺฉาธะฐีเว สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ มิจฺฉา-
 วายาโม โหติ ปรณฺจ มิจฺฉาวายาเม สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ มิจฺฉาสติ
 โหติ ปรณฺจ มิจฺฉาสติยา สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ มิจฺฉาสมาธิ
 โหติ ปรณฺจ มิจฺฉาสมาธิมฺหิ สฺมาทเปติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 อสंपุริสํ อสंपุริสฺสโร ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว สंपุริสํ อิทฺถ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจะ สฺมมาทิฏฺฐิโก โหติ สฺมมาสังกပ္โป โหติ สฺมมาวาโจ
 โหติ สฺมมากมฺมุนฺโต โหติ สฺมมาธะฐีโว โหติ สฺมมาวายาโม
 โหติ สฺมมาสติ โหติ สฺมมาสมาธิ โหติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 สंपุริสํ ๑ กตโม ๑ ภิกฺขเว สंपุริสํ สंपุริสฺสโร อิทฺถ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจะ อตฺตนา ๑ สฺมมาทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ สฺมมาทิฏฺฐิยา
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาสังกပ္โป โหติ ปรณฺจ สฺมมาสังกပ္เป
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาวาโจ โหติ ปรณฺจ สฺมมาวาจาย
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมากมฺมุนฺโต โหติ ปรณฺจ สฺมมากมฺมุนฺเต
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาธะฐีโว โหติ ปรณฺจ สฺมมาธะฐีเว
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาวายาโม โหติ ปรณฺจ สฺมมาวายาเม
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาสติ โหติ ปรณฺจ สฺมมาสติยา
 สฺมาทเปติ อตฺตนา ๑ สฺมมาสมาธิ โหติ ปรณฺจ สฺมมาสมาธิมฺหิ
 สฺมาทเปติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สंपุริสํ สंपุริสฺสโรติ ๑

[๒๐๖] อสंपุริสณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสถสํมิ อสंपุริสํ
 อสंपุริสฺสรวณฺจ สंपุริสณฺจ สंपุริสํ สंपุริสฺสรวณฺจ ตํ สุนนถ

៣០៦ ឥតុតនុតបិដ្ឋកេ ចន្ទគុតុតរិកាយឥត្ត ទុក្ខកុញ្ញិកាបាត [២០៩

តៃតិ ។ បេ ។ ឥម្មាណាណំ តៃតិ ឥម្មាវិមុត្តិ តៃតិ ឲ្យ
ទុក្ខទិ ភិក្ខុវេ កុម្មាណេ ។ កត្ថិម ។ ភិក្ខុវេ កុម្មាណេ កុម្មាណេត្ថវ
ចិច្ច ភិក្ខុវេ ខេកុខ ចតុតនា ។ ឥម្មាភិក្ខុទិកោ តៃតិ បរលុក
ឥម្មាភិក្ខុទិកា ឥម្មាភេតិ ។ បេ ។ ចតុតនា ។ ឥម្មាណាណំ
តៃតិ បរលុក ឥម្មាណាណេ ឥម្មាភេតិ ចតុតនា ។ ឥម្មាវិមុត្តិ
តៃតិ បរលុក ឥម្មាវិមុត្តិកា ឥម្មាភេតិ ឲ្យ ទុក្ខទិ ភិក្ខុវេ កុម្មា-
ណេ កុម្មាណេត្ថវ ។

[២០៩] ឋាប្រមុមលុក វិ ភិក្ខុវេ តេឥត្ថាមិ ឋាប្រមុមេន
ឋាប្រមុមត្រលុក កុម្មាណេមុមលុក កុម្មាណេមុមេន កុម្មាណេមុមត្រលុក
កំ ឥត្ថាណ ។ បេ ។ កត្ថិម ។ ភិក្ខុវេ ឋាប្រមុមិ ចិច្ច ភិក្ខុវេ
ខេកុខ ឋាណាតិឋាតំ តៃតិ ។ បេ ។ មិទ្ធាភិក្ខុទិកោ តៃតិ ឲ្យ
ទុក្ខទិ ភិក្ខុវេ ឋាប្រមុមិ ។ កត្ថិម ។ ភិក្ខុវេ ឋាប្រមុមេន ឋាប្រមុម-
ត្ថវ ចិច្ច ភិក្ខុវេ ខេកុខ ចតុតនា ។ ឋាណាតិឋាតំ តៃតិ
បរលុក ឋាណាតិឋាតេ ឥម្មាភេតិ ។ បេ ។ ចតុតនា ។ មិទ្ធា-
ភិក្ខុទិកោ តៃតិ បរលុក មិទ្ធាភិក្ខុទិកា ឥម្មាភេតិ ឲ្យ ទុក្ខទិ
ភិក្ខុវេ ឋាប្រមុមេន ឋាប្រមុមត្ថវ ។ កត្ថិម ។ ភិក្ខុវេ កុម្មាណេមុមិ
ចិច្ច ភិក្ខុវេ ខេកុខ ឋាណាតិឋាតា ឋវិវិវត្ថ តៃតិ ។ បេ ។
ឥម្មាភិក្ខុទិកោ តៃតិ ឲ្យ ទុក្ខទិ ភិក្ខុវេ កុម្មាណេមុមិ ។ កត្ថិម
។ ភិក្ខុវេ កុម្មាណេមុមេន កុម្មាណេមុមត្ថវ ចិច្ច ភិក្ខុវេ ខេកុខ
ចតុតនា ។ ឋាណាតិឋាតា ឋវិវិវត្ថ តៃតិ បរលុក ឋាណាតិឋាតា

๒๓๐] ปรณาสกาสังคหิโต สंपริสทวคโค ปจโม ๓๐๗

เวรมณียา สมาทเปติ ๑ เป ๑ อตฺตนา ๑ สมนฺมาทิจฺจโก โหติ
ปรณฺจ สมนฺมาทิจฺจยา สมาทเปติ อຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ ဂုဏ္ဍာန-
ဓမ္မုမေန ဂုဏ္ဍာနဓမ္မတိဝြတိ ၁

[๒๓๐] ปาปธมฺมณฺจ โว ဂိက္ခဝေ တေဓုံဇာမိ ပါပဓမ္မုမေန
ပါပဓမ္မတရဏ္ဍ ၂ ဂုဏ္ဍာနဓမ္မုမဏ္ဍ ၂ ဂုဏ္ဍာနဓမ္မုမေန ၂ ဂုဏ္ဍာနဓမ္မတရဏ္ဍ
တံ ဇုနာဂ ၁ ပေ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ပါပဓမ္မုမ ၂ ဓိဓ ဂိက္ခဝေ
ဓေဂုဇ္ဈိ မိဇုဏာတိဇ္ဈိဂို ဟိတိ ၁ ပေ ၁ မိဇုဏာဏာဏံ ဟိတိ မိဇုဏာ-
ဝိမုတုတိ ဟိတိ အຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ ပါပဓမ္မုမ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ
ပါပဓမ္မုမေန ပါပဓမ္မတိဝြ ဓိဓ ဂိက္ခဝေ ဓေဂုဇ္ဈိ အတုဏာ ၂
မိဇုဏာတိဇ္ဈိဂို ဟိတိ ပြဏ္ဍ မိဇုဏာတိဇ္ဈိယာ ဇာမာတပေတိ ၁ ပေ ၁
အတုဏာ ၂ မိဇုဏာဏာဏံ ဟိတိ ပြဏ္ဍ မိဇုဏာဏာဏေန ဇာမာတပေတိ
အတုဏာ ၂ မိဇုဏာဝိမုတုတိ ဟိတိ ပြဏ္ဍ မိဇုဏာဝိမုတုတိယာ ဇာမာတပေတိ
အຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ ပါပဓမ္မုမေန ပါပဓမ္မတိဝြ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ
ဂုဏ္ဍာနဓမ္မုမ ၂ ဓိဓ ဂိက္ခဝေ ဓေဂုဇ္ဈိ ဇာမာတိဇ္ဈိဂို ဟိတိ ၁ ပေ ၁
ဇာမာဏာဏံ ဟိတိ ဇာမာဝိမုတုတိ ဟိတိ အຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ
ဂုဏ္ဍာနဓမ္မုမ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ဂုဏ္ဍာနဓမ္မုမေန ဂုဏ္ဍာနဓမ္မတိဝြ
ဓိဓ ဂိက္ခဝေ ဓေဂုဇ္ဈိ အတုဏာ ၂ ဇာမာတိဇ္ဈိဂို ဟိတိ ပြဏ္ဍ
ဇာမာတိဇ္ဈိယာ ဇာမာတပေတိ ၁ ပေ ၁ အတုဏာ ၂ ဇာမာဏာဏံ
ဟိတိ ပြဏ္ဍ ဇာမာဏာဏေန ဇာမာတပေတိ အတုဏာ ၂ ဇာမာဝိမုတုတိ
ဟိတိ ပြဏ္ဍ ဇာမာဝိမုတုတိယာ ဇာမာတပေတိ အຍံ သုဒ္ဓတ္တိ ဂိက္ခဝေ

๒๑๕] ปณฺณาสถาสงฺกฺหิโต โสภณวคฺโค ทฺติโย ๓๐๘

โฆ ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ
สํคุเคติ ฯ

[๒๑๓] จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต
เขวํ นีรเย กตเมหิ จตุหิ กายทฺถจฺริเตน วจฺทฺถจฺริเตน มโนทฺถ-
จฺริเตน อกตญฺญตา อกตเวทิตา อีเมหิ โฆ ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ นีรเย ฯ จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ สํคุเค กตเมหิ จตุหิ
กายสฺสจฺริเตน วจฺสจฺริเตน มโนสฺสจฺริเตน กตญฺญตา กตเวทิตา อีเมหิ
โฆ ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ
สํคุเคติ ฯ

[๒๑๔] จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิภฺชิตุโต
เขวํ นีรเย กตเมหิ จตุหิ ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนาทายํ
โหติ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารํ โหติ มุสาหวาที่ โหติ ฯ เป ฯ
ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ
กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสาหวาหา ปฏฺวิโรโต
โหติ ฯ เป ฯ

[๒๑๕] มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ มิจฺฉาสงฺกปโป โหติ มิจฺฉา-
วาโจ โหติ มิจฺฉากมฺมฺนโต โหติ ฯ เป ฯ สํมาทิฏฺฐิจิโก
โหติ สํมาสงฺกปโป โหติ สํมาวาโจ โหติ สํมากมฺมฺนโต
โหติ ฯ เป ฯ

๓๓๐ สุตตตณฺคปฏฺเฐ อํกุตฺตตณฺคปฏฺเฐ จตฺตทณฺคปฏฺเฐ [๒๑๖]

[๒๑๖] มิจฺฉาธารโห โหติ มิจฺฉาวายาโม โหติ มิจฺฉาสติ
โหติ มิจฺฉาสมาธิ โหติ ๑ เป ๑ สํมมาธารโห โหติ
สํมมาวายาโม โหติ สํมมาสติ โหติ สํมมาสมาธิ โหติ ๑ เป ๑

[๒๑๗] อทฺธิเจ ทฺธิจฺวาที โหติ อสฺสํสฺส เต สุตฺวาที โหติ
อมฺเต มุตฺวาที โหติ อวิญฺเฒาเต วิญฺเฒาตฺวาที โหติ ๑ เป ๑
อทฺธิเจ อทฺธิจฺวาที โหติ อสฺสํสฺส เต อสฺสํสฺสวาที โหติ อมฺเต
อมุตฺวาที โหติ อวิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตฺวาที โหติ ๑ เป ๑

[๒๑๘] ทฺธิเจ อทฺธิจฺวาที โหติ สฺส เต อสฺสํสฺสวาที โหติ
มฺเต อมุตฺวาที โหติ วิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตฺวาที โหติ ๑ เป ๑
ทฺธิเจ ทฺธิจฺวาที โหติ สฺส เต สุตฺวาที โหติ มฺเต มุตฺวาที โหติ
วิญฺเฒาเต วิญฺเฒาตฺวาที โหติ ๑ เป ๑

[๒๑๙] อสฺสํสฺสโร โหติ ทฺสํสํสํสโร โหติ อหิริโร โหติ
อนินฺตฺตปฺปํ โหติ ๑ เป ๑ สํสโร โหติ สํสฺสวา โหติ หิริมา
โหติ โอนินฺตฺตปฺปํ โหติ ๑ เป ๑

[๒๒๐] อสฺสํสฺสโร โหติ ทฺสํสํสํสโร โหติ กุสํสโร โหติ
ทฺสํสํสํสโร โหติ ๑ เป ๑ สํสโร โหติ สํสฺสวา โหติ
อามฺตฺตวิโร โหติ ปณฺณวา โหติ อิมฺเห โหติ ภาวฺสโร จตฺติ
อามฺตฺตวิโร สมนฺนาคโต ยถาภํ นิภิตฺตโต เอวํ สํสโร ๑

โสภณวคฺคโต ทฺติโย ๑

ทุจฺจวิตฺตคฺโค ทติโย

[๒๒๑] จตุตารัมmani ภิกฺขเว วจฺจุจฺจวิตฺตานิ กตmani จตุตาริ
มฺหํสาวาโห มึสฺสณา วาจา ผรุสฺสา วาจา สมนุปฺปตฺตาไป อิมานิ ไช
ภิกฺขเว จตุตาริ วจฺจุจฺจวิตฺตานิ ฯ จตุตารัมmani ภิกฺขเว วจฺจุจฺจวิตฺตานิ
กตmani จตุตาริ สจฺจวาจา อมึสฺสณา วาจา สมนุหา วาจา
มนุตาภาสา^๑ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตุตาริ วจฺจุจฺจวิตฺตานิ^๑ ฯ

[๒๒๒] จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโต อพฺยตฺโต
อสนฺปฺปริโส^๑ ขตฺตํ อุนฺนปฺหตฺตํ อตฺตตานิ ปรีหติ^๑ สํวชฺช^๑ จ โหติ
อานนฺวชฺช^๑ วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจ^๑ ปสฺสวติ กตเมหิ จตุหิ
กายทุจฺจวิตฺเตน วจฺจุจฺจวิตฺเตน มโนทุจฺจวิตฺเตน มิจฺฉาทิฆฺฐิยา อิมเอหิ
ไช ภิกฺขเว จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโต อพฺยตฺโต อสนฺปฺปริโส^๑
ขตฺตํ อุนฺนปฺหตฺตํ อตฺตตานิ ปรีหติ^๑ สํวชฺช^๑ จ โหติ อานนฺวชฺช^๑
วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจ^๑ ปสฺสวติ ฯ จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺน-
นาคโต ปณฺทิตโต พฺยตฺโต สมนฺปฺปริโส^๑ อกฺขตฺตํ อุนฺนปฺหตฺตํ อตฺตตานิ
ปรีหติ^๑ อานนฺวชฺช^๑ จ โหติ อานนฺวชฺช^๑ วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจ^๑
ปสฺสวติ กตเมหิ จตุหิ กายทุจฺจวิตฺเตน วจฺจุจฺจวิตฺเตน มโนทุจฺจวิตฺเตน
สุมฺมาทิฆฺฐิยา อิมเอหิ ไช ภิกฺขเว จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ปณฺทิตโต พฺยตฺโต สมนฺปฺปริโส^๑ อกฺขตฺตํ อุนฺนปฺหตฺตํ อตฺตตานิ ปรีหติ^๑
อานนฺวชฺช^๑ จ โหติ อานนฺวชฺช^๑ วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺจ^๑ ปสฺสวตฺติ^๑ ฯ

[๒๒๓] จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาทอ อพฺยตฺโต
 อสฺสปรุโส ชตฺตํ อสฺสทํ อสฺสทํ ปรีหติ สํวชฺโส จ โหติ สํนุ-
 วชฺโส วิญญฺณํ พหุญฺจ อสฺสทํ ปสฺสติ กตฺตเมหิ จตุหิ กายทฺต-
 จริเตน วจฺจทฺตจริเตน มโนทฺตจริเตน อกตฺตญฺจตา อกตฺตเวทิตา ๑เป ๑
 กายทฺตจริเตน วจฺจทฺตจริเตน มโนทฺตจริเตน กตฺตญฺจตา กตฺตเวทิตา ๑เป ๑

[๒๒๔] ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนาทายํ โหติ กาเมสฺส
 มิจฺฉาจารํ โหติ มุสํสาทํ โหติ ๑เป ๑ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโร
 โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโร โหติ กาเมสฺส มิจฺฉาจารา ปฏฺวิวิโร
 โหติ มุสํสาทา ปฏฺวิวิโร โหติ ๑เป ๑

[๒๒๕] มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ มิจฺฉาสํกฺกปโป โหติ มิจฺฉาวาโจ
 โหติ มิจฺฉากมฺมมฺนโต โหติ ๑เป ๑ สํมมาทิฏฺฐิโก โหติ สํมมา-
 สํกฺกปโป โหติ สํมมาวาโจ โหติ สํมมากมฺมมฺนโต โหติ ๑เป ๑

[๒๒๖] มิจฺฉาชาสีโว โหติ มิจฺฉาวายาโม โหติ มิจฺฉาสติ
 โหติ มิจฺฉาสมาธิ โหติ ๑เป ๑ สํมมาชาสีโว โหติ สํมมา-
 วายาโม โหติ สํมมาสติ โหติ สํมมาสมาธิ โหติ ๑เป ๑

[๒๒๗] อธิฏฺฐเฐ ทิฏฺฐวาทํ โหติ อสฺสํสฺส เต สุตฺตวาทํ โหติ
 อมฺมเต มุตฺตวาทํ โหติ อวิญฺญาเต วิญฺญาตวาทํ โหติ ๑เป ๑
 อธิฏฺฐเฐ อธิฏฺฐวาทํ โหติ อสฺสํสฺส เต อสฺสํสฺสวาทํ โหติ อมฺมเต
 อมฺมวาทํ โหติ อวิญฺญาเต วิญฺญาตวาทํ โหติ ๑เป ๑

[๒๒๘] ทิฏฺฐเฐ อธิฏฺฐวาทํ โหติ สุตฺเต อสฺสํสฺสวาทํ โหติ

๒๓๒] ปรณาสกาสังคหิโต กมุมวคฺโค จตุตฺโถ ๓๓๓

มุเต อมุตวาทิ โหติ วิญญาเต อวิญญาตวาทิ โหติ ๑ เป ๑
ทัญเจ ทัญจวาทิ โหติ สุตเต สุตวาทิ โหติ มุเต มุตวาทิ โหติ
วิญญาเต วิญญาตวาทิ โหติ ๑ เป ๑

[๒๒๘] อสฺสํทฺช โหติ ทุสฺสํโส โหติ อหิริโก โหติ
อนคฺคปฺปํ โหติ ๑ เป ๑ สํทฺช โหติ สํตฺวา โหติ ทิรฺรมา
โหติ โอคคฺคปฺปํ โหติ ๑ เป ๑

[๒๓๐] อสฺสํทฺช โหติ ทุสฺสํโส โหติ กุสฺสํโส โหติ
ทฺสปฺปญฺญ โหติ ๑ เป ๑ สํทฺช โหติ สํตฺวา โหติ ขารทฺช-
วิริโย โหติ ปญฺญวา โหติ อิมํ โช ภิกฺขเว จตุหิ รมฺเมหิ
สมฺมุนาคโต ปณฺหิโต พฺยคฺโคโต สํปฺปรีโส อภฺยคํ อนฺนปทํ อคฺคานํ
ปรีหริติ อนนฺวชฺช ๑ โหติ อนนฺวชฺช วิญญฺณํ พหุญจ ปญฺญํ
ปสฺสคํติ ๑

[๒๓๑] จตุตฺตาริเม ภิกฺขเว กวี กตเม จตุตฺตาริ จินฺตาทวิ
สฺสํทกฺวิ อคฺคกฺวิ ปฏฺฐิภาณกฺวิ อิมํ โช ภิกฺขเว จตุตฺตาริ กวีติ ๑

ทฺจจฺริตวคฺโค ตติโย ๑

กมฺมวคฺโค จตุตฺโถ

[๒๓๒] จตุตฺตาริมาณี ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา สจฺ-
ฉิกฺคฺวา ปเวทิตานิ กตมานิ จตุตฺตาริ อคฺคิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ
กณฺหวิปากํ อคฺคิ ภิกฺขเว กมฺมํ สจฺจํ สจฺจกฺวิปากํ อคฺคิ ภิกฺขเว

កម្មំ កណ្តំ ឥត្តកំ កណ្តេត្តកុវិហារំ ចតុតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ ចកណ្តំ
 ចឥត្តកំ ចកណ្តេត្តកុវិហារំ កម្មមក្ខយាយ ឥវគុគ្គិ មិរានិ ឆៃ ភិក្ខុវេ
 ឧត្តារិ កម្មុរានិ មរា ឥមំ ចរិក្ខុណា ឥត្តិកត្ថុវា ឧវេតិកានីតិ ។

[២៣៣] ឧត្តារីរានិ ភិក្ខុវេ កម្មុរានិ មរា ឥមំ ចរិក្ខុណា ឥត្តិ-
 កត្ថុវា ឧវេតិកានិ កត្ថុរានិ ឧត្តារិ ចតុតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្តំ
 កណ្តេត្តកុវិហារំ ចតុតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ ឥត្តកំ ឥត្តកុវិហារំ ចតុតិ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កណ្តំ ឥត្តកំ កណ្តេត្តកុវិហារំ ចតុតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ ចកណ្តំ
 ចឥត្តកំ ចកណ្តេត្តកុវិហារំ កម្មមក្ខយាយ ឥវគុគ្គិ ។ កត្ថមល្យ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កណ្តំ កណ្តេត្តកុវិហារំ មិច ភិក្ខុវេ ខេកុខ ឥត្តុយាឡដំ កាយសំ-
 ឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ វត្ថុសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ មនៃសំ-
 ឆារំ ចរិសំវិរិកិ តៃ ឥត្តុយាឡដំ កាយសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ
 វត្ថុសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ មនៃសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ
 តៃកំ ចុបឡដំ តមេនំ ឥត្តុយាឡដំ តៃកំ ចុបឡដំ តមេនំ ឥត្តុយា-
 ឡដំ ធម្មតា ធម្មតិ តៃ ឥត្តុយាឡដំ ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ តៃ ឥត្តុយាឡដំ
 ឥត្តុយាឡដំ វេតនំ វេតិកិ ខេកុខត្តុខំ ឥត្តុយាឡដំ ឥត្តុយាឡដំ ឥត្តុយាឡដំ
 មិច ឧទុក្ខិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្តំ កណ្តេត្តកុវិហារំ ។ កត្ថមល្យ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ ឥត្តកំ ឥត្តកុវិហារំ មិច ភិក្ខុវេ ខេកុខ ឥត្តុយាឡដំ កាយសំឆារំ
 ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ វត្ថុសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ មនៃសំឆារំ
 ចរិសំវិរិកិ តៃ ឥត្តុយាឡដំ កាយសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ
 វត្ថុសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ មនៃសំឆារំ ចរិសំវិរិកិ ឥត្តុយាឡដំ

โลกํ อูปปชฺชติ ตเมเน อพฺยาปชฺฌนํ โลกํ อูปปนฺนํ สฺमानํ อพฺยา-
 ปชฺฌมา ฆสฺสํสา ฆสฺสํนฺติ โส อพฺยาปชฺฌเนหิ ฆสฺสํเสหิ ฆฺฏุโส สฺมาโน
 อพฺยาปชฺฌนํ เวทนํ เวทียติ เอกนฺตสฺสํ ฌยฺยถาปํ เทวา สํภิกฺกนิรฺว-
 ฬิํ ธุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ สํกุกํ สํกุกวิปากํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว
 กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ กณฺหสํกุกวิปากํ อีธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สํพฺยา-
 ปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ กายสํขารํ อภิสํขโรติ สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ
 วจฺสํขารํ อภิสํขโรติ สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ มโนสํขารํ อภิสํขโรติ
 โส สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ กายสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌนํ
 อพฺยาปชฺฌนํ วจฺสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ มโน-
 สํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ โลกํ อูปปชฺชติ ตเมเน
 สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ โลกํ อูปปนฺนํ สฺमानํ สํพฺยาปชฺฌมานํ
 อพฺยาปชฺฌมานํ ฆสฺสํสา ฆสฺสํนฺติ โส สํพฺยาปชฺฌเนหิ อพฺยาปชฺฌเนหิ
 ฆสฺสํเสหิ ฆฺฏุโส สฺมาโน สํพฺยาปชฺฌนํ อพฺยาปชฺฌนํ เวทนํ เวทียติ
 วัฏฏณฺณสฺสํตฺถํ ฌยฺยถาปํ มนุสฺสํสา เอกจฺเจ จ เทวา เอกจฺเจ จ
 วินิปาติกา อีธ ธุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ กณฺหสํกุกวิปากํ ฯ
 กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสํกุกํ อกณฺหอสํกุกวิปากํ กมฺมกฺข-
 ยาย สํวตฺตติ ตตฺถ ภิกฺขเว ยมฺมํปํ กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ
 ตสฺสํ ปหานาย ยา เจตนา ยมฺมํปํ กมฺมํ สํกุกํ สํกุกวิปากํ ตสฺสํ
 ปหานาย ยา เจตนา ยมฺมํปํ กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ กณฺหสํกุกวิปากํ
 ตสฺสํ ปหานาย ยา เจตนา อีธ ธุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ

อสุภกัมม อกณฺโหอสุภกวิปากัมม กมฺมกฺขยา ยํวตฺตติ ๑ อิมานิ ๒ ภิกฺขเว
จตุตถาริ กมฺมานิ มยา สํยํ อภิญญา สัจฺฉนิกฺขวา ปเวทิตานํติ ๑

[๒๓๕] อถโชนฺ สิจฺฉาโมคฺคตฺถาโน^๑ พฺราหฺมณฺ เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมนฺโถ สมนฺโถนํยํ
กถํ สํราธณํ วิตฺติสํเวตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํติ เอกมฺนตํ นิสฺสนฺโน ๒
สิจฺฉาโมคฺคตฺถาโน^๑ พฺราหฺมณฺ ภควนฺตํ เอตทวโจ ปุริมานิ โภ โคตม
ทิวสํนิ ปุริมตฺรานิ สฺสณฺกายโน มาณโว เยนํหิ เตนุปลสงฺกมิ
อฺปสงฺกมิตฺวา มํ เอตทวโจ สมนฺโถ โคตโม สทฺพทกฺขมานํ อภิวิริยํ
ปญฺญาเปติ สทฺพทกฺขมานํ ๒ ปน อภิวิริยํ ปญฺญาเปนฺโต อฺจุเชทํ
อาห โลกสฺส กมฺมสจฺจายํ โภ โลกโก กมฺมสํมารถฺตวํจยํติ ๑
ทสฺสเนว ๒ อหิ พฺราหฺมณฺ สฺสณฺกายนสฺส มาณวสฺส นภิชาณามิ
กฺุโต ปเนวรูปโก กถาสฺสทฺถาโป จตุตถาริมาเน พฺราหฺมณฺ กมฺมานิ มยา
สํยํ อภิญญา สัจฺฉนิกฺขวา ปเวทิตานิ กตฺมานิ จตุตถาริ อตฺถิ
พฺราหฺมณฺ กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ อตฺถิ พฺราหฺมณฺ กมฺมํ สฺสุภกํ
สฺสุภกวิปากํ อตฺถิ พฺราหฺมณฺ กมฺมํ กณฺหํ สฺสุภกํ กณฺหสฺสุภกวิปากํ
อตฺถิ พฺราหฺมณฺ กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสุภกํ อกณฺโหอสุภกวิปากํ กมฺมกฺขยา
ยํวตฺตติ ๑ กตฺมณฺจ พฺราหฺมณฺ กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ อธิ
พฺราหฺมณฺ เอกจฺจ สทฺพทปชฺฌนํ กายสจฺจํ อภิสจฺจโรติ สทฺพทปชฺฌนํ
วจฺจสจฺจํ อภิสจฺจโรติ สทฺพทปชฺฌนํ มโนสจฺจํ อภิสจฺจโรติ สโ สทฺพท-

ปชฺฌ ภายสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌ วจฺฉํขารํ อภิสํขริตฺวา ส-
 พฺยาปชฺฌ มโนสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌ โถกํ อุปปชฺชติ ตเมเน
 สํพฺยาปชฺฌ โถกํ อุปปนฺเน สฺमानํ สํพฺยาปชฺฌา ผสฺสํสา ผสฺสํเตติ โส
 สํพฺยาปชฺฌเณหิ ผสฺสํเสหิ ผฏฺฐโส สฺมาโน สํพฺยาปชฺฌ เวทนํ เวทียติ
 เอกนุตพุทฺธํ เสงฺฆยถาบี สํตฺตา เนรียกา อิทํ อูจฺจติ พฺราหฺมณ
 กมฺมํ กณฺห์ กณฺห์วิปากํ ฯ กตมญฺจ พฺราหฺมณ กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ
 อิท พฺราหฺมณ เอกจฺจุจ อพฺยาปชฺฌ ภายสํขารํ อภิสํขโรติ อพฺยาปชฺฌ
 วจฺฉํขารํ อภิสํขโรติ อพฺยาปชฺฌ มโนสํขารํ อภิสํขโรติ โส อพฺยา-
 ปชฺฌ ภายสํขารํ อภิสํขริตฺวา อพฺยาปชฺฌ วจฺฉํขารํ อภิสํขริตฺวา อพฺยา-
 ปชฺฌ มโนสํขารํ อภิสํขริตฺวา อพฺยาปชฺฌ โถกํ อุปปชฺชติ ตเมเน
 อพฺยาปชฺฌ โถกํ อุปปนฺเน สฺमानํ อพฺยาปชฺฌา ผสฺสํสา ผสฺสํเตติ โส
 อพฺยาปชฺฌเณหิ ผสฺสํเสหิ ผฏฺฐโส สฺมาโน อพฺยาปชฺฌ เวทนํ เวทียติ เอกน-
 ตสฺสํ เสงฺฆยถาบี เทวา สุกฺกิกณฺหา อิทํ อูจฺจติ พฺราหฺมณ กมฺมํ สุกฺกํ
 สุกฺกวิปากํ ฯ กตมญฺจ พฺราหฺมณ กมฺมํ กณฺห์ สุกฺกํ กณฺห์สูกฺกวิปากํ
 อิท พฺราหฺมณ เอกจฺจุจ สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี ภายสํขารํ อภิส-
 ขโรติ สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี วจฺฉํขารํ อภิสํขโรติ สํพฺยาปชฺฌบี
 อพฺยาปชฺฌบี มโนสํขารํ อภิสํขโรติ โส สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี
 ภายสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี วจฺฉํขารํ อภิสํขริตฺวา
 สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี มโนสํขารํ อภิสํขริตฺวา สํพฺยาปชฺฌบี อ-
 พฺยาปชฺฌบี โถกํ อุปปชฺชติ ตเมเน สํพฺยาปชฺฌบี อพฺยาปชฺฌบี โถกํ

ອຸປປນຸ່ ສໍມານໍ ສໍພຸຍາປຸຊຸນານີ ອພຸຍາປຸຊຸນານີ ຝສຸສໍາ ຝຸສຸນຕີ ໂສໍ
 ສໍພຸຍາປຸຊຸເນືນີ ອພຸຍາປຸຊຸເນືນີ ຝສຸເສຕີ ຝຸຊຸໂຈ ສໍມານໂ ສໍພຸຍາປຸຊຸນີ
 ອພຸຍາປຸຊຸນີ ເວທນໍ ເວທິຍຕີ ໂວກິດຸເນສຸທຸກຸ ເສຍຸຍຄານີ ມນຸສຸສໍາ
 ເອກຈຸເຈ ຈ ເທວາ ເອກຈຸເຈ ຈ ວິນິປາຕິຄາ ອີທໍ ວຸຈຸຈຕີ ພຸຣາຸມຸນ
 ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ໑ ກຕມຸນຸຈ ພຸຣາຸມຸນ ກມຸມໍ
 ອກຸນຸຫໍ ອສຸກຸກໍ ອກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ກມຸມຸກຸຂຍາຍ ສໍວຕຸຕຕີ ຕຕຸຣ
 ພຸຣາຸມຸນ ຍມຸມືທໍ ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ ກຸນຸຫໍວິປາກໍ ຕສຸສໍ ປຸຮານຍ ຍາ
 ເຈຕເນາ ຍມຸມືທໍ ກມຸມໍ ສຸກຸກໍ ສຸກຸກຸວິປາກໍ ຕສຸສໍ ປຸຮານຍ ຍາ ເຈຕເນາ
 ຍມຸມືທໍ ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ຕສຸສໍ ປຸຮານຍ ຍາ ເຈຕເນາ
 ອີທໍ ວຸຈຸຈຕີ ພຸຣາຸມຸນ ກມຸມໍ ອກຸນຸຫໍ ອສຸກຸກໍ ອກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ກມຸ-
 ມຸກຸຂຍາຍ ສໍວຕຸຕຕີ ໑ ອີມານີ ໂຂ ພຸຣາຸມຸນ ຈຕຸຕາຣີ ກມຸມານີ ມຍາ
 ສໍຍໍ ອຣິດຸດຸວາ ສໍຈຸຕິກຕຸວາ ປເວຕິຕານຕີ ໑

[໒໓໕] ຈຕຸຕາຣີມານີ ຣິກຸຂເວ ກມຸມານີ ມຍາ ສໍຍໍ ອຣິດຸດຸວາ ສໍຈຸ-
 ຕິກຕຸວາ ປເວຕິຕານີ ກຕມານີ ຈຕຸຕາຣີ ອຕຸຕີ ຣິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ
 ກຸນຸຫໍວິປາກໍ ອຕຸຕີ ຣິກຸຂເວ ກມຸມໍ ສຸກຸກໍ ສຸກຸກຸວິປາກໍ ອຕຸຕີ ຣິກຸຂເວ
 ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ອຕຸຕີ ຣິກຸຂເວ ກມຸມໍ ອກຸນຸຫໍ
 ອສຸກຸກໍ ອກຸນຸຫໍສຸກຸກຸວິປາກໍ ກມຸມຸກຸຂຍາຍ ສໍວຕຸຕຕີ ໑ ກຕມຸນຸຈ ຣິກຸຂເວ
 ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ ກຸນຸຫໍວິປາກໍ ອີຮ ຣິກຸຂເວ ເອກຈຸໂຈ ປາຸຣາດິປາຕີ ໂຫຕີ
 ອຣິດຸນາທາຍີ ໂຫຕີ ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາຣີ ໂຫຕີ ມຸສໍາວາທີ ໂຫຕີ
 ສຸຣາເມຣຍມຸຊຸປມາທຸຈາຍີ ໂຫຕີ ອີທໍ ວຸຈຸຈຕີ ຣິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຸນຸຫໍ

กณฺหวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภิက္ขเว กมฺมํ สํกุกํ สํกุกวิปากํ อิช ภิက္ขเว
 เขกฺกโจ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโต โหติ
 กาเมสุ มิฎฺฐาจารา ปฏฺวิวิโต โหติ มุสาหาทา ปฏฺวิวิโต โหติ
 สุราเมรยมชฺชปมาทฺฐาณา ปฏฺวิวิโต โหติ อิทํ วุจฺจติ ภิက္ขเว กมฺมํ
 สํกุกํ สํกุกวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภิက္ขเว กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ กณฺห-
 สํกุกวิปากํ อิช ภิက္ขเว เขกฺกโจ สํยุยาปชฺฌนํ อญฺยาปชฺฌนํ กาย-
 สํขารํ อภิสํขโรติ ๑ เป ๑ อิทํ วุจฺจติ ภิက္ขเว กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ
 กณฺหสํกุกวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภิက္ขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสํกุกํ อกณฺห-
 อสํกุกวิปากํ กมฺมกฺขยาเยยํ สํวตฺตติ ตตฺร ภิက္ขเว ยมฺมํ กมฺมํ
 กณฺหํ กณฺหวิปากํ ๑ เป ๑ อิทํ วุจฺจติ ภิက္ขเว กมฺมํ อกณฺหํ
 อสํกุกํ อกณฺหอสํกุกวิปากํ กมฺมกฺขยาเยยํ สํวตฺตติ ๑ อิมานิ ๒ ภิက္ขเว
 จตุตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺนฺวา สจฺฉนิกตฺวา ปเวทิตานฺติ ๑

[๒๓๖] จตุตฺตารมฺมานิ ภิက္ขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺนฺวา สจฺฉน-
 ิกตฺวา ปเวทิตานิ กตมานิ จตุตฺตาริ อตฺถิ ภิက္ขเว กมฺมํ กณฺหํ
 กณฺหวิปากํ อตฺถิ ภิက္ขเว กมฺมํ สํกุกํ สํกุกวิปากํ อตฺถิ ภิက္ขเว
 กมฺมํ กณฺหํ สํกุกํ กณฺหสํกุกวิปากํ อตฺถิ ภิက္ขเว กมฺมํ อกณฺหํ
 อสํกุกํ อกณฺหอสํกุกวิปากํ กมฺมกฺขยาเยยํ สํวตฺตติ ๑ กตมณฺญ ภิက္ขเว
 กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ อิช ภิက္ขเว เขกฺกเจเน มาตา ชีวิตา
 ไวโรบีตา โหติ มีตา ชีวิตา ไวโรบีโต โหติ อรหํ ชีวิตา ไวโร-

ປີໂຕ ໂຫຕີ ຕຄາຄຕສຸສ ທຸຊເຈນ ຈິຕຸເຕນ ໂຕຫິຕໍ ອຸປປາຫິຕໍ ໂຫຕີ
ສໍໄໝ ກິນຸໂນ ໂຫຕີ ອີຫໍ ດຸຈຸຈຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ ກຄນຸຫວີປາກໍ ។
ກຕມນຸຈ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ສຸກຸກໍ ສຸກຸກວີປາກໍ ອີຫໍ ກິກຸຂເວ ເອກຸຈຸ
ປາຜາຕີປາຕາ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ອທິນຸນາທານາ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ກາເມສຸ
ມິຈຸຜາຈາຣາ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ມຸສາວາຫາ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ປີສຸຜາຍ
ວາຈາຍ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ຜຸສາຍ ວາຈາຍ ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ສມຸຜປປຸຜາປາ
ປຣຸວິວິໂຕ ໂຫຕີ ອນກິຊຸຜາຕູ ໂຫຕີ ອພຸຍາປນຸຈິຕຸໂຕ ໂຫຕີ ສມຸມາ-
ທິຣຸຈິໂກ ໂຫຕີ ອີຫໍ ດຸຈຸຈຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ສຸກຸກໍ ສຸກຸກວີປາກໍ ។
ກຕມນຸຈ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຄນຸຫໍສຸກຸກວີປາກໍ ອີຫໍ ກິກຸຂເວ
ເອກຸຈຸ ສໍພຸຍາປຊຸຜນີ ອພຸຍາປຊຸຜນີ ກາຍສໍຂາວໍ ອກິສໍໂວຕີ ។ ເປ ។
ອີຫໍ ດຸຈຸຈຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຄນຸຫໍສຸກຸກວີປາກໍ ។ ກຕມນຸຈ
ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ອກຄນຸຫໍ ອສຸກຸກໍ ອກຄນຸຫໍສຸກຸກວີປາກໍ ກມຸມກຸຂຍາຍ ສໍວຕຸຕຕີ
ຕຕຸຣ ກິກຸຂເວ ຍມຸປີຫໍ ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ ກຄນຸຫວີປາກໍ ។ ເປ ។ ອີຫໍ
ດຸຈຸຈຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ອກຄນຸຫໍ ອສຸກຸກໍ ອກຄນຸຫໍສຸກຸກວີປາກໍ ກມຸມກຸຂຍາຍ
ສໍວຕຸຕຕີ ។ ອີມານີ ໂໄຫ ກິກຸຂເວ ຈຕຸຕາວີ ກມຸມານີ ມຍາ ສຍໍ ອກິຣຸຜາ
ສໍຈຸຕິກຕຸວາ ປເວທິຕານີຕີ ។

[໒໓໑] ຈຕຸຕາວີມານີ ກິກຸຂເວ ກມຸມານີ ມຍາ ສຍໍ ອກິຣຸຜາ ສໍຈຸຕິ-
ກຕຸວາ ປເວທິຕານີ ກຕມານີ ຈຕຸຕາວີ ອຕຸຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ
ກຄນຸຫວີປາກໍ ອຕຸຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ສຸກຸກໍ ສຸກຸກວີປາກໍ ອຕຸຕີ ກິກຸຂເວ
ກມຸມໍ ກຄນຸຫໍ ສຸກຸກໍ ກຄນຸຫໍສຸກຸກວີປາກໍ ອຕຸຕີ ກິກຸຂເວ ກມຸມໍ ອກຄນຸຫໍ

อสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กัมมกฺขยา ย สํวตฺตติ ๑ กตมณฺญ ภาทฺทเว
 กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ อธิ ภาทฺทเว เขกฺขุจ โส พฺยาปชฺฌํ กาย-
 สํขารํ อภิสํขโรติ ๑ เป ๑ อิทํ อจฺจุจติ ภาทฺทเว กมฺมํ กณฺหํ
 กณฺหวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภาทฺทเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ อธิ ภาทฺทเว
 เขกฺขุจ โส พฺยาปชฺฌํ กายสํขารํ อภิสํขโรติ ๑ เป ๑ อิทํ อจฺจุจติ
 ภาทฺทเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภาทฺทเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
 กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ อธิ ภาทฺทเว เขกฺขุจ โส พฺยาปชฺฌํ อภิพฺยาปชฺฌํ
 กายสํขารํ อภิสํขโรติ ๑ เป ๑ อิทํ อจฺจุจติ ภาทฺทเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
 กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ ๑ กตมณฺญ ภาทฺทเว กมฺมํ อกณฺหํ อสุกฺกํ อกณฺห-
 อสุกฺกวิปากํ กัมมกฺขยา ย สํวตฺตติ สัมมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ สัมมาสํมาทิ
 อิทํ อจฺจุจติ ภาทฺทเว กมฺมํ อกณฺหํ อสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กัมมก-
 ขยา ย สํวตฺตติ ๑ อิมานิ โส ภาทฺทเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ
 อภินฺญา สจฺจุตฺตวา ปเวทิตานํติ ๑

[๒๓๘] จตฺตารีมานิ ภาทฺทเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
 สจฺจุตฺตวา ปเวทิตานิ กตมานิ จตฺตาริ อตฺถิ ภาทฺทเว กมฺมํ กณฺหํ
 กณฺหวิปากํ อตฺถิ ภาทฺทเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ อตฺถิ ภาทฺทเว
 กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ อตฺถิ ภาทฺทเว กมฺมํ อกณฺหํ
 อสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กัมมกฺขยา ย สํวตฺตติ ๑ กตมณฺญ ภาทฺทเว
 กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ อธิ ภาทฺทเว เขกฺขุจ โส พฺยาปชฺฌํ กาย-

จตุหิ ชมุเมหิ สมนุนาคโต ขณาทํ นิภูติโต เอวํ สกฺเคติ ฯ

[๔๕๐] จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ นิรये กตเมหิ จตุหิ สํพฺยาปชฺฌเนน กายกมฺเมเนน สํพฺยาปชฺ-
 ฌเนน วจฺจกมฺเมเนน สํพฺยาปชฺฌเนน มโนกมฺเมเนน สํพฺยาปชฺฌนํ ยทฺธิจฺยา
 อิมเอหิ โส ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ นิรये ฯ จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ สคฺเค กตเมหิ จตุหิ อพฺยาปชฺฌเนน กายกมฺเมเนน อพฺยา-
 ปชฺฌเนน วจฺจกมฺเมเนน อพฺยาปชฺฌเนน มโนกมฺเมเนน อพฺยาปชฺฌนํ ยทฺธิจฺยา
 อิมเอหิ โส ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ สคฺเคติ ฯ

[๔๔๓] อธิเชว ภิกขเว สัมโมณ อธิ ทุติโย สัมโมณ อธิ
 ตติโย สัมโมณ อธิ จตุตโถ สัมโมณ สุลลญา ปรปฺปวาทา
 สัมมณฺหิ อญฺญเหติ เชนเมตํ ภิกขเว สุมฺมา สํหนาทํ นทถ ๑
 กตโม ๑ ภิกขเว สัมโมณ อธิ ภิกขเว ภิกขุ ตินฺนํ สลฺยโณชนานํ
 ปริกฺขยา โสตาปนฺโน โหติ อวินิปาตกรมฺโม นียโต สัมโพธิปวายโน
 อญํ ภิกขเว สัมโมณ กตโม ๑ ภิกขเว ทุติโย สัมโมณ อธิ ภิกขเว
 ภิกขุ ตินฺนํ สลฺยโณชนานํ ปริกฺขยา วากทโธสมฺหานํ ตนฺตุตา สกทา-
 คามํ โหติ สกิทเวอ อิมํ โลกํ อาคนฺตุวา ทฺกฺขสฺสํสํสํ กโรติ อญํ
 ภิกขเว ทุติโย สัมโมณ ๑ กตโม ๑ ภิกขเว ตติโย สัมโมณ อธิ
 ภิกขเว ภิกขุ ปญฺจํ นํ โอรมฺภากิยาณํ สลฺยโณชนานํ ปริกฺขยา โอป-

๓๒๔ สัตตบุตตีฏเก ของคุตฺตวณิกายสุตฺต จตุกฺกนิปาโต [๒๔๒

ปาติโก โหติ ตตฺถ ปรีนิพพายี อนาวตฺตติชฺฌโม ตสฺมา โถกา
ขยํ ภิกฺขเว ตตฺติโย สมนฺโน ๑ กตฺโม ๑ ภิกฺขเว จตฺตโก สมนฺโน
อิชฺช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาลฺวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ
ทิจฺจเสว ชมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺจนิกตฺวา อุปฺปมฺปชฺช วิหริติ อยํ
ภิกฺขเว จตฺตโก สมนฺโน ๑ อีเชว ภิกฺขเว สมนฺโน อิชฺช ทตฺติโย
สมนฺโน อิชฺช ตตฺติโย สมนฺโน อิชฺช จตฺตโก สมนฺโน สุนฺดา
ปรปฺปวาทา สมนฺเนหิ อญฺเญหิ เขวเมตํ ภิกฺขเว สมฺมา สํนทา
นทถาติ ๑

[๒๔๒] สบฺบุริสํ ภิกฺขเว นิสฺสํสา จตฺตาริ อานิสฺสํสา ปาฏิกงฺขา
กตฺเม จตฺตาริ อวิเยเน ตํเตน วทฺธมฺมิ อวิเยเน สฺมาชิเน
วทฺธมฺมิ อวิยาย ปญฺญาเน วทฺธมฺมิ อวิยาย วิมุตฺตติยา วทฺธมฺมิ
สบฺบุริสํ ภิกฺขเว นิสฺสํสา อิมเ จตฺตาริ อานิสฺสํสา ปาฏิกงฺขาติ ๑

กมฺมวคฺโค จตฺตโก ๑

อาปตฺตติภยวคฺโค ปญฺจโม

[๒๔๓] เขกํ สมฺมํ ภควา โกสฺมพิยํ วิหริติ โฆลิตฺตารามเ ๑
อถโฆ อายสฺมา อานนฺโท येเน ภควา เตเนปฺปสงฺกมิ อุปฺปสงฺ-
กมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสํสิ ๑ เขกมนฺตํ นิสฺสํสนฺ-
โฆ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ ภควา เขตทโวจ อปฺปํ ตํ อานนฺท
อชฺชกรณํ วุปรสฺสนฺติ ๑ กุโต ตํ ภนฺเต อชฺชกรณํ วุปรสฺมิสฺสํติ

อยาสุมโต ภาเนเต อนุรทฺธสฺส วาหิโย นาม สทฺธิวิหารีโก เกวตกปป์
 สัมภោทาย จิโต ตตฺถายสฺมา อนุรทฺโธ น เอกวาจิกมฺปิ พณฺติพพํ
 มณฺเฑตฺติ ๑ กทา ปนฺนํนุท อนุรทฺโธ สัมมชฺเฒ อธิกรณฺสฺ
 วยุญฺชติ นนุ อานนุท ยานิกานิจิ อธิกรณานิ อุปฺปชฺชนฺติ
 สพุทฺธานิ ตานิ ตุมฺहे เจว วุปลํเมถ สารีปคฺคโมคฺคตฺถนา ๑ จตฺตา-
 โรเม อานนุท อตฺถวสฺส สัมปสฺสํมาโน ปาปภิกฺขุ สัมภោเทณ นนุทติ
 กตเม จตฺตารอ อิทานนุท ปาปภิกฺขุ ทสฺสํโสโต โหติ ปาปชฺมโม
 อสฺสจฺจํสฺสํสํมาจาโร ปฏิจฺจนฺนํกมฺมํนุโต อสฺสํมโน สมนฺนปฏฺยฺวโย อ-
 พฺรหฺมจาร์ พฺรหฺมจาริปฏฺยฺวโย อนฺโตปฺติ อวสฺสํโสโต กสฺมฺพุชฺชาโต ตสฺส
 เอวํ โหติ สเจ ไซ มํ ภิกฺขุ ชานิสฺสํนฺติ ทสฺสํโสโต ปาปชฺมโม
 อสฺสจฺจํสฺสํสํมาจาโร ปฏิจฺจนฺนํกมฺมํนุโต อสฺสํมโน สมนฺนปฏฺยฺวโย
 อพฺรหฺมจาร์ พฺรหฺมจาริปฏฺยฺวโย อนฺโตปฺติ อวสฺสํโสโต กสฺมฺพุชฺชาโตติ
 สํมคฺคา มํ สํนุตา นาเสสฺสํนฺติ วคฺคา ปน มํ น นาเสสฺสํนฺตฺติ
 อิทํ อานนุท ปจฺมํ อตฺถวสฺส สัมปสฺสํมาโน ปาปภิกฺขุ สัมภោเทณ
 นนุทติ ๑ ปุณ จปฺว อานนุท ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ อนฺตคฺค-
 คาหิกาย ทิฏฺฐิจิยา สมนฺนาคโต ตสฺส เอวํ โหติ สเจ ไซ มํ
 ภิกฺขุ ชานิสฺสํนฺติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก อนฺตคฺคคาหิกาย ทิฏฺฐิจิยา สมนฺนาค-
 โตติ สํมคฺคา มํ สํนุตา นาเสสฺสํนฺติ วคฺคา ปน มํ น นาเสสฺส-
 สํนฺตฺติ อิทํ อานนุท ทุตฺติยํ อตฺถวสฺส สัมปสฺสํมาโน ปาปภิกฺขุ
 สัมภោเทณ นนุทติ ๑ ปุณ จปฺว อานนุท ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาธาสีโว โหติ

รัชชยา ปจฺฉาพาหิ คาสฺสพฺพนํ พฺนฺธิตฺวา ชฺรฺมฺมฺนํ กริตฺวา ชฺรฺสฺส-
 เวน ปณฺเวน รติยา รติยํ สํชาฏฺเณน สํชาฏฺกํ ปรีเนตฺวา ทกฺขิณฺเนน ทฺวาเรน
 นิฏฺฐาเมตฺวา ทกฺขิณโต นคฺรฺสฺส สํสํ ฉินฺนํทฺยํ คตฺตฺรณฺนคฺรฺสฺส
 ถลฺลจฺสฺส ปฺริสฺสฺส เอมฺสฺส ปาปํ วต โภ อํ ปฺริสฺส กมฺมํ
 อกาสิ คารยฺหิ สํสจฺเจชฺชํ ยตฺร หิ นาม รณฺโณ ปฺริสฺสา ทฬฺหาย
 รัชชยา ปจฺฉาพาหิ คาสฺสพฺพนํ พฺนฺธิตฺวา ชฺรฺมฺมฺนํ กริตฺวา ชฺรฺสฺส-
 สฺสเวน ปณฺเวน รติยา รติยํ สํชาฏฺเณน สํชาฏฺกํ ปรีเนตฺวา ทกฺขิณฺเนน
 ทฺวาเรน นิฏฺฐาเมตฺวา ทกฺขิณโต นคฺรฺสฺส สํสํ ฉินฺนํทฺยํ สํสฺสํ
 วตฺสํยํ เอมฺวปํ ปาปกมฺมํ น กเรยฺย สํสจฺเจชฺชํติ เอมฺว ไช
 ภิกฺขเว ยสฺสํกสฺสํจํ ภิกฺขุสฺสํ วา ภิกฺขุณฺเณ วา เอมํ ติพฺพา ภยสฺสณฺเณ
 ปจฺจุปฺปจฺจิตฺตา โหติ ปาราชิกํ ฐมฺเมสํ คสฺสํคํ ปาฏิกงฺขํ อนาปฺนฺโน
 วา ปาราชิกํ ฐมฺมํ น อาปชฺชิสฺสํติ อาปฺนฺโน วา ปาราชิกํ ฐมฺมํ
 ยถาฐมฺมํ ปฏฺฐิกริสฺสํติ ฯ เสงฺฆยถาปิ ภิกฺขเว ปฺริสฺสํ กาสํ วตฺถํ ปรีชย
 เกสํ ปกริตฺวา มุสฺสํ ชนฺเช อโรเปตฺวา มหาชนกายํ อุปลงฺกมิตฺวา
 เอมํ วทฺยฺย อหํ ภนฺเต ปาปกมฺมํ อกาสิ คารยฺหิ โมสฺสํติ เยน
 เม อายสฺมฺนฺโต อตฺตมฺเภา โหนฺติ ตํ กโรมฺหิติ คตฺตฺรณฺนคฺรฺสฺส
 ถลฺลจฺสฺส ปฺริสฺสฺส เอมฺสฺส ปาปํ วต โภ อํ ปฺริสฺส กมฺมํ
 อกาสิ คารยฺหิ โมสฺสํติ ยตฺร หิ นาม กาสํ วตฺถํ ปรีชย เกสํ
 ปกริตฺวา มุสฺสํ ชนฺเช อโรเปตฺวา มหาชนกายํ อุปลงฺกมิตฺวา เอมํ
 วทฺขฺติ อหํ ภนฺเต ปาปกมฺมํ อกาสิ คารยฺหิ โมสฺสํติ เยน เม

ปฺริโส กาทกั วคฺถั ปรีชาย เกสั ปกิริตฺวา มหาชนกายั อุปสงฺ-
 กมิตฺวา เอวံ วเทยฺย อหิ ภนฺเต ปาปกมฺมํ อกาลิ คารุหิ อุปวชฺชั
 เยน เม อายสฺมนฺโต อตฺตมนา โหนฺติ ตํ กโรมีติ ตตฺตวณฺณ-
 ตรุตฺถํ ถตฺถจฺจุตฺถํ ปฺริสุตฺถํ เอวมุตฺถํ ปาปกั วต โภ อยั ปฺริโส
 กมฺมํ อกาลิ คารุหิ อุปวชฺชั ยตฺร หิ นาม กาทกั วคฺถั ปรีชาย
 เกสั ปกิริตฺวา มหาชนกายั อุปสงฺกมิตฺวา เอวံ วคฺชติ อหิ ภนฺเต
 ปาปกมฺมํ อกาลิ คารุหิ อุปวชฺชั เยน เม อายสฺมนฺโต อตฺตมนา
 โหนฺติ ตํ กโรมีติ โส วคฺถุสํยั^๑ เอวรูปิ ปาปกมฺมํ น กรเมย
 คารุหิ อุปวชฺชนฺติ เอวเมว โช ภิกฺขเว ยสฺสํกสฺสํจิ ภิกฺขุสฺสํ วา
 ภิกฺขุณิยา วา เอวํ ติพฺพา ภยสฺสณฺนา ปจฺจุปฺปจฺจिता โหติ ปาฏีเทส-
 นีเยสฺสุ ชมฺเมสฺสุ ตสฺสํคํ ปาฏีกังขั ยนาปนฺโน วา ปาฏีเทสํนียํ
 ชมฺมํ น อาปชฺชิสฺสํติ อาปนฺโน วา ปาฏีเทสํนียํ ชมฺมํ ยถาชมฺมํ
 ปฏิกิริสฺสํติ ๑ อิมานิ โช ภิกฺขเว จตฺตาริ อาปตฺติภยานันติ ๑

[๒๔๕] สิกฺขานิสฺสํมิตํ ภิกฺขเว พุทฺธมฺจริยํ วุตฺถํติ ปณฺณตฺตวํ
 วิมฺบุตฺติสํวํ สํตาศิปปเตยฺย ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว สิกฺขานิสฺสํ โหติ อิช
 ภิกฺขเว มยา สํวกานํ อภิสฺมาจาริกา สิกฺขา ปณฺณตฺตา อปฺปสํนฺนํ
 ปสํทาย ปสํนฺนํ ภิยฺโยภาวาย ยถา ยถา ภิกฺขเว มยา สํวกานํ
 อภิสฺมาจาริกา สิกฺขา ปณฺณตฺตา อปฺปสํนฺนํ ปสํทาย ปสํนฺนํ
 ภิยฺโยภาวาย ตถา ตถา โส ตสฺสํ สิกฺขาย อชฺจนฺทการี โหติ

อจฺฉิตฺตทณฺหารี อสฺสพคคณฺหารี อคณฺมุมาสคคณฺหารี สํมาททย สิกฺขชติ สิกฺขชปาเทสฺสุ
 ปุณฺณ จปฺปํ ภาทฺตชเว มยา สํวากนํ อาทิพฺพหุํหจฺริยกา สิกฺขช ปณฺณตฺตคา
 สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย ยถา ยถา ภาทฺตชเว มยา สํวากนํ
 อาทิพฺพหุํหจฺริยกา สิกฺขช ปณฺณตฺตคา สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย ตถา
 ตถา โส คสฺสุสํ สิกฺขชาย อชฺฉนฺนคคณฺหารี โหติ อจฺฉิตฺตทณฺหารี อสฺสพคคณฺหารี
 อคณฺมุมาสคคณฺหารี สํมาททย สิกฺขชติ สิกฺขชปาเทสฺสุ เหวํ โช ภาทฺตชเว
 สิกฺขชานิสฺสํ โหติ ฯ กถณฺจ ภาทฺตชเว ปณฺณตฺตคฺคํ โหติ อชฺฉ ภาทฺตชเว
 มยา สํวากนํ ชมฺมา เทสฺสิตา สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย ยถา ยถา
 ภาทฺตชเว มยา สํวากนํ ชมฺมา เทสฺสิตา สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย
 ตถา ตถา สํพฺพุเพ เต ชมฺมา ปณฺณชยาย สํมเวกฺขชิตา โหนฺติ เหวํ
 โช ภาทฺตชเว ปณฺณตฺตคฺคํ โหติ ฯ กถณฺจ ภาทฺตชเว วิมฺุตฺตคคณฺหารี โหติ
 อชฺฉ ภาทฺตชเว มยา สํวากนํ ชมฺมา เทสฺสิตา สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย
 ยถา ยถา ภาทฺตชเว มยา สํวากนํ ชมฺมา เทสฺสิตา สํพฺพุโส สํมุมาทฺตชกฺขชยาย
 ตถา ตถา สํพฺพุเพ เต ชมฺมา วิมฺุตฺตคคณฺหารี สฺสุตฺติตา โหนฺติ เหวํ โช
 ภาทฺตชเว วิมฺุตฺตคคณฺหารี โหติ ฯ กถณฺจ ภาทฺตชเว สคคชปเตชฺชํ โหติ
 อชฺฉิตฺติ อปฺปิปฺปํ วา อภิสํมาจจวักกํ สิกฺขชํ ปฺปิปฺปเรสฺสุสํมิ ปฺปิปฺปํ วา อภิส-
 มาจจวักกํ สิกฺขชํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณชยาย อนฺนคคณฺหารี สคคชปเตชฺชํ อชฺฉนฺนคคณฺหารี
 สคคช สํปฺปชิตา โหติ อชฺฉิตฺติ อปฺปิปฺปํ วา อาทิพฺพหุํหจฺริยกํ สิกฺขชํ
 ปฺปิปฺปเรสฺสุสํมิ ปฺปิปฺปํ วา อาทิพฺพหุํหจฺริยกํ สิกฺขชํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณชยาย
 อนฺนคคณฺหารี สคคชปเตชฺชํ อชฺฉนฺนคคณฺหารี สคคช สํปฺปชิตา โหติ อชฺฉิตฺติ อสํมเวกฺขชติ

วา ฌมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย สํเวกฺขิตฺถํสํมิ สํเวกฺขิตํ วา ฌมฺมํ
 ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนฺนุคฺคเหตฺถํสํมิติ อชฺชตฺตํเยว สํติ สํปฺปจฺจิตา
 โหติ อิติ อสฺสํติ วา ฌมฺมํ วิมุตฺตคฺคิยา สฺสํติสํมิ สฺสํติ วา ฌมฺมํ
 ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนฺนุคฺคเหตฺถํสํมิติ อชฺชตฺตํเยว สํติ สํปฺปจฺจิตา
 โหติ เหวํ โห ภิกฺขเว สํตาริเปเตยฺยํ โหติ ฯ สิกฺขานิสํสํมิตํ
 ภิกฺขเว พุทฺธมจฺริยํ วุจฺจติ^๑ ปณฺณตฺตวํ วิมุตฺตคฺคิยํ สํตาริเปเตยฺยนฺติ
 อิติ ยนฺตํ วุคฺคํ อิทเมตํ ปฺปจฺจ วุคฺคนฺติ ฯ

[๒๔๖] จตฺถสฺสํ อิมํ ภิกฺขเว เสยฺยา กตมา จตฺถสฺสํ
 เปตเสยฺยา กามโภกิเสยฺยา สํหเสยฺยา ตถาคตเสยฺยา ฯ กตมา จ
 ภิกฺขเว เปตเสยฺยา เขยฺยเยน ภิกฺขเว เปตา อุตฺตตานา เสณฺติ
 อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว เปตเสยฺยา ฯ กตมา จ ภิกฺขเว กามโภกิเสยฺยา
 เขยฺยเยน ภิกฺขเว กามโภกํ วาเมน ปสฺสเสน เสณฺติ อยํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กามโภกิเสยฺยา ฯ กตมา จ ภิกฺขเว สํหเสยฺยา สํโห
 ภิกฺขเว มิคฺวธา ทฏฺฐิณฺณ ปสฺสเสน เสยฺยํ กปฺเปติ ปาเทน ปาทํ
 อจฺจจฺจาย อนฺตรสํญจิมฺหิ นนฺจฺจจฺจํ อนฺนปฏฺธิปิตฺวา สํ ปญฺญิพฺพตฺตวา
 ปรีมํ กายํ อพฺพนฺนาเมตฺวา ปจฺจิมํ กายํ อนฺนวิโตเกติ สํเจ ภิกฺขเว
 สํโห มิคฺวธา กิณฺจิ ปสฺสติ กายสฺส วิกฺขิตฺตํ วา วิสํญํ วา
 เตน ภิกฺขเว สํโห มิคฺวธา อนฺตตฺตมโน โหติ สํเจ ปน ภิกฺขเว
 สํโห มิคฺวธา น กิณฺจิ ปสฺสติ กายสฺส วิกฺขิตฺตํ วา วิสํญํ วา

• อ.พ. วุคฺคติ ฯ

เตน ภิกขเว สัมมมิกราชา อตฺตมโน โหติ อयं วุจฺจติ ภิกขเว
 สัมมเสยฺยา ฯ กตมา จ ภิกขเว ตถาคตเสยฺยา อิม ภิกขเว ภิกขุ
 วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯ เป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺบฺชช วิหริติ อयं
 วุจฺจติ ภิกขเว ตถาคตเสยฺยา ฯ อีมา โห ภิกขเว จตฺสัสส เสยฺยาติ ฯ

[๒๔๗] จตุตาโรเม ภิกขเว ญฺปนารหา กตเม จตุตาโร ตถาคโต
 อรหํ สัมมาสมฺพุทฺโธ ญฺปนารโห ปจฺเจกพุทฺโธ ญฺปนารโห ตถาคต-
 สํวโก ญฺปนารโห ราชา จกฺกวตฺตํ ญฺปนารโห อิม โห ภิกขเว
 จตุตาโร ญฺปนารหาติ ฯ

[๒๔๘] จตุตาโรเม ภิกขเว ชมฺมา ปญฺญาวุทฺธมฺมียา สัจจตนุส-
 กตเม จตุตาโร สํปริสฺสสฺสโถ สทฺทชฺมมสฺสสวณํ โยนิโสมนสฺสิกาโร
 ชมฺมานุชฺมมปฺปิตฺติ อิม โห ภิกขเว จตุตาโร ชมฺมา ปญฺญา-
 วุทฺธมฺมียา สัจจตนุสฺสํติ ฯ

[๒๔๙] จตุตาโรเม ภิกขเว ชมฺมา มนุสฺสสฺสสฺส พหุการา
 โหนติ กตเม จตุตาโร สํปริสฺสสฺสโถ สทฺทชฺมมสฺสสวณํ โยนิโส-
 มนสฺสิกาโร ชมฺมานุชฺมมปฺปิตฺติ อิม โห ภิกขเว จตุตาโร ชมฺมา
 มนุสฺสสฺสสฺส พหุการา โหนตฺติ ฯ

[๒๕๐] จตุตาโรเม ภิกขเว อนนฺนวิโหรา กตเม จตุตาโร
 อทฺธิเจ ทิฏฺฐวาทิตา อสฺสสฺสเด สุตฺตวาทิตา อมฺมเต มุต-
 ตวาทิตา อวิญฺญาเต วิญฺญาตวาทิตา อิม โห ภิกขเว จตุตาโร
 อนนฺนวิโหาราติ ฯ

๒๕๔] ปณฺณาสกาสังคหิโต อภินฺนาวคฺโค ฌฏฺโฐ ๓๓๓

[๒๕๑] จตุตาโรเม ภิกฺขเว อริยโฆหารา กตเม จตุตาโร
อทิฏฺฐเ จ อทิฏฺฐวาทิตา อสฺสํสฺส เต อสฺสํสฺสวาทิตา อมฺเต อมฺต-
วาทิตา อวิญฺญาเต อวิญฺญวาทิตา อิมเ โห ภิกฺขเว จตุตาโร
อริยโฆหาราติ ฯ

[๒๕๒] จตุตาโรเม ภิกฺขเว อนริยโฆหารา กตเม จตุตาโร
ทิฏฺฐเ อทิฏฺฐวาทิตา สฺส เต อสฺสํสฺสวาทิตา มฺเต อมฺต-
วาทิตา วิญฺญาเต อวิญฺญวาทิตา อิมเ โห ภิกฺขเว จตุตาโร
อนริยโฆหาราติ ฯ

[๒๕๓] จตุตาโรเม ภิกฺขเว อริยโฆหารา กตเม จตุตาโร
ทิฏฺฐเ ทิฏฺฐวาทิตา สฺส เต สฺสวาทิตา มฺเต มฺตวาทิตา วิญฺญาเต
วิญฺญวาทิตา อิมเ โห ภิกฺขเว จตุตาโร อริยโฆหาราติ ฯ

อาปคฺคิภยวคฺโค ปณฺจโม ฯ

อภินฺนาวคฺโค ฌฏฺโฐ

[๒๕๔] จตุตาโรเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตเม จตุตาโร อคฺคิ
ภิกฺขเว ชมฺมา อภินฺนวา ปริณฺเขยฺยา อคฺคิ ภิกฺขเว ชมฺมา
อภินฺนวา ปหาตพฺพา อคฺคิ ภิกฺขเว ชมฺมา อภินฺนวา ภาเวตพฺพา
อคฺคิ ภิกฺขเว ชมฺมา อภินฺนวา สจฺจนิกาตพฺพา ฯ กตเม จ ภิกฺขเว
shmā อภินฺนวา ปริณฺเขยฺยา ปณฺจปาทานกฺขณฺหา อิมเ วุจฺจเนติ
ภิกฺขเว ชมฺมา อภินฺนวา ปริณฺเขยฺยา ฯ กตเม จ ภิกฺขเว ชมฺมา

อภิญญา ปหาตพฺพา อวิชฺชา ๑ ภวตฺตนา ๑ อิมํ วุจฺจุนฺติ
 ภิกฺขเว ฐมฺมา อภิญญา ปหาตพฺพา ๑ กตเม ๑ ภิกฺขเว ฐมฺมา
 อภิญญา ภาเวตพฺพา สฺมโถ ๑ วิปสฺสณา ๑ อิมํ วุจฺจุนฺติ
 ภิกฺขเว ฐมฺมา อภิญญา ภาเวตพฺพา ๑ กตเม ๑ ภิกฺขเว ฐมฺมา
 อภิญญา สํจุตฺตาทพฺพา วิชฺชา ๑ อิมํ วุจฺจุนฺติ ๑
 ภิกฺขเว ฐมฺมา อภิญญา สํจุตฺตาทพฺพา ๑ อิมํ ๒ ภิกฺขเว จตุคฺคาโร
 ฐมฺมาติ ๑

[๒๕๕] จตฺตสฺส อิมํ ภิกฺขเว อนริยปริเยสํหา กตมา จตฺตสฺส
 อริยํ ภิกฺขเว เอกจฺจุจํ อตฺตนา ชวราฐมฺโม สฺมาโน ชวราฐมฺมํเยว
 ปริเยสํติ อตฺตนา พุยาธิฐมฺโม สฺมาโน พุยาธิฐมฺมํเยว ปริเยสํติ
 อตฺตนา มรณฐมฺโม สฺมาโน มรณฐมฺมํเยว ปริเยสํติ อตฺตนา
 สํกิลเลตฺตฐมฺโม สฺมาโน สํกิลเลตฺตฐมฺมํเยว ปริเยสํติ อิมํ ๒ ภิกฺขเว
 จตฺตสฺส อนริยปริเยสํหา ๑ จตฺตสฺส อิมํ ภิกฺขเว อริยปริเยสํหา
 กตมา จตฺตสฺส อริยํ ภิกฺขเว เอกจฺจุจํ อตฺตนา ชวราฐมฺโม สฺมาโน
 ชวราฐมฺเม อาทันนํ วิทิตฺวา อชฺรํ อนุตฺตํ โยคกฺขเม นินฺพุพฺพานํ ปริเยสํติ
 อตฺตนา พุยาธิฐมฺโม สฺมาโน พุยาธิฐมฺเม อาทันนํ วิทิตฺวา อพฺยาธึ
 อนุตฺตํ โยคกฺขเม นินฺพุพฺพานํ ปริเยสํติ อตฺตนา มรณฐมฺโม สฺมาโน
 มรณฐมฺเม อาทันนํ วิทิตฺวา อมตํ อนุตฺตํ โยคกฺขเม นินฺพุพฺพานํ
 ปริเยสํติ อตฺตนา สํกิลเลตฺตฐมฺโม สฺมาโน สํกิลเลตฺตฐมฺเม อาทันนํ
 วิทิตฺวา อสํกิลเลตฺตํ อนุตฺตํ โยคกฺขเม นินฺพุพฺพานํ ปริเยสํติ ๑ อิมํ ๒

๒๕๗] ปรณาสถาถังคหิโต อภิณฺณาวคฺโค ญฺโง ๓๓๕

ภิกฺขเว จตฺตโส อริยปริเยสนาติ ฯ

[๒๕๖] จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว สํคหฺวตฺตุนิ กตฺมานิ จตฺตาริ
ทานํ เปยฺยวชฺชํ อตฺตจริยา สํมานตฺตคา อิมานิ โห ภิกฺขเว จตฺตาริ
สํคหฺวตฺตุนีติ ฯ

[๒๕๗] อถโห อายสฺมา มาตฺถุญฺยปฺปตฺโต เยน ภควา เตญฺ-
ปสํกมิ อุปสํกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ
เอกมนฺตํ นิสินฺโน โห อายสฺมา มาตฺถุญฺยปฺปตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ
สํวํ เม ภาเน ภควา สํวิตฺเตน ฌมฺมํ เทเสตฺถ ยมทํ ภควโต
ฌมฺมํ สํวํ เอโก วูปกฺกฺโข อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหเรยฺ-
ยนฺติ ฯ เอตฺตทานิ มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ ก็ ทฺหเว วฏฺฐาม ยตฺร หิ
นาม ตวํ ชินฺโดเน วุฑฺฒิม มหฺตฺตโก ตถาคตฺตสฺส สํวิตฺเตน โอวาทํ
ยาจฺสีติ ฯ เทเสตฺถ เม ภาเน ภควา สํวิตฺเตน ฌมฺมํ เทเสตฺถ
สํวโต สํวิตฺเตน ฌมฺมํ อปฺเปวณามาทํ ภควโต ภาสีตฺตสฺส อตฺถํ
ชาเนยฺยํ อปฺเปวณามาทํ ภควโต ภาสีตฺตสฺส ทายาทอ อสฺสํสนฺติ ฯ
จตฺตาริเเม มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ ตณฺหุปฺปาทา ยตฺตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา
อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ กตฺเม จตฺตาริ จีวรเหตฺถ วา มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ
ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ ปีนฺนทปาทเหตฺถ วา
มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ เสนาสนฺนเหตฺถ
วา มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ อิติภาว-
ภวเหตฺถ วา มาตฺถุญฺยปฺปตฺตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ

อิมเ ช มาตุกฺยปฺตฺต จตุตาโร ตณฺหุปฺปาทา ยตฺถ ภิกฺขุโน
 ตณฺหา อฺปฺปชฺชมานา อฺปฺปชฺชติ ยโต ช มาตุกฺยปฺตฺต ภิกฺขุโน
 ตณฺหา ปหีนา โหติ อฺจุจฺฉินฺนมฺมตา ตาตาวตฺตฤคฺคา อนภาวํกฺตา อายตฺติ-
 อนุปฺปาทธมฺมา อยํ วุจฺจติ มาตุกฺยปฺตฺต ภิกฺขุ อฺจุจฺฉริ ตณฺหิ
 วิวฏฺฐยิ สลฺโลชนํ สมฺมามานาภิสฺสยา อนตฺตมกาสี ทฺวณฺณสํสาติ ฯ
 อถ ช อายสฺมา มาตุกฺยปฺตฺโต ภคฺวตา อิมินา โอวาทเณ โอวทิตฺโต
 อฺยฺยจายาสฺนา ภคฺวตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปฏฺฐามิ ฯ
 อถ ช อายสฺมา มาตุกฺยปฺตฺโต เอโก วุปรกฺขโจ อปฺปมตฺโต อาตาปี
 ปหิตฺตฺโต วิหรนฺโต นจิริสฺสเสว ยสฺสสฺตถาย กตฺตปฺตฺตา สมฺมเทว
 อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ ตทฺถนฺตฺวํ พุรฺหมจฺริยปริโยสานํ
 ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺเญา สจฺฉนิกตฺวา อปฺปสมฺปชฺช วิहाสิ ชีณฺนา
 ชาติ วุตฺติตํ พุรฺหมจฺริยํ กตํ กรณียํ นาปรํ อิตฺถตฺตฺตาชาติ
 อพฺภวณฺณาสี อณฺเวยคโร จ ปณายสฺมา มาตุกฺยปฺตฺโต อวหตํ อโหสฺสติ ฯ

[๒๕๘] ยานิกานิจิ ภิกฺขเว กุฏานิ โภเคสุ มหตฺตํ ปตฺตานิ
 น จิริฏฺฐิติกานิ ภวณฺติ สํพฺพานิ ตานิ จตฺตุหิ จานเหิ เอเตสํ วา
 อณฺเวยคเรณ กตเมหิ จตฺตุหิ นนฺทํ น คเวสฺสนฺติ ชินฺณํ น
 ปฏฺฐิสฺสโรนฺติ อปฺปริมิตฺตานโฆชฺณา (๑) โหณฺติ ทฺวณฺณสํสาติ อิตฺถํ วา
 ปุริสํ วา อาริปปจฺเจ สเปเนติ ยานิกานิจิ ภิกฺขเว กุฏานิ โภเคสุ
 มหตฺตํ ปตฺตานิ น จิริฏฺฐิติกานิ ภวณฺติ สํพฺพานิ ตานิ อิมเหิ จตฺตุหิ

๒๕๘] ปณฺณาสกาสังคหิโต อภินฺนาวคฺโค ฌฏฺโฐ ๓๓๗

จําเนหิ เอเตสํ วา อณฺณตเรน ๑ ยานิกานิจิ ภิกฺขเว กุตานิ โภเคสุ
มหุตฺตํ ปตฺตานิ จิรฺรจิตฺตานิ ภวณฺติ สํพฺพานิ ตานิ จตุหิ จําเนหิ
เอเตสํ วา อณฺณตเรน กตเมหิ จตุหิ ฌฏฺโฐ คเวสณฺติ ชินฺณํ
ปฺปฺพิงฺสวโรนฺติ ปริมิตฺตปาณโฆชฺเฌ (๑) โหนฺติ สํตฺตวณฺติ อิตฺถํ วา
ปฺปฺริสํ วา อธิปจฺเจ จเปเนติ ยานิกานิจิ ภิกฺขเว กุตานิ โภเคสุ
มหุตฺตํ ปตฺตานิ จิรฺรจิตฺตานิ ภวณฺติ สํพฺพานิ ตานิ อิมเอหิ จตุหิ
จําเนหิ เอเตสํ วา อณฺณตเรเนติ ๑

[๒๕๘] จตุหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร
อสุสํชาเนโย ราชาโรหิ โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ องฺคนฺเตว สํ คจฺฉติ
กตเมหิ จตุหิ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ ภทฺโร อสุสํชาเนโย วณฺณสํมฺปนฺโน
จ โหติ พตฺสํมฺปนฺโน จ ชวสํมฺปนฺโน จ อารโหปรีณาหสํมฺปนฺโน จ
อิมเอหิ ๒ ภิกฺขเว จตุหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสุสํชาเนโย
ราชาโรหิ โหติ ราชโภคฺโค รณฺโณ องฺคนฺเตว สํ คจฺฉติ ๑
เอวเมว ๒ ภิกฺขเว จตุหิ อมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุเนยฺโย
โหติ ๑ เป ๑ อนฺนํคฺครํ ปุณฺณํกฺขเวคฺคํ โธกสฺส กตเมหิ 'จตุหิ
อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสํมฺปนฺโน จ โหติ พตฺสํมฺปนฺโน จ ชวสํ-
ปนฺโน จ อารโหปรีณาหสํมฺปนฺโน จ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณ-
สํมฺปนฺโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํตฺตวา โหติ ๑ เป ๑ สํมาทาย

• บ.พ. เอตฺตมฺเตเร จาติ อคฺคิ ๑

๓๓๘ สักกตบัพฺเบเก อญฺจุตฺตวณิกายสฺส จตฺตูกนิปาทอ [๒๖๐

สํกฺกตติ สํกฺกตปเทสฺส เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสํมฺปนฺโน โหติ ฯ
กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พตฺสํมฺปนฺโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารทฺธ-
วิริโย วิหริติ อญฺจุตฺตานิ รมฺมานํ ปหานาย กุสฺสตาณํ รมฺมานํ อุตฺตม-
ปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺตฺวโร กุสฺสเดสฺส รมฺเมสฺส เอวํ
โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ พตฺสํมฺปนฺโน โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชวสํม-
ปนฺโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิทํ ทฺวณฺเหติ ยถาภูตํ ปชานาติ
ฯ เป ฯ อयํ ทฺวณฺเหโรคาณินํ ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอวํ
โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชวสํมฺปนฺโน โหติ ฯ กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อารอ-
หปริณาสํมฺปนฺโน โหติ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตาภํ โหติ จํวปฺปณฺท-
ปาทเสนาสนคิตานปรจฺยเสสฺสชฺชปริกฺขารานํ เอวํ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อารอหปริณาสํมฺปนฺโน โหติ ฯ อิมเหติ โช ภิกฺขเว จตฺตฺวโร รมฺเมหิ
สํมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุญฺญโย โหติ ฯ เป ฯ อญฺจุตฺตวณฺณ ปุณฺณก-
เขตฺตํ โถกสฺสํสาติ ฯ

[๒๖๐] จตฺตฺวโร ภิกฺขเว อญฺจุตฺตวณฺณ สํมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภทฺทโร
อสฺสํสาณานิโย ราชารโห โหติ ราชโณคฺโค รณฺโณ อญฺจุตฺตวณฺณ สํ
คจฺจติ กถเมหิ จตฺตฺวโร อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ ภทฺทโร อสฺสํสาณานิโย
วณฺณสํมฺปนฺโน จ โหติ พตฺสํมฺปนฺโน จ ชวสํมฺปนฺโน จ อารอ-
หปริณาสํมฺปนฺโน จ อิมเหติ โช ภิกฺขเว จตฺตฺวโร อญฺจุตฺตวณฺณ สํมฺนฺนาคโต
रणฺโณ ภทฺทโร อสฺสํสาณานิโย ราชารโห โหติ ราชโณคฺโค รณฺโณ
อญฺจุตฺตวณฺณ สํ คจฺจติ ฯ เอวเมว โช ภิกฺขเว จตฺตฺวโร รมฺเมหิ

สัมมนาคโต ภิกขุ อากุญเญโย โหติ ๑ เป ๑ อนุตฺตโร ปุญญเว-
 เขตฺตํ โลกุตฺตํ กตเมหิ จตุหิ อิทฺถ ภิกขเว ภิกขุ วนฺณสํมฺปนฺโน
 ๑ โหติ พตฺสํมฺปนฺโน ๑ ชวสํมฺปนฺโน ๑ อารโหปริณาสสํมฺปนฺโน ๑ ๑
 กถญจ ภิกขเว ภิกขุ วนฺณสํมฺปนฺโน โหติ อิทฺถ ภิกขเว ภิกขุ
 สํตฺวา โหติ ๑ เป ๑ สํมาทาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส เอวํ โข
 ภิกขเว ภิกขุ วนฺณสํมฺปนฺโน โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ พตฺสํ-
 มฺปนฺโน โหติ อิทฺถ ภิกขเว ภิกขุ อารทฺธวิวิโย วิหริติ อภฺธสฺสานํ
 รมฺมานํ ปหานาย กุสฺสลาไ รมฺมานํ อูปสํมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรก-
 กโม อนิกฺขิตฺตฺตฺโร กุสฺสเลสฺส รมฺเมสฺส เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
 พตฺสํมฺปนฺโน โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ชวสํมฺปนฺโน โหติ อิทฺถ
 ภิกขเว ภิกขุ ยาสฺวานํ ขยา ยเวสฺสํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺเฬาวิมุตฺติํ
 ทิฏฺฐเชว รมฺเม สยํ อภิญฺเฬา สจฺจนิกฺตฺวา อูปสํมฺปชฺช วิหริติ เอวํ
 โข ภิกขเว ภิกขุ ชวสํมฺปนฺโน โหติ ๑ กถญจ ภิกขเว ภิกขุ
 อารโหปริณาสสํมฺปนฺโน โหติ อิทฺถ ภิกขเว ภิกขุ ตาภํ โหติ
 จํวรมฺมฺพปาทเสนาสํนคิตาเปจฺจยเณสฺสชฺชปริกฺขารานํ เอวํ โข ภิกขเว
 ภิกขุ อารโหปริณาสสํมฺปนฺโน โหติ ๑ อิมเอหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 รมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อากุญเญโย โหติ ๑ เป ๑ อนุตฺตโร
 ปุญญเวเขตฺตํ โลกุตฺตํ ๑

[๒๖๑] จตุตารมฺยานิ ภิกฺขเว พถานิ กตมานิ จตุตาริ วิริย-
 พถํ สติพถํ สมาริพถํ ปญฺญาพถํ อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ

พถานํติ ฯ

[๒๖๒] จตุทฺธิ ภิกฺขเว ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นาคํ อรณฺณ-
 วนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสถวฺตํ กตเมทฺธิ จตุทฺธิ กาม-
 วิตกฺกเถน พฺยาปาทวิตกฺกเถน วิหิตฺตํวิตกฺกเถน ทฺวปฺปญฺโญ โหติ ชฺโฬ
 อเนพฺมุโค อิมเอทฺธิ ชฺโฬ ภิกฺขเว จตุทฺธิ ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
 นาคํ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสถวฺตํ ฯ จตุทฺธิ ภิกฺขเว
 ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อถ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 ปฏฺฐิเสถวฺตํ กตเมทฺธิ จตุทฺธิ เนกชมฺมวิตกฺกเถน อพฺยาปาทวิตกฺกเถน
 อวิหิตฺตํวิตกฺกเถน ปณฺณวหา โหติ อชฺโฬ อเนพฺมุโค อิมเอทฺธิ ชฺโฬ
 ภิกฺขเว จตุทฺธิ ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อถ อรณฺณวนปตฺถานิ
 ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสถวฺตํติ ฯ

[๒๖๓] จตุทฺธิ ภิกฺขเว ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต พาลโต อพฺยศฺโค
 อสํปฺปริโส ฆคํ อฺปฺหคํ อตฺตฺตฺนํ ปรีหริติ สํวชฺโส ฯ โหติ
 สํวชฺโส วิญฺญฺนํ พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสฺสวติ กตเมทฺธิ จตุทฺธิ
 สํวชฺเชน กายกมฺเมเนน สํวชฺเชน วจฺจกมฺเมเนน สํวชฺเชน มโนกมฺเมเนน
 สํวชฺชชย ทิฏฺฐิจิยา อิมเอทฺธิ ชฺโฬ ภิกฺขเว จตุทฺธิ ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต
 พาลโต อพฺยศฺโค อสํปฺปริโส ฆคํ อฺปฺหคํ อตฺตฺตฺนํ ปรีหริติ สํวชฺโส
 ฯ โหติ สํวชฺโส วิญฺญฺนํ พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสฺสวติ ฯ จตุทฺธิ
 ภิกฺขเว ชมฺเมทฺธิ สมนฺนาคโต ปณฺนํโค พยฺยศฺโค สํปฺปริโส อถ ฆคํ
 อปฺปฺหคํ อตฺตฺตฺนํ ปรีหริติ อนนฺวชฺโส ฯ โหติ อนนฺวชฺโส วิญฺญฺนํ

๒๖๕] ปณฺณาสกาสํกฺคหิโต กมฺมปถวคฺโค สํตฺตโม ๓๔๓

พหุญฺจ ปุณฺณํ ปสวติ กตเมหิ จตุหิ อนวชฺเชน กายกมฺเมน
อเวชฺเชน วจฺกมฺเมน ชนวชฺเชน มโนกมฺเมน ชนวชฺชาย ทิฏฺฐิจิยา
อิเมหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺทิตโต พยคฺโค
สํปปริโส อภฺชคํ อเปหคํ ชคฺคานํ ปรีหริติ ชนวชฺโซ จ โหติ
ชนวชฺโซ วิเบญฺชนํ พหุญฺจ ปุณฺณํ ปสวตฺติ ๑
อภิญฺญาวคฺโค ฉนฺนโ ๑

กมฺมปถวคฺโค สํตฺตโม

[๒๖๕] จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต
เฮวํ นิริเย กตเมหิ จตุหิ ชคฺคานา จ ปาณาติปาตํ โหติ
ปรญฺจ ปาณาติปาเต สํมาทเปติ ปาณาติปาเต จ สมนฺนุโย
โหติ ปาณาติปาตสฺส จ วณฺณํ ภาสฺติ อิเมหิ โช ภิกฺขเว
จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เฮวํ นิริเย ๑ จตุหิ
ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต เฮวํ สคฺเค กตเมหิ
จตุหิ ชคฺคานา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ปรญฺจ
ปาณาติปาตา เวรมณิยา สํมาทเปติ ปาณาติปาตา เวรมณิยา จ
สมนฺนุโย โหติ ปาณาติปาตา เวรมณิยา จ วณฺณํ ภาสฺติ
อิเมหิ โช ภิกฺขเว จตุหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต
เฮวํ สคฺเคติ ๑

[๒๖๕] จตุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภคํ นิฏฺฐิตฺโต

「bbb

เหว จักรเย กตเมหิ จตุหิ อตตนา จ อทินนาทายี โหติ
 ปรณจ อทินนาทานา สมากเปติ อทินนาทานา จ สมนุญโย
 โหติ อทินนาทานา สจ จ วณณํ ภาสตี ๑ อิมหิ โห ๑ เป ๑
 อตตนา จ อทินนาทานา ปฏิวิโร โหติ ปรณจ อทินนาทานา
 เวรมณียา สมากเปติ อทินนาทานา เวรมณียา จ สมนุญโย
 โหติ อทินนาทานา เวรมณียา จ วณณํ ภาสตี ๑ อิมหิ
 โห ๑ เป ๑

[๒๖๖] อุตตนา จ กาเมสุ มิจฺฉาจารี โหติ ปรณฺจ กาเมสุ
 มิจฺฉาจาเร สฺมาทเปติ กาเมสุ มิจฺฉาจาเร จ สมนฺนุญฺเอย โหติ
 กาเมสุ มิจฺฉาจารสฺส จ วณฺณํ ภาสตี ๑ อิมเหิ ໒ ๑ เป ๑
 อุตตนา จ กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปญฺฉิวิโรโต โหติ ปรณฺจ กาเมสุ
 มิจฺฉาจารา เวรมณียา สฺมาทเปติ กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณียา
 จ สมนฺนุญฺเอย โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณียา จ วณฺณํ
 ภาสตี ๑ อิมเหิ ໒ ๑ เป ๑

[๒๖๗] อตุตทา จ มุสาวาที โหติ ปรณฺจ มุสาวาเท
 สํมาทเปติ มุสาวาเท จ สมนุญฺเอย โหติ มุสาวาทสฺส จ วณฺณ
 ภาสติ ฯ อิมํหิ โห ๑ เป ๑ อตุตทา จ มุสาวาทา ปฏฺวิวิโร
 โหติ ปรณฺจ มุสาวาทา เวรมณฺยา สํมาทเปติ มุสาวาทา เว
 รมณฺยา จ สมนุญฺเอย โหติ มุสาวาทา เวรมณฺยา จ วณฺณ
 ภาสติ ฯ อิมํหิ โห ๑ เป ๑

๒๗๐] ปณฺณาสถาสงฺกหิตฺถํ กมฺมปถวคฺคโต สํตฺตโม ๓๔๓

[๒๖๘] อตฺตนา จ มีสฺสวาโจ โหติ ปรณฺจ มีสฺสนาย
วาทาย สํมาทเปติ มีสฺสนาย วาทาย จ สมนฺนุโย โหติ มีสฺสนาย
วาทาย จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา จ
มีสฺสนาย วาทาย ปฏฺวิวิโรโต โหติ ปรณฺจ มีสฺสนาย วาทาย
เวรมณฺเฑยา สํมาทเปติ มีสฺสนาย วาทาย เวรมณฺเฑยา จ สมนฺนุโย
โหติ มีสฺสนาย วาทาย เวรมณฺเฑยา จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ
๒ ๑ เป ๑

[๒๖๙] อตฺตนา จ ผุสฺสวาโจ โหติ ปรณฺจ ผุสฺสาย วาทาย
สํมาทเปติ ผุสฺสาย วาทาย เวรมณฺเฑยา จ สมนฺนุโย โหติ
ผุสฺสาย วาทาย จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา
จ ผุสฺสาย วาทาย ปฏฺวิวิโรโต โหติ ปรณฺจ ผุสฺสาย วาทาย
เวรมณฺเฑยา สํมาทเปติ ผุสฺสาย วาทาย เวรมณฺเฑยา จ สมนฺนุโย
โหติ ผุสฺสาย วาทาย เวรมณฺเฑยา จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ
๒ ๑ เป ๑

[๒๗๐] อตฺตนา จ สมนฺนุปปตํ โหติ ปรณฺจ สมนฺนุ-
ปปตํเป สํมาทเปติ สมนฺนุปปตํเป จ สมนฺนุโย โหติ สมนฺนุ-
ปปตํปลฺลํ จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา จ
สมนฺนุปปตํปา ปฏฺวิวิโรโต โหติ ปรณฺจ สมนฺนุปปตํปา เวรมณฺเฑยา
สํมาทเปติ สมนฺนุปปตํปา เวรมณฺเฑยา จ สมนฺนุโย โหติ สมนฺนุ-
ปปตํปา เวรมณฺเฑยา จ วณฺณํ ภาสฺสตี ๑ อิมํหิ ๒ ๑ เป ๑

๓๔๔ สุตตบถปิฎก ของคุตตกรนิคายสูตร จตุกถนิปาโต [๒๗๑]

[๒๗๑] อตฺตนา จ อภิชฺฌาณฺ โหติ ปรณฺจ อภิชฺฌาย
สํมาทเปติ อภิชฺฌาย จ สมนฺุญโย โหติ อภิชฺฌาย จ วณฺณํ
ภาสฺติ ฯ อิมํ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา จ อภิชฺฌาณฺ โหติ
ปรณฺจ อภิชฺฌาย สํมาทเปติ อภิชฺฌาย จ สมนฺุญโย โหติ
อภิชฺฌาย จ วณฺณํ ภาสฺติ ฯ อิมํ ๒ ๑ เป ๑

[๒๗๒] อตฺตนา จ พฺยาปณฺจิตฺโต โหติ ปรณฺจ พฺยาปาท
สํมาทเปติ พฺยาปาท จ สมนฺุญโย โหติ พฺยาปาทสูตร จ
วณฺณํ ภาสฺติ ฯ อิมํ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา จ อพฺยาปณฺ-
จิตฺโต โหติ ปรณฺจ อพฺยาปาท สํมาทเปติ อพฺยาปาท จ
สมนฺุญโย โหติ อพฺยาปาทสูตร จ วณฺณํ ภาสฺติ ฯ อิมํ
๒ ๑ เป ๑

[๒๗๓] อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ มิจฺฉา-
ทิฏฺฐิยา สํมาทเปติ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา จ สมนฺุญโย โหติ มิจฺฉา-
ทิฏฺฐิยา จ วณฺณํ ภาสฺติ ฯ อิมํ ๒ ๑ เป ๑ อตฺตนา จ
สํมุตฺตทิฏฺฐิโก โหติ ปรณฺจ สํมุตฺตทิฏฺฐิยา สํมาทเปติ สํมุตฺ-
ตทิฏฺฐิยา จ สมนฺุญโย โหติ สํมุตฺตทิฏฺฐิยา จ วณฺณํ ภาสฺติ ฯ
อิมํ ๒ ภาสฺติ จตุหิ อมฺเมหิ สมนฺุณาคโต ยถาภํ นิกฺขิตฺโต
เชวํ สํคฺเคติ ฯ

กมฺมปถวคฺโค สํคฺคโม ๑

ปณฺณาสกาสงฺคหิตา สุตฺตฺตฺนฺตา

[๒๘๔] รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺญาจ จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพา
กตฺเม จตุตฺตารโ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุสฺสํ วิหฺรติ
อาตปํ สํมุปฺชาโน สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ เวทนาสุ
... จิตฺเตสุ ... รฆฺเมสุ รฆฺมานุสฺสํ วิหฺรติ อาตปํ สํมุปฺชาโน
สติมา วิเนยฺย โถเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺญา
จิมฺเ จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพาติ ๑ รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺญา
จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพา กตฺเม จตุตฺตารโ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อนุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อภฺยฺยํ รฆฺมานํ อนุปฺปาทย ฌนฺทํ ชเนติ
วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อฺปนฺนํ
ปาปกาณํ อภฺยฺยํ รฆฺมานํ ปหานาย ... อนุปฺปนฺนํ อภฺยฺยํ
รฆฺมานํ อฺปนฺนํ ปหานาย ... อฺปนฺนํ อภฺยฺยํ รฆฺมานํ จิตฺตํ อสฺมมฺ-
สํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เวปฺตฺตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปาริปรียา ฌนฺทํ ชเนติ
วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺ-
ญาจ อิมฺเ จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพาติ รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺ-
ญาจ จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพา กตฺเม จตุตฺตารโ อีช ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ฌนฺทํ สํมาธิปฺชานํ สํมาธิปฺชานํ อภฺยฺยํ ภิกฺขเว วิริยํ สํมา-
ธิปฺชานํ สํมาธิปฺชานํ สํมาธิปฺชานํ สํมาธิปฺชานํ อภฺยฺยํ ภิกฺขเว
รากษุสํ ภิกฺขเว อภินฺญาจ อิมฺเ จตุตฺตารโ รฆฺมา ภเวตฺตฺพพาติ ๑ รากษุสํ

៣៩៦ ពុទ្ធកុសលបិដក ចន្ទគុត្តនិកាយស្ត ឧទុក្ខនិបាត [២៧៤

ភិក្ខុវេ បរិណុយ ។ បេ ។ បរិក្ខមាយ បរិហាយ ឃាយ ឈាយ វិរាកាយ
និរោធិយ កាយ បរិវិនិច្ឆ័យ ធិមេ ឧត្តារិ ធម្មា ភាគេតុប្បា ។
តិច្ឆត្ថ មិច្ឆត្ថ កិច្ចត្ថ ឧប្បាត្ថ មុត្ថត្ថ បាត្ថត្ថ ធិត្ថត្ថ
មុត្ថត្ថ មាយ តាមេត្ថត្ថ តម្កត្ថត្ថ តាមត្ថត្ថ មាត្ថត្ថ ធិត្ថត្ថ
មត្ថត្ថ បាត្ថត្ថ ធិត្ថត្ថ បរិណុយ បរិណុយ បរិក្ខមាយ បរិហាយ ឃាយ
ឈាយ វិរាកាយ ធិត្ថត្ថ កាយ ធិមេ ឧត្តារិ ធម្មា
ភាគេតុប្បា ។

ឧទុក្ខនិបាត និទ្ទេសិត ។

ปทานุกรกโม

	ปพฺพ./อญฺ.เก		ปพฺพ./อญฺ.เก
อณฺฐี	๑๘๔/๒๓๘	อณฺฐิรณฺท	๒๒/๒๘,๓๕/๔๖-๗-๘,
อณฺหิ อณฺท	๒๓๒/๓๑๔,		๘๗/๑๑๕
	๒๓๗/๓๒๐	อณฺทวาทิ	๒๒/๒๘
อณฺทอณฺทวิปากิ	๒๓๒/๓๑๔,	อณฺทิก	๑๘๕/๒๖๘
	๒๓๗/๓๒๐	อณฺทิก	๕๒/๗๓
อณฺทกณฺธาโน	๑๘๔/๒๓๖	อณฺทจฺจนฺท	๒๒/๒๘,๓๕/๔๖,
อณฺทกณฺทวิ	๑๘๔/๒๓๘		๘๗/๑๑๕
อณฺทกณฺธ	๑๘๔/๒๓๖	อณฺทวิ	๒๓๔/๓๑๖
อณฺทกณฺธ	๒๓๓/๓๐๘	อณฺทวิวาท	๓๐/๔๓
อณฺทกณฺธ	๑๘๔/๒๓๘	อณฺทกณฺธจฺจนฺท	๑๘๖/๒๗๒
อณฺทกณฺธจฺจนฺท	๑๘๔/๒๓๖	อณฺทก	๑๖๔/๒๐๔,๑๖๕/๒๐๖,
อณฺทกณฺธ	๑๘๔/๒๓๘		๑๘๓/๒๓๔
อณฺทกณฺธ	๒๓๓/๓๐๘	อณฺทโก	๑๘๗/๒๗๖
อณฺทกณฺธ	๑๘๘/๒๘๖	อณฺทโก	๕๓/๗๕,
อณฺทกณฺธ	๑๓๓/๑๘๒		๕๔/๗๗-๘
อณฺทกณฺธ	๒๐๐/๒๘๑	อณฺทกณฺธ	๑๘๓/๒๓๓,
อณฺทกณฺธ	๒๔๕/๓๓๐		๑๘๖/๒๗๔

อภุชคัม	๓/๓,๔/๕	อฆโต	๓๒๔/๑๗๑,๓๒๖/๑๗๕
อภุชมา	๓๖๐/๑๘๘	อฆา	๓๒๗/๑๗๖-๗
อภุชมา ปฏิปทา	๓๖๔/๒๐๔	อจกฐกา	๖๖/๘๓
อชนุทการี	๓๘๒/๒๕๕,๒๕๕/๓๒๘	อจันเตยฺยานิ	๗๗/๓๐๔
อชโถ	๒๒๒/๓๐	อจันเตยฺโย	๗๗/๓๐๔
อชโธ	๒๘/๓๕-๖	อเจตโก	๓๘๘/๒๗๘
อคติ คมนานิ	๑๗/๒๓	อจุนริยา	๑๒๗/๑๗๖,๓๒๘/๑๗๗
อคารโธ	๒๑/๒๕	อจุนิทการี	๓๘๒/๒๕๕,๒๕๕/๓๓๐
อคุคณฺดา	๒๘/๓๕-๖	อจุนินฺนฺมฺตโก	๓๖๐/๑๘๘
อคุคณฺดานิ	๒๘/๓๗,๓๐/๓๘	อชโฬ	๒๖๒/๓๔๐
อคุคปณฺณตฺติโย	๓๕/๒๒	อชนฺธิป	๓๘๘/๒๘๐
อคุคปณฺณตฺทา	๓๔/๔๔	อเชพกปฏิกุคฺคหณฺนา	๓๘๘/๒๘๔
อคุคาภา	๓๔๑/๑๘๗	อณฺชติกรณฺนิโย	๓๔/๔๕,๕๒/๗๓
อคุคาโถโก	๓๔๑/๑๘๘	อณฺชติกรมฺ	๓๘๗/๒๔๔
อคุคิปปชฺชโธ	๓๔๕/๑๘๘	อณฺณทตฺตฺทโธ	๒๓/๓๑
อคุคิปปภา	๓๔๒/๑๘๘	อณฺจตฺตนาหิจจิริตฺตํ	๓๘๘/๒๘๐
อคุคิภยํ	๓๒๐/๑๖๒	อณฺจิกตฺตณฺ	๓๔/๒๓
อคุโค	๘๕/๑๒๕	อณฺจิเวรวิทฺโธ	๓๑๓/๑๕๔
อคุโคภาโส	๓๔๔/๑๘๘	อทุโธ	๓๘๗/๒๗๕
อคุโค วิภาโก	๓๔/๔๔	อตฺถการจรี	๓๘๒/๒๕๗

ปทานุกรกโม

๓๔๘

ขคนุทโธ	๓๗/๕๒	ขทินุทธาทนา	๕๓/๗๕,
ขติจิรตา	๕๕/๘๐		๕๔/๗๘ ๑ เป ๑
ขติถิพถิ	๖๑/๘๘	ขทินุทธาทายิ	๕๓/๗๕, ๕๔/๗๗ ๑ เป ๑
ขตุตุนุโต	๑๘๘/๒๗๘	ขโทโส	๑๘๓/๒๖๓
ขตุตปริตปนนานุ โยคมณุญตุโต		ขตุตคตา	๒๒/๒๘
	๑๘๘/๒๗๘	ขมมคารวา	๒๐/๒๔
ขตุตทาวปฏิตทา	๑๗๑/๒๓๔	ขมมวาทิ	๒๒/๒๘
ขตุตตญเจตนา	๑๗๑/๒๓๔	ขมมิกา	๒๐/๒๔, ๗๐/๘๗
ขตุตตมมุปณิธิ	๓๓/๔๑	ขธิกรณิ	๒๔๓/๓๒๔
ขตุตตานุวาทภยิ	๑๒๓/๑๖๒	ขธิกรณนุติ	๑๗๑/๒๓๔
ขตุตถกวิ	๒๓๓/๓๓๓	ขธิปญเบวามมวิปสฺสณาย	๘๒/๑๒๐,
ขตุตคตา	๕/๘		๘๓/๑๒๓
ขตุตงคโม	๘๐/๑๓๘	ขธิวณิ	๖๓/๘๒
ขตุตจริยา	๓๒/๔๒, ๒๕๖/๓๓๕	ขธิวาสกชาติโก	๑๓๔/๑๕๘,
ขตุตทฐา	๒๖/๓๔		๑๖๕/๒๐๖
ขตุตปฐิสุมภิตา	๑๗๒/๒๓๖	อนกโกสภปริวาสิตา	๕๔/๗๘-๘
ขตุตวาทิ	๒๒/๒๘, ๑๘๘/๒๘๔	อนชฺฌาปนุโน	๒๘/๓๕-๖
ขตุตปปริกฐิ	๘๗/๑๒๗	อนณตฺฐิ	๖๒/๘๐-๓
ขติฏเจ ติฏฐวาทิตา	๒๕๐/๓๓๒,	อนตุนุโต	๑๘๘/๒๗๘
	๒๕๓/๓๓๓	อนตุนวาทิ	๒๒/๒๘

อนธิวาสกชาติโก	๑๖๕/๒๐๕	ชนาวคฺติชฺมโม	๕/๗,๘๘/๑๑๖
อนนฺตปิย	๖๑/๘๐	อนาสโน	๓๕/๔๘
อนนฺตโพธา	๓/๓	อนิกฺกฏฺฐกาโย	๓๓๘/๓๘๕
อนนฺตวฺชโร	๓/๓,๔/๕	อนิกฺกฏฺฐจฺจิตฺโต	๓๓๘/๓๘๕
อนนฺทชฺฌมา	๒๘/๓๗,๓๐/๓๘	อนิกฺขิตฺตฺตฺชฺโร	๒๕๘/๓๓๘
อนนฺทชฺฌมาตุํ	๕๔/๗๘-๘	อนินโฆ	๒๓/๓๓,๔๓/๕๘
อนนฺทชฺฌมาตุ	๒๓๖/๓๒๐,๒๗๓/๓๔๔	อนินฺจฺจา	๑๘๕/๒๔๐
อนนฺทชฺฌมาตุํ	๑๖๓/๒๐๒,๑๖๘/๒๐๘	อนินฺจฺจานุปฺปฺตํ	๑๖๓/๒๐๒,
อนนฺทชฺฌมาตุ	๒๕๕/๓๓๔		๑๖๘/๒๐๘
อนนฺทชฺฌมาตุ	๒๕๐/๓๓๒	อนินฺจฺโจ	๒๐๐/๒๘๑
อนนฺทชฺฌมาตุ	๒๘/๓๕,๓๕/๔๖	อนินฺจฺจาวคฺติ	๒๒/๒๘
อนนฺทชฺฌมาตุ	๑๔๐/๓๘๗	อนินฺจฺจามโนโก	๑๘๗/๒๗๖
อนนฺทชฺฌมาตุ	๑๕๓/๑๘๐,๑๕๔/๑๘๐	อนินฺจฺจํ	๒๕/๓๓
อนนฺทชฺฌมาตุ	๖๒/๘๐-๑	อนนฺทชฺฌมา	๖๓/๘๒
อนนฺทชฺฌมา	๓/๓,๔/๕	อนนฺทชฺฌมา	๓๘/๕๔,๕๐/๕๖
อนนฺทชฺฌมา	๒๔๓/๓๒๖	อนนฺทชฺฌมา	๑๑๘/๓๖๒
อนนฺทชฺฌมา	๑๗๑/๒๑๖	อนนฺทชฺฌมา	๓๓/๔๓,
อนนฺทชฺฌมา	๓๓/๑๖-๗		๕๒/๗๓ ๗ เป ๗
อนนฺทชฺฌมา	๘/๑๒	อนนฺทชฺฌมา	๗/๓๐
อนนฺทชฺฌมา	๒๔๑/๓๒๔	อนนฺทชฺฌมา	๑๘๘/๒๘๗

ปทานุกรกโม

๓๕๓

อนุปัสมรตา	๑๒๘/๑๗๘	อนุนิ	๑๘๗/๒๗๖
อนุปัสมารามา	๑๒๘/๑๗๘	อนุนทปานวตฤทท์	๕๑/๗๒
อนุปัสมถัมมุทิตา	๑๒๘/๑๗๘	อปณฐธา	๗๐/๘๗
อนุปหติ	๓/๓,๔/๕	อปณณกนฏิปท	๗๑/๘๘
อนุปาทิเสธาย นิพพานธาตุยา		อปปติโต	๒/๒๓
	๑๓๘/๑๖๒	อปปรนุติโป	๑๘๘/๒๗๘
อนุปายาสัพพุโต	๑๘๗/๒๗๖	อปริมิตปานโกธนา	๒๕๘/๓๓๖
อนุปปทาตา	๑๘๘/๒๘๓	อปริยาทิตนุณจิตโต	๑๘๓/๒๖๑
อนุรทธานุปปธานิ	๑๔/๒๐,๖๘/๘๖	อปริสัฏฐกายธัมมาจาวา	๑๘๖/๒๗๒
อนุโลตคามิ	๕/๖	อปริสัฏฐมโนธัมมาจาวา	๑๘๖/๒๗๒
อนเนกวุธัถคณิกา	๑๗๘/๒๒๕	อปริสัฏฐโวหาร	๑๘๒/๒๕๕
อนเนชา	๑๓/๒๐	อปริสัฏฐวจัธัมมาจาวา	๑๘๖/๒๗๒
อนเนพมุโค	๒๖๒/๓๔๐	อปริสัฏฐาชีวา	๑๘๖/๒๗๒
อนินคตูปปี	๑๓/๓๖,๒๐๒/๒๘๘	อปริหานธมโม	๕/๗
อนนุคกโร	๑๗๕/๒๒๓	อปาทโก	๖๗/๘๕
อนนุคิมสาร์โร	๓๕/๔๘	อพายมุขานิ	๑๗๘/๒๒๕
อนนุโคปติ	๒๔๓/๓๒๕	อปีธัณาวาจา	๑๔๘/๑๘๘,๒๒๓/๓๓๓
อนนุการวติมิธ	๑๒๗/๑๗๖	อปปัญญกฐา	๒๘/๓๕-๖
อนนุการา	๑๒๗/๑๗๖	อปปัญญาณ	๘๓/๑๒๓,๑๘๔/๒๖๕
อนนุภวตา	๖๖/๘๓,๑๒๘/๑๗๘	อปปัญญเวชา	๑/๑

อปรปฐิษฐ์สรโน	๑๖๐/๑๘๘	อพยุตโต	๓/๓,๔/๔
อปรปฐิษฐ์โส	๒๑/๒๕	อพยุบาปฐุณิ	๒๓๓/๓๓๕
อปรปฐิฐิณคุดาหิโน	๑๖๐/๑๘๘	อพยุบาปฐุณิจิตฺตา	๕๔/๗๘-๘
อปรปฐมาโน	๑๒๗/๑๗๗	อพยุบาปฐุณิกุณเณ	๗๒/๑๐๐,๑
อปรปฐมาทรโต	๓๗/๕๒		๒๖๒/๓๔๐
อปรปฐมาโท	๑๓๗/๑๖๓	อพยุบาปโท	๒๘/๓๗
อปรปฐมาโท กรรมโย	๑๓๖/๑๖๐	อพยุยายิก	๔๗/๖๕
อปรปฐเมยฺโย	๕๑/๗๒	อพยุยาเสกสฺสฺ	๑๘๘/๒๘๕
อปรปฐโก	๑๘๗/๒๗๕	อพยุรหมจารี	๒๔๓/๓๒๕
อปรปฐภา	๑๘๐/๒๔๘	อภพฺโพ	๓๗/๕๐-๒
อปรปฐุช	๑๓๕/๑๘๓	อภิกุณฺนํ	๓๐๓/๑๓๘,๓๐๔/๑๔๐
อปรปฐุสโก	๑๘๗/๒๗๕	อภิกุณฺนตฺตโร	๘๕/๑๒๕,๓๐๐/๑๓๑
อปรปฐุสฺสโต	๖/๘,๒๐๒/๒๘๘	อภิกุณฺนตฺตวณฺโณ	๔๕/๖๐,๑
อปรปฐึนานิ	๑๓๓/๑๘๑		๔๖/๖๒
อปรปฐานิ	๒๗/๓๔	อภิกุณฺนตา	๓๐๐/๑๓๒
อปรปฐุชโก	๑๘๗/๒๗๕	อภิชฺฐณา	๑๒/๑๘
อปรปฐุชโก	๑๘๘/๒๘๐	อภิชฺฐณาโทมนสฺสฺ	๑๔/๒๐,๑
อปรปฐา	๕๐/๖๘		๑๖๔/๒๐๔
อปรปฐุชฺฐมํ	๖/๘,๓๐๗/๑๔๔ ๑ เป ๑	อภิชฺฐณาวิธมฺมโต	๖๓/๘๗-๘
อปรปฐุชฺฐกํ	๑๘๘/๒๘๖	อภิชฺฐณาตุ	๕๔/๗๗,๒๐๔/๓๐๑

ปทานุกรกโม

๓๕๓

อธินิหาโร	๑๘๒/๒๕๗	อรรถนิธานปศุณนิ	๑๓๘/๑๘๕,
อธิภู	๒๓/๓๑		๒๖๒/๓๔๐
อธิฐโป	๑๘๗/๒๗๕	อธิติคิโส	๒๘/๓๗
อธิวาทน์	๑๘๗/๒๔๔	อรัญ สมนุมาสนุพุทโธ	๑๕/๒๒,
อธิสัทธิ	๑๗๑/๒๑๓		๓๔/๔๔ ๑ เป ๑
อธิสมุพุทโธ	๒๑/๒๖,๒๓/๓๐	อธิยปริเยสนา	๒๕๕/๓๓๔
อธิเสโก	๘๗/๑๑๓	อธิยปฏโค	๑๘๐/๒๕๐
อฏฐวาที	๒๒/๒๘	อธิยวัส	๒๘/๓๕
อมคํ ปท	๔๘/๖๖	อธิยโฆหารา	๒๕๑/๓๓๓
อมนสิการา	๑๘๐/๒๕๐	อธิยธาวโก	๕๘/๘๓,
อมนาปี	๑๑๕/๑๕๘		๖๐/๘๔ ๑ เป ๑
อมจุณโต	๒๘/๓๕-๖	อธิยา	๑/๒,๑๖๓/๒๐๓
อมุเต อมุตวาทีตา	๒๕๑/๓๓๓	อธิโย อฏฐังคิกโก มคฺคิโก	๓๔/๔๔
อมุเต มุตวาทีตา	๒๕๐/๓๓๒	อติ	๑๘๐/๒๔๘
อโมโห	๑๘๓/๒๖๑	อติมตฺตทสฺสโร	๑๘๗/๒๔๕
อมุพาน	๑๐๕/๑๔๒	อติโก	๑๘๒/๒๕๖
อมพุปมา ปุคฺคตา	๑๐๕/๑๔๒	อติโก	๑๘๓/๒๖๑
อโยโส	๑๘๒/๒๕๖	อวณฺณ	๑๐๐/๑๓๑
อวณฺณ	๑๘๘/๒๘๖	อวณฺณโต	๒๔๓/๓๒๕

อวิกตจฺจนฺโท	๑๘๔/๒๓๕	อวิณฺณาเต วิณฺณาตวาทิตา	
อวิกตคตฺตฺนโห	๑๘๔/๒๓๕		๒๕๐/๓๓๒
อวิกตคปรีพาโห	๑๘๔/๒๓๕	อวิตกกัม	๑๖๓/๒๐๓
อวิกตคปป์ปาส์	๑๘๔/๒๓๕	อวินยวาที	๒๒/๒๘
อวิกตคเปโม	๑๘๔/๒๓๕	อวินิปาตคฺมโม	๗๖/๓๐๔, ๘๘/๑๑๖
อวิจาร์	๑๖๓/๒๐๓	อวิปฺกุกฺกิปากัม	๑๘๕/๒๖๗
อวิจิกฺกิณฺ	๑๘๔/๒๓๘	อวิธัมมวาทโก	๑๘๘/๒๘๓
อวิชฺชา	๑๗๑/๒๑๔, ๒๕๔/๓๓๔	อวิธัมมวาท	๑๘๖/๒๗๒
อวิชฺชาทฺตฺนุชฺ	๑๘๑/๒๓๒,	อวิหังสวาทกฺเกน	๗๒/๑๐๐,
	๑๘๖/๒๗๕		๒๖๒/๓๔๐
อวิชฺชาทฺตฺนุชฺ	๑๒๘/๑๗๘	อวิธวาทโก	๑๘๔/๒๓๕
อวิชฺชานินฺดฺวาท	๖๖/๘๓	อวิธวาท	๑๒๗/๑๗๖
อวิชฺชาปจฺจุยา	๑๗๑/๒๑๓,	อวิธกฺกิณฺณปฺพพฺพานิ	๒๘/๓๗,
	๑๘๕/๒๖๘		๓๐/๓๘
อวิชฺชาปฺปเกโท	๑๗๘/๒๒๔	อวิธกฺกิณฺณา	๒๘/๓๕, ๒๘/๓๗
อวิชฺชาโยคฺวิธโยโค	๓๐/๑๔-๕	อวิธวาทปรีนิพฺพายี	๑๖๘/๒๐๘
อวิชฺชาโยโค	๓๐/๑๓	อวิธวาทโย	๕๑/๗๒
อวิชฺชาวิวาทา	๑๘๕/๒๖๘	อวิธวาท	๑๘๓/๒๖๓
อวิชฺชาธวาท	๑๘๘/๒๘๘	อวิธวาทมฺมา	๔๔/๖๐
อวิชฺชปฺปาทา	๑๘๕/๒๖๘	อวิธวาทนฺ	๑๕๗/๑๘๒

ปทานุกรกโม

๓๕๕

อสนฺปฺริเสน อสนฺปฺริสฺคโร	๒๐๓/๒๘๗	อสนฺตมฺโม	๓๓๓/๓๕๓
		อสนฺตมฺมสํวริ	๓๓๓/๓๕๐,
อสนฺปฺริโส ๓/๓,๔/๔ ฯ เป ฯ			๓๓๓/๓๕๓
อสนฺพถการี ๓๘๒/๒๕๕,๒๕๔/๓๓๐		อสนฺตฺทฺโร	๒๐๒/๒๘๘,๒๒๘/๓๓๓
อสนฺมาหิตสํกปฺโป	๒๒/๒๘	อสนฺตฺปฺญํ	๒๔๔/๓๒๘
อสนฺมฺปชาโน	๓๗๓/๒๓๓	อสนฺตฺมฺโน	๒๔๓/๓๒๕
อสนฺตฺถํ	๓๒/๓๘	อสนฺตฺธานิโย	๒๕๘/๓๓๗
อสนฺหิ	๓๓๘/๓๘๖	อสนฺตฺเต อสนฺตฺตวาทิตา	๒๕๓/๓๓๓
อสนฺวรมฺโม	๓๘๓/๒๖๓	อสนฺตฺเต สฺตวาทิตา	๒๕๐/๓๓๒
อสนฺติ	๓๓/๒๐	อสนฺตฺตฺวา	๓๘๘/๒๘๒
อสนฺติโก	๒๒/๒๘	อสนฺ	๖๗/๘๕
อสนฺจิสํสฺสฺรตฺมาจาโร	๒๔๓/๓๒๕	อสนฺ ราชกฺุณนิ	๖๗/๘๔
อสนฺกานฺนฺสฺส	๓๖๓/๒๐๒,	อสนฺวิ โก	๒๐๒/๒๘๘,๒๒๘/๓๓๓
	๓๖๘/๒๐๘	อสนฺตฺกฺวา	๓๐/๔๓
อสนฺโร อสนฺปฺริวาริ	๘๓/๓๓๘	อสนฺกานฺนฺจายตนํ	๓๘๐/๒๕๐
อสนฺโร เทวปฺริวาริ	๘๓/๓๓๘	อสนฺกฺจายตนํ	๓๘๐/๒๕๐
อสนฺตฺตวาทินโร	๓๗๓/๒๓๔,	อสนฺตฺตวิโส	๓๓๐/๓๔๘
	๓๗๓/๒๓๘	อสนฺคามิ	๓๗๓/๒๓๖
อสนฺมฺมาโน	๒๐๐/๒๘๕	อสนฺคฺจริ	๒๔๔/๓๒๖
อสนฺตฺตฺ	๖๘/๘๖	อสนฺจามภกฺุ	๓๘๘/๒๘๐

อาจารย์โคจรสัมปยุต	๓๒/๑๘	อามั ปกุกวณณ	๓๐๕/๑๔๒
อาชฺชเวณ	๑๑๒/๑๕๓	อามกรณณปฏิคฺคหณ	๑๘๘/๒๘๔
อาคาปนปริทาปนานุโยค	๑๘๘/๒๘๓	อามกมฺสปฏิคฺคหณ	๑๘๘/๒๘๔
อาคาป	๑๑/๑๗-๘	อายตณนุค	๑๗๑/๒๑๔
อาทิกถยาณา	๒๒/๒๘	อายตฺธิณฺอุปาทรมุมา	๓๖/๔๘
อาทิตฺตเจโต	๘๓/๑๒๒	อายตฺฐาติชฺรามรณิกานิ	๑๘๒/๒๓๓
อาทิตฺตสํโธ	๘๓/๑๒๒	อายมุขาน	๑๗๘/๒๒๕
อาทิตฺตพุมจฺริยกา	๒๔๕/๓๓๐	อายุ	๓๔/๔๕
อาทิตฺตพุมจฺริย	๒๘/๓๕-๖	อายุทาย	๕๘/๘๓, ๕๘/๘๔
อาณิสส	๑๘๑/๒๕๑	อายุปฺปมาณ	๑๒๓/๑๖๘, ๑๒๕/๑๗๒
อาเนญสฺสอุปฺปะโต	๑๘๔/๒๕๐	อาวทฺธิ	๑๒/๑๘
อาปตฺติภยาน	๒๔๔/๓๒๖	อาวทฺธิวิโร	๑๑/๑๗, ๑๒/๑๘
อาปทาสุ	๑๘๒/๒๕๔	อาวจา	๑๘๘/๒๘๓
อาปาหกา	๖๓/๘๒	อาโรหปริณาหสฺสมุณฺโณ	
อาปาถโส	๖๑/๘๘		๒๕๘/๓๓๗
อาโปธาค	๑๗๗/๒๒๓	อาถยรดา	๑๒๘/๑๗๗
อาพาธิก	๑๕๘/๑๘๔	อาถยสฺสุมุขาค	๓๔/๔๔
อาภัสสฺสวาน	๑๒๓/๑๖๘	อาถยสฺสุมุขิตา	๑๒๘/๑๗๗
อาภา	๑๒๗/๑๗๗, ๑๘๑/๑๘๗	อาถยวามา	๑๒๘/๑๗๗
อามั อามวณณ	๑๐๕/๑๔๒	อาถิปฺปะเกโท	๑๗๘/๒๒๕

ປາຫນຸດໂມ

໓໕໗

ຂາໂຄດສຸໂນ້	໑໑໔/໒໔໒	ອິຕິກວາກເທຊຸ	໔/໑໒,໒໕໗/໓໓໕
ຂາໂຄກາ	໑໔໓/໑໔໔	ອິຕິວາທປປໂມກຸຫານິດັດຕຸດີ	໒໕/໓໓
ຂາໂຄຕິດໍ	໑໐໔/໑໔໐	ອິຕິວຸກຸດກໍ	໒/໔໓,໑໐໔/໑໓໒
ຂາວູກຍໍ	໑໒໕/໑໒໕	ອິນຸທຣິຍານີ	໑໕໑/໑໔໐
ຂາວູກູນີມາຍາ	໑໑໑/໒໒໓	ອິນຸທຣິເຍສຸ ຄຸຕຸຕທຸວາໂ	໓໗/໕໐-໑
ຂາສຸນປຸກຸວິທຸໂຕ	໑໑໔/໒໔໐	ອິສຸຕຳມນໂກ	໑໑໗/໒໗໒
ຂາສຸວນໂຣຫາມິນີ	໑໑໔/໒໔໔	ອິສີ	໒໓/໓໑
ຂາສຸວນໂຣ ໂອ	໑໑໔/໒໔໔	ອິສຸສຸຕິ	໔໐/໑໐໗
ຂາສຸວສຸມຸໂຍ	໑໑໔/໒໔໔	ອຸກຸດຄາ	໓໐/໔໑
ຂາສຸວາ	໒໒/໓໐,໑໑໕/໒໒໔	ອຸກຸດຸກຸກຸກຸປຸກຸຫານີ	໑໑໔/໒໔໑
ຂາສຸວານີ ຈໂຍ	໑໑໑/໒໔໔	ອຸກຸດຸກຸກຸໂກ	໑໑໔/໒໔໐
ຂາສຸວິສຸປມາ ປຸກຸດຄາ	໑໑໐/໑໔໑	ອຸກຸໂກວຸນວຸຈນນິດຕິຕຳວິໂຍກາ	
ຂາສຸວິໄສ	໑໑໐/໑໔໑		໑໑໔/໒໔໔
ຂາຫາສຸມຸກຸໂຕ	໑໕໑/໑໑໕	ອຸກຸກຸກຸກຸກຸກຸ	໑໓໓/໑໔໓
ຂາຫາໂຣ	໑໕໑/໑໑໕	ອຸກຸຈາກປຸສຸຕຳວິ	໑໕໗/໑໑໒
ຂາຫຸເນຍຸໂຍ	໑໔/໔໕,	ອຸກຸຈາກປຸສຸຕຳວກມຸມາ	໔໕/໒໑
	໕໒/໗໓ າ ເປ າ	ອຸກຸຈາສຸຍນມກຸສຸຍາເກ	໑໑໔/໒໔໔
ອິງຊຳ	໒໑/໑໕	ອຸກຸຈຸນິນມຸກຸ	໓໒/໔໑
ອິດຸດິກຸມາກິກຸກຸກຸກຸກຸ		ອຸກຸຈຸນິນາ ກຸວຕຸກຸກຸ	໑/໒
	໑໑໔/໒໔໔	ອຸກຸເກຕິ	໒໑໔/໓໑໒

อุชฺฐปฏิปนโน	๕๒/๗๓	อุทฺธสฺสโต	๓๘๘/๒๘๘
อุฏฺฐจฺฉนผลุปฐิ	๓๓๔/๓๘๓	อุทฺธมาตคถฺสณฺณ	๓๔/๒๓
อุฏฺฐจฺฉนวิริยาริศา	๖๒/๘๐	อุณฺณพา	๒๖/๓๓
อุณฺณตฺตณฺณโต	๘๖/๓๓๒	อุปกฺกิเถโส	๖๓/๘๗-๘
อุณฺณโตณฺณโต	๘๖/๓๓๒	อุปวชฺฐ	๒๔๔/๓๒๘
อุณฺณณานํ	๖๗/๘๕	อุปนํยวจา	๓๕/๔๗
อุคฺคโต	๘๕/๓๒๕	อุปฺปตฺติ	๓๒๖/๓๗๕
อุคฺคตริภณฺณ	๓๒/๓๘	อุปฺปวาทกา	๓๘๘/๒๘๗
อุคฺคตริทโร	๒๔/๓๒	อุปฺปหคฺ	๓/๓
อุคฺคตาโน อุคฺคตาโนภาโส	๓๐๔/๓๔๐	อุปฺปาทิวดฺดา	๓๓/๒๐
อุคฺคตาโน คมฺภีโรภาโส	๓๐๔/๓๔๐	อุปฺปายาสฺพหฺตา	๓๘๗/๒๗๘
อุคฺคปริณามชานิ	๘๗/๓๓๔	อุปฺปาสกปริสา	๓๓๐/๓๘๐
อุคฺคสฺสจฺฉนรา	๗๐/๘๗	อุปฺปาสิกปริสา	๓๓๐/๓๘๐
อุทกภย	๓๒๐/๓๖๒	อุเปกฺขโก	๓๒๓/๓๗๐, ๓๘๕/๒๖๘
อุทกกรหทา	๓๐๔/๓๔๐	อุเปกฺขา	๓๐๐/๓๓๒
อุทกกรหทฺปมา ปุคฺคตา	๓๐๔/๓๔๐	อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌนฺโก	๒๓๘/๓๒๒
อุทฺถคฺคิโก	๓๘๕/๒๗๓	อุปฺปตฺติปฏิตาณิกานิ	๓๓๓/๓๘๓
อุทฺถพฺพชานฺนปฺปตฺติ	๘๐/๓๓๘	อุพฺเพชฺตา	๓๐๘/๓๔๖
อุทาน	๖/๘, ๑๐๒/๓๓๖	อุมฺมมฺงฺโก	๓๘๖/๒๔๓, ๓๘๗/๒๕๗
อุทฺธจฺฉนอุคฺคจฺ	๓๒/๓๘, ๖๓/๘๗	อุมฺมชฺชมานโก	๓๘๘/๒๔๗

ปทานุกรกโม

๓๕๘

อุรพฺภา	๓๘๘/๒๘๒	เอวฺวาทิ	๓๘๘/๒๓๕
อุตุกปฺกฐิ	๓๘๘/๒๘๐	เอหิปลฺลฺลโก	๕๒/๗๓
อุตฺถา	๓๘๘/๒๘๒	เอพฺมุโค	๒๖๒/๓๔๐
อุตฺถนาพมิตฺตานิ	๓๘๕/๒๗๐	โธณฺณคฺคณฺโธ	๘๖/๓๓๒
อุตฺถปฺปหารานํ	๓๓๔/๓๕๗	โธณฺโณคณฺโธ	๘๖/๓๓๒
อุตฺถสาโห	๘๓/๓๒๓, ๓๘๘/๒๖๕	โธคฺคตฺถปฺปพฺลํ	๓๖๘/๓๐๘, ๓๖๓/๒๐๒
อุตฺถโสฬฺหิ	๘๓/๓๒๓, ๓๘๘/๒๖๕	โธคฺคตฺถปฺปํ	๓๒/๓๘, ๒๐๒/๒๘๘
อุพาโร	๓๒๗/๓๖๖	โธตาริยมนานิ	๓๘๐/๒๒๗
อุมิฆาโต	๓๘๒/๒๕๗	โธปฺกมิกานิ	๘๗/๓๓๔
อุมิภยํ	๓๒๒/๓๖๕	โธปฺนโยโก	๕๒/๗๓
เอกนฺตทฺกฐิ	๒๓๓/๓๓๔	โธปฺปาทิโก	๕/๗, ๘๘/๓๓๖
เอกนฺตปรีปฺปณฺณํ	๓๘๘/๒๘๒	โธภาโส	๓๒๗/๓๗๖
เอกนฺตปรีสฺสทฺธิ	๓๘๘/๒๘๓	โธวพฺภิกโก	๓๘๘/๒๘๓
เอกนฺตสฺสทฺธิ	๒๓๓/๓๓๕	โธรมฺภาคิยานิ	๓๓๓/๓๘๓,
เอกภคฺคตฺติโก	๓๘๘/๒๘๔		๓๗๓/๒๓๕
เอกาคาริโก	๓๘๘/๒๘๐	โธหิตฺโสโต	๓๓๔/๓๕๗
เอกาโถมีโก	๓๘๘/๒๘๐	กฐฺวา	๓๗๒/๒๓๖, ๓๘๘/๒๕๒
เอณฺณยฺยํ	๓๒๓/๓๖๓	กฐฺวํ	๓๘๔/๒๓๖
เอรกวฏฺฐิกํ	๓๒๓/๓๖๓	กฐฺวํคฺคตฺ	๘๕/๓๒๔
เอวฺวาทิ	๓๘๘/๒๓๕	กณฺณภกฺโก	๓๘๘/๒๘๐

กณฺฐกาปตฺตยิโก	๓๘๘/๒๘๓	กถาสตฺถาโป	๓๘๘/๒๔๗
กณฺฐาจิตฺตกาณิ	๓๘๙/๒๗๔	กทวิโย	๕๓/๗๗, ๕๔/๗๘
กณฺฐวมาโน	๓๘๘/๒๘๓	กทถิ	๖๘/๘๕
กณฺฐสฺสว	๓๘๘/๒๘๔	กนฺธา	๖๓/๘๕
กณฺหิ กณฺหวิปากิ	๒๓๒/๓๑๓, ๒๓๖/๓๑๘	กนฺทริ	๓๘๘/๒๘๖
		กนฺโโป	๓๒๓/๑๖๘, ๓๒๕/๑๗๒
กณฺหิ สฺสกุํ	๒๓๒/๓๑๔, ๒๓๗/๓๒๐	กปฺปสฺส ตสฺสเชยฺยานิ	๓๕๖/๓๘๐
กณฺหสฺสกุณฺโณ	๒๓๒/๓๑๔, ๒๓๗/๓๒๐	กมฺมผลุปฺปชฺฐิ	๓๓๔/๑๘๓
		กมฺมวิปากฺขานิ	๘๗/๑๓๔
กตกถฺยาโน	๓๘๔/๒๓๘	กมฺมวิปาโก	๗๗/๓๐๔
กตทฺธิพิโส	๓๘๔/๒๓๖	กมฺมตฺตมารมฺภญฺจายิ	๒๓๔/๓๓๖
กตทฺธิจฺจ	๓๕/๔๘	กมฺมาตฺถการิ	๓๘๒/๒๕๔
กทกฺกสฺสโต	๓๘๔/๒๓๘	กยวิกฺขา	๓๘๘/๒๘๔
กทญฺญตา	๒๓๓/๓๐๘	กถฺยาณชฺมมฺตา	๓๕/๔๖-๗
กทปาโป	๓๘๔/๒๓๖	กถฺยาณชฺมฺมา	๕๓/๗๕,
กทภิรฺรุตฺตาโน	๓๘๔/๒๓๘		๕๔/๗๘ ๑ เป ๑
กตฺตทฺโท	๓๘๔/๒๓๖	กถฺยาณชฺมฺเมณ กถฺยาณชฺมฺมตฺโร	
กตเวทิตา	๒๓๓/๓๐๘		๒๐๘/๓๐๖, ๒๑๐/๓๐๗
กททฺโธ	๔๕/๖๓, ๔๖/๖๓	กถฺยาณวากฺกโรณ	๘๗/๓๒๗
กทฺปาตโน	๔๕/๖๓, ๔๖/๖๓	กถฺยาณวากฺโ	๘๗/๓๒๗

ปทานุกรโม

๓๒๑

กตฺยาณั	๓๘๖/๒๔๓,๓๘๗/๒๖๓	กามา	๓๘๕/๒๔๐
กตฺยาณณ	กตฺยาณตโร	กามาตฺวา	๓๘๘/๒๘๘
	๒๐๗/๓๐๕,๒๐๘/๓๐๖	กามาตฺนา	๓๘/๕๓
กถิ	๒๔/๓๒	กามะสุ มิจฺฉาจารา	๕๓/๗๕,๕๔/๗๘
กถั	๒๓๓/๓๓๓	กามะสุ มิจฺฉาจารี	๕๓/๗๕,
กตฺมพฺพชาโต	๒๔๓/๓๒๕		๕๔/๗๗ ฯ เป ฯ
กหาปณกั	๑๒๓/๑๖๓	กายปริยฺยติกั	๓๘๕/๒๗๐
กโฬปิมุชา	๓๘๘/๒๘๐	กายทฺจุจฺริตฺ	๓๓๓/๓๕๓,๓๓๖/๓๖๐
กามกณฺหา	๓๐/๑๓-๔	กายตฺจฺจวารี	๑๗๑/๒๓๓,๒๓๓/๓๓๔
กามนฺนุทฺติ	๓๐/๑๓-๔	กายสฺมารมฺภา	๓๘๕/๒๖๘
กามปริพาโห	๓๐/๑๓-๔	กายสฺสุจฺริตฺ	๓๓๓/๓๕๓,๓๓๖/๓๖๐
กามปฺปาสา	๓๐/๑๓-๔	กายสฺนฺเจตนาเหตุ	๓๗๑/๒๓๓
กามโกคิเตยฺยา	๒๔๖/๓๓๓	กายานุสฺสัถิ	๒๗๔/๓๔๕
กามโกคิ	๒๔๖/๓๓๓	กายิโก	๓๕๗/๓๘๓
กามมุจฺฉา	๓๐/๑๓-๔	กาเยน สฺจุฉิกรณฺเีย	๓๘๘/๒๔๘
กามโยควิธโยโค	๓๐/๑๔-๕	กาโย	๓๕๘/๓๘๕,๓๗๓/๒๓๔
กามโยโค	๓๐/๑๓	กาถณฺณฺตา	๓๐๐/๑๓๓
กามราโค	๓๐/๑๓-๔	กาถวาทิ	๒๒/๒๘,๓๘๘/๒๘๔
กามวิตฺตโก	๓๓/๓๖	กาเถน ชุมฺมตฺตฺวานั	๓๔๖/๓๘๘,
กามสีเนโห	๓๐/๑๓-๔		๓๔๗/๓๘๘

กาเถน	ธมฺมธากจฺญา	๓๔๖/๓๘๘,	กุตฺตภาณินฺโท	๕๓/๗๒
		๓๔๗/๓๘๘	กุตฺโต	๔๒/๕๘, ๓๓๘/๓๘๖
กาเถน	วิปตฺตฺนา	๓๔๖/๓๘๘,	กุตฺโต	๓๓/๓๖, ๒๐๒/๒๘๘
		๓๔๗/๓๘๘	กุตฺตพฺภา	๓๔๗/๓๘๘
กาเถน	ธมฺโม	๓๔๖/๓๘๘,	กุกฺกา	๒๖/๓๓
		๓๔๗/๓๘๘	เกธกมฺพธํ	๓๘๘/๒๘๐
กาพเกโส		๒๒/๒๘	เกธมฺตฺตฺโตจโก	๓๘๘/๒๘๐
กิตฺติ		๓๔/๔๕	เกธมฺตฺตฺโตจจนาณฺโยคํ	๓๘๘/๒๘๐
กุกฺกุกฺกฐกรปฏิกุคฺคณา			เกวธปริปฺปนฺณํ	๒๒/๒๘, ๓๖๐/๓๘๗
		๓๘๘/๒๘๔	โกธกร	๔๓/๕๘, ๘๔/๓๐๘
กุกฺกาทนฺนิฏฺกํ		๓๘๕/๒๗๐	โกธโน	๘๐/๓๐๗, ๓๘๗/๒๗๖
กุกฺกนฺทโย		๓๔๗/๓๘๘	โกโธ	๓๓๐/๓๔๘
กุกฺกภา		๓๐๓/๓๓๘	โกวิทา	๔๐/๕๖
กุกฺกมิขฺวา		๓๘๘/๒๘๐	กุกฺกการี	๓๘๒/๒๕๔
กุกฺกภณฺณํ		๓๒๒/๓๖๕	กุกฺก	๓/๓, ๔/๔
กุกฺกปฺมา ปุคฺคตา		๓๐๓/๓๓๘	กุกฺกขยภณฺณา	๓๘๗/๒๗๘
กุกฺกภณฺณตา		๓๘๘/๒๘๓	กุกฺกขยปริธา	๓๓๐/๓๗๘
กุกฺกจฺวี		๓๘๘/๒๘๐	กุกฺกตา	๓๓๔/๓๕๗
กุกฺกธํ ธมฺมํ		๓๗/๕๒	กุกฺกธโรจจ นววิจฺจา	๖๓/๘๘
กุกฺกธมฺมตา		๓๕/๔๖-๗	กุกฺก ปฏิปทา	๓๖๔/๒๐๔, ๓๖๕/๒๐๕

ปทานุกรโม

๓๖๕

ชาตกั	๖/๘,๓๐๒/๓๓๖	ชานุกุสโถ	๓๘๓/๒๓๓
ชาทรุปรชกปฏิคฺคหณา		ชานคตา	๖๓/๘๘
	๕๐/๖๘,๓๘๘/๒๘๔	จํานาจํานลํ ปณฺณาจจํ	๓๕๘/๓๘๓
ชาติภยั	๓๓๘/๓๖๒	จิตฺตฺโต	๕/๖
ชานิปโตโย	๕๕/๘๐,๕๖/๘๓	ตฤกฺกเหตุ	๓๘๓/๒๕๘
ชาลินี	๓๘๘/๒๘๘	ตณฺจํ	๓๘๕/๒๖๗
ชินฺณา	๒๒/๒๘	ตณฺหุชฺชโย	๓๔/๔๔,๓๓๔/๓๕๘
ชยาริคุตํ	๓๘๖/๒๗๓	ตณฺหา	๓๕๘/๓๘๕,๓๘๘/๒๘๘
ชวิตฺตปริยณฺติกํ	๓๘๕/๒๗๐	ตณฺหาทาสํ	๕๐/๗๐
ชวิตฺตปริยาทํ	๓๘๕/๒๗๐	ตณฺหาวิจฺจิตานิ	๓๘๘/๒๘๘
โชติ โชติปรายโน	๘๕/๓๓๐	ตณฺหาสมฺมุติ	๓๕๘/๓๘๕
โชติ ตมปรายโน	๘๕/๓๓๐	ตณฺหุปฺปาทา	๘/๓๒,๒๕๗/๓๓๕
โชติมาถิ	๓๒๓/๓๖๓	ตตฺถปรีนพฺพายี	๕/๗
ฉานวิธโย	๗๗/๓๐๔	ตถาคตสํวณฺโ	๓๔/๔๕
ฉาติ	๓๓๓/๓๕๕	ตถาคตสํวณฺ	๒๔๗/๓๓๒
ฉาติปริวฏฺฐิ	๓๘๘/๒๘๓	ตถาคตเตยฺยา	๒๔๖/๓๓๓
ฉาติพลี	๖๓/๘๘	ตถาคโต	๘/๓๐-๓๓,๓๕/๒๒ ๖ ๗ ๘
ฉาติสาโลหิตา	๓๘๓/๒๖๓	ตทริมุคฺโต	๓๗๓/๒๓๖
ฉายปฏฺปนโน	๕๒/๗๓	ตณฺคตา	๘๘/๓๓๖
จํ	๓๓๕/๓๕๘	ตณฺคาฏกฺกชาโต	๓๘๘/๒๘๘

คโปธิคุจณอถุถัณนา	๑๘๖/๑๗๒	คุจุโน บิหิโต	๑๐๓/๑๓๘
คโปธิคุจณวาทา	๑๘๖/๒๗๒	คุจุโน วิวิโต	๑๐๓/๑๓๘
คโปธิคุจณถัณนา	๑๘๖/๒๗๒	คุดา	๑๗๖/๒๒๒
คพพหุตวิหรี	๑๒๓/๑๖๘, ๑๒๕/๑๗๒	คุตาญญกัถัญญมานัญญา คุลิตา	๑๘๘/๒๘๔ ๑๓/๒๐
คโม โสติปรายโน	๘๕/๑๐๘	เคโธชาตุ	๑๗๗/๒๒๓
คโม คมปรายโน	๘๕/๑๐๘	เคตปฺปชฺชิตํ	๑๐๐/๑๓๔, ๑๓๑/๑๕๒
คาที	๒๔/๓๒	กทฺฐา	๒๖/๓๓
คาถาวตฺถุกตา	๓๖/๔๘, ๑๘๕/๒๗๐	กาโม	๑๘๒/๒๕๔
คาถาวตฺถุกโต	๓๘/๕๓	กัณมิทฺธิ	๑๒/๑๘, ๖๑/๘๗
คินนภฺโข	๑๘๘/๒๘๐	กฺขปารหา	๒๔๗/๓๓๒
คินฺนวิจิกิคุโน	๑๘๘/๒๘๖	เกโต ปจฺจยโก	๑๘๘/๒๘๓
คินฺโน ปารคโต	๕/๖-๗	เกรกรณ ชมฺมา	๒๒/๒๘
คิพฺพํ หิโรคฺคปฺปํ	๗๓/๑๐๒	เกรา	๑๖๐/๑๘๘
คิพฺพโทสชาติโก	๑๖๒/๒๐๐	ทกฺโข	๒๘/๓๕, ๓๕/๔๖
คิพฺพโมหชาติโก	๑๖๒/๒๐๐	ทกฺขินา	๗๘/๑๐๔
คิพฺพวาทชาติโก	๑๖๒/๒๐๐	ทกฺขินาวิสุทฺธิโย	๗๘/๑๐๔
คิพฺพถัณนา	๓๐/๓๘-๔๐	ทกฺขินเญโย	๓๔/๔๕,
คิรฺจฺจนโยนิ	๑๓๑/๑๕๓		๕๒/๗๓ ๖ เป ๖
คิรฺฎกานิ	๑๘๘/๒๘๐	ทณฺททชฺชิตา	๑๘๘/๒๘๒

ปทานุกรกโม

๓๖๘

ชนุกุโ	๔๕/๖๓,๔๖/๖๓	ชมฺมา อังขตา	๓๔/๔๔
ชมนุกถโก	๓๓๘/๓๘๖	ชมนฺมา โสธานุกตฺตา	๓๘๓/๒๕๓
ชมนฺจกฺกํ	๘/๓๒,๓๒๗/๓๗๗	ชมนฺมิถา	๖๒/๘๐,๗๐/๘๘
ชมนฺมเทสฺสนา	๓๘๘/๒๔๗	ชมนฺมทฺชจฺจุคฺคหิตํ	๓๗๐/๓๓๒
ชมนฺมชฺรา	๗/๓๐,๓๖๐/๓๘๘	ชารกชาติโก	๘๗/๓๒๗
ชมนฺมปฐิธฺมฺภิกขา	๓๗๒/๒๓๗	ชีโว	๕/๗,๒๓/๓๓
ชมนฺมปทานิ	๒๘/๓๗,๓๐/๓๘	ชฺฐมโร	๕๐/๖๘
ชมนฺมปฺปมาโน	๖๕/๘๓	นเชหิภทฺทนิโก	๓๘๘/๒๗๘
ชมนฺมปฺปสฺสนโน	๖๒/๘๐	นคฺชตฺตานิ ตารกฺวปานิ	๗๐/๘๗
ชมนฺมถทฺธา	๓๔/๘๓	นจฺจุกฺกิตฺตวาทิตฺตวิสุทฺทสฺสณฺนา	๓๘๘/๒๘๔
ชมนฺมวิจยธฺมฺโพชฺฌนฺกํ	๒๖/๓๔,๓๘๓/๒๕๓	นตฺถิกวาทา	๓๐/๔๓
ชมนฺมวินยา	๒๒/๒๘,๓๘๘/๒๘๔	นติฏฺฐภทฺทนิโก	๓๘๘/๒๗๘
ชมนฺมวาทิ	๖๓/๘๕,๓๖๐/๓๘๗ ๑ ๒ ๑	นมนฺจิปถํ	๓๓/๒๐
ชมนฺมานุชมนฺมปฐิธฺมฺโน	๖/๘, ๘๗/๓๒๗	นยเหตุ	๓๘๓/๒๕๓
ชมนฺมา อังขตา	๓๔/๔๔	นวุติโก	๒๒/๒๘
ชมนฺมานุชมนฺมปฐิธฺมฺนิ	๒๘๘/๓๓๒	นโ	๖๘/๘๕
ชมนฺมานุชมนฺมปฐิธฺมฺนิ	๒๗๔/๓๔๕	นาโค	๓๓๔/๓๕๖
		นानุพฺยณฺชนคฺคาหิ	๓๔/๒๐,๓๗/๕๓

นาวา	๑๘๖/๒๗๓	นินรุคห	๓๘/๕๔
นิกามตาภิ	๒๒/๒๘,๓๕/๔๖	นินรุพพทาน	๓/๔
นิกกขุชกาโย	๑๓๘/๑๘๕	นินวโย	๑๑๑/๑๕๑
นิกกขุชจิตโต	๑๓๘/๑๘๕	นินวามภ	๓๘/๕๔,๔๐/๕๕
นิกกขุชชีต	๑๐๐/๑๓๔	นินวโส	๔๑/๕๘
นิกกขุหา	๒๖/๓๔	นินรุคตปิฐิตมภิทา	๑๗๒/๒๑๗
นิกขิตตชฐา	๑๖๐/๑๘๘	นินโรคามินี ปฏิปทา	๓๓/๔๓
นิจจุทาน	๓๘/๕๔,๔๐/๕๖	นินโรคต	๒๕/๓๓
นิจชฐา	๑๘๕/๒๖๘	นินโรชนิตุสตี	๑๔/๒๑
นิกทากิตมถปฐิวิโนทนา	๔๖/๖๔	นินโร	๓๓/๔๓,๓๔/๔๔
นินทาวต วา	๒๒/๒๘	นินตปา	๒๖/๓๔
นินทา	๑๘๒/๒๕๖	นินวามภ	๑๘๘/๒๘๐
นินทาพญา ไรสนอุปารมภกยา		นินตสรณปญโย	๒๘/๓๕-๖
	๓๐/๔๓	นินทิตทณโท	๑๘๘/๒๘๓
นินุณ	๑๘๒/๒๕๗	นินทิตตตโต	๑๘๘/๒๘๓
นินปตปา	๑๘๐/๒๔๘	เนกขมมมิตก	๑๓๘/๑๘๕
นินพพาน	๓๔/๔๔,๑๑๔/๑๕๘	เนกขมซานปทา	๗๐/๘๗
นินพเพชกปญโย	๑๘๖/๒๔๒	เนยโย	๑๓๓/๑๘๓
นินมิตตคคา	๑๔/๒๐,๓๗/๕๑	เนรยิกา	๒๓๔/๓๑๗
นินโย	๗๖/๑๐๔	เนธา	๑๘๘/๒๘๔

ປາຫນຸກໂມ

໓໗໑

ເນວສ໌ພຸນານາສ໌ພຸນາຍຕນີ	ປຸນຸພາປຸປກາ	໑໔໒/໑໔໔
໑໗໑/໒໑໕,໑໔໐/໒໕໐	ປຸນຸພາພຕີ	໑໕໒/໑໔໐,໑໒໓/໒໐໒
ເນວສ໌ພຸນານາສ໌ພຸນາຍຕນຸປກາ	ປຸນຸພາກາ	໑໔໑/໑໔໔
໑໗໑/໒໑໕	ປຸນຸພາໂຕໂກ	໑໔໓/໑໔໔
ປີສຸກຸຕີ	ປຸນຸພາສ໌ມຸປກາ	໒໑/໔໒
ປີສຸກຸຕານີ	ປຸນຸພາສ໌ມຸປນຸໂນ	໒໑/໔໔
ປກຸກໍ ຫາມວຸນຸຕີ	ປຸນຸພາສາໂຣ	໑໕໐/໑໔໔
ປກຸກໍ ປກຸກວຸນຸຕີ	ປຸນຸພິນຸທຸຣີຍິ	໑໕໑/໑໔໐,໑໒໒/໒໐໐
ປກຸຊີ ສຸກຸໂນ	ປຸນຸພຸຕຸຕຸວີ	໒໕໕/໓໓໐
ປຈຸເຈກພຸທຸໂຣ	ປຸນຸໂຣກາໂສ	໑໔໔/໑໔໔
ປຊາ	ປຸນຸພຸຍາກຸຣນານີ	໔໒/໕໔
ປຊ໌ໂຊຕາ	ປຸນຸພຸສ໌ມຸທາຈາໂຣ	໑໔໒/໒໕໖
ປຸນຸຈິນຸທຸຣີຍານີ	ປຸນຸພາກິນີໂຕ	໖໖/໑໐໐
ປຸນຸຈຸປາຫານກຸຊນຸຣາ	ປຸນຸໂຮ ເອກິສ໌ພຸຍາກຸຣນີໂຍ	
ປຸນຸພຸກຸຕິ		໔໒/໕໔
ປຸນຸພວາ	ປຸນຸໂຮ ຈິປິນີໂຍ	໔໒/໕໔
ປຸນຸພາ	ປຸນຸໂຮ ປຸກິປຸຈຸຊາພຸຍາກຸຣນີໂຍ	
ປຸນຸພາກຸຣ		໔໒/໕໔
ປຸນຸພາຈິປເຕຍໂຍ	ປຸນຸໂຮ ວິກຊຸພຸຍາກຸຣນີໂຍ	໔໒/໕໔
ປຸນຸພາປຸປຊ໌ໂຊໂຕ	ປຸກິກຸກຸນຸຕິ	໑໐໓/໑໓໔,໑໐໔/໑໔໐

ปฏิกุณฐณณ	๑๖๓/๒๐๒,	ปณฺทิตโต	๓/๓,๔/๕ ๑ เป ๑
	๑๖๔/๒๐๔	ปทกฺขินคฺคาหิโน	๑๖๐/๑๘๘
ปฏิกุคาหโก	๗๘/๑๐๔	ปทปรโม	๑๓๓/๑๘๓
ปฏิจฺจนนณณมุนฺโต	๒๔๓/๓๒๕	ปทพฺยณฺชนานิ	๑๘๐/๒๒๗
ปฏิปทา	๑๖๒/๒๐๐,	ปทวฺคิหาโร	๔๕/๖๑,๔๖/๖๓
	๑๖๓/๒๐๒ ๑ เป ๑	ปทาเตคา	๑๘๑/๒๓๑,๑๘๖/๒๗๔
ปฏิปฺปลสฺสทฺธา	๓๘/๕๓	ปทิตฺตํ	๘๕/๑๒๔
ปฏิปโต	๑๘๒/๒๕๗	ปธานานิ	๑๔/๒๐,๖๘/๘๐
ปฏิกากณิก	๒๓๑/๒๑๓	ปณฺณณปฺจเจกสฺสจฺโจ	๓๘/๕๒-๓
ปฏิกากณปฏิสํภิตา	๑๗๒/๒๑๗	ปณฺตานิ	๑๓๘/๑๘๕,๒๖๒/๓๔๐
ปฏิกากณวา	๒๒/๒๘-๓๐	ปปณฺจนิโรธ	๑๗๓/๒๑๘
ปฏิจฺจปเทสวาโส	๓๑/๔๑	ปปณฺจวฺปสฺโม	๑๗๓/๒๑๘
ปฏิตฺโต	๓๘/๕๒-๓	ปปฺติโต	๒/๒
ปฏิสํชานพถ	๑๕๕/๑๘๐	ปพฺพชฺชา	๑๘๘/๒๘๓
ปฏิสถิตคามิ	๕/๖	ปพฺพคณฺนุทฺตปทฺรธํชา	๑๔๗/๑๘๘
ปจฺมาภิสํมุทฺโท	๒๑/๒๕	ปภงฺกโร	๔๗/๖๕
ปจฺจวฺชาตุ	๑๗๗/๒๒๒	ปภา	๑๔๒/๑๘๗
ปณฺตคฺคโร	๒๔/๓๒,๘๕/๑๒๕	ปมาณวณฺตานิ	๖๗/๘๕
ปณฺทิตคฺคโร	๑๘๗/๒๔๕	ปโมจัน	๔๕/๖๒
ปณฺทิตคฺคเวทนี	๑๘๒/๒๕๗	ปยคฺคปณฺนิ	๖๑/๘๗

ปทานุกรกโม

๓๗๓

ปรควจณโฑ	๓๐๘/๓๔๖	ปรวิคกโก	๒๓/๒๕
ปรนตโป	๓๘๘/๒๗๘	ปรตถสโฏ	๒๐/๒๕
ปรปริตทาปนนานุโยคมนุยุตโต		ปรังคิ	๓๘๗/๒๔๓
	๓๘๘/๒๗๘	ปรตถุสนา	๒๓๓/๓๐๘
ปรมนิปัจจุการ	๓๘๗/๒๔๔	ปรตถโสภนา	๒๓๓/๓๐๘
ปรมตจุ	๓๓๓/๓๕๕	ปรตถายมณโฑ	๒๐/๒๕
ปรตถญเจตนา	๓๗๓/๒๓๔	ปรตถุทกยตมาจาวา	๓๘๐/๒๗๔
ปรานุกาทย	๓๒๓/๓๖๒	ปรตถุทกมโนตมาจาวา	๓๘๐/๒๗๔
ปริจิตา	๓๘๓/๒๕๓	ปรตถุทกจตมาจาวา	๓๘๐/๒๗๔
ปริญญเยยยา	๒๕๔/๓๓๓	ปรตถุทกโฆหาโร	๓๘๒/๒๕๕
ปรินิทพาย	๘๘/๓๓๖	ปรตถุทกชาชีวา	๓๘๐/๒๗๔
ปริปุจนา	๓๘๖/๒๔๓	ปรตถารกา พาดา	๓๘๗/๒๔๔
ปริปุณณเสโท	๕/๗	ปรตถารมก	๓๘๗/๒๔๔
ปริปรการ	๓๓๖/๓๘๔	ปรตถบิจก	๓๒๓/๓๖๔
ปริमितปานโกชนา	๒๕๘/๓๓๗	ปรตถปญช	๓๘๘/๒๘๖
ปริยาทาน	๓๔๐/๓๘๗	ปรตถขปริวคตก	๓๒๓/๓๖๔
ปริยาทิณณจิตโต	๓๘๓/๒๖๐	ปรตถกโต	๓๒๔/๓๗๓, ๓๒๖/๓๗๕
ปริยาภคตโกชนานุโยค	๓๘๘/๒๘๐	ปรตถโร	๘๕/๓๒๕
ปริโยนทรา	๓๒๘/๓๗๘	ปรตถตผลโกช	๓๘๘/๒๘๐
ปริโยสานกถยาณา	๕๕/๒๘	ปรตถสา	๓๘๕/๒๕๖

ปล้ำทิกิ	๓๐๕/๑๔๒	ปาปธมโม	๕๓/๗๕,
ปล้ำวติ	๓๐๓/๓๓๘, ๓๐๔/๓๔๐		๕๔/๗๗ ๑ เป ๑
ปลั่งตทุรกายลัชาโร	๓๘/๕๒-๓	ปาปภิกขุ	๒๔๓/๓๒๕
ปลั่งตทุริลลัมโพธณงคิ	๓๔/๒๓	ปาปิกิ อิจนุ	๓๕๗/๓๘๒
ปลานคตัก	๒๕/๓๓	ปาปีย	๓๘/๕๔
ปลานนปฺปธานิ	๓๔/๓๐, ๖๘/๘๖	ปาเปเน ปาปคโร	๒๐๗/๓๐๔
ปลานนารโม	๒๘/๓๖	ปาโป	๒๐๗/๓๐๔
ปาฏิกงฺขา	๒๔๒/๓๒๔	ปาภฏิ	๓๒๓/๑๖๔
ปาฏิกโก	๓๗๒/๒๓๒	ปาโมกฺโข	๘๕/๑๒๕
ปาณาคินาติ	๕๓/๗๕,	ปาภุ	๓๓/๒๐, ๒๒/๓๐
	๕๔/๗๗ ๑ เป ๑	ปาวิสสุทฺธิปธานียงฺคานิ	๓๘๔/๒๖๔
ปาณาคินาโต	๓๓๓/๑๕๒	ปาสาทิโก	๓๘๗/๒๗๕
ปาติโมกฺขลักรลัฏฺฐา	๓๒/๓๘	ปาหุเนยฺโย	๓๔/๔๕, ๕๒/๗๓
ปาตุภาวา	๓๒๗/๓๗๖	ปิณฺณวากภกฺโข	๓๘๘/๒๘๐
พานิ	๓๘๗/๒๗๖	ปิณฺณทปาคเหตุ	๘/๑๒, ๒๘/๓๕
ปาปกมฺม	๓๒๓/๑๖๔, ๓๘๕/๓๖๗	ปิณฺณทียาโถโป	๒๗/๓๔
ปาปกา	๑๖๔/๒๐๔, ๓๖๕/๓๐๖	ปิตุตถมฺมจฺานานิ	๘๗/๓๓๔
ปาปทิจฺฉิ	๒๒/๓๘	ปิตุตฺถวิสฺสโย	๓๓๓/๓๕๓
ปาปธมฺเมน ปาปธมฺมคโร		ปิปาตฺถินโย	๓๔/๔๔
	๒๐๘/๓๐๖	ปิสุณฺวาโจ	๕๔/๗๗, ๗๒/๓๐๘

ปทานุกรกโม

๓๗๕

ปิตุสุมโพชฌงคัม	๓๔/๒๓	ปฐิมุตตัม	๒๗/๓๔
ปิตุสุมัม	๓๒๓/๑๖๘,๓๖๓/๒๐๓	ปฐโร บิทธิโต	๓๐๓/๑๓๘
ปุกุคตา	๓๓๓/๓๘๑,๓๓๒/๓๘๒	ปฐโร วิวญ	๓๐๓/๑๓๘
ปุกุคโว	๗๐/๘๘	เปตเสยยา	๒๔๖/๓๓๓
ปุกุณนุกุเขตตุตัม	๓๔/๔๕,๕๒/๗๓, ๓๓๒/๑๕๓ ๑ เป ๑	เปมณียา	๓๘๘/๒๘๔
ปุกุณนากิสันหา	๕๓/๗๑,๕๒/๗๓	เปยยวชฐัม	๓๒/๔๕,๒๕๖/๓๓๕
ปุกุณนเสน	๓๘๐/๒๔๘	โปโนพุกุณนิกานิ	๓๘๒/๒๓๓
ปุกุณนชโน	๓๒๓/๓๗๑,๓๒๕/๓๗๒	โปราณา	๒๘/๓๕
ปุกุณนเจกตจจัน	๓๘/๕๒	โปรี	๓๘๘/๒๘๔
ปุกุณนญโย	๖๓/๘๘	โปสกา	๖๓/๘๒
ปุกุณนเปตพิถิ	๖๓/๘๘	โปสา	๖๖/๘๓
ปุกุณนพาริยา	๖๓/๘๒	ผรุสวาโจ	๕๔/๗๗,๘๒/๑๐๘
ปุกุณนเพ กตปุกุณนตา	๓๓/๔๓	ผรุสวา วาจา	๒๒๓/๓๓๓
ปุกุณนเพนิวาโส	๓๘๘/๒๔๘	ผถกจิรั	๓๘๘/๒๘๐
ปุกุณนโหวหารา	๓๘๒/๒๕๕	ผาสุวิหาโร	๓๕๘/๓๘๕
ปุกุณนทมโม	๓๓๓/๓๕๒	ผะคุคุ ผะคุคุปริวาโร	๓๐๘/๓๔๗
ปุกุณนศุคา	๓๔/๔๕	ผะคุคุ สัมปริวาโร	๓๐๘/๓๔๗
ปุกุณนโรโต	๓๘๘/๒๘๓	โผฏฐัพพัม	๓๖๔/๒๐๕,๓๖๕/๒๐๖
ปุกุณนทณณัม	๓๔/๒๓	พทุฐา	๖๖/๘๓
		พณณนาการิ โก	๓๘๘/๒๘๓

พถายี	๕๘/๘๓	พทุธิวสโย	๗๗/๑๐๔
พถสุมฺปนฺโน	๒๕๘/๓๓๗	พทุโธ	๓/๒,๒๓/๓๓ ๑ เป ๑
พถิตฺตททา	๓๐๘/๑๔๖	โพธิสฺสโต	๓๒๗/๑๗๖
พถิตฺตทพฺปมา ปุคฺคตา	๓๐๘/๑๔๖	พยุคฺชปชฺชา	๓๘๔/๒๖๔
พถิสฺสํสํกั	๓๒๓/๑๖๓	พยุณฺชนา	๓๘๘/๒๔๗
พถั	๖๓/๘๘	พยุตฺโต	๓/๓,๔/๕
พทุการา	๖๓/๘๒	พฺยาริขมฺมํ	๓๘๒/๒๓๓
พทุกิจฺจา	๓๘๗/๒๔๖	พฺยาปนฺนจิตฺโต	๕๔/๗๗-๘
พทุชนกนฺดา	๓๘๘/๒๘๔	พฺยาปาทปโทสา	๓๘๘/๒๘๖
พทุชนมนาปา	๓๘๘/๒๘๔	พฺยาปาทวิตถกโก	๓๓/๑๖
พทุปฺปโท	๖๗/๘๕	พฺยาปาโท	๓๒/๓๘,๖๓/๘๗
พทุภเวรํ	๕๓/๗๒	พฺยาริภยํ	๓๓๘/๑๖๒
พทุสฺสฺสฺสา	๗/๘,๑๖๐/๓๘๘	พฺรหฺมจฺริเยสฺนา	๓๘/๕๓
พทุสฺสฺสฺสฺสโต	๖/๘,๒๒/๒๘,๓๕/๔๖	พฺรหฺมบฺปคฺคตา	๓๘๐/๒๔๘
พวโธ	๓/๓,๔/๔ ๑ เป ๑	พฺรหฺมจฺริยํ	๒๒/๒๘
พวทาพถปริจฺจตา	๖๒/๘๐	พฺรหฺมจฺริยปฺฏิญฺโญ	๒๔๓/๓๒๕
พวทุตฺติกา	๓๖๐/๓๘๘	พฺรหฺมจฺริ	๓๘๘/๒๘๓
พวพฺพิคฺคานา	๓๕๘/๓๘๔	พฺรหฺมา	๘/๑๐,๖๓/๘๒
พิสฺสํกถาธิกั	๓๒๓/๑๖๓	พฺรหฺมณกณฺณา	๓๘๗/๒๗๘
พิสฺสคามภูตคามสํมารมฺภา		พฺรหฺมณปฺริสฺสา	๓๓๐/๓๗๘
	๓๘๘/๒๘๔	พฺรหฺมณสฺสจฺจานิ	๓๘๕/๒๓๘

โกตา	๓๐๐/๓๓๔	มโนธุจวิติ	๓๓๓/๓๕๓,๓๓๖/๓๖๐
มกุชครุ	๔๓/๕๘,๘๔/๓๐๘	มนุตาภาสา	๓๔๘/๓๘๘,๒๒๓/๓๓๓
มกุชิกา	๓๘๘/๒๘๐	มรณชโม	๓๘๔/๒๓๕
มจุใจ	๖๓/๘๐	มรณภย	๓๓๘/๓๖๒
มจฺจนคณตฺตเสวิตา	๕๓/๗๒	มรณสญญา	๓๖๓/๒๐๒,๓๖๘/๒๐๘
มจฺจนาคโก	๓๘๘/๒๘๓	มทฺธโน	๓๘๗/๒๗๕
มจฺจนี	๘๐/๓๐๗	มทฺธโก	๒๕๗/๓๓๕
มจฺจน	๓๘๒/๒๕๘	มหานทโย	๓๔๗/๓๘๘
มชฺเชกถยาณา	๒๒/๒๘	มหาปเทสา	๓๘๐/๒๒๗
มทนิมมทโน	๓๔/๔๔	มหาปญฺโญ	๖๓/๘๘,๓๘๖/๒๔๒
มทบุปมาทา	๖๓/๘๘	มหาโกโก	๓๘๗/๒๗๕
มนธานุเปกฺขิตา	๓๘๓/๒๕๓	มหายญญา	๓๘/๕๔
มนาโป	๒๐๐/๒๘๐	มหารมฺภา	๓๘/๕๔
มนุสฺโส	๓๖/๔๘-๕๐	มหาสาธา	๓๘๓/๒๖๔
มโน	๓๗๓/๒๓๔	มหาโสพุภา	๓๔๗/๓๘๘
มโนทุจฺจวิติ	๓๓๓/๓๕๓,๓๓๖/๓๖๐	มหิจฺจน	๓๕๗/๓๘๒
มโนตฺตมารมฺภปจฺจยา	๓๘๕/๒๖๘	มเหตฺตฺโต	๓๘๗/๒๗๕
มโนตฺตมารมฺภา	๓๘๕/๒๖๘	มเหตฺ	๓๘๘/๒๘๓
มโนตฺตวารี	๓๗๓/๒๓๔	มาคฺวโก	๓๘๘/๒๘๓
มโนตฺตเจตนาเหตุ	๓๗๓/๒๓๓	มาติกาธรา	๓๖๐/๓๘๘

ปทานุกรกโม

๓๗๘

มาตุคาม	๘๐/๓๐๗,๓๘๗/๒๗๕	มิรุณาภิภูจิโก	๕๔/๗๗,
มานรตา	๓๒๘/๓๗๘		๒๐๔/๓๐๓ ๖ เป ๖
มานธมฤโต	๓๕๘/๓๘๕	มิรุณาภิภู	๒๐๕/๓๐๒,๒๓๕/๓๐๘
มานธมฤตยา	๓๒๘/๓๗๘	มิรุณาภิภูโย	๒๐๕/๓๐๒
มานาภิธมยา	๓๘/๕๓	มิรุณาภิภูติ	๒๐๘/๓๐๕
มานาวามา	๓๒๘/๓๗๘	มิรุณาภิภู	๒๐๕/๓๐๒
มาโน	๓๕๘/๓๘๕	มิรุณาภิภู	๒๐๕/๓๐๒
มามกา	๒๖/๓๓-๔	มิรุณาภิภูโย	๒๐๕/๓๐๒,
มายาว	๓๘๓/๒๕๘		๒๓๕/๓๐๘
มาโร ปาบีมา	๓๕/๒๒	มฤตยูปพพชภูโต	๓๘๘/๒๘๘
มาธาคณวิเลปน	๓๘๗/๒๗๖	มฤตยูปติ	๓๘๓/๒๕๒,๒๐๒/๒๘๘
มาธาคณวิเลปนธารณมณฺฑนวิภู-		มฤตา	๒๔/๓๒
ธณฺฐจํนา	๓๘๘/๒๘๘	มฤเต อมฤตวาภิธา	๒๕๒/๓๓๓
มาธกณฺธมาธ	๗๐/๘๗	มฤเต มฤตวาภิธา	๒๕๒/๓๓๓
มิรุณาภิภู	๒๐๕/๓๐๒,๒๔๓/๓๒๕	มฤตยูปภิภาณ	๓๓๒/๓๘๒
มิรุณาภิภูมฤโต	๒๐๕/๓๐๒,	มฤตยูปาโค	๖๓/๘๗
	๒๓๕/๓๐๘	มฤตยูปาโร	๓๘๘/๒๗๘
มิรุณาภิภู	๕๐/๖๘	มฤตยูปาภิภูโต	๓๘๘/๒๘๓
มิรุณาภิภู	๒๐๘/๓๐๕	มฤ	๓๐/๓๖
มิรุณาภิภูจิกรมมธมาทนา		มฤตมณฺฑ	๓๘๘/๒๘๐
	๓๘๘/๒๘๗	มฤ	๒๔/๓๒,๓๘๓/๒๖๓

มุตาวาที่	๕๓/๗๕,๕๔/๗๗ ๑ เป ๑	ยโส	๓๔/๔๕,๖๑/๘๖
มุตาวาโท	๓๔๘/๓๘๘,๒๒๓/๓๓๓	ยาจโยโค	๖๑/๘๗
มุติกุปมา ปุคฺคตา	๓๐๗/๓๔๔	ยานิ	๓๘๗/๒๗๖
มุติกา	๖๗/๘๕,๓๐๗/๓๔๔	ยาวปคฺพโร	๓๘๘/๒๔๗
เมถุนตฺมภูโต	๓๕๘/๓๘๕	ยาวมฺหโร	๓๘๘/๒๔๗
เมถุนตฺมา ชมฺมา	๕๐/๖๘	ยฺคนทฺธิ	๓๗๐/๒๓๒
เมถุน	๓๕๘/๓๘๕	ยฺคฺตปฏิกฺกาโน	๓๓๒/๓๘๒
เมธาวี	๓๔/๔๕,๓๘/๕๕	ยฺวา	๒๒/๔๘
โมกฺษา	๓๘๘/๒๔๘	โยคาคิคา	๓๐/๑๖
โมสฺตฺต	๒๔๔/๓๒๗	โยโค	๘๓/๑๒๓,๘๔/๑๒๔
โมหฺ	๖๖/๘๓,๑๖๒/๒๐๓	โยชนคณนานิ	๓๘๐/๒๔๘
โมหคฺนคฺต	๓๕๘/๓๘๓	โยชาชีโว	๓๘๑/๒๓๓,๓๘๖/๒๗๔
โมหเวปฺตฺต	๓๕๘/๓๘๓	โยนิ	๗๑/๘๘
โมโห	๓๘๓/๒๖๐	โยนิโสมนตฺกาโร	๒๔๘/๓๓๒
ยฺกฺโข	๓๖/๔๘-๕๐	รชาปโก	๓๘๘/๒๘๓
ยญฺ	๓๘/๕๔,๔๐/๕๕	รคฺรมม	๕/๓
ยถากุสฺต	๓๕๘/๓๘๖	รัตนคณนมาถย	๕๑/๗๒
ยถาพาล	๓๕๘/๓๘๖	รคฺตคณฺวา	๒๘/๓๕
ยถามุห	๓๕๘/๓๘๖	รคฺตคณฺวา	๗๐/๘๗
ยมกตฺตาน	๗๖/๓๐๒	ราคฺ	๖๖/๘๓,๑๖๒/๒๐๓

ปทานุกรกโม

๓๘๓

วาคตนุคฺคํ	๓๕๘/๓๘๓	ถปา	๒๖/๓๓
วาควินยาย ปฏิปฺนโน	๘๖/๓๒๖	ถาภกรุ	๔๓/๕๘,๘๓/๓๐๘
วาคเวปฺตุตคํ	๓๕๘/๓๘๓	ถาภกาโม	๒๔๓/๓๒๖
วาค	๓๒๒/๓๖๘	ถาภสํกฺการคารโว	๔๓/๖๐
ราชพลี	๖๑/๘๘	ถาภสํกฺการติโตกานิสํสํคฺคํ	๒๕/๓๓
ราชภยํ	๓๒๐/๓๖๒	ถาภสํกฺการติโตโก	๖๘/๘๕-๖
ราชโมคฺคโค	๓๓๒/๓๕๓,๓๓๔/๓๕๗	ถาภ	๘๒/๓๒๐
ราชยุคฺคา	๗๐/๘๗	ถาโม	๓๘๒/๒๕๖
ราชา จกฺกวคฺคํ	๓๓๐/๓๗๘, ๒๔๗/๓๓๒	ถุทุโท	๓๘๘/๒๘๓
ราชารโห	๓๓๒/๓๕๓,๓๓๔/๓๕๗	ถุชฺชปฺมาโณ	๖๕/๘๓
ราชุมุขํ	๓๒๓/๓๖๓	ถุชฺชปฺปสนฺโน	๖๕/๘๓
รุกฺขมฺตํ	๒๗/๓๔	โตกจินฺดา	๗๗/๓๐๔
รุกฺขปฺมา ปุคฺคคา	๓๐๘/๓๔๗	โตกขมฺมา	๓๘๒/๒๕๖
รุกฺโข	๓๐๘/๓๔๘	โตกนิโรธคามินํ ปฏิปทา	๒๓/๓๐
รุปํ	๔๓/๕๓	โตกนิโรธ	๒๓/๓๐
รุปคํ	๗๕/๓๐๒	โตกวิทฺฐ	๓๓/๔๓,๔๕/๖๒ ๑ เป ๑
รุปปฺมาโณ	๖๕/๘๓	โตกสํมูทโย	๒๓/๓๐
โรโค	๓๕๗/๓๘๓	โตกสนฺนิวาโส	๓๘๒/๒๕๖
ธชฺชํ	๓๘๘/๒๘๓	โตกนคฺคํ	๔๕/๖๒
		โตกนคฺคฺค	๕/๘,๔๕/๖๒
		โตกนคฺคฺวิกา	๓๒๗/๓๗๖

โตกสูตฺตโนโต	๔๕/๖๒	วตุถิ	๑๘๗/๒๗๖
โตโก	๒๓/๓๐, ๑๘๖/๒๔๓	วตุถุนฺตํ	๑๗๑/๒๑๔
โตณการกทารโก	๑๘๘/๒๔๗	วทญญ	๕๓/๗๗, ๕๔/๗๘
โตภร	๑๘๓/๒๖๒	วเนปฺตถิ	๑๘๘/๒๘๖
โตโก	๑๘๓/๒๕๘	วณฺณตผลาหาโร	๑๘๘/๒๘๐
โตมเวทวิทฺโธ	๑๑๓/๑๕๓	วโยชนฺนปฺปคฺคตา	๒๒๒/๒๘๘
วจุณโก	๑๘๘/๒๘๒	วโร	๒๓๓/๓๓๑
วจุณตวิโย	๑๘๘/๒๘๒	วลาหกา	๑๐๑/๑๓๕, ๑๐๒/๑๓๖
วจุทฺตจฺจวิตํ	๑๑๓/๑๕๓, ๑๓๖/๑๖๐	วลาหกุปฺมา ปุคฺคตา	๑๐๑/๑๓๕,
วจุตฺตจฺจวิ	๑๗๑/๒๑๓		๑๐๒/๑๓๖
วจุตฺตเจตนาเหตุ	๑๗๑/๒๑๓	วสุตฺตติ	๒๓๓/๓๓๑
วจุตฺตมารมฺภปฺจฺจยา	๑๘๕/๒๖๘	วสติตา	๑๐๗/๑๔๔
วจุตฺตมารมฺภา	๑๘๕/๒๖๘	วสุตฺตภณฺณา	๓๐/๔๑
วจุตฺตจฺจวิตํ	๑๑๓/๑๕๓, ๑๓๖/๑๖๐	วสุตฺตตฺตชฺชิว	๔๕/๖๓, ๔๖/๖๔
วชฺชพฺพุโต	๑๓๕/๑๘๓	วสุตฺตตฺตยาโยโก	๔๕/๖๓, ๔๖/๖๔
วชฺชปฺปจฺเจโต	๓๔/๔๔	วสุตฺตตฺติโก	๒๒๒/๒๘๘
วตฺตญฺญา	๒๘/๓๕	วสุตฺติตา	๑๐๑/๑๓๕, ๑๐๒/๑๓๖
วณฺชชา	๗๘/๑๐๕	วากจฺจํ	๑๘๘/๒๘๐
วณฺณวาทิ	๒๘/๓๕	วากา	๑๗๑/๒๑๔
วณฺโณ	๓๔/๔๕	วาชเปยฺยํ	๓๘/๕๔

ปทานุกรโม

๓๘๓

วาทสมุฏฐานานิ	๘๗/๑๑๔	วิจิตรทุกถกสนธิ	๑๔/๒๓
วาทา	๗๐/๘๗	วิสุทธิ	๒๕๔/๓๓๔
วาทานุปาตา	๓๐/๔๐	วิสุทธิชาจรณตมฺปนฺโน	๓๓/๔๓,
วาทิ	๑๔๐/๑๘๗		๖๓/๘๖
วายาโม	๘๓/๑๒๓, ๑๘๔/๒๖๕	วิสุทธิชาจรณ	๑๗๕/๒๒๓
วายุธาตุ	๑๗๗/๒๒๓	วิสุทธิชายนุตกโร	๑๗๕/๒๒๐
วาทกมฺพตํ	๑๘๘/๒๘๖	วิสุทธิรูปปาทา	๑๘๕/๒๖๗
วิกาถโกชนา	๑๘๘/๒๘๔	วิญญาณ	๔๑/๕๘, ๘๐/๑๑๘
วิกิตตณฺโฑ	๑๘๔/๒๓๗	วิญญาณคตํ	๑๒๔/๑๗๓, ๑๒๖/๑๗๕
วิกิตตณฺโฑ	๑๘๔/๒๓๗	วิญญาณญายตนํ	๑๘๐/๒๕๐
วิกิตถันนิทฺโธ	๑๘๘/๒๘๖	วิญญาเต	อวิญญาตวาทิตา
วิกิตปริพาโห	๑๘๔/๒๓๗		๒๕๒/๓๓๓
วิกิตปิปาโส	๑๘๔/๒๓๗	วิญญาเต	อวิญญาตวาทิตา
วิกิตเบโม	๑๘๔/๒๓๗		๒๕๓/๓๓๓
วิฆาตจิตฺตา	๑๕๗/๑๘๒	วิญญูญตฺตฤตา	๑๘๓/๒๖๐
วิฆาตปริพาหา	๑๘๕/๒๖๘	วิญญู	๑๑๑/๑๕๒
วิฆาตวา	๑๕๗/๑๘๒	วิตถกฺกา	๔๑/๕๘
วิฆาโต	๒๗/๓๕	วิทฺถุสฺสฺตา	๓๖/๕๐
วิจิทิจฺฉา	๑๒/๑๘, ๖๑/๘๗	วิฐีปิตา	๕/๘
วิจิณฺดา	๖๗/๘๕	วิฐีโม	๔๑/๕๘

วินยธรร	๑๖๐/๑๘๘, ๑๘๐/๒๒๘	วิมุตติสัมปนฺนตร	๒๑/๒๖
วินยวาท	๒๒/๒๘, ๑๘๘/๒๘๔	วิมุตติธำโร	๑๕๐/๑๘๘
วินโย	๑๘๐/๒๒๗	วิยตุตา	๗/๘
วินพีคตา	๓๖/๕๐	วิราคตุถ	๒๕/๓๓
วินิปาติกา	๒๓๔/๓๑๘	วิราคนิสฺสึตฺติ	๓๔/๒๑
วินีตา	๗/๘	วิราโค	๓๔/๔๔
วินัสสณฺณ	๓๔/๒๓	วิริย	๑๒/๑๘, ๑๓/๒๐
วิปจิตญญ	๑๓๓/๑๘๓	วิริยพถ	๒๕๒-๓/๑๘๐
วิปริณามขมฺมา	๑๘๕/๒๔๐	วิริยสัมโพชฺฌณฺฑ	๓๔/๒๑
วิปสฺสณ	๑๗๐/๒๑๒	วิริยินทฺริย	๑๕๑/๑๘๐, ๑๖๒/๒๐๐
วิปสฺสณานุพฺพวงฺค	๑๗๐/๒๑๒	วิโถกิต	๑๐๓/๑๓๘, ๑๐๔/๑๔๐
วิปาโก	๑๑๑/๑๕๑, ๑๒๑/๑๖๔	วิฆฺฐจฺจุตฺตา	๔๐/๕๖
วิปฺพวงฺคณฺณ	๓๔/๒๓	วิฆฺฐจฺจุจํย	๑๕๖/๑๘๑
วิพฺพานตฺติตฺต	๓๐/๔๐	วิฆฺฐโฏ	๑๕๖/๑๘๑
วิมตฺติ	๑๗๒/๒๑๖, ๑๘๑/๒๕๒	วิเวกข	๑๒๓/๑๖๘, ๑๖๙/๒๐๓
วิมุตฺตคฺค	๗๔/๑๐๒	วิเวกนิสฺสึตฺติ	๓๔/๒๑
วิมุตฺติ	๑/๒, ๒๕๔/๓๓๔	วิสํยฺคฺโค	๒๓/๓๐
วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิ	๑๘๔/๒๖๖	วิสํโยคา	๑๐/๑๔-๕
วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิปธานยฺงค		วิสฺฐา	๑๘๘/๒๘๘
	๑๘๔/๒๖๕	วิสฺมปฺริหารขานิ	๘๗/๑๓๔

ปทานุกรกโม

๓๘๕

วิธัมปากัน	ตตธานี	๗๐/๘๗	วูปถเนติจิตโต	๑๘๘/๒๘๖
วิธัญญโน		๔๕/๖๗	เวคายิตตุดิ	๑๘๒/๒๕๗
วิธคฺคา		๒๔/๓๓	เวทศุ	๕/๘
วิธคฺคิก		๑๘๘/๒๘๘	เวทชาตา	๕๗/๘๓
วิธารทา		๗/๘	เวทนา	๔๓/๕๘๘๐/๑๑๘
วิธเสถคามิ		๑๘๑/๒๕๒	เวทนาโสขุมเมเน	ตมเนนาโคโต
วิธีสาวิตกุกิ		๑๔/๒๓๑		๑๖/๒๒
	๑๑๔/๓๕๘	๑ เป ๑	เวทตฺ	๖/๘๑๐๒/๑๓๖
วิธีสาวิตกุกิ		๑๑/๑๖-๗-๘	เวยยากรณิ	๖/๘๑๐๒/๑๓๖
วิธคตณโ		๘/๑๒	เวธารชฺชานิ	๘/๑๐-๑๓
วิธคโทตคฺคา		๑๑๗/๑๖๑	เวธัสสา	๑๘๓/๒๖๓
วิธคตมจฺจว		๕๓/๗๗,๕๔/๗๘	เวทปฺปตฺตานิ	๑๒๓/๑๗๑
วิธคตมทคฺคา		๑๑๗/๑๖๑	เวทาสฺสคโม	๔๕/๖๓๑,๔๖/๖๓
วิธคโมทคฺคา		๑๑๗/๑๖๑	เวพุ	๖๘/๘๕
วิธคตวคคฺคา		๑๑๗/๑๖๑	ไวณฺณนฺตฺตฺตฺ	๒๓๓/๓๑๕
วิธคตวโค		๑๘๔/๒๓๗	ไวธฺสคฺคปฺริณามิ	๓๔/๒๓
วิธคตวคฺคา		๔๐/๕๖	ไวธฺสคฺคคฺคโค	๖๑/๘๗
วฺจฺจว		๒๒/๒๘	ถวฺจฺจว	๑๕๖/๑๘๓
วฺจฺจคฺคพฺรหฺมจฺจว		๔๕/๖๒,๔๖/๖๔	ถวฺจฺจว	๑๕๖/๑๘๐

ถั่วตุตถิ	๒๕/๓๓	ถั่วขมุณเฑกั	๓๒๓/๓๖๓
ถั่วปุปพานิ	๑๔/๒๐,๖๘/๘๖	ถั่วขถิขิ	๓๘๘/๒๘๓
ถั่วสา	๕๓/๗๕,๕๔/๗๗	ถั่วขถิโท	๑๘๓/๒๕๒
ถั่วเสณ	๑๘๒/๒๕๔	ถั่วขารโธขมุเมณ	๓๖/๒๒๒
ถั่วกุโค	๓๓๓/๑๕๔	ถั่วขารว ๔๓/๕๘,๘๐/๓๓๘ ๑ เป ๑	
ถั่วชนันยานิ จานานิ	๓๓๘/๓๖๓	ถั่วคหวคตฺถิ	๓๒/๔๒,๒๕๖/๓๓๕
ถั่วโหวาเรน	๑๘๒/๒๕๔	ถั่วคาหกพถิ	๓๕๓-๔/๑๘๐
ถั่วปาทาโน	๑๗๕/๒๒๓	ถั่วฆโธภาโน	๗/๓๐
ถั่วทาคามิ	๘๘/๑๓๖,๒๔๓/๓๒๓	ถั่วโฆ	๖๗/๘๕,๓๘๐/๒๒๘
ถั่วปริส	๑๖๘/๑๔๖	ถั่วจุปมามาโส	๓๘/๕๓
ถั่วถิกิ	๑๘๕/๒๗๐	ถั่วจุมุคิ	๒๔/๓๓
ถั่วกายนโรโฆ	๑๗๘/๒๒๔	ถั่วจุวาจา	๑๔๘/๓๘๘,๒๒๓/๓๓๓
ถั่วกาโย	๓๓/๔๓	ถั่วจุวาที	๑๘๘/๒๘๓
ถั่วการกาโม	๒๔๓/๓๒๖	ถั่วจุสนุโฆ	๑๘๘/๒๘๓
ถั่วการกรุ	๔๓/๕๘,๘๔/๑๐๘	ถั่วญญคฺคิ	๗๕/๑๐๒
ถั่ววจนุโฆ	๓๐๘/๑๔๖	ถั่วญญา ๔๓/๕๘,๘๐/๓๓๘ ๑ เป ๑	
ถั่วคํ โถกํ	๖๓/๘๖	ถั่วญญาวิปถุถาธา	๔๘/๖๖
ถั่วคฺคิถั่วคฺคินิโก	๕๓/๗๒	ถั่วญญาโธขมุเมณ	๓๖/๒๒๒
ถั่วกิเถติขมุโม	๒๕๕/๓๓๔	ถั่วญโญชนานิ	๓๓๓/๓๘๓,๓๗๓/๒๑๕
ถั่วกิเถติกานิ	๑๘๒/๒๓๓	ถั่วญฺหาถั่วญฺหาจาวินิ	๑๘๘/๒๘๐

ปทานุกรโม

๓๘๗

ถันธุวจา	๑๔๘/๑๘๘	ถตุถุถ่าถัน	๑๘๐/๒๒๗
ถคค	๑๑/๑๗,๑๒/๑๘	ถทท	๑๘๒/๒๓๓
ถคคการ	๑๘๒/๒๕๔	ถททโก	๑๘๓/๒๖๔
ถคคททท	๑๘๕/๒๖๘	ถทททท	๑๘๓/๒๖๔
ถคคทท	๑๘๒/๒๕๔	ถทท	๖๖/๘๓
ถคค	๖๗/๘๕	ถทททท	๔๓/๕๘
ถคคคคคค	๒๔๕/๓๓๐	ถททททท	๒๔๘/๓๓๒
ถคค	๑๒/๑๘,๘๓/๑๒๒	ถทท	๕๗/๗๗,๕๔/๗๘
ถคคคคคคคคคค	๑๑๗/๑๖๑	ถททท	๑๕๒/๑๘๐,๑๖๓/๒๐๒
ถคคคคคค	๑๖๒/๒๐๐,๑๖๓/๒๐๒	ถททคคคคค	๖๑/๘๖
ถคคคค	๑๕๔/๑๘๐,๒๖๑/๓๓๘	ถทคคคคคค	๑๕๑/๑๘๐,๑๖๒/๒๐๐
ถคคคคคคคคคค	๑๔/๒๑	ถคคคคคค	๓๖/๔๘
ถคค	๑๖๓/๒๐๓	ถคคคคคค	๕๐/๗๐
ถคคค	๑๗๘/๒๒๖	ถคคคคคค	๓๖/๔๘
ถคคคคคคคค	๑๘๘/๒๘๐	ถคคคค	๔๑/๕๘
ถคคคคคคคคคค	๑๘๘/๒๔๘	ถคคคคคคค	๘๗/๑๒๗
ถคคคคคคคคคค	๑๘๘/๒๘๐	ถคคคคคคคค	๕๒/๗๓
ถคคคคคคคคคค	๑๑๔/๑๕๗	ถคคคคค	๑๘๘/๒๘๓
ถคคคคคคคคคค	๓๓/๔๓, ๕๒/๗๓	ถคคคคคค	๑/๑
	๑๘๘/๒๘๕	ถคคคคคคคค	๑๘๘/๒๘๕

สัพพทเทวานิ	๖๓/๘๑	สัพพปธิปฏินิสฺสํคฺโค	๑๓๔/๑๕๘
สัพพพาวาจริยกานิ	๖๓/๘๑	สํมคฺคณนฺที	๑๘๘/๒๘๔
สัพฺปฐิสฺสรโณ	๑๖๐/๑๘๘	สํมคฺคคาราโม	๑๘๘/๒๘๓
สัพฺปิ	๘๕/๑๒๕	สํมจฺจิกฺกุตา	๑๒๒/๑๖๗
สัพฺปิมนฺโฑ	๘๕/๑๒๕	สํมจาคา	๕๕-๖/๘๑
สัพฺปฐิสฺสํเตโ	๒๔๘/๓๓๒	สํมณปฏินฺโ	๒๔๓/๓๒๕
สัพฺปฐิสฺสํสํโย	๓๓/๔๑	สํมณปทฺโ	๘๗/๑๑๓, ๘๘/๑๓๖
สัพฺปฐิสฺสํ สัพฺปฐิสฺสํโร	๒๐๑/๒๘๘	สํมณปริสา	๑๓๐/๑๘๐
สัพฺปฐิสฺสํ	๓-๔/๓-๕ ๑ เป ๑	สํมณปฏฺฐิโก	๘๗/๑๑๓, ๘๘/๑๓๖
สัพฺปฐิสฺสํ	๒๒/๒๘, ๑๖๐/๑๘๗	สํมณพฺรหฺมณนา	๕๐/๗๐,
สัพฺปฐิสฺสํ	๒๓๓/๓๑๔		๖๑/๘๘ ๑ เป ๑
สัพฺปฐิสฺสํ	๖๓/๘๑	สํมณพฺรหฺมณนา	๑๖๑/๑๖๓
สัพฺปฐิสฺสํ	๑๘๓/๒๖๔		๕๐/๖๘-๘
สัพฺปฐิสฺสํ	๑๓๓/๑๕๒, ๑๒๒/๑๖๕	สํมณมจฺจโ	๘๗/๑๑๓,
สัพฺปฐิสฺสํ	๑๘๒/๒๕๔		๘๘/๑๓๖ ๑ เป ๑
สัพฺปฐิสฺสํ	๒๓/๓๑	สํมณวจนฺเหตุ	๑๓๗/๑๖๓
สัพฺปฐิสฺสํ		สํมณสฺสํมาโ	๘๗/๑๑๓, ๘๘/๑๓๖
	๑๘๘/๒๘๓	สํมณคฺคกฺกมา	๑๘๐/๒๕๐
สัพฺปฐิสฺสํ	๘/๑๒	สํมณ	๑๗๐/๒๑๒
สัพฺปฐิสฺสํ	๑๓๔/๑๕๘	สํมณปฏฺฐิโก	๑๗๐/๒๑๒

ปทานุกรกโม

๓๘๘

สมณวิปัสสนา	๓๗๔/๒๓๒	สมาธิปฏิบัติ	๒๖๔/๒๐๔,๓๖๕/๒๐๕
สมณคฤ	๗๔/๓๐๒	สมาธิโก	๓๘๓/๒๖๔
สมณญโณ	๒๖๔/๓๔๓	สมาธิคณทริโย	๕/๗
สมณศาสดา	๖๕/๘๓	สมิทธิ	๓๓/๓๖-๗-๘,๓๕/๓๘
สมณญานา	๕๕-๖/๘๓	สมิทธิกา	๔๕/๖๒,๔๖/๖๔
สมณญานเจตนา	๓๘/๕๒-๓	สมุทฺเตชโก	๘๗/๓๒๗
สมณศุทธา	๕๕-๖/๘๓	สมุทโย	๓๓/๔๓,๕๔/๓๓๘
สมณศีลา	๕๕-๖/๘๓	สมุทฺทสาคร	๓๔๗/๓๘๘
สมาธิโก	๘๗/๓๒๗	สมิทธิ	๖๖/๘๓
สมาธิปเตชโย	๓๓๗/๓๘๔	สมุปจฺจ	๕๕/๘๓
สมาธิกร	๓๓๗/๓๘๔	สมุปชญญ	๘๓/๓๒๒,๓๘๔/๒๖๕
สมาธิขี	๓๖๓/๒๐๓	สมุปชานการ	๓๘๘/๒๘๕
สมาธิทริปิ	๓๖๒/๒๐๐,๓๖๓/๒๐๒	สมุปชาโน	๒๘/๓๕,๓๖๓/๒๐๓,
สมาธินิมิตฺ	๓๔/๒๓		๓๗๓/๒๓๓
สมาธิพิ	๓๕๒/๓๘๐,๓๕๔/๓๘๐	สมุปนนปาทิโมกฺชา	๓๒/๓๘
สมาธิภาวนา	๔๓/๕๗	สมุปนนศีลา	๖๒/๓๘
สมาธิสมุโพชฌมฺ	๓๔/๒๓	สมุปสาทณ	๓๖๓/๒๐๓
สมาธิสาโร	๓๕๐/๓๘๘	สมุปหังโก	๘๗/๓๒๗
สมาธิคฤดา	๓๒/๔๒,๓๕๖/๓๓๕	สมุณุปปตปิ	๕๔/๗๗,
สมาธิ	๖๖/๘๓		๘๕/๓๐๘ ๑ เป ๑

สมุพาโห	๓๘๘/๒๘๓	สมุมาตงกฏโป	๘๘/๑๑๗,๒๐๕/๓๐๓
สมุโพธิปราชโน	๗๖/๑๐๔,๘๘/๑๑๖	สมุมาตมพุทโธ	๓๓/๔๓,๙
สมุมคคตา	๓๘/๕๔-๕		๕๒/๗๓ ๗ เป ๗
สมุมทกฐาตานิ	๑๘๔/๒๖๔	สมุมิณชิติ	๑๐๓/๑๓๘,๑๐๔/๑๔๐
สมุมททโส	๑๖/๒๓	สมุพ	๖๗/๘๕
สมุมปุปธานานิ	๑๓/๑๘-๒๐	สมุวาโค	๖๖/๘๓
สมุมาอาชีโว	๘๘/๑๑๗,๒๐๕/๓๐๓	สมุถุถิ	๒๔/๓๓
สมุมากมมุนโต	๘๘/๑๑๗,๒๐๕/๓๐๓	สมุถุโต	๑๒๔/๑๗๑,๑๒๖/๑๗๕
สมุมาณานิ	๘๘/๑๑๗,๒๐๘/๓๐๖	สมุจิรว	๑๒๓/๑๖๘,๑๖๓/๒๐๓
สมุมาทิจิกมมสมุมาทานา		สมุจิตกุกิ	๑๒๓/๑๖๘,๑๖๓/๒๐๓
	๑๘๘/๑๘๗	สมุสงฆารปริณิพพายิ	๑๖๘/๒๐๘
สมุมาทิจิ	๑๑๖/๑๖๑,๑๘๖/๒๗๔	สมุตติ	๑๑/๑๖-๗
สมุมาทิจิกกา	๕๔/๗๘,๑๘๘/๒๘๗	สมุสสมณพราหมณิ	๑๘๓/๒๖๔
สมุมาปาถิ	๓๘/๕๔	สมุหรมมิกา	๓๐/๔๐
สมุมาวาโจ	๘๘/๑๑๗,๒๐๕/๓๐๓	สมุหปัสสัทธิกา	๑๘๓/๒๕๓
สมุมาวยาโม	๘๘/๑๑๗,๒๐๕/๓๐๓	สมุหสสารานิ	๓๖/๔๘
สมุมาวิมุตติ	๘๘/๑๑๗,๑๘๖/๑๗๕	สมุหิติ	๑๓๘/๑๘๖
สมุมาตติ	๒๘/๓๗,๓๐/๓๘-๘	สมุภกฏโธ	๑๘๘/๒๘๐
สมุมาตมาธิ	๒๘/๓๗,๓๐/๓๘,๙	สมุภจฉาย	๑๘๒/๒๕๔
	๑๘๖/๒๗๔	สมุภจนิโก	๑๘๘/๒๘๑

ตั้งเตี้ย	๓๗/๕๓	ตั้งทวาร	๓๒๖/๓๗๕-๖
ตั้งกั ตั้งกัวิปากั	๒๓๒/๓๓๓	ตั้งทวาร	๔๗/๖๔
ตั้งกั	๓๗/๒๒๓๗	ตั้งนโย	๓๖๐/๓๘๘
ตั้ง	๓๔/๔๕,๕๗/๗๓	ตั้งปฏิปโน	๕๒/๗๓
ตั้งปฏิปโน	๓๘/๒๗๘	ตั้งปริกมมกตา	๓๘๖/๒๗๒
ตั้งวิปาก	๕๓/๗๒	ตั้งปมโก	๓๘๗/๒๗๕
ตั้งตั้งนโย	๔๘/๖๗	ตั้งปฏิปวิทสา	๓๘๓/๒๕๓
ตั้งตั้งทวาร	๕๓/๗๓,๕๒/๗๓-๔	ตั้งภิกขุ	๓๒๓/๓๗๐,๓๒๕/๓๗๔
ตั้งปฏิปทา	๓๖๓-๒/๒๐๐,๓๖๓/๒๐๒	ตั้งตั้งนโย	๔๘/๖๗
ตั้งตวินโย	๓๖๐/๓๘๗	ตั้งภิกขุ	๔๘/๖๐
ตั้ง	๖๓/๗๖	ตั้งนโย	๓๘๕/๒๖๘
ตั้ง	๓๓/๔๓,๕๒/๗๓ ๑ เป ๑	ตั้งเม	๔๕/๖๒,๔๖/๖๔
ตั้ง	๒๓๓/๓๓๓	ตั้งเม	๔๕/๖๒,๔๖/๖๔
ตั้ง	๒๒/๒๘	ตั้งเม	๒๐๓/๒๘๗
ตั้งตั้งนโย	๒๒/๒๘	ตั้งเม	๕๐/๖๘
ตั้ง	๒๔/๓๒	ตั้งเม	๓๔๕/๓๘๘
ตั้ง	๒๕๒/๓๓๓	ตั้งเม	๓๔๒/๓๘๘
ตั้ง	๒๕๓/๓๓๓	ตั้งเม	๓๔๓/๓๘๗
ตั้ง	๖/๘-๘,๓๐๒/๓๒๖ ๑ เป ๑	ตั้งเม	๓๔๓/๓๘๘
ตั้ง	๓๕๓/๒๖๓	ตั้งเม	๓๔๔/๓๘๘

ปทานุกรกโม

๓๘๓

สุตถกาน	๒๗/๓๔	โสธมฺมมานิ	๑๖/๒๒-๓
สุตฺตจา	๑๖๐/๓๘๘	โสธเจยฺย	๑๘๒/๒๕๔
สุตฺตโฆ	๓๑๓/๑๕๒	โสธคา	๓๓๔/๓๕๗
สุตฺตสุทฺธา	๑๘๖/๒๗๓	โสธคาปนฺโน	๗๖/๓๐๔,๔๘๘/๓๑๖
สุตฺตานิ	๓๘๘/๒๘๖	โสธมนฺตฺต	๖๒/๘๐-๓
สุตฺติกฺโข	๔๕/๖๓,๔๖/๖๓	โสธจฺเจน	๓๑๒/๓๕๓
สุตฺตกาณฺย	๑๒๒/๑๖๕	โสธคฺคิกา	๕๓/๗๓,๕๒/๗๓
สุตฺต	๒๒/๒๘	โสธมนฺตฺตวณฺนิวธฺธา	๔๔/๖๐
สุตฺตฺตฺติ	๑๒๘/๑๗๘	สุตฺตวาทฺโต	๕๒/๗๓
สุตฺตริโก	๑๘๘/๒๘๑	หฺมฺมกฺโข	๑๘๘/๒๘๐
โสธกฺคพฺพานิ	๑๖๓/๓๐๒,๑๖๘/๒๐๘	หฺมฺมกฺคปฺปชฺโชติกํ	๑๒๓/๑๖๓
โสธ	๘๗/๓๑๓,๘๐/๓๑๘	หฺมฺมกฺคาวธฺชโน	๑๘๘/๒๗๘
โสธจฺจสมฺมโต	๗๐/๘๘	หฺมฺมกฺคิทมฺมธํมฺม	๓๓๔/๓๕๗
โสธจ	๘๕/๓๒๕	หฺมฺมกฺคิตฺตวธฺตฺตวพฺปฏิกฺคหฺณา	
โสธจฺจวาท	๓๕๘/๑๘๕		๑๘๘/๒๘๔
โสธวาทฺตฺตฺต	๖๒/๘๐	หฺมฺมกฺคมา	๑๘๘/๒๘๔
โสธวาทฺตฺต	๘/๑๒,๒๘/๓๖	หฺมฺมกฺคา	๓๓๔/๓๕๗
โสธวาทฺตฺต	๓๓๘/๑๘๕	หฺมฺมกฺค	๑๖๓/๒๐๒,๑๖๘/๒๐๘
โสธวาทฺตฺตจฺจจฺจ	๘๗/๓๓๔	หฺมฺมกฺคา	๒๐๒/๒๘๘
โสธยฺยา	๒๔๕/๓๓๓	หฺมฺมกฺค	๓๓/๑๖-๗
โสธยวธฺตปทฺตฺต	๑๘๗/๒๗๖		

อศักรณนามานี

อศุคิเวสโต	๑๘๗/๒๔๔	อุปวาโน	๑๗๕/๒๒๐
อชปาณิโกฐะ	๒๑/๒๕,๒๒/๒๘	อุปปตวณฺณา	๑๗๖/๒๒๒
อชาศตฺตฺตุ	๑๘๘/๒๔๗	อุรุเวฬุ	๒๑/๒๕,๒๒/๒๘
อนาถมีณฺฑิกโก คหปติ	๕๘/๘๓,	เอเพยโย	๑๘๗/๒๔๔
๖๐/๘๔,๖๑/๘๕,๖๒/๘๐		กมฺมิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๑๘๕/๒๖๖
อนรุทฺโธ	๒๔๓/๓๒๕	กถนฺทกนิวาเป	๓๕/๔๕,
อนนฺทโร ปริพฺพชโก	๓๐/๓๘,		๑๘๓/๒๓๓,๑๘๗/๒๔๓
	๑๘๕/๒๓๘	กาฬการาเม	๒๔/๓๓
อภโย ถิจฺฉนิ	๑๘๖/๒๗๑	กุตฺตินาราย	๗๖/๑๐๒
อาพวโก	๑๗๖/๒๒๒	เกส	๑๓๑/๑๕๐
อาณนฺโท	๗๖/๓๐๓,๘๐/๓๐๗ ๗ เป ๗	โกพิเยส	๕๗/๘๒,๑๘๔/๒๖๔
อาณนฺทเจติเย	๑๘๐/๒๒๗	โกพิยธฺตฺตฺ	๕๗/๘๒
อุกฺกฏจ	๓๖/๔๘	โกธมฺพิย	๘๐/๑๐๗,๑๕๘/๑๘๓,
อุคฺโค	๑๘๗/๒๔๔		๑๗๐/๒๓๑,๒๔๓/๓๒๔
อุชฺชโย พฺราหฺมโณ	๓๘/๕๔	อุชฺชุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	๑๗๖/๒๒๒
อุทฺทโย พฺราหฺมโณ	๔๐/๕๕	เวมา	๑๗๖/๒๒๒
อุปโก มณฺฑิกปฺปโต	๑๘๘/๒๔๖	คณฺฐพฺโผ	๑๘๗/๒๔๔
อุปฺปตฺตฺตฺ	๗๖/๑๐๒	คิณฺณกฺกฺกฺ	๓๐/๓๘,

อสังหารณนามานี

๓๘๕

๖๘/๘๕,๓๘๕/๒๓๘,๓๘๘/๒๔๖	โปตติโย ปริพุพาสโก	๓๐๐/๑๓๓
โฆสิติตารามะ ๘๐/๓๐๗,๓๕๘/๓๘๕,	พุกุชปชชา	๓๘๕/๒๖๔
๑๗๐/๓๑๑,๒๔๓/๓๒๔	พุรหุมา สหมปติ	๒๓/๒๖-๗
จิตฺโต คหปติ ๑๗๖/๒๒๒	ภคฺเคสุ	๕๕/๘๐
ชานฺตุสโสณํ พุราหุมน ๑๘๔/๒๓๕	ภณฺฑคฺคาเม	๓/๓
เชตวนะ ๒๓/๓๕,๔๕/๐๐,	ภทฺทโย	๓๘๓/๒๕๘
๔๘/๖๕,๖๗/๘๕,๑๘๗/๑๗๕	ภะถักพาวเน	๕๕/๘๐
โตทยโย พุราหุมน ๑๘๗/๒๔๔	โกคนคเร	๑๘๐/๒๒๗
เทวทฺตเต ๖๘/๘๕	มคฺธมฺหามตฺโต	๓๕/๔๕,
โทณ พุราหุมน ๓๖/๔๘		๑๘๓/๒๓๓,๑๘๗/๒๔๓
นกุลมิตา คหปติ ๕๕/๘๐	มณฺฑิกิภาปฺตฺโต	๑๘๘/๒๔๖
นกุลมาตา คหปตานํ ๕๕/๘๐	มชฺฐิ	๕๓/๗๔
นนุมาตา ๑๗๖/๒๒๒	มนฺธาทา	๑๕/๒๒
นาวินาถิ ๑๘๗/๒๔๔	มตฺติกา เทว	๑๘๗/๒๗๕
นิโคธรวาเม ๑๘๕/๓๖๖	มาคโร	๓๘๘/๒๔๗
เนรณฺชวาย ๒๓/๓๕,๒๒๒/๓๘	มาโร	๑๕/๒๒,๑๘๒/๒๓๒-๓
ปชฺชเนถํ นาม โกถิยานํ นิคโม	มหาโกฏฺฐจิตฺโต	๑๗๓/๒๑๗,
๕๗/๘๒		๓๗๔/๒๑๘
ปญฺจาสสิปฺตฺโต ๔๘/๖๕	มหาโมกฺคตฺถาโน	๓๖๗/๒๐๗,
บุพฺพาวาเม ๑๘๐/๓๔๘		๓๖๘/๒๐๘ ฯ เป ฯ

มหาวเน	กฐาการธำถาย ๑๘๓/๒๕๘,	เวพฺพเน	๓๕/๕๕, ๑๘๓/๒๓๓,
	๑๘๖/๒๗๑		๑๘๗/๒๕๒
มาตุกฺยปฺตฺโต	๒๕๗/๓๓๕	เวพฺพณฏฺกียา	นฺนุทมาตา
มิการมาคฺคปาสาเท	๑๘๐/๒๕๘		๑๗๖/๒๒๒
โมกฺคตฺโต	๑๘๗/๒๕๕	เวเทหิปฺตฺโต	๑๘๘/๒๕๗
ยมโก	๑๘๗/๒๕๕	เวรณฺฐิ	๕๓/๗๔
ราชเท	๓๐/๓๘, ๓๕/๕๕ ๖ ๗	เวธํติยิ	๑๘๓/๒๕๘, ๑๘๖/๒๗๑
รามปฺตฺโต	๑๘๗/๒๕๕	ธกฺคทฺทายิ	ปวิพฺพาชโก ๓๐/๓๘,
ราหุ อธฺวินฺโท	๑๕/๒๒, ๕๐/๖๘		๑๘๕/๒๓๘
ราหุโต	๑๗๗/๒๒๒	ธกฺโก	นิกฺคณฺจธํโก ๑๘๕/๒๖๖
โรหิตธฺโส นาม	ธิตฺติ ๕๕/๖๑,	ธกฺเกธฺ	๑๘๕/๒๖๖
	๕๖/๖๓	ธํเกเต	๒๔/๓๑
ธิจฺฉวิ	๑๘๓/๒๕๘	ธํปฺกํ	นาม โภพิยานํ
ธชฺชํ	๓/๑		นิกฺโม
ธปโป	๑๘๕/๒๖๖	ธํวปฺตฺโต	๗๘/๑๐๕,
ธโร	ปวิพฺพาชโก ๓๐/๓๘,		๑๕๘/๑๘๓ ๖ ๗
	๑๘๕/๒๓๘	ธํวตฺติยิ	๒๓/๒๕, ๕๕/๖๐ ๖ ๗
ธธธํธโร	พฺราหฺมณิน มคธ-	ธํพฺโท	ธิจฺฉวิ ๑๘๖/๒๗๑
มหามคฺคโต	๓๕/๕๕, ๑๘๓/๒๓๓,	ธิชาโม	มคฺคตฺตานิน พฺราหฺมณิน
	๑๘๗/๒๕๓		๒๓๔/๓๑๖
ธิสํโฆ	๕๘/๖๕-๖	ธิปปินิยา	๓๐/๓๘, ๑๘๕/๒๓๓

อสังหารณนามานี

๓๘๗

ดีโ	๒๓/๓๑,๓๓/๔๒,๒๔๖/๓๓๑	สุบุปวาธา	โกพิยชีตา	๕๗/๘๒
ดีสุมารคิเร	เกตักพาวเน	มิกทาเย	เดตพุย์	๓๖/๔๘
	๕๕/๘๐	หตุถโก		๓๗๖/๒๒๒

คาถาณ์ ปจิมปาทา

อศุโคโต เว ปถนุณาน	๓๕/๔๕	กมเนน น ปตฺตพฺโพ	๔๕/๖๒,
อนนํ สฺขํ ฅตฺตวาน	๖๒/๘๓		๔๖/๖๔
อนภิชฺฌาณํ วิหเรยฺย	๒๘/๓๘	คิหิ สํมํจิ ปฏฺฐิพทํ	๖๐/๘๕
อนวชฺเชน ตฺถุจฺจํ	๒๗/๓๔	คฺชนฺนญฺเจ ตฺรมาณานํ	๗๐/๘๘
อนิจฺเจ นิจฺจสฺสณฺณิโน	๔๘/๖๗	จรํ วา ยถิ วา ติฏฺฐิ	๓๓/๓๘
อปฺปสฺสํโตมฺปิ เจ โหติ	๖/๘	จฺจตา ปตฺนุติ ปติคฺคา	๒/๓
อพฺยาปนโน สทาสโต	๓๐/๔๓	ฉนฺทา โทสา ภายา โมหา	
อภิสํขตํ นิรารมฺภํ	๔๐/๕๖		๓๗-๘/๒๓,๓๘/๒๔
อสฺสํเมขํ ปุริสเมขํ	๓๘/๕๔	คณฺหา ทฺติโย ปุริสํ	๘/๓๒
อุโป จ โหณฺติ ทฺสํสํธา	๕๓/๗๖,	ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ	๓๒/๔๒
	๕๔/๗๘	นภญฺจ ทฺเร ปจฺจํ จ ทฺเร	๔๗/๖๕
อุโป สทฺธา วทญฺญฺจ	๕๕/๘๓,	นาภาสํมานํ ชานฺนุติ	๔๘/๖๖
	๕๖/๘๓	นารทํ สทฺทํ ชีวํ	๒๘/๓๗
เชกฺกสฺวณํ เชกํ	๔๒/๕๘	ปฏฺฐิรฺเป วเส เทเส	๓๓/๔๒
กามโยเคน สยฺยตฺตา	๓๐/๓๖	ปาณาติปาโต อทินฺนาทานํ	๖๔/๘๒
กาเมสฺสนา ภเวสฺสนา	๓๘/๕๓	มถํ เว กทถิ หนฺติ	๖๘/๘๖
โกธมกฺขคฺคํ ภิกฺขุ	๔๓-๔/๖๐	พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร	๖๓/๘๒
กฺุหา กทฺธา ปถา สยฺยํ	๒๖/๓๔	ภฺตฺตา โภคา ภฺยา ภฺจฺจา	๖๓/๘๘

คาถาเน่ ปจัมปาทา

๓๘๘

มโหทธิ อปริมิต มหาสรั	๕๑/๗๒	โย โหติ พุยุตโต จ วิสวาท จ	
มาตริ ปิตริ จาปี	๔/๕		๗/๑๐
ยัม กิณฺจิทฺธิ จ สุตํ มุตํ วา		วาคโทสุปฏิกฤษฺฐา	๕๐/๖๘
	๒๔/๓๓	วาทุคฺคํ อตฺตภาวํ	๑๕/๒๒
ยตฺตฺวาเร ยตํ คิณฺจเ	๑๒/๑๘	รูปังสุมมํ ฅตฺวา	๑๖/๒๓
ยถา พุทฺโธ อภิณฺเวย	๓๓/๔๓	วิรูปฺกฺเขหิ เม เมตฺตํ	๖๗/๘๕
ยสฺส สฺทฺธา ตถาคเต	๕๒/๗๔	สํวตํ โภชนํ ยาว เทติ	๕๗/๘๒
เยเกจิ กามสฺส อสฺสณฺดา ชนา		สํชาย โลกสฺมิ ปโรปรานิ	๔๓/๕๘
	๕/๗,๒๐/๒๔	สํพุทฺธกํ อภิณฺเวย	๒๓/๓๑
เยเกจิเม วาตปฺภา ปุณฺณํ ๘/๑๑		สํมมฺปฺปชานา มारเชยฺยาภิชฺฐา	
เย จ อตฺตํ สํพุทฺธา	๒๓/๒๗		๑๓/๒๐
เย จ รูปเณ ปามิสฺส	๖๕/๘๓	สํวรตํ ปหานตฺถํ	๒๕/๓๓
เยน เทวูปตฺยสฺส	๓๖/๕๐	สํวโร จ ปหานญจ	๓๔/๒๓, ๓
โย อุตฺตฺเตน จิตฺเตน	๒๒/๒๘		๖๘/๘๗
โย นนฺทิมํ ปสฺสตี	๓/๔	สํวรตฺตา รชฺณํเยสฺส	๖๖/๘๓
โย เวทํ สํพุทฺธตฺตานํ	๓๕/๔๘	สํสํมาธิปญฺญา จ	๑/๒
โย สณฺณตฺตานํ ปรรตฺตโกชนํ		สํเต ปตฺติจฺฉิตฺโต ภิกฺขุ	๓๗/๕๒
	๕๘/๘๓, ๕๘/๘๔		

ไฉนปฤต

ขงก/ปณิ	ขสุทฐปาจ	สุทฐปาจ
๘/๕	ปคฺคตสุต	ปคฺคตสุต
๑๐/๑๐	พหุสุโต	พหุสุโต
๑๘/๒๓	สํกฺขาปเทสุ	สํกฺขาปเทสุ
๒๐/๑๓	สํจิตาติ	สํจิตาติ
๓๕/๑๕	วจุจต	วจุจติ
๕๒/๕	จตุห	จตุหิ
๕๓/๑๓	กาตา-	คาตา-
๗๐/๖	ภาสํนุค	ภาสํนุคิ
๑๓๕/๑๒	กาเถน ฯ ยิเม	กาเถน อิเม
๑๓๕/๒๑	ตถุปมาห	ตถุปมาหิ
๑๔๒/๓	สํคฺคณค-	สํคฺคณค-
๑๕๒/๑๘	รูปานํ	รูปานิ
๑๕๗/๑๓	ยิธิป-	ยิธิป-
๑๖๐/๒๓	สํมมาทิฏฺฐิ	สํมมาทิฏฺฐิ
๑๖๔/๘	คาเพยฺย	คาเพยฺย
๑๗๘/๑๔	วจฺจุ-	วจฺจุ-
๑๘๓/๓	[๑๕๖	[๑๕๗

๒๐๑/๒๑	วิธีข-	วิธีข-
๒๑๓/๑๘	ยภส-	ยภส-
๒๑๘/๔	ปปญจสูตร	ปปญจสูตร
๒๔๓/๑๕	ชาเนยย	ชาเนยย
๒๔๔-๕/๒๑	นาวิสุทธิ	นาวิสุทธิ
๒๗๒/๒๑	ค	เต
๒๘๔/๑๔	อิติสุตมัต	อิติสุตมัต
๓๐๕/๘	สมมา ทิฏฐิโก	สมมาทิฏฐิโก
๓๐๗/๓	-ทิฏฐิยา	-ทิฏฐิยา
๓๒๕/๓	พณ-	พณ-

